

Tractatus Guilhermi parisien[sis] de sacramentis. cur deus homo et de penitencia: cum registro.

<https://hdl.handle.net/20.500.14918/461882>

Tractatus Guilhermi parisiensi
de sacramentis. cur deus homo et de peniten
tia cum registro.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

**Repertorium summarium
que hoc libro tractantur.**

Virtutes sacramentorum. utilitates et quibus suis stabiluntur capitulum primum docet.
stabiluntur enim testimonijs diuini miraculi. experientia diuine virtutis et operationis et attestacione sacre scripture.

De Baptismate et quale sit sacramentum baptismus. et cur primum. que virtus aque. quod abluat aqua baptismum. et que sint operationes eiusdem. que sint verba substantialia baptismum et quod illis nihil sit addendum nec minuendum. et quod satisfactio ista sit diuina inuocatione siue benedictione.
Tandem vero de charactere baptismum. hec aut singula per quattuor capitula tractantur.

De sacramento confirmationis. et quod tale ministrat que differentia inter solum baptismum et confirmationem. et quod post baptismum rite confirmatus sit. virtutes sacramenti confirmationis forma et modus conuenienter tradendi hoc sacramentum. et quod super confirmandos debeat pingi signum crucis de chrismate in frontibus eorum. et multa alia ibi determinantur per unum capitulum.

De Eucharistie sacramento. et eius sublimitate qualis cibum sit. et quociens ille panis sumendus sit et quod perficiat in homine que materia. quod forma. que verba illius sacramenti essentialia et quod adueniente vero ac viuifico pane cedit ei materialis ac visibilis panis. et post benedictionem sacerdotalem rite facta in altaris mensa nec panem esse corpus nec vinum. et quod missae celebratio non sit nisi populi sanctificatio per comunione diuini nominis postea de amore que debemus ad hoc sacramentum habere. et quod alter homo se ad hanc mensam parare debet. et in qua domo debeat homo hanc mensam accedere. et quot sint que in animabus nostris affectiones seu passionem generant. et quod sit meritum sumentium hoc sacramentum. et quod caro christi sit verus cibus iste. et quo pacto inter manus christi veniat et de gloria eius. Tandem vero cur summus ille sacerdos et hostia christus dominus descendat in altare et inter manus sacerdotis cum totum illud sacerdotale officium in ipso sublimiter habita culo celesti coram deo patre et laudabiliter et sufficienter explere possit. post hoc declaratur qualiter communionem sancte dilectionis efficiat ista sacra altaris communio.

Ultimo de reuerentia et deuotione que debet huic sacramento fieri. hec aut omnia expediuntur in decem capitulis

De penitentia partibus eius ac fructibus post hec determinatur quia theologi vocant succurratricem in peccato occisorum. sanatricem infirmorum. renouatricem inueteratorum. restitutricem depeditorum. reconciliatricem offensorum. reuelatricem lapsorum. reductricem oberrantium. emendatricem forfactorum. iustificatricem malefactorum. lotricem sordidatorum. solutricem male creditorum. liberatricem captiuorum. Et felix coniunctio communis. Postea quod sit confessio. et error eorum qui negant confessionem effaciendam sacerdotibus. ponit etiam consistorium penitentiale. de procuratoribus. aduocatis testibus et alijs in confessione necessarijs et qui sunt vere penitentes que sit eorum preparatio. et quot requirantur ad hoc quod idonei sunt penitentes que sint partes penitentie. comparationes et virtutes eius. Quid sit contritio et nominatio eius. fructus ratio et motus qui etiam motus reguntur in attritione. et quod contritio sit mortificatio veteris hominis. postea declarat utrum remissionem peccatorum preedat gratia ordine naturali post hec utrum in tanta gratia resurgat peccator penitens. et de proposito et voluntate penitentis hec fiunt per capitula decem et octo.

De confessione deinceps tractatur que est accusatio sui ipsius et diuini iuris recognitio. sui ipsius condemnatio vomitus spiritualis. rationisque redditio. Tres quoque ante confessionem debeat esse totius vite hominis diligens rememoratio. et quod omnes annos recogitet homo in amaritudine anime sue. postea in confessione omnimodo esse fugiendum mendacium propter tria que ibi ponuntur debet etiam confitens iudicem siue confessionem instruere de iure vero et singulis peccatis que loco et tempore sint commissae. debet ibi esse diuini iuris cognitio ut veritas confessionis meritum habeat propter penam quam debet iniusticie. scilicet meritum remissionis postea sit ibi reuelatio occultorum et erubescendorum debet enim velum ignorantie sacerdoti de facie cordis extollere. Cum necesse sit inter deum et peccatoris iudices esse homines non celestes virtutes aut inuisibiles potestates.

coram huiusmodi hominibus causam dei peccatores agere contra semetipsos accusando se, se testificando contra se recognoscendo, contra se contemnendo hoc est proclamando se reum mortis, post hec persequitur de vomitu qui est euacuatio ventris corporalis. Deinceps docebitur qualiter expugnanda et vincenda sit erubescencia propter instruendos confessores et adiuvandos peccatores. quoniam ipsa est hostis atrocissima et seuerissima, preterea sit mentio de computatione pura enim integraque confessio fidelis computatio est et redditio rationis. que nobis liberi arbitrii potestate seu facultate commissa est cuius nos debitores esse manifestum est. Quinque tandem enumerantur fructus confessionis. Ultimo qualis debeat esse obligatio nostra ad deum diffinitur. Et an omni hora qua nobis possibile est profiteri confessionem facere teneamur, an liceat differre, et quoties differre liceat, an etiam liceat confessionem diuidere ut peccatoris pars vni sacerdoti et pars alteri in confessione reueletur, et an eam iterari ex integro necesse sit. Inquiritur etiam ibi que sit causa reditus peccatorum, post hoc de ipsa satisfactione que et qualis esse debeat discutitur et qualiter confessor in iniungenda penitentia se habere debeat et quod omne peccatum iniquitas sit et iniusticia ipsa satisfactio pro illo debet esse iustificatio penitentis, restitutio etiam spiritualis esse debet et non temporalis. Item satisfactio debet esse medicatoria, conformatiua, conseruatoria, et vtrum necesse sit iterari satisfactionem, si in mortali peccato facta sit, et an satisfactiones debeant esse arbitrarie aut determinate et limitate post hec enumerantur officia confessionis. Est enim officium sanctificationis iudicandi et officium pacifici inter deum et penitentem mediatoris, est officium boni medici, obstetricis officium etiam amantissimi patris, vltimum vero matris dilecte et munusculis paruulo blandientis ad bona quelibet inuitantis. Mate-
ria itaque confessionum extenditur hoc libro per capitula quadraginta duo.

Quinto loco in ordine sacramentorum ponitur matrimonium quod est sancta et perfecta societas maris et femine in genere humana siue necessitudo que eos huiusmodi societatis facit inuicem sui in alterutrum debitores, postea destruitur omnis concubitus preter matrimonialem, et preter illum omnem esse illicitum, et quod voluptas luxurie non de-

bet esse causa cuiuslibet operis, et quod ex matre et femina quasi ex duobus ramis constitit arbor ista preciosissima que est vis generatiua, postea declaratur quando vir et femina coniunguntur matrimonialiter tunc dant sibi inuicem ius plenum alteri utendi corpore alterius ope generationis. Et quod ista coniunctio siue societas verissima diffinitio est matrimonium, et quod matrimonium non possunt contrahi nisi per magistratum ecclesiasticum, postea declaratur honestas ac sanctitas matrimonii et quod matrimonium a deo naturaliter institutum sit, et quod sanctitas matrimonii sit elongatio a turpitudine et immundatione, prohibitorum turpitudinis et immunditatis, et quod sanctitas eius sit ex benedictione vel oratione sacerdotali. Et quod vinculum perfectae societatis est in ipsa vera religione que est diuine honorificentie debitus cultus, postea destruitur voluptas omnis carnalis concubitus, et quod membra genitalia nullum habent privilegium exceptionis quo libera sint et exempta a subiectione et obedientia rationis, seu liberi arbitrii, seu libere voluntati subiecta, preterea ponitur causa telas quibus pugnatur contra exercitum carnis, postea determinantur questiones circa matrimonia scilicet qua gratiam prebet virtus sacramentalis matrimonii. Tandem agitur de divorciis et repudiis, hec autem singula tractantur in decem et nouem capitulis.

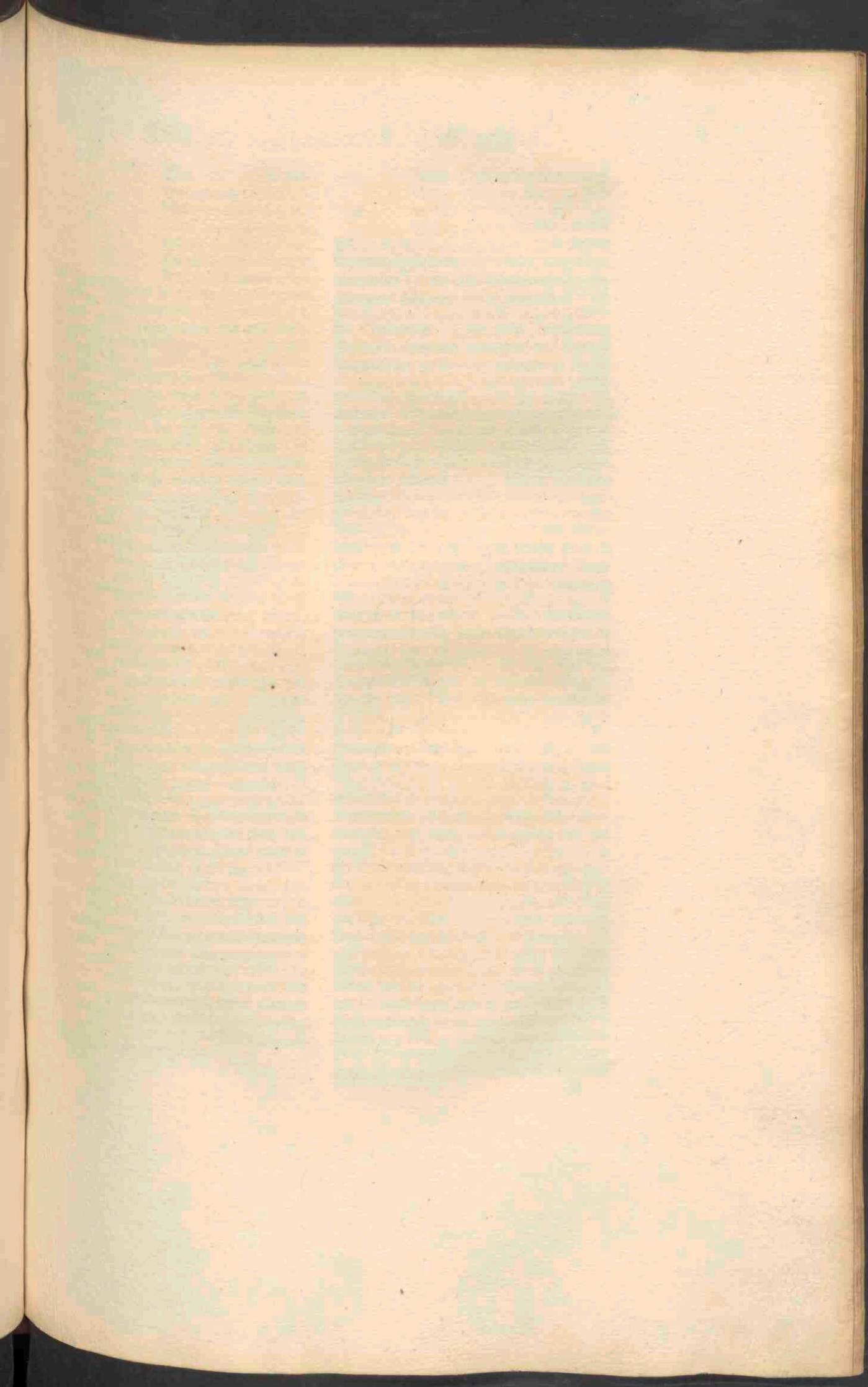
Post hec autem de sacramento ordinis tractatur, primo stabilitur essentia ipsius sacramenti, deinde numeri ordinis, et ratio operationis et virtutes, et de ministris ordines conferentibus. Item quod ordo est sanctitas prima siue sanctificatiua qua diuini cultu exercendo quis sanctificatur et quod ordinari nihil aliud sit quam ad diuini cultus ministerium pontificali benedictione et manuum impositione sanctificari post hec loquitur de numero ordinum, et quid prima tonsuram respiciat et officium eius, quod hoc statuari et ianitores et reliqui ordines quod dignitas sacerdotalis et misteria eius, et quod sacerdos in altari se gerat ut ministrus et gestorem alieni negotii, postea questio de suspensionis et excommunicationis vtrum ipsi valeant tempore excommunicationis, postea determinatur quod officium sacerdotalis ordinis est soluere et ligare.

Postq̃ vero de omnibus sacramētis
se expedivit de extrema unctione ultimo
loquit̃ Tandem quinq; institutiones do-
mini saluatoris ponit que faciūt nos deo
q̃ acceptatissimos. Prima est oratio. Se-
cunda ē ieiunū. Tercia elemosina. Quar-
ta remissio in fratres. Quinta disciplina.
tus cuius tres sunt partes. prima est affli-
ctio doloris. secunda est afflictio laboris.
tercia est occupationū afflictio. hee ergo
afflictiones cum ad impetrandam vel ad
conseruandam seu augendā siue defen-
dendam iusticiam assumuntur tunc iusti-
ficationes vocantur.

Post omnia illa sequitur specialis tra-
ctatus cur deus homo vbi p̃mo ponitur
quattuor radices quib; stabilitur cur de-
homo factus sit. postea loquitur de medi-
cina qua curatur originale peccatum ⁊ de
medicina contra lapsum de auaricia ade
et reliqua.

De penitentia vltimus istius libri tra-
ctatus sequit̃ de libero enā arbitrio vbi
penitētia diffinitur et qualis sit accusatio
dei contra peccatores. et de vtilitate et ne-
cessitate confessionis. de restitutione hono-
ris. de damnorū restitutione et eorū sa-
tisfactione. de executione sententie. ⁊ q̃ pe-
nitentia est medicatio infirmorū. Ultimo
vero exemplū confessionis secrete ad deū

Et sic finitur repertorium.

Um inter sapiēdiales
spiritalēsq; sciēdas q
diuie sen diuinales vo
cant sciēcia de vera
religione et fidē q fun
damētū illius est et de
sinceritate cultus q so

lus deo altissimo acceptus ē ac de legib
acribus et sacris quintū locū obtineat et
quinto loco sit tractada docēda atq; discen
da. Facile ē manifestū tibi fieri sciēciam
de sacramētis et sacramentalib; atq; iustifi
cationibus inter sublimes istas nobilesq;
sciēdas consequētē locū id ē sextum ordi
ne rectissimo obtinere. Cum em̄ ista tria q
nominauim; nō sint nisi ppter cultū et re
ligionē diuinā manifestū ē ipa posteriora
ipsis esse qsi et psequēcia. Sacramētis em̄
sanant et sanctificat homies ad dei religi
onē et cultū. Sacramentalibus vero par
tim adiuuant atq; pficiūt. Sacramētis
partim sanant et sanctificant res necessarie
ministerio diuini cultū. Iustificatiōes vo
lunt vñ p seipsas manifeste siue note. boni
tas iusticie. quedā opationes quib; iuste
viuitur quibus p se iusticia acquirif cōser
uatur roborat nutritur et auget. Amp.
q; idē ē ordo sciētiarū qui et rerū necessa
rio qui ē ordo sanctitatis et sacramētū idēz
erit sciēcie de sanctitate et sciēcie de sacra
mētis. Quare post sciēciā de ipa quā dici
mus de sacramētis. Sanctitas em̄ princi
piū est totius hē religionis ac sacri cultus
Amplius quonia prior ē dom; q; por
ta eiusdē cū ppter domū sit porta. Sacra
menta vero sunt porte sanctitatis ac religi
onis p illa em̄ in eas intrat quare post il
lā necessariū ē ista sciēcia quā hic tractare
et tradere intendimus. Apparet etiā cōue
nientia ordinis istius euidenter cum alte
ram post alterā inspereris. Quid enim re
stat quidue consequēs ē post stabilitā reli
gionis veritatē post declaratā diuini cul
tus sinceritatē post pscrutatā legis veri no
minis puritatē post demonstratā deo gra
tissimā sinceritatē hāzq; omniū inestima
bilem fructuositatē nisi vias patefacere et
portas aperire quibus ad eas veniat et in
eas intretur. hec autē vie et hec porte illa
tria sunt de quibus hic intēdim;. Quare
post sciēciā de hīs ordine rectissimo seq
tur sciēcia de sacramētis et sacramentali
bus atq; iustificationibus.

Icemus igit q; sacramentorū
virtus et utilitas trib; vijs pre
ter illā quā hic intendim; sta
bilitur. Primo attestatiōe di

uinorū miraculorū. Secūdo expiēcia ver
lut sensu spūali virtutis diuine et opatio
nis in eis. Tercio attestatiōe sacrorū elo
quiorum. Quarto via pbationū. De pri
mo exemplū ē illa famosa curatio a moy
bo elephancie imperatoris Constantini
necnō et apparitiō saluatoris quā ipemet
impator sibi factā in ipso saluari ac viuifi
co lauacro testatus ē. Ipse etiā moraque
qui ibidē visus ē ac si aqua ipa virtute bñ
dictionis et sanctificationis viuificata eēt
et vitalē motū exinde suscepisset. Sed et il
lud de virtute et efficacia sacri baptisimatē
fidem facit qd accidit cuidam qui vocat
ē barbas volenti mutare formā sacramē
ti illius et dicenti. Baptiso te barbas in no
mine patris p filiū in spiritus sancto aqua
statim disparuit quasi blasphemā psum
ptuose mutationis iniuriā diuine auctori
tatis et institutionis q formā aliam dicto
sacramento pseripierat ferre nō sustinens
Sunt et alia multa hūmōi quib; virtus di
uina in illo sacramēto et p illud euidenter
se opari ostendit. Item quia tria illa q in
baptismo domini saluatoris facta legunt
tur nō modicā efficaciam baptisimi sua
dent pie intelligentibus videlicet celorum
aperitiō descensus spiritus sancti in colūbe
specie et vox omnipotētis patris ibi audi
ta dicēs. hic ē filius meus dilectus in q mi
hi cōplacuit. sicut legif mathei. iij. et luce
liij. et marci pmo. Que em̄ erat necessitas
et sup ipm baptizatū celi aperientur. spiri
tus sanctus in columbe specie descenderet
et vox patris audiret. dicēs. hic ē fili; me
dilectus et cū semp eidem celi apti essent
nunq; clausi spiritus sanctus semper in eo
fuerit plenitudine charismatū ex quo pro
nobis factus ē homo et filius dei patri sp
dilectus similiter fuerit nisi quia ipse est li
ber scriptus intus et foris in quo quicquid
factū ē vita erat id est liber vite nostre. In
quo nō solū omis regula nostre informa
tionis legitur sed vlt etiam quid in nobis
virtus diuina operetur cōspectū intelligi
tur. Ergo baptizatis p graciā baptisma
lis sanctificationis celi aperiant et liber eis
in celū ingressus pateat q; spiritus sanctus
in eis ibi descendat q; filiū dei et heredes
p graciā adoptionis officiant tribus hīs.

signis demonstrati est. Cur enim in baptismo saluatoris hec tria signa potiusq; alibi ostensa sunt cum ex baptismo nihil ei profusus accreuerit sanctitatis aut gratie nisi ut triplex ista virtus baptismi ostenderet. In sacramento vero professionis et in sacramento eucharistie sacrorum ordinis quod enarrat signa et mirabilia que ut virtus eorum et efficacia innosceret omnipotentia diuina ostendit de quibus et nos aliqua narrare super sedem plenitudine timentes non solum de his que in scriptis eorum qui nos precesserunt legimus sed de his etiam que nostris temporibus acciderunt. et testimonio fide digniorum accepimus. De experientia vero et sensu fructus et utilitatis eorum testes sunt omnibus qui debita reuerentia et deuotione ac fide qua decet illa percipiunt. Qualiter enim plene mundari et renouari quod in adulta etate ad baptismum sunt uenientes qualiter liberari ac pristine gratie restitui ad benedictionem et absolutionem sacerdotalem deuote confiteres qualiter impleri gratia sanctificationis sacros ordines digne suscipientes qualiter refici faciani et impinguari spiritualiter se sentiant sacratissime eucharistie communicantes digne ipsemet testes sunt. Ita etiam de alijs sacramentis et nos de his multa scribere possemus. Sed hoc esset propter presentis propositi intentionem. Si quis autem dixerit quare non omnibus datum est ista sentire. Respondetur quod alij prohibent corruptione palati cordis ut eis multitudo dulcedinis doni dei non sapiat. Alii in credulitate sua a deo longe se fecerunt ut ad eos virtutes iste nequaquam pertingant sue perueniant. Alii vicio ingratitude indignos se facientes manum sibi diuine largitoris obcludunt. Aliis autem tota ista suauitas simul percipienda ac sentienda reseruatur in posterum. Alijs autem eam sentire nunc non conceditur ut inde humilitate perficiant et hominibus sensum non suis meritis sed diuine gratie tribuant. Sufficit autem credere volentibus et contra dei gratiam rebellare timentibus in paucis fieri miracula. manifeste autem incredibiles sunt et errorum suorum dementissimi amatores qui ab omnibus et in omnibus miracula fieri requirunt quasi vellent omnes mortuos suscitari ut acquiescant veritati fidei aliter acquiescere nolentes. Tercia via est attestatio sacrorum eloquiorum quorum testimonijs sacramenta confirmant fructusque eorum et utilitas approbatur. Sed per hanc viam

ducti non possunt qui sacris eloquijs contra dicunt in qua iam ante nos et nostris temporibus multos certum est laborasse. Quarta via est probationum per quam incredulos et rebelles sacris eloquijs atque miraculis adduci ad veritatem salutarem necesse est cui insistere deo ducente intendimus. Dicamus igitur per se debitum est cultum vniuersi ac summi soliusque dei esse. Deinde vitam humanam totam esse sui auctoris obsequium ac vniuersi officium aliorum subsidium quod est ut sit de nota siue honorifica in dei decora copiosita et ordinata in se profusa utilitate et beneficentia in alios et in his tribus perfectionibus humane vite consistere nemo est qui dubitet nisi qui eius perfectionem aut non ratat aut non intelligit. Quis enim non videt quin et deo honorifice siue ad gloriam et in nobis ipsis composita siue decet et in alios utiliter siue beneficenter viuere debemus et de primo quidem rebellibus fides facienda est supplicibus. Alijs autem ipsa auctoritas et largitoris omnium bonorum notitia siue indubitata ingerit et vltime honorifice cultus et iugis gratiarum actio et beneficentia collaudatio eidem debeat et nobis ipsam sui cultus honorificentiam largitissima vero eiusdem beneficentia gratitudo neminem vehementer suadent intelligentibus. Quis enim dominantissimam maiestatem et vniuersitati supereminentissimam auctorem absque ulla sui ipsius depreffione et elatione infra limites sue paruitatis et elatione que humilitatio est et absque magnificencia et admiratione que debet honoratio et reuerentia ipsius est cogitet. Deinde quis continuam et indeficientem largitatem eiusdem beneficentiam attendat et non in gratiarum actiones et laudes eius erumpat quod nihil deliberet. De secundo vero certitudine euidenter facit diligenter considerata et in conspectu nostro posita ipsa nature nostre nobilitas ipsa quoque vicio et adeoque indecens et dissonans et core nobis debito vicio deformitas et vilis. Non enim possibile est nature nostre nobilitatem cognoscentes et intuentes ignorare illam ad decorem et perfectionem honestatis et morum laudabilitatem nata esse vicio et turpitudine non sine intollerabili sui iniuria et contumelia nunquam pati et eidem omnino nihil propter sola vicia inimici. Eam igitur abniti et repugnare viciis totiusque studijs et sic viribus ad honestatem que decor vite est

compositio que eiusdem est et honoratio
conari per se debiti est. De tercio vero in-
nata nobis ergo homines alios sociabili-
tas atq; dilectio nulli veri nominis homi-
ne dubitare finit. Quia ergo opatioe isti
us pfectionis cetera dispositiones in homi-
nibus aut materiales aut quasi materia-
les sunt ad istam pfectionem. Lura autem est
deo rectori vniuersitatis vt ista materialia
sint scdm q; materialia sunt hoc e in dispo-
sitionibus suis que sunt circa istam pfecti-
onem. Materialia autem scdm q; materialia
non curantur neq; curanda sunt nisi ppter
pfectionem ad qua sunt. Multo fortius ergo
cura e curatori vniuersitatis deo vt ista p-
fectio sint in genere humano. Amplius
ymaginabimur ciuitatem aggregatam ex ho-
minibus sic pfectis vt tota vita eoz sit dei
honorificencia et obsequium tota debiti ho-
nestatis officium. tota aliorum subsidium.
manifestum e q; compatione istius ciui-
tatis pclare totum residuum hominum quasi sil-
ua est et singuli residui homines qsi ligna
siluatica. Iterum residuum hominum quasi la-
pidicina et singuli residuorum quasi lapides
rudes. Ciuitas autem ista sicut edificium nobis
le ac magnificum ex lignis celsis artificiosis
simeq; sculptis atq; politis et omni decore
architecture decoratis singuli vo ciues q;
si lapides et ligna omni architectonica di-
ligencia decorata. Quod enim sunt tumor et
toritudo sue curuitas et putriditas in li-
gnis hoc supbia auaricia et luxuria in ani-
mabus et q; recritudo et planicies et firmitas
lignis seu lapidibus hoc iusticia equitas et
fortitudo in animabus. Et qd cements et
clauis ceteraq; ligature inter lapides. Et li-
gna hoc mutua dilectio ei spiales necessi-
tudines inter animas hominum seu inf ho-
mines. Quia ergo iam declarauimus in
tractatu de virtutibus q; virtutes nobiles
quibus solis recte et vt viuendum e viuuntur
desursum tantum sunt ab auctore et largito-
re omnium bonorum velut data optima et do-
na perfecta. manifestum et huius pclare ci-
uitatis solum esse edificatorem deum et quia ta-
topere curat edificatorem deus siluam et lapidi-
cinam quas diximus in culta et lapides ru-
des. Multo fortius ipsum curare necesse est
istud nobile ac magnificum edificium et quia
cura ac puidencia ipsius sunt forinsece iste
societates et aggregationes hominum seu
ciuitates quomodo magis cura eius et puiden-
cia erit ciuitas ista. pclare ac p magnifica

quam diximus ad quam cetera veluti flues et la-
pidicina sunt. Siue enim in gloria sua siue in
utilitate hominum intendat diuine sapiencie
et bonitatis puissio et beneficencia multo
amplius ipsum curare necesse e vt ista ciuitas
sit. Amplius ponemus ciuitatem huius non e et
ponemus vniuersitatem tamen hominum esse
hoc e ponere solam siluam et nullum edificium et
ponere mineras. id e argenti fodinas et au-
risodinas esse cum nec aurum nec argentum sit
Lura si deus huius mineras e voluit inu-
tiliter omnino dedit vires et artem et artifi-
cium quibus aurum et argentum ex eis extrabe-
rentur. quato fortius genus humanum qd
tanquam minera e huius perfecti quam dixi-
mus edificij. non relinquit in ista materia-
litate seu potencialitate quin addat virtu-
tem et scienciam et cetera quibus de minera
generis humani piosa ista metalla ymo-
vasa pfectionis et lapides pios et viri san-
cti extrahantur qui queadmodum gemme
vernantes atq; choruscantes sunt ad lapides
communes sic ipsi ceteris hominibus pstan-
tiores sunt et absque vlla compatione pcel-
lentiores. Amplius ciues ciuitatis pculda-
bio sunt veri nominis homines a deo vt
compatione eorum ceteri non homines sed
potius animalia sunt habendi. Ponere
igitur homini homines non esse est quasi au-
ferre speciem humanam de medio et ponere
sola bruta animalia esse et iuxta hunc mo-
dum ipsi soli sunt qui ratione et intellectu vti
vident et regi. Ponere ergo genus huma-
num absque hijs e tanquam ponere sine intelle-
ctu. Sicut ei intellectum vnum hominem vno ho-
mine particulari sic ceteris hominibus huius siue ciui-
tatis in genere humano. Qui queadmodum
totum regit in homine qd regibile e ac go-
bernabile intellectu totoq; residuo vititur
ad bonum qd intendit sic ceteris iste pfectorum
totum regit qd generis humani regi se finit
et toto residuo vititur ad finem quem intendit
hoc e ad dei gloriam et suam atq; aliorum pfe-
ctionem hic ceteris vel ciuitas et templum dei. p-
pter dei cultum seu honorificenciam cui princi-
paliter se impendit atq; finaliter et ciuitas
ppter saluberrimam pacem et iocundissimam
societatem quibus sub deo rege scdm sacra-
tissimam legem eiusdem viuunt mutuo se inui-
cem adiunantes sibiq; inuicem subseruietes
humiliter et bylariter et domus omni dicat
habens deum. Alis verum patres familias in q
singulis victus et vestitus spirituales ab eo
dem prouidentur et ager et vinea et ortus

cuius ipse plantator: et excultor: est incrementum
 totum qui et fructificationum spiritualium
 largitor: solus est. Dicis et exercitum propter belli
 cum apparatus et assiduum certamina contra er-
 rores et vicia igitur quod templum istud ingreditis ita
 ut de ipso templo efficiantur sanctificare necesse
 habet ad dei cultum et quodammodo fieri sacerdo-
 tes. Sic et qui civitatem istam ingrediuntur ita
 ut ciues eius efficiantur necesse habet civilita-
 tem eius suscipere homo est leges et statuta mo-
 resque subire. Sed et qui hac intrat domum
 propter familias necesse est ut obito famulato-
 rum familiaritate se subdat. Sic igitur qui
 agrum istum seu vineam seu ortum intrat ne-
 cesse est ut in eo plantet et radices omnibus
 quod spiritualibus agnitionibus seu humilibus ac-
 deuotus exponat. Sic et qui exercitum istum
 se aggregat necesse est ut propositum bellandum
 contra memoratos hostes armaturam sibi
 congruentem suscipiat. Quicunque igitur ad hanc
 perfectionem nobilem quam diximus deo auctore
 adducti sunt huius templi sunt sacerdotes
 sanctificati ad dei cultum huius civitatis ciues
 sunt associati ad iudicium et ad iusticiam ad
 vivendum secundum leges et statuta dei regis.
 Huius domus domestici et familiares sunt
 servique vernaculi ac filii propter familias dei
 hominibus vinee et ortus vites et arbores sunt
 subcultura agricolatis dei huius exercitus
 milites seu bellatores sunt contra errores
 et vicia dimicantes sub ducte iam igitur mani-
 festum est quia sanctificatio necessaria est ut
 templum istud deo edificet primum quod impossi-
 bile est aliquem intrare nisi sanctificatum intrare
 quam eo modo quo diximus. Deinde quod ipsa san-
 ctificatio in templum istud ingressus nihil
 enim est aliud sanctificatio quam praeaminatio:
 nam id est error et viciorum quibus a deo eloga-
 mur ablatis donorumque et gratiarum quibus ei
 appropinquamus ad colendum ipsum eiusque serui-
 endum susceptio. Et quod edificatio ista est ag-
 gregatio et associatio hominum ad dei cultum atque
 servitium aggregatio autem et associatio non
 potest fieri nisi coniunctione visibili. manifestum
 est quod edificatio huius templi que non est nisi ag-
 gregatio et associatio sanctificatio ad dei cul-
 tum atque servitium non potest aliter fieri nisi san-
 ctificatione visibili sine signo visibili sancti-
 ficationis. Amplius. nec aggregatio neque
 associatio spiritualis seu colligatio ad invicem
 potest esse hominibus sine coniunctione illa quam diximus abs-
 que coniunctione visibili. Quia enim se invicem
 socios habebunt si se non noverint esse socios
 Quia autem hoc agnoscet nisi coniunctione visibili

li et signo aliquo quod non potest esse nisi visibile.
 Necesse ergo est sanctificatione visibili edificatio-
 nem istam fieri. Amplius. et oves eiusdem
 gregis signo aliquo visibili distinguuntur et
 ab aliis discernuntur. Sic et staberna mi-
 litum signis et sacre edes id est templi apo-
 phanis seu privis domibus seu aggrega-
 tionibus hominum certo signo distinguuntur et
 singulos sacerdotes huius templi ab aliis
 hominibus. Quis autem autem pervenit? hominibus signum
 imponitur quo ab aliis discernatur seu dis-
 cernatur quod in ipsa separatione ab aliis et ag-
 gregatione ad suos. Ibi ergo imponitur
 hominibus signum seu faciendum. Visibile ergo
 signum siue agnoscibile signo transferendi sunt
 et introducendi homines in templum istud.

Amplius. Dis civilitas nobilis visibilis
 aliquo signo dari consuevit et dinosci sicut civil-
 itas romana penula. Dis militaria id est di-
 gnitas militaris sicut aliquo signo visibili
 sicut accinatione gladii. Item omnis ammi-
 stratio et omne officium sicut thesaurorum cu-
 stodia traditione clauis. Item omnis honor
 omnis dignitas sicut honor regis aut impositione
 corone visibilis aut collocazione in throno vi-
 sibili. Item omnis hereditas omne donum immo-
 bile non consuevit conferri nisi sub signo vi-
 sibili sicut traditione anuli aut alteri. Quia
 visibilis licet hec omnia fieri possint aliter. Quia
 igitur et militaris dignitas spiritualis ymo sacer-
 dotalis honor est regis regni scilicet spiritualis
 scilicet et eterni in ipsa sanctificatione tribuitur
 ens fuit et hominibus utile ut sub signis visi-
 bilibus omnia hec quod noverimus hoc est dignitas
 sacerdotalis etiam nobilis civilitas et milita-
 tare officium et celestis regni hereditas offer-
 rent. Et hoc primum propter eruditionem susci-
 pientium videlicet ut et signis visibilibus ista
 spiritualia tam necessaria tamque salubria agnosce-
 rentur et quod alias cognoscere non poterat comu-
 niter ab in eruditum cognoscerent et cogni-
 ta amarum amata quererentur quod sit ab omni-
 bonorum largitore benignissimo obtineren-
 tur obtulerit deo ad gloriam fuiretur et fuitio
 et ne retributio merces acciperet. Secundo
 ad gratitudinem seu devotionem. Quis enim ad
 tam sublimia et amara suis tam remota tanta
 in debite gratie largitate vocari et assumi se
 videat et non in divine bonitatis ammirati-
 onem et laudem eripat. Sublimitas autem
 hominibus donorum aut nobilitas signis visibi-
 libus communiter hominum in commune inno-
 tescat. Tertio ad humilationem. Quis enim al-
 titudinem donorum istorum attedat Et quod

longe sunt a meritis suis pſideret et nō ſta-
tim infra limites ſue pſitatis reſiliens ſe
colligat. diuine largitatis bñſcentia; ad
miras erga ſe nō abſtupescat du; merita
ſua nulla aut forte pſtraria intueſ bñſcia
vero ſe nec poſſe eſtimare nec et cogitare.
Et hec vera hñiliatio meritorū euacua-
tio et atenuatio et indignitatis recognitio
Utilia et ſūt ad roboratiōem ſeu cōfirma-
tiōem ſuſcipientiū. Quis enī ſacratū ſe ſeu
ſanctificatū aſo teneat et non ex hoc cōtra
immodiciā alias execrationē exandescat
quis inunctū in regē ſe recolat et non con-
tra viliffimā neqſimāq; vicō; futūre to-
tis virib; ſe accingat Quis militari offitō
pſditum ſe ſciat et armo ignorare ibellēq;
ſe eē infideliter ac ignauiter in bello age-
re non erubescat. Quis tā pſclara ciuitate
honoratū ſe gaudeat et euerſioni ciuitatē
ſue ſeu cuiūq; alij calamitati opponere
negligat legesq; ci; ac iura pſvirib; non
deſedat. Quia ergo ſigna viſibilia iſta q̄
negraui; maxie memorijs hominū in-
figūt aut imprimūt; ſortes ymaginatōes
inducūt in q̄b; q̄tuor affectiōes mēorate
reſtatūtur et adiunūtur manifesta eſt em-
necitas et vilitas hñmōi ſignoz apper et ex
hñis q̄ dixim; q; ingreſ; in hanc ciuitatē
ſanctificatio ē ingreſſus qualē deſepſim;
q̄ ſanctificatiōe oīs exſecratio exurit et de-
ponitur quēadmodū i ingreſſu in ſtructu-
ram oīs tumorofitas et oīs ineq̄litas lapi-
dū deponit aliq̄n in illā non admittun-
tur. Quēadmodū frondofitas lignoz ac
toritudo actortuoſitas aliaq; omnia q̄ li-
gna edificijs inepta faciūt niſi oīno eēnt
amota in ipō ingreſſu in edificij necario
deponēſ. Sic et ipō ingreſſu iſti; edificij
ad ſtitudinē et pportionē q̄s ſupra expſſi
m; fieri neceſſe ē poſſibile quidē eſt aucto-
ri oīm bonoz abſq; ſignis viſibilib; ſan-
ctificare q̄s voluerit et hoc iā aliquociēs ſe-
ciſſe diſcoſ. Q; ſi in oīb; faceret ita q̄
nullus de ſanctificatiōe alterius quicq;
ſciret eēnt oīs ac ſanctificati quēadmodū
ſi eēnt oēs ab eodē pſe genitū; ignorarēt
ſe frēs pſirent ergo inter ipōs fraternitas
amor fortiffimus et natural' ſocietas q̄ vin-
culo fraternitatē cōſtringit oīs naturaliter
Sic et in ſic ſanctificatis periret amor grē
fortiffim; quo viget et viuūt ſpūalis ſocie-
tas q̄ velut cementū et ligatura fortiffima
ſpūalis edificij ē. Quēadmodū enī ſic ge-
nerati hoies vt dixim; nihil potius inui-

cē hererēt q̄ ad alios hoies nec in vnū ge-
nus aut domū cōuenirēt ſiue familia aut
tribū. Sic eomodo ſanctificati q̄ diximus
eēnt velut lapides diſperſi nulla ligatura
ſocietatis inuicē ſe tenētes Amp. quia
cultus diuin; palā debet eē publicuſq; et
manifeſt;. Si enī regibus qui vtiq; non
niſi miniſtri ſunt et regni ipius palā et pub-
lice impēdendus ē. Amp. tēpla et pala-
cia publice edes ſunt et manifeſte palam
Quareq; et publice edificāde impoſſibi-
le ē at in abſcōdito edificata q̄ neceſſe h; in
palā eē. Neceſſe ē templū dei et ſummi
reg; palaciū palā edificari ergo viſibilib;
opibus. Non aut edificat niſi ſanctifica-
tione nec eius edificatio ē niſi ſanctificatio
Viſibilis ergo ſanctificatiōibus neceſſe ē
ipm edificari Viſibiles ergo ſanctificatio-
nes ſacra vocam;. Hoc ē ſacratina ſeu ſa-
crantia ſigna neceſſe inq; neceſſitate indi-
gentie nrē nō neceſſitate ineuitabilitatis
aut neceſſitate coactiōis. Amp. deru-
re et vita ruſtica ad ciuitatē trāſeuntibus
et ciues effici volētibus neceſſe eſt mores
agreſtes et habitatiōem deſerere ciuitate;
q; inhabitare ciueſq; mores et vrbanita-
tē ciuile at; ſecialiſſima aſſumere. Q; igit-
rus ē et vita agreſtis ac ruſtica ſtatus ac
vita infidelitū q̄ntactiq; laudabilitate mo-
rū polleat compatiōe pfectiōis nobiles
et eminētie ciuili ciuitat; ſanctificate de q̄
loquimur et barbariſm; et quicq; decoris vi-
detur hñe vita hñana ad decus excellētiā
iſta manifeſtū ē q̄ntā mutatiōem fieri op-
teat in trāſitu quo deſoris ſiue aliunde in
ciuitatē iſtā intratur. Juxta hunc modū et
ciuitatē iſtā velut mēbra gratuita ſocieta-
te ſibi inuicē colligata ſiue cōpacta volū-
tariaq; ſub ſuitiōe ſibi inuicē ſub miſtrā-
tia. Manifeſtū eſt intueri volētibus Q; er-
go hñmōi corpus corpe hñano ſeu quociū-
q; alio abſq; vlla cōpatione et in ſe nobi-
lius ē et iō honorificentius et inuicē hoib;
vtilius at; ſalubrius. Lura aut deo eſt au-
ctori oīm corp; culicis aut muſce ſiue for-
mice vnus ſiue etiā ſuccōis tārope et edis-
ficare et in mēbris pgruētibus cōpingere
Quāto ergo forcius cura erit eidē corpus
q̄ dixim; edificare at; pſicere ex q̄ optet
vt nō minori mutatiōe trāſeat in corpus
iſtud ſeu id qd nutriri et augeri h; trāſfor-
meſ in mēbz ipſius quā cibis nature in
nutrimētū corpis aialis ſeu etiā mēbri
eiufdē. Amp. regnū ipius regis reguz

evidenter remaneret in completū notabili atq; magna sui parte mutilatū si ciuitas ista deesset cū in altera parte hominū nō negent aut imperet nisi forsitan ad modicū duz magis victis suis et cōcupiscencijs obediūt quā eidē et scōm volūtates suas ac traditiones potiusq; scōm leges ipius viuūt. Amp. templo quale dixim⁹ nō existente nullus relinquit cultus eius nulla honorificētia seu glorificatio ab hominibus nulla aut pmodica regratiatio bñficioz ipius hoc autē ē qđ habet genus humanū p̄cipuū et saluberrimū et velut totius sue p̄fectionis cumulū scilicet dei cultū et honorificētiā et rectitudinē atq; decorē legis directā et cōpositā vitā. Deinde nulla relinquit via recōciliatiōis ad ipm seu reuerfionis cū non sit possibile reuerti ad ipm nisi p̄ gratiā et acceptū ei cultū. Segf. tandē humanarū rerū cōfusio extrema vt honestas virtutū omīno deleat⁹ et solis vicijs seruiatur ea que sola fiunt et curentur ab hoibus quibus offendatur de⁹ et sublata via recōciliatiōis atq; repropiciatiōis vt diximus genus humanū in eternū absq; vlla spe miserationis subuertat⁹ ex quo relinquitur vt nō solū vane cōstruunt filios hominū sed in sup̄ius cōtumeliā et in eorū damnationē et mortē. Lum. enī vita vitiosa tota sit in dei contumeliāz tota in viuentiū p̄ditionē et mortē manifestū ē: qđ sublato dei cultu quo solo vterq; occurritur nō restant de vita humana nisi deo cōtumelia et hominibus mors et p̄dino eterna. Redeamus ad id in quo eramus et dicamus quia sacratio seu sanctificatio ingressus ē in templū seu in ciuitatē et in corpus qđ diximus et nisi designatio nē visibili fieret perirent vtilitates quarū oī quas supra nominauimus. Signū autē visibile quo maxime spūalia et inuisibilia ostenduntur cōmunitati hominū. Illud ē qđ maximā similitudinē habet cū illis q̄ similitudo etiā vsq; ad cōmunionē nominū interdum venit sicut lux visibilis cū luce sapientiē p̄pter quā similitudinē etiam nomen lucis cōmunicat. Sicut et calor exterior ignis et ardor ad amorē se habet in ita hunc modū ablutio vncio et afflatio seu aspiratio exterior atq; visibilis ad ablu-tionē interiorē et aspirationē spirituales et inuisibiles se habere manifestū est. Quare sanctificatiōibus internis ac spūalibus ista exteriora adhiberi signa vel similitu-

dines decēs et vtile esse dubitare non potest. Amp. cū ista ciuitas in spūalibus et inuisibilibus materiali seu litterali ciuitati in suis visibilibus corporalibus ac p̄pali bus adeo similis sit vt ista istius exemplum ymago et liber quodammodo dici possit

manifestū ē vt quēadmodū in illa fuerint donationes iustificatiōes et honoratiōes seu p̄motiones sic et in ista. Lertū autē est qđ illa ibi fiunt signis quibus vici m⁹ ergo et adhuc hīc eo mō fieri oportet quēadmodū et ibi cū et eedē rationes et hinc et inde subsint indices ergo rectores spūales omīs etiā generis magistratus et ista ciuitate eē optet quēadmodū et ibi. Amp. camerarios et distributores seu dispensatores diuiciarū seu donorū spūalia lū quēadmodū et ibi et sicut reges seu rectores ciuitatū milistros habēt atq; dispensatores qđ oīa bona eorū habēt in manib⁹ qui rationē reddunt regibus de omībus et illis omnes inferiores atq; minores vniū dispensatores sic et ciuitatē istā maximū vniū dispensatōrē seu maximos multos habet re necesse ē quibus oīa dona spūalia et viciē cōmisse sint hic est quoz mīserio tribuatur qui et regi vniuersali de omībus illis rationē reddant quibus et inferiorēs oēs disp̄satores suaz amministrationū rationē reddāt p̄pter hoc necesse ē ciuitatem istā habere et clauigeros et ianitores preconēs duces iudices et magistratus et alia h̄mōi. Amp. sicut vestimenta aduēstitiones et ornamenta ad ornamenta et munimenta ad munitiones sic sacramēta ad sacrationes. et generalit̄ omē id qđ nō sine alicuius adhibitiōe sue applicatiōe p̄fici habet aliqua actio ad ipas actionē sibi se habet. Quēadmodū ergo cuiusq; et quicunq; et vbiq; necessaria est vestitio illi et tūc ibi necessariū ē vestimentū sic cuiusq; et quicunq; et vbiq; necessaria ē sacramēto et sacramētū nō a sibi et a p̄positiōe tantū. Sed et illa radice quā dixim⁹ qđ ē p̄positiō p̄ se nota et radice p̄ seipam stans et fixa. Lur autē sacramēta aut signa visibilia sūt adiūcta aut illa habere debeāt vt iā diximus veritatem sacramēta signa visibilia diximus intra p̄prietatē locutionis ita vt visibilia intelligant quēadmodū monachus niger et albus plerūq; Interdū enī ipm sacramētū visibile ē sicut ipa forma sacramēti eucharistie visibilis ē neq; ordo neq; matrimoni-

um neq; baptis^m in seip^s visibiles sunt
 et ppter hoc caute intelligēdū est q^d sacra
 mentū dicit cōsuevit visibilis forma vel vi
 sibile signū. Amp. q^d non melius eru
 diri potueram⁹ ad ignota quas p nobis
 notissima et v^sitatissima. Ad cognoscēda
 ergo spūalia lauacra et lauacōnes spūa
 lia vngenta et vinctiōnes spūalia illumina
 menta et illuminatiōes spūalia indumen
 ta et induitiōes et cetera h^moi non meli⁹
 erudiri poteram⁹ q^d p visibiles hor^u simi
 litudines et designatiōes. Res aut^{em} suis de
 signatiōibus p^ruigi consu euerūt in donis
 honoratiōibus in magisterijs et magistri
 cationib⁹ vt ita loquamur. Simul em⁹ cō
 suerūt dacio anuli et rei per anuli signa
 te dacio corone et regis dacio magisterij
 et libri dacio prebende libriq; et panis da
 cio clavis et thesaurizare et adhuc modū
 de alijs. Conueniens est ergo vt cū vinctio
 ne visibili inuisibilis et ita d^r alijs. Am
 plius q^d sanctificatio opus immediatū ē
 diuine omnipotēcie et virtut^{is} neglecta au
 tem et inhonorata diuinitatis merito a
 ueritur ne asit negligētib⁹ et nō hono
 rantib⁹ similiter ingratis et non cogno
 scētib⁹ sic et presto est et adesse inuocan
 tib⁹ bono rantib⁹ atq; adorantib⁹ et
 gradas agentib⁹ Negligit autē et omni
 no non honorat qui nec inuocat maxime
 ad illud quod solius ipius opus ē demē
 tia ac magnificēcie ipius donū. Quia er
 go sanctificatiō est opus solius diuine vir
 tutis ac misericordie ad illud maxime in
 uocanda est ne non inuocata merito de
 dignetur adesse. Manifestū ē ergo ad om
 nem sanctificationē que ministerio hoim
 fit inuocanda eē diuinā virtutē atq; dēmen
 tiā. Et si spūalia etiā ista nō rogatus tā mul
 tis et tāz multociēs largit⁹. Et his qui non
 soli gras non agunt sed inde armant⁹ in
 ei⁹ ptumeliā destruētēs. Prīmū in semet
 ip^s virtutē honestatē atq; decorē. Deinde
 in alijs p virib⁹ impugnātes dei cultum
 et honorificētiā quanto mag^{is} amatorib⁹
 ac seruitorib⁹ suis inuocat⁹ atq; rogatus
 spūalia dona p^rstabit q^d oino sunt ad ho
 norē et gloriā eius p^rciptib⁹ aut ad salu
 tem et vitā. Amplius. Manifestū ē so
 los ciues huius ciuitatis sanctificate quā
 dixim⁹ deo eē placitos seu acceptos. So
 li enim iste glorie ipius inferniūt et iuxta
 beneplacitū ei⁹ omnia facere soli studēt

atq; conant⁹. Soli ergo digni sunt vt pre
 cibus et inuocatiōis eorum assit exaudia
 tor deus. Leteri aut^{em} hominū non vt veri
 homines viuūt imo pene tota vita eorū
 aut dei ptumeliā ē aut aliorum hominū
 iniuria aut debonestatio seu inqⁿatio p
 pria. Amplius. vota et desideria h^moi
 hominū precesq; et petitiōes raro vel nū
 q^d sunt de hijs que deo et beneplacita sūt
 sibiq; et alijs salubria. Cum ergo nec ip^s
 digni sint exaudiri nec ea q^d petunt digna
 fieri manifestū est precibus eorum et vot^{is}
 deum ad esse non debere. Necesse est er
 go hanc solā deo esse dilectā ciuitatem ei⁹
 usq; votis et precibus semp ad esse diuinā
 virtutem atq; dēmen^tia. Et quia vota eius
 et preces post dei gloriā et honorificētiā
 maxime sunt ipa sanctificate vel obtinen
 da eam non habentib⁹ aut consuanda
 et augenda iam illā habentib⁹ necesse est
 precibus et inuocatiōib⁹ huius ciuitatis
 eos sanctificari pro quibus ea fundēt nisi
 rebellione et p^rinacia malicie sue aut de
 stōria et negligētia sua hoc ipi impedierit
 Preces aut et inuocatiōes ipius diximus
 siue quas ipa totas p semetipam facit si
 ue que ex parte eius et noie fiunt.

Postq^{ue} aut iam declarauim⁹ ci
 uitatem h^moi debere eē que me
 rito et deo dilecta et sanctificata di
 cenda ē et dedim⁹ causas in hoc videlicet
 dei gloriā siue honorificētiā et hoim pfecti
 onē qua impossibile est vniuersaliter eos
 p^ruari et q^d nō decet diuine sapie p^ruiden
 tiam negligere aut p^rtinere maxima et no
 bilissima et tā studiosē curare minima atq;
 vilissima atq; nulla ex pte illis p^rpanda. Et
 q^d non ē possibile naturā cuiuscūq; gene
 neris in sua materialitate et potēcialitate
 remāere vniuersal^{iter} ita vt ex nulla pte sui
 pficiat. Quō vtiq; eēt in genere hūano si
 ista pfectio nō inueniret in eo. Adiecim⁹
 et q^d regnū eius p magna et nobili sua p
 te detricatū eēt ac mutilatū si ista ciuitas
 ab eo deesset. De inde q^d genus humanū
 magis in sui ptumeliā et in p^rprium interi
 tum creasset vniuersal^{iter} si ista pfectionē ei
 non apposuisset. Post hec q^unta confusio
 res humanas sequere et etiā insinuaui⁹
 Diximus etiā q^d per se debitum ē vt ei q^d
 deus est sit templum. et quia rex est regnū
 et quia dominus domus est et q^d in tem
 plo eius debet esse cultus eius et sacerdo
 cium. et alia cultus eiusdē debet esse lex ipi

us et magistratus et iudices et precones
 variq; diuicijs spūalium dispensatores
 instar ciuitatis forinsecis in suis forinsecis
 id est tpalib; bene disposite. Et iuxta hoc
 consequens est vt in hac ipa domo sit fa-
 milia ordinata et varia famulātūz officia
 ita vt ibi sint et panifices et pincerne et da-
 piferi hmoi ceteri. fecim; et insinuationē
 de exercitu de bellico apparatu ipsius. Dñ-
 dimus etiā q; acquiritio ciuitatis huius
 ciuitatis acquisitio ē perfecte iusticie et sub-
 limis ac pēlare vrbauitatis morumq; no-
 bilium quibus sub deo rege et rectore mi-
 litatur ei; viuunt et q; in adeptōe ciuita-
 tis necessario deponit omnis morum ru-
 sticitas et viciozum impositio. Dixim; eti-
 am q; in ingressu tēpli istius induit sancti-
 tas et deponitur omnis pphanatio et oē
 qd a famulatu et a familiaritate dei nos
 vel auertit vel elongat et quia in ingressu
 huius domus tā dei famulatus quam ei-
 us familiaritas siue domesticitas suscipi-
 tur et in ingressu istius exercitus vires et ar-
 ma contra hostes spirituales et vicia dan-
 tur ingrediētibus. Adiecim; etiā quia h-
 templi cōsecrator et edificator huius ciui-
 tatis aggregator et adunator est solus de-
 us sic hui; aggregator et pparator et dux
 est ipse solus adiecim; etiam q; adunato-
 et associatio hoīm in pmutate ipoz non
 p fieri nisi in pmutione visibili et p hoc
 pmutiōne visibilū signoz adunādos eos
 esse intrantes in ciuitate istā. Impossibile
 set em qdū dnegraus est nob aspectus
 niuibilitū nostroz id ē interior nos adu-
 nari in societate quātūq; itayt ex nobis fi-
 at vel exercit; vel familia vel ciuitas vna
 vel ecclia vna nisi cōmuniōne aliq; vel si-
 gno visibili vbi etiā exēpla posuim; de la-
 pidib; dispersis et d fratrib; fraternitatē
 suam ignorātib;. Dedim; etiā causas et
 vtilitates qtuor signoz visibili et dixim;
 q; illa pueniētiōra sē nre eruditōi in pte
 ista que maiorē habet similitudinē cū inuisi-
 bilib; seu spūalibus ad quoz cognitionē
 pmutitas hoīm non nisi per visibilia pōt
 cōtingere in statu vite pntis. Et diximus
 q; vltatis et certis apud nos nobisq; no-
 tissimis similitudinibus maxie erudiēdi su-
 mus eo q; permixtissime nota ad ignotoz
 noticiā maxime pueniētius puenit. Et q;
 intentio sacramentoz duo cōtinet videlz
 sacrationē et designationē ita vt sacrame-
 tu m sacratia designatio sit aut designa-
 tiua sacratio per se aut nota sit necessitas

et vtilitas sacratiois stabilire ante sūde
 signatiōes vtilitatibus et rationib; quas
 iam dixim;. Stabilita etiā est pūctio
 designationū in hīs que ia dixim;. Sta-
 bilita ergo ē tota rō sacramenti in eo q; sa-
 cramentū d; si quis dixerit q; hmoi ciuita-
 tem impossibile est esse scōam naturā p
 modum affectiōis verum dicit quia reue-
 ra impossibile ē naturā humanā hanc p-
 sectionē attingere humano affectu. Nihil
 em potest naturaliter vltra se seu supra se
 pfectio aut ista supra naturā et vltra natu-
 ram est et sup eam desursum descendēs a
 pmo fonte vniuersaliq; bonoz. Quaru;
 magis naturale ē omnib; hoīb; hoc ē
 nature eoz magis pgruēsvt ipm fontem
 bonoz in pmis et maxie diligat psequētē
 aut alia ppter ipm cū manifestū sit vñ
 quodq; diligendū ad id et ppter id dilige-
 dum eē ad qd et ppter qd ipm est. Quia
 aut ad ipm sunt et ppter ipm et hoc est ad
 gloriā et ppter gloriā ipsius Dubiū eē nō os
 oia alia diligēda eē hominib; ad ipm et
 ppter ipsum et ppter hoc in pmis seiplos
 et sua omnia psequēter conuētere debēt
 in eius obsequiū et honore. Quanta aut
 beniuolētia seiplos adinuicē adiuuare et
 amplexari debeāt tria indicāt euidētē p-
 mū indigētia qua se naturalr mutuo idē-
 gēt. Potētissim; em ac ditissim; inter ho-
 mines extremo artifice ac viliissimo opus
 hz scz fabricatore acutū et cefore fusoz. Et
 generalr nullū est repire qui multis opib;
 et opib; alioz non egeat et ideo nō
 min; paupes diuitib; nō indigere quaz
 ecōuerso dubitare nō potest nisi cecus
 mēte siue cecus. Scōm vero ē innata noi-
 bis semia bonaz affectiōnū vñ cūctūq;
 in alios. Hec sunt amor alieni boni et cō-
 passio alieni mali gaudiū de alieno bono
 no et affectiōes semina vocam;. ppassio-
 nes pfectiōis que est in ciuitate quā dixi-
 mus. In viris em pfectis ad illū animū
 puenit vt cōpassio ipam mortis passiōē
 super sic qñq; ex ppassione alioz etiā in
 mortem se tradit vt aliis pcat. Semia
 at sunt iste affectiōes put in nata sunt no-
 bis velut arbores nobiliū fructūz hoc ē
 sublimiū opūz feraces cū ad summū sue
 pfectiōis educte fuerint diuie grē largita-
 te. Tertiū ipsa ecncialis societas q; in spē
 vñ sunt. Si em societas mēbroz atq; cō-
 pago q; ill afforis ē et ab accidēte ea ad oī-
 uicē sic astrigit vt tāta sibi pmpitūdie sub-
 uniat sese inuicē defendāt atq; p alioz

piculo clipei opponat vt p oculo manus
 cu inter ea tata sit natura diuersitas ⁊ etiā
 contrarietas quanto fortius ipsa essen-
 dalis hoim societas quā diximus vincet
 contrarietate ac diuersitate que illis affo-
 ris est ⁊ ab accidētib⁹ ⁊ astringet eos atq
 colligabit beniuolētia completa in edifi-
 cationē pclari ac nobilissimi corpis quod
 dicitur ciuitatē cui corpori ppter nobilita-
 tem et excellēciam suā non aliud deq eē
 caput quā deū non aliū spiritū viuifican-
 tem ipm hac vita quā dixim⁹. ⁊ in tres ra-
 mos extēdim⁹ quā spm dei hec ē vita quā
 vocamus gracie vite nature supra omnē
 compatiōē prestantior hui⁹ vite donū si
 non largitor bonorū isti corpori daret cor-
 pus sibi congruū ab ipso non pcederet ⁊
 leipm maiori glorie sue pte ofraudaret ⁊
 officiū largitoris prout sibi congruit non
 impleter maioris nanq glorie est deo in
 tanta infirmitate in tanta rebellione viti-
 orū et demonū in tanta contradicōe et re-
 pugnantia hominū vita sancta ⁊ iusta an-
 gelorū hic em et victoria est et admiratio
 virtutis sue ppter sue beneficētiā largita-
 tis. Quid em victorie potest eē vbi nullū
 bellū nulla omnino repugnantia. Et sicut
 comedere et bibere gustu suauissima ni-
 hil admiratiōis h⁹ in sanis et sanū pala-
 tiū habetib⁹. Sic multo incōpabili⁹ come-
 dere panē vite omne delectamētū ⁊ oēm
 suauitatē saporis in se hñtez ⁊ bibere tor-
 rentē inestimabilis ⁊ incogitabil⁹ volupta-
 tis omnino nihil h⁹ vruose ammiratiōis.
 Mirabilia aut hui⁹ ciuitatē nos causa bre-
 uitatis trāsim⁹. Q. aut supra dixim⁹ totā
 vitam ciuiū ciuitatis hui⁹ dei honorificē-
 tiam eē sue obsequiū totum pprie pgru-
 entie officiū totū aliorū hoim subsidii ita
 intelligi volum⁹ vt ista tria in ea pualet
 ⁊ pdominetur fortassis em non contingit
 in vita ista omnē cogitatōē omnē affecti-
 onē omnē locutionē et opacōē in trib⁹
 istis expendi quāq diuine omnipotentie
 hoc facere nec impossibile nec difficile sit
 Et q ingressu ciuitatis ist⁹ oē quod eius
 ciuitati contrariū est deponit. et omne
 quod foras eicit aut foris dñnere potest
 eruitur et libertas eiusdē ciuitatis suscipi-
 tur. Hoc aut est plena iustificatō manife-
 stum est quia introductio in istam ciuita-
 tē plena iustificatio ē et introductio est in
 istū tēplū plena sanctificatō sue sacratō
 ⁊ introductio in istō corp⁹ plena vificatio
 ab ingrediētib⁹ ergo descēdat ois execra-

tio ois iniusticia ois mors vitiorū et peccorū
 princeps ergo efficiēt scitatis tēpli hui⁹ p-
 nicipes iusticie et libtratis ciuitatē ist⁹ p-
 nicipes vite copis h⁹ efficiēt ingrediētes sic p-
 nicipes salutaritatis et salat⁹ dei pñssami-
 lias q introductiē idomū istā pñcipēs ar-
 mature ⁊ roci⁹ bellici appar⁹ q assumūt
 ad hec vt sit d exercitu isto. Si q⁹ aut dix-
 erit qd erit si forte de⁹ p semetip⁹ sua beni-
 gnitate alicui infunderit oia dona gracia
 rum istarū in quib⁹ consistit ista euilias
 predara et hoc nullo homine adhibente
 foris aliquid ministerij nunquid iste nō
 viuit de spiritu corporis huius vt alia mē-
 bra. Est ergo de corpore eodem modo et
 domesticis dei ⁊ ciuitatis ist⁹ ciuis ⁊ hoc
 vniq⁹ verū est licet non babeat aut repu-
 retur ciuis. Dicim⁹ em de illo quia si sat
 vel credit ciuitatē istam esse ⁊ non phibe-
 atur impossibilitate aliqua aggregare se
 ciuitati istī expressa pñstione et euident
 susceptione legis ⁊ iudiciorū ciuitatis ipi-
 us se agregabit eidē omnis generis em
 homines similitudo morū sociat et adunat
 quēadmodū similitudo naturay alia aia
 lia. Q. si neglexerit aut pñserit videlicet
 se aggregare atq adunare huic sance so-
 cietati ⁊ manifestū est illum iam non pñ-
 nere ad illam. Si em pñneret ad ipā nō
 pñteret ad ipā exsilū die cū pñnētia ad il-
 lā si sit nisi similitudo ⁊ pformitas in scitatie
 ⁊ iusticia ⁊ cetera morū laudabiliū bone-
 state. Similitudo autem ⁊ conformitas
 morū necessario phibet ipm a se gregati-
 one a suis similibus. Preterea si nec vult
 iste haberi nec reputari vt ciuis ciuitatis
 istius aut hoc ē ex superbia aut indignati-
 one per que iam foris est ⁊ prohibet om-
 mino esse ciuis aut ex metu aliquo alio ⁊
 ipse metus ⁊ similiter ipsum eē ciuem nō
 patitur. Jam em corde negauit donum q
 metuit haberi vel videri vel pñteri vel co-
 fiteri non audet cultū eius quē sola ciui-
 tas ista eidē exhib⁹ vel impendit. Si quis
 aut dixerit quid pdest videri vl haberi ci-
 uem ciuitatis illius. Dicim⁹ q multū per-
 oēm modū. Primū q hoc est deo ad glo-
 riam scz inter dei hostes inter cultus eius
 ac religiois eius psecutores deū pñteri et
 illa pñteri. Scōo ē ei spēalis ⁊ expsa ami-
 citia ⁊ bonorū pñmūcatio ab illis q hec vl
 nouerint vel crediderint non em pñmūca-
 bunt bona que solis amicis commūca-
 do sunt nec exhibebitur amicitia que so-
 lis amicis exhibenda est ei qui nec scitur

nec creditur amicus eē. Quāmodū ad cōmunionē hereditatis tue vel p̄cipatiōnē nullaten⁹ ad mittes eū quem nec scieris nec credideris fr̄m tuum eē. Vides ergo quantū ceder deo ad gloriā quantū hominib⁹ ad conciliandū inter eos factā amicitia ad cōmunicandam inuicē mutuā beneficentiā haberi manifeste ciuē ciuitatis istius ⁊ apte p̄fiteri sanctā ciuitatem. Quantū aut omnes qui foris sunt inimici sunt ciuitatis istius vtpote amici vel serui potius vicioꝝ. Et hec siquidē si adulti sūt boniq; et mali capaces et eo ipso inimici dei quo cultū ⁊ religionē ipsius in semet ipsis destruunt ⁊ eo ipso necessario illū in alijs persecutur. Manifestū ē eos qui in ciuitatē istam ⁊ ad eius ciuitatē assumuntur quasi ab hostib⁹ ad pacem ⁊ amicitiam dei redire ideoq; eos eip̄se ab hostibus recedere atq; cum deo ⁊ eius ciuitate pactum inire fedusq; ⁊ amicitia firmare verba ista. Abrenuncias sathane ⁊ omnibus pompis eius quid aliud sonāt q̄ recedis ne ab hostibus dei ⁊ omnibus actionibus corū operibus quibus ipsum impugnat. Deinde cū interrogas vis christi anus esse. quid aliud ei dicitur nisi vis subire ⁊ tenere legem ⁊ seruare mores ciuitatis istius que xpianitas vocat. Que omnia cū p̄miserit ⁊ firmauerit. Quid restat nisi admittatur ad dei pacem ⁊ amicitiam ⁊ ad ciuitatem istā nobilem ⁊ cōsorcium sanctorū. Ei aut qui ad pacem et amicitia vere recipit nihil eidē nec vindicte apte recipiēti reseruaf plenam ergo remissionē consequitur. Amplius si ille totaliter recedit a culpa ita vt nihil eiusdem retineat vel refuet necesse est iustum iudicem deū totaliter recedere ab ei⁹ pena ⁊ nihil eiusdē eidē ipostēz refuare hic aut intelligimus penā vt penam et vindictam q̄ impossibile ē deum amico ita facto recogitare. Aliud em̄ est dicere q; pater flagellat filium aliud est dicere percuti inimicū. Scim⁹ em̄ amicos dei ab amantissimo ac misericordissimo p̄re dō mala ista penalia recipe et hic non vt penā seu vindictā iracūdie sed magis vt correctōē ⁊ medicamēta stulticie et adiuuēta virtutis vt male actōnes siue fabricationes et tūstiones siue ablutōnes et candidatiōes. Hec aut nisi delirus atq; insani capitis vnq; dicet persecutiōes seu vindictas. Quis enim dicet fabricatiōes vasorum ⁊ malle

ationes metallorū vindictas esse aut persecutiones eorū. Si quis autēz dixerit q in neutri possunt qui sic veniunt Dicēdo: se recedere a vicijs ⁊ demonibus cū non recedant ⁊ se velle inire fedus ⁊ amicitia cū deo ⁊ ciuitate eius cū adhuc corde inimici perseuerent. Dicimus plane q; isti a sancta ciuitate longius se faciūt que non erat ante. pristina em̄ elongatiōi que non erat nisi peccata ⁊ vicia eorum addunt elōgationē aliam videlicet simulatiōē ⁊ mēdationē. Quāto em̄ amplius peccat tanto longius ab ea fiunt ⁊ hoc ē quia q̄nto magis peccatores tanto eidē dissimiliores. Ipa aut dissimilitudo morū ipsa est elōgatio ab ipa ciuitate. Et q; ciues ciuitatis istius non solū serui dei sunt sed etiā filiū gracie ⁊ adoptiōis iure et merito expectantes regni celestis hereditatem cuius immobillissimā possessionem post hāc vitam p̄petuo habeāt. Manifestū est quia ista recōciliatio quam dixim⁹ ad deum ⁊ ciuitatē suam venientiū nihil aliud est quā susceptio eorum in filios amicos famulos et domesticos. Manifestū est ergo nihil ire aut dānationis eis de⁹ esse. Amplius siquid ire reseruaf vel odii esset dimidia ta par ⁊ amicitia p̄terea p̄diciole ⁊ fraudulenter ageretur cum eis vtrāq; repēderet. Amplius nec inter hoies recipi s; atq; damnabilis vt amicus integer ad amicitia dimidia reconciliet. quanto ergo forcius diuine bonitatis p̄fectione no decebit ista dimidiatio. Amp. ipsa forma qua veniūt sic nisi qui credit se lōge a deo fuisse que elōgatio vt dixim⁹ nō est nisi ipsa dissimilitudo q; vel est ipse peccata vel ex peccatis. De regione illa dissimilitudinis non veniunt nisi qui illā deserūt nec deo reconciliātur nisi quibus indulget nisi reconciliantur nisi quibus indulget. Non enim indulget nisi recognoscēti bus ⁊ veniā petentibus. Non petiūt veniam nisi q; ui se deliquisse cognoscāt. Qualiter autē obtinebit qui eam petere negligit aut dedignatur. Venientib⁹ ergo ista duo necessaria sunt videlicet recognitio peccatoꝝ ⁊ venie postulatio q; nec illa deserit q; in quibus se non cognoscit peccasse sibi nec illa ignosci postulat ⁊ ista ē exterior sibi visibilis seu sensibilis necāria ē non enim admitterentur a ciuib⁹ in ciuitatem istam introducentibus nisi qui

rines effici vellent et cum deo et eius ciuitas
 te paces eos facere velle atq; ab inimicis
 ei velle recedere in eis apparuerit et hoc
 firmissima pmissio declaratu est ergo et
 stabilitu q; venientib; ad dei et eius po-
 pulus effici volentib; necessaria e exterior
 recognitio peccatoru no solu interior et ex-
 pressa noie postulatio exteriorq; negatio
 hostiu siue recessio ab ipis. Nec non pro-
 missio sed pfectio legis et moru ciuitatis si-
 ue populi ipius quib; si substantie veritas
 interi vere intrat. Alioq; loquius se faci-
 unt. Manifestu est etiā ex hijs q; primo sa-
 cramento effici ingressus primus et q; eo
 paratur plena sanctitas templi dei et plena
 iusticia ciuitatis ipius et. que noiaui-
 mus. Et qm qui veniunt nec dū intus sunt non-
 dū digni sunt vt qd petunt obtineat et di-
 gnū et iustu e vt in hoc a toto dei populo ad-
 iuuent vtq; q; orōnib; suis obtinere nō
 sufficiunt eis de amicorū dei orōnib; impe-
 tretur vel si forte p dei grām atq; intret vi-
 sibiliter ciuitate istam venia delictorū obli-
 uis inuocatioib; sup ipos factis augme-
 tant cōsuatio iporū eis de obtineat. Mo-
 dis ergo oibus necesse est vt qui admittit
 aut assumitur ad sanctorū pforciū vt cum
 orōnibus et diuini nois inuocatioib; fiat
 Qd est solus deus e q; introducit in hui-
 pforciū. Solus spūs est qui vitā grē in q̄s
 venit extēdit. Solus dona sua mūcat q;
 bus vult decēs e vt q̄s ex tā p̄cioso dono et
 ope et grē agant eis de tā p̄cioso dono et
 vt ab eo postulet tū beneficiū quātū est
 iustificatio pctōis vt appeat q̄ntū amicū
 suis saueat et quantū possint apō ipm p-
 ces eorū vt ex hoc ad ei; amicitia inimici
 eius etiā puocetur q; oia orōnib; et sui no-
 minis inuocatioib; sctis et diuini nois inuoca-
 tioib; exp̄sse p̄tinet. Non em̄ rite oratur
 aut inuocat clemētissim; deus nisi p̄mis-
 sis laudib; et gratiarū actiōibus vt saltē in
 mixtis siue annexis orōnibus inuocatio-
 nibus p beneficiis iam susceptis
 Et qm plene ac pfecte pacificat ac
 reconciliatis deo pfecte sanctitatis
 et in amicos dei atq; domesticos
 ac familiares assumptis atq; susceptis q̄ntu-
 or restat p̄ccarij videlz vt ppter insidias
 demonū tēptationes et insulz iporū vicio-
 rijs in ipa grā sanctificationis roboretur
 et confirmetur. Deinde vt hec ipa nutrian-

tur in eis et augeatur. Tercio vt si forte ab
 illa exciderit eis p̄modū repent. Quar-
 to necariū mīsteriū q̄ illa q; dicitur fiant app-
 et euidenter necessitas sacrorū q̄ntuor se-
 quētiū. Prīmū qd plene sanctificationis
 dixim; videlz sacm confirmationis ppter
 robur et sacramētū sacre cōmunionis seu
 refectionis ppter nutrimentū et augmentū ipi-
 us grē et sacramētū pnie ppter repationē
 eius de post lapsū siue ruinam ab ipa et sa-
 cramentū ordinis quo pparant et ydonei
 sūt ministri p quos ista electis beneficia
 dispensentur. Si em̄ in domo magna et
 regno amplissimo tpali necesse ē ministros
 eē per quos tēpalia. dispensent multo for-
 tius in domo compabiliter magnificēt
 ordinata domo dico et regno spūalibus
 multo for- in q̄ non deberet p̄gruentia
 et necaria ministeria et ministri ydonei per
 quos fiat dispensatio spūalium donorū. Et
 quēadmodū vis generatiō nra non cum
 modo et modestia nec lege aut tēpamento
 rationis regulata ad op; qd d; esse gene-
 ratiois cōmunitatē hoim monet aut in-
 citat s; impetu aut petulātia brutali rapit
 atq; p̄cipitat et inflagicia nō notanda in-
 passioēs ignoie velud qdā vis et violēta
 tēpestas impellit q̄ dignū et iustu sit illam
 ad legē et modestiā rōnis reduci et ab isto
 tam turpi tamq; indecētī excessu circūcidī
 nemo dubitat vel ignorat nisi quē volu-
 ptatis hui; vorago absorbuert et spurci-
 tia imerferit nisi q; ab hūani generi gene-
 rositate in brutale desipiam de generaue-
 rit. Deinde quā inordinat; motus sit ipse
 concupie et etiā mēborū generatōi defur-
 re natorū qui nec iussum rōnis expectat
 nec lege ei; cohibet aut p̄mitur aut mo-
 derat quis ignorat q; hois noie dign; sit
 ignorātia em̄ hui; non hoim s; pecudū ē
 Apparet ergo ex his necessitas sacramēti
 mirimonij quo ab ista inordinatione seu
 feditate sanctificat; p̄iuges et a tā incitati et
 turpi excessu circūcidūtur. S; de his lati-
 tractatu de mirimonio loq; pponimus
 Et qm egredietes de hoc modo iā in q̄ sunt
 deopresentadi dubitare nō d; eos eē san-
 ctificandos ab hijs q; forte ipis ab hoc mī-
 do ad heferūt velō puluis itineraciū pe-
 dibus et a mimis atq; cotidianis ingnamē-
 tis sine qb; vita ista non agit et hec sunt
 q; vsualr venialia pctā vocat. Nec em̄ spō-
 sa ad spōsū absq; ablutiōe aliq; et appa-
 tu vnq; ingredis neq; vas mense absq; re

inſeratiōe ab vrbane agentibꝫ vnquā inſertur nec ad ſolennitate aut conuiuiū regium abſqꝫ innouatione aliqꝫ atꝫ decora-
tione qſqꝫ accedere preſumit. Qꝫ ergo vt ſpōſa ad ſpōſi thalamꝫ ingreſſuravt ad
et ne reſectiōis ⁊ ſocietati cōiuiui vt vas
mēſis celeſtibꝫ inferēdū ⁊ in theſauris in
corruptibilibꝫ reponendū eſt aia in extre-
mis agentis iā iamqꝫ morituri quā neces-
ſariū ſit ⁊ qntū decens extreme ſanctifica-
tioniſ ſacramentū apparet intelligētibꝫ

Ampliꝫ qꝫ ſanctificatiſ vtpote ad ſan-
ctam ⁊ ſpiritualem miliciam a ſcriptis reſ-
ſtant certamina et bella acerrima contra
demonem ⁊ vicia poſt ſuſcepta in prime
ſanctificatiōis ſacramēta vtutū ornamēta
vel veſtimēta militātibꝫ ſiue pugnātibꝫ
quis dubitat qui neceſſaria ſint robur et
reſectio. Robur quo hoſtes virilitꝫ pſoiet
grauiter fortitꝫqꝫ reſellant. Deinde cibꝫ
⁊ reſectio quo non ſolū vita non deſiciat
ſꝫ eē in pinguedie ſpūali augmētōqꝫ pſi-
diant per hac viam ſtabilitur duo ſacra-
mēta ſꝫ ſacramētū confirmatiōis ⁊ ſacra-
mentū ſacre reſectiōis. Qꝫ dixerit ſi quis
⁊ in ipa prima ſanctificatiōe pſtaf omne
robur ⁊ ois fortitudo ſpūalis qꝫ omis de
cor vtutū. ⁊ pſp hoc paciētia fortitudo ⁊
hūilitas cuiꝫ modi ē ergo roboꝫ qd pſtaf
ſacramēto cōfirmatiōis cū illō robur nō
poſſit eē noua virtus aut noua fortitudo
eo qꝫ oēs virtutes in pmo ſacramēto iam
collate ſint rīdeo quia alia eſt fortitudo
mēbroꝫ ſꝫ lacertōꝫ humereꝫ thoracis
⁊ iterum neruꝫ oſſium ⁊ cutis ⁊ alia ar-
moz. Et cū oia arma vtutū qꝫ plenitudo
ſanctificatiōis requirit qꝫ iam receperit
remanet in eo adhuc. Debilitas mēbroꝫ
ppter quā ipſa arma eidē interdū oneri
ſunt ſic naturaliter iracūdis ipſe clipeꝫ pa-
ciētie magni oneris ē pſp qd et facile ab
eis erut ⁊ facile illū pūciūt Ecōtrario at
ſꝫ in eis qꝫ naturalitꝫ mites ſunt ſiue mā-
ſueni. Quasi em̄ ſub magnis ictibꝫ ⁊ tuſio-
nibꝫ pſecutionū clipeū paciē a deo fortitꝫ
tenent vt ex eis nec executi nec eripi facile
poſſint pōt igr̄ diciqꝫ robur ſacramēti cō-
firmatiōis ē ſicut robur mēbroꝫ qꝫ illo ſa-
cramēto roborant ad portandū pondꝫ ar-
moz ⁊ aliqꝫ imminēt. Sꝫ de hoc intracta-
tu cōfirmatiōis meliꝫ loqꝫmur. Ampꝫ
qꝫ ſanctificatiſ viuēdū eſt inter malos et
cū bonis qdē non ſolū amicaliter ſed ⁊
ſic cōmūiter Inter malos aut qꝫ cōmūi

onē ſanctitatꝫ ⁊ alioꝫ bonoꝫ ſpūaliū non
ſolū in ſe extēdi ⁊ vſqꝫ ptingere non paci-
unt ſꝫ mala ſua in alios iaculari ⁊ immit-
tere multiplꝫ ſtudēt atꝫ conantꝫ necē eſt
electos amicitia atꝫ cōmūione oim bo-
noꝫ atꝫ maloꝫ penalitꝫ inuicē eē cōpletoſ
largos atꝫ pſuſos. Ad malos aut hoc ē
ſanctitatꝫ ⁊ religionis inimicos ac pſecu-
tores fortes paciētes. Ex gracia igr̄ pme
ſanctificatiōis in ſeipſis electi ⁊ ſancti ⁊ iu-
ſti deoꝫ p oia placētes. Duobꝫ vō ſacra-
mētis ſeqntibꝫ efficiantꝫ ⁊ vt ad alterꝫ qd
debēt ad ſu os quidā cōmūicātes ad ad-
uerſarios vō fortes. Hec igr̄ dñia ē inter
prime ſanctificatiōis gram ⁊ iſtas acce-
ptabiliter. Iſtis vō duabꝫ quaſi ad alterꝫ
⁊ hoc ipm noibꝫ ſacramētoꝫ inſinuat
firmitas em̄ ncāria ē contra impellētes ⁊
concutiētes. Cōmūio vero in cōſortes
ſocios ⁊ fr̄es hoc igr̄ duobꝫ iſtis ſacramē-
tis pſtaf digne ſuſcipiētibꝫ ſꝫ vt bene vi-
uamꝫ et vt decet nos habeamꝫ ad alios
vel ſaltē vt hoc meliꝫ faciamꝫ quā alias
facereimꝫ. Prime ergo ſacramēto vt bene
viuamꝫ in nobis ⁊ deo acceptabiliter vt
diximꝫ ergo ⁊ ſacramētū ordiſ ſacramen-
tū eſt ad alterꝫ. Et qm ſacramēta ſpūalia
ſunt medicamēta vel ſanitas ſpūalis p il-
la efficiē ⁊ pſtant. Ut aut medicamēta ne-
ceſſaria ſūt ita ⁊ medici. Medici vō miſtri
ſunt ſiue miſtratoꝫ medicamētoꝫ ſpūa-
liū qꝫ ordinati ſunt ⁊ ſanctificati ad ea mi-
ſtrada. Apparet igr̄ ncātas ⁊ vilitas qn-
ti ſacramēti qd ordinē diximꝫ. Ampliꝫ
qꝫ virtuti irāſcibili duo iminēt vt certata
oppobꝫ ſcilicet ⁊ iniuriarum ab aliis
Quid mirū ſi adiunāda ⁊ roborāda ſint
contra illa. Et hec dicimꝫ ſacramētꝫ cō-
firmatiōis ei fieri adiūctū vero eius ei
robur ⁊ ſancta inpuđcia ē ⁊ ſancta paci-
tas quaz altera cōfirmatꝫ nō reputatꝫ
pbꝫ ſꝫ dei cultore cōſortēqꝫ ſanctozꝫ bri-
lōici altera vō ipꝫ pſiteri qꝫ qd ſcietie pa-
rē ē. Et pſp hoc in ipa frōte qm quādā ſe
pudoris ſit ſacri iſti inſignitio ſiue impli-
ſit impugnabaf hoſtibꝫ ſꝫ cupiditatibꝫ
⁊ pꝫpſecūis ⁊ ab his duobꝫ polluebat
ncārio ⁊ armāda et ſanctificāda fuit cōtra
illa. Manifeſtū aut ē ſacrm mīmonū qꝫ
et arma ⁊ ſanctificaf ⁊ pꝫa pꝫpſecūas
Sacro vero pꝫmū ois ſacre ē cōtra cupi-
ditates. Ubi em̄ oia cōmūia ceſſat ois

cupiditas diuitiarum bonorum et hominum.
 Ampla ubi sacra communio non solum sacramen-
 torum sed et virtute interiori et efficacia cer-
 tum excommunicatione siue appropriati-
 one nihil sibi vindicare ymo percul est tamquam
 anathema ubi autem nec excommunicatio nec
 appropriatio siue proprietates nec cupiditas
 nec ambitio. Manifestum est ergo quod sacra
 communio et mundat et liberat ac cupiditati-
 bus et hunc dicimus specialem et proprium esse
 eius in sacramento altaris licet multa alia
 opere. Sic et sacramento matrimonij pro-
 prium et speciale effectum dicimus mundationem
 et liberationem a spurcitijs ac mortiferis con-
 cupiscentijs. Si quis autem quesierit quare
 contra ingramenta gula non est institutum
 proprium sacramentum cum tot et tanta sint.
 Rideo quia viciu gula magis est con-
 suetudine contractum quam innatum et ap-
 pertinet omnis cibi siue potus natura ter-
 mini posuit societatem que vtiq; paruo
 constant naturaliter vicijs autem et peccati
 acquisitis sacramentum preme sanctificatio-
 nis et sacramentum penitentie sufficere me-
 dent.
 Amplius. certum est quia in nobis
 innata est pusillanimitas contra opprobria
 et iniuria cui pars quedam est stultia pudo-
 rositas. Sicut innata est nobis proprietates
 et ex hoc dicimus meum tuum vbi scilicet excommu-
 nicatio et excommunicatio dignissima inna-
 ta est etiam nobis concupiscibilitas qua etiam
 sanati spiritualiter facile patimur recidi-
 mus merito ergo contra pusillanimitatem fir-
 mitas contra proprietatem communitas con-
 tra concupiscibilitatem castitas contra recidi-
 uitatem resurgendi facultas. Diuina nobis
 miseratione prestat. Sacramento quidem
 confirmationis firmitas sacramento quod
 sacre communio est coniunctas. Sacramento quod
 dem matrimonij castitas. Sacramento pe-
 nitentie resurgendi post lapsum facultas et
 hoc quidem de sacramentis communiter dici-
 mus de numero et ordine illorum.

Princeps vero dicimus denomina-
 tionibus appropriatis sacramento
 consideratones proprias de singulis
 facientes. Et ita nosti quia ad spiritualia intel-
 ligibilia non est via cognitionis et doctrine
 nisi per similitudines sensibilibus nisi forte per
 paucis sapientibus diuina autem sapientia non in-
 tendit consulere solis sapientibus sed intentio
 eius larga est in omnes qui se ad illam erexerint. Et
 quoniam sapientissimi est per eam viam duxere in-
 sapientes qua conuenienti et facili ad lucem

veritatis venire possunt decuit magis eruditio-
 remque omnem recte et sane sapientium deum etiam
 viam eligere quam scilicet ut illo facilioreque pro-
 uidit communitati hominum ad cognitionem salu-
 taris necneque veritatis. Ne ergo ad horre-
 as quod ipsum deum iam scis eligere debuisses
 et communitati hominum erudire expedienti
 et apti. Scito ergo quod vixime rectissimeque
 dixerunt a deo docti homines viciu egritudi-
 nem esse vetustatem et corruptionem et putredinem
 et vermen et bestiam malam et vuln et
 mortem et cathenam et copedem et carcerem
 et tenebram. Deinde et specialiter lepram
 paralysim febrem insaniam seu furorem et vir-
 tutem contrariis nominibus appellauerunt. Eo-
 dem modo ubi turpitudine aut deformitas
 aut mutilatio viciu nominatum ab eisdem sa-
 pientibus audierit attende similitudines et in-
 comodorum spiritualium et non abhorrebis loqui
 laqueos eorum ymo gescerit intellectus tuus in eis
 et laudabit rectitudinem illi et discretudinem
 et prudentiam illorum his itaque posuit faciem
 quod in omni doctrina et disciplina legitum est
 scilicet accipiemus ascensum ea que sensu ipso nota
 sunt omnibus scilicet puerilitate virtutis nostre appeti-
 tione interioris que ea que sunt inhonesta fer-
 uent appetim et nobis eadem bene sapiunt.
 Contrario vero contrario. Quodammodo er-
 go puerilitas et corruptio virtutis nostre ap-
 petitie exteriores egritudines exteriores indi-
 cat hoc est corporis sic necesse est istum errorem et per-
 ueritatem appetitue interioris iteriore egritu-
 tudinem indicare hoc est egritudinem mentis.
 Quis enim dubitat errorem exterioris appeti-
 tione que appetit carbones et cineres pro
 et naturali cibo corporis egritudines indicare
 corporis. Sic et nulli dubium esse dicit errorem appeti-
 tione interioris que appetit omnia inconuenientia
 et contraria pro et naturali cibo mentis qui
 non potest esse alius quam veritas et honestas egritu-
 tudinem indicare mentis. Sic et de errore pa-
 lati siue gustus corporalis. Quoniam alius quam enim si
 quod amare est dulce sapit et e contrario intelligi-
 git ex hoc egritudo et mala dispositio cor-
 poris. Sic cum bona spiritualia et sancta et honesta
 nobis amare sapiunt contraria vero bene et
 delectabunt. Quoniam non iudicabis ex hoc erro-
 re et puerilitate egritudo et mala dispositio nostre
 mentis et hec egritudo nobis innata est et
 originalis iuxta hunc modum et ipso sensu no-
 tum est quod animales siue brutales nascimur ita
 ut ipsa rationalitas in nobis sopita et sepul-
 ta manifesta sit. Si enim ammonuerimus
 ab hominibus doctrinam et disciplinam

flagella et correctiones atque iusticias et vindictas que irrogantur per principes et potentes et eos absque iugo et repressione vivere sustinuerimus non homines vita et moribus sed siluestres belue apparebunt. Apparet ergo quomodo innata sit animalitas hominibus que ubi repressum non habet a deo crescit et tot repressis non solum non deponitur sed etiam vix aut modicum ad modicum compescitur. Amplius cum vires superiores animarum nostrarum et preesse debeant et imperare inferioribus et propter hoc esse necessario fortiores. E contrario nascimur et animalibus preesse ac preminere debemus quod utique in nobis nobilissimum ac prestantissimum est quo et ymago dei sumus. Non inquam illud preest in nobis atque dominetur sed magis turpiter subsit et serviat et in multis hominum nullum sui indicium exhibeat ut in vita et moribus eorum sola brutalitas appareat. Quid aliud istam perversitatem vocare possumus nisi vicium originale et innatam nobis brutalitatem siue animalitatem similiter egritudinem quam omnes nascimur laborantes. Longruunt ei et alia nomina similitudinum supra dictorum. Et quia contrarium est virtuti omni atque repugnans merito vitium et quia honestati merito inhonestas. Et quia immixtio est siue adhesio alienorum et ad animas nostras omnino non pertinentium inquinatio seu sordidatio merito nominatur. Siquidem brutales affectiones in anima humana vel hominibus inquinamenta sunt. Et quia contraria sanctitati merito execrabilitas et quia vicinitas ad mortem eterne damnationis merito vetustas et propter alia incommoda senectutis videlicet ad tenebrationem visus interioris ac spiritualis propter incurvationem ad infirmam temporalem propter tremorem pusillanimitatis propter rugositatem duplicis et mendacitatis propter ineptitudinem generationis et si qua sunt talia. Similiter et deformitas et decoloratio ex quibus omnibus manifestum est primum sacramentum esse renovationis quo ista vetustas cum tota sequela in comodorum suorum tollitur. Et sacramentum baptismi id evinctio est que ista tollit decoloritas natiuitas quod et color spiritualis appellatur. Amplius quod natiuitas ingressus est et initium vite moris vero finis est et definitio ipsius. Necessarium autem est vitam animalitatem definire et finire in nobis et spiritalem incipere

ut vitam dampnationem mortis eterne et acquiramus retributionem vite eterne. Necesse ergo habemus mori quantum ad vitam animalitatem et renasci quantum ad vitam spirituales. Et quo iam duo declarata sunt videlicet quod veritas ait Job. iij. nisi quis natus fuerit de novo non intrabit in regnum celorum. Et propter quod sacramentum primum dicatur sacramentum regenerationis. Quoniam autem ad ea que sursum sunt vix spiritualia et eterna bona nascimur frigidi et gelidi. Ad alia vero que deorsum sunt corporalia hoc est carnalia et mundana servidi et ardentes. quorum utriusque vitium est atque perversitas. Et propter hoc contrario nos habere oportet manifestum est quod ad ea que sursum sunt calefieri et succendi ad ea vero que deorsum sunt extinguere et infrigidari atque congelari necesse habemus. Nascuntur ergo filii ad eamque caliditatem est apponi aquam et ignem et in utroque eos immergi. In aquam quidem ut extinguatur illud perversissimi ardoris incendium. In ignem ut solvatur istud mortifere frigiditatis gelidum et accendatur vivifici et salutiferi ardoris incendium. Ardentes siquidem nascuntur filii ad eamque caliditatem ignis amoris perversi et illo quasi operito et clauso flammis nequissimorum desideriorum adhuc eripere non valentibus ipse scilicet infans eo de tam igne cum ad etatem pubertatis veniunt velut ingenti fornace et camino confla grati ardere aquam et ignem spirituales gratias eandem intelligimus quia ad ea que deorsum sunt amore desiderio ardere et ad ea que deorsum frigemus sic contrario vno et eodem amore perverso ad ea que deorsum sunt ardere et ad ea que deorsum sunt frigemus. Sic et ea de spiritualitate ad spiritualia ardemus et ad ea que animalitatis sunt frigemus. In aqua ergo animalitatis sunt frigemus. In aqua habet gratiam quam diximus immergi necesse habet et extinguere filium ad eamque immersionem non solum fieri sed etiam visibile designare necesse est ex causis quas diximus. Necesse ergo est et aquam visibilem adhiberi nascuntur filii ad eamque immersionem visibilem eorum in ea fieri. Quod si videtur quod eadem ratio de igne visibilem et immersionem in eo fieri. Quia gratia de qua loquimur non magis aqua est ad extinguendum et laqueum quam ignis ad accedendum atque purgandum nec minus oleum ad sanandum ad regiam et sacerdotalem dignitatem prestandam et ad alia que olei sunt. Sic et non minus sal ad condiendum conservandum vermesque viciorum et putredines corruptionis confusum

mendū ppter hoc sunt adhuc qui bapti-
zant in igne. Nos autē dabimus causas
quare potius in aqua licet em sal oleum et
ignis lucerne et vestis candida eandē gra-
tia significant quam et aqua tamen aqua
expresioris est significatiois in hoc et eui-
dentioris similitudinis et facilioris prepa-
rationis quam alia. Adhibentur autem et
sufflatio et sputi linitio que eiusdem gra-
die habent significationem licet ad aliud
et alia compatione. Alioquin sacramentū
nō haberet plene so lennitatē suam. Uter
go ipa gracia spiritu sancti sciatur ibi opa-
ri nō solum ut aqua pportionaliter et fili-
ter interius ut aqua exterius. Adhibent et
alia ut eo ipso cognoscat ibi operari ut sal
et oleum lucerna et vestis. Ipā em gracia
ingimur ad sanctitatē ad decorē ad sacer-
dotalem et ad regiā dignitatē. Ipā accen-
dimur ad ea que sursum sunt et illumina-
mur ad salutariē cognitionē. Ipā pdimur
conseruamur et a vermib⁹ et a putredine
spiritualibus purgamur. Ipā vestimur et
ea hic ptegrimur et ornatur. Ipā inspira-
mur et ut sancte et iuste viuamus. Ipā ad-
apimur ad picienda que dei sunt. Aquę
vero septe note sunt cōmunitati hominū
opationes quibus aque vine id ē grā spi-
ritus sancti compatur. Similia em opaf
aqua viua naturalis quarū opationum
Prima ē ablutio sordium. Secūda extinctio
ardorē est. Tercia immersio qua necantur
len suffocantur ea que nō habent viuere nī
si in sicco. Sicut homines et terrestria oīa
animalia. Iuxta hūc modū in aqua viua
contribulant capita draconū. iuxta quod
scriptū ē. Contribulasti capita draconū in
aquis viuis intellige que capita vlcapita
lia vicia intelligunt capita draconū infer-
nalium vocat eo qd tota potestas demonū
in homines ex ipis viciis ē vel ipa origina-
lis corruptio. Animalitas scilicet et bruta-
litas cum qua nascimur que ē multa ca-
pita potencialiter iuxta illud quia demon
in euāgelio marci et dixisse legif Mibi le-
gio nomen est quia multi sumus. Sic et
animalitas ista tota multitudo vicioz est
et tota illa multitudo quadrupedū et rez
piliū iumentoz et animalū immundozū
que appuiffe legitur perfoſsum parietem
depicta in pariete p totū Ezechiel. iij. Hec
eadē offensa est petro in iohāne. x. Actū
ubi dictū ē ei occide et manduca Unde et
vetus homo qualis ex adam nascit mon-

strum est ex omī ista monſtruoſitate com-
pactum. Inde in. iij. Sapientie dicif mul-
tigena impioz multitudo nō erit vtilis in
se ergo habet potencialiter similitudines
omniū animalū vritur latrato canino sci-
licet dum litigat rugitu leonino dū mina-
tur aut cōuiciatur garritu vulpino vel lu-
pino dū ſimilatorie ſeu deceptorie applau-
dit Sibilatu ſerpentino dum mala ſugge-
rit et ad hūc modū de alijs. Et ē monſtru-
oſitas nondū explicata et cōuoluta potē-
cialiter. Poſtmodū aut explicatur et euol-
uitur p longū ſeu p lōgitudinē vite et apta-
ri poteſt veteri homini iuxta illd. xiiij. iob
nūq; in eodem ſtatu pmanet. Quo tene-
am nodo mutantē pthea vult. Quia iux-
ta illud. xiiij. iob Nūq; in eodē ſtatu p-
manet ſed vt ſe canem phibet latrato litu-
gioſo et alijs que naturaliter in canib⁹ in-
ueniūtur Nūc vulpem fraudulēcia nūc
aſinū ſtoliditate. Nūc equū picipiti impe-
tuofitati Nūc bufonem malignitate. nūc
ſerpentem venenofa mordacitate. Nūc
leonem iracundi animoſitate. nūc auem
inquieta inſtabilitate. nūc lupum inſidi-
oſa rapacitate. nūc apum in domabili fe-
rocitate et ad hūc modū de alijs tota iſta
monſtruoſitatis capita que vetus homo
eſt et tota in eo eſt potencialiter in aquis
viuis contribulatur. Iſte ymagines in ci-
uitate dei in ipſo ſcilz ingreſſu ciuitatis ad
nihilū redigenſ. Quemadmodū picture
ſupfuſione aque delentur. Hic ē pharao
et eius exercit⁹ qui in aqua viua gracie ve-
lut in mari rubro immergiſ ppter hec ter-
cia ſua opatione et virtute aqua viſibilis
aque inuiſibili compatur. Quarta opera-
tio regeneratio ē et toti cōmunitati homi-
nū notū eſt qd generatio ex aquis fiat. vn-
de et pluuias expectant et inundationes
fluminum et vbi iſta duo defuerint vl exi-
tus aquarū ad ortos et lacus deducit: vl
aquas hauſtas ipſis ortis et ſatis ſuperin-
fundunt quaſi ex aquis querētes genera-
tionē fructuū et ſegetū et ſola aqua in ge-
neratione omniū terre naſcentiū tranſire
videtur cum ſola in hmoi generationib⁹
nō ſolum non conſumitur ſed nec etiā mi-
nuitur ymmo et creſcit et ymmo et genera-
tiones iſte ex ſola aqua fieri nonnullis vi-
dentur. Quinta opatio aque renouatio ē
ſicut legif Job ſi ſenuerit in terra radix ei⁹
et puluere mortuos fuerit truncus ei⁹ ad
odorem aque germinabit et faciet comam

quali cū primū plantatū ēēt. Ista renouatio euidentis est in salicib⁹ que postq̄ aruerunt iuxta aquas plantate. et etiam sub pluuijs al's plurius renouantur ⁊ totum hoc continet pmissio illa ysaie pphete. xiiij. Effundā aquas super sicientes et fluenta sup aridam. Effundam spiritū meū sup semen tuū et benedictionē meam sup stirpem tuā germinabūt inter herbas q̄si salices iuxta preter fluentes aquas. Merito ergo sacramentū regenerationis ⁊ renouationis in aqua et p aquam fit. Sexta operatio aque cōglutinatio ē et cōgregatio est in dispersione et vnitio a diuisione sicut apparet in puluere cum aqua aspersus fuerit sic ⁊ a dispersione cogitationū ⁊ affectionū cor humanū aqua gracie colligit et cōglutinat et velut puluē in glebā cōpingit vt fiat quasi terra fertilis fructū ⁊ fructū bonorū operū. Non em̄ frustra dictū ē impij sicut puluis quem pūcit vent⁹ ante eum sup efusione aquevine sicut puluis est cor humanū ad omnē frugem spūalem sterile. Septima opatio est mollitio quēadmodū em̄ terra siccitate indurata supinfusione aquevine mollis sic cor ⁊ aptū efficitur vt scripturā salutarē veritatis facile recipiat et impressionē diuine similitudinis et ymaginem bonitatis eius facile induat. Veritas quidem scribit digito dei hoc spiritu sancto in intellectu: ⁊ hoc velut quinq; libris distincta. p̄mus liber fides. Secundus donū intellect⁹. Tercius donū sciencie. Quartus donū cōsiliū. Quintus ipa sciencia al's prudencia spūalis que desursum est ymago ⁊ diuine bonitatis imprimitur affectui siue voluntati. Hoc est decor quo mens humana in baptismo induitur dū salutarī veritate ei inscribitur intellect⁹ sicut cum ceco visus diuina virtute attribuitur nō eo ipso omnīū visibilitū noticia eidem sed potius per qd̄ illam acquirit p̄statut sic se habet in qnq; luminī hic nominatoꝝ menti infusione siue quinq; librorū inscriptioe sic diuine bonitatis similitudine eius insignitur ⁊ sigillatur affectus. Iuxta qd̄ legitur in. viij. Lāticorū. Pone me vt signaculū sup cor tuū. Jam ergo manifestū ē tibi qd̄ aqua expressioris ē designationis et euidentioris similitudinis ad aquam salutarem atq; viuificam quam ignis euidentioris in quam et magis note cōmunitati hominū cui exteriora signa maxime deseruiūt. Est etiā fa-

cilioris p̄parationis. Et quia iam manifestū ē quia tingi in quocūq; nihil aliud est quā ei assimilari seu simile ei fieri. ⁊ p̄p̄tū etiā ē consequēter tibi quia necesse habemus tingi in igne spirituali et inuisibili hoc ē igniri v'l ignei fieri. Similit⁹ ⁊ in ipso id ē spirituales fieri. Sic et in deo id ē v'l vel diuini fieri. Sic et in xpo id ē xpiani fieri. Si quis autē quesierit virtū sanctificationis ex aqua sit sciendū ē qd̄ nō. S; ex solo deo actore et datore qui inuocat⁹ ad hoc adest et assistit ⁊ opatur intus qd̄ opari dinē et p̄portionē eius qd̄ aqua h̄ opari exterius. Et verba ista Baptizo te in nomine patris et filij ⁊ spiritus sancti inuocatio sit beate et gloriose trinitatis et hoc p̄ infuusionē ac si diceret Baptizo te in nomine id est nominatim inuocatis patre ⁊ filio ⁊ spiritu sancto scilicet ad sanctificandū te. Alij intellexerūt noīe id ē in virtute patris et filij et spiritus sancti. Qui omnes intellectus boni sunt catholici vt ille intelligatur facere cuius nomine v'l auctoritate fit vel ex cuius parte fit ac si diceret non mea auctoritate s; virtute patris et filij et spiritus sancti. Et si ego mynisteriū adhibea illud ē quod solū facio. Attende autē qd̄ tacitus et salubrius est in generali hoc intendere per verba illa et in generali intelligere in verbis illis quod veritas in euangelio intelligi voluit et intendit qd̄ ad inexpressū ⁊ indeterminatū aliquē intellectū descendere. Verbis autē nec addendū nec oīmi nuendū ē nec trāspositio faciendā ē illorū si tamen per errorem vel per negligenciā aliquid tale factū fuit dnm tamen sana sit ⁊ pura intentio baptizandi dummodō leue fit et modicū et sentēcia salua de eo de stro nō auderem⁹ dicere aliquid de eo de plenitudine sanctificationis sic baptizato quoniam autē de hoc et multa ⁊ dicta ⁊ scripta sunt et statuta et hoc p̄ter intentionē p̄positi nostri qui hic stabilire tm̄ sacramenta intendimus ac virtutem eorū ⁊ efficaciam erroꝝq; impiorū et incredulorū circa ipsa destruere transeuntes ad alia formam baptizandi ab ipsis sacerdotibus et a summo sacerdote maxime dicimus assumenda et addiscenda. Inter nos em̄ ⁊ incredulos nō de forma baptismi sed virtute veritate et efficacia dissensio ē. Redeam⁹ ergo ad id in quo eramus et dicamus quia virtute benedictionis siue inuocationis diuine sanctificatio fit; vt em̄ iste qui baptizaf in

aqua visibili siue mergit baptizat aqua
saluari inuisibili virtus facit benedictionis
siue diuine inuocationis ex hoc solo bene-
placito et habundancia diuine pietatis q̄
electis suis inuocantibus se p̄sto ē deus ad
eū sp̄ et in isto mynisterio tāto p̄mptius ē
atq̄ paratius quāto istud ē ad maiore salu-
tē suscipiētis. Idē dicim⁹ in sacramēto cō-
firmationis q̄ inuocatio diuini nois seu
benedictio opatur ip̄m robur et cōfirmatio
ne in suscipiente et hoc ex eodē b̄nplacito
et habundancia diuine bonitatis sicut in sacra-
mēto altaris vt ver⁹ ac viuificus panis q̄
de celo descendit adueniat eadē benedictio et
ex eodē facit sic et in cōfirēte vt vincula pec-
catorū disrumpantur et dona gradiarū ei re-
stituant⁹ benedictio sacerdotalis et absolu-
tio facit sic et inordinatis vt gracia sanctifi-
cationis et sacri mynisterij ordo in eos ve-
niat episcopalis manus impositio et b̄ndi-
ctio opatur. Sic et in cōiugatis vt gracia et
sanctificatio q̄ eis postulat eis dē donetur
ip̄a benedictio nupcialis impetrat. Sic et ex-
remā vnctionē recipiētib⁹ oratio sacerdo-
talit et benedictio remissionē impetrat pec-
catorū et corporū sanitatē. Et hoc ip̄m ora-
tiones episcopales et sacerdotales exp̄sse
continēt. Sed et ip̄e dñs hoc ip̄m testatur
P̄ueri. vi. Et b̄ndicetis filiis israel et dice-
tis eis. Benedicat tibi dñs et custodiat te.
Et post pauca inuocabit nomē meū sup
filios israel et ego benedicam eis.

Inuocationes autē istę et benedicti-
ones noie ecclesie et ex pte totius
populi sanctorū fiūt et p̄p̄ hoc au-
dit eos clementissimus deus: licet p̄ malos
eidē mynistros offerant. Quēadmodum
enī p̄nceps nō vilitatē cursoris qui ex pte
amicorū suorū lras petitorias ei porrigit.
Sed petitionē ip̄am et petentes meritaq̄
petentiū quicq̄ etiā facere deceat poti⁹ at-
tēdit. Sic clementissimus de⁹ nō vilitatem
aut indignitatē mynistroz ecclesie sue pe-
titiones et vota offerentium et velut ore ei
porrigentiū. Sed potius ip̄am ecclesiā su-
am et ei⁹ merita quicq̄ magnificenciā mi-
sericordie sue facere deceat attendit. Et si
cursor solē visibilē quātūcūq̄ malicia aperi-
entis fenestram etiā si ad furandū v̄l occidē-
dū hominē eā aperiat nō phibet ab infu-
sione luminis et imissione radioz nec ip̄m
lūmē phibet malicia eiusdē quo min⁹ in-
grediat⁹ et domui se infundat sic solē intel-
ligēte malicia quātūcūq̄ mistri myniste

rio suo viā p̄paratis lumine gr̄e sue et quā
si aperiētis ei fenestram cordis ei⁹ quē bap-
izat nō phibet nec lūmē gr̄e q̄ min⁹ intret
auertit. Attēde autē q̄ solā fenestram cordis
de⁹ aperit⁹ gr̄e sue solus ad cor humanū
aditū pandit. Itē sicut agricolę cupiditas
et malicia quātūcūq̄ surculū oleastri inser-
tū oliue a cōmunionē vegetationis nutri-
mēti et pinguedinis nō phibet etiā si ip̄a
insertio ip̄i mortale peccatū fuerit sic plara
tū ramusculū malicia plantatis q̄ minus
terre hereat et eidē vitā et incrementū de⁹
tribuat. Sic et malicia mynistroz nec diui-
ne bonitatis diuicias nec ecclesie cōmunio-
nē ab eis q̄s oliue ecclesie de oleastro agre-
stis et inculte vite decisos inserunt nec ab
eis q̄s in terra ecclesie plantat auertit. Oli-
uā vocat ecclesiā ip̄e deus. Hierē. xj. Oli-
uā vberē fructiferā speciosā vocauit dñs
nomē tuū et terrā vocauit eandē in Psal.
B̄ndixisti dñe terrā tuā. Quēadmodū de
peccatis v̄l malicia inserētis vel plantatis
nihil ad oliuā v̄l terrā. Nō enī agunt nec
agere nata sunt in alterutrū eoz et idō nō
impediūt illas neq̄ qd de⁹ opatur p̄ eas
naturalit⁹ sic peccata mynistroz in ip̄is in-
clusa remanēt et nō possunt ipedire p̄ces
ecclesie q̄ minus deus eas exaudiat neq̄ qd
deus opatur p̄ ea siue p̄ eā maxime quan-
do nec ip̄a peccata i hoc tendūt v̄l dirigū-
tur vt ip̄am sanctificationē impediānt. Et
quēadmodū natura oliue nō requirit vt
bonus et sanctus sit insertor oleastri s; so-
lū opus insertionis et bonitatē quā debet
h̄re i eo q̄ fertio videlicet p̄portionatā in
fixionē et firmā colligatōnē et fortē coopati-
onē ne illabatur pluuia in ip̄am fissurā inser-
tionis et nullaten⁹ requirit vt ista sint san-
ctificata v̄l ex charitate facta. Sic neq̄ oli-
ua ecclesie requirit bonitatē sanctitatis in
mynistris vel coopationibus eoz sed illā
bonitatē insertionis q̄ ē observatio ecclesie
stice forme bona est insertio oleastri sp̄ua-
lis in oliuā ecclesie si formā habuerit quā
obseruari decet ecclesiā et b̄n inseritur oliue
vt in illa et p̄ illā viuatur ab ip̄o fonte viuo
deo q̄ scdm formā ecclesie inserit. Exp̄ssa au-
tē ē similitudo de hoc in edificiis et structuris
Qui enī cedit sculpsit et polit lapidē vel li-
gnū sola cupiditate v̄l avaricia locas opa-
tiones suas et qui ibidē opat in alio lapide
ex sola deuotione vt ponat in structurā
alicui⁹ sacri edificij vi des apte q̄ q̄ntū ad
lapides nulla diuersitas. Sicut et cū positi

fuerint eiusdem intentionibus licet ipse intentiones
a deo sint diuersae altera bona sit altera
mala tamē structurā in nullo diuersificat
Idem erit templum quod per auariciā artificii
et cupiditatē edificatū et eiusdem pulchritu-
dinis ac si ex deuotione sola eorundem esset
edificatū. Idē dicim⁹ de agricultura si pla-
tentur ortus ex sola cupiditate idē pueni-
et et eiusdem fecunditatis seu feracitatis ac si
plātaretur ex pietate videlicet ut fructus eius
in paupes erogaretur. Et opus generati-
onis cum ex libidine sola fuerit vel ex leno-
cinitate eundē habet fructū proles quem ha-
biturū est si ex iusticia fuerit reddēdi debi-
tum vel ex charitate Ecclesia autē tota dei
edificatio ē et dei agricultura ē sicut dicit
Apl's. 1. Cor. 3. Quod admodū non est cur-
randū orto vel agriculture quales sint plan-
tatores sed in plantando vel rigando vterū
peritū vel vterū solliciti. Similiter nec lapidi-
bus vel lignis vel totius edificationi curan-
dum est quales sint edificatores nisi in hoc
quod edificant. Hoc est vtrum peritū vtrum
solliciti sed vtrum sancti sint non refert quā
non ex sanctitate plātant vel rigant cedunt
vel edificant sed ex officio pericia sollici-
tudine propter quod quod admodum in eodem
eiusdem dicit Apl's quod neque qui plantat neque
qui rigat aliquid ē in operando. scilicet intus sed
solus deus qui vitā et incrementū dat et qui
lapides vinctos intus cedit sculpsit et polit et
temētō charitatē ut se invicē teneat alligat
et astringit. Quāta autē sit virtus orōnis et
benedictionis oīa mirabilia ab initio mū-
di usque ad finē testantur. Ad orōnes et in-
uocationes sanctorū omnia miracula facta
sunt. manifestū ē ergo orationes et benedi-
ctiones sanctorū impare nature et ipsam cur-
sum eius et vim per velle et potuisse et adhuc
posse mutare quorū oīa testimonia sunt fla-
gellationes egypti diuisio et reclusio maris
rubri manna deserti absorptio dathan et
abyron et eructio ducetōrū quinquaginta vi-
rorū incensū offerentū. Deinde statio so-
lis et lune sub iohanne et statio aquarum ior-
danis et innumerabilia alia quae in nouo et ve-
teri testamētō leguntur. Naturā ergo subie-
ctam eē orōnibus sanctorū manifestū est
ex his et deū a deo promptū ad eē votis eo-
rum ut de natura naturalibus faciat iuxta
voluntatem ipsorum. Si autē in his miracu-
lis exaudite sunt preces singulorum ubi dei
minor gloria minor salus hominū quāto for-
cius necesse ē exaudiri preces omnium beatorū

ationes ergo quae sunt per sanctificationem
eis qui conuertuntur de nouo quā eis qui re-
uertuntur de nouo siue per confuandis ipsis
qui iam conuersi vel reuersi sunt necesse ē
exaudiri cum et ille ex parte et nomine totius
ecclesie fiant et incompatibiliter maior sit ei
gloria iustificatio peccatorū quā etiam salutatio
no mortuorum quae inter visibilia miracula
maximū reputatur. Attende autē quia sa-
cerdotes orationes et benedictiones ex
parte ecclesie et nomine fiunt. Unde non orā-
orem sed oremus nec exaudi me sed exau-
di nos In omni ergo sacramēto et sancti-
ficatione necesse est fieri quod petit ecclesia
per procuratōrē vel aduocatū sacerdotē
in cuius ore ipse orationes tamque verba ip-
sius ecclesie posite sunt. Intellige autē quod
diximus necesse ē fieri quod petit ecclesia
nisi per ipsos steterit pro quibus petit quod
interdū in dignitate sua et rebellionē non
ecclesie preces quae nunquam vacuae esse possunt
funda premio et mercede sed seipsos im-
pediunt dum eas sibi pdesse non sinunt. Et
haec sunt tenebrae hereticorum aliorū infide-
lium qui vtilitatē et indignitatē porrigunt
preces considerant dignitatē aut et meri-
ta ipsius ecclesie gratias suam quā habet
in oculis misericordissime per benignissimū
meque sponsi sui non attendunt. Quae igitur
est regina quae per vilissimū cursorē et
litteras in pelle vilissima scriptas a rege
sponso suo quaecumque voluerit sibi neces-
saria regalemque magnificentiam dicenda
non impetret. Amplius quis ex vilis
litteris regine sponse suae vilitatem pellis
in qua scripte sunt aut vilitatem portan-
tis et non potius dignitatē et meritā eius
quae in litteris loquitur attendat. Et quidem
minister qui totū habet foris ut pellis hoc
est solum habens foris insecū ministeriū sa-
cristae nihil aliud reputat quā pellē moy-
siana habens in ore scriptas preces regi-
ne celorum id est ecclesie quā deus et dei
filius sibi desponsauit et regno celorum do-
tauit non cursor in litteris loquitur ubi rex
litteras inspicit non faciem cursoris sed
se eius quodammodo intuetur nec vocem
ipsius sed sponse vocem in eis audit Et in
manibus carnificum ac crucifixorum placa-
bilissimam hostiā vniuersi sui respexit et
in ligno arido crucis propicio ac sereno
vultu illam intuitus et ad odorem suauis-
simum que ex ea inestimabilis et immensus
ad nares modo eius ascendebat odoratus

ius est non attendens cruentas manus car-
nificum non ariditate ligni considerans.
nec fetorem malignitatis quam illuz ocri
debant respiciens. Sic malorum sacerdotum
manus sanguine plenas et ariditate eorum
a deuotione et lachrymis et fetorem spur-
cissime conuersationis eorum quasi non at-
tendens pater misericordiarum hostia vni-
geniti sui qua in altari tam indigne con-
tractant et offerunt merito placatoris sui ac-
placabilitatis rota vultus sui serenitate re-
spicit et suscipit. Sic martyres sanctos non de
manibus sanctorum et innocentium sed de
manibus nephandorum carnificum velut ho-
lorum causta medullata in odorem suauitatis
suscipit. Si maculati ipsi carnifices et ma-
culata eorum et intentio et sanguine plene
manus eorum neque ipsos sanctos martyres.
nec oblatione qua de seipsis deo faciebant
polluere vel impedire potuerunt. Quanto
fortius sacratissima eucharistia maculati
sacerdotes et pollutas manus habentes
nec polluere poterunt nec impedire quin
per ipsam obtineant ecclesiam quod intendit
Sed quomodo ipso sanguine quo san-
ti martyres rutilabant carnifices eorum cruen-
tabant et polluebantur. Sic ipsa sanctitate
eucharistie indigni et in deuoti contracta-
tores occasionaliter polluti et execrabiles
efficiuntur. Si vero ministri diuine pasto-
ris sue ymolationis licet contraria inten-
tione agerent eam tamen a suo effectu et
virtute non prohibuerunt. Sic multo fortius
mali ministri ecclesie sanctificationes qui
bus indigni se immiscunt cum eis non con-
tradunt neque aduersus eas contraria in-
tentione nituntur non impediunt nec digne
suscipientes debito fructu aut effectu frau-
dabunt. Sunt enim ecclesia dei ministri.
qui et si peccatores sint cupiunt tamen sacra-
menta pdesse suscipientibus. Illi vero domini
tam passionem nulli volebant pdesse quin
potius quo minus pdesset conabant im-
pedire. Quod si hostes ecclesie prohibere pos-
sent quo minus deus exaudiret ecclesiam exaudita
in nullo videretur. Amplius nulla maior iniquitas
vel iniusticia quam ut p delicto alterius alie-
no vel mali sustineat vel bonum amittat et omni-
no ut peccatum alterius alterum impediatur
Pecunia humana patitur quanto forti-
us iniusticia diuina istud pati non poterit.
Pecunia suscipiente ergo sacramenta nec eccle-
siam dei in aliquo impedire possunt peccata

malorum ministrorum. *Amplius.* Impossibile
est obice cursum fluminis impedire nisi q
flumine oppositus et in alueo eius positus
fuerit. Qui ergo fluuius gratie que dan-
da. neque alucum nisi ipsum cor istius est
isti non habet alium cursum ad cor istius
manifestum est quod obex peccati ubique alibi
positus quam in corde istius fluxum gra-
cie ad cor istius non poterit prohibere p ob-
icem nisi qui fuerit inter ipsum vas et fonte
quia ergo sola propria peccata inter fontem
gracie donum et corda hominum obices sunt
nullatenus autem aliena impossibile ergo est
peccata istorum prohibere impetu fluminis q
letificat ciuitatem dei a cordibus aliorum. Quo-
nia non p corda ministrorum transies influ-
it in corda sacramentandorum sed immedia-
te ex ipso fonte gratiarum descendit in corda
quorum voluerit. Idem est et de nube et de tene-
bra q lumen solare et radios prohibere non
possunt nisi ab eis quos operiunt. Si cer-
tum est quod nubes et tenebre peccatorum non ope-
riunt nisi corda eorum quorum vel in quibus sunt
Non possunt ergo prohibere lumen gratie
et radios donorum ab aliis peccata ministrorum.
Errauerunt ergo et de deo non sen-
runt in bonitate qui peccata ministrorum
malorum imputare voluerunt ecclesie dei. Ita
ut presens eius propter eorum peccata non exau-
diant et facies ipsius non suscipiatur et ut a
benefacendo sanctis et innocentibus propter
peccata aliorum malorum diuina largitas res-
trahat manum suam. Si enim aliquis sanctus
et innocens in sacramento baptismi. vel alio
quocumque sacramento propter peccatum ministri
non percipit de diuine gratie largitate quod p-
ciperet bono ministro sacramentum eidez
ministrante perfecto verum est quod diximus. Sed
nos de hoc alibi alia dicemus. Dic autem di-
xisse sufficiat quod benedictionibus et inuocati-
onibus ecclesie operatur diuina virtus et mi-
sericordia in sacramentis et ipsa solennitas
signorum visibilium liber quodammodo est in
quo legitur virtus et gracia que sacramen-
to prestantur sicut ostendimus in vii. illis
que in sacramento baptismi adhibentur
aqua et oleo igne et sale veste insufflatioe
sue inspiratione similiter in vii. operationes
aque salutaris inuisibilis ostendimus. Vix
vtrum vnius gratie merito sint vii iste ope-
rationes omnes quas hic nominauimus et
numerauimus an multorum nunc discute-
re non curamus. Jam ergo declaratum est ex
hijs que diximus quia necesse est regenera-

ri et renasci et renouari filios a deo et baptizari seu tingi in igne et spiritu. Et quia necesse est eis apponi aquas visibile et eos in eam immergi sub inuocatione diuini nominis et virtutis. Et quia benedictio et orationes sanctorum impiosa est super omnem naturam corpalem ex beneplacito et virtute omnipotentis dei. Et quia sanctificatio siue eorum qui conuertuntur siue qui reuertuntur ad ciuitatem dei et populum sanctorum virtute fit et orationum et precum occasione sanctorum et non impeditur gratia sanctificationis malicia ipsorum ministrorum et dedimus aliquas rationes et exempla in hoc et suo loco dabimus alias et alia. Nunc restat nobis declarare quid ipsa sanctificatione baptismali importatur animabus sanctificandis. Vtrum sola gratia qua deo accepti et placentes efficiuntur an etiam character et signaculum quod post amissionem gratie illius remanet et quod sit ipsum hominis signaculum et quis fructus vel effectus ipsius et vtrum iterari oporteat baptismum in nullo modo sit iterandum.

Rimū ergo dicemus quia necesse est aut aliquid relinqui seu remanere post amissionem gratie grati deo facientis in eis quod baptismum sanctificati sunt aut non quia si nihil remanet postea videtur ac si non essent baptizati. Si enim totum quod sacramentum baptismi collatum est ita deletur per mortale quodcumque peccatum sic ut omnino inde nullum vestigium remaneat quantum ad baptismum omnino se videtur habere ac si nunquam esset baptizatus et propter hoc rebaptizandus et hoc quidem expedientius et salubrius et incompatibiliter videtur quam penitentiam agere post lapsum cum baptismus plenam remissionem conferat culpam omnem atque penam penitentiam vero non. Sed iam consenserunt sacri doctores in hoc quod propter gratias propter totum decorem virtutum et honorem sine quibus deo non placetur imputatur character licet non declarauerint nec fecerint scire quid ipse character sit specie et si tamen dicant ipsum esse in genere qualitatum non tamen determinat nobis qualem efficiat animam baptizati vel ipsum baptizatum. Quod si dixerint quod non efficit eum nisi baptizatum idem est ac si diceret percussio imputatur character qui facit percussus. Et distinguit scilicet percussio percussus a non percussis. sicut baptismus baptizatum a non baptizato scilicet hoc dixerunt proprium effectum esse characterem istum scilicet distinguere baptizatum a non

baptizatis cuius due sunt destructiones. Prima quia non potest dici proprius effectus alicuius quod equaliter est omnium qualitatum actionum et passionum et etiam omnium rerum. Nihil enim est in tota rerum vniuersitate quod habente illud non designet a non habente etiam pes distinguit habentem a non habente etiam oculi et eadem dicitur vel cogitari potest. Distingui ergo sit ex necessitate sequitur vnaquaque res per se ipsam. Non oportet ergo ut character ponatur propter hoc solum scilicet ut distinguat cum nullo rei effectus nouus vel operatio inducatur per hoc. Si enim posuerimus characterem alium effectum proprium principalem et immediatum nihilominus sequitur et iste. Quod admodum albedo et si proprium habeat effectum album facere seu disgregare visum nihilominus sequitur eam iste effectus distinguere a nigro distinctione completa et difference maxima que est contrarietate ab invicem. Manifestum est ergo eos in hoc dupliciter errare. Primum quia ponit effectum qui consequens est ex necessitate. Deinde quia ponit et principalem effectum deglutit et absorbent. Impossibile enim est qualitatem esse et quod non sit in aliqua specie generis qualitatis et que non habeat denominationem specialem distinguere vero vel dissimulare ad aliquid est distinctio relatiua denominationis est. Quod admodum ergo si poneret cum hoc qualitati accidat et eam sequatur quasi ex casu ita errant qui characterem istum ponunt propter id quod accidit. Secunda destructione est quia si nullus esset non baptizatus frustra esset hominis character. Immo non esset. Non enim distingueretur cum non distingueretur baptizatus ab invicem sed ipsos a non baptizatis invicem. Possibile autem fuit ut omnes homines baptizati non immineretur et se character ei qui ultimo baptizaretur si hoc esset et deleterent omnes characteres qui impressi essent baptismatis vel inutiliter essent cum totus et solus eorum fructus vel utilitas esset distinguere. Preterea homini distinctio quibus sit cum character huiusmodi non appareat etiam hijs qui illo insigniti sunt et illi in se habent et alijs multo minus. Luz ergo nullus hominum per hominis characterem distinguat se vel alium a quocunque homini characteris ut per hoc inuicem se homines distinguant atque dinoscant. Quod si dixerit quia quod hoc est ut per hoc baptizati a non

baptizatis sint distincti et differētes ab in-
uicē. Interrogamus eum quid intelligit
q̄ isti non sint illi v' nō sint tales quales
illi tales inq̄ q̄ntū ad baptismū. In alijs
em̄ non p̄hibet eos esse similes characte-
ris et hoc sup̄uacue et erronee ponit. Idē
em̄ eac̄ si diceretur q̄ character iste appo-
situs est huic paruulo ne forte isti essent il-
li aut tales quales illi tantū ad baptismū
p̄terea nōne bonū esset q̄ similes eēnt
in baptismo si dicit q̄ sic ergo malū ē disti-
mulare eos vel distinguere in hoc ergo p̄
per malū ponitur iste character. Si vero
dicit q̄ malū esset ip̄os esse similes in ba-
ptismo qua ratione malū potiusq̄ bonū
hoc dicit. Amp̄. eque distinguit p̄uatio inf̄
eos. p̄uatio inq̄ characteris vt ip̄e chara-
cter. Si ergo nō alijs plus vel fructus est
huius characteris quā distinctio eque ne-
cessaria et vtilis ē p̄uatio h̄mōi characterē
et totius sacramenti eque em̄ distinguunt
tur et differunt non baptisati a baptisatis
p̄ hoc ip̄m q̄ non sunt baptisati vt bapti-
sati ab illis per h̄mōi characterē differunt
Q̄ si dixerit in patria erit necessarius cha-
racter vbi omnia interiora videbuntur et
hoc magis erroneū videtur. Quia em̄ ibi
erunt non baptisati qui ab inuicem dino-
scunt et distinguuntur et a se et ab alijs ab
q̄ h̄mōi characterē et nō minus quā ba-
ptisati superfluet ergo character q̄ntū ad
hoc. p̄terea vbi omnia clarissime vide-
buntur que necessitas erit adiuari ad me-
lius dinoscendū ab h̄mōi characterē.
Amp̄. Sacramēta in via necessaria tā-
tū in patria cessabunt. Ip̄i aut̄ characterē
h̄mōi baptismi vocant sacramentum ba-
ptismi. Lū autē dicant q̄ h̄mōi character
causa est gracie grātū deo facientis duo-
bus modis errare videntur. Primum q̄
non potest poni in alio genere causarum
quā efficientiū. Efficiens autē nō videtur
posse eē. Si enim efficiat vt operetur ip̄am
graciā cum omne quodcūq̄ virtus opaf̄
ip̄m subiectū in quo ē virtus h̄mōi sic om-
ne quod calor opatur opatur ip̄m calidū
et ita ip̄a anima humana opabitur graciā
et iusticiā in seipsa et ita iustificabit et san-
ctificabit se omne em̄ q̄ opatur iusticiā
in aliquo vel sanctitatē sanctificat illud si-
cut quod opaf̄ calorem in aliquo calefacit
illud. Amp̄. cum anima impartibilis
sit accidet vel scōm idē sit agens et paciens
et influens et recipiens. Cum em̄ opaf̄ gra-

ciā in seipsa certū ē q̄ illa et dat et recipit et
simul ē iustificans et iustificata. Et q̄ p̄tra-
ria sunt dare et recipere ergo erunt in ip̄a
anima scōm diuersa et hoc nō ē possibile
cum imp̄ibilis sit. Si autē scōm idē erūt
contraria in eodē simul fm̄ idē et hoc itē
impossibile. Amp̄. Om̄is opatio p̄ se
et scōm se cuiuscūq̄ virtutis ē scōm simili-
tudinē vt calor si opetur p̄ hoc q̄ calor ca-
lorem opabitur. Si ergo character iste p̄ se
opatur nō opabitur nisi sue speciei qualis-
tatē et ita nō opabitur nisi aliū characte-
rem erunt ergo due qualitates eiusdē spe-
ciei simul in eodē subiecto scōm et nunq̄
puenitur ad operationē gracie. Ampli-
us q̄ virtus aliqua agat in propriū subie-
ctū vel in subiectū simile p̄ illam vt q̄ al-
bū agat in se p̄ albedinē vel in aliud eque
albū p̄ albedinē impossibile ē. Nos autē
dicim̄ q̄ illud q̄ imp̄mitur in baptismo
p̄ter graciā grātū deo facientē et q̄d rema-
net post amissionē ip̄ius sanctitas quedā
ē cuius exemplū et figura ē sanctitas basi-
licarū consecratarū et vasoz. Basilica em̄
consecrata quantūcūq̄ post consecratio-
nē polluat̄ aut p̄phanes sancta remanet
Alioquin nō essent sacrilegij violatores in
uasozes et pollutores ip̄ius. Manifestū ē
autē quia p̄secratio basilicarū exemplū ē
et figura consecrationis seu sanctificatio-
nis baptismalis. Quare sanctitas sancti-
tatis sicut enim sanctitas ad sanctificatio-
nem sic sanctitas ex ip̄a relicta ad sanctita-
tem relicta ex illa a p̄p̄tione et a simili. Si
cut em̄ sanctificatio basilicalis ad suā san-
ctitatē sic sanctificatio ad sanctificationē
sic sanctitas ad sanctitatē. Et p̄pter hoc si
cut sanctificatio figura ē sanctificationis sic
sanctitas sanctitatis. Et p̄pter hoc cū veri-
tas immobilis sit quā figura sic post figu-
ralem sanctificationē et ex illa remanet in
basilicis suis sanctitas figuralis sic p̄ veri-
tatem sanctificationis in baptisatis et ex il-
la veritatē remanere necesse est sanctitas.
et hoc est q̄d dicit Aplus. i. ad Cor. Tem-
plū dei sanctū ē quod estis v̄s v̄b̄ idē dicit
Augustin̄. Ope sanctispiūs in baptismo
dicatū. Unde sicut pollutio abhominatō
quantūcūq̄ execrabilis nō aufert a san-
ctificata basilica sanctitatis figuram. Sic
quātacūq̄ scelerofitas aut flagitiositas
auferre non poterit a sanctificatis baptis-
mo veritatē sanctitatis remanet ergo san-
ctus h̄mōi sanctitate quantūcūq̄ pecca-

torū abominationibus se polluat spū-
nus. Et ppter hoc spirituale sacrilegium
in semetipso pmittit et templū dei violat q̄
cunq; mortali peccato se polluit xpianus
Et huic attestat Apl's in. vi. p̄ma Lox. d.
An nescitis quoniam corpora v̄ra templū sūt
spiritus sancti qui habitat in vobis et non
estis vestri. Et iterū si quis templū dei vio-
lauit disperdet illū dominus. cuiusmōi
autem sanctitas ista sit et quis eius effectus
ex eius figura et signo scilicet sanctitate basi-
licali apparet quēdamodū em̄ ex illa san-
ctitate hoc habet vt arceatur ab ea demo-
nes vt minus possint p̄tra frequentantes
ipam sc̄z orantes psallentes et sacrificantes
in ipa et hac etiā virtute p̄dicta ē vt orātes
in ea facilius exaudiant et grā etiā deuotio-
nis facilius visitetur et illustrētur. Sic
ex ista sanctitate baptismali de qua loqui-
mur debilitatur potestas demonū aduer-
sus ipos baptisatos incompatibiliter enī
minus potest contra ipos quā p̄tra alios
Et deinde facilius grā deuotionis illustra-
tur ad orandū et ad alia bona faciēda. fa-
cilius etiam grā p̄punctionis visitantur et
reuertunt si lapsi fuerint ipis etiā demoni-
bus magis verendi et formidabiles sunt
gravidusq; torquentur demones si eos re-
tationibus inuaserint aut si forte peccatis
polluerint. Quēdamodū de locis sacris et
deo dicatis. Et ppter hoc p̄uilegijs immu-
nitatis gaudētib; obseruatur vt grauius
in eorū inuatores et violatores iudicetur
Sic sanctitas ista potestate demonū. Ex
hac ergo sanctitate ista pueniunt et ex ea
baptisati de sorte sunt et de p̄re dei appro-
pati et p̄ sanctitatē ipam. Et hoc ē sanctifi-
care domino vel dicare v̄l appropriare ei
dem et in ius et in p̄prietatem specialem
eiusdē aliquid transferre et per hoc statim
et sūt ipm baptisatū mundat edificat et ex-
ornat repletq; donis virtutū et graciārum
nisi p̄ ipm steterit et sanctitas hoc est signū
grē grātū deo facientis. Quēdamodū
anulus regis signū est doni quo quis p̄-
eum inuestitur. aut crux posita super fasti-
giū domus quod religiosū vel religiosorū
sit Et quēdamodū ad sigillū regis thesau-
risari seu dispensator eiusdem regni dat
dona regalia illud portatū vbi v̄p̄ et nō
furtiuū illud esse cognouerit. Sic dispen-
sator charismatū id ē donor et grātū spi-
ritus sanctus qui distribuit singulis prout
vult. sic legitur in. xij. 1. ad Lox et spirat vbi

vult. sic legit. Johā. iij. eis dē q̄s v̄p̄ et nō
furtiuū sigillū vel characterē baptismalis
sanctificationis portantes viderit dona re-
gis regū sc̄z plenā remissionē p̄ccatorū cui
parū atq; penarū et data optima dona
q; perfecta omnium virtutū sine quibus nō
ē salus largitur. Furtiuū autē sigillū vel cha-
racterem h̄mōi habent v̄l deferunt q̄ spe-
ta xpī ecclesia scilicet catholica ab heretici
se baptizari faciūt. Furtiuū autē sigillum
merito dicimus qd̄ p̄tra voluntatem eius
cuius ē impressum ē. Lōtra voluntatē autē
intelligimus siue eo non sciente siue probi-
bente. Prohibiti autē sunt heretici sacra-
menta dñica tractare vel ministrare q̄ ab
ecclesia catholica dei et auctoritate excom-
municati sūt p̄hibiti ab hīs. Nō autē
habent verū characterē hunc vel deferunt
qui nō iuxta formā in euāgelio p̄scriptā
et auctore deo statutā atq; firmatā bapti-
zantur. Quicquid ē t̄m defectio et ideo bapti-
sandi sunt tanq̄ nō v̄o baptisati. Causa
autem efficiens grē h̄mōi sanctitatis nū-
lo modo est. Nec aliquid aliud nisi grā
Sed ē habilitas et adiuvans ad grā
obtinendam et conseruandā ex causis q̄s
diximus. Et hec ē causa ppter quā nō de-
bet nec etiā potest iterari baptismus. Si
em̄ iteraretur impmeret denuo character
eiusdē speciei aut nō impmeretur. Si nō
impmeretur non relinqueret ergo h̄mōi
sanctitas in ipō. Quēdamodū enim nō
est sanctificatio basilice que basilicam san-
ctitatē non relinquit sic non ē sanctificatio
baptismalis que congruentē sibi sanctita-
tem nō relinquit si impmeretur accideret
duas eiusdem speciei formas esse in eodē
scōm idem. Semel ergo baptismo sancti-
ficato impossibile est denuo sanctificari san-
ctificatione baptismali. Nō em̄ potest im-
primi character baptismalis sanctificans
h̄mōi iteratione. Si autē non imprimi-
tur non est sanctificatio baptismalis. Amp̄
autē et cōtumelia fieret nō tam sacramen-
to q̄ ei cuius est ip̄e baptismus sacramen-
tū. Ip̄a em̄ v̄nitate ppter quā dicitur v̄nū
baptisma in. iij. ad Ephef. Figuratur ip̄as
v̄nitatē mortis xpī que redemptioni totius
mundi sufficit quā mortē nullo mō iterari
opus ē quātūcūq; increpant et multi-
plicentur peccata mundi. Et ppter hoc q̄
figura et veritas cōcordare debent sic
mors dñi saluatoris ita sit et v̄nū baptis-
ma. Nec ē obiectio de sacramento aliaris

quia ipm nō ē illo mō sacramētū domini
 ce passiois et figura sed rememoratio. Si
 quis aut querat cum virtus irascibilis fir-
 metur et muniatur sacramento proprio et
 specialiter scilicet sacramento cōfirmatōis
 et virtus concupiscibilis duobus sacramētis. videlicet
 sacramento altaris et sacramento mrimoniij
 supra dixim. cur nō silt et virtuti rationabili
 pūisū ē quo armef et muniaf. Respōsiō
 q̄ sufficere debēt ei et possunt doctrina et
 miracula quibus et si alie vires adiuuēt.
 nō p̄ modicū p̄ illa tamē illumināda eru-
 dicta et in fide roborāda specialiter sūt.
 Signa em̄ data sunt infidelib⁹ vt noua p̄-
 dicantibus crederēt quos noua facere vide-
 rent. Q̄ si quis querat postq̄ tāta erat vir-
 litas et necessitas huius sacramēti. videlicet
 baptisimi cur tā diu dilatū ē. videlicet vsq̄
 ad fines seculorū ad sextā mōi etatē. Neq̄
 em̄ verisile est deū om̄ino neglexisse salutē
 generis humani tot milib⁹ annorū negle-
 xit autē si alias generi humano nō puidit
 In quo licet sufficēter responderi possit di-
 uine voluntatis nullā penitus eē causam
 cui ip̄a causa sit oim̄ et cōsiliorū atq̄ iudici-
 orū dei nō eē inuestigationē atq̄ alligatā
 ē om̄ino om̄ipotēcia virtuti sue sacramē-
 ti qua libere p̄ bñplacito voluntatis sancti-
 ficat et iustificat simplr semp quos vult et
 quos vult nec vnq̄ defuisse graciā sanctifi-
 cationis antiquis t̄pibus. sicut euidenter
 apper̄ ex pbatissime fidei hystoria scriptū
 rarūq̄ testimonijs in quibus sacrificia et
 iustificationes multiplices ip̄orū leguntur
 sicut legif de Abel Melchizedech et Job
 qui sanctificauit filios suos ne forte in cō-
 uicijs de quibus ibidē agitur aliquo mō
 se maculassent ex quibus et alie iustifica-
 tiones fuisse merito intelligūtur. Rñdeo
 tamen quia quēdamodū in vno singula-
 ri homine multū tempis etatis sue detur
 vt multoq̄ labore et industria indiget p̄-
 parari ad sublimia sapiencie ad p̄fectōes
 virtutū suscipiēda. Sic et cōitas hoim̄ mul-
 ta eruditioe p̄parari opus habuit multis
 q̄ generibus operū exerceri anteq̄ p̄fun-
 da fidei et sacramentorū anteq̄ p̄fectionē
 euangelice sanctitatis esset apta suscipere et
 hoc nō solum in tota cōmunitate huma-
 ni generis sed in qualibet congregatione
 et ciuitate si eam aggressi fuerimus saluta-
 ribus eruditionibus et sacris exercitatiōi-
 bus ad p̄fectionē sanctitatis pducere eos
 de labores et difficultates expectationes

q̄ operū t̄pis puentusq̄ et incrementa in
 ea experiretur quasi in vnus paruuli eru-
 ditione atq̄ p̄uentione donec ad virile ro-
 bur et senilem maturitatē ptingat. et non
 aliter consulendū ē esse toti cōmunitati de
 p̄fectu suo et p̄fectiōe quā vni puulo et in
 vna cōmunitate hominū ad similitudinē et
 p̄portionē vniuscuiusq̄ hominis quasi q̄
 dam sex etates puentui et incrementorū
 atq̄ de cōfuit est euidenter repire. quēad-
 modū tytus liuinus pp̄lo romano h̄mōi
 etates nō solū congruēt sed elegātē as-
 signat. Qd̄ ergo queris cur ad sacramētū
 baptisimi fines seculorū et senectus mundi
 expectata est. Idē ē ac si quererēs cur sub
 limibus sapiēcie et p̄fectioni virtutū expe-
 ctat̄ matura etas viciū iuētus aut senect⁹
 et non potius infancia aut puricia tradā-
 tur. Manifestū ē igit q̄ nouissima mundi
 etas siue senectus sola apta fuit et cōgru-
 ens euāgelicis sacramentis. Alia em̄ etas
 mundi ea suscipe om̄ino apta nō fuit cuz
 susceptio eorū. de qua hic agimus fides
 eorū sit atq̄ crudelitas. Non em̄ negam⁹
 quin om̄i t̄pe viri sapiētes et sancti fuerint
 sacramentorū istorū altitudinē ydonei susci-
 pere vel etiā cape sed cōmunitas hominū
 nō ante maturitatē suā et senectutē ad hec
 ydonea fuit que etiā cum ei tradita sunt et
 indicta. tanta magnificentia et mirificen-
 tia miraculorū adiuta ē qua tot⁹ mūd⁹ vbi
 q̄ terrarū velut fulgurās choruscant totali-
 ter illa hoc ē fm̄ se totā suscipe vel capere
 nō potuit licet p̄ maiori sui pte ea suscipe-
 rit. In quo euidenter apper̄ quāta sit virtus
 fidei qua p̄ aquā siue in aqua sub inuoca-
 tione beate et gloriose trinitatis q̄ sancti-
 ficare se credit. Apparet inq̄ ex hoc q̄ tan-
 ta difficultate tam longa expectatione taz
 multiplicibus operū exercitatiōib⁹ tantis
 miraculorū adiuuamētis factorū tātis do-
 cumentis et exēplis vix tandē ad eā ptinge-
 re cōmunitas hominū potuit. Deinde qn̄
 ta pugna et virtuositate teneamur cōtra
 suggestiones spūs blasphemie cōtra ob-
 murmuraciones pprii sensus p̄tra dispu-
 tationes phylozophorū et iacula heretico-
 rū cōtra opiniones et irrisiōnes vulgarū
 hominū cōtra blasphemias iudeorū soli
 penē nouerūt q̄ hoc vel in seip̄is passi sūt
 vel a paciētib⁹ didicerūt et cuz fides pia
 veridica et salutaris in omnib⁹ intellectu
 excedat in sacramētis tamē illū nimia sua
 opp̄ssione captiuat et in quibusdā eorū

pene absorbet. et etiam sensus exteriores euacuat sicut in sacramento altaris. Appet ergo euidenter q̄ illa sola etas mūdi siue generis humani sola congrua ⁊ apta fuit huic tante pfectionis et sublimitatis v̄tuti que plurimū eruditionibus et alijs exercitationibus adiuta et pfecta se pparauerat et hoc indubitatē erat senectus et faciliū fuit ab initio et deinceps hominib⁹ credere se muneribus et hostijs iustificari et sanctificari. iramq; dei placari et hoc p similitudinē scilicet talia videre cōsueuerat et experiri apud homines. Reges em̄ et p̄ncipes et om̄ino maiores suos cōsueuerat placare muneribus et ppter hoc facile inducti sunt vt talia regi regū deo exhiberent et p hoc eū placari sibi sperarēt. Nec erat virtuosum. nec magna laude dignū sic credere vt ipsa cōsuetudinis experientia suadebat. ymo puerilis infirmitas erat. Nullus em̄ erat adeo eruditus cui non esset facile sic sentire. longe autem est ab ista puerili paruitate sublimitas fidei sacramentorū. Si quis autē querat cur ergo baptisā p̄uuli qui om̄ino incapaces sunt h̄mōi fidei ⁊ q̄re de fide interrogant quos certum ē in illa etate om̄ino credere non posse. Deinde quare responderet pater noster credo Si em̄ nomine suo dicit hoc dicit quidem. Sed nō responderet cuz de credulitate eius nō fiat interrogatio. Si autē nomine paruuli ⁊ mentiri videtur cum p̄uul⁹ nō credat et supuacui⁹ ē dicere hoc p illo cum ille ratū hoc non habeat. In q̄ dicimus q̄ quēdam modum p̄uulo non credenti et om̄ino nescienti pstantur multa beneficia mynisterio parentū sicut cibus ⁊ potus et vestitus et cetera q̄ educationis sunt aut nutriture nec impedit in aliq̄ aut repellit ista beneficia illius ignorantia v̄ incredulitas. Nō em̄ ppter hoc min⁹ inuoluitur pannis aut lauatur aut soporatur q̄ ignorat ista sibi fieri. Sicut medicamēta nihilominus ei adhibent et sanitas acquiritur s; sibi nesciat illa adhiberi sic ⁊ si oratione parentū absq; medicamētis diuinitus ei sanitas tribuat si vnq; ignorantia eius aut deuotionē parentū impedit aut bonitatē diuinā manifestū ē q̄ nō. Quia ergo parētes sunt sp̄uales ip̄i sancti et v̄ mater sp̄ualis ē ip̄a ecclesia sanctorū om̄ illoz qui mynisterio illoz siue ip̄ius ecclesie sp̄itualiter generatur siue regenerat nō obstat v̄llo mō nec impedire poterit igno-

rancia paruulorū quo minus orationib⁹ huiusmodi parētū et matris dei bonitas largietur ei dē et sp̄ialis sanitatis graciā. et alia dona quibus ip̄os ad vitā sp̄itualem obtinendā indigere cognoscit. Si enim mynisterio parentū carnaliū et interdum meritis et p̄cibus largitur dei bonitas sp̄ualibus carnalibus vitā ⁊ sanitatē corpalem ⁊ alia sp̄alia bonagibus interdū ip̄as impugnat quātomagis meritis et p̄cibus partum sp̄itualem dabit filiis sp̄ualibus dona quibus ip̄i digne et laudabiliter seruiantur p̄uulorū merita et oratione sc̄e matris ecclesie in quo minus impetret et diuine bonitatis largitatē quo minus sanctitatē baptismalē tribuat impedire nullatenus posse. De hoc autem q̄ querit cur interrogetur p̄uulus de fide cum sciatur om̄ino nō credere et respondere nō posse. Idē est ac si quereretur de pupillo cur cōuenit in iudicio cū non intelligat quid ab eo petatur nec sciat petitioni nullatenus respondere. In quo manifestū ē q̄ tutor debet ei cōfendere et p ip̄o r̄spondere ac totā causā nomine illius agere sicut ergo negat aut cōcedit nōse pupilli ip̄so penitus aut non intelligente aut ignorante ⁊ pdest pupillo q̄ vtilit p eo tutor egerit et eo penitus ignorante aut etiā cōtradiciente rebellante facit et conditionē eius meliōrē in causā quam pro ip̄o agit. Sic et multo incomparabiliter fortius in causā animarū q̄ fiet per tutore sp̄ualem siue confitēdo siue negando prodesse debet ad lucrū sp̄iale eide. Amplius. si leges humane ⁊ institutio hūana prouidit pupillis carnalib⁹ tutores et alios adiutores ad acquisitionē p̄seruationē ⁊ multitudinē multiplicationē sp̄ualit⁹ ⁊ caducorū quanto fortius iusticia et lex diuina pupillos sp̄uales absq; h̄mōi adiutorū sp̄itualit⁹ p̄uisione nō derelinquit ppter bonitatem ⁊ eternorū acquisitionē p̄seruationē et multiplicationē. Q; ergo pater noster credo cōfessio siue p̄fessio fidei ē q̄ fit nomine paruuli et obligat eū ad obseruationē fidei q̄ obligatio nō ē nisi melioratio siue cōditionis. Et dicim⁹ q̄ p̄uulus credit per patrum et patrum credit ei. id est ad opus et commodum eius. Quem admodum pupillus respondet per tutorem. Sicut autem in iudicio post confessionem tutoris fertur sententia pro pupillo ita post p̄fessionem fidei per immersionē

baptismale conferet et gracia baptismalis parvulo. Et quemadmodum supra diximus non aliter in ciuitate ut eius efficia aliquis admittetur nisi ciuem se velle fieri aut pteatur. Sic in ciuitatem sanctorum in gracia baptismalem non aliter quis admittit nisi fide q̄ ciuilitat ciuitas factorum est ore suo vel alieno fuerit ante confessionis sue pfessus. Si quis autem parvulus sanctificatione baptismali nullo modo indigere dixerit hic non solum de multitudine erroneorum est qui intelligibilia non intelligunt. sed etiam de multitudine insensatorum et insensibilium qui sensibilia non sentiunt dum innatum sibi ardorem amoris ad vilia et infima carnalium et caducorum conuertit. Innatum ergo sibi gelidum ab amore nobilium scilicet sublimium spiritualium et eternorum non sentit. Deinde suppressionem et immersionem et captiuationem nobilium virum suarum id est intellectiue et voluntatis in corpore et corporalibus difficultatem erectionis et liberationis earundem ipso earum stupore vel potius mortificationem sentire non preualet. Deinde errorem virtutis appetitiue atque puerilitatem ipsamque brutalitatem finem quam totum viuit nec videt nec aduertit. nec etiam attendit. Non enim asinina solummodo viuit stoliditate. sed et equina impetuositate et lupina rapacitate. et ita et alijs ex quo appet densitas tenebrarum origina lis corruptionis que cum reuera brutalitas sit et animalitas et ex omnium immundorum vicijs animalium quodammodo composita et compacta horrida monstruositas. Nec minus vicijs innumerabilibus mordens. rodens pungens et discerpens se sentire finit nec exterius innumerabiles facies animalium coram ponens et ostendens videtur se pmittit nec tot vocibus sibilis et sonis circumquaque strepens atque tumultuans audi se patitur ab alijs qui adhuc ea inuoluti sunt circi dati et immerfi. Mens enim humana gracia sanctificationis non dum adeptas nihil aliud est nisi cadaver siue mortuū monstruositatem quam diximus ebulliens eiusque monstruositatis morsus corrosiones punctiones et dilacerationes in se ipsa intus paciens et foris in alios similia cum pulsatur et puocatur agens. Similiter et vocibus omnium hominum animalium horribiliter strepens. Parvuli ergo propter originalem corruptionem indigent sanctifi-

catione baptismalei licet erronei causam non intelligant et insensati non sentiant. et quoniam baptismali sanctificatione electi expugnato dyabolo ab eis electo et de tracto deo acgrunt dignum iustum est ut quem admodum arcem et munitionem capte signum siue in signum regis capientis superimponitur signum regis regum quod est salutare ac viuifice crucis in signum eis imponatur. Hinc est quod baptizandis primus in fronte signum saluatoris hoc est signum crucis immititur. scilicet captiouis atque expugnationis et victorie. Quod manifestum est fieri similiter expugnationibus urbium castrorum et munitionum. Et qui hospitantur in domibus in quibus hospitaturi sunt superimponunt insignia sua ut hi qui de comitatu eorum sunt agnoscat quo eis declinandum sit et alij illuc intrare non presumant. Sic rex celorum in eo qui baptizandus est hospitaturus insignio armorum suorum et venillo gloriofi sui triumphi super quo dyabolum et eius exercitus debellauit designari vult id ad quod declaraturus est hospicium. Quod autem in sanctificatis habiter manifestum est ex scripture sacre testimonijs. In eternum dicit Psalmista. Exultabunt et habitabis in eis. Et Apostolus in .iij. p̄me ad Corinth. Nescitis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis. Et in .vj. eiusdem. Nescitis quod membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis est. Et iterum. Sanctificate et portate deum in corpore vstro. Et quod templum dei ipsa baptismali sanctificatione unusquisque electus efficitur merito id est signum in ipsa sanctificatione eidem superimponit. Et quod ortus domini ortus voluptatis et paradysus deliciarum eadem sanctificatione quod prius erat desertum et solitudo infernalis efficitur merito in eo signum crucis quod est velut formido et expauentaculum volucrum et bestiarum infernalium in eo erigitur et quia sit per eandem sanctificationem ciuitas iusticie et regnum directionis merito in ea patibulum quod est crux ad deterrendos latrones et raptos ceterosque malefactores in ea eleuatur. Et qui iter sancte peregrinationis qua mare huius mundi transitur et templum dei visitatur et in supernam hierusalem iter egreditur merito primum cruce signatur. deinde omnis domus dei cruce super imposita domus dei esse vel religiosa designatur. merito ergo baptizandus signo crucis super impedito primum

domus dei et domus religionis eē ostens-
dis cui ppe hoc solū scz vt dom⁹ dei et do-
m⁹ religionis sit baptismal⁹ sanctificatio ad-
hibet. Et quoniam nihil salubrius ī memo-
ria potest hēre electus quilibet quā quid ex
seipso meruerit et quid ei mīscōia redēpto-
ris retribuerit scilicet vt cū patibulo īferna-
li adiudicat⁹ eēt quāta apud deū fuerit q̄
dōia vno signo crucis apte signat. Venies
em̄ ad graciā baptismalis sanctificationis
quid asserat et quid ppe suū sit ipso signo
crucis qd̄ ei pmo impmīe si capar ē agno-
scit videlz qd̄ solū meritū patibulū secū af-
fert. Et quia amore ei⁹ vite ei⁹ et p̄cio rex ce-
lorū illud p̄tulit istoz oīm velut memoria-
le signū crucis fronti ei⁹ p̄mū ponit fortis
siquidē imp̄ssionis ē et magne p̄paratōis
ad graciā baptismalē. Nouissime hō vt
agnouerit eē p̄fessionē suā scz crucifixū et
crucifixi fidē ac legē et hāc p̄fessionem nō
tāq; opprobriū aut contumeliā in infimo
abscōdat sed eam in manifesto velut ho-
norē summū et gloriā habeat. Et ista in
fronte notatur quā sedē eē pudoris multa
dixerunt qd̄ de p̄ibus nudis et apparenti-
bus p̄ma ē sic et quod de electis p̄mū ap-
parere seu rebellari debet siue oris p̄fessi-
one siue opm̄ p̄fessioe hoc ē qd̄ xpiani sūt.
P̄mū em̄ et maxime in opib⁹ electoz ap-
parere et reuelari dō qd̄ xpiani sūt. De hīs
q̄ signū istud ymo tot xpianitatis insignia
aut oīmno deiciētes cōculcauerint in dei
cōtumeliā ita vt iaz in eis nec ab ip̄is nec
ab alijs videri valeat ī sublimi eoz⁹ aut
abolerūt penitus nullū ei⁹ in se vestigiū
relinquētes. hī sunt qui in nullo xpianos
se exhibēt de hīs qui falso et mendaciter
ista signa deferūt qui ei⁹ in modico et in in-
fimo sui xpiani sunt hoc ē sola oris cōfessi-
one vel ip̄ius crucis sola signatiōe quam
viā pingere consueuerint vlt̄ quacunq; ex
minimis obfuatione. sicut ē assp̄io aque
b̄ndicte vel aliquid hui⁹ leue et in infimo
et nō alto signū crucis deferūt et eaz velut
simbrīs appensam habent et nō in subli-
mi erectā abolerūt eā penitus nullū eius
vestigiū relinquentes qui nec in minimis
eā habēt qui nec etiā in signo ei⁹ se muni-
unt vel circa se pingūt itaq; mēdaciter eā de-
ferūt quib⁹ nullū ē p̄positū pagēde p̄es-
grinationis quā dixim⁹ quib⁹ nullaz me-
morā eozū que dixim⁹ ingerit scz quibus
nec infernale patibulū ad qd̄ velatis ocu-
lis ducitur nec offīce passionis b̄ficiū re-

memorat. Dicit et qui nullā iusticiā de ma-
leficis qui in terra eoz⁹ habitat faciūt q̄ la-
trones vitiōz et peccatoz in seip̄is non iu-
stificat. Et generalit̄ quicūq; p̄stibulū co-
ruptozū infernaliū et volutabri porcorū
spiritualiū id ē demonū et phana dyaboli-
ca et delubra p̄ quāciq; vitiōz aut pecca-
tozū imundiciā se sentiūt als fecerūt. Nō
solū autē ridiculosum ē in arce dyabolica
dei superectū vexillum et in p̄stibulo dy-
bolico. ymo in doaca immundicie sup̄positū
tū crucis vexillū sed etiā deo cōtumeliosi
Quid aliud ē signū crucis in hominibus
peccatis expositis et deditis quā in p̄stib-
ulis spiritualib⁹ et doacis. Attēde autē
qd̄ signū crucis p̄mū in fronte et deinde in
pectore ponitur baptizando vt ostēdat se
qd̄ in fronte p̄tendit fortis in pectore ba-
bere siue in corde vel vt ista duo simul in-
tuentur eidē hoc ē xpī fidē et legem nō so-
lū exteriorē p̄fessione seruare debere sed
etiā corde vel quia crux xpī et iudeis scā-
dali erat et gentib⁹ stulticia et ideo ī fron-
te vt gloria et in pectore vt sapiēcia vera
pingit xpianis. Siquidē pectus sapiēcie
sedes dicit. Et frons glorie dicitur. Quā
admodū pudoris et ignominie. Quā autē
tercio in fronte ponitur baptizandis hoc
fit ad signaculū et custodiā sicut exp̄se do-
rent orationes cathecismi. Quā admodū
signari solent ad custodiā lre et libe-
ri ne quis audeat violare. Et ista ē vna ex
causis p̄pter quas imponitur signum cru-
cis baptizandis ante vñctionē. Quā autē si-
gnū crucis de oleo vñctionis ad cathecu-
minos in pectore ante et int̄ scapulas res-
tro baptizando pingitur multiplicis signi-
ficationis causa efficitur. P̄mū vt p̄ gra-
ciā baptismalē et ab anteriorib⁹ culpā
et a posteriorib⁹ penaz sanandū se agno-
scat baptizadus. Culpe em̄ ante sunt siue
anteriorēs et pene post siue posteriorēs
dine iusticie diuine et etiā nature qd̄ culpe
cause sunt penarū. Secūdo quia et ante-
riorib⁹ gratuitoz et posteriorib⁹ natura-
liū lēsi p̄ graciā baptismalē in vtrīq; sanā-
tur. Naturalia ei⁹ p̄ora sūt gratuita vñcti-
damētū susceptibile illoz. Tercio qd̄ cathe-
cism⁹ instructio ē et preparatio ad baptismū
merito ista duplex vñctio duplicē grām p̄-
ueniētē et p̄paratoriā significat ad bap-
tismū si et impiū ē nullaten⁹ ymo p̄mū et ip̄ia-
nissimū ē credere qd̄ sub ista duplici vñcti-
one visibili istū invisibil⁹ grē vñctio p̄ferat.

Gracia autem pparans siue pueniens est
que eousq; adiuuat hominem vt ad gra-
ciam baptismalem conetur ex qua gracia
et peccata consentur adulti baptizandi
doctrina fidei sanctorumq; morum non so-
lum audiunt exterius sed etiam assensum
cordis et acquiescentiam suscipiunt interi-
us. Hac ergo gracia pectus sanatur intus
et adiuuatur et vt fide suscipiat et vt spem
de gracia a baptismali obtinenda et o ve-
nia peccatorum p idem sacramentum papien-
da concipiat. fides enim et spes tam gracie
q; venie p sacramentum baptismi obtinen-
dum pparatorie sunt ad sanctificationem
baptismalem et totum hoc significat vntio o-
pctoris. Vntio vo inter scapulas signifi-
cat sanationem virtutis corporalis et p illas
efficacit ipm corp; ad portandū ingū dñi
et obediendū spui in hys que dei sunt cor-
pus expeditius fit atq; liberius. Et hoc ex
ipsis orationibus quib; oleum hmoi san-
ctificatur aut benedicitur expresse haberi
potest. Vt utiq; aut vntio in modum et
formā crucis fit vt per crucem redemptor
siue per crucifixū. hec omnia bona obtine-
ri cognoscant post immersionem autem in
aqua et eleuationem ex aqua de chrisma
se in vertice eius signū infixe crucis pingit.
Qua vntione regem et sacerdotem se eē
factum agnoscat. Regem scilicet nō soluz
regni eterni heredem sed et regem virtute
predicti vt se regaliter regat et gerat et in se
ipso et de ipso iudicium et iusticiā faciā
aspiciat et peccata tanq; latrones et raptores
eterosq; maleficos spirituales viuere nō
sint. Sacerdotē autē qui p se et alijs nō
solū laudes et orationes deo iugiter offe-
rat sed etia p pū corporis hostiā viuētem
sacris exercitationibus ymolet et immacu-
lato opoz sacrificia in altari fidei viuifi-
ce charitatis igne semp incendat. Sit aut
vntio ista in vertice ppter eminentiā tri-
usq; honoris istius. Quia aut tres cruces ari-
de. primū et deinde tres cū vntione fiūt
vel ppter pteritas in xpo passiones et po-
steriores glorias. sicut legitur. i. pet. i. Lru-
ces enim sunt signa passionū et instrumēta
vntiones vero gloriar. q; omnis gloria re-
gni et sacerdotij vntione pstabatur anti-
quius et adhuc prestatur. Vel quia omēs
cruces hoc ē omnes passiones aride erāt
et a fructu et consolatione anteq; xpi gra-
tia eis admisceretur. Vel quia xps crucifi-
tus velut alabastrū omnium vngentorum

spūalium ipso tpe sue passionis et mortis
quasi quadā sui fractione crucem pfudit et
oim genera tormentorū etiā electis suis ve-
lut oleo consolationis et exultationis con-
didit. Conscit autē ex oleo oliuari et bal-
samo chrisma ppter duplicē honorē quē
diximus regiū videlicet et sacerdotalem et
in oleo regia dignitas quā maxime deco-
rat et ornat et clemencia seu pietas aqua
et oleum nomen habet. Oleos nāq; gre-
ce miscōia latine interpretatur. In balsa-
mo vo ppter peminenciā ad alios liquo-
res ppter odoris flagrantia sacerdotalis
dignitas figuratur. Siquidē odor sancte
deuotionis et bone opinionis sup omnia
illustrat sacerdotale dignitatem.

Est hec loquemur de sacramēto
p confirmationis de quo iam pate-
fecim; in eis q; pcesserunt q; ipm
ordinē sequitur sacramentū baptismi vbi
etiā declarauimus p parte necessitatem q;
stabilitur ei; esse et de utilitate eius et effi-
cacia aliqua adiecimus. Nunc autē dice-
mus in primis que intētio confirmatiōis
dicatur comparatione iuris. Quemadmo-
dum dicitur confirmari hereditas vlius
aliud quodcunq;. Et solet hmoi cōfirma-
tio vel lris vel verbis principis fieri sic dic-
tū Papa vel alius prelatus electionē de tali
factam auctoritate tali confirmamus. Et
scōm hunc modū congruit intelligi cōfir-
mationem put hic intendimus. ius enim
celestis hereditatis ad quod diuinayoca-
tione baptismali sanctificatione assūptus
ē baptisatus ei sacramento pfirmationis
cōfirmat et roborat ita vtilitū firmi et
imobili possideat. In aut nōsti q; nulla
ē ipso iure cōfirmatio iuris quod nō habe-
tur et ppter hoc q; iuri isti renūciauerūt vi-
delicet qui arrā gracie baptismali sanctifi-
catione pcepte a seipsis reuicere. Qui vntio-
nē q; in reges et sacerdotes cōsecrati sunt
a seipsis abolerūt et abrafarūt q; signaculū
sanctitat; qd ē ppe impissio spūsancti. sic
legis ad Ephef. ii. Nolite tristare spiritū
sanctū q; signati estis in die redemptionis q;
inquā hoc signaculū pūcūt qd ē signum
spūsancti. sic legis. ii. cor. ii. xliij. Eo ipso ce-
lesti hereditati renūciauit. Amp. Qui si-
gillū siue characterē baptismalē falsificat
cui; veritate tenet ius hereditatis eterne.
pculdubio nolle se onidit et ipso facto nul-
lū se ius hēre i hereditate celesti. quē admo-
dū sigs sigillū regiū supdonatione castri

ut rei alteri sibi facta et illud significaret
 eo ipso donationi per illud sibi facte renūci-
 aret et illam inutilem et irritam sibi redde-
 ret. Sic et isti donationem celestis heredi-
 tatis in baptismo sibi factam omnino euacuat
 dum sigillum baptismale siue characterem
 falsificat quod est dum veritate sanctitatis
 in qua ipsum designat et que ipsi subesse de-
 bet cuiusque peccata mortalis execratio-
 ne subtrahunt et dilunt. Hinc ergo ho-
 minibus nec celestis hereditas nec ius in
 illa confirmari potest sicut iam diximus et
 propter hoc primum exhortandi recuperare ius
 istud et procurare ut eis restituatur. Quod totum
 facit interna penitudo et seruus ac firmus
 propositum emendationis ad consilium ecclesie.
 Iuxta ergo intentionem istam si temporalium
 hereditatum et donorum tantopere petitur que-
 ritur et procuratur confirmatio quanto fortius et
 querenda et petenda est celestis eterneque he-
 reditatis. Donorumque spiritualium roboratio
 Iuxta hunc modum videtur illud dictum in
 libro Regum. Confirmatus est in regno salo-
 mon ut scilicet illud firmiter possideret. et
 hic vel diminutis vel debilitatis hostibus
 vel consensione populi in hoc ipsum magis
 pacata magisque confirmata. Sic et isto sa-
 cramento debilitantur et diminuantur hostes
 ut sequentibus ostendamus. Et ista cele-
 stis hereditas nobis adhereret insepara-
 biliter. Sic et confirmato episcopo quasi di-
 minutis et debilitatis hostibus id est contra-
 dictoribus episcoporum adheret inseparabi-
 liter. Tertium est quod contra dictio se opponit
 tunc post confirmationem debiliores est ut fre-
 quenter numero minor. Dicitur et confirma-
 tio sanctitatis iuxta aliam intentionem qua-
 lis est aras murorum et propugnaculorum. Tu-
 autem nostri quod tempore belli ecclesie consueverunt in-
 castellari et supedificatis turribus aut pro-
 pugnaculis infortiari. Si bellum tempora-
 le seu materiale pertuendis seu defenden-
 dis temporalibus ad hoc nos inducit ut templum
 materialia castra faciamus et arces quan-
 to fortius bellum spirituale incorporabiliter peri-
 culosius ecclesias spirituales in castellari con-
 get et templum exaltari et muniri in arces.
 Non enim aliud est rite baptisatus nisi templum
 siue ecclesia dei eadem baptismali sanctifica-
 tione consecrata. Rite autem confirmatus non
 aliud est recte instructus ac bene iudicatus
 nisi ecclesia castellata et templum in arcem ex-
 altatum et muris cui supedificata sunt pro-
 pugnacula sicut legis Latineque videtur. Si mu-

rus edificem super eum propugnacula argen-
 tea. Adiuuat autem ista comparatione seu si-
 militudine non solum ex similitudine et proportionem
 sed etiam a maiori. In castellatio enim ista spi-
 ritualis non solum non detrahit sanctitatem seu
 diminuit eam sed auget et roborat. Si autem
 queris a nobis que sit exaltatio ista in ar-
 cem. Respondemus quia ista magnificentia
 et altitudo cordis quibus christiani nominis
 et professionis opprobria ac inimicicias ve-
 lut ex alto despiciens confirmatis sanctis
 indignationibus et aspirationibus preter-
 nit ei abruit quasi ab arce. Tercio modo di-
 citur robur armorum quod admodum in sacra-
 mento confirmationis ad robur spirituum
 sanctus siue gratia eius dare non inconse-
 nienter accipitur. Quod si tempore sue conse-
 crationis coronatur rex quis dubitat quod
 galeandus sit tempore belli. Sicut enim ro-
 gem decet in ipsa consecratione et tempore
 pacis suscipere vel gestare coronam ad
 gloriam et decorem sic necesse habet tempo-
 re pugnationis et belli suscipere seu ge-
 stare galeam ad victoriam et defensionem.
 et quidem videre valentibus nihil aliud est
 rite baptisatus quam rex in vocatione siue
 consecratione coronatus. nihil aliud rite
 confirmatus quam rex ad prelium galea-
 tus. Et propter hoc utriusque sacramenti signacu-
 lum imprimitur in capite. Sed sacramen-
 tum regum ac sacerdotalis honoris propter
 eminencie sue altitudinem in vertice. Sa-
 cramentum confirmationis propter bellice
 strennitatis audaciam signatur in fron-
 te. Prima enim et maxima pericula bella-
 tibus imminet in fronte. sicut enim legi-
 tur Exodi. xxxij. Moysi facies comuta ap-
 paruisse ex consortio sermonis dei. Sic et
 virtute sacramenti istius noue virtutis cor-
 nua fronti interiori confirmatis inseruntur
 quibus erumpunt et ventilent inimicicias
 et opprobria christiane professionis. De quibus
 istud videtur dictum psal. Exaltabunt cor-
 nua iusti nec multum curam an cornua
 an cornu dicamus in ista parte. Non enim
 solummodo pulchre siue eleganter dicitur
 vnicornis effectus qui sacramentum confir-
 mationis cuius signaculum in fronte exte-
 riori de chrismate pingitur cornu spiritua-
 le tanquam rinocerontis fronti eius interiori
 inseratur siquidem animali illi quod grece
 rinoceros latine vnicornis dicitur cor-
 nu fortissimum de fronte preminet. Et quo-
 niam contra cornua melius cornu vel cor-

nibus pugnat merito contra cornua pec-
 catoris quibus in electos efferant cornua
 spūalia electis in confirmatione addunt
 hec ergo ē differēcia inter solūmodo
 baptizatos et post baptismū rite cōfirma-
 tos q̄ est inter animalia cōmuta tanq̄ er-
 go inermes a cornibus hūmōi veniunt ad
 manus pontificis confirmādi cōsignādi
 q̄ fideles. Sed de sub manib⁹ eius cōfir-
 mati redeunt cornib⁹ armati tanq̄ vnicor-
 nes. Cuiusmōi autē virtutes hec sunt quas
 cornua spūalia nominamus in sequenti-
 bus dicemus. Quarto mō robur et forti-
 tudo intelligit membrorū qua difficile le-
 sibilis sunt laboribusq̄ et onerib⁹ sustine-
 dis atq̄ portandis apta et quoniam manife-
 sti cōtēnera ac delicata mēbra et generali-
 ter duris opibus omnino infueta fortitudi-
 ne et robore vestiri anteq̄ mittunt ad for-
 tia. quis dubitet sanctitate baptismali re-
 generatos quasi mō genitos non statim
 mittendos ad forcia certamina laborū an-
 teq̄ induant virtute ex alto qd̄ facere eis
 cōuenit diuina clemēcia in sacramēto cō-
 firmatiōis ppter qd̄ a pascha ubi baptis-
 mus quondā generalit̄ celebrari solebat
 in ecclesia dei nec ieiunia indicit̄ nec alia
 laboriosa vsq̄ ad penthecostē. Ip̄ay etiā
 psalmodiarū et totius diuini seruiciū pli-
 tius breuiatur liber belloy et certaminū
 scilicet regū et paralippomenon eo dē tpe
 in ecclesia dei minime legūt et hec oīa post
 penthecosten faciēda refuānt. Die autē
 penthecostes induti sunt apli virtute ex al-
 to et spūitū sanctū acceperūt ad robur licet
 alia etiā dona quā plurima et magnifica
 illi siquidē a deo firmati sunt vt nec mare
 mūdū cōtra se fremēs. nec immanissimas
 beluas psecutorū cōtra ip̄os frendere. nul-
 latenus formidaret. Nō em̄ semel tantum
 datus ē spūitū sanct⁹ qui fuit ad plenam
 sanctificationē in baptismo. Sed etiā se-
 cundo ad robur in die videlicet penthecē.
 Debes autē scire qd̄ nōnullis visum ē in sa-
 cramento isto. vij. dona spūitū sancti dari
 que in. ij. ysaiē exp̄sse nominātur et nume-
 rantur videlz spūitū sapientie et intellect⁹
 spūitū cōsiliū et fortitudinis spūitū scien-
 tię et pietatis et spūitū timoris domini p-
 pter hoc autē hic opinati sunt quia orati-
 one episcopali que sup̄ confirmandos fit
 exp̄sse et nominatim dari petuntur vt vi-
 derur. Sed istos ergo sine septē istis do-
 nis non ē salus Cum in baptismo certum

fit data eis omnia esse dona et virtutes si-
 ne quibus non salus ē. leui autē rationa-
 tione inducti sunt ad idem als̄ ita sentien-
 dū cum idem spūitū sanctus sapientie sit
 sit et spūitus intellectus. Sicut dicit Ap̄ls
 p̄mo ad Cor. xij. Diuisiones operationū
 sunt idem autē spūitū sanctus. Quare se-
 p̄ illa dona ibi nominant̄ ad laudem et
 gloriā spūitū sancti cuius dona et opera-
 tiones sunt non ad hoc vt petantur nec in
 oratione vlla dicitur. Emitte in eos septē
 illa dona. sed emitte in eos spūitū sanctū
 tuum paraclitum. Quod autem sequitur spi-
 ritū sapientie et intellectus et laus ē et glo-
 ria omnis spūitū sancti vt diximus. In-
 ter dū tamen spūitus sapientie ip̄sum do-
 nū sapientie cuius sedes in pectore ē signi-
 ficat. Contra dicit autem eis ip̄a forma sa-
 cramenti que in fronte sola pingitur In pe-
 ctore enim pingenda esset ppter donū sa-
 pientie cuius sedes in pectore est. Contra
 dicitur etiā eis et ip̄m nomen sacramē-
 ti nomen scilicet confirmationis quo scili-
 cet non designatur nisi donum vel virtus
 fortitudinis. Non enim magis sacramen-
 tum confirmationis q̄ timorationis dice-
 dum est. Si quis autem querat qui sunt
 nerui et ossa siue ad similitudinem et pro-
 portionē neruorū et ossium in anima hu-
 mana et qualiter roborantur autē vis ra-
 tionabilis sacramēto confirmationis. ne
 vita circūferatur omni vento doctrine ne
 facile ledatur argumentis hereticorum et
 phylosophorū. quasi quibusdam iaculis
 seu sagittis. Sic et virtus irascibilis ne fa-
 cile vulnaretur iniurijs. vel etiā obpro-
 brijs. Sic et virtus non concupiscibilis ne
 facile ledatur concupiscibilibus. lesiones
 autem virtutis rationabilis sunt dubita-
 tio falsa opinio incredulitas et ignorācia
 in eis que credenda vel scienda sunt scōm
 christianam religiōem. Lesiones autem
 virtutis irascibilis sunt ire rixe et. Huius-
 modi noxie passionēs lesiones vō concu-
 piscibilis. mali amores mala odia. mala
 desideria et mala fastidia. Quod si quis dixe-
 rit qd̄ sufficit fortitudo fidei ad p̄tegendū
 ab hīs que contra fidem iaciuntur iacu-
 la et sagitte sic et fortitudo castitatis ad p-
 tegendū ab hīs que castitatē impugnat
 et ad hunc modum de alijs Quemadmo-
 dum et vicia non indigent robore et adiu-
 mento nouo sibi sup̄addito vt resistāt vir-
 tū s; hec sua essentia p̄ seip̄a facere suffi-

dunt respondere possum? in hec q̄ supra
 responsus ē. Alia ē enim fortitudo clypei
 alia fortitudo manus et brachij qua forti
 ter teneatur nec idem est intensio virtutis
 et fortitudo ip̄i. Interdū em̄ passio rubo
 ris intensio: repitur aliquo nativo rubore:
 non tamē fornioz. nec p̄p̄ hoc ē difficili?
 a subiecto mobilis. et hic vocat fortitudo
 quedā in virtutibus scilicet difficultas se
 parationis que necessario aliud ē ab vna
 queq; virtuti. Verisimili? autē ē et ip̄i sa
 cramento p̄firmatiōis magis congruēs. vt
 sp̄ialis virtus et noua p̄ ip̄m p̄stet cōfir
 matis cōtra iniurias et opprobria ab ini
 micis irrogatas vel irrogandas. eo q̄ isto
 sacramento specialit̄ adiuuamur et muni
 amur ad viuendū illesi. hoc ē religiose in
 medio ip̄am religionē impugnantū et sic
 supra dixim? p̄pter viuere ad alterū insti
 tutū ē diuinitus h̄mōi sacramētū. Hāc eni
 go virtutē seu h̄mōi virtutis alterā partē
 vel ramū rectissime notare possumus san
 ctū in verecundiā siue impudenciā q̄ fron
 tem mentis in vulnerabile et illesibilem
 dicit a iaculis opprobrioz faciens frontē
 vt siliē et faciē vt adamantē. sicut legit in
 ezechi. Et eadē virtus ad laudes h̄ianas
 verecundiā efficit. vt eas vt opprobria repu
 tari faciat et illusiones sicut et reuera sunt
 recte iudiciis et vt intelligētibz. Se
 cūda pars huius virtutis et quasi fm̄ cornu
 fortitudo qua domus stat p̄tra p̄p̄ pon
 dus videlicet ne corruat p̄ seip̄am hoc par
 tiū ligatura facit et ordinata factura. Sz
 vt stet cōtra impetū fluminis. aut flatū vē
 ti nouis futuris et ligaturis seu aliis ami
 niculis adiunāda erit. Sed elect? iste qui
 domus dei sanctificatiōe baptismali ele
 ctus est. stare quidē poterit fortitudine ba
 ptismali contra ponderositatē p̄p̄e corru
 ptionis de qua dixit in. ix. Sap. Loz. qd
 corripitur aggrauat animā. Et terrena in
 habitatio dep̄mit sensum multa cōgitare.
 Sed cōtra impetū et inundationē p̄se
 cutionū et inflatus insultationē et oppro
 briū absq; noue fortitudinis firmitate nō
 stabit. Poterit quidē stare ex fortitudine ba
 ptismali in loco quieto atq; pacato nō aut
 in medio fluminū et ventoz. Et quemad
 modū vestimētis a frigore et pluuia ceter
 isq; iniurijs aeris p̄regi quis poterit. nō
 autē a sagittis et iaculis sicut ex virtutibus
 baptismalibus ab h̄mōi tentationibus q̄
 velut iniurie aeris a carne et mundo que

quodāmo pluunt p̄regi possumus. Nec
 quāq; autem ab hostibz sed armatura ne
 cessaria ē quēadmodū em̄ vestimēta et ar
 ma necessaria sunt nob̄ et arma p̄pter cor
 pus sic vestimēta et arma p̄pter animam
 Et quēadmodū vestimēta sola nō suffici
 unt cōpi ad sui tuitionē sed requiruntur ar
 ma. Sic et virtutes baptismales nō suffici
 unt animabz n̄ris p̄p̄ vestimēta ergo ani
 mā humanā merito ē sacramētum bap
 tismi. Et p̄p̄ eandē armandā sacramētū cōfir
 mationis Si quis autē robor cōfir
 mationis intellexerit amoz ip̄m virtutū
 quo nobis ip̄e tenatius haberet et nō ip̄i
 nō improbabilit̄ intelligit. Tam fortis
 em̄ tanq; robustus ē vnusquisq; in virtut
 ibus quantū eas diligit. Attendat autē
 quia frustra sacramento isto roborari seu
 confirmari querunt qui debilitates suas
 amant et dimittere nolunt debilitates au
 tem sunt egritudines et vulnera eorum.
 Similiter vincula et onera eorum.
 Ista em̄ sunt quattuor que roborantē si
 ue confirmationē secum nō patiunt. p̄
 terea sollicitē et solerter exhortandi sunt ad
 sacramētū istud accedere volētes vt om
 nia ista deserant. Per hoc em̄ infirmiores
 sunt hostibus suis et inferiores. Per hoc
 cōculcantur ab hostibus p̄ hoc calēti bo
 stes super colla eozū. Qualiter autē spera
 re se audeant robustos fieri cōtra hostes
 et tamē remanere egros vulneratos vin
 culatos et oneratos quasi calefieri volēs
 frigus continere conetur. Deinde amonē
 di sunt: ne hostes contra quos armari et
 roborari volunt ip̄i contra seip̄os arma
 et robovent. Quod vniq; facienti mēbra
 sua arma iniquitatis peccato adhibeant
 addiscant etiā exemplo ante gygantes in
 niti et adherere a quo est eis totum robur
 et tota fortitudo id ē deo. Unde nec ille de
 i potuit ab hercule donec a terra om̄ino
 separatus et eleuatus ē. Nec ip̄i vnq; po
 terunt deo adherere nisi a dyabolo sepa
 ri. Super omnia autem addiscant confir
 mari a deo querentes in seip̄is infirmari
 cum Apostolo. ij. ad Loz. xj. Inni em̄ sic
 hoc est inniti cadenti et stare non valenti
 Et hoc indubitātē cadere est. Inni autē
 deo qui est fortitudo et firmamentum et
 petra. sicut legitur in psal. Hoc vnq; stare
 est et subleuari ad fortitudinē. Erubescat
 autem signū fortitudinis et strennitatis
 in eminencia frontis deferre et in certami

nobis signauit agere et vento tentatio-
 nis sub pedibus hostium cadere. Remiscant
 se signiferos regis celorum esse et vexillum eius
 in alto frontis deferre et quod perditionis re-
 us est qui vexillum deprefferit. Deinde qua-
 tam prumelia regi suo irrogat signifer qui
 cum ipso vexillo in parte hostium se habet. Nullus ei
 cogit in parte malorum transire et a rege regum
 recedere immo quicumque hoc facit sola vo-
 luntate sua hoc facit. Voluntate enim peccat
 et voluntate recte viuunt sicut dicit Augu-
 stinus de quantis prumelia homini regum
 irrogatur a christianis. Cum enim omnes christiani si-
 gniferi eius sint ut diximus maior tamen
 pars eorum contra ipsum pugnat. Qui enim cum
 eo non est contra ipsum est ut ipse dicit in. xi. Luc. 22.
 Clamat contra te signum crucis clamat te pro-
 duce et reus lese maiestatis. Primum vexil-
 lum quod primo in fronte portas clamat. clamat
 in quo damore qui pertingit usque ad celos.
 nulla vox clamorior immo nullavox clamo-
 ri illi comparabilis clamat enim te signifi-
 rum opera autem te clamant hostem et pro-
 perambo pariter peritorem immo nequis-
 simum peritorem. Magna enim confidentia ma-
 gna spe fidelitatis et strenuitatis consueue-
 rit committi vexilla ad portandum in preliis
 Obliuiscis perditorem dei quod dictum est tibi et
 alius. In hoc signo vinces. Verissime enim
 in hoc signo perstat robur ad vincendum.
 Attende quod fides et reuerentie huius sacra-
 menti iam pro parte apud christianos perisse vi-
 detur et propter hoc virtus et efficacia ipsius
 nihil est amplius honoris et reuerentie ei
 relictum videtur nisi hoc solus quod non ab aliis
 quam a sanctis sacerdotibus id est episcopis dari seu
 ministrari permittitur. Leterum quod impitum quod
 inde omni illud hodie suscipiat quam turbu-
 lenter irreuerenter ad illud hodie accedat
 Ipsi oculi nostri faciunt nobis fide propter quod
 nec mirum est si virtus eius et efficacia apud hu-
 iusmodi homines aut parua sit aut nulla. In-
 est quod et specie christiane religionis et signa omnia
 sanctitatis et ipsum nomen non solum erubescant
 sed etiam formidant. Rarissimi ei sunt qui non
 erubescant atque formident facere bona aut loqui
 vera in conspectu hominum etiam christianorum. Si-
 cut ergo dicit apostolus in. xi. ad cor. quod multi i-
 bealles et dormiunt multi eo quod non diuini-
 carum corpus domini. Sicut virtus et efficacia huius
 sacramenti pene annullata est in nos pro eo quod
 non diuinitatem dei quod debito honore et reue-
 rentia iam non tractat et hoc datoribus et pla-
 tis maxime credimus imputandum quorum ma-

xime est de hiis docere populos et com-
 nere. Pingitur in isto sacramento signum
 crucis in fronte confirmandi de christmate
 propter causas quas diximus signum crucis ut
 in crucifixo et pro crucifixo sit tota spes et fidu-
 cia victorie confirmatis et ut in tentationibus
 suis recogitet enim qui tale sustinuit con-
 tra seipsum traditionem sicut legis in. xi. ad
 heb. ut eo in carne passio eodem cogitatio e-
 armetur. Sicut legis in. iii. i. ca. pet. Et ut
 sciat se ad tormenta et ludibria missum. Signi-
 ficat ipse passus est pro nobis vobis relinquit
 exemplum ut sequamur vestigia eius ut les-
 gitur. i. ca. pet. ii. Ideo memoriale exem-
 pli huius in eius fronte pingitur. De christi-
 mate vero ut vtriusque honoris memor regum
 scilicet et sacerdotalis a deo strenue agat
 ne regum honorem deturpet et debonestet
 in lite succumbendo. Et ne sacerdotalem
 sanctitatem inquinat aut prophetanet se ex-
 crabilem polluyendo. vel ut memor sit pre-
 sui regis scilicet vniuersalis et sacerdotalis
 qui in cruce tam magnifice tanquam strenue
 egit rememoratio namque prophetalis pater-
 ne interdum excitatiua et imitatio in filiis
 vel ut regalis se gerat in omnibus pro iusticia
 et rectitudine vel ut regalis se gerat quicum-
 que bona facturus sacerdotaliter quicumque
 mala passurus vel ut sciat se non solum coro-
 nandum ut regem sed etiam immolandum ut sacer-
 dotalem hostiam cuius prima hostia ipse esse
 debet. Non enim recte alia oblatur ad deum
 accedit qui seipsum primo immolare neglexit
 rit quod ostensum est in Layn et a bel Gen. iiii.
 Attende autem quod modus et forma conueniens
 huic sacramento est ut premissa exhortatio de
 virtute et efficacia sacramenti istius de fide
 puritate ac deuotione qua ad ipsum acceden-
 dum est. Premissa etiam oratione super confirman-
 dos pingitur signum crucis de christmate in
 frontibus eorum. et impositis manibus super
 capita eorum dicitur eis. pax tecum. Siqui-
 dem ad impositionem manuum apostolorum
 solebat dari spiritus sanctus et datur modo
 ad impositionem manuum episcoporum. Quia au-
 tem pontifex dicit pingendo characterem
 Consigno te et cruce confirmo te. Intelligenda
 est consignatio ut metu iudicat demoni-
 bus ne presumant ingredi fontem signa-
 ti et ortu conclusum. Ne audeant dissi-
 re dissipare thesaurum consignatum nec intro-
 ire domum contra ipsos clausam atque signata
 ne aliquid ibi vendicare audeat in eo que
 vident in dei seruum immo filium consignatum

O si hec relinquis nobis vt euita
Pmur loqui freti auxilio dei o sacra
 tissima eucharistia cuius ineffabi
 litati in nullo derogare intendim⁹. Scie
 res et plane confitētes illas eē longe incō
 pabiliter sup omne sensū ac humanū intel
 lectū et nō posse ad ea vllaten⁹ attingere
 cognitionē nostrā vel loquelā. Verū tamē
 tentari debere et scribere aliquid de tam
 to sacramēto q̄ virtus eius et efficacia elu
 cescat quo errores tam sacrilegi tanq̄ im
 pij retundantur quib⁹ cōtra illud non solū
 blasphemare sed etiā ipm de medio tolle
 re nephario ausu heretice prauitatis infā
 tia attentare p̄sumpsit non solū pium ē.
 sed etiā sacri magisterij debitū. Dicemus
 ergo in p̄mis q̄ si cura ē deo de corpe cu
 iuscuq̄ animalis etiā pulcis et mulce vni
 us puidere ei nutrimentū et sustentatiō
 qd ē dicere cibū et potū. q̄ multo forti⁹ et
 incōpabiliter cura erit eidē de nutrimento
 nobilissimi corpis de q̄ plocuti sum⁹ et di
 ximus q̄ nō decet ipsum aliud habere ca
 put q̄ ipm deū nec alio spū viuere quam
 ipo spiritu dei viuere in qua vita quam di
 cimus grē vel vitā glorie. Ex quibus cōse
 quēter relinqtur cibū eius eē debere ipm
 deū. Si etiā qd nutrit et sustentat vitale ca
 lorē in corpe animalis vē cibū ē ipi⁹ ani
 malis ergo cū diuina bonitas viuificū ca
 lorē q̄ p̄nominatū nobilissimū corpe⁹ viuit
 sola nutriat ipas eē cibū eiusdē verissimū
 necesse ē. Quid atit ē vitalis calor in hmoi
 corpe nisi sanctus sincerus amor et sancta
 amicitia qua deo herent et sibi inuicē cohe
 rēt ppter ipm sibi inuicē p̄sulētes tota q̄
 p̄mptitudine sibi inuicē subseruiētes tota
 studiofirate totisq̄ virib⁹ se inuicē adiuuā
 tes et defendētes. Diuina siquidē bonitas
 veros amatores suos adeo sibi astringit
 et alligat vt ppter ipam et ipinūcē insepa
 biliter sibi cohereant et sincera se inuicē di
 lectione amplectantur. O si bonitas crea
 ture cuiuscūq̄ dilectionē sui in cognitore
 suo excitat nutrit et auget quid diuina bo
 nitas in cognitoribus suis operabitur.

Amplius. cū bonitas in creatura qua
 cūq̄ nō sit vestigiū p̄tēne atq̄ p̄ modicū
 fontalis atq̄ redūdantis in anima bonita
 tis et vmbra vmbre ipsius. Si ergo extre
 ma vestigiōz ipsius vestigia hoc ē sensibi
 liū et corruptibiliū creaturarū voluptates
 in hominib⁹ tātos sui amores nūc excitāt
 nutriūt auget et inflamant vt eo et inarde

re et cōflagrari perspicū sit atq̄ manifestū
 Quāto fortius diuina bonitas in eis in q
 bus illuxerit amores sanctissimos et con
 cupiscēdas immaculatissimas excitabit
 nutriet augebit et inflamabit. Merito ergo
 go ipam diuinā bonitatē cibū et nutrime
 tum vitalis caloris ac spiritualis diximus
 Quādamodum etiā speciositas mulieris
 quodāmodo nutrimentū ē et cib⁹ turpis
 amoris. Unde cū subtrahitur a corde hu
 iusmodi amatoris siue p obliuionē siue p
 occupationem alteri⁹ cogitationis cessat
 turpis amoris incendiū. Lū autē adhibetur
 eidem p aspectū vel cogitationē reu
 uiscit et renouat. Sic et multo fortius diu
 na pulchritudo cibū erit et nutrimentū
 amoris digni et cōgruentis sibi in amato
 rib⁹ suis. Sicut bonitas aut vitā cuiuscū
 q̄ boni viri in corde benigni audios⁹ san
 ctam amicitiam excitat quantoq̄ maior et
 magis innotescit in eandē magis nutrit et
 auget. Sic et incompabiliter amplius diu
 na bonitas in cordibus contrario amore
 aut p̄uersitate nō corrupti necessario san
 ctū amorē suū excitabit. nutriet et augebit
 Idem ē et de suauitate voluptatis. Et quē
 admodū virt⁹ appetitiua nra gustabilis
 in singulis ciboz et potuū ferculis seu var
 rietatib⁹ inuenit qd appetitū eius excitat
 nutriat et auget. Sic cor in omnibus et
 bis et operib⁹ et tota cōuersatione viri bo
 ni inueniet qd amorē eius excitet. nutriat
 et auget. Sic et corda electorū in verbis
 et operib⁹ dei tanq̄ in ferculis quibuscū
 spiritualibus inueniūt qd in eis viuificus
 sancti amoris calorē excitet et nutriat au
 geat et qd eos spiritualit⁹ immaculata de
 lectione pascat ppter q̄ et verba dei et
 bus animarū humanarū verissime dicta
 sunt in sacra scriptura veteri et noua. Jaz
 ergo declaratū ē tibi quia diuina pulchritudo
 cibū ē et pabulū ac nutrimentū sancti
 amoris in ipm deū. Juxta hunc modū
 diuina suauitas et dulcedo sancti appeti
 tus quasi cuiuscūq̄ gustus spūalis cibū ē
 et pabulū excitationis et delectationis ipsi
 us. Et ad hunc modū refertur quecūq̄
 in scriptura legitur in hac materia sicut il
 lud in Psal. Satiabor cū apparuerit glo
 ria tua. et illud Torēte voluptatis tue po
 tabis eos Et illud Quā magna multitudo
 dulcedinis tue dñe. Et iterū. Quā dulcis
 faucibus meis eloquia tua. Similiter et il
 lud puerbio. xviij. Saus mellis verba cō

posita. Et illud mathei. ij. Beati q̄ esuri-
unt & sitiunt iusticiā pp̄ hoc infigura cele-
stis ac viuisi panis qui deus ē dictum ē
Sap. xvj. Parati panē de celis p̄stitisti
eis sine labore oē delectamētū in se hñtē
et omnis saporis suauitatē iuxta hñc mo-
dum ipsi diuine bonitatis sancte et gra-
tuite dilectiōis exēptū dilectionē boni vi-
ri in aliū bonum virū supra posuim⁹. Si
enī cognita bonitas viri boni i corde nō
corrupto cognoscētis excitat nutrit & au-
get gratuita ac sincera dilectionē q̄ bonis
eiusdē congaudet congratulat quāto for-
tius fontalis abyssalisq; bonitas dei per
modica asperione vel poti⁹ odore pette-
nissimō solummodo vt ita dicam⁹ vt bo-
na sit oīa in corruptis sc; cognitiōi cordi-
bus put eis innotescere & illulscere fu-
erit. Datū pietatis sue dignatio cib⁹ erit
& pabulum & fomes incentiuus sancte ac
gratuite viuificeq; dilectionis quā solam
dignā nomine charitatis merito reputa-
mus. Est & quartū genus amoris vel for-
san quarta potius intentio huius nominis
amor ad quā similiter se habet benefici-
tia vt & cib⁹ et pabulum & hoc est amor
quem solem⁹ vocare necessariū a heteri-
tudine que dici solet vinculum amoris in-
indissolubilem hunc amorem vt ita dica-
mus ligna beneficiorū nutriunt et ppter
hoc cum illa cessauerint extinguit istō mo-
do amantis nos patres et matres aliosq;
benefactores Et quia beneficia paren-
ti in filios ppetua sunt sicut vita et alia q̄
et educatione et disciplina eorū acquirū.
tur perpetua sunt aut difficile sepeabilia
idcirco ppetu⁹ est amor in parentes siue
autē equiuoce siue vniuoce amor in istis
omnibus dicatur amor bonitatis et aōr
beneficentie. Certū est q̄ vera sunt que di-
ximus nobis autē silentio est hic de amo-
re sancto et gratuito recto quē nō incur-
uat voluptas aut vtilitas in ppriū subie-
ctū quē charitatis nomine solū dignū su-
pra diximus q̄ ue nihil habet venalitatē
vel negotiationis p quā amator non sibi
quicqd acqrere nec amatū suū efficere q̄
rit. Sed potius se et suā intendit exhibe-
re quicqd potest comodi vel honoris hñc
dicimus vitalem calorem quem dei sp̄ri-
tus in totum corpus quod dixim⁹ diffun-
dit. Palam ergo est ex hñs diuinā bonita-
tem cibum esse & nutrimentū huius san-
cti et nobilis corporis cuius singula san-

cta membra singuli sunt sancti viri. Decla-
rabimus autē istud alia via & dicemus qz
sicut non est vita corpori animalis seu vi-
te sustentatio absq; in corporatione cibi cō-
uenientis. Sic non ē vīta gracie cordi hu-
mano absq; incorporationē & indisscratione
ne spiritualis cibi illi vite cōuenientis. In
corporatio autem non aliud est quam spi-
ritualis siue cordalis vnitiō. Et hoc non ē
nisi amor: quantū ad virtutem motiuā
superiorē. Illud enim cordaliter siue sp̄ri-
tualis nobis vnitiū est quod iure amam⁹
Juxta quem modum Actū. iij. dictum
est Multitudinis credentiū erat cor vñū
& animayna. Et iohā. xvij. Rogo pater vt
isti sunt vñum sicut ego & tu vñum sum⁹
& quia in compatio cibi vere comestico ē.
Letera autem que ipm pcedunt ppara-
tiones sunt ad cōmestionem. sic in corda-
tio cibi spiritualis vere comestio est sp̄ri-
tualis. Quia ergo manifestū ē sine incor-
poratione id est cordali vnitiōe quā amo-
rem vocauimus et est hec vitā grē nec vitā
glorie cuiq; esse aut esse posse. Manifestū
est sine comestione ipsius dei. neutr am-
tam posse esse. Ex quo manifestum est il-
lud eē quod ait veritas Johā. vj. Qui mā-
ducat me et ipse viuet ppter me. Et iterū
qui manducat hunc panē viuet in eternū
Et iterum panis verus est qui de celo de-
scendit & dat vitam mundo. Et iterū ego
sum panis vite. Nulli enim dubit⁹ est q̄
absq; cordali vnitione dei que verus ac
sanctus amor est nulli vnq; fuit vel ē vel
erit vita eterna. Panis autem & nutrime-
tum vite est vñumq; in quantum viuifi-
cat vel viuificū calorem aut inducit aut
nutrit in quantum amore sancto calefacit
aut ipsum calorem nutrit. Et ppter hoc in
quantū amorem vel amantes facit in tā-
tum viuificat aut necessario nutrit. Intm
ergo est panis vite & illis solum est panis
vite in quantum & quos amatores sui efficit
vel in quib⁹ amorem nutrit. Intellige at
diligenter hoc est firmiter tene. quia hec ē
radix probationis viuifici & ineffabilis sa-
cramenti quam effugere non potest intel-
lectus capax veritatis & cui non contradi-
ces interi⁹. cū completa fuerit & elucidata
atq; depurata. Primū autē declarabim⁹
tibi duas causas erroris hereticorū quib⁹
veritatem sacramenti istius videre & cre-
dere phibiti sunt harum pma ē errantiū
circa veritatem cōmestionis vocauerant

enim puerili insipientia comestione ipsam cibi preparatione dicentes ipsas masticationem cibi comestione dicentes cibum comedi cum in ore teritur dentibus aut molitur aut cum in ventrem traicitur ignorantes quia corpus animalis est velut domus sufficientia officinarum et vasorum ornata atque munita seu parata Et quia os est sic molendinum aut sicut mortarium cum instrumentis que necessaria sunt ad terendum siue piscandum. Sicut ergo quando cibum adhuc in molendino est vel in mortario nondum comeditur sed ad comestione preparatur. sic cum in ore est nondum comeditur. Juxta hunc modum ipse stomachus velut coquina est aut lebes siue olla coquinaria in eadem domo ubi primum coquitur cibum atque digeritur et depuratur. De quo quod impurum est aut inconueniens nutrimento corporis in secessum emittitur. Reliquum autem ad epam quasi ad nobiliores coquinam siue lebetem coquendum ad depurandumque transmittit. Unde impurum et inconueniens nutrimentum in secessum vrinale emittit vero reliquum ad membra transfunditur. In quibus etiam tertia decoctione digeritur depuratur. Inde a membris singulis assumitur in nutrimentum proportionatur. Hoc est per rata vniuersumque et tunc eis incorporatur atque eis vere comeditur manifestum est ergo tibi quam longe a veritate aberrauerint heretici circa corporales comestione et spirituales. Quod enim corporali comestione comeditur et nutriendo corpus incorporatur necesse est ergo ut a propria sua forma denudetur per corruptionem ple sue et ut forma nutriendi corporis vestiatur siue per generationem ut quibusdam visum est siue per extensionem forme ipsius nutrimenti occupatis materia ipsius nutrimenti in comestione autem spirituali e contrario se habet. Quia cibum spiritualis quanto magis incorporatur magis integer magisque illesus formis suis vestitus venit ad cor ratio ei verius et profundius vnitur. Oportet te etiam hoc prenoscere quod veritas cibum est virtutis nostre intellectus et bonitas cibum est virtutis nostre motus superioris ac nobilis et aliis verbis idem dicitur verbi gratia. Si dicatur quod veritas cibum est nostri intellectus et bonitas est cibum nostri affectus videlicet superioris atque sublimis. Non enim hoc intendimus de affectu quem communicamus cum brutis animalibus. Idem

enim est veritas ad intellectum quod lux exterior est ad visum. Inde est quod solum verum est scibile et solum lucidum visibile et quemadmodum cibum corporalis corpus firmat robore cum incorporatus ei fuerit. Sic veritas intellectui certitudine cum ei vnita fuerit vnitione completa tunc enim vere et proprie ipsa veritas intellecta aut scita dicitur. Et quemadmodum cibum corpus auget et distendit trina dimensione videlicet longitudine latitudine profunditate seu spissitudine aut altitudine sic et veritas intellectui extendit in longum per frequentiam in pueritiam ut peritiam seu repugnantiam in altum seu profundum essentialium. Quod si hoc referre volueris ad intellectum prout cum erit euidentius hec eius enim longitudo verissime ac propriissime est eius extensio in preterita et futura quasi peritiam et futuriem scilicet memorie et prouidentie eius. Latitudo circumspectio est eius profunditas seu altitudo sublimium et innumerabilium seu perceptio. Juxta hunc modum sicut plenitudo atque pinguedo in corpore sit luminositas seu claritas cognitio num et habundantia multitudinis cognitionum et habundantia multitudinis cognitionum in intellectu seu mente. Juxta hunc modum se habet et in virtute nostra motus nobili siue affectu nostro super omnia. Latitudo enim amor est longitudo spes altitudo magnificentia. Alia tamen comparatione humilitas altitudo est siue profunditas ipsius. Cum autem ista diligenter consideraueris inuenies certissime et distinctissime ratione eius quod est cibum solum esse non ac luminosissimam veritatem cibum esse non solum intellectus. Solumque primam in vniuersis nobilissimamque bonitatem cibum esse nobilissimum ac sublimis affectus. Si enim alius est per rationem rectissimam distinctionemque rectissimam cuius sumptione naturam liter sedatur fames delectatur comedens reficitur et repletur. Non dico in pinguedine Pinguedo enim est excessus et superfluitas conueniens ac debite plenitudinis. Manifestum autem est quia non cessat fames intellectus nostri nec fames affectus donec pleno ore ille primam veritatem istam primam bonitatem comedat nec ante alterutrum eorum impleri possibile est. Proprium ergo est non aliud esse proprium verum ac naturalem cibum eorum. Si enim sola prima veritas sedat vniuersaliter famem sciendi que intellectum nostrum est.

videtur quia omnes homines naturaliter
scire desiderant. Si ipsa sola per seipam
implere sufficit totum ventrem id est totam
capacitatem nostri intellectus. Si ipsa so-
la ipsum reficere absque villo vestigio defe-
ctionis sufficit similiter et delectare. Dele-
ctione completa cui nihil desit. Deinde
augere et distendere secundum omnem
dimensionem usque ad perfectum congruentem
ac perfecte debite sibi magnitudinis cibum
illam eiusdem proprium atque verissimum esse
necesse est et primam bonitatem ad affectum
nostrum sublimem similiter se habere dubi-
tari non potest ab intelligentibus. Si enim
posuerimus intellectum in quo omnes verita-
tes preter primam lucidissimam descriptionem
inscripse sint firmissimam coniunctionem
vultu dico quia huiusmodi intellectus va-
cuum se reputabit et inscium. Cuius exem-
plum est in platone quod veritates alias tot-
ennis comedere non cessans tandem non
se refectum aut impletum sed magis in-
anem et vacuum sentiens dixit hoc solum
scio quod nescio quasi dicat solam nescien-
tiam meam scio idem autem est nescienti-
a et vacuitas in intellectu idem ergo est ac
si dixeret solam vacuitatem in ventre intel-
lectus mei sentio. Amplius intellectum hu-
manum ad cognitionem prime veritatis
et affectum ad fruitionem prime bonita-
tis notatos esse manifestum est intelligibi-
lia intelligentibus. cognitio autem et frui-
tio comestiones sunt spirituales ad come-
dendum ergo easdem nate sunt necessa-
rie iste due vires. Quare primam verita-
tem suam esse comestibilem intellectus hu-
mani. Primamque bonitatem similiter affectus
humani suum comestibile esse necesse est
suum autem comestibile vniuersumque
tutus suus panis et suus cibus indubitan-
ter est. Prima autem bonitas ac prima veritas
sunt vnus verus ac solus deus ac domi-
nus omnium sanctorum. Due autem iste vires
apprehensivae et motivae nobiles sunt to-
tum id quod ceteris animalibus excellit
mens humana et ymago dei in humana
anima proprie verissimeque deductum iam
ergo deduxi te ad hoc via facili et proba-
tione evidenti ut cognoscas deum esse et
ad veritatem quodque sic se habet ad esse sic
ad primam cibum et panem esse animae
humane secundum suum proprium ac nobile esse
Et sicut ymbrie vanissime et picture exilis-

sine apparitionis ad veritatem erit ne-
cessario philosophatio de alijs verita-
tibus et cognitio quantumlibet circa ad
ultimam prime veritatis cognitionem si-
cut somnium comestionis ad veritatem
eiusdem quia propter declaratum videtur
quod legitur. Ysaie. xlviii. Sicut somni-
at esuriens et comedit. Cui autem expergefactus
fuerit anima eius vacua erit et sicut som-
niat sciens et bibit postquam fuerit experge-
factus lassus adhuc sitit et anima eius ari-
da et vacua est sic erit multitudo omnium
gentium que dimicauerunt contra mon-
tem syon somniasse ergo apparet plato
non in philosophando et expergefactum
dixisse hoc solum scio quod nescio. Nunc
vero restat nobis ostendere panem istius
quidiam esse sicut legitur in .xj. luce et
super substantialem sicut mathei. vj. Di-
co ergo quod sicut necesse est deficere vitam
nature in animalibus ex defectu sustenta-
tionis sue nutrimenti convenientis quod non
est nisi cibus et potus. Sic necesse est et vi-
tam gratie et in corpore nobili ac sanctifi-
cato de quo hic loquimur et est probatio
ista a causa et a simili et a propositione.

Amplius subtrahere divinam veritatem ab
humano intellectu et divinam bonitatem
ab humano affectu et videbis utrumque mor-
tuum quantum ad vitam gratie. Intelle-
ctus enim deum ignorans et affectus De-
um non amans inique viuunt dum se et
sua in eius honorem et obsequium non
conuertunt. Cum enim a deo solo et seipso
et omnia bona sua habeant in eiusdem
honorem et obsequium tenentur illa co-
uertere. Non viuunt ergo ad honorifica-
tiam sed nec proximis ad utilitatem cum
deum sine quo alia inutilia sunt et sine quo
non solum inutiliter sed etiam perniciose
habentur proximis non querant quam in-
decenter in seipsis viuunt qui nec quo na-
ti sunt ire intendunt hoc est ad eternam
felicitatem ad deum ipsum qui et finis est
omnium laborum et quies omnium de-
sideriorum que impleri potest decet aut
expedit. Amplius cum intellectus hu-
manus verus sponsus sit prime veritatis et
ad illam solam debeat esse conuersio eius
ceteris autem ut ancillis siue pedissequis
huius intellectus videlicet ignorans deum
prime veritati uxori sue non adherens cum
ceteris passim necessario fornicator curio-
se se illis prostituens et que illi ut ancille

atq; pedisseq; famulari debent ad querē
dam et obtinendam et honorandam ac
singulariter amplexandam primā verita
tem fornicaria et adultrina turpitudine
ad amplexus admittit ad thorum. Dum
eas propter semetipsas diligit et delecta
tur Sic de affectu manifestus est se habe
re de bonitatib; a prima bonitate in cre
aturis aspersis. Manifestum ergo est q
panis iste nō solum quotidie sed iugiter
assidueq; cōmedendus est et absq; vlla
cessatione in mente habendus atq; tenē
dus. Et propter hoc non solum quotidiana
nus sed supersubstantialis dictus est. Le
teri siquidem cibi subtrahi possūt ad mo
dicum salua vita quam supersustentant
et reperant sed iste nec ad modicum Eius
enim subtractio extinctio vite est. Et ppter
hoc beata vita animarū dicitur sicut ipse
aīe vite natural' suoz corporū. Qua ppter sic
separatio aīe a corpore et ad momentū mors ē
corporis ita separatio dei a mente huma
na ad quantumlibet modicum separatio
inq; qualem diximus extinctio est ipsarū
animarum quantum ad vitam gracie.
Amplius. sicut naturalis coniunctio ani
me ad corpus vel ipsius dei ad animam
vita est naturalis siue causa viuendi na
turaliter Sic gratuita coniunctio eiusdē
scilicet dei ad ea quibus sic coniūgibilis ē
vita est gracie seu causa viuendi fm gra
ciam Quapropter sicut contraria sepe
ratio mors est aut causa mortis que oppo
sita est naturali vite sic contraria separa
tio gratuite cōiūctōnis aut mors est aut
causa mortis que contraria est vite gratu
ite. Nec mireris si diximus deum vitam
esse etiam naturalē anime humane cum
sit ei causa manifestissima viuendi natu
raliter et ipa scriptura danielis xij. Vocet
eum scdm vnam litteram vitam seculi et
vitam seculi in mybi ergo nos habemus
xij. Danielis. iuravit pviuentem in eternū
hebreus habet. iuravit per vitam seculi
ppter hoc sol etiam intelligentie in. v. sa
piētie et sol iusticie in. iij. Malachie nomi
atur. Quemadmodū enim subtracto so
le tota radiositas eius simul subtrahitur
Sic et deo sublato de mente humana eo
modo quo dixim; tota radiositas dono
rum et graciā sine qb; deo nō placetur
subtrahitur. Et debes scire q; non intelli
gimus panem vite a mente humana re
cedere vel eidem subtrahi si forte aliqua

hora nō cogitetur aut motus sancti amo
ris in ipsum non dirigatur. Sicut nec ani
mam a corpore si quandoq; ab operatio
ne visus aut alteri; sensus cessat. Et quia
iā declarati est dñi ēē panē anime huma
ne et eundem suum totum nobile atq; pre
cipuum ipsamq; animam natam esse cō
medere panem hunc et creatas esse ad co
medendum illum. Manifestum autem ē
creatorē nihil frustra vel otiose fecisse nec
in posterum facturum esse frustra autem
dedisset anime humane vires ad comedē
dum hunc suauissimum ac preciosissimū
panem nisi eum ei esibilem seu manduca
bilem exhiberet. Necesse ergo est vt se
si manducabilem exhibeat. ^{Amplius}
ei materfamilias filiis pro capto eorum
seu congruentia cibum ministrat natu
rali pietate que etiam quodāmodo iusti
cia est. Ita vt alijs cibum in specie lactis
alijs in specie panis aut forbicularū. Quis
tomag; fontalis ac inestimabil' pietatis.
ds et sup oēm comparationē plus diligēs
filios gracie sue et adoptionis quam pos
sit mater quēcūq; diligere filios veri sui
ministrabit eisdem panem vite pro capto
et congruentia singulorum habet enim ad
ultos ac perfecte etatis atq; virtutis filios
scilicet angelos sanctos et animas sanctas
que miseratione eius ad eorum confortē
um iam assumpte sunt hī capaces sunt vt
potentes comedere panem vite tam viri
tute quam amplitudine oris et ventris in
ritualium in ipsa forme sue soliditate in
qua ipse in ipsa eterne refectōnis ac facie
tatis mensa celestibus conuiuiis pleno
ore comedendus apponitur. Hec ē mens
sa quam eterna sapiētia pposuisse et pal
se legitur puer. ix. De hac mensa dispo
nitas dicit Luce. xij. Ego autem dispono
vobis sic disposuit mihi p; scilicet vt eda
tis et bibatis super mensam meam in re
gno meo habet deus pater et filios pari
uulos quibus impossibile est panem vi
te i sue forme soliditate comedere. Quia p
pter in alia forma necesse est deum miles
ricordissimum patrem atq; virtutum eo
rū in alia forma in qua eis esibilis sit apa
ponere. Nulla autem forma est ad hoc
illi pani conueniens que non ostendat il
lum esse panem. Omnis enim alia forma
absconderet et comedere volentes ab eo
quereret. Si enim non appareret panis
in mensa hoc est cibus. generaliter id qd

in ea appositum esset quis ad illā causā
comestionis accederet. Preterea ipse ap-
positus nescire velle conuiuas reficere nec
eos cibum appositum comedere sed poti-
us cibum illum ab eis velle abscondere
se ostenderet. Quia ergo benignissimas
dei voluntatem quam habet de reficien-
dis conuiuijs suis ac de nutriendis filiis
adhuc paruulis innotescere modis om-
nibus necessarium ac salutare ē filiis. Di-
uine autem magnificentie decens et ho-
norificū fuit panē hūc filiis apponi filiis
inquit adhuc paruulis sub forma q̄ panis ē
ondit euidenter necesse fuit oīm atq̄ forma
ad hoc conuenientissimā formā panis
corporalis visibilem esse. Manifestum est
propter vehementem similitudinē panis
ad panem id est refectiois ad refectiōz
propter qd̄ etiam in nomine comunicat ut
vterq̄ panis et vtraq̄ refectio nominetur
Jam autem diximus qd̄ ad intelligibilia
spiritualia cognoscenda non est via com-
munitati hominum nisi per similitudines
et quia inter similitudines puenientiores
et efficaciores sunt ad hec q̄ maiores sunt
ac vehementiores quales sunt que comu-
nionem nominum inter visibilia et spiri-
tualia fecerunt sicut lux olei et vinctio. hāc
autem communionem vides inter panē
corporalem et spiritualement. Jam ergo de
refectiōe corpālē et spūālē. Jam ergo de
claratum est tibi quia panem vite appoi-
simus pater familias filiis suis adhuc per-
uulis sub forma panis materialis atq̄ vi-
sibilis. Et quare sub alia forma nullatenus
aut decet aut expedit illum apponi. Quē-
admodum autem idem nutrimentum si-
ue cibis de ipsa specie ponis et de specie
lactis ab adultis et paruulis sumitur Idē
dico scdm̄ speciem sic idem verus ac viuif-
icus panis sub ipsa forma sue veritatis
q̄ ab adultis et perfectione virili predictis
in eterne refectiois mensa et a paruulis
hoc est nobis in mensa altaris sumitur p-
uulos nos dicimus pro statu vite isti? cō-
parationē effectiōis de q̄ dicit ad Ephesē. iiii.
donec occurramus in virum perfectum et
inmensuram etatis plenitudinis christi Jā
enim sumus paruuli paruuli in q̄ tam p-
uitate intellectus q̄ paruitate affectus. Lu-
lus paruulitatis exemplum euidentis ē in
paruulo litterali cuius intellectus adeo
paruus est et angustus ut maius bonum
pomo vno aut nuce aut pugillo lacti aut

aliquo alio huius capere cognitionem
non valeat. Similiter et affectus eiusdem
adeo paruus est et angustus ut nihil ma-
ius huius que nominauim? amore seu cō-
cupiscentia capiat. Sic se habet intellectus
noster in ista paruulitate de qua ad illas
quam diximus perfectionē diuine gracie
beneficio puehendi sumus ut panem vi-
te pro immensitate sua cognitione capere
non possimus. Sic et affectus noster hic a-
deo modicus ē et angustus ut cū dilectio-
ne plene non capiat Et vritā dicam? ipa
brachia charitatis huic breuia sunt ut im-
mensitatem eius complecti non sufficiat
Et forte sicut paruulos occideret cibis so-
lidissimus atq̄ fortissimus in vltio solidi-
tatis et fortitudinis sic mentem humanā
ex vtrāq̄ parte extingueret quantū ad vi-
tam nature panis vite. Sic necdūz glo-
rificate menti pro immensitate qua glori-
ficatis apponitur se infunderet. Quemad-
modum enim cibis incompatibiliter ma-
ior fauibus et ventre disrumperet. Et hoc
ē quod legitur exodi. xxiii. Non poteris
videre faciem meā Non enim videbit me
homo. et vinet cuius exemplū est in visu
corporali cui cum lux super capacitātē ei?
vehementior se infundit illum extinguit
atq̄ mortificat. Similiter calor vehemēs
tactum et sonus vehemens auditū et ita
de alijs. manifestum enim est intellectus
non glorificatum inaccessibilis vere luci
fulgorem ferre non posse similiter et affe-
ctum torrentem voluptatis sustinere non
posse. Quia autem ultra vires aut capacita-
tem aut imponitur aut infundit vires co-
git deficere et hoc est mors. Hoc est qd̄ le-
gitur Job. xvi. Cum vir paruam stillam
sermonis eius audierimus tonitruū ma-
gnitudinis eius quis poterit sustinere vl-
intueri. Sicut autem videmus quia in vi-
sionibus et raptibus pphetanti et contē-
plancium vita corporalis deficit lucem vi-
sionis aut gaudium aut nitorem ferre nō
sustines. Qualiter sustinere posset mens
humana non glorificata tantum fulgore
et tantum gaudium. Omnis enim visio
prophetica quantecūq̄ claritatis esse vi-
deatur ad fulgorem in quo angeli sancti
et anime glorificate sunt nec comparatio-
nem habet tenebrosissime noctis a dīere-
nissimum hunc diem Ista tamen non dif-
finientes sed magis disputantes dixerim?
de morte scilicet anime non glorificate ex

nimitate et vehementia fulgoris diuine lucis. Amplius sub ea forma qua magis esibilis ē panis vite paruulis illis eis apponendū esse ymo apponit a sapientisimo amarissimoq; patre deo nulli debet esse dubium. Magis autem eum esse esibilem in ea forma seu sub ea forma qua facilius in os intellectus et ventrem affectus intrat manifestum est in os autem intellectus humani pstratu huiusvie nō intrat nisi per formam similitudinis aut figure. innudate enī forme sue purē apō semetipōs in os intellectus humani maxime adhuc paruuli illaz intrare totaliter impossibile ē. Quia ergo sub ea forma in os intellectus humani intrare maxime facilis seu esibilis est panis vite que maxie similitudinis exp̄ssissimeq; est ad formaz eius ppriam secundum quā apud semet ipsum est panis vite maxime esibilem illū eē sub forma panis materialis atq; visibilis quantū ad os intellectus manifestum est et qm̄ apphensiones affectūs generāt sui gradū et sue ppriōis sueq; ppriōis sub ea forma scilicet panis materialis atq; visibilis faucib; seu palato affectus affectus inq; adhuc paruuli necessario est idē panis appetibilior atq; sapidior vtriusq; eiusdem magisq; reuertius atq; repletius sapiditate inq; seu sapore spirituali et hoc per interpositam nubem figure et ridentem masticationi seu apprehensionī intellectus que in ista paruulitate non peruenit ad nudum proprie forme viuifici panis s; per interpositam figurā vt vbiq; quocienscūq; et vt potest de illo cogitare et estimare conatur. Certū autē est nobis multos fideles verum ac viuificum panem in illo sacramento in forma humana vidisse et sapores inestimabilis suauitatis ex eodem sensisse. Nos autem vt ab initio diximus. Non privilegia paucorū hic psequi intendim; sed magis legem cōmunē fidei et catholice doctrine stabilire. Si q; autem dixerit q; quemadmodū in sacramento baptismi non est necesse vt sub aq̄ visibili sit aqua viuifica inuisibilis que est spiritus sanctus et q; non ibi sit veritas a que visibilis post sanctificationē ipsius s; sola forma. Similiter neq; sub forma salis sapientiam eternam esse et sub specie ipsius salis transubstanciationē fieri nulla tenus vel necessarium est vel etiam verū. Et adhuc modum sub forma olei oleus

leticie esse quod est spiritus scilicet substantia etq; olei transubstanciationē fieri nullatenus vel necessarium est vel etiam verum. Sed sicut deus prestat per aquam rite baptizatis et mundiciam et gradū regenerationis per puram inquam et veram aquam materialem licet non ex virtute eiusdem aque. Sic et in sacramento altaris per purum et materialem panem atq; visibilem nulla ipsius transubstanciationē facta prestat vite spiritualis sustentationem et robur vite sumentib;. Responsus demus in hunc errorem iam non nullos lapsos fuisse forte ista ratione quam diximus et alia quia non intellexerunt neq; aduerterit quia in sacramento altaris ipse panis vite per se et propter se principaliter petitur quare ipse secundū se et per se appetitur et non tamen queritur gracia vel munus ab ipso quam ipemet. Et enim vnio spiritualis ad nos id ē ipm nobis vniri vnione spirituali sacramento scilicet queritur. In baptismo autē spiritus scilicet non vt ipse neque ppter ipsum sed magis munus ab ipso licet propter ipsum id est ad gloriam ipsius id est propter beneplacitū eius. Vnde exemplū est in aqua que queritur ad lauacri et que queritur ad potum. Similiter in sale et oleo cum queritur ad cibū id est cum queruntur ad medicinam. Sic enī ipsam aquam substantiam querit vt ipsa intra se recipiat et sibi incorporet et nutriet volens autem lauare non aquam ipsam sed magis quod et ipsa ē mundicia qrit. Et h; vez sit q; baptismale sanctificatione prestat fidelibus vniuitate siue vnione gracie cum ipso deo vni efficiantur. Et tota etiam trinitas beata et benedicta se infundat vel vniat dicta vniōne cum illo sacramento proprie et per se mūdatio et renouatio ac regeneratio in eo q; tales queruntur et nullomodo refectio vel sacietas. In eo q; refectio vel sacietas. Non enim interrogat baptizadū vtrum velit sacramento refici vel saciari ymo magis vtrū velit baptizari. In hoc ergo sacramento altaris ipse vite panis a fidelib; q̄st eos vt ipse met seipso reficiat et repleat eisq; ipse inuiseribus cordium ipsorum inhereat et vnione inseparabilis amoris eiusdem ipse vniatur. et ipsi illi. Aparet autem ex hoc substantia panis materialis atq; inuisibilis in illo sacramento post aduentū celestis ac viuifici panis

nullatenus remanere. Nulli enim vsui seu fructui necessaria est ibi nisi propter sustentationem accidentiū ipsius. Quare acciden-
tia simul accepta putamus formā panis visibilem. Non indiget autem omnipotens virtus viuifici panis, illo fulcimen-
to, cum ipse sit portans omnia verbo vir-
tutis sue. Sicut legitur in. 1. Ad hebreos

Ampli² cōuenienti² est vt ipse portet
et sustentet virtute propria formā sibi seruiē-
tem. et presentia ipsius quatenus valet o-
sten-
dentem quā alia substantia maxime
cum ex tunc aliam substantiam non indi-
cent neq; ostendant. Pie autem intelliga-
tur veraciter dixim² portet vel sustentet nō
ermodo quo substantia panis materia
lis ea parabat pri². ea enim portabat vt
sua scilicet candore² vt quo erat candida
sapore² vt quo erat sapida et rotundita-
te vt quo erat rotunda. Panis aut vite nō
vt in se habens ea. sed ad iudiciū p̄sentie
sue et sacramenti mysteriū saluat ea et cō-
seruat in eē suo.

Amplius. dignum et
iustum est vt adueniente vero ac viuifico
pane cedat ei materialis ac visibilis panis
substantia et recedat ab accidentib² et for-
ma sua visibili. relinquens eā ministerio
tanti sacramenti cui ipsa forma necessaria
est. Substantia autē superuacua omnino
ibi esset et omnino inutilis. Siue enī su-
meretur et comedere² illa substantia siue
non omnino inutiliter ibi eēt. Inutiliter
enim comedere² cum nec op² hoc ibi sit
nec huiusmodi comestio ibi querat. In
tanto enī sacramento in tāto dei opere ali-
quid esse superuacui vel inutiliter impos-
sibile est. Quia autem ibi sit et non comeda-
tur faciente eo qui sumit ad comestio² p̄-
tinent videlicet masticante. sapo-
rante. et transgluciente. secundum naturā impossi-
bile est. nec est contra naturam nullomō-
imo secundū naturam est ei² cōueniē-
tissimū nec iniuria eius est. Imo iusticia
et ius creatoris vt ei aduenienti honorem
deferat. Relinquens ei penitus locum su-
um. et alia sua que ab eo habebat fūcio
ipsius. Et hec est quod pia ac veridica fi-
des in isto sacramento et tenet et predicat
videlicet q² panis materialis atq; visibi-
lis aduenienti panī viuifico velut creato-
ri honore deferens locum suū ei relinq²
formam visibilem sacramentali seruicio et
mysterio ipsius et hec est intentio verbi trā-
substantiatio². transitus scilicet substantie

panis materialis atq; visibilis ad adue-
tum viuifici panis saluata formā id ē va-
rietate accidentiū ad mysteriū sacramē-
ti. Non enim potest dici generatio viuifi-
ci panis ibi fieri cum prius esset illesus et
integer. Neq; corruptio panis materialis
cum eius forma substantialis ibi nō ma-
neat ymo esse desinat. Et materia ip̄i for-
maz panis vite non inducit neq; materie
ipsius panis vite addatur nullatenus vt
acrescat. Si enī alterut² horum eēt. non
effugeremus nullatenus quin generatio
eius fieret que est acquisitio forme substa-
cialis in priori materia aut clementū eius-
dem. quod nō est nisi acquisitio materie
in priori forma. Cum autem in verbis san-
ctorum legitur q² iste panis sit corpus xp̄i
vel conuertitur in ipsum. ad intellectum et
intentionē quam dixim² transsubstantia-
tionis referendū est. Transsubstantiatio
vero vere cōtraria est corruptioni secundū
quod de ea intendit philosophus natu-
ralis In corruptione enim omnia penit²
destruuntur. Preter primum q² est mate-
ria. In trāsubstantiatione autē nihil omni-
no remanet de pane preter nouissimum
vel vltimum q² est accidentiū sensibilis
varietas siue sensibilis forma. De hīs at
perscrutari diligentius atq; diffusius p̄-
liratem nobis induceret et preter p̄posi-
tum esset. Sufficit enī ad pietatem fidei
quā hic intendim² stabilire credere et tene-
re q² sub forma panis materialis atq; vi-
sibilis in altari p̄ benedictionē sacerdo-
talem rite factam. apponitur panis vite.
et sub forma vini visibilis potus vite. Et
intelligimus non solum ipsum xp̄m solū
secundū formam diuinitatis panē esse vi-
te. sed et etiā potum vite. Sed etiā cor-
pus eius quod pro nobis in cruce pepen-
dit et sanguinem. et hoc declarabim² in se-
quentibus ipso illumināte et adiuuante.
Verum reuertimur primū ad id in q² era-
mus et dicimus quia mensa altaris men-
sa animarū est non corporū. Et q² si pater
misericordiaz. prouidit mēsam alendis et re-
ficiendis corporib² humanis que omnino
nec vtilia sunt nec curāda nisi p̄pter ani-
mas multo fortius. prouidit animab² no-
stris mensam congruentē eiusdē refectioni-
nis et alimenti eiisdem. Quia ergo ma-
nifestū est corporalem cibū refectioni aīa-
rum omnino non esse vtilem. quēadmodū
et cibum spūalem palam est omnino in

utilem esse corporibz. manifestum est in mensa altaris postq̃ mensa animarū effecta ē nihil h̃re corporalis cibi vel potus. Alioquin non solū superuacue illud haberet sed etiā ad illusionē et ridiculū. Quē admodum em̃ si corporibus reficiēdis apponeretur cib⁹ spiritualis illuderetur eis. Sic et in mensa animarū cib⁹ corporalis ad illusionem animarū tñ esset et ridiculū. Manifestū est ergo post benedictionem sacerdotale rite factā in altari mensa nec panem esse corporis hoc ē materialē nec vinū. Ex tūc em̃ mensa est animarū. Totū autem q̃ ante in ea est vel sit preparatio est sic preparatoriu ad spirituale refectiōz et mensam animarū. Placuit aut̃ clemētissimo miseratori omnīū deo dēclarare istō congruenti et decenti miraculo. Cum em̃ quidam formis illis panis et vini subesse crederit verus panis material⁹ et vini substantias. alijs cibis vti volebat et ppter hoc iu multa quantitate cōficebat. iuxta quod ad sustentationē corporis sibi sufficere estimabat. Hinc est q̃ infra paucos dies deficiēs absq̃ alteri⁹ morbi occasione. ipso expimento defect⁹ discere potuit non sub esse formis illis q̃ corpus ei⁹ nutrire vlt̃ sustētare valeret cū substantiā impossibile sit nutrirī accidentibz possunt q̃dem accidentia et sitim extinguere et fame sedare. Cum enim sitis calore vigeat et sititate frigiditas et hūiditas ratione cōtrarietatis illas indubitanter extinguere p̃nt virtute sua naturali siue eēciali. Similr et cū fames vacuitate vigeat vti ita natural⁹ fames nihil aliud esse videatur quā sens⁹ vacuitatis vel euacuatio stomachi vel in ipso stomacho. Quantitatis autē corporalis per se et substantialiter essentialiter repletiva sit loci siue vacui. manifestum est q̃ ipsa quantitas ratione contrarietatis naturalis quam habet ad vacuū sicut potest tollere vacuitatē sic et sensum ipsius. Quare et famem. cum fames sit sens⁹ ipsius. Quare autem substantia nutrirī non possit accidentibus inde manifestū est. quia si possz eis nutrirī posset et augeri. cū et augmentū sit ex sup̃ habundantiā nutrimenti. preterea subtrahat occasione accidentis um posset diminui substantia. si hoc essz et ita vel de subtractione lucis minueret aer de nocte. et eadem ratione additione eiusdem cresceret de die. Accideret etiam ex hoc accidentia posse comedi et bibi. nō

negam⁹ autem odore quodā posse nutrirī corpus sed odor iste est vaporosa substantia non accidens. Odore autem qui accidens sit impossibile est.

Est hec temptabim⁹ etiam astruere quia panis vite in forma bñnitatis ex necessitate est in mensa altaris postq̃ effecta est vt dixim⁹ per sacerdotales benedictionē mensa animarū et declarabim⁹ etiam cū hoc q̃ caro siue corpus ipsius cib⁹ ē animarū. Et sanguis eius similiter potus animarū et faciemus sciri qualiter hoc est. Quia ergo iam declarauim⁹ supra i tractatu quē vocauim⁹ cur deus homo ipsū dei ac dei filium tria pro nobis spūaliter officia suscepisse videlicet sacerdotale eo q̃ minor sacramentando generi humano et cure totius ecclesie generis hūani sufficere nō poterat. Deinde aduocati eo q̃ per minores aduocatum totius generis humani causa agere nō poterat. Tercio medic⁹ eo q̃ per minores totius generis humani lesiones vulnēra et morbos curari nō erat possibile. Quia in officio missę tria ista agunt ymo ipsum officium q̃dam modo ista tria eōficia. necesse est in officio missę tria hec illū agere. Imo in ipsa missa tria hec illū officia exequi vel implere. Officiū em̃ missę sacramētationē et sanctificationē totius populi dei esse nullū dubiū ē. Quia ergo fidelissimū sacerdotem ad sacramētandū populi siue quīvis de populo siue ad sanctificandū rite vocatum si comedere possit aduenire necesse est et etiā non vocatū p̃ nuntiu sacerdotes rite in missa altare que missę sunt agentē vocat iselū. Sacerdos p̃ insinuationē ad min⁹ et nccitatē executionis licz vocatio a deo fidelis sacerdotalis et nccitatē executionis officii sui plenissime vident. nccia non sit ad missaz ergo vt sanctificationis et sacramētationis impleat in ea officii ipm venire nccē est. Nenire aut̃ in eo q̃ sacerdos Non aut̃ est sacerdos nisi in eo q̃ hō et in hūana forma. Necesse ē ergo ipz interesse missę in eo q̃ hō ē et informa hūana. Amp. q̃ sacerdotale officii qd̃ est sanctificationis nō expletur nisi per hostiā qua grā sanctificationis pplo impetret. Nulla aut̃ hostia ipetrare potuit nisi ea quā ipse in ara crucis obtulit. et hoc ē ipsemet fm q̃ homo sicut dicit Apl's in. ix. ad hebre. Quod semel in cōsumationē sciloz ad destructionē p̃cipi

hostiam suam apperuit. Silstrin. x. ad he-
breos. Sanctificati sum⁹ p oblationē cor-
poris xpi iesu semel. Et alia de eodē expl-
le legunt ibidē. Necesse ē ergo hūc adue-
nire ex officio sacerdotali suscepto ad san-
ctificandū seu sacramentandū pplm per ho-
stiam suā. Juxta hūc modū qd fideles ad-
uocatus necesse habet intereē cause quā co-
ram agēda suscepit si possit qtiens causa
agitur ipa vl' pñiam eius desiderat Lau-
sa aut tot⁹ ecclesie in missa agitur scz co-
ram deo patre tanq⁹ p pcuratorē sacer-
dotē. Necesse ergo hz ibi intereē causam
agere hui⁹ aduocatus. Non autē ē aduo-
catus neq⁹ causā agit nisi i in quantū hō
est. necesse ergo hz ibi ēē ⁊ assistere pcur-
ratorē sacerdoti maxime q⁹ causa ista nō
agitur nisi p interpellationē ⁊ nō nisi ipe
or ei⁹ digna est suscipi ⁊ p mun⁹ qd ipe
meret qd ⁊ nisi ipe mer obtrulit deo patri
acceptū esse non potest mun⁹ autē istud
ipse meret. Tercio q⁹ oportet fidēle me-
dicum egrum quē curandū suscepit visita-
re quotiens infirmitas requirit. Et hoc ē
vngētis ⁊ medicinis que curatiōi eiusde⁹
necessaria sunt si possibile est medico pos-
sibile ē autem hmoi medico quicqd vult
⁊ quicqd possibile est quia ergo tota ec-
clesia sua imo vnusquisq⁹ de ecclesia sua
eger ē hoc est medicatiōe indiget siue ad
curatiōē siue ad conseruationē siue ad
pseruationē siue ad pueruationē que⁹ ad
curandū mirabili miseratione suscepit ne-
cesse habet ad curandū ipm quoties op⁹
est venire. opus autē est quotiens de me-
dicatione eius agitur ⁊ sanatiōi eius intē-
dit. Q⁹ ergo ad hoc missa agit ⁊ quicqd
in ea fit vt hmoi ergo medicatiōis impē-
dat officiū ⁊ sanitat⁹ bñficiū. Necesse hz
missē officio intereē ⁊ hoc in eo q⁹ medic⁹
hoc ē forma hūana ⁊ cum alabaastro oīm
vngētō spūaliuz q⁹ in cruce factū ē. hoc
est hūanitas ipius. Et sic legit xiiij. marcij
vel cū ipsa carne q est cathaplasma ptra
omnes dolores ⁊ lesiones spirituales sic
anidortū solidissimū atq⁹ firmissimū ptra
oēs humores noxios vicioꝝ ⁊ cū sangui-
ne suo q est velut syrop⁹ mulcebris atq⁹
dulcissimū atq⁹ tanq⁹ medicina ligda va-
lens contra oēs animaz lāguores ⁊ vul-
nera. Quoz duozum virtutes in ipa dñi
ca passione potissimū claruerūt Sicut eti-
am iā in pñomiato tractatu dclarauim⁹
Amplius. postulatus paterfamilias

⁊ naturalibus siue carnalibus panes na-
 turalē necariū et a filiis ex ipsa naturali pi-
 erate atq; iusticia illū denegare non pōt
 Quanto ergo fortius pater spiritui deus
 in quem omnium oculi sperant panē spi-
 ritualem filiis spiritualib⁹ porriget ⁊ hoc
 p congruentia parualitatis siue virilita-
 tis ac perfectionis eorum. In forma enī
 humana panis est paruulorū xps domi-
 nus in forma enim diuina nō est esibilis
 vt supra ostendimus. Attende autem q
 quatuor ista que nominauim⁹ et nume-
 rauimus officia xpi hominis sunt id ē fm
 q homo et omnes post ꝓmunionis mis-
 sarum ad ista quatuor referuntur. Quali-
 bet enim post cōmunionē aliquod istoz
 petis sanctificare enim vt sacerdos ⁊ ho-
 stia ⁊ interpellare vt aduocatus ⁊ iusticia
 ⁊ mereri vt medicus ⁊ medicina. ⁊ pascere
 vt dapifer ⁊ esca non nisi mediatoris ē
 inquatū mediator. Et ppter hoc tota mis-
 sa pncipaliter est xpi officiū licet sacerdos
 ⁊ alij nōnulli adhibeāt ministeriū. Qua
 ppter euidentē ē missaz solennis ipm ne-
 cessario intereē ⁊ qtuor ista officia in eis-
 dem adimplere. Attēde etiā quia mis-
 se celebratio diligētē intuetib⁹ non ē ni-
 si ppli sanctificatio per inuocatiōis diuini
 nois ⁊ sacrificiū ⁊ actio seu vtilitatio cau-
 se eiusdē ppli coram deo per pces ⁊ mte-
 ra ⁊ meditatio eiusdē ppli siue pociona-
 tio spūalis tāq; p anthyrotū et syropuz et
 reffectio siue cibatio eiusdē spūalis tanq;
 per panē ⁊ vinū et ista qtuor euidenter in
 p ꝓmunionū petitiōib⁹ p̄tinet. Amp.
 quia natura inditū est cordib⁹ hūanis et
 cōsuetudine vsq; firmatū vt cōmunio ci-
 boz corpaliū ꝓmunionē dilectiōis in eis
 piat et nutrit maxie aut erudibiles siue
 docibiles sum⁹ eis vijs p q̄s facili⁹ et ma-
 gi docibiles sum⁹. Ille aut sunt vt dixim⁹
 q̄s ipsa cōsuetudie et vsu s̄a notas hūimus
 Quare ꝓmunionē sacrā cibi spūalis et sac-
 te dilcōnis h̄re docēdi eram⁹ et si ꝓmu-
 nio cibi corpalis eorūq; ad ꝓmunionē di-
 lectiōis sibi p̄gruent adeo valet et pficit
 Quāto fortius ꝓmūicatio sacre reffectiōis
 ad optinēdā vel nutriēdā sancte et sincere
 dilcōnis ꝓmūiōi valebit et si ppter illā mē-
 sa corpalis reffectiōis paranda est. q̄nto
 fortius propter hanc viuifice dilectionis
 cōmunionē n̄ mensa spūalis refectionis
 a sapientissimo amantissimoq; patrefa-
 milias in domo sua filiis suis ac familiis

parabit. Amplius, quia amor iste panis vite vera ac spiritualis comestio ipsius est necessario esse amabilem erit esse comestibiliter esse magis amabilem et per quod magis amabilis et magis comestibilis. Quia ergo per hoc quod homo pro nobis est passus magis amabilis non dico propter hoc in via ista necessario per hoc et magis comestibilis nobis ut nunc. Quare pro hoc et ut quantum talis nobis apponendus hic necessario. In forma ergo humana quam pro nobis suscepit et in qua pro nobis pati dignatus est necessario est immensa spiritualis refectionis apponenda. Amplius, quod maxime suadet et ingerit amorem signum est ipsi amoris quo amare se ostendit qui amari querit. Omnis autem signorum amoris certissimum est mors pro amato suscepta. Omnis enim certitudo in omni corde humano quasi una prima ex primis impressionibus. Hinc est unusquisque dicit ad probationem amoris quo amari se credit ab alio a deo me diligit ille quod pro me si opus esset moreretur. Manifestus est ergo quia quod maxime cordibus nostris unitiione amoris. Panem vite, mors est quam pro nobis pertulit, quare in quantum pro nobis mortuus. In tantum maxime amabilis in cordibus nostris maxime unitibilis quod re spiritualiter maxime moducabilis et propter maxime in forma illa apponendus.

Amplius quia tota vita gratie similitudo quedam est licet per modica longissimeque distans ab illa vita glorie necesse est ut quicquid est istius vite scilicet glorie et umbram et similitudinem sibi respondentem habeant in vita gratie. Quare refectionis glorie habet similitudinem et umbram sibi respondentem in vita gratie ut quodammodo dies pleni luminis glorie habet hic velut diluculum et tanquam diei tenebrarum crepusculum scilicet fidei et scientie vel aliterius, quales conveniunt vite et sic plena refectionis glorie habet pregustationem primum huius vite. Similiter mensa mensam et appositio apponens. Mensa ergo et appositio panis vite et pregustatione eius de compactione future sactetatis primum in via ista in domo dei esse necesse est. Et quia iam diximus quia in gloria forme sue non est hic esibilis panis vite nec pregustationis vel lomo congruit forma illa necesse est ut sub alia forma presentes convivias inuitet et attrahat et ipsum panem vite pro capto par

uitatis eorum ostendat apponi necesse est.

Amplius, quia non minor est virtus quam querere parca tueri. Sed pro uno lapsu adeo semel offerendus fuit filius dei in ara crucis ut alibi ostendimus, ergo pro quotidianis quotidie et pro assiduis assidue put eis congruit et pro conservatione acquisitionum quod diu in periculis sunt necessario offerendus propter quod autes primum per mortem offerendus fuit ut redimeret omnes et eo regeneratos quemadmodum adam perdidit omnes uno peccato omnes et se generatos nos in alibi declaravit. Hic autem dicimus quia redemptionis conservatio et quotidiana peccata venialia iuge et quotidianum requirunt sacrificium et assidue dum sacerdotis officium omnium aut sacrificiorum que per sacerdotem offerri possunt ipse sacerdos Christus acceptabilissimus est, placabilissimus quippe tota formae charitatis successus, hoc est ardens et flammis tota eminentissimam virtutis suavitatem odoris ymo flagrantissimam ac pro ipsa sanctitatem excellentiam deo patri gratiosissimam. Huius ergo sacrificii iuge et quotidianum esse quotidianam petam requirit. Quia nisi ecclesia sua quotidie et ab eadem offeretur non implebit ipse in ea officium sacerdotis, nec ipsa ecclesia religionis deo impederet cultum. Amplius cum sacerdotis sit preces et vota populi offerre que nunquam ea puritate qua deus offeruntur nunquam acceptabiliter nisi sacerdos se ipsum primum offerat. In missa autem preces et vota totius populi ecclesie dei quot et tanta sunt offeruntur. Presentem ergo oportet esse sacerdotem qui hec offerat deo patri. Amplius, ovium et hominum et ceterorum animalium quorundam gratie erant deo aliquando oblationes propter devotionem et obedientiam offerentium cum animalia illa nihil habeant omnino in se quod deo debeat esse acceptum per alius. Quia fortius hostia hec de qua loquimur videlicet homo dei filius omni placatione gratiositate omniumque virtutum refectionis deo patri gratissima erit et acceptabilissima pro quibuscumque offerri voluerit deo patri erit gratissima. Quia propter de tali actanta hostia providendum fuit ecclesie dei cum de suo inuenire non possit quod pro peccatis quotidianis offerret. Sic enim morbis eius et egreditur nibus pro medicina percussus fuit a deo occurrendum sic et pauperum qui quotidianis offensis sufficienter oblationes si habebat sue largitatis dei

line beneficentia consulendi. Nos autem capitulum declarabimus insequentibus. Quia hoc iugis sacrificio non impleretur nec perficeretur pro statu huius vite dei cultus. Cum enim iuges ymo continue offensiones quarum nec numerus est nec mensura iugem et continuam interpellationem requirant seu dei propitiationem continue accusationes iugem ac iuges ac continuas defensionem seu aduocatum evidens est necessitas sacerdotis semperviventis interpellantis pro nobis. Ad hebreos. vii. Similiter et aduocati qui etiam propitiationem est sicut legitur. i. Joh. i. Continuas autem ideo duntaxat offensiones quia nec hora nec momentum reperiri potest in quo non inueniatur offensio aliqua vel peccatum aliquod ex tanto populo. Accusationes etiam duntaxat iuges et continuas propter malignitatem diaboli. De qua scriptum est Apoc. xii. Quia proiectus est accusator fratrum nostrorum qui accusabat eos die ac nocte ante conspectum domini. Quod si quis dixerit quod ad propitiandas tot et tantas offensiones et ad elidendas seu remediandas tot et tantas accusationes sufficiebat tanta numeritas sacerdotum et duntaxat quod officia sunt interpellatio seu propitiationem et aduocatio seu procinatio aia rui apud dominum deum. Prefertim cum in hoc habeant auxiliares tot milia militum sanctorum angelorum et totam illam preclaram celestem curiam. Respondemus quod tanta numeritas sacerdotum et duntaxat nec etiam propriis offensionibus repropitiandis sufficit nec in propriis causis satis est coram deo proprie patrocinationis defensio. Prefertim cum offensiones et peccata sacerdotum et duntaxat scelerum sunt et monstra comparatione offensionum et peccatorum populi. Quod autem de sanctis angelis dicitur duntaxat quod inter celestes virtutes quicquid ibi reperiri potest prestatior deo quod acceptior vix sufficit onus suum portare et ut de aliis officiis vel oneribus eorum siqua sunt taceamus vix sufficit graciaram actionibus referendis pro donis de que iam accepit et adhuc continue recipit. Siquidem et continua irradiatione prime et inaccessibilis lucis illustrantur et continua inundatione torrens voluptatis inebriantur. Ista autem duo officia que diximus non sunt sanctorum angelorum propria officia nec propter illa vel creati vel constituti licet ea interdum pro electis assumunt sicut legitur

in. ii. Ad hebreos. quod sunt administratorii spiritus missi in ministerium propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Tot ergo et tam ardue cause ymo tam miserabiles et desolate propter meritum requirunt aduocatum cui patrocinium earum proprie incumberet ex officio. Si enim princeps reipublice mudane pro supplendo defectu imperiorum ne ius eorum tempore deperiret publicos aduocatos constituit in succursum imperite litigantium. Quanto fortius princeps vniuersitatis dei vniuersorum et singulorum insufficiencie consulens et periculis eterne damnationis occurrens publicum aduocatum toti generi humano constituit qui causis vniuersorum et singulorum et agentis et etiam releuandis sufficeret qui in consistorio eius et ante tribunal ipsius pro omnibus pro quibus iusticia permitteret straret. Alioquin curie eius et consistorio non paruum perfectionis deesset si miseris et impitis sibi quod non sufficientibus sufficiens aduocati deesset patrocinium. Nullatenus enim in ultime perfectionis et sufficiencie curia seu consistorio deesse decet quod lem requirent excellencia aduocatum hoc est qui merito sit omnium refugium miserorum. Iuxta hunc modum etiam diximus quia dum tempus est tantarum offensionum atque peccaminum non esset completus dei cultus ac vix quicquid perfectus si de propitiatione non esset prouisum. Cum enim tres sunt intentiones diuini cultus vereque religionis videlicet dei honorificentia in qua primum et maxime incedit. Deinde impetratio veniarum. Tercio acquisitio graciaram. Manifestum est multum deesse diuino cultui pro tempore quod diximus tantarum offensionum atque peccaminum si desit impetratio veniarum quod si defuerit et acquisitio graciaram pene vacuus et nullus erit quantum ad dei honorificentiam cum honorificentia deo impensa nec obsequia dicenda sunt nisi ei de grata et accepta sint. ut autem talia sint gratia sola facit. Quod ergo cultus sine sacerdote nullus est sine vix quod sacerdote qui omnibus culpis et repropitiandis omnibus veniis impetrandis omnibus gratiis obtinendis sufficiat diminutus et incompletus dei cultus. In nullo autem opum suorum adeo honorifica est deo adeo utilis et salubris hominibus perfectio sicut in eiusdem cultui ac religione. Cum ergo in aliis imperfectis

non sustineat. Neque enim in corpore vni-
us pulicis aut musce vnius membri defe-
ctum sustinet et supercilio tuo pilum vnu
desse noluit multo min⁹ in hoc. Quia p-
pter de tali sacerdote et sacerdoti generi
humano prouisum est. Quia si quis dixerit
ergo vsq; ad christi sacerdotium dei cul-
tus incópletus et diminutus fuit verum
plane dicit sicut exp̃se dicit in. vii. Adhe-
reos. Quia reprobatio fit pcedētis mā-
dati propter infirmitatem eius et inutili-
tatem. Nihil enim ad perfectum adducit
lex. Et iterum. Ad romā. viij. Quod im-
possibile erat legi in quo infirmabatur ip̃a
lex supple. deus filium suum mittēs in sa-
militudinem carnis peccati et de peccato
damnauit peccatū in carne vt legis iu-
stificatio impleret in nobis. Et si querat
quare tot milibus annorū sustinuit. De-
us imperfectionē istam et diminutionem
in cultu suo quare non prius et glorie sue
et salutis nostre consuluit. Jam pro parte
respondimus in isto Si em̃ elementa seu
rudimenta et quasi alphabetum perfecti-
onis diuini cultus vix paucissimi in mun-
do id est sola gens hebreorum in natura
libus miraculis inducat totq; et tantū fla-
gellis quodammodo p̃p̃ulsa recipere po-
tuit cum etiam esset in hac quasi heredita-
ria et pat̃y eruditione adiuta. Quanto
fortius mundus totus et cōmunitas ho-
minū ad tantam perfectionē ineptus fuit
sustinuit ergo de ista imp̃f̃cōz in cultu suo
donec venit plenitudo temporis sicut le-
gitur in. iij. Ad galath. Quēadmodum
sustinet impericiā in pueris et paruitatem
in seminibus vegetalib⁹ omnibus et ani-
malibus donec per incrementa magnitu-
dine sue perfectionis eis adueniat. Et cum
questionem istam amplius enudeamus
non alia est quam si queratur quare na-
scuntur homines paruuli et non potius
viri perfecti atq; barbati. Et quare ponun-
tur oua ab animalib⁹ quantibus et non
potius aialia perfecta ex eis nascunt. Na-
tus em̃ est dei cultus et vera religio in mū-
do quodāmodo vt semē et quodāmodo
vt puul⁹ p̃p̃t imperfectionē et ineptitudinē
cōmunitatis hominū Quia si quis dicat
quia multo melius p̃ multos sacerdotes
administraretur dei cultus et per multos
aduocatos. similiter melius expediretur
causa anīnarū q̃ per vnu Respondem⁹
quia si multi essent vel hij vel illi et vnus

eorū sufficeret alij eēnt superflui et inutilē
quantū ad hoc. Si autem nullus suffice-
ret quocunq; modo intelligatur impossi-
bile esset omnes sufficere simul oēs enim
simul sumptos necesse est indigere alio
mediatore apud deum maxime cūz om̃s
peccauerint et egeant gracia dei. Sicut le-
gitur in. iij. Ad romā. Lausati em̃ sumus
iudeos et grecos omnes sub peccato esse
et iterum ibidem et in psalmo Omnes de-
clinauerunt simul inuitiles facti sunt. Et
iterum oēs peccauerūt et egent gracia dei
Amph⁹ sicut vna ecclesia ex omni con-
gregatione et coaptatione electorū clerico-
rum. Ita et vnu oportet esse sacerdotem
verum ac sumū in ea. Et de hac insufficie-
tia diximus dictiones sufficētes in eo tra-
ctatu quem noīauim⁹. Cur deus homo.

Unc autē reuertamur ad id i quo
n eramus et dicamus quia ecclesia
dei et domus est et templū ipsius et
quia tēplo necessario est et cultus ip̃s cūz
tribus effectibus suis quos supra nomīa-
uim⁹ et p̃pter hoc altare et sacrificiū. Et
quia domus multe familie et mensa refe-
ctionis qualis domus et familie cōgruit
et non oportet nos p̃bationib⁹ astruere
vel declarare q̃ res vna fuit subiectū al-
tare et mensa sicut idē sunt templū dom⁹
Sed altare dicitur cōparatione et respe-
ctu oblationis et sanctificationis et om̃ino
ad deū cuius honori et cultui deputatum
est Mēsa vero cōparatio et respectu refe-
ctionis spūalis et om̃ino ad familiā cui re-
ficiende posita ē et parata. Quēadmodū
res vna subiecto sacrificiū inquantū deo
oblata et nihilomin⁹ cibis sanctificans
cōparatio ē sum̃ entū. Attēde ergo q̃ ni-
hil ita congregat familiā lr̃alem p̃grega-
tionem exteriori et lr̃ali vt mense lr̃alis co-
munio. Unde et generalr̃ familiā pascen-
tis dicitur familiā. Nihil etiā magis astru-
git fides et amicitia exteriores inter hoīes
q̃ eadem communio. Inde est q̃ maxie
excreabile habent homines perditionē cō-
uiuay inuicem seu cōmensaliū sic in psal-
mo legis Tu et hō vnanimis dux meus
et notus me⁹ qui sil' meū dulces capiebas
cibos. Inde itaq; generale puerbū sonat
singulorū simul comederam⁹ et biberam⁹
eo die qualiter me obseruassē ab eo q̃
liter mihi timerem ab illo. In nonnullis
autem regionibus ipsa denegatio cō-
munionis aut p̃uianonis inexcusable

lino comedere et bibere cum eo renuerit
 statim capital' inimic' reputet illi' gladio
 q' petatur ab ipso Inter pascen'te etiā et cō
 uiuas seu commēsales multo fortiores fi
 des et amicitias astringit mense commu
 nio literalis. Et propter hoc illos maxie
 ad secreta consilioz adiungūt hoies istis
 maxime se et sua credunt de illis specialis
 sine confidunt propter qd et proditio si
 ue infidelitas et inimicitie huiusmodi ho
 minū maxime detestabiles habent apud
 homines. Sic et in psalmo legitur. Vo
 mo qui edebat panes meos magnificas
 uit super me supplantationē. Quia ergo
 certis nobis et v'sitatis v'is maxime duci
 biles sumus signisq' et similitudinib' ve
 hementioribus q' etiam communionem
 nominum faciunt inter visibilia et inuisi
 bilia siue corporalia et spiritualia maxie
 ad spiritualia erudibiles sumus. Necesse
 autem fuit sapientissimum ac misericor
 diosum deum maxime cōuenientia ad
 eruditionem nostram eligere. Necesse fu
 it similitudinem mense corporalis siue for
 mae siue speciem dicas non refert eum
 familie siue in domo sua ponere. Simili
 ter et similitudinem seu speciem refectionis
 corporalis in eadem eidem adhibere
 De veritate enim mense animarum refe
 ctionis spiritual' hoini intelligētī liquidis
 sumum est. Quia ergo sine ea nec est vite
 spiritualis sustentatio nec roboratio nec
 augmentum sicut de vita corporali et mē
 sa ac refectione sibi congruenti euidentis
 sumum est. Quia ergo mensa spiritualis et
 refectione animarum panisq' viuific' in do
 mo dei spiritualiter et inuisibiliter posita
 semper est et parata et ille semper appo
 situs et secundum sui veritatem incessantē
 spirituali comestione sumitur ab hijs qui
 ad hoc idonei sunt et parati ab alijs aut
 qui mensam istam nec vident nec refectionem
 in ea positam cognoscere preualēt
 sicut nec videtur ita nec sumis frustra au
 tem quantum ad huiusmodi homines ipa
 veritas mense spiritualis viuificetq' refe
 ctionis in ipsa nuditate sue veritatis vel
 potius absconsione posita est. Deinde ve
 ro patrem familias eque procurare par
 uulos et magnos eq' velle pascere nemo
 sani capitis dubitat. Nihil enim frustra
 vel ociose ipsum facere cui nō manifestū
 sit Relinquit ergo ex omnibus hijs neces
 sariam esse communionē spiritualement in

domo spirituali dei. Et quia necessarium
 est speciem seu similitudinem mense atq'
 refectionis corporalis in ea poni ad ipas
 veritatem mense spiritualis et refectiones
 omnino incognitas et panem vite omnino
 inuisibilem nemo accederet. nemine autē
 ad illam accedente frustra propter hoies
 posita eēt. Et quia multo vtilior multoq' sa
 lubrior multoq' deo acceptior q' sup oēs
 comparationē inter dei filios et familia
 res spiritual' fides et amicitia quas neces
 se est spiritualis mense communionem re
 ficere et similitudo mense et refectione corpo
 ralium ad spirituales de maximis simili
 tudinibus est ad cognitionem spirituali
 um maxime ducentibus omnibus in q'
 hijs necesse est spiritualis mense similitu
 dinem seu speciem in domo que est eccle
 sia poni. Querimus ergo vtrum huic simi
 litudini vel speciei subsit veritas vel non
 subsit hoc est qui ad mensam illam disci
 bit specietem? reficit seu comedit. vtz refi
 ciatur spiritaliter et comedat panem
 vite an non. Si ad hoc idoneus est. Q
 si dicat veritatem non sub esse huiusmo
 di speciebus et signis. Totum ergo est fal
 sitas et mendacium quod visibiliter ibi
 agitur et illud paterfamilias spiritualib'
 conuiuijs signis mendacibus dum ad re
 fectionem spiritualem eos inuitat et illam
 non exhibet dum fauces cordium aperis
 untur et nihil in eas mittitur. Illa enim
 visibilia corda spiritualia nullatenus in
 trant vt cibis neq' ad illa fauces cordiū
 aperiuntur. Si autem dicat sub esse ve
 ritatem declaratum ergo est ppositum vi
 delz sub specie mense v. sibil' eē mēsam in
 uisibile. Et sub spē panis visibilis panē vi
 uificum esse. Amplius tria esse que in
 animabus nostris affectiones seu passio
 nes gnerāt. Manifestum ē intendentib'
 hoc primum et notissimum est apprehen
 sio siue apprehensum in eo q' apprehens
 sum sicut apprehensio amoris amorem ap
 prehendente generat. Iuxta quod dixit
 illud vt aineris amabilis esto et illud. Se
 nece. Si vis amari ama. Qualiter et Ba
 silius ipse dixit de sacramento altaris. Pu
 to inquit et aliquem tali cogitatione ad
 deuotionem et amorem posse prouocari.
 Intelligens de cogitatione amoris quem
 nobis dñs ipse in passione exhibuit ad re
 amandū ipm posse prouocari. fm ē exemplū
 manifestum est enim forcius exemplis

nos animari et interdū exemplis deterre
ri infirmorum. Unde et illud dictum est
plus mouent exempla quam verba. Ter-
tiuū ē virtus rez. Quāter dicitur de lapidib⁹
sicut de lapide smaragdi q̄ operat leticiā
in animabus gestantū ipsum et de lapidē
de bufonis qui tristiciam et de lapide to-
pazion crocei coloris qui tempantiaz ab
ardoribus libidinū et de lapide oyaman-
te qui graciositatem de herba que dicitur
agnus castus que posita in lecto quiescō-
tis in eo extinguit libidinem et alia nume-
rabilia et dicunt et leguntur. Dehmoī ge-
neri est illa operatio qua nonnulli horro-
res et horripilationes patiunt latrone exi-
sistente in domo vbi sunt licet omino igno-
rent illum ibi esse Quia ergo communio
amoris ad deum et homines maximum
bonū est hominū et priuatio appposita si-
ue excommunicatio vel p̄prietas cōtraria
que idē est qd̄ excommunicatio eo q̄ vni
vnū p̄trariū aut maximū aut pene maxi-
mū malū est eorū dē. Merito misero: dis-
sim⁹ ac sapientissimus deus omnia que
opari poterat ad cōmunionē istam amo-
ris impendendam hominib⁹ congruere et
colligere debuit et ad oppositum malum
expugnandū omnia que illi maxime ad-
uerfant congregare in vnū vt densa acie
contra tam odibilem deo tamq̄ homini-
bus inimicam pestem pugnetur. Designā-
dum ergo fuit bonum istius communio-
nis vt per apprehensionem amorem sui
apprehēdētib⁹ ingereret et exemplū ex-
hibendū vt cognoscētes facili⁹ induceret
virt⁹ adhibēda q̄ illa in eisdem opari pos-
sit et hēc trā in ipso sacramēto altari sil ap-
parent. Brano:um enim vnio et abinu-
cem inseparabilitas atq̄ indistinctio in ip̄a
forma visibili panis apparet. Adhibet
et exemplum cōmunionis quia ipse xp̄s
dominus corpus et sanguinem suum ibi
dem cōmunicat sumentibus qua cōmu-
nionē nulla largior nulla maioris benefi-
centie nulla cōmunio magis suavis nul-
la magis contra p̄prietatem et auariciā
extūc magisq̄ p̄fūdēs p̄prietatē et auariciā
exhiberi potest cōmūran hominū. Nul-
li⁹ enim cōparationis ē largitior seu cō-
municatio ciborum exteriorum ad hanc.
Sed neq̄ cōmunicatio lactis de vberib⁹
matrum expressi in ora filiorū quia illa de
exterioribus. Ista vero videlicet lactis
et de hīs q̄ sunt extra substantiam mris

Cōmunicatio vere corporis et sanguinis
christi de ipsa substantia est et partib⁹ ip̄i
us christi. Quia autem et virtus adhibeat
que cōmunionem istā sacratissimā amo-
ris operari possit non est dubium cū ip̄e
christus seipsum ibi exhibeat. Quia via
ex hīs tribus p̄gregata oīm puenientissi-
ma ac efficacissima est videlicet ad induc-
tionē scē p̄nūionis et exterminationem
excommunicationis quare nisi optimus ac
sapientissimus deus hāc ad hoc elegisset
procul dubio non iuxta bonitatem et sa-
pientiam suam in parte istā egisset. Lum-
piam optimam ad intentionē suam et ef-
ficacissimā omisisset. Et ad hoc istam
rationē inducim⁹ vt et hāc via vsū fuisse
et vti q̄ diu opus est astruamus Quāte-
autem christi sacratissimū eius corpus sa-
pientissim⁹ sanguinis reficiat digne sa-
pientes docebim⁹ in sequentib⁹. Sciens
dum ergo q̄ trib⁹ modis aliquid ab ali-
quo effici dicitur. Primū quidem natura
sue naturali operatiōe vt est calefieri ab
igne. Secundo merito. meritum enim ne-
q̄ congrui neq̄ condigni p̄prie dicitur ef-
ficere vt veri nominis causa efficiēs id qd̄
p̄pter meritum efficitur a remuneratore
ipsi⁹ et tamē v̄sitate dicitur peccata tua se-
cerunt tibi hoc vel bona merito fecerunt
tibi illud bonum. Tercio virtute occulta
seu diuina quomodo sacramēta operari
dicuntur. Quia autem quis panē refici pa-
tur nō tamē panē materialiter dicitur pa-
ter. Quia ergo vera christi caro qua p̄ no-
bis assumptū et pro nobis cruci p̄nibulo
affigivoluit cib⁹ mentis humane per se
ipsam esse non possit manifestū est. Non
enim ipsa propter se et secundum se vni-
bilis est nobis vnio ne corporali vel spiri-
tuali. Quē admodū nec p̄pter se diligibilis
aut diligēda sed p̄pter illum cuius caro ē
Eodem modo de sanguine eius materiali
seu materiali. Restat ergo vt alio modo
quā ip̄a sua eēcia reficiat mentes sumē-
tū et p̄p̄ hoc restat vt merito vel virtute
Et merito qd̄ suo ip̄ossibile est cū nullus
sit. Impossibile enim est meritum esse ni-
si in substantia intelligente. Amplius
si merito offerētis aut sumentū ergo nō
iam vt sacramentum vtpota quod de se
nihil prestaret inde sumentibus aut sa-
cramentatis. Sed potius exmeritis eorū
dem haberet Unde eos reficeret et sancti-
ficaret Si enim sanctificatio baptismalis

et meritis esset aut baptizantiū quā; sanctificarent ab illo siue per illum cum hoc ipsum baptismo prestatet meritis suis ut sanctificaret eosdem restat ergo ut virtus non nature essentie sue ut supra ostendimus quemadmodum cibus corporalis ipse nature et essentie seu virtute reficit comedentes quare relinquitur ut virtute diuina que ex solo beneplacito dei operatur in omnibus sacramentis. Sicut ergo sua perfusione aque siue ablutione exteriori que per aquam fit adest virtus omnipotentis ac misericordis dei ad efficiendam interiorē et spiritualem ablutionē. Sic refectio corporali exteriori quertiūq; forma seu figura est aut exemplū interne ac spiritualis refectiois adest virtus diuina ad perficiendam designatam ut diximus refectioē. Quod si quis querat qualiter verum est quod dicit veritas in. vi. Johan. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus Rōdemus quia vere asserere accipi potest ac si diceret. Caro mea vere id ē indubitanter est cibus hoc est refectio siue refectiua et sanguis meus vere est potus. Hoc est indubitanter potas siue inebrians licet non sua natura sed virtute diuina. Quemadmodum aqua baptismi vere est aqua regeneranda purificans non natura sua sed virtute diuina que per verbum inuocatiōis accedens ad elementū id est sacrationis siue sanctificationis instrumentū. Sic vera et literalis ipsi accessu virtutis diuine que ab ea nūq; recedit sacramentū est id est sacrationis sacramentū instrumentū et sacre refectiois adiumentū digne sumentibus. Quod si quis eam virtuosissimā aut dixerit aut crediderit propter dei sapientissimā sapientiam dei virtute cuius ipsa est vestimentum non recedit a puritate fidei. Si enim vestis iohannis euangeliste ex tactu sacrationis corporis ipsius iohannis id virtutis obtinuit ut per manum Aristodemi incredulū in tactu suo tres mortuos suscitaret quid de hoc vestimento virtutis omnipotentis pia fides suggerit sentiendum. Si petri apostoli baculus ex tactu petri consequi potuit ut tactu suo mortuum socium videret licet beati marcialis leonicēsi. episcopi suscitaret et vsq; in presens retinet ut demones de obsessis corporibus eiciat ut etiam ad loquendū compelleret. Quid de sacratissimo christi corpore sentiendum.

Si christus dominus tanta virtutes corporibus sanctorum suorum largitus est ymo osibus eorum aridis et capillis vel quod plus est pulueri eorum et sepulchris. Quomodo nō incomperabiliter multo maiores ipsi carni sue iam vita glorie viuenti virtutes tribuit. Quid enim mirabile cogitari potest quod non ad sanctorum suorum reliquias vel etiā memorias operatus sit et vsq; hodie operetur christus dominus. Amplius. si fimbrie vestimenti sui hoc prestitit ut eius tactu emorrorssa sanaret affluxu sanguinis sicut legitur. ix. Mathei et marc. ij. et Luce. viii. Putasne quod fimbria vestimenti sui pluris habeat quam ipsam carnem quam pro salute humani generis induit Si carnibus animalium et piscium nutriendi ac reficiendi augēdi et impinguandi corpora nostra virtute dedit naturalem et inditam et vino virtutes reficiendi letificandi et inebriandi. Quanto fortius carni sue virtutem dedisse credendus est nutriendi reficiendi et augēdi et impinguandi animas nostras et precioso sanguini suo virtutem reficiendi letificandi et inebriandi salubriter et sobrie animas nostras tanto enim magis verisimile est magisq; credendum hoc fecisse pro animabus quam illud pro corporibus. Quanto certum est ipsum animas magis curari quam corpora et bona animarum quam bona corporum. Item si carni vel pinguedini serpentine de qua tyriaca conficitur virtutem dedit quā venenū quod solam vitam corporis extinguit eiciat et effuget. Quanto fortius sacratissime carni sue hoc prestitisse credendum ē venenū peti quod aiatū vitam extinguit omnimodo curer. Amplius. si lapides preciosi et virtuosos virtutes innumeras et admirandas habet ut multis videtur ex modico quod in vnoquoque eorum ē quinte essencie. Quanto fortius preciosa ac iam gloriosa christi caro que pro nobis quodammodo missa multas ac prestantissimas virtutes haberet credenda est ex ipsa presentia totius diuine ac omnibus supereminens essentie. Amplius. si sanguinem hyrcorum et sanguinem draconis ac et sanguinem menstruum miris ac monstrificis dona uirginitatibus si plinio creditur Quomodo nō multo fortius preciosum sanguinem suū Amp. Si lignum vite in medio paradisi sitū ac virtute peditū ē voluit ut vitam

corpalem ppetuaret vrentiū fructum illi
 Quo non potius carni vel sanguini suo
 hoc tribuit vt ppetuare possint vitā aia-
 rum. Qui vtiq; quodamō fructus illius
 sunt ipse vero verissime vite verissimū li-
 gnum. Amplius si hanc virtutē dedit
 herbe pronie ⁊ lapidi iaspidis vt fantas-
 mata fugeret ⁊ demonia. Si hanc virtu-
 tem dedit verbis quorundā exorcismati
 vt eis arceantur ⁊ ligentur demones ⁊ alia
 fiat miranda que in libris magicis conti-
 nentur. Quo verbū per quod omnia fa-
 cta sunt carnem suam quam p salute aia-
 rum assumpsit non omnibus virtutibus
 glorie sue congruentib; iu parte illa ⁊ aia-
 rum saluti expedientib; illustravit ppter
 hec omnia ⁊ alia innumerabilia mirabi-
 lium ipsius quorū nos aliqua metu plu-
 ritatis transim⁹. Alia vero nec nosse nec
 numerari sufficimus merito dicim⁹ scien-
 dum esse amplissime ⁊ magnificentissi-
 me de virtuositate tanti tamq; venerandi
 sacramenti beatos reputantes omnes qui
 illō tota deuotiōe totaq; veneratiōe am-
 plectunt et que graciā istam inestimabile
 qua tanta pmpitudine statim adest pa-
 nis vite rite vocantibus atq; petentibus
 nō abhorres cruētas man⁹ spurcissimorū
 sacerdotū sacramenti istud cōficientiū ⁊
 ptrectantiū nec hora dī maledictiōe aut
 amaritudine plena indeuote indigneq;
 accedentiū iugi gradatā actione nūquāq;
 cessatī collaudatiōe ac benedictiōe ple-
 uertamur ergo ad id quētur
 r in quo eram⁹ ⁊ dicam⁹. Quis tō
 Caro mea vere est cibus pōr etiā
 intelligi sub hoc sensu caro mea vere est
 cibus id ē veritate quā continet est cibus
 non q; per se ipam pascat sed per me qui
 sum veritas quā continet. Quēadmodū
 aliquid dicis non vere argentū quādo in-
 tus non est argentū. vere est argētū qñ in-
 tus est argentū Sic ⁊ caro xpi vere cibus
 dicis hoc est p id quod intus h; quod in-
 quam est veritas ⁊ vita ⁊ verbū vite ⁊ pa-
 nis ac si ergo diceret. non quod foris ex-
 hibet caro. Non quod in ea vel de ea ap-
 paret cibus est aiarum per se ⁊ fm se. S;
 magis illud quod in ea latet quod intel-
 ligi voluit in eo quod dixit vere. Veritas
 enim est intus ⁊ intimū in omni re et hec
 insinuant verba. Augu. Qui dicit donuz
 dixisse que tñ littera nostra non h;. Hec
 autem sunt verba illa non hoc corp⁹ qd

videtis manducaturi estis nec hunc sam-
 guinem bibaturi sed mysteriū aliquod cō-
 mendant vobis hoc ipa veritas expre-
 testari videtur. Iohannis. vi. Spūs ē qui
 viuificat caro non pdest quicq; ac si dice-
 ret Spūs est qui viuificat refectionē infun-
 dit digne sumētib; ipam carnē et sagui-
 nem caro aut nō pdest qui cō; ppia sc;
 natura atq; virtute vel potest intelligi ve-
 re cibus id est vere cibationis siue refecti-
 onis. Illa enim digne sumens vere refecti-
 tur id est ipa veritate que est xpi⁹ quā ipi
 ritualiter sumit et sibi incorporat hoc ē inco-
 dat et spūaliter inuisceat. Quēadmodū
 exposuimus supra et iterū vere cibus hoc
 est scō; veritate. Alio enim cibo nō cibatur
 homo neq; reficitur Sed cibare se somni-
 at et mentitur attribuēs sibi cibationē eq;
 sui vel asini id est corporis. Corporalis ergo
 bus falso cibus est et fallax quātū ad ipū
 verū hominē ille enim verus homo id est
 interior nūq; vere cibatur sed solus eq;
 eius vel asinus vt ita loquamur vere. au-
 tem cibatur p ipam carnē xpi et opatione
 diuine virtutis vt iam multo citis dicim⁹.
 ost hec autē debes scire q; caro xpi
 p scōm vniū modū vel intentionē di-
 citur ipm signū vel designatiōē ipi
 us id est forma visibilis panis quomodo
 ymago petri dicitur petrus et petrus scri-
 ptus ē esse vbi nomen eius scriptum est
 et alia designatiō ipi. Secūdo ipa caro
 de beata virgine sumpta id est pro nobis
 patibulo crucis affixa. Tercio tota societas
 sanctorū siue totus ceteris fidelīū quo-
 modo in. psalmo dicitur. Corpus autem
 quod perfecisti mihi et. in. i. ad. hominib;
 vnum corpus multi sumus et in. ii. eiuscō.
 Quarto vero carnes agni dicis ipa cibati-
 onis quibus xpīs domin⁹ omnib;
 hominib; incompatibiliter supemiet sūm
 q; homo. Qualiter autē comedenda sit ipa
 sa caro xpi mystica iam exprecedentib; in-
 notescere debet tibi totus enim ceus elec-
 torū spūaliter cōmeditur cū in hoc ipm
 cor cōmedentis assumit ei⁹ spūali vniū-
 one que amor sanctissimus est vnitur Illū
 enim vere xpianū vereq; carne xpi mystica
 refectum esse nullatenus dubites qui tota
 tam xpi ecclesiam in visceribus beniuolē-
 tie ac pietatis gestat adeoq; illi vnitus ē
 vt oīm singulorū bonis cognitis pgaude-
 at et in malis compaciatur hec enim ē sa-
 cte dilectionis communiō hec sancta vnitās

de qua Actū. iiii. Multitudinis credenti-
um erat cor vñū et anima vna. Nec facta
societas de qua p̄ma Johānis. i. Cōmu-
nionē ergo necessario efficit bonorū et ma-
lorū quā et qualem diximus. Huius cibi
vñū saporem delectabilē sentit comedens
cū de bonis aliorū letatur. Amarū vero sa-
porē et palato cordis eorū molestum cum
de malis eorū irascitur qui sapor non ē p̄-
pius ipsius. Hunc cibū vero hoc ē carnes
ipsi mysticam reuomit qui eos amare desi-
nit. Illos enim de ventre cordis et de inti-
mis beniuolentie et pietatis viscerib⁹ reij-
cit. Iuxta hūc modum ⁊ de ipso pane vite
ipso domino intelligendū est quia suauis
delectabilisq; sapor sentitur cum vl̄ inter
na suauitate quis reficitur quod quidem
p̄pauorum est vl̄ cum eius glorie aggau-
detur. Amarū vō sapor ex eo p̄cipit cum
eius contumelia quis vitatur et cōtra eam
erādescit. Saginatur autē quis et impin-
guatur alijs quādo de bonis aliorū auge-
tur eius dilectio in deum et in ipsos. Qui
enī p̄pter bona que alijs facit deus am-
plius ipm̄ diligit de bonis eorū impingue-
scit. Adeps enī et pinguedo animarū hūa-
nā charitas ē eodē modo ⁊ qui dei glo-
riam amplius vel ampliorē agnoscit et in
de eam amplius diligit ac feruentius que-
rit de eadem pinguescit. Inde ē q; de ma-
ioribus bonis fraternis opulētius refici-
mur et amplius impinguamur p̄pter hoc
et ip̄s fm̄ q; homo excellēcia charissima
in omnibus electis incompatibiliter et sup̄
omnem mensurā pinguior magis incom-
pabiliter cognitores et amatores suos re-
fici et impinguat. Ista autē refectio quā
diximus pene naturalis opationis ē ⁊ vir-
tutis. Natura enī boni est vt cognoscentē
reficiat ⁊ delectet. Bonū enī ē naturalit̄ ci-
bus virtutis et appetitiue interioris nobi-
lis. Et quod est dulcedo ad palatū corpis
hoc ē bonitas vt supra dixim⁹ ad palatū
mentis. Quare manifestum ē q; refectio
qua quis recogitās dei filiū hominē factū
passum et mortuū p nobis ampliori eius
amore pinguescit et velut quodam saporē
re suauitatis eius gaudio reficitur pro eo
q; tantū apud ipm̄ fuimus ⁊ tam chari q̄
refectio sacramentalis non est sed vt dixi-
mus naturalis. Non enim virtute sacra-
menti sic reficitur sed bonitate ipsius bene-
ficij que naturaliter cognoscentes amore
benefactoris inflammat et gaudio quo diu-

mus iocundat. Si tamen cognosces ydo-
neus est vt tantū beneficiū ista in eo ope-
tur. Quemadmodū enim sol p lumen ca-
lescit calefactione corpali corpa calefacti-
bilia sic sol intelligēcie ⁊ iusticie xps domi-
nus ex quarto scilz capitulo sapientie p lu-
men sue cognitionis amore suo calefacit
corda calefactibilia et gaudio suo recreat
et refouet eos qui palatum cordis non p̄-
diderūt d̄ febre iniquitatis. Jam ergo de-
claratum est per ea que diximus quia pi-
etas et munificentia diuina necessario fa-
ciunt debere esse mensam paratam in do-
mo ipsi⁹ et appositam in panem vite ⁊ po-
tum et hoc cognoscibiliter ⁊ esibilibiter con-
uiujs alioquin inuuliter ibi essent et quia
forma panis ⁊ vini materialis p̄pter exp̄s-
sam similitudinem sola ē que mensam sa-
cram. et apposita in eadem maxime facit
cognoscibilia cōmunitati hominū quā-
tū in se est et si ad eam intenderint et quia
densa acie pugnat dei bonitas in hoc sa-
cramento contra pestem ymo bestiam p̄-
prietatis videlicet significatione benefici-
cie sue et cōmuniōis. Deinde exemplo dū
eam tantā exhibet comedentibus vt ipm̄
corpus et sanguinem suū cōmunicet eis
dem qua largitate ⁊ beneficiencia si coti-
dianitas eius ymo assiduitas et generali-
tas qua omnibus illam offert attendatur
maior magisq; conculcās atq; pessundās
excommunicationem auaricie et p̄prietatē
inueniri non potest Tercio virtute qua sa-
cramētissime illi carni ⁊ priofissimo sagui-
ni adesse ostendimus qua via seu modo
expugnationis melior et efficacior excogi-
tari non potuit. Et p̄pter hoc sapientissi-
mū ac misericordissimū deum illam elige-
re tanq; optimam decens fuit. Fecim⁹ enī
am sciri qualiter comedatur xpi caro ⁊ bi-
batur ei⁹ sanguis ⁊ qualiter ista refectio.
refectio mētis sit Refectio ei⁹ exterior q̄ spe-
cietenus ibi ē refectio interiorē ac spiri-
tualem opatur in mente digne accedētis.
Ex quib⁹ euidens est quia in illo sacramē-
to xpus dominus et magistrum veritatis
doctrina et exemplo se ostendit et verum
deū virtute mirifica se esse declarat ibidez
In ipsa enim forma panis et vini visibi-
li quid ip̄s nobis sit et qd nos nobis inui-
cem debeamus esse palam docet lucide
Q; ei⁹ ip̄s sit sola cotidian ⁊ sup̄substācia
lis deinde solida iocūda et infaustibilis
animarū nostrarū refectio forma panis ⁊

vinū aperte designat. Panis em̄ material
et vinū talis sunt refectionē corporū nostrorū
qualē refectionē xp̄m dñm esse dicim⁹ ani
marū. Q̄stedit etiā eandē formā panis et
vinū sacre dilectiōis cōmunionē et indistin
ctionē societatisq; sanctorū inseparabilē. de
qua dicif ad Gala. iiii. Nō ē iudeus neq;
grecus nō ē seruus neq; liber nō ē mascu
lus neq; femina oēs em̄ vos vnū estis in
xp̄o iesu. Iste em̄ conditiones et distinctio
nes foris sunt et afforis sunt et nihil perti
nēt ad intimū sancte societatis et cōmunis
onis sanctorū. Manifestū etiā et p̄ceptio
nē charitatis siue sacre cōmunionis ammi
rabili exēplo cōdicatiōis p̄p̄riū corporis et san
guinis cōfirmat. hec autē duo scilz doctri
na et exemplū verū cōprobāt eē magistrū.
Virtute vero q̄ immaculata sacerdotali bñ
dictiōe panē et vinū in corp⁹ suū et sangui
nē trāsformat dñm se esse cōfidit. Quapro
pter i illo sacramēto et magisteriū ei⁹ et do
minatio appet̄ intelligētib⁹. Et q̄ iam dixi
mus sacramētū illud etiā eē sacrificiū ap
paret duplex efficacia ip̄ius. Prima effica
cia recōciliatiōis ad deū. Secūda sancti
ficationis et hoc ē ei in eo q̄ sacrificiū. Sa
ctificationis vero efficacia in eo q̄ sacramē
tū. In eo em̄ q̄ sacrificiū ē dei placatiū et
iracūdie ei⁹ in eo auersatiū. In eo vero
q̄ sacramētū ē sumentū sanctificatiū.
In eo autē q̄ mēsa refectionis et eorū q̄ refe
ctionis sūt effectū. Sanctificatiū autē
p̄p̄rie et directe ab execratione ex cōdicatio
nis siue p̄p̄rietatis p̄pter quod et sacra cō
munio nominatur.

Fligēter autē tendētib⁹ in istas sa
cratissimā refectionē manifestū sū
et vere ac sp̄tialit̄ comedētes vera
cissime ibidē comedi. Juxta similitudinez
corporalis comestionis. Qd̄ licet beato Au
gustino diuina voce oñsuz fuerit nos tamē
istud exēplo et ratiōib⁹ astruem⁹. veracit̄
ei illud comedit iuxta similitudinē come
stionis corporalis q̄ mutatione sui in aliud
assumit et in similitudinē assumētis trans
mutat. nō ei ligna ignē comedūt s; ignis
ligna. Sic ē q̄ totū corp⁹ eccl̄ie comedētē
sp̄tialit̄ in ista sacra mēsa veracit̄ comedit
q̄ illū in sui similitudinē p̄uertēs i se i sui nu
trimentiū assumit v̄l augmentū. Nutritur
ei reficif et auget corp⁹ id ē vniuersitatem
reprobōz auertēdo a malo et cōuertēdo
ad deū comedit p̄pter quod dictū ē illud
Dedisti eū escā pplis ethyopū. Et in Actu.

x capitulo dictū ē petro. Occide et mādū
ca. Et iob. xiii. Diuidūt illū negociatores
Si q̄s vero q̄rat inquā sui similitudinē cor
pus eccl̄ie cōuertat. Rñsio Quia in sancti
tate et bonitate et p̄pter hoc xp̄s dñs come
dere d̄ illos quos in nutrimentiū corporis
sui mystici et augmentū cōuertēdo assumit.
Si quis autē querat q̄lit̄ comedat in isto
sacramēto illi qui iam cōuersi sunt et electi
Libus ei corporalis iā sumpt⁹ et in nutrime
tū corporis iam p̄uersus nō videt posse ite
rū comedi. Dicim⁹ qui iā vnū sunt corpo
ri eccl̄ie possunt magis vniri et qui iā sunt
illi quasi mēbra possunt fieri alteri⁹ modi
et nobiliores et intimiores etiā et ita verū est
q̄ comesti ab ip̄o corpore eccl̄ie possunt iterū
comedi. Vides ergo quā rationabiliter cele
sti magisterio institutū fuerit vt participes
essent tāi sacrificij electi tāq; sancti et quā
sublimis ac venerāde mense tanq; fili. N
quidē de sacrificijs vesci non licet nisi san
ctis et mēsa panis nō parat nisi filiis. Q
si forte alij temere p̄sumptuosēq; se ingel
serint iudiciū sibi comedūt et bibunt. sicut
legitur in. xj. ad Corin. Jam ergo appet
euidēter qualiter intelligēdum sit q̄ ip̄e sal
uator beato Augustino diuise legit scilz
nec ego mutabor in te sed tu mutaberis in
me. Hoc ei ē dicere in mei similitudinē.
Quādmōdū ignis ferrū in se hoc ē in sui
similitudinē p̄uertit. Si q̄s autē querat quō i
tam p̄uo loco et sub tā pua forma illō gl̄io
sum corpus q̄ vtiq; lōge maioris ē quanti
tatis eē possit. Dicim⁹ q̄ idē est ac si quere
ref quare in tam obscuro loco corp⁹ itate
claritatis eē possit loco remanēte obscuro
Sicut em̄ in potestate habet claritatis suā
nō ostendere et quo minus locū in quo ē
lumine repleat retinere. Sic nō incredibi
le ē et magnitudinem suā ne locū illum re
pleat aut occupat ita vt aliud corpus secū
nō paciat retinere. Et sicut claritates cor
poris siue fulgorē in libera potestate habet
vt partū vel multū illius et in loco v̄l circa
locū in quo est diffundat sic et magnitudi
nē suā oñino habet in sue beneplacito
voluntatis et sicut salua et illesa p̄ omnia
claritate sui corporis locū in quo ē vel certū
iacentem parū vel modicū vel omnino
in nullo illuminat p̄nt vult. Sic et salua
per omnia magnitudine sui corporis occu
pat de loco q̄ vult et quantū vult ita q̄ li
bertū ē ei absq; diminutione illius inquā
libet paruo esse loco. que enī ratio vt cla

ritatem sui corporis in potestate omnimoda habeat et non magnitudinem nec loqui mur hic de omnipotentia virtutis quam habet secundum quod deus est de qua certum est quod nihil est impossibile vel eius difficile. Sed dicimus et pie credimus hanc esse gloriam omnium electorum ut omnino libere voluntati eorum subiecta sunt omnimodo non solum corpora ipsorum sed etiam quaecumque sunt corporum. Si enim verum est quod dixit demon. Berith et beato Bartholomeo quod ostenderet se si vellet. Si autem noller videri non posset. Quid credendum est de eo per statum glorie. Si enim ex umbra tenuissima glorie hanc potestatem habuit in corpore suo quod dubitari potest incompatibiliter maiorem illam habiturum esse potestatem in patria ex ipsa perfectione et veritate glorie. Si quis autem querat quomodo panis in manus sacerdotis veniat. scilicet utrum per motum aut subito eum ante presentiam eius in altari posset fuisse in celo aut in alio loco. eadem est questio quod in uno altari modo existens iam erit in alio vtrum per motum aut subito. In quo respondeo: quod non per motum qualis corporum. id est transitum continuu. Tunc ei in omni loco inter medium necesse haberet esse et ideo dicimus quia subito. Et hic effectus unus est dotis corporum glorificationis quod nominatur agilitas ex qua necesse est ridere agilitatem ipsius voluntati anime glorificate ita ut sicut anima imperat ei modo moveri in statu miserie istius ad locum quem voluerit ita in statu glorie imperat ei esse ubi voluerit. Alioquin non sibi nec congrueret imperium voluntatis ipsius anime et obedientia agilitatis ipsius corporis. Quoniam autem difficilius suadetur imperitis et difficilius ab eis capere christi corpus finalis esse posse in celo et in altari. et insuper in tot altariis milibus eundem hoc. ne ad iuuenimus incredulitatem vel potius imperitiam ipsorum. Attendant ergo in primis quod corpori humano dantur motus innaturales. ymo et contra naturam ipsius in loca innaturalia ex virtute anime cui coniunctum est prestatum et acquiritur. videlicet motus in antea et retro motus in dextrum et in sinistrum. motus in sursum et deorsum. non quidem ex modo in deorsum quo per se ipsum naturaliter mouere tur. Sed longe aliter et modo contrario moueretur. moueret enim in deorsum naturaliter motu recto atque continuo. Sed virtute anime imperantis mouetur in deorsum motu flexuoso multisque quietibus seu pau-

sationibus interruptis. Deinceps mouetur per ea et per eam in circulum et trigonum et quadratum et per omne figuram non solum per necessitatem vel utilitatem quacumque sed per voluntatem penitus anime imperantis. Similiter est videre de locis cum enim non habeat corpus humanum naturaliter nisi unum locum sibi proprium et nature sue congruum. videlicet nature infimum quod est totius mundi medium siue centrum: prestantur tamen eidem corpori et acquiruntur per animam cui coniunctum est et tot loca ipsi tam in naturalia et a loco naturali eiusdem adeo distantia. Si ergo nunc tantum potest anima humana naturaliter in corpus sibi coniunctum contra naturam eiusdem et hoc per sola voluntatem absque omni necessitate vel utilitate quanto fortius anima christi per summam necessitatem et utilitatem poterit in corpus suum contra naturam ipsius quicquid eadem necessitas vel utilitas requisierit. Si non potest obistere vel resistere natura corporis humani voluntati anime imperantis. licet otiose et perniciose quin feratur aut moueatur in locum sibi inopertum. et hoc motu nature sue tamen contrario quanto fortius non obistet neque resistet voluntati anime ipsius saluatoris et hoc necessarissime ac vtilissime natura corporis sui quin se exhibeat ad omne bene placitum eius in omni loco in quo presentiam eius requirit tantaque utilitas. presentiam cum incompatibiliter plus possit in corpus suum anima illa quam anima tua naturaliter possit in tuum. et cum omnium creaturarum potentissima sit ipsa anima redemptoris et corpus suum iam non solum non sit ei sarcine villo modo sed soli glorie postquam vel supra quam non sit gloria corporalis. Quod si quaeratur que sit necessitas vel utilitas que requirat presentiam huius corporis in tot altarium milibus. Respondeo quia necessitas vel utilitas hec sunt ecclesie vniuersalis meditationis sue sanatio. eiusdem reconciliatio ad partem misericordiarum. siue eiusdem patris misericordiarum ad ecclesiam suam placatio. Tercio ipsius ecclesie sacratio siue sanctificationis. Quarto eiusdem ecclesie spiritualis reformatio. Quia illud venerandum corpus et medicina saluberrima est et sacrificium placabilissimum et sacramentum nostre sanctificationis et cibum spiritualis reformationis sicut supra ostendimus. Et quia mysteria missarum non sunt nisi quattuor hec que diximus. Necesse est ubicumque missam agimus.

tur solennia corporis huius sacratissimi verissimā ad esse presentia. Non enim quēadmodū delirant quidā heretici sufficit designatio siue signū siue figuratio corporis istius vivifici et sanguinis preciosi ad ista quatuor pagenda. imo necessario requirunt vivifici panis et vini presentissimā veritatem neque enī figura neque alia designatio medicinē prestare potest vllomō salutem. Sed sola ipius presens veritas medicinē. Similiter impossibile ē per solam et inanem designationē sacrificii placari iratū aut reconciliari offerentē absque sacrificii veritate. Si militē neque sacrari aut sanctificari possibile ē quēquā absque sacramenti veritate cum virtutē sanctificationis sola veritas habeat sacramētū. eodē mōdo impossibile est aliā quē refici pasci atque potari sola designatione seu figuratione panis et vini. Alioquin nō indigerem nisi figuris vel picturis ad ista quatuor et per nihilo laborare in missarū solenniis cū sufficerent picture altariū et sacrari oblationū ad istas quatuor nominatas utilitates. Hec autē insania ad hec eos irrefragabiliter deducit ut pictura diluuij sola sine veritate mundū submergat et pictura ignis quo mundus inferior consummatur ē iam mundū exurat et pictura sola panis pascat et reficiat. Sic et pictura vini poterit et inebriet. Sic igitur demencia eorum ē aperta ut omnino non distinguant qualiter virtutē et efficaciam signis attribuant et veritati. Amplius. sicut locus proprius naturalis est eidem sic eiusdem loci unitas. querit sicut locus innaturalis contra naturā eiusdem inest sic et locorum multitudo. et sicut sursum et deorsum in locis contraria sunt. sic vni et multa in eisde et eque contraria. queritur sicut potest anima christi contra naturā corporis sui ut exhibeat ipsum quandoque voluerit in sursum et quandoque voluerit in deorsum. sic et eadem potentia nō obstante vllō modo vel resistente natura corporis contraria potest illud exhibere in quocūque locis voluerit cum non magis sit naturalis eidē loci unitas quā locus ipse neque magis contra naturam ipsius locorum multitudo quā locus innaturalis ipius. hoc ergo in anima divi saluatoris potissimū locum nō habet. tūc quia corpori suo imperat et eo vitur potestate liberrima. tūc quia omnium creaturę supereminet potēcia fortissima. In nostris enim animabus longe secus est quo

rum et libertas multa servitute depressa et potentia in numeris debilitatib⁹ infirmata. Amplius. Quid mirū si vbi totum ibi partes et partes. Quin potius e contrario mirabile ē quod in multis locis sit totum vbi non et partes. Cum ergo certū iam sit quia anima rationalis et caro partes sint filij dei ex quibus compositus est fons quod homo non est mirabile si vbi et ipse est et ibi et partes ipse. Sed hoc potius admiratione dignū. quia cū ipse vbiq; sit nō vbiq; tñ sunt eiusdē dicte partes. hoc autē est quoniam ad certas utilitates et mysteria assumpti sunt et propter hoc vbi locus est huius utilitatibus et mysterijs ibi eas esse in ipso suo toto et cum ipso ē necesse. Vbi autem non est locus huius mysterijs aut utilitatibus. ibi eas vel nullatenus ē necesse est excepto loco vbi primum et remunerationē istorum meritorū obtinent. Qui est locus glorie ipsarum et hic est celum celorum. siue celum empiriū. Quia ergo in omni altari vbi missa agitur locus ē predictis utilitatibus et mysterijs necesse est primum natas partes in ipso suo toto et cum ipso ad esse presentissima ut diximus veritate. Sed quēadmodū ut supra tetigimus vbi meditatio exhibenda ibi oportet medicum ēē cum alabastro vnguento. et ibi reconciliatio ibi mediator cum sacrificio. et vbi sacramētatio ibi sacerdotem seu pontificem cum sacramentis. et vbi refectio nō dapiferū cum cibo et potu. Alibi autē nō ē necesse ut ista exhibeat. Licet igitur neque anima neque carne careat dei filius tamen illas non exhibet in mundo isto inferiori nisi vbi locus ē utilitatibus et mysterijs propter quas assumere dignatus est.

Amplius. quoniam humanitas ipsius ē velut vestis sacerdotalis ipsius in qua per nos fungitur officio sacerdotis. quid mirū si illam exhibet vel in celo vbi pareat vultui dei ad interpellandū per nos. vel in altari vbi sacerdotale mysteriū per nos exequitur alibi nō cur illam exhiberet. Amplius. quid mirū si de consortio deitatis huius sacratissimo corpori collatus est ut simul possit ēē in multis locis licet contra naturam suam. Quēadmodū ipsa divinitas vbiq; per naturā suam est cum eidem ex eodem consortio impassibilitas et pene spiritualis agilitas atque subtilitas collata sunt contra naturā ipsius corporis. Non enim verius contra naturā ipsius corporis est perpetua illa siue

perennis impassibilitas et inuisibilitas omni modo quo insensibilis est sensibus nostris in via ista hoc est vita hominum quod corporum caducorum tam mirifice penetratiua subtilitas nec illa pene spiritalis agilitas quibus remunerationem et glorificationem est illud corpus quod locorum pluralitas. Si ergo non obstitit nec obfistere potuit nature corporis illius contrarietas quin de consortio anime glorificatione atque ipsius deitatis recipere pronominatas dotes et glorias non poterit ulterius resistere vel impedire quin recipiat ex eodem consortio locorum pluralitatem seu multitudinem. Amplius cum pronominatas dotes et glorias receperit corpus illud ad premium nec contrarietas nature sue obfistere poterit quo minus multitudinem locorum et recipere ad meritum et ad exequendum susceptum ministerium. ad meritum quidem in ipsa sacramentali cena ubi et in ipsa sede sua recubabat inter duodecim et in manibus propriis quibus porrigebat apostolis ad sumendum et in ore ac faucibus accipientium et manducantium ipsum ad ministerium hoc quod quadrupliciter supradiximus. Alioquin frustra et vane quatuor ministeria seu officia pro nobis agenda suscepisset dei filius cui nulli corporum pagi possit nisi per verissimam presentiam corporis illius. Amplius cum quicquid glorie habet corpus illud totum habeat in premium ministeriorum seu officiorum que in ipso et per ipsum saluti humani generis sunt impensa multo fortius nihil deerit eidem de hiis que requirit exercitio ipsorum ministeriorum. Manifestum autem iam fecimus quod executio illorum quatuor officiorum requirit ex necessitate presentiam eiusdem corporis scilicet in multis altariis sacrariorum quod siue sacrorum repositorioz multibus. Amplius si glorificatione sua venerandum illud corpus adeo approximatum adeo spiritualibus nobilibusque substantiis. ut non solum illud sed etiam omne aliud corpus glorificandum spirituale notare ausus fuit apostolus dicens in xv. primo. ad Corinthios. Seminatum animale surgit spirituale assimilatum in quod immutabile. Assimilatum autem in remunerationem et gloriam suam. Multo ergo fortius assimilari debuit eisdem spiritualibus substantiis in hoc vno videlicet ut simul possit esse in multis locorum multis multo in quod fortius assimilari debuit eisdem propter ipsam causam remunerationis sue et aliorum. Hec autem causa quadruplex est officium siue ministerium quod diximus

hoc igitur ex necessitate datum est corpori illi ut possit esse in multis locis scilicet milibus ad exercenda officia seu ministeria propter quod agenda et creatum et assumptum est. Amplius quod mirum si de consortio diuinitatis cui vnitum est corpus istud hoc contra naturam haberet quod diu beneplacitum est ipsius diuinitatis ut sit in multis locorum milibus simul et semel. Quod admodum ipsa diuinitas est in omnibus. Ubique enim natura est passibilis vnitum alii nature agenti et fortiori necesse est ut ab ea paciatur atque recipiat siue per modo sue receptibilitatis atque passibilitatis ab illa. Quid ergo mirum si corpus vnitum diuinitati cuius virtus et actio sunt in ultimo et maximo per omnem modum ex virtute diuinitatis hoc recipit et hoc ei assimilatum est iuxta capacitatem suam. ut possit esse in multis locorum milibus ad obsequium diuinitatis et gloriam. cum nulla natura sic fortis et agens que sibi coniunctam et obedientem naturam aliam in similitudinem suam putilla capax non irabatur. Ignis enim ferrum durissimum ac frigidissimum in sui similitudinem conuertit per capacitatem ipsius ferri videlicet quantum ad calorem atque splendorem. Non autem quantum ad motum neque quantum ad substantie subtilitatem. Et hoc quoniam salua natura ferreitatis non potest habere subtilitatem igneam neque motum ignis. Quod si quis dixerit quia corpus humanum non est capax multitudinis locorum simul. sed tamen vni per alium. Vtque vtiq; dicit si ita intelligat quod non est capax nisi vnius loci post alium per naturam suam. Et hoc est quoniam virtute sua corpus non acquirit locum nisi per motum. motus autem localis non est nisi fuga naturalis atque desertio vnius loci et insertio siue acquisitio alterius. motus ergo cogit corpus de naturali mobili in vno suo loco esse in quolibet instanti. et hoc est quoniam cogit ipsum deferre locum in quo est dum tendit ad alium et egredi de priori dum ingreditur ad sequentem. Et propter hoc natura que est in corpore principium motus et quietis non permittit corpus simul esse in multis locis quia dum impellit ad vnum locum expellit ipsum ab alio in quo erat. Quod si per aliam virtutem imperante tamen et non mouere acquirendus sit locus corpori siue loca multa nullo modo necesse est ut acquisitio vnius sit cum desertione alterius. Hoc enim esset iam et motus si desertio esset continua. hoc est habens successionem in tempore. Si autem esset subita esset necessario simul in loco quem

deserit et in loco quem acqrit. In eo enī
instāt in quo acqrit locū quemcūq; ex
necessitate in eo est. Similiter et in eodez
instāt in loco est quem deserit q; simul et
subito deserit hunc locū et acqrit illum
simul est in ambob; et hoc est qd̄ intendi
mus Quia ergo nō p̄ mediū qđ trāsiliens
aut transuolans ab hoc altari in oīa alta
ria vel in quodcūq; aliud aut a solio glo
rie sue disiliens in oīa altaria atq; sacra
ria p̄sentia sue humanitatis exhibet s; so
lo imperio ac bñplacito sue voluntatē cui
sūma subiectione obedit corpus suū subi
to et in ip̄o nūc est vbi vult corpus ei? nō
sequens oīno naturā pp̄am sed solū bñ
placitū imperantis. Exhibet ergo illud in
manibus sacerdotū absq; successione mo
tūa et inde assumit illud in celū absq; re
cessione motūa sicut enim voluntas eius
subita est et tota simul vtrāq; p̄ se. Quia er
go ex sola volūtate vel anime ip̄ius impe
rantis vel vbi fm qđ verbum vī ip̄ius di
uinitatis nullaten; autē ex natura corpis
acquirēda sunt huius loca corpori illi. Ma
nifestū est quia sequit̄ volūtate imperan
tis corpus illud nō naturam suā. Et p̄pter
hoc exhibet p̄sentia suā vbiq; iubeat et
quādocūq; non p̄ motū illuc se trāsferēs
s; p̄ obedientiā inter quā et iussū nihil sit
mediū ibidē subito se p̄sentans. Cum autē
non mireris in te q; vbiq; es habes ibi
et corpus tuū cuius p̄ditionis arbitrari eē
omnipotentissimū dei filiū qui credere nō
vis nō dico vbiq; ē s; vbiq; vult ip̄m
habere p̄sentia līter corp; suū secū et potē
simū vbi hoc regit dignationis sue p̄ no
bis susceptū officiū. Declarabim; etiā
declaratōe euidenti p̄babilius q; ip̄ossi
bile est p̄ motū ip̄ius filiū dei vel corpis sui
istā tam crebrā tanq; multiplicaz eiusdē cor
poris p̄sentationē seu exhibitionem fieri.
Prīmū quonīa accideret ip̄m filiū dei fm
hoc siue sacratissimū corpus eiusdē moue
ri motibus contrariis et illis innumeris.
Mouebit ei fm hoc ab altari in quo pri
mo sit siue celebratur missa in omnia alta
ria alia in quibus subsequēter celebratur
Quia ergo quedā altariū alioz sunt illi al
tari a dextris quedā a sinistris quedā sub
et quedā supra mouebitur necessario fili;
dei cum i oīa altaria se trāsferat et siml̄ mis
se celebrantur et in oīm istoz situū siue dis
positionū altariū mouebitur inq; motū i
ante et motū in retro motū in dextrū et mo

tu in sinistrū motū insursum et motū in de
orsum. Et quia innūera ē multitudo alta
riū in qbus missas eadē hora p̄tingit cele
brari mouebitur necessario innūeris mo
tibus cōtrariis. Q; si dixerit quis nō
ab vno altari mouet̄ ad aliud sed d̄ celo
empirreo descendit sup̄ vnū quodq; alta
riū ip̄a hora qua in eo sacri mysteriū agi
tur et eo pacto illuc reuertit̄. nihilominus
accidit idē incōueniens. Cū ei cōtingat ea
dem hora in alijs altaribus sacri mysteri
um agi. In alijs autē finiri cōtinget ex ne
cessitate eundē dei filiū fm humanitatem
sui corpus eius in innumera altaria de ce
lo ferri et simul ab innumeris alijs in celū
rapi. Quā de causa simul ascendere et des
cendere Et q; in omni hora tā diei quā no
ctis cōtingit missas celebrari et finiri p̄ oī
ueritate climatū q; diuersificat diem et no
ctem et horas nō habebit dei fili; fm hu
manitatem neq; corpus eius requiem a taz
contrariis tanq; pugnatibus motib; nec
cessabit volare et de celo et resolare ad il
lud siue trāsuiolare ab altari i altare et trā
portari ante et retro in dextrū et sinistrū
sursum et deorsum. Hāc autē inq;uēdinē
imo contrariorū motūū turbinem ac t̄pe
statem nec ymaginatio hūana recipit nec
intellectus. Amp. omne qđ mouet̄ a
loco quocūq; exiit locum illum. et omne qđ
exiit locū suū deserit illū. et omne qđ
deserit locū in quo ē non remanet ip̄o.
Quare si fili; dei fm humanitatem siue cor
pus eius mouet̄ e celo empirreo in altare
quodcūq; siue ab altari in altare aliud
necessario non remanebit i celo empirreo
et i altari a quo mouet̄ et ita non erit simul
i multis altarib; neq; simul i celo empir
reo et in altari cum exiit inde. Sic et rema
net in celo non erit inde. dicimus ergo q;
quēadmodū filius dei vbiq; est fm deita
tem suā attingens a fine vsq; ad finē for
ter exhibet p̄sentiam suā diuinā apparēs
vbi vult et quō vult Sic et partiū suarū
videlicet anime et corpis p̄sentiaz exhibet
vbi vult et quō vult absq; vilo motu carū
Sicut ip̄e apud se et fm se hoc ē fm natu
rā suā immobilis et imutabilis et illoca
lis ē p̄ oīm modum. factus ē mobilis muta
bilis localis ex assumptione humane ani
me et corpis et attingens a fine vsq; ad fi
nē forit̄ factus ē loco modico circumfcri
ptibilis et p̄ motū de loco in locum p̄sentia
am suam exhibens. Quanto fortius ip̄e

partes discrete videlicet anima et corpus
 et ineffabili vnione qua eidē et in eo vni-
 te sunt hoc habent vt istam attingentiā et
 amplitudinem spūalem qua attingit a fi-
 ne vsq; ad finem fortiter in hoc saltē imi-
 tentur. et licet sint mobiles et mutabiles.
 corpus quippe pprie anima vō nō prope
 in hoc inq; vt absq; motu pſentiam suā
 exhibeant vbi et eiusdem filij dei hoc re-
 quirat officiū. tñtaq; nostre salutis neces-
 sitas pariter et vtilitas. cum enim sola om-
 nipotentī virtute eius ibi sunt. ibiq; tene-
 antur atq; seruantur qualiter motu indi-
 gere credendus est vt eas alibi esse facere
 nō possit nisi per motum. Si enim in ma-
 nu tua corpus quodcunq; teneres manu
 tua id poneres vbi velles. Lū ergo in ma-
 nu filij dei hoc est in virtute et beneplaci-
 to per omnia sit corpus ipius ponit id vbi
 vult manu sua hoc est virtute et beneplaci-
 to nō motu ipi. Sic et tu faceres de po-
 mo si manus tue absq; motu suo sola vir-
 tute sua et beneplacito totum quod vellet
 posset in pomū. Dabimus ergo exem-
 plum de hīs in rebus sensibilibus. Sicut
 enim qui cantor est in aliqua ecclesia ali-
 quando exhibet officiū cantoris aliquan-
 do nō exhibet licet illud nō deponat. Sic
 et dei filius humanitatē quā p nobis as-
 sumpſit aliqñ pſentem exhibet et aliqñ
 do nō licet illa nunq; deponat. Sic et an-
 ma tua aliquādo exhibet videntī officiū
 pſenter et appibiler et aliquādo non ex-
 hibet illud nec tamen illud deponit et sine
 motu suo omni ad exequendū hmōi offi-
 ciū egreditur et ab executione illius absq;
 motu ingredit. Sic et dei fili absq; motu
 suo vel corporis sui pprio egreditur ad exe-
 quendū p nobis sacerdotale officiū in al-
 tari. motu pprio dixim? q; mouet per ac-
 cidens quēadmodū et forma sacramenta-
 lis sub q; ipse ē et siue cu; eleuatur a nobis
 siue cū deponitur. Siue cū in sacra pīde
 deponatur. et ē similitudo conueniens rei
 spūalis ad corpora glorificata et potissimū
 ad corpus dñi saluatoris. qđ est incompa-
 biliter sublimioris glorie quā alia. Multā
 enim habet similitudinem spiritualitatis
 Sicut em̄ anima totū corpus animatū pe-
 netrat absq; vlla resistētia et lesione tam
 alia q; ipius. Sic et corpora glorificata omnia
 alia. et hec ē etiā alia declaratio que cogit
 corpus saluatoris a deſe in altari non per
 motū. Sic enim non resistunt glorificatis

corpibus alia. sed cedunt eis om̄ino cessu-
 one obediencie. non refert ergo qualia et
 quāta sint p que transire habet de celo ve-
 niens in altare vel de altari in aliud cum
 equa facilitate transeat dura vt mollia at-
 q; magna vt parua. Perinde ergo est ac
 si moueretur. p inane et vacuū cum nihil
 ipm retardat aut detineat quare eque ci-
 to venit de celo in altare eque cito transi-
 ens totum spaciū qđ est a celo empirreo
 vsq; ad altare et quantalibet particulā ipi-
 us. Non enim successiue transit totū spa-
 ciū. subito ergo se exhibet in altari et ideo
 non p motū. Si enim durities mediōrū
 corporū ita ē vt mollicies apud corp⁹ glori-
 ficatū multo fort⁹ ita erit magnitudo eo-
 rū vt paruitas apud ipm. Et si durities eo-
 rū nō potest eū deinere vel retardare vlti-
 laten? multo fort⁹ neq; magnitudo ipo-
 rum. Ex quo etiā manifestū est. quēadmo-
 dū nullū aliud corp⁹ in se detinere potest
 corpus glorificatū. sic nec phibere quā sit
 in alio. Adiunabit aut intellectū puulum
 ad hoc intelligendū exemplū anime hūa-
 ne q; pſentiā sui exhibet in oībus partib⁹
 corporis cui cōiuncta ē. exhibet inq; in oī-
 bus opationib⁹ sensuū et absq; motu suo
 locali. Nō ei si ab opatione visus veniat
 ad opationē auditus necesse habet moue-
 ri localiter ab oculis ad aures et ita se ha-
 bet de alijs sensibus et opationib⁹ eorū.
 Hoc aut facit ex natura spūalitatē sub q;
 simul attingit mēbra a deo inuicem distan-
 tia. Sic et gloriosū dñi saluatoris corpus.
 nō quidē ex natura corporalitatis sue sed ex
 similitudine spūalitatē q; ē gloria ipſius
 attingit simul loca innūera et obtinet. cu;
 vtilitates et officia p qbus assumptū et glori-
 ficatū ē hoc requirit. Similitudine autē istā
 spūalitatē supra exposuim⁹ in hoc eodez
 capitulo. Quoniam aut natura vniuscuius
 q; corporis nō intēdit ei locū nisi ppter ipm
 solū. Quicq; ei intēdit vnaq; natura ac-
 quirere nō intēdit acquirere nisi pprio sub-
 iecto et ppter illud solū. Quoniam inq; ita
 ē q; vnicuiq; corpi naturali nō sit necessa-
 rius nisi vnus locus ad quiescendū in eo.
 Ideo nō intēdit natura acquirere subiecto
 suo nisi locū vnū. et ppter hoc expellit ipz
 ab vnoquoq; alioz locorū donec acquies-
 rit illi pprio cui alligatū ē naturali cōgru-
 entia. ppter quod cum acquiescit locum
 hmōi corpi sua natura illud in eo quietat
 et quasi affigit quiete ppetua. Hec ē ergo
 D iiii

causa pp̄ quā nullū corpus naturalit̄ pō
test in pluribus locis esse simul quia vide
licet vnus solus locus est vnicuiq; corpori
et ideo nō p̄mittit ip̄um quiescere in alio.
Voluntas v̄o diuina nō intendit corpori
filij dei locū acquirere vel attribuere pp̄
illud sed pp̄ter totā ecclesiam sanctorum.
Quia ergo multitudo locorū corporis illi
necessaria ē ac saluberrima tōi eccl̄e san
ctorū. Ideo necesse ē vt voluntas diuina
intendat nō quēadmodū natura corporis
illius aut alterius sed quēadmodū requi
rit necessitas aut vtilitas ecclesie pp̄ quā
solū illud corpus et creatū et assumptū est.
Quia de causa nihil ad naturā corporis illi
de ista multitudine locorū causa em̄ attri
buens ea loca auctor ip̄e nature ē. et vili
tas pp̄ter quā attribuitur ei loca non in
ip̄o corpe angustata aut conclusa. imo p̄
omnia loca ecclesie sanctorum diffusa.

Amplius. Si natura corporis vniuscui
usq; acquirit ei loca multa successiue et tā
dem locū naturalē pp̄ter solam vilitates
ip̄ius corporis. Quanto fortius virtus diuina
acquireret seu p̄stabit multa loca simul pro
pter tantas et tam multas vilitates. Quia si
dixerit quis non ē possibile hoc vel corpo
ri recipere multa loca simul. vel virtutē di
uinā prestare. quia neq; multa tpa sunt si
mul cū enim mltā tempora simul nō sint.
loca v̄o multa simul sunt. multo impossi
bilius est corpi recipere multa tempora si
ue multa quando simul et virtuti diuine p̄
stare q̄ multa loca siue mltaybi. que siml
presto eidez sunt. Impossibile ergo erit di
uine virtuti et omnipotentie p̄stare corpo
ri eternitatē cum in eternitate simul om̄ia
tempora obtineant. Om̄e enim quod in
eternitate est om̄ne temp̄ habet. cū eter
nitas sit interminabilis vite tota simul et
p̄fecta possessio. manifestum est autē
q̄ omnipotentissime virtuti diuine possi
bile ē prestare tam loca q̄ tēpora ad om̄e
ne beneplacitū voluntatis sue natura nō
valente resistere q̄ nihil vnq; potest supra
ip̄sum neq; vnq; volens. euz hoc maxime
nature omnium naturale sit obedire vbi
q; beneplacito creatoris que totū quod
naturaliter est totūq; quod naturaliter
habet ex illo ē et ex illo solo habet. Quia
quid autem sit futurum de animabus no
stris tunc atq; corporibus in parte ista du
bitari tamen nō potest quin filio dei obe

diat corpus eius per om̄ia et quin pres
sentiam eius vbicunq; beneplacitū sue
voluntatis fuerit exhibeat. Si em̄ corpus
quod omnino non est potest in quocunq;
loco noluerit facere esse absq; adiutorio
motus. Quanto fortius illud q̄ iam est.
in quo ammiranda non tam virtus eius
q̄ misericordia euidenter apparet qua ita
presto est omnibus panis vite et in sacra
rijs sacrisq; repositorijs tam diu vnūq;
q; sumere volentem expectet tam crebro
de celo veniat. Adhuc em̄ loquentibus
sacerdotibus et ip̄m aduenire petentibus
in altari ip̄o facto. Respondet atq; dicit
de ergo quia semel venit dei filius p̄ salu
tem mundi carnem suam crucifixioni et san
guinem suum effusioni exposuit. In na
merabilibus enim vicibus quotidie ve
nit carnem suam cōmestioni et sanguine
potationi fidelium appositurus. Si quis
autem querat qualiter reficit huius panis.
Refectio enim corporalis non vnum mem
brum reficit solūmodo. sed totum corpus
et ip̄ius corporis membra singula. Euz er
go mensa sacre cōmunionis non solū sa
cerdoti ponatur siue paretur non solū sa
cerdos debet ibi refici. Qui ergo sunt q̄ re
ficiuntur et qualiter. Amplius. si sola
charitas ibi nutritur et augetur nō om̄es
virtutes esse equales. Si vero om̄es refi
ciuntur ibi et augentur mirabile est valde
quomō fides illo sacramento sustentetur
et reficiatur. Certum enim est quia sacra
mentum istud id est forma fidei in mlti
tis subuenit. Scdm̄ hoc et etas corda quo
tidie cōmunicantium et magnitudine spi
rituali maxima et pinguedine gracie sagi
nacissime esse deberent. Juxta enim .xxv.
Hieremie. Inebriabo animas sacerdotū
pinguedine et populus adimplebitur bo
nis. et ysa. lv. Audite audientes me et cō
medite bonum et delectabitur in crastina
dine anima vestra. Respondemus q̄ sub
limis ac celestis sapiencie est scire discibe
re ad hanc mensam et refici ex ea et scire in
teresse tanto sacrificio et reconciliari per
ip̄um. quemadmodum Apuleus phylolo
phus dixit quosdā tm̄ aurib; et nō aio phy
losophari. Sic multi et innumerabiles q̄
xp̄iani reputant in sacramētissimis sunt mis
sionis missarū solis auribus xp̄iam sunt mis
sam tm̄ audire querētes et de audire mis
se questionē solūmodo faciētes. Propter

quod vehemēter solliciti sunt ut introitum et
epistolā audiant et Euāgelium. ipsam missae
veritatē et substantiā ad modicū vel nihil
curantes. multi etiā hīs decātatīs ab eccle-
sia recedūt intollerabilē ac omnibus mo-
dis detestandam deo contumeliā irrogā-
tes dū ab eius p̄sentia fugiūt et eius adue-
ntum quē totis desiderijs totaq; deuotione
p̄tolari debuerant nō expectat. Quia er-
go missa est ei? flagrantissimi sacrificij ob-
latio cuius suauitatis odore mundus deo
reconciliatus ē. et totus eius dē fetor abster-
sus. et sacramētū illius celebratio quo to-
tus mundus sanctificatus est atq; sacrat?
quantum est in sufficientia et virtute illi?
quod in multis peccatis incredulitatis impe-
dit. In alijs autem occultum est dei iudici-
um. et est opulentissimi lautissimiq; ac de-
litosissimi coniuij instauratio quo an-
geli splendoris reficiuntur et homines
et insuper est ipsa missa cause nostre venti-
latio. licet per deprecationem et oblatio-
nem. Quinto est meditatio totius corpo-
ris ecclesie hoc est medicine exhibitio me-
dicine inq; que sanat omnia. Sicut legis
Sapientie. ix. Per sapientias sanati sunt
quicunq; placuerunt tibi domine ab ini-
tuo. Et iterum eiusdem. xvj. Neq; herba
neq; malagranata sanauit eos. sed tu? ser-
mo domine qui sanat omnia. Christ? au-
tem dominus est dei verbum et dei sapiē-
tia. Sic ergo interesse oportet missarū so-
lemnīs. sic tanti sacrificij oblatiōi sicut ne-
gorio reconciliationis tue et aliorum. At-
tende autem quantas iram dei aduersus
te succenderas. quātus gladius vindicte
ipsius capiti tuo impensabat. et videbis
quanto timore. quanto luctu. quanta intē-
tione et sollicitudine quāto desiderio eua-
dendi imminens tibi supplitiū redeundi
ad gratiam patris prouocari ad tantū vt
te non vtilitū reputet qd esse debuerat.
sed morte dignissimum hostem negotio
tue pacis et reconciliationis interesse de-
beas. Apparebit etiā tibi simul in quan-
ta gratiarum actione et deuotione esse de-
beas dū ipsum iudicem tuū eousq; nō
cōninentem in ira sua misericordias suas
vides qd etiā pro te ibidem in sacrificiū
deo patri se offert. Quid si charitatem qua p-
te apud patris misericordiam interpellat
cōsideres. Si fornacem charitatis qua sa-
crificiū illud pro te et alijs ardet nisi for-

te reprobis sis diligenter aduertas quid
agendum tibi sit dū in tui negociū tuum
agitur non solum tuum ap̄te cognosces.
sed etiā ipsa magnitudine negocij tui ad
id agendū prouocaberis et instigaberis.
Similiter si horribilitatem execrationum
tuarum et abhominaciones spurciarū
tuarum recogitaueris et quante cure deo
sit de sanctificatione et mundatione tua.
vt pro eis sacratissimam carnem suam of-
ferre velit. scilicet in sanctificationem tu-
am et sanguinem eiusdem fundi non so-
lum in passione ad litteram. Sed etiā
in ipso sacramento. Et hoc in mysterio.
quid tibi faciendum sit. qua sollicitudine
vigilandum quantis viribus euitendum
ne qd pro te tam mirabiliter tanq; miseri-
corditer agitur non solum non amittas:
sed etiā ne tibi veritas in cōtrarium eui-
denter cognosces. Deinde quis conui-
uij illius magnificentiam vbi ipse donum
et dapifer est et cibis diligenter cōsideret
et ingratus preparanti et inuitanti eē pos-
sit. Quis etiā illotus ad tam reuerendā
venerandāq; mensam accedere presu-
mat. Si enim asinum tuum. id est corpus
ad presepe suum. id est mensam corporis
illoi non finis accedere sed manus eius
et os preabluīs quanto fortius ad istā sa-
cratissimam mensam animarum accessus
rus lacrimis te preabluēs. si non absq;
oratione et diuine benedictionis postula-
tione asinum quem diximus ad presepe
suum permittis accedere quantum tibi et
qualiter orandum sit diuinaq; benedictō
exposcēda ad istam mensam sanctissimā
et angelis adorandā atq; venerandā
epulaturō. Intellige autem quia intēdi-
mus hic de spiritus epulatione vel come-
stione nō de sacramentali que eorum so-
lum est qui speciem ipsam visibilem sacra-
menti sumunt. Sed reminiscaris qd dicit
Apostolus in vndecimo ca. prima ad Co-
rinthios. Quia multi infirmi et imbeci-
les et dormiunt multi. videlicet quia qui
nō debito honore et reuerencia habebāt
corpus domini. Et iterum. Qui manducat
et bibit indigne. et hoc est illotus vel irre-
uerenter. Iudiciū sibi manducat et bi-
bit. Pro hac irreuerencia percussa fuit ci-
uitas romana plaga igniaria Prochodo-
lor quia eadem turbulentia impetuosa
et irreuerentia ad istam sacratissimam

mensam accedunt homines quasi porcia ad
vas sursuris siue volutabru. non attende-
tes q̄ eam reuerenter venerentur et ado-
rent angeli. et ad eam incuruetur seu incli-
netur omnis milicia celoz tota q̄ curia pa-
ra dyfi. Deinde si ipius sacramenti sanctita-
te atq̄ virtute attēderes et quia p̄ pte sancti-
ficando hoc ē sanctitate et gr̄a replēdo ce-
lebratur vna fide credere coopari eis to-
tis studiis et virib⁹ conareris. Nō em̄ co-
gnosci potest gr̄a sanctificationis qn̄ desi-
deretur et querat. et cū vltro se offert quin-
tota deuotione recipiatur. Vltro autē of-
fertur in isto sacramento siue p̄ ipum. nec
sunt nisi p̄ pauci q̄ recipiāt quia vasa cordiū
ad eā recipiendā p̄parent et porrigat. hoc
autē indubitātē illi faciūt qui reuerenter et
attēte sacramento intendunt ac p̄stari sibi
deuote postulāt gr̄am sanctificationis quā
diuine bonitatis munificētia in sacramē-
to illo p̄stare p̄suevit. q̄ si causam tuā nō
vno etiā crimine. Sed innūmerabilib⁹ for-
sitā criminabilē agi ibidē attēderes. Si
accusationes q̄s aduersū te dyabol⁹ pro-
ponit audires. Si inscriptionē legeres. si
clamores pctoz tuoz et p̄ciēcie tūc tūc
cātis audires nō absq̄ timore et tremore.
nō absq̄ pudore et dolore. nō absq̄ eiula-
tu suspirijs et rugtu. nō absq̄ lachrimis et
luctu taz discriminoso negotio tuo intēde-
deres. Et ecōtrario si xp̄um dñm aduoca-
tū solā diuine pietatis habūdantiā solaz
oblationis corpis et sanguinis sui flagra-
tiā ac placatore siue placabilitatez p̄ te al-
legantē te fidi oculis cernerēs nō te fan-
tasmata vanaz cogitationū nō te mixtio
inutiliū fabularū a tam discriminose cau-
se tue attentioē abrūperēt. Deinde si mor-
bos tuos et vulnera. si mortē eternā q̄ ex
illis tibi iminet. Sed medicīnā eoz saluta-
rē in illa apotheca spiritus sancti in illo ala-
bastro oīm vngentozū spiritualiū eē vna
fide teneres et qd̄ oīs medicīna absq̄ p̄-
paratioē recepta in interitū vertit ac vene-
nū toto desiderio tota q̄ auditate te p̄pa-
res ad illā. cor tuū mollificās et fluxus siue
fluxibile faciēs illud. Alioqn̄ dubitandūz
nō ē imo medicīnā istā te nō queri. Quia
equisq̄ morib⁹ mētis inualuit sentiri seu
agnosci nō paciat nisi mortificato corde
penit⁹ et sensu ip̄o quo vulnera sentiri de-
buerāt extinctoq̄.

¶ Euer tamur autē ad illud in q̄ era-
mus et dicamus qui si omni carni

viuenti cuiuscunq̄ animalis inest virtus
vt superēdat et comunicet vitā suā natura-
lē omni enti quod applicatū ip̄i fuerit ap-
plicatione conueniēti et hoc necesse est xp̄i
carnem tam mysticā q̄ s̄ralem et hanc vir-
tutē habere vt omni ei q̄ applicatū ip̄i fu-
erit applicatioē ad hoc pueniēti superēten-
dat et p̄municet vitā suā gr̄e. Applicatio
autē ad hoc pueniēs spiritualis ē et sacra-
mentalī vt dixim⁹ et specietenus et spiri-
tualis applicatio nō ē nisi fides et deuotio
in sacramentū et hoc in adultis. Si q̄s au-
tē querat vtrū xp̄i corpus p̄ se et sanguis p̄
se ibi sint corpus salicet ex sanguine extra
et sanguis p̄ se in calice. Dicem⁹ q̄ nō imo
vtrūq̄ et sub vtraq̄ specie totus xp̄s. vtz
species panis sacramentū. id ē sac̄ signū
et p̄pū ē soli⁹ corpis. species vini similē
sanguinis et sub vtraq̄ specie vtrūq̄ su-
mitur et totus xp̄s nec sanguis ē ibi effun-
dit nec corpus ex sanguine relinquit. Quia
autē in scriptis sanctorū legi interdiū q̄ sa-
guis ille sacratissim⁹ in ora fidelū fundit
intelligendū est non effunditur sed mitti-
tur ex hoc ip̄o et cum ip̄o sanctissimo cor-
pore cuius est non extra.

¶ Test autē habere dubitationes
p̄ cur summ⁹ ille sacerdos et hostia
xp̄s dñs descendat in altari et in-
ter manus sacerdotis cum totum illud sa-
cerdotale offitū in ip̄o sublimo habitacu-
lo celesti coraz deo patre et laudabiliter et
sufficiēter expleat possit. in quo dicim⁹ et
quia manus sacerdotū nostrorū vacue et
sent si nō illas venerāda illa et sancta ob-
latio viuifici corpis et sanguinis impleat
periret etiā spes et deuotio populi in ip̄m
redemptore q̄ est eidem populo maxima
atq̄ fortissima q̄ tā inestimabili p̄pitiu-
tatis dulcedinē tam mirificata p̄pitiu-
dine se misericors redēptor exhibet p̄ ma-
nus sacerdotū toti ecclesie sue et electorū
suorū singulis. Deinde ip̄o bono sacre co-
munionis sp̄ualis quia refectionis defra-
daretur populus maximoq̄ sui oīati. ma-
ximaq̄ opulentie sue parte et dom⁹ et tē-
plum dei priuaretur si illud tante flagran-
tie sacrificium et tam necesse opulentie re-
fectionis mensa careret. Si quis autē que-
rat de ip̄o tante gracie et tante sanctifica-
tionis sacramento propter quid tam crea-
bro offeret et celebrat cū vna sui oblatioē
q̄ in ara crucis facta ē mōm recōciliauerit
atq̄ sanctificauerit. sicut legi ad heb. x.

Quia una oblatione consumit in eternum
sanctificatos. cum christi meriti in nullo immi-
nuta sit. Cum gratiofitas eius apud prem-
non minor sit in altari quam esset tunc cum in
cruce pendebat. Quod ergo non una eius
oblatio omnia dimittunt. Quare non et omnes
anime de suppliciis et carcere purgatorii
per una eius oblationem liberantur. Luce longe
maior fuerit reconciliatio totius mundi hoc est
omni dilectorum de modo quam paucarum anima-
rum de purgatorio liberatio. *Amp. quā-*
ti et quatenus pdest ipsi qui offert per qui offertur.
In quo certissime rñderi potest. quia
passio domini saluatoris non tam sacrificij fuit
oblatio quam mundi precijque ipsius solutio. Quod et
nos evidenter ostendimus in libro Luce de
hoc. ibi ei debiti ade et totius posteritatis
sue solutio est ad hoc specialiter ipsa passio
domini relata fuit et suscepta quotidiana vo-
lationes eiusdem sacratissime hostie ad
altare et alia referuntur et per alios fiunt. et ut
breuiter dicam illis solis pdest quibus vult
et quatenus vult ipse qui simul est summus sacer-
dos et hostia. Quatenus autem vult pdesse
ipse solus nouit. De hoc autem quod dicitur quod omnia
ope eadem charitate ab eodem facto eque
meritoria sunt et eiusdem premij et ita oblatio
quod facta est ara crucis et illa quod quotidie fiti
altari eiusdem meriti sunt. Dicimus quod intelli-
gendum est ex eadem charitate facta et ad idem
vel eque premij relata. Non ei dubitamus
ipsum dominum secundum quod homo est secundum quod sacerdos
simul et hostia ab amantissimo misericordis-
simo deo quicunque petere voluerit obtinere
sicut ipse meretur. *Joh. xi. Pr sciebā quia*
sepe audis. Et ad *Heb. v. Exauditus est*
p sua reuerēcia. Quantum autem ipse velit per
desse vel offerentibus vel per quibus offertur.
Scimus certissime quia quantum decet eum
velle et quatenus dignos ydoneisque atque ca-
paces viderit eosdem. Inuenitur autem huius
rei et nonnulla similitudo in operationibus na-
ture. Sol enim quicunque illuminat non iuxta
vulgores sue luminositatis illuminat. Sed
iuxta ydoneitates et abilitate illuminabi-
lit. sic et ignis non secundum virtutē ardoris sui qui
cunctis calefacit sed iuxta possibilitatem et
passibilitate calefacibilium. Alioquin omnia il-
luminabilia eque fulgeret a sole et omnia ca-
lescibilia eque arderet ab igne. Iuxta hunc
modum et aialis anima in omnibus solā vitas
in nervis vita et sensum tactu et motu opa-
tur et in diversis organis et membris varia et
diversa cum ipsa una sit indivisa et impar-

abilis. Sic et christus dominus non iuxta gratiofitate
et excellentiam meritorum suorum opas in sa-
cramento altaris. Sed interdum iuxta quod exi-
gunt merita eorum qui offerunt et per quibus offer-
tur vel secundum quod ipsos decere et expedire co-
gnoscat. Quod admodum ei intercessores et
rogatores apud nos non toto pondere per
cum poscunt quecumque poscunt sed instat
interdum tepidius interdum vehementius
us apud eos a quibus aliquid obtinere in-
tendunt. Sic et christus dominus non to-
ta gratiofitate meritorum suorum neque to-
to pondere gratie quam habet apud aman-
tissimum patrem per omnibus equaliter in-
pellat aut omnia eque nititur impetrare. Sed
magis secundum sapientiam suam quam omnia nu-
da et aperta sunt oculis eius moderatim im-
petrationem petitorum ut quatenus et quan-
tum decet et expedit. impetret hijs et alijs

Qst hec declarabim? qñter pñu-
pñione sancte dilectionis efficiat ista
sacra altaris communio declaratio
amplior et dicemus quia communione et na-
turali et positiva siue seculari atque socia-
te facit necessario unitas quod admodum na-
turali societates et amor inter fratres facit
communio cause essendi. Communikat ei in pa-
tre et si addita fuerit communicatio in matre
erit fortior. Naturalis ei plus innice se di-
ligunt qui simul communicant unum patrem et unam
matrem quam qui alterum eorum solum. quibus si ad-
dideris communione in victu erit fortior com-
munionis amor inter eosdem. et si addiderit
ut communicent in gratia erit adhuc vel iterum
fortior. Et si addideris communione in lege
addes fortitudine eidem amori vel commu-
nionē. Et si addideris item communione in p-
fessione vel ordine vel in principibus et prelato-
addes et aliam causā fortitudinis et pñma-
tionis. Et si addideris communione domi-
erit adhuc ei secundum hoc augmentum fortitudi-
nis. Radix autem in omnibus hijs est unitas et
communio eiusdem amati vel secundum quosdam ipsa
similitudo vel assimilitudo. Iuxta hunc modum
communio in duce. unit milites comuni-
catio in signo bellatores et communio in
domino servos seu famulos et cōcatio in mer-
cede vel ope oparios. et cōmunicatio in pa-
store vel grege vel pascua oves et commu-
natio in meritionū negociatores. Uides ergo
quod quanto in pluribus et maioribus magisque
amandis est hominibus naturalis societas et pñtici-
patio tanto est in eis innice maior et fortior amo-
ris pñcipatio maiorque iunctes familiaritas

nisi aut iudicia aut alteri? pestis corruptio
hoc impedierit. licet aut diuersa numero sint
que cōcant hoies in multis istorū exem-
ploꝝ vnit tñ eos z cōsociat siue naturalit̃
siue secularit̃ ipa similitudo p̃cipatorū.
maxime autē naturaliter eos vnit amore
id qđ maxime ab eis diligit sicut causa ef-
fendi vt p̃r z m̃r. z causa p̃uersatiōis et cō-
seruatiōis ipi? vt victus vestit? et dom? .
Que ergo gr̃e sunt z proportionalia istis
naturalib? maxime effectiua sunt ad eos.
viuendos vnione gr̃e. Cōmuniō ergo in
patre sp̃ituali q̃ ē xp̃us dñs omnīū rege-
neratorū. et cōmuniō victus sp̃itualiū
que ē causa maxime cōseruatiōis ē sp̃itua-
le id ē vitā gr̃e. z cōcācio domus sp̃ialis.
id ē ecclesie z cōmunicatiō vestitus sp̃itu-
alis id ē z cōuersatiōis exterioris xp̃iane
maxime habent vnire inuicē vnione gr̃e
ip̃os homines. adiuuamur aut et in hoc
p̃ hoc ip̃m q̃ victus ip̃e sp̃ialis id ē cibus
z potus omnib? p̃ oia vn? ē nūcro. om̃ia
autē quoz exempla p̃nterauim? p̃porti-
onalit̃ ē xp̃s dñs electis. Illū ei cōmunicat
vt deū verissima religiōe cultūq; sanctissi-
mū. z dñm deuoto obsequio z obediēcia
p̃mptissima. vt patrē regeneratiōis sancti-
ficatiua. vt nutritiū sp̃ialis vict? admini-
stratione assidua. Deinde vt bienit̃ om̃ia
pcurram? vt cibum et potū vel vt medicū
et medicinā vt aduocatū vt p̃pugnatorē
et belliducē vt retributorē atq; mercedē. vt
domū z refugiū. et vt generalit̃ dicamus
omne bonū amabile cōmune oib? se ex-
hibet vt oēs in se hoc ē sibiinnicē sancte di-
lectionis cōmuniōne z participiō vniret.
Quapropter si tot entieratis vnū vl? duo
cōmuniōne naturalē vel secularē potest in-
p̃cipib? suis efficere. Quātōfortius ī ip̃o
oia ista p̃portionalit̃ aggregata atq; con-
gesta p̃portionalit̃. id ē sp̃ialē cōmuniō-
nē in suis p̃cipib? efficiet. Et q̃ cōmunica-
tio cibi z pot? viuētib? magis necessaria
z magis iūta magisq; iocūda est ceteris
magis eligēde fuit. ceteris ad iudicandaz
efficiendaz sp̃ituali cōmuniōnem vt per
necessitatē eiusdē vicinitatē atq; iocundita-
tem osideret illa z efficiet affectioz vicini-
or atq; iocūdiōz. q̃ ei h̃z natural? vict? cōmu-
nicatiō ad natural? dilectiōis cōmuniōnē.
hoc h̃z necessario sp̃ialis vict? cōmuniō
ad sp̃ialis dilectionis cōmuniōnē. Sicut
ergo natural? vict? ad cōmuniōnē intendē-
tib? z querentib? naturalis vict? cōmuni-

catiō ī domib? suis. maxime institūda ē et
celebrāda vtpote maxima et euidentissima
illi? causa. Sic et necessitate sapiētissimo
deo electis suis sp̃ialē dilectionē intendē-
ti z querēti p̃ sui victus cōmunicatiōnē gr̃e
da fuit vtpote p̃ causā maxime effectiua illi-
lius z via electis maxime ambulabilē. vtp̃-
ote similitudine sua et exēplo cognitiūma
atq; certissima. Amp̃. si sentiret sp̃itua-
lis vict? suauitas. si nuda videret eiūsdē
veritas q̃s dubitat q̃s int? cōmuniōis suas si-
dē z amicitia indissolubilit̃ astringeret et
hoc ip̃o sensu cōmunicatiōis sue. Quāda-
modū sensus natural? p̃portionalit̃ op̃a-
tur vt in cōmunicatiōib? suis. cū ergo sensus
iste cōmunis necessē ē vt q̃ tūc natura-
li opatiōe faceret hoc efficiat tūc virtutē
hoc ē q̃ diximus z fides h̃z. Quia tūc
diuina cōmuniōis suos reficit sacramenti-
lud. licet pie recolētes z viuaciter recogita-
tes id ē naturalis opatiōe sua pascat. Cū
tñ nō sit nec eousq; vt ip̃am suauitatē sa-
poris ip̃ius vt odorū flagrantia sentientes.

Je autē credis vt h̃i q̃ ea fide q̃ de
p̃ cet reuerēciaq; z deuotiōe ac desi-
derio obtinēdi veniā ac liberatiō-
nē a peccatis quoz se reos cognoscit q̃s
deserere nitunt̃ ad istud sacramentū acce-
dūt nō frandari spe sua et desiderio vta-
fonte sanctificatiōis oīm gr̃az vacui rece-
dāt z a medicina tāte salutis cū suis mor-
bis z vulneribus reuertāt. Nō enī panis
vite tñ esca esuriētibus sed etiā salūtero
timētibus z sacrificiū recōciliatiōis iram dei
pellat. Est etiā in p̃pellatoz p̃ oib? ad
se fugientibus. Est etiā miseratoz veniā
largitoz hūilit̃ peccata cōfiteb? et veniā
ex corde poscētib? Nō ei tantū ibi sacri-
ficiū ē aut sacramentū. S̃z etiā ibi deus ē
cui offert̃ z q̃ sacrat atq; sanctificat pia fide
hūili spe. et timorata reuerēcia accedētes
q̃ ad hoc ibi se exhibet vt iūter ad veniā
z gr̃aciā generaliter omnes p̃pter hoc co-
usq; accessit vt ad ip̃um p̃fidenter accede-
rent q̃ lōge erāt. z pene ip̃obū se nobis ī-
gerit dū tādū pene ī omni eccl̃ia cōmuniō
expectat. adūcit etiā vim z violentiā sumē-
di dū p̃cipiendo dicit Lant̃. 1. Comedite
amici z bibite z iebriamini charissimi. S̃z z
gladio excōicatiōis feriri vult eos q̃ tam
magnificum tam salutare tam sanctifica-
tiū eiusdem cōmuniōis dixeret recusandū ad-
iecturus et tandem eterne gl̃a diūm dam-
nationis. nullatenus em̃ stillam gr̃e deue-

gare credendus ē qui totū ipm fontē gra-
tiarū tam improbe offert z tam patenter
exponit. Qualit aut pparare se debeant
qui ad tam sanctā tanq; venerandā men-
sam accedunt sermonibus publice exhor-
tationis atq; declamationis a quib; dieb;
onice cene z sancte pasce nullatenus vaca-
re debent quibus vacāt duxim? relinque-
dū. Quomā aut mirant nōnulli q; in tā
lauro z delitioso cōuiuio in pane omie de-
lectamentū z omne suauitatē saporis ha-
bent. sicut legitur Sap. xvi. Nihil spūal
saporis aut suauitatis plenq; sentiāt non
attendētes quō longe sint palata cordiū
illorū a sensu sublimi et nobili spiritualiū
saporū atq; suauitatu. Quēadmodū enim
intellectus in fide illuminat; multaq; sci-
entia sacra p̄dicatus longe ē ab eo qui p
phenco splēdore clarescit. Sic et affectus
licet sanct; sit z ab omī labe mortalis pec-
cati purificat; z palatū cordis sanū licet et
madū et nulla febre iniquitatis corruptū
sit. Adhuc tamē valde lōge ē ab illa excel-
lētia gustus spūalis z vtus saporādī q; do-
nū etiā sapiētie p̄pe ē de quo Job. xxi
ii. Buttur escas gustu diiudicat. Et iterū
eiusdē. xii. Auris verba pbat z fauces co-
medētis saporē. q; ambo testimonia dī spi-
ritualib; saporib; z de faucib; z gutture
ea sublimitate z nobilitate saporādī z sen-
ciēdi quā dixim? p̄dictis spūaliter pcul-
dubio intelligunt. Propter hoc z Exodi.
xvi. Manna vocatū ē manhu. quod inf
piatur. Quid ē hoc in. v. Apo. vocat mā-
na absconditū. z q; ei; delinostas atq; su-
auitas hic eo mō pleriq; abscondita sit.
in futuro aut reuelāda. q; ille videbat in-
telligere q; dicebat. Satiabor cū apparue-
rit gloria tua. Tūc ei; x suauitatis odoris
saporis sui faciat et replebit electos euz
se eis dē panē vite eē plena manifestatiōe
reuelauerit plenq; ore comedendū eis dē
dedent nouoq; sensu nouaq; vtute sapo-
rādī palata eoz seu gustus glorificauerit.
Nec mirū hoc cū ipse fons oīm aromatu
atq; suauitatu spūaliū de; in multis z per
essenciā p̄sentia z p gratū facientē gratiā z
sibi inhabitet nec tñ saporē suauitatis eius
sentit ppter elongationē quā dixim? h;
ipe de; primus z p̄sentissim; sit eis dē.
Quēadmodū ei lux ceco p̄sentissima ē
ipe aut ab ea remotissim; sic fontalis xpī
dei z abyssalis suauitas palato cordis nō
dū illa virtute saporandi siue sublimitate

gustus p̄dito prima ē ac p̄sentissima ipm
aut ab ea remotissimū. Quod em defect;
ē visus siue sensus lucis in ceco. Hoc ē de
fectus hui; gustus siue sensus saporū spū-
tualiū in cordis palato Tu etiā iam nosti
q; nō oīa palata s; nec oēs gustus corpo-
rales possunt in omēs saporēs sensibiles
palatū ei porcinū et gustus asini? nō pos-
sunt i saporēs aromatu. Nō ergo mirer;
si palata multoz etiā mūda z sana nō dū
atingūt ad sensū saporū spiritualiū. Hoc
em p̄hibet sublimitas et nobilitas iporū
saporū atq; grossities atq; obrusio palatoz.
In nōnullis aut defectus masticatiōis z
exp̄sionis saporū sensum ipedit eorū dē.
Quidā enim panē vite deglucit z ea ve-
locitate ac festinatione illū trāsire z abire
faciūt vt nō solū nullū ex eo saporē suau-
tatis masticado exp̄mant sed nec etiā sal-
tē illū odoris eius et tenue vestigiū retine-
ant. Alij vō nec faucibus cordis illuz tan-
gunt sed specierenus tñ z ore corpis eidē
solūmodo appropinquāt. in vtriq; ergo
eorū causa euident ē quare nihil spūalis
suauitatis ac saporis ex eo p̄cipiat. Et q;
virtus saporandi salicet atq; sentiēdi ita
sublimiter donū est solius dei cui; aliqd
p modicū et tanq; arra nonnullis hic ele-
cto; p̄rogatur. Plenitudo aut eis dē in po-
sterū reseruatur. Non aut est nostre pote-
statis adiuuare viros sanctos ad obtinē-
dū illud. virtutē aut masticatiū hui; san-
ctissimi delitiosissimi cibi q; ē intellect; si-
de et alijs luminib; vtuosus illuminatos
ad modicū saltē possum; cōfortare. Den-
tes siqdē intellect; in ipm quāto p̄fundi;
possūt figēdi sunt vt inde saporū exp̄mas
suauitas. Hori aut dentū fictiōes nō sūt
nisi p̄funde atq; acute de illo cogitatiōes.
Inter has ergo p̄ma ē omnipotētis vtus-
tis diuie ammiratio. nō dubitationis sed
laudis. z magnificatiōis. q; tā mirifica trā-
substantiatione panē celestē atq; vinificū po-
tūq; salutarē sub forma panis et vini ex-
hibet visibili. Sectūda ē diuie sapiētie
z puidētie q; adō salubrit adōq; cōueniē-
ter nre eruditōi. nre q; resectiōi p̄ statu p-
uulitatu z ipsectiōis vie p̄sultū ē vt ipa for-
ma visibilis ipam refectionē q̄ten; nobis
nūc eā videre possibile ē z ad eā nos inui-
tet sancteq; dilectionis p̄munionem nos
inuicem habere suadeat. Tercia est di-
uine bonitatis habūdantia atq; diuicie
q; nobis ibi spūalē facietatē atq; refectionē

et tanta pmpitudine offert et tanta hylaritate ac festiuitate nisi p se steterit exhibet. Quis ei digne existimet vel admiretur ce lebritate festiuitateq; cōiuiū vbi i medio angeloz panis vite comedit. Non ei cre dendū ē regē angelozū dñm absq; multa frequentiu astantiu angeloz sacerdotale vel pontificale ibi officiu exercere. Quis enim epūs absq; ministrozū frequēcia et ornatu sacra missarum solennia celebrat. Quid ergo senciēdū ē de pōtifice vniuer sali xpo dño vbi sacri tā solenne agit offi ciū putas nō solū ēē in altari et nō habentē sanctoz angeloz qualē requirat ei? glo ria comita tū. Quarta ē miscōie diuine re cogitatio in hoc q; ppo filio suo nō pep cit sed p nobis omnib; tradidit illū. sicut legitur ad Roma. viij. Hoc est pmemora tio dñice passionis quā ipse panis vite in isto sacramento faciendū docuit. Mathei xxvj. marc. xiiij. Luc. xxiij. Hoc facite in meā pmemorationē. Hīs quattuor vt ita dicā masticationib; velut q̄tuor nobis saporē expmūt quib; omnib; spes i dei et amor reficitur. Dum ei omnipotentē virtutē ad transubstāciandas mutādasq; substācias ac maturas ppter salutē nostrā a deo pa rata pmptramq; cernim;. Dū eius sapien ciā adeo studiosam circa salutē nostrā ipa eadē illuminatē cognoscim;. Dum ei? bo nitatē adeo largam atq; redundantē erga nos conspiciamus. Dū miscōie eius super abundantissimā multitudinē miseris no stris tot tantisq; p̄sidijs occurrentē experi mur sicut illo sacramēto nobis ostenditur et nos etiā p pte psecuti sum;. In hīs q̄t tuor quis loc? nobis diffidētē aut despe rationis relinquit. Quis locus abscessio nis a calore ei? nobis inuenit. Quis a do ruinosus aut heresitās ē vt hīs subpedia culis nō fulciat. Quis adeo frigidus aut amore terrenoz gelidus vt tanto ū bñfi torū tātis facib; inflamef. Et cū ista q̄tu or pscrutatus cōsideraueris nō aliud ea sapere inuenies quā ipam diuinā bonita tē. Sed quidē pmpitudo omnipotentissi me virtutis studiositatis sapiencie vniuer salis inundatio bonitati p̄minue atq; fon talis supabundanciā imēse pietatis erga nos solū ad nos trāsmittit diuine pietatē odorē suē saporē quo saporē spes nra ad robur reficit et cremētū. Dilectio aut inde roborat et augef vt ex iniecto oleo flama et ex immissis lignis aridis incendiū. et svis

aprius saporē istos noiari. Hec erit no minatiōes ipsius vt miscōie saporē vncio subinstat olei atq; pinguedinis lralis seu materialis. bonitatis vo dulcis. sapiēcie actus virtutis. et potēcie solidus. Saporē autē ipsius panis vite in eo quidē q; sacrificiū q; ex zelo pietate siml ac benis uolēcia oblatū tres sunt eius saporē. qn tū ad ardorē zeli saporē eius est vt affiatūre vltulature q; vulgo dicitur bñlex. Ex piete te vero saporē eius ē sicut fixure. Igne nā q; tribulatiōis fixus ē in oleo miscōie et pietatis. Oleos vero grece miscōia latine interpretatur. Inquantū vero ex beniuolen cia qua bonū gre et glorie nob eousq; vo luit vt precio ipso sui et morte nobis illud emeret siue compararet. Saporē ei? ē sicut cocture et dybano. Tres ergo iste cocio nes tres nominatos p̄cogitantibus inge runt saporē. Prima videlicet zeli ipsius quo consq; exarsit quo a deo gloria p̄re zelatus ē quo cōtumeliā eius a deo fer re non sustinuit vt pilla restauranda atq; magnificanda p hac vero exterminanda mozi non dubitauerit. Secunda miscōie atq; compassionis ipsius qua miseriam no stram assumere et portare nec non et po latrocinis nostris in ligno crucis pendē re dignatus est. Tercia beniuolēcie qua a deo nobis bonum voluit vt tanto p̄cio illud nobis emeret vt diximus. et isti tres saporē quemadmodū quattuor supradicti saporē sunt solius bonitatis ipsius et charitatis quā erga nos ostendit. Zeli ē et pietas et beniuolēcia tres sunt vel ra mi vel partes vel officia charitatis. Jam autem didicisti in naturalib; q; simile ex simili generatur et simile ex similib; etiā no tissimū est et vsu et cōsuetudine certum. q; sicut ignis igne cōueniētius accenditur. et fortius atq; facilius. ita amor amore cha ritas charitate. Quia ergo istud sacrificiū tonis vt diximus flamis charitatis flagrat et ardet tota spiritus sancti formace succen sum flamescit. quid cōuenientius aut effi catus incendendo igni sancte dilectionis nutriēde augēde roborēdeq; charitati vlt adhiberi potuit vlt excogitari. Quia i natu ralib; audiuit qd meli? sapit meli? et nu trit. Nihil autē meli? potest saporē sacrificiū illud quā charitatē qua in donis dei nul lū mai? vt dicit Aug;. nec aliquid magis eam saporē quā ipm cum eam scdm omnes

sui partē seu ramū seu officiū sapiat in vl-
 timo seu summo saporis quantū in eo ē.
 Non enī aliam charitatē quas eam q̄ ma-
 iorem nemo habet. vt legitur Johannis.
 xv. sapit charitatē. Namq; qua ipse xp̄s ar-
 det cui nulla p̄pabilis maximo certissimo
 q̄ sui signo seu testimonio ostendit. mari-
 mū siquidē fuit maxime dilectionis signū
 dominice dilectionis vel passionis bene-
 ficiū. Nihil autē illo signo verius habet tā
 frequens eius oblatio ad patrē. Lōm uni-
 cato in nos tantoq; p̄mp̄tudo atq; sedu-
 litas offerendi se nobis et exhibendi quo-
 tiens voluerit nus et vltra etiā quam veli-
 mus. Interdū siquidem vocatus venit p̄
 voluntate nostra. Detentus nobiscū ma-
 net et in sacris scrinijs seu sacrarijs im-
 p̄tus p̄ nostre beneplacito voluntatis expe-
 ctat expleto ministerio dimissus ad celos
 redit. Inde et missa recte nominata videt̃
 eo q̄ expleto eius ministerio vera hostia
 dimissa vel trāsmissa sit ad celos. Quia er-
 go magis maiorēq; charitatē seu dilectio-
 nem sape ingerere ac im̄p̄mere potest pa-
 late cordis ad hoc ydoneo tam tante b̄n̄-
 ficentiae p̄mp̄tudo tantaq; sedulitas tan-
 q̄ insatigabilis etiā in ingratos et malos
 dominatissime maiestatis pene importu-
 na offerositas. Octava cogitatione cogi-
 tandū ē xp̄i sacerdoti q̄ vas oīm aromatz
 tū. p̄mo ē spiritus scilicet apotheca totam
 habet in ore seu faucibus. Siquidē xp̄us
 domin⁹ spiritu. s. fm q̄ homo plenissim⁹
 oīmīq; donoz et graciariū tanq; spūa-
 lum aromatz excellēcia referissim⁹. Ve-
 lica cordis et ori quibus de tāta apo-
 theca tam nobiliū ac p̄ciosoz aromatz
 nihil saporis aut suauitatis influit aut di-
 stillat Ad hūc modū quia ipse ē alabastrū
 oīm vngentoz spūaliū in cui⁹ odore oīs
 sancti current. sic legit Lantico. j. Lūi⁹
 odor in iobāne euāgelista concupiscēdas
 generauit et nas. Et q̄ ipse ē sicut cynamo-
 mū et balsamū aromatz sicut mirra ele-
 ta oīs suauitatē odoris. Vbi parit cogi-
 tandū ē q̄lōge ab ipso sim⁹ seu quātū cha-
 os int̄ nos et ipm̄ firmauerim⁹ Luce. xvj.
 ad q̄s tānī saporis suauitas nō puenit tānī
 odoris flagracia nō ptingit tāte forma et ar-
 do: non penetrat. Proch dolor vbi se ab-
 scondit mīf sacerdos a calore ei⁹ quib⁹ ex-
 tremis. quātū molitū interpositione tanti
 camini flamas a se p̄hibuit. Iuxta hunc
 modū et de corruptione palati cordis et na-

riū recogitandū ē quāta ipa sit q̄ tantā sa-
 poris suauitatē tantaq; odoris flagraciam
 sentire nō finit et istas cogitationes in du-
 as diuidim⁹ vlt̄ vt vna cogitatio sit d̄ apo-
 theca aromatz et alabaistro vngentoz. alia
 sunt de corruptione et elongatione et gelici-
 dio vt dixim⁹. Decimo cogitandū ē de sa-
 cramento ipso in eo q̄ sacramentū cuius sa-
 por in eo q̄ sacramentū sanctitas ē. Quan-
 te enī sanctitatis sit sanct⁹ sanctorum. imo
 fons auctor atq; largitor oīm q̄ sanctifica-
 tionū. quāte etiā sanctitatis sit ipm̄ sancti-
 ficationis instrumentū vas et liber vt al̄s
 dixim⁹. Liber in quo legit vas vñ hauriē
 instrumentū q̄ efficit tota attentioe cogiti-
 dū ē et ex hac cogitatione ingerit nob̄ illū
 velut sapor ipa sanctita s que nō ē nisi re-
 uerēcia aut veneratio sanctor⁹ q̄ resiliū
 metu quodā et formidine ab eis metuētes
 illa p̄tingere vel tractare et indignitatē no-
 strā dignitati eozundē applicare sanctita-
 tē ergo sapit sacramentū istud illi cui sapo-
 rē q̄ dixim⁹ im̄p̄it. Qui aut saporē istū
 ex eo nō sentit vt canis aut porcus ad illū
 accedit. p̄pter quod dictū est Mathei. vii.
 Nolite sanctū dare canibus. Nō absq; ri-
 more et reuerēcia nō absq; veneratōe ad
 illud p̄pinquat q̄ sanctitatē ei⁹ viuaciter
 cogitat. Undecimo cogitandū ē de eo in-
 q̄ntū panis vite vitalisq; resectio vbi tria
 maxie cogitanda sunt. Primū quātū esuriē
 d⁹ sit tā salutaris cib⁹ et q̄ntū siciēdus pot⁹
 Deinde quātū lachrymarū diluuiū et inun-
 datioe lor⁹ eē debeat q̄ ad tā venerādam
 mēsam accedit. Tercio quātū sit ap̄d patrē
 misericordiarū qui ab ipso ad panem ani-
 gelozum manducandum inuitatur. cui et
 apponit. Quid autē aliud cogitare debet
 q̄ refectionē istā non esurit et sitit. nisi mor-
 tificatā se b̄re v̄tutē appetitū iteriore aut
 plenū b̄re cordis stomachū spurcicijs vici-
 orū ebriūq; se eē voluptate carnis aut va-
 nitate mōi. Qui vō absq; flumīe lachry-
 rā ad illud accedere p̄sumit nō solūm se
 nō inuitatū eē merito d̄ agnoscere eo q̄
 cōiuiis an̄ discubitu orī et manib⁹ abluē-
 dis aqua vbiq; daf sed etiā ne in eū diuī-
 tus aīaduertas puniat grauissime formi-
 dare sicut ostendit d̄ns. Leui. x. i. na dab et ab-
 yron q̄s ignis deuorauit vbi et dixit. San-
 ctificabor in hijs q̄ appropinquāt mibi et
 Apostolus in. x. ad hebreos. Irrita enī
 quis faciens legem moyfi sine vlla misera-
 tione duob⁹ aut tribus testibus moritur.

Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcauerit et sanguinem testamenti et spiritum gratie in quo sanctificatus est contumeliā fecerit. Tercio vero quis angelica dignitate honoratum se cogitat et non inde velut quendam saporē deuotiorē in suū honoratorem quodammodo exprimat et in gratiarum actiones non tantum resoluatur aut liquefiat. Duodecimo cogitandum de ipso in eo quod communio est corporis et sanguinis christi qua cogitatione quantum ad imitandum patrem et sequendum magistrum christum dominum communio et beneficentia inuicem et in omnes quis non videt. Quod enim exemplo ingeri magisque in christi potuit cordibus nostris paternae dilectionis et beneficentiae communio quam exemplo communis corporis et sanguinis domini quo magis perculari ac persterni exterminarique potuit contracta illa et nudata deterrime auaricie et infauste atque maledictae perperatis excommunicatio. Tu autem nostri ex alijs quod saporatio susceptio similitudinis est saporato instrumento gustabili. Quapropter si comedit saporat et gustat sacramentum istud qui similitudines eiusdem quas expressimus in palato cordis recipit. Has ergo duodecim meditationes seu cogitationes seu masticationes spirituales idcirco nominauimus quia non minimam occasionem et non modicum praestant adiumentum ad percipiendos saporē salutares atque viuificos ex pane vite et potu. Verum quia non tam ut comedimus quam etiam ut comedamur ad mensam istam accedimus. ut laute et splendide christum dominum ex nobis reficiamus et totis studijs ac viribus eniti debemus quod vti quod facimus si affatos zelo glorie dei si frixos fraterna compassione. si coctos pie ac sancte beniuolentiae desiderijs nos eidem exhibeamus. Denique si vas aromatatum spiritualium interiorum virtutum plenitudine si alabastra vngentorum exteriorum exemplorum redolentia et bone fame testimonio. Deinde si sanctos hoc est puros ab omni excreatione peccati et seorsum a mundana conuersatione dei quod fuitio totaliter ad dictos nos ipsos ei obtulerimus. Si panem absque fermento malicie et nequicie et absque mustiditate si azimos puritate. recentes nouitate. calidos charitate teneros obedientia et pietate. Si communes siue communicantes nos ipsos et bona nostra alijs ad mensam istam venerimus. Alioquin excommunicati ad

mensam istam accedimus. Iuxta mandatum eiusdem Proverb. xiii. Sedentes ad mensam dei diuina qualia nobis apposta sunt grata vicissitudine apponimus et et nos illi.

De penitencia.

Est hec loquimur de penitencia per et tribus eius ac fructibus. Panem autem ex affectibus suis et utilitatibus. laudantes nominare consueuimus in publicis exhortationibus et resuscitantibus succurratricem in plio occisorum. sanatrices infirmorum. Rectificatrice rumarum. renouatricem inueteratorum. restitutricem depulso. Reconciliatrice offensorum. repatricem detortorum. reuelatrice lapsorum. reductricem errantium. Emendatrice forisfactorum. Iustificatrice malefactorum. Lotricem sordidatorum. Solutricem male concreditorum. Liberatricem captiuorum. Et felix coniunx coarctatorum scilicet in bonos communicatrice dico malorum et similiter resolidatrice fractorum. Has omnes utilitates et fructus eius esse sola dubitat vel ignorat impietas infidelitatis que omnes utilitates ei denegat et usque errauerit quidam heretici ut omnino assererent quod non est peccantibus animabus reuersio. Et atque quod nulla ei spes venie locum post lapsum sumentes occasione erroris a verbo Apostoli quod legis ab Hebræos vi. In possibile est eos qui semel sunt illuminati gustauerunt etiam donum celeste et principes facti sunt spiritus sancti. Gustauerunt nihilominus bonum dei verbum virtutis. Seculi venturi et lapsi sunt. Rursus reuocari ad penitentiam que locutio si iuxta pueri sitatem eorum intelligenda esset. Non verbum apostolicum fuisse sed apostaticum et ab eis vel eorum similibus scilicet sacras scripturas adulteratoribus et corruptoribus verbis apostolicis inserti qui tunc impietatis sacrilegio auctoritate apostolica erroribus suis imponere non verentur ex impingere non formidant. Intelligitur enim de renouatione baptismali de qua quod rursum fieri aut iterari non possit iam euidenter et irrefragabili ostensione docuimus. Vel de renouatione in futura vita sub hoc semel impossibile est eos renouari. Hoc est in altera vita que est post hanc. quasi diceret. eos qui nouitate sanctificationis huius. id est in hac vita dono sancti spiritus suscepit amittunt vel potius dimittunt. Hic hoc est in ista vita eos rursum hoc est post hanc vitam

renouari ad penitentiam hoc est impossibile
 est ut amissa hec finaliter nouitas itez restau-
 retur vel secundum more scripture ex hoc verbo
 semel potest colligi idem sensus. Sicut legitur
 puerb. xxviii. Qui pueris gradus vijs co-
 sideret semel hoc est absque reparatione. Iuxta
 hunc modum legitur Job. xviii. Semel lo-
 queretur deus hoc est absque iteratione. Et pro-
 pter hoc statim sequitur scilicet idem non
 repetitur iuxta ergo hunc modum semel lapsus
 hic intelligitur. Hoc est absque reparatione vel ite-
 ratione penitentiali. Manifestum est eos
 qui amissa hic baptismalis sanctificationis
 nouitate per penitentiam huius non recuperantur
 sed postea renouari ad penitentiam eo
 quod post vitam istam penitentiam non sit locus
 unde autem intelligitur semel lapsus quod vi-
 delicet qui non adiungit hic per penitentiam ut
 resurgat. Posset tamen intelligi illud impos-
 sibile impossibile nature. nature enim im-
 possibile est quicquid a statu gratie lapsus
 restaurare seu restituere ad eandem licet sit
 omnipotentie diuine possibile. Quia pec-
 catores ad penitentiam resurgunt non est nature
 efficiens sed grande stupendum miracu-
 lum. Hoc autem dixit apostolus ut deterret a la-
 psi per difficultatem et impossibilitatem natu-
 ralem resurgendi. Hinc ergo errorem tam
 impium tamque nepharium primus agredimur
 destruere Deinde errorem hebreorum confessionis
 solui deo faciendam esse nullatenus autem facer-
 e debemus pertinaci cecitate contendit In p-
 mis ergo accidit istis erroneis ut non so-
 lum nulla sit sanctificatio penitentialis sed
 etiam ut pene nulla et etiam noxia sit in adul-
 tis sanctificatio baptismalis. Adeo enim
 per pauci persistunt absque lapsu in sancti-
 tate baptismali ut pene nulli censendi sint
 coparatione multitudinis eorum quod prolapsi
 sunt ex ista. Huius autem omnibus non solum
 irrita et nulla facta est sanctificatio baptis-
 malis sed etiam ingratitudinis et apostasie
 defecto occasio. ita ut melius esset eis nu-
 quam fuisse renatos post gratiam regenerationis
 in ingratitudine et apostasia facti ceci-
 disse. Meliusque eis esset ad deum nunquam acces-
 sisse quam accumulatorem ingratitudinis quam
 de facto vocauimus ab ipso recessisse. Iux-
 ta illud mathei. xvi. Bonum erat eis si na-
 tus non fuisset. et marci. xiii. et ii. pe. ii. me-
 lus erat eis non cognoscere viam iusticie quam
 post agnitionem retrosum conuertere ab eo quod
 illis traditum est sancto mandato. Unde di-
 cum est et illud Turpi est ei qui quam non ad-

mittitur hospes. Deinde manifestum est per
 se esse rerum natura impossibilitatem nulla esse
 omnino obligationem. Querimus ergo ab
 illis de isto qui lapsus est et penitet et pa-
 tus est emendare per viribus quod deliquit. Que-
 rimus inquit quid ab eo requiratur ampli-
 us. Cum enim ultra vires et posse aliquid face-
 re natura impossibile sit unicuique ergo nul-
 la eius est obligatio. Similiter ipsum non pec-
 casse vel non esse lapsum modo est natu-
 ra impossibile et omnino non cadens sub
 prelate liberi arbitrii. Non tenet ergo nec
 peccasse nec ab eo requiritur deus ut non pec-
 cauerit quia ergo totum facit quod ab eo req-
 ritur deus et exigit iusticia. etiam de preterito la-
 psi facit ergo quicquid iustum est facere ergo
 iustus est. Preterea autem requirit deus ab
 eo emendationem preteriti lapsus autem non. si
 regreditur et non regreditur quod ei est impossibile
 ut iam diximus. Requirit ergo ab eo solum
 quod ei possibile est ut nos posuimus. Totum er-
 go facit quod ab eo requirit deus. Nihil autem
 ab eo requiritur deus quod non requirit iusticia
 vel econuerso. Totum ergo quod facit quod iu-
 stum est eum facere et emendat quicquid iustum
 est eum emendare. Quia ergo facit deo quod
 quid ab eo requiritur necessario deo satisfacit
 atque iusticie ergo nihil amplius petit
 ab eo deus pro eo quod peccauit. Quatum
 ergo ad deum prouide est ac si non peccasset
 Valet ergo penitentia in hoc quod in statu
 preteriti restituit penitentem. Si autem non regreditur
 ab eo emendationem certum autem est quod req-
 rit ab illo quicquid facere tenetur et debet.
 Sequitur ergo ut iste non teneatur emenda-
 tionem facere. Si autem non tenetur emenda-
 tionem facere ergo nec ad penam nec ad alius
 pro eo tenetur quod est manifeste inconueni-
 ens. Amplius. quod deus non restituit
 sic penitenti gratiam suam aut est pretextu pre-
 teriti lapsus aut alia de causa. Quod si dixe-
 rit quod pretextu et merito preteriti lapsus seg-
 tur manifeste quod iniuste punitur. Necessa-
 ria enim sunt impossibilia sicut non habet leges
 ita nec peccatum nec puaricationem nec penam
 nec remunerationem quia ergo istum peccasse nec
 cessarium est et ipsum non peccasse impossibile et
 iam nullomodo voluntarium hoc est volunta-
 ti vel libero arbitrio subiectum. et quod ampli-
 us est voluntati istius contrarium vellet enim
 quantum potest se non peccasse. Inique er-
 go cum eo agitur quatenus pena pro hoc pu-
 niatur. Punitur autem pena damni pro hoc
 Amplius. nec deus nec iusticia ab eo

requirit vt nō peccauerit vt dixim⁹. Quāto
autem mag⁹ requiri vlt⁹ exigi potest aliqd
ab aliquo quā torment⁹. Si p hoc pena
tanta ei irrogat⁹ ab eo ergo requiritur non
emendatio peccati qd fecit sed magis tor
ment⁹ extorqri ab eo intenditur q nō pec
cauerit quia pena tant⁹ damni ei irroga
tur pro eo q peccauerit ⁊ p ipso peccasse
q vnq; iam necessariū est ei et in euitabi
le puniēdo siquidē est p eo q peccauerit
⁊ pro ipso peccato peccasse q iam nō ca
dit in ptate liberi arbitrij sicut nec ipm nō
peccasse. Amplius, ipm penitere siue
penitudo motus naturalis ē in homib⁹
quo recedere nitimur a peccat⁹ et reuerri
ad p̄stinam innocentia. Iudicat aut illuz
esse naturalē hoc ipm qd in omni indinē
duo ipius speciei hūane s; inuenit dum
mō capax ⁊ susceptible sit illi qd dixim⁹
ppter puulos. Tertū autem ē q null⁹ mo
tus nature siue conatus frustra ē natura
liter neq; vnq; natura ad aliquid conat⁹
a quo sit naturali impossibilitate p̄hibi
ta. a p̄stina ergo innocentia impossibile ē
naturā humanā naturali impossibilitate
esse p̄hibitam cuz ad illaz motu penitus
obtinenda naturali euitatur. Amp. la
psus animaz autē irrepabilis aperte di
uine misericordie que p lapsuz eis dē in ex
orabile ⁊ omnino inflexibile eis dē se red
dit aut apte iplari animaz q adeo hui⁹
lapsibus vulneratur vt medicina vltim⁹
locū in eis non habeat vel eousq; ingnā
tur vt ablutio atq; deletio maculari eis
impossibilis de cetero sit. Q. si apte diu
ne misericordie sequerent⁹ eos manifeste
duo incōueniētia que non taz falso quā
etiam imple de deo sentiunt⁹. Primū est
quia tunc vel parua vel nulla inueniatur
dei misericordia quando illā decet habun
dantissima esse. Quis em dubitat tunc ma
xime decere superhabundantē esse miseri
cordiam dei quando maxime habundat
misericordia et nō obstitit iusticia in eis in
eis aut qui penitēt vt dixim⁹ non solū nō
obstitit iusticia s; etiā adiuvat dum em se
ipm iustificat ⁊ torq; q penitet ⁊ diuine iusti
cie se p beneplacito suo torquēduz expo
nit ⁊ tradit dū misericordia toto desiderio
totoq; ciulatu ⁊ toto luctu cordis exposcit
vbi queso decet dei misericordia inueniri si
in casu isto miseratiōes eius defecerit. Q.
si dixerit qm obstitit iusticia q min⁹ pe
nitenti ⁊ eā poscēt impendat misericordia

⁊ ita ipse ira dei que nō potest ēē nisi iustifi
cima cōtinet misericordia ei⁹ dē at; p̄hibet
omino a p̄nitēte. Vtū ē qd dixim⁹ q ibi
parua vel nulla inuenit⁹ misericordia dei
vbi eam deceret maximā at; habundantissimā
inueniri. Non em ē inuenire peccato
rem q non sit penitēs. aut cōtumar. aut
neuter. Qnēadmodū puul⁹ aut iust⁹ ⁊ ig
norans ignorātia simplicia. Qui em negli
gens ⁊ ignorātia aut illa q sol⁹ dici cras
sa ⁊ supina ignorās ē. non solū ignorans
dicēdus ē. sed cōtumar eo q noluit intel
ligeret vt bñ ageret. Quia ergo cōtumar
⁊ penitēs contrarij sunt ⁊ maxie a se dista
tes in genere peccatoz. Cōtumar aut per
ipaz ptumacia remotissim⁹ penitētes mie
deiz gratie iustificatiōis sunt ppingores
medi⁹ ⁊ extremis Cōtumaces em omno
se elōgāt ⁊ recedūt a mia dei. Medij aut in
nullo appropinquāt ⁊ appropinquant qz i nullo
conat⁹ nec etiāz intēdūt manifestu ergo ē
q penitētes ppingores sūt dei mie ⁊ qz
iustificatiōis quāz ali⁹ p̄ctores. Et hoc ē qz
ipī tota studio sitate at; conatu ad illā res
dant ap̄ximāt vt medi⁹. si ergo in eis nō
inuenit⁹ mia dei habūdantissima ⁊ mē
qd dixim⁹ in p̄ctoz em misericordie diuine
ē eam habūdanti⁹ opari. Quēadmodū
⁊ in naturalib⁹ fieri videm⁹. Ignis em vi
ciora seu ppingora sibi vehemēt⁹ ca
lescit ⁊ lux eadē magis illūminat et ita de
alijs. Q. si iusticia dei a deo arata ē mi
sericordiā vt penitētes ad p̄stinā grām nō
admittat aliqd aut i eo fac dei mia aut nō
hūi si nihil eodē mō se hz erga penitētes
vt erga ptumaces ⁊ hoc ē eundē inq; tas
s; vt nō magis respiciat penitētes dei
misericordia quā ptumaces ⁊ omnino vo
lētes reuerri. Si aut aliqd opatur in eos
dei mia aliqd inq; sue miseratiōis necē ē
vt illud sit vel restitutio grē licet minoris
quā p̄stina fuerit ⁊ ita declarati⁹ ē qd inte
debam⁹ videlz qd ē reuersio aiab⁹ ⁊ red
ditus ad dei grām ⁊ amorē licet nō ad mē
tam a qnta prolapsa sunt. Et nos ad hoc
discuem⁹ infra vel erit diminutio pene
infernalis ⁊ hec diminutio vel erit p̄t tot⁹
tam ipam penā nūerantis q dicit qta vt
aliquota toti⁹ vel non. Si aut fuerit p̄tis
necesse ē per penitudinē tandē totā penā
infernale euacuari. Omis enim hui⁹ ps
aliquotiēs precise ē in suo toto. Quā p̄t
si hac penitudie ⁊ tanta. tanta ps inferna
lis pene tollitur. Tanta iterū penitudine

tanta alia tolletur et ita donec consumatur. Si ita est de misericordia dei vel iusticia ut tanta penitudo tamen de pena predicta diminuat, fiat ergo tandem ut replicat et iterans penitudinibus tanta pena infernalis absumatur. quapropter tota dampnatio eterna. Est ergo effugium et euasio ab eterna dampnatione per penitudinem seu penitentiam. Si vero non fuerit pars aut erit maius parte aut non. Quod si fuerit maius parte eius ergo venies ad consumptionem totius pene per viam quam diximus. Si autem nec fuerit pars nec maius parte erit ergo quamlibet preminuere quere erit sic punctus ad totam penam. Quare detractio illi a toto erit sic detractio puncti a linea vel corpe non est diminutio illius in aliquo. Relinquit ergo ex omnibus his misericordia dei in eos qui penitent nihil miserationis operari. Nec restitutio nem gratie nec diminutionem pene et ita omnino nulla esse misericordia dei in eos des. Quod si dixerit quod operas diminutionem pene temporalis vel dilationem pene iehenna. Dilationem vero vniuersi diei vel multorum etiam manifestum est non plus dixisse quam si detractorem puncti dixisset ex linea vel corpe ad eternitatem enim nec milia annorum plus quam paucis sunt quantum autem indecens sit hoc misericordie dei apparet ex illo exemplo. Quenam modum si quis deberet alicui regimendo valde ac magnifico innumera biles thesauros nullomodo deceret regis illius magnificencia obulvnu remittere solummodo vel minutum. Sed potius contumelia esset ei a deo velle facere remissionem et adeo pauci vtilem recipi. tanto fortius dei magnificencia et gloria decere non potest ista punctalis et ridiculosa remissio. Amplius si ista misericordie permodica in nobis erga peccatores in nos et veniam postulantes ita nos habere cogit ut non solum veniam nos prestare sed etiam adiacere bene filia nos faciat. Quid fons ille abyssalis misericordie dei in peccatores penitentes faciet. Stilla autem permodica est omnis humana misericordia quantumcumque esse videatur ad fontem illam in deficientem et redundatissimum misericordie dei. Amplius Qualiter venisimile est iusticia dei eousque artare misericordiam ipsius ut non recipiat penitentes et non potius misericordia eius rigore iusticie rectere se veritate nec minus in illam potius quam conuerso. Amplius quam iusticia a regere potest a peccato nisi quam potest satisfactio.

ergo obiecta satisfactioe quam potest nulle sunt ulterius preter iusticie. Quare deinceps totum relinquit ipsi miseratione diuine. Quia ergo quam minus recipiat dei misericordia sola obstitit iusticia. Manifestum est quod satisfaciens alias satisfactioem recipit miseratione diuina. Amplius ipse qui peniter adiuvat quantum in se est dei iustitiam toto studio et viribus. Iniquitas autem est malum pro bono retribuere iusticiam ergo diuina non impedit ipsum quando misericordia consequatur et certum est quod alius ipsum non impedit neque obstitit.

Amplius ipsa iusticia dei via est ad misericordiam obtinendam. Quod enim flagellat ex iusticia aut hoc est propter correctionem et emendationem flagellati et aliorum et tunc manifestum est quod ipsa iusticia flagello via est et adiumentum ad misericordiam eius quod sic flagellatur. Multum enim misere deus quod correctio non per flagella percurat. Et amplius eorum miseri tendit propter ipsam correctionem postquam correcti fuerint. Si autem per flagella non intendit nisi vindictam et penam in eo quod penam non videtur ista intentio esse iusticie sed potius malignitatis et ire. Diabolus enim aduersus electos non intendit nisi tormentum et penam in quantum tormentum et penam. Amplius perfecti et procones rei publice scelerat per penas quas malifici infligunt intendunt correctionem hominum nec sinit intentio eorum in penis tormentum et in eo quod talia sunt sed vult eis ut viis ad correctionem et tranquillitatem vite hominum. Quam ergo fortius diuina iusticia longe erit ab ira et malignitate dyabolica ut non sinit eis. Sed magis utitur eis ut viis et auctu culis ad bona que decet intendere magnificencia bonitatis sue. Manifestum ergo ex his iusticiam dei viam preparare et aditus pandere misericordie ipsius presentium flagellozum inflictionibus et nullatenus obistere misericordie quo minus larga sit in peccatores quod per penitentiam iusticie dei se submitunt et se ipsos quasi de iniuria et contumelia in seipsis vindicantes torquent velud quidam diuine iusticie executores et prefecture ipsius atrocissimi lictores.

Amplius necesse est concordare diuinam iusticiam et misericordiam nullamque esse repugnantiam inter eas. Sicut autem se habet ad contumaces iusticia sic ad penitentes misericordia quapropter erit et permutatum ut quemadmodum ad contumaces misericordia sic ad penitentes iusticia. Quare sicut

contumaces eternaliter nō liberat misericordia. licz quātū eā decz d̄ eorū minuat pena. Sic penitētes nō dānabit eternaliter iusticia q̄uis in eo q̄ iustū est adiiciat penam. Amp̄. sic se habēt ad inuicē cōtumacia z penitēcia sic liberatio z damnatio et̄na. Et iterū sic iusticia ad damnationem eorū sic misericordia ad liberationē eorundem quia vtraq; vt causa efficiens proprie z p se ergo et pmutatim vt quēadmodum cōtumacia ad eternam damnationem sic penitentia ad oppositam liberationē. Quare quicqd aut quantū pōt cōtumacia ad eternā damnationē totū id et̄m ex necessitate valebit penitētia ad oppositam liberationē. Et iterū si iusticia per cōtumaciā merito infligit eternā damnationem. erit vt z misericordia p penitētiā operetur oppositā liberationē. Modis enim omnib; necesse ē vt quō contumacia causa ē eterne dānationis. sic penitentia causa sit opposite liberationis. Amplius cū fuerint. a. z. b. termini ad inuicem distātes z eregione atq; ex directo oppositi. Deinde. e. z. f. similiter inuicē se habentes et eiusdē distantie ab inuicem vt illi ita vt quantū distant ab inuicem. a. z. b. distant it̄m ab inuicem. e. z. f. Qui vti q; fuerit ppendiculariter et eque distātes e. sub. a. z. f. sub. b. dico quia necesse est vt cum. c. z. d. eodemmodo ab inuicem habeant se tam oppositione q̄ distantia vt a. b. z. e. f. si fuerint. c. ppendiculariter sub a. hoc est inter. a. z. e. erit necessario. d. in eadem equedistantia inter. b. z. f. z nullo modo ppinquius. e. z. f. distantia enim d. ad. e. est sicut dragonalis recti anguli q̄ dranguli siue sicut latus oppositus recto angulo interangulo ortogonio. distantia vero. d. ad. f. est sicut latus eiusdē quadranguli vel sicut lat̄ p̄nominati trianguli qd̄ cum alio continet rectū angulū. Quare si debet esse motus qui vtiq; nō potest eē nisi rectus z secundū rectum erit ex. a. p. c. m. e. z ex. b. per. d. m. f. Et si impossibilis ē motus. a. b. per. d. in. f. necessario erit impossibilis motus a termino. b. per c. in. e. verbi gratia. sicut si. a. z. b. sint ira z misericordia. c. z. d. vt contumacia z penitentia e vero z. f. sicut eterna damnatio z ei⁹ oppositum. Quia ergo ex ira dei z cōtumacia peccantiū est eterna damnatio quasi motus ex. a. per. c. m. e. erit similiter ex dei misericordia per penitentiā eterna libera

tio seu salus quasi motus ex. b. per. d. m. f. Et sicut impossibilis est motus a cōtumacia in eternam salutem seu liberationē q̄ est a termino. c. interminū. f. ppter obligatē atq; distantia. ita ex necessitate impossibilis est motus ab ipā penitentia in eternam damnationē q̄ est a termino. d. ad terminum. e. ppter eandem obligatē z distantiam. motus enim siue operationis tam ex ira dei q̄ ex misericordia eius impossibilis est q̄ sit secundū obliquū per se sed magis secundū rectum z quasi ppendiculariter. Sunt enim cōtumacia z penitentia. z generaliter merita ex modo aliquo sicut dispositiones naturales in natura siue naturaliter passibilitates. Unde quemadmodū ex virtute naturaliter agente necesse est passibilia ab illa virtute recipere prout congruit dispositionibus passibilitatis sue sicut apparet in calore. qui lutum indurat et ceram emoluit. Sic ex eadem dei optima voluntate contumax et penitens pro meritis suis ad similitudinē materialium dispositionū contraria recipiunt scilicet cōtumax condemnationem z penitens remissionē. Et sicut impossibile est vt si contumacem z nō reuertentem omnino non cadat operatio ire. ita impossibile est vt super penitētes non descendat operatio misericordie dei que est remissio et gratia. interdum tamē etiam in contumaces descendit misericordia dei vt deseruat cōtumaciā suā z emolliatur ad obediendū creatori. hoc autē non est per ipā contumaciā neq; casualiter neq; occasionaliter. cōtumacia em̄ p se edirecto opponit se misericordie dei sicut legitur Job. xv. Terendit aduersus deum manū suā z contra omnipotentem roboratus est cucurrit aduersus deū erecto collo et pingui ceruice armatus est. Qd̄ ergo operatio dei ad cōtumaciam interdum descendit de habundantia et inundatiōe eius est que tantū obicem ymo murtet montem cōtumacie sue impetu et fortitudine irrumpit. Et ppter hoc peccatum in spiritum sanctum irremissibile dixit veritas. mathei. xii. et Mat. iii. et Luce. xii. Amplius. querim⁹ ab huius blasphemis qualiter intelligant deus nō misereri penitentib; eousq; vt in p̄missa gratiam eos recipiat siue restituat. necesse habent debere deum non posse vel deum non posse reperare lapsū. qui em̄ de

nihil creant. Nemo audeat dicere simili
ter ipm nescire lapsum reparare non mi-
nus nepharium est nec min⁹ manifest⁹
inconueniens. Restat ergo vt dicant de⁹
nolle misereri penitentib⁹ eousq; quo di-
ximus. Non possunt autem effugere quē
admodum dicunt potentiam dei esse sup
omne possibile et scientiam vel sapientiā
eius super seibile. Sic necessario bonitas
eius super omne sibi congruens et similis
respondens vt iusticia eius sit super omne
iustificabile et misericordia eius super om-
ne miserabile. Sicut ergo null⁹ possibi-
le effugit potentiam eius. nullum seibile
scientiam eius. ita nullum iustificabile ius-
ticiam eius. null⁹ miserabile misericor-
diam eius et nullum iudiciabile vt ita dica-
mus iudicium eius. et nullum damnabi-
le damnationē eius. nullumq; ira dignū
iram eius. Quid autem est iustificabile iu-
diciabile atq; damnabile ira q; dignum
dei peccator rebellis et contumax contra
dei optimam voluntatē. Quid ergo mi-
serabile ac misericordia dignum nisi pec-
cator penitens ac reuersus toto studio ac
vitiis nitens ad emendandū deo qd de
liquit et obediendum de cetero sue bene-
placito voluntatis. Manifestū ergo est q
non continet se misericordia dei super pe-
nitentes qui et hoc ipsum qd penitent de
vitiis bonitatē eius recipiūt. Si forte
quis dixerit q; quēadmodum non defe-
ctus est vel impotentia sapie dei q; ipsa
non scit hoīem esse asinū. Sed defectus
iste est apte ipsius q; est hoīem esse asinū
videlz q; ipsius in natura sua non ē seibile
eodem modo nō ex defectu misericordie dei
est q; peccator licet penitens non reparatur
sue restituitur ad p̄stinam grāz. Sed po-
tius defectus est apte ipsius qui in seipso
repabilis siue restituibilis non ē. Quem
admodū vulnus inneruo p̄transuersum
non est sanabile neq; neruus p̄transuer-
sum ruptus aut sect⁹ iterū reuigibilis et
vulnus incarnet et si sanabile sit non tamē
eiusq; vtrouocauit et maculaz cicatricis nō
relinquit. In p̄mis dicimus q; sensus cō-
tradicti huic errori. quis enim nō videat
correctionem in hominib⁹ post delicta. et
melliorationē multam eousq; ad sublimi-
ora bona peruenire post peccata et maio-
ra q; essent illa a quibus peccando prola-
psī sunt nec solus in hominibus istud est
Sed etiam in brutis animalib⁹ que vide

m⁹ domari a ferocitate sua corrigi a bru-
talitate sua. sicut apparet in canibus quo-
rum vehementia et auditas voracitatē tē-
poratur et corrigi minis atq; verberibus
adeo vt mensis dominorū suorū appropi-
quare non audeant. nec quicq; ex eis ca-
pere ymo cum multa mansuetudine ex-
spectant q; eis vel detur vel proiciat. De
inde etiam erudiri q; apparet in ipsis ca-
nibus qui erudiuntur etiam vsq; ad inue-
stigationē latronum vt de alijs taceam⁹
et de auiibus que erudiuntur etiā vsq; ad
loquelam et salutationē magnatum. Ad
hoc ergo inconueniens degenerunt vt so-
lum hominem ponant incorrigibilem et
inemendabilem et indisciplinabilem cu⁹
ista incomparabiliter magis eis congru-
ant quā alijs animalibus. Amplius.
nulli dubium est qn tota voluntas mala
qua iste est auarus seu cupidus seu luxu-
riosus extingui possit in isto et contraria
voluntas in eo fieri. videmus enim aliq; s
primo auaros et postea largos. Eodem
modo videm⁹ quosdam primū luxurio-
sos et postea castos. certum autē est q; con-
trarium supueniens destruit contrarium
suum funditus. Quare castitas supueni-
ens destruit funditus luxuriā. Et ad hunc
modum ē videre de omni vicio. Amp.
de virtute apphensua manifest⁹ est q
ab errore quocūq; est ei reuersio ad sciē-
tiam et ab obliuione ad memoriā. Et insu-
per p̄ficere contingit etiā in multo nobili-
orē et cerciorem scientiā quā sit illa aqua
p̄ obliuionē decidit. ergo et vi motiua sibi
euenire necesse ē. Quis em̄ dubitat quin
ab ira scit se redire ad pacē et ab odio ad
amiciciam maiore etiam quā ante fuerit.
Quapropter omne viciū deabile ē naturali-
ter ab anima humana et oīs virtus in ea
naturaliter plantabilis omisq; mala vo-
luntas eiusdeq; naturaliter et p̄trariā mu-
tabilis. Quis ergo hūana anima natu-
raliter ē ad statū p̄stine innocentie reuer-
ti possibilis et in statū p̄stinum repabilis.
Amp. si natura arborū et plantarū pos-
tens est inreparationē et restitutionē oīm
eorum que vis et cōtrarietas hiemalis ei
abstulit. sicut videm⁹ in vno tempore oīa
vegetabilia hoc ē herbas et plantas recu-
perare quēcūq; asperitas hiemalis eis dē
abstulerat scz flores et folia et etiā frondes
vt in salicibus et vitib⁹ apparet ac denuo
reuertere se ac exornare hīs omnib⁹ quā
Eij

tofortius natura humana eousq; deserui non debuit vt absq; spe vlla surgendi caderet per peccata. Amplius. si serpenti q; tyris dicat et multis auib; vt aquilis et accipitribus et ceruis virtutem ipsorum renouatua verustatisq; ac de fornicat ex terminanda diuine sapientie bonitas dedit quomodo incompatibiliter magisq; huiusmodi virtutem hominum indigentibus de illa non prouidit. Amplius. si corpori humano vires dedit quibus a casu suo corporali videlicet resurgere possit. Quam misericordissim; deus animam humanam a tam necessaria tamq; salubri virtute nudam ac pauperem derelinquit. Amp. si recidius corpori dei misericordia medicinas prouidit. quomodo non multo fortius reciduis animarum. Si enim corpora non sunt curanda nisi propter animas quare nec vtilia nisi propter eas adeo aut cure sit curatori omnium deo vt morbis eorum sue punitiui siue reciduis medicina prouidet quato fortius animarum morbis vtriusq; medicinas necessarias et salubres prouidit. Amplius. hominem libertate arbitrii proutum naturaliter esse ac proprium iudicii propriumque potestatis illam facultatem naturaliter habere per seipsum manifestus est. Et si quis ad exterius ratione hoc est lingua in hoc contradicere voluerit corde tamen istud concedit. Inde est quod coactio et violentia tamque nature humane contraria ab omni homine naturaliter fugiunt ac pruribus repelluntur. Inde est etiam quod cum aliquis in nos peccauerit ipsius reum ergo nos naturali iudicio iudicamus. Similiter et nos ipsos si in alios dereliquerimus. hoc autem nullo modo faceremus si nec nos nec illos nostri iudicii esse aut potestatis crederemus. In eos enim qui merito ignorant et in eos qui aliena vi et violentia ferunt non solummodo faciles sumus ad veniam. sed nec in aliquo eos reus esse vel deliquisse reputamus. Tercium iudicium est quia ipsos delinquentes nature instinctu tamque sui ipsorum iudices adimus vt nobis quod delinquerunt emendent tamque de se nobis iustitias facientes tamque debitoribus iusticie huiusmodi et emendationis expectamus. Quarta vero probatio est et hoc ipsum est ipsa nature interna confessio ac recognitio quam vnusquisque interrogatus an libenter et gaudenter non solum volenter fornicet vel alio faciat quod est peccatum intus id est corde co-

fitur et recognoscet quod sic. Quamque enim multis verum sit quod non pure volunt quod faciunt immo ex parte et finem quid volunt. Sic legitur. puer. xij. Vult et non vult piger. verum est quod sola voluntate facit et insuper maiori voluntate videtur hoc facere quam si pure illud vellent maior enim aqua videtur qua obices irruit et resistencia repellit atque repellit quaque sine obice ac resistencia fluuit maior inquam in eo quod talis. Amp. si libertate arbitrii non esset homo peccator sed necessitate sola atque violentia vel naturae fati vel astroz vel demonum siue alterius iuscunq; ferret siue impelleret aduoluit et cupita ac prohibere curat voluit ac cupit omnino nemo peccaret. nec laude vel vituperio dignus esset. disciplinaque atque correctio et eruditio omnino nihil esset. nec agendum esset hominibus de moribus neque de virtutibus aut vitiis sic nec cum lapidibus. Si enim nature et necessitati nihil recipit. Si enim quis lapis recipe quicquid potest disciplina vel eruditio pro morte quae nature necessitas aut violentia ipsi vel viderit vel intulerit. Pa lam ergo est ex his hominibus sui iudicii suorum esse proutis suisque esse iudicem et arbitrum. Et propter hoc omni alii de se merito prouti vel etiam non prouteri teneri de seipso iudicari et iusticiam exhibere. Si ergo in deum peccauerit tenet ei iudicium et iusticiam facere de seipso. tenet quod condemnare se rex quod est iurare. Si tenet quod torquere se vel punire alio si exigitur delictum. Cum autem hoc fecerit deo satisfactum erit ab eo in parte ista nihil amplius. de iure exigere poterit de hoc autem est veraciter penitere vel hoc iudicium et hac iusticiam de seipso facere. Et hoc est quod legitur in psal. Iudicium et iusticia correctio sedis tue. Et iob. xxxij. Quod quod non amat iudicium sanari potest. Et iterum in psal. Si iudicium et iusticia non tradas me calumniaribus me. Quod de alio iudicio atque iusticia intelligi non potest. Et iterum. i. Cor. xij. Qui si nosmetipsos diiudicemus non vnius iudicem caremur. Ita ergo fecimus manifestum quod ois peccator tenet penitere seu penam agere. hoc est iudicium et iusticiam de seipso facere et hac lege acceptate seu auctoritate nature lege inquam quam in seipso naturaliter vnusquisque legit nature inditum et inscriptum. auctoritateque et potestate qua se naturaliter vnusquisque proutum euidenter cognoscit et interna confessione cognoscit. Quod ergo huiusmodi legi solus deus est auctor latorque inscriptor huius prouti siue auctoritate institutor et doctor necesse est.

ipm et ratum et gratum habere iudiciūq;
bndi lege ab huiusmodi potestate factū
fuerit tanq; propriū. Necesse enī est eius
esse iudiciū cui lege et auctoritate fit. Im
possibile ē ergo h^o iudiciū ab ipso stracta
ri seu reuocari. Ratiō ergo h^o sniam quā
bndi iudex ac lege sue fm hac leges p se
sue ptra seipz tulerit. ergo et absoluti h^o
se absoluti et pdenati ite pdenati. Ab
soluti sunt ergo apō dei veraciter penitē
tes. Cum enī id totū soluant qd lege illa
soluere debere iustissime iudicatur neces
sario absoluti sunt. Jam ergo declaratus
est tibi penitentie iudicium reuocari non
posse ac per illud absolutos in nullo vltē
rius remanere ligatos Et quia necessario
a deo absoluti habent tamq; eius legez
auctoritate absoluti. Et quia impossibile
est iterum damnari eos qui penitētiā
iudicij damnationē in se recte tulerunt ri
teq; susceperūt et portauerūt. Ex quo reli
quitur vt nihil omnino dānationis restet
veraciter ac digne penitētib; post pactaz
digne pnam. Uerum qm ipsa lex quā di
uinus naturalis regulas honestatē natu
ralis ac iusticie ptenens originali corrupti
one pene tota sepulta et puerudinali pe
ne tota cumulata tamq; aggere et malaz
puerudinali superimposito. Quia etiam
lux ipsa interioris visus multiplicibus te
nebris quas numerare superledemus in
uoluta ē et obscurata. sicut dicit Job. xxvij.
Nos quippe inuoluimur tenebris. Et ite
rum eiusdem. iij. Circumdedit eum deus
tenebris. propter inq; istas duas causas
necliber mentis inscriptas regulas bone
stat. plene aut plāe exhibz legibiles. nec
intellectus noster in eodem legere potest
distincte et aperte hinc ē q tria nobis am
micula diuine prouidentie misratio no
bis adhibuit videlicet. Lucernaz scriptu
re. adiutorium doctrine. spiraculum gra
tie de quo prouerb. xx. Lucerna hominis
spiraculum hominis que inuestigat om
nia secreta ventris. Quantum enī offen
dat ipse qui peccat a quātis bonis cadat
et in quāta mala se iniiciat. Deinde quā
tis auxilijs gratie diuine vt resurgat et re
leuetur indigeat nosse atq; videre non ē
nature tot et tantis malis aut officium
merse atq; inuolute virtus aut officium
sed diuine gratie inestimabile atq; irres
gratiabile beneficium. preter hoc et eo sen
su doloris et compunctionis affligi. illoq;

flumine lacrimarū profluere. illo pudore
confundi. illo timore terreri. illo tremore
concuti quod vnus etiam solius pec
cati mortal' vulnus imminetq; supplicij
eterne damnationis seditasq; ac turpitu
do nuditasq; eiusdem peccati corā oculis
dei merito exigunt. Non est mortuaz spi
ritualiter animaz possibilitas sed gratie
viuificatē sensficatē ac illuminantis interio
res oculos incōpabilē donū. supsedē me
tu prolixitatis enumerare et enartare quā
impossibile sit peccatori diuio auxilio atq;
presidio destituto victo et in victorijs dy
aboli potestatem dato. et in eius seruitu
tem redacto. ex. viij. Jobā. et. ij. Lasi. pe
tri. ij. Deindō letaliter vulnerato finibusq;
peccatorū constricto. Ex. v. puerb. quam
inquā impossibile est ei tor et tantis inco
modis pstrato obruto et obfesso eripi de
potestate tenebrarum de faucibus leonū
infernaliū. De manibus vebemoth de
quo legitur Job. xli. Non est super terraz
potestas que comperetur ei qui factus ē
vt nullum timeret per se ergo hoc est solū
viribus suis et resurgere non potest miser
rimus infidelissimus infelicitissimq; pec
cator qui per se solus cadere potuit. Quē
admodum alibi idem alijs verbis dicitur.
scilz postq; homo est spiritus vadens
et non rediens. Uadēs scilicet per se nō re
diens autē per se. De alto nāq; gratie de
arce virtutum quasi de turre excelsa atq;
sublimi precipitare se potest in cloacā im
mundicie quantū ad luxuriaz secundum
Aug. informacē viciōrū et pfunditatē abyssū.
Sed vt contractis vel potius amif
sis alis illuc reuolet. et non solum amfra
ctis sed potius pstritus illuc redeat est im
possibile. manifestū est de hac contritio
ne. Job. xvi. De cōtritione et confractiōe
simul. Marthei. xij. Qui ceciderit super la
pidem istum confringetur super quē autē
cecidit cōteret eum. Et iterum. Luce. xx.
Omnis qui ceciderit super istuz lapidem
conquassabitur. super quem autē ceciderit
cōminuet eum. Jam ergo patefecim; re
uersionem esse animab; humanis ac re
pationem seu restitutionē post lapsum in
peccata et qualiter etiam est hoc videlicet
quia partim ex conatu ipsarū animarū
licet ad modicum. partim autem ad plus
rimum ymo pene ad totū ex superbabū
dātū gra vbi pus habūdauit dilectū et dei
clarauim; etiam cū hoc et etiam stabiliui

in libertate arbitrii sue liberi arbitrii licet multum deprimatur atque detritum in nobis. et quia largitas misericordie dei nullo modo se denegat ad illam redire conatibus qui conatus absque eius adiutorio reuera nihil est. Sicut dicit Augustinus in libro confessionum. Scio inquit quia sine te nihil sunt omnes conatus mei. Et ipsa veritas Johan. xv. Sine me nihil potestis facere. Qui etiam conatus gratie dei puenientia dona sunt. quando et ipsum desiderare gratiam gratie sicut dicit Augustinus in libro de correctione et gratia. Desiderare autem gratiam et munus est. et ante ordine naturali quam ipsum conari ad gratiam. Quapropter si ipsum est gratie cum sit causa efficiens eius quod est conari ad gratiam. Multo fortius ipsum conari ad gratiam gratia erit quod utique verum est secundum rectam intentionem eius quod est conari interdum tamen conari ad gratiam intelligitur abusu suum. Qui facit aliquid quo facto ad gratiam recipiendam est habilior. licet non intendat ad gratiam. Intendere enim ad gratiam etiam gratie est quia ipsum nosse gratiam non potest esse nisi ex gratia. Aliud autem est longe conari redire ad innocentiam atque iusticiam qualem natura suggerit et ostendit aliquid conari ad sublimitatem gratie quam similiter gratia sola ostendit fortassis enim possibile fuit nature humane in statu naturalis innocentie si ab illo per peccatum non cecidisset si alia lesio vel vis quam ipsum peccatum secuta esset ad illam redire et omnem maculam ex illo inherentem vel relictam naturali penitudine abradere atque abolere. ab altitudine autem gratie cadentes ad illam reuolare nature viribus. per se impossibile est idubitanter etiam hunc statum nature rationes quas supra posuimus ad hoc facientes intelligimus.

Unc vero iuxta premissum errorem secundum qui proprius hebreorum est qui negant confessionem facientem esse sacerdotibus destruere aggredimur dicentes in primis quod si deus peccatorem merito ut suspectum et ut paulo ante inimicum recusare voluerit et iudicem eum habere in causa quam aduersus ipsum habuuerit. Quis dubitat quod de iure facere possit. Si ergo iudicium et iusticiam de seipso peccator per penitentiam deo facere noluerit merito et iure in eadem causa alius quam ipsemet iudex

erit. Alius ergo audiet delicta quam ipse qui deliquit. alius cognoscat atque puniabit. non autem audiet alius omnia et perfecte nisi ipso qui deliquit confitente et errante. quia ipse solus et maxime omnia illa nouit. confessio ergo alij facienda est quam deo. Amplius. deo facta confessione quid ipse inde iudicet vel pronunciet vtrum absoluat aut condemnet penitus ignota tur nec pro absoluto nec pro condemnato se habere debet. Sed pendebit pauidus et dubius pendente sententia et hec tota vita ista. Sententia ergo huius iudicij reseruatur ad alteram vitam. et confessio ista in nullo illas acceleraat quo perueniat ad confitentem. Qualiter autem illud reputabitur iudicium vel iusticia de quo nulla apparet sententia quo nullus appareat absolutus vel condemnatus. Quod si dixerit. Quia huius confessio mitigat iras iudicis et hoc quidem verum esse concedimus si ex deuotione fuerit. Amplius. hec est figura seu forma iudicij ut primum iudex sedeat in medio. actor et reus stent ante iudicem alter alteri ex aduerso. Dein de aduocati et testes. Aduocati ut de iure causas instruant. testes ut de facto. cauti autem est in iure isto scilicet et politico ut nemo iure suo ius sibi dicat et eo ipso quod istud presumperit re ipsa careat. Quia ergo penitentia in eo iudicio quod cum deo iudicandus est et a deo impetitur. merito in eodem iudicio iudex esse non potest. sub alio ergo et palium iudicandus est et quia ipse deus iudicet: est. nostris legibus et consuetudinibus agnoscitur. ymo eisdem firmatum et obfirmatum ut tertius in medio sedeat quod ius reddat. potissimum illa de causa. quod nostris legibus et consuetudinibus tamque viis non similes atque certissimis maxime reducantur et reducibiles sumus ad lucem veritatis et viam salutis propter quod et hoc idem ipse elegit ysa. xlii. Recordamini in memoria ut iudicemur filii. Parati si quid habes ut iustificeris. et Mich. vi. Iudicium domini cum populo suo et cum israel iudicabitur. De hoc iob. xxi. Si contempsit iudicium subire cum suo meo et ancilla mea cum disceptaret aduersum me. Quia autem peccatum non solum peccatum est eriniquitas. Sicut legitur. Job. iii. sed etiam vultus est siue morbus siue egritudo. Et sicut furtum est vel rapina que committitur in deum necessario ex hijs tribus tres rationes

oriuntur quibus euidenter ostenditur confessio-
nem coram alio quam deo esse faciendam.
Sed iniquitates et iniurie temporales
sive corporales iudices habet ac magis-
tratus proprios qui eis iudicet pronunciant
et ministros qui iudicii sententias exequantur.
Quarto fortius spirituales iniurie
iudices habebunt et magistratus et alia que
iudicii sunt. Quapropter erit de his necessarium
iudicium et ideo iudex seu iudices. Lertum
autem est quia de his iudicare nequeunt
absque cognitione. hec autem non potest nisi
per confessionem. confessio ergo faciendam
est de rebus istis huius iudicibus. Amplius
et aduocat qui occultat. Ius et testis
qui abscondit veritatem facti uterque peccat
in iudicem. Si utriusque reuelatio predestine
debeat et nulli obesse. Reuelatio autem confessionis
evidenter predestine contentibus et nulli
obest. Et si forsitan in aliquo casu contra-
rium inueniret forsitan ibi non esset confessio
facienda. Quocirca modo si confessio
onibus auditorum predestine esset et publicator
confessionum. Alii etiam casus sunt in quibus
non audent dicere quod teneant homines
facere confessionem. Quemadmodum si quis
cogitauit vel coniurauit in morte sacerdotis
sui et videat eum ad iram et odium facile
non audent dicere quod teneant hoc eodem
confiteri. Eodem modo si mulier speciosa
sacerdoti sui lasciuia ac petulantia conuer-
sit et quod mulieres sibi prestantes nota earum
firmitate et auditis temptationibus sollicita
re deturpitudo die consueuerit. moris omnibus
plurimum ut de licencia ipsius vel episcopi sui
sacerdoti alteri confiteatur. Eodem modo si in
pecciscentia sacerdoti sui aliqua exarsere
rit quod utique grade horrendum peccatum est
si sacerdotem suum infirmum carne nouerit.
non audent consulere quod hec eidem con-
fiteatur. Iuxta istos modos facile est excogitare
casuum quibus licitum est alii quam proprio
confessiones facere sacerdoti sicut in his
que tangunt ipsum sacerdotem ex quorum scilicet
notitia spirituale piculus inuenit sacerdoti
vel quando spirituale vel etiam corporale
piculum magni ex ipsa confessione immineret
contenti. Salus enim per confessionem querenda
est et saluti non piculo debet confessio
deferuire. Amplius. si cure medici commissus
est eger et hoc iure vel lege non de
co propria voluntate sed officio et dignitate
ipsius medici. necesse habet eger et debitor
est facere quod suum est quo minus im-

peditur medicantis officium. Quapropter
de tegere ei ac reuelare morbos suos et
vulnera. Quia ergo manifestum est sacer-
dotes curatos cui est medicine spiritualis
omnium eorum habere que commissi sunt hoc
non est voluntate eorum sed ipsorum me-
dicorum officio et dignitate palam est absque
que iniuria sacerdotum morbos suos et vul-
nera non posse ab eis abscondere parro-
chianos eorum nisi ex causis quarum supra
fecimus mentionem. Amplius. scilicet
fraternos morbos et vulnera spiritualia
tenetur unusquisque reuelare ei qui potest
prodesse et non obesse tenetur inquam ex de-
bito et officio fraterne caritatis. Non mi-
nus autem tenetur sibi ipsi ymo longe amplius
ex eodem debito et officio sibi ipsi
tenetur consulere quam cuius alii. Multo
ergo fortius tenetur morborum suorum
spiritualium ac vulnerum confessiones seu
reuelationes facere sacerdoti qui prodesse
debeat non scilicet obesse. Iuxta quod tes-
tigimus. Amplius. si de omni tempo-
rali commissio necesse habet commissarius
seu dispensator rationem reddere superiori
suo in officio dispensationis incompatibiliter
autem cautius et habenda et seruanda
si incompatibiliter circumspecti dispensanda
incompatibiliter districtius exigenda tanquam
incompatibiliter maioris periculi. Incompatibiliter
autem alias ergo fortius reddenda est ratio
spiritualium commissorum spiritualisque
villicationis ab uno quoque nostrorum maioribus
nostris in hoc scilicet spiritualibus. Lertum
autem est quia sacerdotes curas animarum
nostrarum habentes ut maiores nostri sunt
in hoc et velut superiores dispensatores seu
camerarii rationem de nobis et nostris hoc est
de tota vita nostra deo redditum. Sicut legitur
ad hebreos. xiiij. Obedite prepositis vestris et
subiacete eis ipsi enim peruigilant quasi reddituri
rationem pro animabus nostris. Amplius
us. si subditus secularis vel seruus dam-
nificationes sui domini viderit et procuratori
eiusdem per que damnum donum illius
vel auerti vel restitui potest. non denun-
ciauerit cum sine periculo aut dampnifi-
cantis incomodo hoc facere possit indubitanter
peccat in dominum et in ipsum dispensatorem
quia et illi debitam fidem non seruat et isti
debitum auxilium ad custodiam rerum domini
non impendit. Lertum ergo quilibet peccator videat semet

ipm dampnificantē deum in seipso auferē
do scz ei seipsum ⁊ totius vite sue seruitiū
ex necessitate tenet hoc denunciare sacer
doti tāquā custodi aut dispensatori domi
ni. Presertim cū hoc sine omni piculo ⁊ in
comodo facere possit ipsius quem denū
ciat. Non em̄ in maiori fide tenet domo
de alterius dampnatione q̄ de illa quā
ipsemet facit eidem. Amp. si furem v̄
latronē aliquis in domo sua abscondit
et per eius perditionē seu traditionē fur
tiue sublata ⁊ omnia male ablata restitu
ere possint siue incommodo dampnificant
et in ipsum iudicē seu ingrātum peccat ⁊
in ipos qui damna vel iniurias passi sūt
⁊ indicandus ē vt furti particeps et socius
furis Quare peccator qui se ipm abscon
dit et sacerdoti qui iudex est vel ingrātus
spūalis est ipsum nō detegit exponit et
puniendū tradit. Cum p̄ hoc ⁊ damna re
staurantur et passis et iniurie tm̄ darent
hīs quibus irrogata sunt eo ipso puni
endus est. Ipsemet et furis socius et furti
pticeps eo inq̄ ipso q̄ ipm furem non iu
dicat exponit ac tradit. Nō em̄ magis ma
iore ve fidē deo ⁊ sacerdoti serua re tenet
vnusq̄q̄ in alio q̄ in semetipso et hoc est
q̄ dictū est regi israel p̄phētā. iij. Re. ix
Quia dimisisti virū morte dignū de ma
nu tua erit aīa tua p̄ aīa illius. Amp.
quia peccator a baptismali sanctitate la
psus sicut ciuis est ab ipa ciuitate sanctifi
cata et dilecta quā tociens supra in tracta
tu de baptismo notauimus recedēs et ad
uersus in aduersariū eius cōsurgēs et in
hostē conuersus. Cum autē penitus est sic
ab hostibus reuertēs ⁊ ad sanctā ciuitatē
ciuitatis sanctificate restitui volens ⁊ per
tens satisfactionem de eo q̄ aberrauit of
ferens. Nūquid per ingrātus ipse ciui
tatis non ē recipiendus atq̄ restituendus
qui non obtulerit satisfactionē sup̄ eo q̄
tam p̄ditio se ad hostes se trāstulit ⁊ ciui
tatem suā deseruit ⁊ etiā impugnavit nec
recipiendus ē a sapiente magistratu. Sa
tisfactionē autē non faciat nec etiā offert ni
si qui culpaz suā recognouerit ⁊ deliquit
se non confessus fuerit. manifestū ergo ē
de omni oberrāte hoc est peccatore ipm
non esse recipiendū in consortiū sancto
rum nec restituendus esse ciuitati quam
adeo turpiter deseruit nisi culpabilem se
per confessionē reddiderit et satisfactionē
obtulerit. manifestū ergo est omnē pecca

tozem adulte etati debito ē esse confessio
nis ⁊ satisfactionis p̄ arbitrio sacerdotis
quē diximus magistratus. Amplius.
peccator qui nec culpabilē se recognoscit
nec de erratis satisfacere curat necessario
cōtumax est. Contumacia autē maior ē dei
contra peccatorē iram puocat. Sicut les
gitur iob. xxiij. Ne desinas ab homine
iniquitatis qui addit super peccata sua sup
biam. Q̄ si dixerit quis nō oportet vt alii
culpabilem se recognoscat vel confiteatur
q̄ deo neq̄ vt alii satisfaciāt necessario
reditur ad illud inconvēniens q̄ supra in
tractatu de baptismo ostendim⁹ videlicet
vt pareant inter fratres spūales necessiti
dines spirituales. Quare peribit mutua
inutem suffragia mutue dilectionis mu
tue inter eos beneficiētie non modicum
minuet. Si em̄ reuersio eius qui non ab
errauit non apparuit que vtiq̄ nisi p̄cō
fessionē delicta seu delictorū ad emēdatio
nē iporū appere non p̄t si appebit spūalis
germanitas siue fraternitas siue sancta
ciuitas. ⁊ p̄pter hoc nō habebit iste vt
frater siue vt p̄finis Quapropter p̄bit met
vel minuetur in multo beneficia fraterna
Amp. q̄ societas ē ⁊ quoddā collegiū
a quo si quis turpiter ⁊ cū scandalo rece
sserit ad qm̄ dñuo recipiat nisi cū recogni
tiōe ⁊ satisfactiōe seu emēdatione. Am
plius. q̄ quis in collegio aliquo v̄ ciuitate
q̄cūq̄ videat domū vnā conburi vel quā
cūq̄ eiusdē p̄culū ex q̄ toti domui vel ci
uitati imminere videat incendii ⁊ non cla
more ⁊ alijs modis q̄bus valuerit ignis
piculū indicet vt ei vndiq̄ occurrat
currat Quātoq̄ incendii illud ei vicinior
ri fuerit tanta illud maiori clamore ⁊ ad
ori vociferatiōe illud alijs indicabit ⁊ ad
eius extinctiōē q̄cūq̄ ⁊ vndeq̄ poterit
aduocabit. Idē ē si dereptionē in p̄te ali
qua ciuitatē quicūq̄ ex ciuib⁹ fieri viderit
statim illā clamore ⁊ puocatiōe ad arma
quibuscūq̄ q̄ adiuuare poterit. Iudica
bit eo autem instantius ac vehementius
quo incomodū incendii vel depredatiōis
nis ad se magis pertinere videbit. Q̄ si
pro temporalis incendio sibi ⁊ depredatiōis
nem rerū tpalium que adeo viles sunt et
compatione spiritualiū omnino nulle et
vilipende et ita sic et ita faciendum est
quid pro spūali incendio ac de predatiōe
ne animaz humanarum que adeo nobi
les sunt adeoq̄ p̄ciose faciendum est.

Quanto ergo fortius iudicāde et reuelāde sunt depdationes et incēdia animarū. Reuelāde in quā hīs qui adiunare pnt atq; pdesse ad ereptionē seu liberationē ipsa rum et extinctionē. Quia ergo peccata mortalia nihil aliud sunt quā incendia et vastationes seu depdationes animarū. Manifestū est ea eē reuelāda hīs qui ex officio pdesse debent et possunt. Ampli. deo cōquerente de quocūq; homine iusticiā et iudiciū de eo exigente manifestū est vniq; qd; debere deo assistere ac stare p eo et contra seipm. Iustam em̄ eē dei causam vbiq; et in omnibus necesse ē. Semp aut pro iusticia standū et contra iniquitatē. nulli ergo licet deo in cā sua ptra quācūq; causam habebat denegare vel pro curationis effectū vel patrocinū vel testi moniū vel finē pñciationē vel eiusde executionē. ergo etiā contra teipm teneri pcurator pro deo et testis et aduocatus et iudex et snie exsecutor eē. Teneris ergo testificari et allegare ptra teipm in causa dei et alia que iudiciū sunt facere. Testificare aut contra te. hoc est cōfiteri et ampli te neri ergo ex necessitate cōfiteri corā iudice q inter te et deū sedet. medi? hic aut est sacerdos. Si enim cause ciuiles et seculares agēde et examināde sunt corā rectoribus siue iudicibus. ergo et cause animarū siue spūales ventilāde erunt corā rectoribus animarū vel iudicibus. Rectores em̄ et iudices nostri in corpali? seu tpali? illi sunt quibus leges tpales date sunt in manibus qui scz latores et expoitores earum sunt ad pplm. Sic rectores et iudices animarū nostrarū sunt in quorum manibus adimplendū et docendū siue ferendū ad populos lex data ē. Hī aut sunt pculou bio sacerdotes. Quia em̄ alii sunt doctores quā sacerdotes supplementū est sacerdotis officij. Idem dicim? de doctoribus legum seculariū in adiutoriū em̄ et succursum iudiciū recepti sunt. Vñ ab initio non fuerūt hmoi doctores sed ipi legum latores seculariū eas ferebāt et exponebāt ad populū. Postmodū autem tū ppter impietā audientū. tū ppter occupationē questionū. tū ppter pueritatem male interpretantiū. et semitas iudiciorū puertere conantiū assumpti sunt et cōstituti doctores. Idē factum ē et eisdem de causis in doctrina et legibus animarū. Amplius. si emēde

da sunt delicta animarūq; emendēda eē nemo sani capitis dubitare potest nō sūt emendēda nisi per legē dei siue legē aīarū de lege aut cui credendū nisi eis qui ei ex officio habēt eā docere et discere. Hī aut pculdubio sunt sacerdotes. Quia ppter consilio eorū emendēda sunt animarū delicta quemadmodū et cōsilio rectorū seculariū dīcta secularia nec hec nec illa emēdari possunt nisi venerint in noticiā eorū per quos emēdēda sunt et hoc ergo in noticiā rectorū seculariū et illā in noticiā rectorū spūaliū venire optet. Quapropter delicta animarū que oīa integre sciri tergiuersari nō possunt p confessionē qui et occulta sunt p maiori parte etiam radices et circūstācie iporū occulte sunt. Quā si manifesta fuerint optet vt seculariter iudicentur si iudicem hūerit ipse qui delinqt et nihilomin? optet eē vt spūalit? o eis iudicet mne nāq; delictū manifestū duo

o habet iudicia et duos iudices Si cut enim duplex est pax duplexq; vite hūane tranquillitas videlicet exterior ppter quā et leges seculares et pates instituite sūt p qd; turbatiōib? exterioriorib? hui? vite occurritur hoc ē rapinis furtis rixis et aliis exterioribus iniuriis. Et interior pax videlicet ad deū et inuicē ad hoīes. Lūius turbatiōis sunt ipa pctā siue occulta siue manifesta peccatū em̄ in eo qd; peccata sūt deus offenditur. Offensio aut turbatio ē pax. Sic odia et ire licz occulte sint et oēs alie pestes hmoi pacem que inuicē inter hoīes esse d; perturbāt et societātē eorū sanctā destruūt et ciuitatem sanctificatam eximūt dissipant euertūt. Laptiuosq; faciunt homines vinculis dyabolicis et carceribus eos mancipātes et vtraq; morte scilicet pma et secunda eos interficientes et vt ad vñū dicam? non est clades nō ē calamitas non ē tormentū vel mors quādem pportionalr ac spūaliter peccata nō infligant hoīb? Quare incōparabilr magis occurrendū fuit per pacē cōtrariā pacisq; illius custodes et cōseruatores. Quapropter manifestū et leges spūales siue animarū et iudices seu rectores debuissē et debere esse. Alioquin vtiq; rei publice sue om̄ipotentissim? ac sapientissim? deus insufficienter et impfecte puidisset. Jam aut remouim? ab ipso insufficientiā et impfectionē quātum ad res magnas p hoc qd; nec in mimis opibus suis videlicet suc

curfione ⁊ publice illas fufinet. Quia ergo exteriora delicta vtriusque pacem perturbant necessario subsunt vtriusque rectorum hoc est spiritualium ⁊ secularium iudicio. Et propter hoc furta ⁊ rapine et alia hominibus non solummodo indicanda sunt iudicio seculari propter exteriorē huius vite tranquillitatem. sed etiam in foro spirituali propter interiorē et spirituales que ad deum et homines est pax sue tranquillitatem. Et propter hoc necesse habent de hijs spiritualiter cognoscere doctores seu iudices animarum. In noticiā ergo eorum necesse habent venire. Quocumque autem modo et in cognitionē iudicii spiritualium veniat quam per confessionē spontaneam ipsorum delinquentium frustra ⁊ inutiliter veniunt quantum ad finem ⁊ fructum spiritualis iudicii qui finis et fructus est pacis intueret reformatio. Qui enim confiteri contempnit ⁊ iniurius deo existit quod ius eius non recognoscit ⁊ iudicium eius impedit. Amplius. sic tenetur non exprime falsitatem in quocumque iudicio ita et non suppressere veritatem interrogatus. Quia ergo tam multipliciter delinquit abscondens peccata sua ⁊ in iudicio illa confiteri nolens non solum pacem ad deum non consequitur. Sed etiam maius bellum contra se committit. Certum autem est quod quid sit de alijs iudicijs ⁊ causis indei tamen iudicio et causa necesse habet unusquisque testimonium perhibere maxime interrogatus a iudice similiter et parere sententie iudicis. Am ergo declaratum est iudicium penitentiale debere esse ⁊ quia in eo tenemur etiam contra nos ipsos et pro deo ⁊ procuratores esse ⁊ testes et advocati. Similiter et executores sive etiam proprie condemnationis et propter hoc lictores et toratores nostri ipsorum. Et quia si in alijs iudicijs tenentur homines et eos perdere ac etiam exhibere iudicibus ad supplicia et hoc pro pace ⁊ tranquillitate temporalis ac pro confutatione seu defensione rerum temporalium que nullius momenti omnino sunt comparatione spiritualium multo fortius nos ipsos quoties rei sumus perdere et accusare tenemur et exhibere iudicibus seu rectoribus animarum non dico ad supplicia sed medicamentis et salutem ab vtriusque morte et perditione. Et quoniam omne peccatum iniuria in deum est merito occurrendum est ei per ius iudicium atque iusticiam. Iudicium autem et iusticiam debet habere tribunale forum auditorium seu consistorium ⁊ iudices atque pcones

sue prefectos pretorio. Et propter hoc sicut sunt exteriores pene siue supplicia quibus consulitur temporalis pati tranquillitas et est quedam carnificina et cyrurgia exterioris discipline et gladii potestatum temporalium. Ita necesse est prefecturam esse spirituales et peccatorum spirituales ubi fiant mutilationes flagellationes et exerceatur velut quedam carnificina spiritualis quam sponte ⁊ subeant et sustineant quod deo de seipsis iudicium ac iusticiam facere voluerit. Amplius. volentibus satisfacere deo per iudicium ac iusticiam de semetipsis querentibus volentibusque facere ultionem deo de seipsis. Vel est eis possibile in hac vita vel non quod si citaret quis non esse possibile. ergo nec naturaliter instanti ac desiderio ad ista naturaliter movebuntur cum naturalis motus noster sit ad ea que sunt naturali impossibilitate prohibita. Si autem est possibile et certum est quod non aliter fieri potest nisi per iudices alios a se maxime cum communitas hominum ignoret iudicium istud et iusticiam. manifestum ergo est quod communitati hominum consulendum sit de iudicijs spiritualibus quorum iudicio deo satisfieret de eis. Amplius. offerentes se peccatores iuri coram deo necesse habet deus illi redpere. Alioquin iniustus esset spiritum stare iuri vtriusque iudicii et iusticiam quibus se offerunt erigunt illum gravaret. Omnes autem veraciter penitentes offerunt se iuri in curia seu consistorio ipsius dei et hoc bicid est in hac vita qui si non habet hanc curiam siue consistorium ubi tanta est multitudo et eorum iurise offerentium. quis non videat quanto detrimetur glorie sue. Sic iste defectus cum necesse habet fieri de hominibus et eis tam gloriosam iusticiam. Modice si quis de glorie est in eos qui invite patiuntur exercere iusticiam comparatione eorum qui se non solum sponte exponunt patibulis sed etiam velut dei ministri ⁊ lictores atque toratores atrociusque mihi in semetipsos. Dei iniurias et contumelias vlciscuntur. Deinde quantum debet gubernationi hominum etiam phas est debere regie dignitatis officio si intanta parte regni sui non pvideat qui iura reddat petentibus. Amplius. manifestum est quod in peccatores penitentes duo sunt videlicet natura quam deus condidit ⁊ que est opus eius ⁊ culpa seu vicijs seu peccatis quam miser peccator de suo advenit ⁊ infelici infausa quod punitione bono dei operi admiscuit vel ad iustitiam veraciter aut penitentes totum quod suum est ⁊

prio iudicio damnat morti. et perditioni
adiudicat gladio. penitudinis ferit. et ut
ita dicamus de tota regione seu provincia
sua. Hoc est de tota potestate seu ditione
liberi arbitrii sui velut maleficos quosdam
exterminat et pflagat. hoc autem dicimus quoniam
tum in eo est aut per viribus. Isti autem ma-
lesia quattuor sunt primi et minimi male co-
gitationes. Deinde male affectiones. Ter-
cio male locutiones. Quarto male opera-
tiones. Istos tanquam dei hostes de terra sue
ditionis ac potestatis ut diximus veraciter
penitens per viribus expellere conatur. Na-
tura vero que dei opus est ab hijs latronibus
de predationibus liberare et a lesionibus quibus
intulerunt sanare nec non spolia que abstu-
lerunt eidem ab eis eripere ipsique restituere
re satagit. put potest atque contendit. In hoc
ergo duo querimus ab aduersariis primū
an propugnatores istius suum deum in isto
bello adiuuet an deserat. Quod si dixerit quia
deserent et non adiuuat ipsum in hoc duo se-
quitur eum inconuenientia. Primum est deum
negligere opus suum. id est naturam quam in ho-
mine condidit contra cuius hostes nullū
prestat ei idem auxilium. Secundum est deum omni-
um dominum et infidelissimum ac crudelissi-
mus qui athletas suos et bellatores pro eo
decertantes adiuuare non curat. in nullo
enim hominum quantumcumque infideli ac seuo
ista infidelitas atque crudelitas inueniuntur.
Quod si forte dixerit quia prope vires peniten-
ti in hoc sufficit et ideo neque infidelitas est
neque crudelitas si nouit ei ad hoc non presta-
tur auxilium. Ponamus ergo quod penitens
desipim perficiat id quod intendit et ad id ad
quod conatur sicut dicit aduersari. Ad hunc
ergo statim restitutus est penitens ut nihil
inueniat in eo nisi opus dei et illud restau-
ratum est atque restitutum ut diximus. quapropter
non inueniet in eo iustissimus iudex deus vel
quod damnum vel per quo damnat. nihil in
eo inuenit quod odent aut reprobet. De iudi-
cio ergo dei non reportabit iste nisi senten-
ciam absolutionis. confidenter ergo ac se-
cure viri se offerunt in dei curia siue in co-
nsistorio veraciter penitens et confidenter
ergo petit sibi reddi ius cum eis debeatur
sententia absolutionis a preteritis peccatis.
Quod si dixerit quia iudicat eos deus non quod
les sunt sed quales fuerunt. Manifestum est
quia euidentem est in hoc et iniquitas et puer-
litas. Quemadmodum in visu diceretur esse
pueritas si eo iudicaretur esse albi quod ni-

grum est. Iniquitas in eo quod malus iudica-
tur qui bonus est et in hoc quod deterioris est
conditionis et minus potes apud deum pre-
sens bonitas que utique extat quam preterita
malicia que omnino abrasa et abolita est.
ac penitus adnihilata. Quid autem isto ini-
qui cogitari potest quod ut bonitas non tamen
valeat ad placandum misericordissimum de-
um bonitas in qua quo est quantum malicia
que omnino deleta et adnihilata est ad ipsam
offendendum seu perducendum. Quid vero per
uersus inueniri potest quod ut malum iudice-
tur quod malum non est et bonum non iudicetur quod
bonum est. Si autem prestat auxilium deus peni-
tentibus ad perficiendum quod intendunt. vult
ergo eos perficere quod intendunt. totum autem quod
intendunt est recuperare pristinam innocentiam
am et gratiam ergo ad hoc perducit eos
manifestum ergo est penitentes veraciter ad
pristinam innocentiam et gratiam restaurari.

Edeamus ergo et dicamus aggre-
gata ratiocinatione quia peniten-
tes sunt qui et viri se offerunt in dei
curia vel consistorio non tam ad sustinendum
ius hoc est iustificationem qualem exigit dei
curia. vel consistorium quod ad persequendum
ius absolutiōis et restitutionis gratie dei quod
in auditorio illo reddi sibi petunt quod si non
fuerit qui reddat quis maior defectus ma-
gisque dei glorie derogans quam iste scilicet ut
desit qui iusticiam et iudicium faciat posce-
ntibus. quid autem aliud quam iudicem petebat
quod dicebat. Iudica me deus et discerne cau-
sam meam. Similiter et qui dicebat. Judi-
ca me domine quoniam in innocentia mea ingresi-
sus sum. Et iterum de vultu tuo iudicium me-
um predeat. Necesse est ergo deum habere et
iudices et curiam siue auditorium ubi et iusti-
ficientur iustificandi et restituent restituen-
di. Auditorium autem seu consistorium et iudicium
non possunt esse qualia decet nisi habeant ac-
cusationem et testificationem. hec autem non
possunt integre fieri nisi per ipsos qui peccas-
uerunt. tamen quia multa sunt occulta. tamen quia
etiam spontanea debet esse accusatio.

Amplius. tamen iusticia ab ipso incipit in quo
est et in illo maxime in primis opatur sicut
calor id in quo est maxime et in primis cate-
facit et lux id in quo est maxime. et in primis
illuminat et ad hunc modum de omnibus alijs
Quare iusticia de veri nominis seu vera illius
in quo est in primis et maxime iusticiat. Qua-
re in primis et maxime contra ipsum accusati-
ones instruit instaurat testes sententiam co-

demnationis dictat. tormenta parat. tor-
tores instigat sicut legitur in Proverbijs.
xviii. Iustus in principio sermonis accusa-
tor est sui. Quoniam autem ista scilicet ac-
cusatio testificatio et cetera partes iustifica-
tionis seuerius rectius et per omnem mo-
dum iustius coram alio et per alius fiunt.
quā coram ipso et per ipsum qui deliquit fi-
cut manifestū est. Quis enim dubitat mi-
nus longe iusticiari minus per omnē mo-
dum puniri. minusque iuste sub se coram se
et a se quam coram alio et sub alio ut em-
de alijs taceamus sola accusatō siue reue-
latio delictorum coram alio plus habet iu-
sticiationis et tormenti interdū quā magna
ieiunia et magne flagellationes. Am-
plius. quid iustius siue iusticie congruen-
tius quā ut qui peccando se super se extulit
emendando se infra se deprimat aliūque se
iudicandum torquendūque supponat. So-
li enim sibi velle esse subiectum non tam
superbie ē quā iniquitatis et iniusticie. Ven-
dicare enim sibi preposituram aut iurisdi-
ctionem iure omnino aliena castra videli-
cet vel ciuitate absque superioris licencia vel
auctoritate nō solum iniustissimus est sed
etiam iniquissimū. Quapropter nullus in
semetipso sibi iurisdictionem siue iudicadi
auctoritatē vendicare debet absque volun-
tate dominatoris vniuersorum dei. Qui
si in temporalibus que adeo vilia sunt no-
luit aliquem sibi iudicē esse vel ius sibi di-
cere. imo coram alio et per alium ius audi-
re. Quanto ergo fortius adeo in arduis et
periculosissimis videlicet spiritualibus noluit
aliquem in sensu suo ambulare nec volū-
tate propria duci. nec auctoritate inniti. Ne-
cesse ergo habemus in hijs aliorū subire
iudiciū. quia omnino vel nullū erit vel ini-
quū nisi de veritate delictorū iudiciū perfe-
cte constiterit quod esse nō potest nisi per con-
fessionē et testificationē peccantis. Am-
plius. quoniam omne peccatū offensa ē ne-
cessario requirit repropiciationē seu reco-
ciliationē. Et hoc impossibile ē ut sit nisi per
sacrificiū spiritus contribulati siue cordis tri-
ti in plaplis. Et quia iusticia ē necessario exi-
git iusticiationē et tormentū ipsius peccan-
tis et quia execratio ē necessario exigit sancti-
ficationē siue sacramentū. Quia sicut sepe di-
ximus et ostēdimus necesse ē habere simili-
tudinē forinsecam atque visibilē cū ipsa san-
ctificatione interiori. Sanctificatio autem
interior nō ē nisi per orationem aut benedi-

ctionē seu diuini nominis inuocationē
Et quia vinculū ē necessario requirit abso-
lutionem. Ex quibus omnibus manifestus
quare penitencie assignari solent tria. vis
contritio confessio et satisfactio. Quia enim
peccatū ut diximus offensa ē dei et nō ē in
lapsis repropiciatō seu recōciliatio et
satisfactio ei absque sacrificio spiritus cordis
ac contribulati spiritus. Et quia iniuria est nō est
pacificatio de ipsa absque iudicio. Iudiciū
autem non est absque accusatione et testifi-
catione contra delinquentem. Et hoc exco-
fessio. neque est iudiciū absque iusticiatione
delinquentis et emenda faciēda iniuri-
passio et hoc est satisfactio. Apparet eti-
am tibi cum hijs propter quid ipsa peniten-
cia sit et dicatur sacramentum videlicet quia
sacrat atque sanctificat a recidiuis et iteratis
execrationibus et quia habet signum sa-
crans atque sanctificans. Signū dico simili-
tudinē habens cum ipsa sanctificatio
ne interiori. Manus enim sacerdotis super
caput penitentis manū diuinā siue xpi
tem adesse significat ad sanctificandū vel
significandum penitentem. Absolutio au-
tem sacerdotalis aut benedictio absoluti-
onem interiorē ac spiritualem quā omni-
potens dei virtus atque clementia in peni-
tente operans expressa similitudine signat
in hoc quod lucernis accensis qui per totam
qua dragesima extra ecclesiam fuerant pu-
blicos scilicet penitentes introducat in ec-
clesiam per episcopum in die sancto Iouis expres-
se apteque figuratur quod per peccata et a do-
mo dei exclusi et a consortio atque commu-
nione sanctorum separati per penitencias re-
cipiuntur et restituntur ad vitam illarū.
Et quia lucerne eorum que per peccata et
tincte fuerant per penitencias reuiuiscunt
in igne spiritus sancti ardeant et luceant si-
cut prius.

Quoniam autem recidiuis sordibus
corporum nec desinit lotores seu lo-
trices nec lauacri. et recidiuis vul-
neribus eorundem ac morbis nec medica-
tores nec medicamentum. Similiter reci-
diuis detritionibus eorum atque ruinis nec
reparatores et reparamentū et hoc omni-
potentis dei misericordia et prudentia et
bonitate faciente que malis hominibus
aut leniendis aut tollēdis remedia bono-
rum oppositorum redundantiissima benefi-
cencie sue largitate opposuit. quanto fortius
his recidiuis sordibus animarum lotores

spirituales et lauacrum reciduis vulneribus et morbis earundem medicatores et medicamentum reciduis ruinis ac detritionibus earum reparatores seu refartitores ad reparamentum reciduis execrationibus earum sacramentum et sacramento deservit. Et quid aliud bonum contra recidua mala animarum puidere potuit quam penitentie sacramentum, et quoniam iam patefactum est, quia penitentia et sacrificium est et iudicium et sacramentum et medicamentum. Cum hoc etiam scire debes quod est etiam pacis inter penitentem et deum reformatio seu reformatamentum. Debes etiam scire quia tres sunt modi sanctificationis ipsius. Sanctificat enim merito reconciliationem ad deum impetrans placatore suo et acceptibilitate tanquam sacrificium. sanctificat etiam naturali operatione videlicet contrarietate quam habet ad execrationes et contra naturam ad affectiones locutiones et opera destruit, exterminat et diffugat. Puidet enim proprie accusationis et confessionis impudentiam qua dei presentiam et angelorum non erubuit, nec coram eis peccare veritus est ipsa naturali repugnantia et contrarietatem quam habet ad ipsam destruit et extinguit. Sic dolo: penitudinis deletionem quam habuit in peccato et timore audaciam, qua aliquid contra deum presumere ausus est. Sic ira penitudinis contra peccatum et contra seipsum propter peccatum animosus exardescit latitatem et remissionem animi qua tentatione tam leui tanquam turpiter succubuit et tam leuiter hosti diabolo manum dedit propter se servituti ipsius se quantum in eo est subiecit. Et quattuor ista que diximus quattuor brachia sunt prime crucis penitentialis primique patibuli spiritualis cui vetus homo iustissimo dei iudicio affigitur. Tercio sanctificat virtute divina et hoc ut sacramentum videlicet per absolutionem et benedictionem sacerdotalem cum rite facte necesse est virtutem divinam adesse et quod postulatur tribuere nisi steterit per penitentem necesse inquit est non coactionis impulsione nec alligationis violentia. Sed liberrime ac liberalissime sue benignitatis ac beneficencie largitate ad absolutionem siquidem et benedictionem sacerdotalem rite factam diripi vincula peccatorum effugeri maledicta ipsorum aduenire spiritus sancti gratiam ad sanctificandum et implemum penitentem nisi hoc ipse impe-

dierit nullatenus dubitamus. Frustra enim tante pietatis officium omnipotentissimum ac clementissimum deus in ecclesia sua instituisse perditio sequens penitentibus illudere si sacerdotum ministerio in eorum benedictionibus et absolutionibus adesse non let penitentibus ergo, qui iam sanctificati iam a vinculis peccatorum absolutionem iam gratie pristine restituti sacerdotali benedictionem et absolutionem peccata sua concessi recipiunt pie credimus ac sentimus ipsam gratiam quam afferunt sacramento penitentie et sacerdotali ministerio adaugeri. Num enim sanctificatis ac gratie pristine restitutis ad gratiam tamen penitentialis sanctificationis sicut decet appropinquantibus et paratis et peccata sua, put recolunt plene confessis credimus et dicimus sacerdotali absolutione et benedictione remissionem peccatorum omnium et gratiam quam decetero grati deo et acceptabiles viuunt perfrui. Si quis autem querat que debe at esse preparatio et que et quot requirantur ad hoc ut idonei sunt penitentes sicut decet parari consentientes ad recipiendum gratiam sanctificationis penitentialis. Dicimus quia quattuor sunt quorum primum est desiderium siue voluntas acquirende ipsius sanctificationis. Secundum est fides siue crudelitas obtinendi ipsam per illud sacramentum videlicet penitentiale. Tercium est propositum non relabendi siue abstinendi decetero a peccatis mortalibus. Quartum est propositum siue voluntas emendandi siue satisfaciendi vitamque suam componendi et ordinandi ad arbitrium seu consilium eorum quibus est istud et videre datum et creditum puidere. Ex quo consequens est ut se ipsum tradat iusticiandum atque regendum eisdem et propter hoc ut ipse per confessionem se coram ipsis accuset, et alias iudicii pres contra seipsum hoc est in sui tormentum et contumeliam pro deo, hoc est pro honore eius et gloria, persequatur, verum quantum desiderium, hoc est quod feruens assequendi gratiam sanctificationis penitentialis quam fides ipsius sacramenti, quam viuax seu vehemens propositum preteritos lapsus emendandi et iterum non relabendi solius dei est et nosse et metiri. Amplissime tamen atque magnifice de clauibus ecclesie et potestate et sacerdotali ministerio sciendum esse non dubitamus clauis eorum alii enim ecclesie date sunt officiaque et potestas sacerdos

tribus ppter dispensandas diuicias misericordie dei ut essent qui aperirent pulsantibus et introducerent intrare volentes et tanq̃ officiales misericordie ipsius fugientes ad ipsam tota aggratulatione et applausu reciperent reos absoluerent peccata remitterent omnibus bonis gratie et glorie spoliatos a latronibus infernalibus restituerent vulneratos spiritualiter et morbidos celesti medicina ac virtute diuina sacramentorum medicamentis sanarent. Pie etiam credimus et sentimus eos qui cum fide huius sacramenti et vehementi desiderio redeundi in dei pacem et gratiam licet timore infirmitatis sue et oppressione male consuetudinis propositum abstinenti consuetis et eadem emendandi non habeant interdum de diuine pietatis abundantia virtute clauis et sacramenti istius prestari eis huiusmodi propositum et infundi conantibus enim ad deum reuerti desiderant auxilium sui porrigere patrem misericordiarum dubitandum non est. Quem admodum ille qui lunaticum filium attulit ad dominum iesum in. ix. marc. Crede re quidem nitebatur. sed nondum fidem ad quam conabatur habebat. ppter quod dicebat. Credo domine adiuua incredulitatem meam. Merito tamen sui conatus et filio sanitatem et ipsemet fidei donum obtinuit. Sic de similiter conantibus quod prebito sit eis diuine beneficentie auxilium pia fides non dubitat. Quoadmodum in promissa ecclesia simpliciter interrogabant baptizandi vtrum crederent vtrum dyabolo et pompis eius renuntiarent. vtrum baptizari vellent. nec interrogabantur vtrum essent mundi a peccatis an non. et vtrum in charitate essent. vtrum omnium virtutum varietate decorati et diuites. sed magis virtute baptismi hoc eis prestandum preparabatur. Sic et in sacramento penitentiali digne et deuote accedentibus prestari credimus quod intendunt. eo quod venientes nondum habent. ppter quod et per sacramentum illud querunt.

Est hec autem loquimur de par
p tibus penitentie sigillatim prosequentes comparationes earum atque virtutes. Dicemus ergo quia contritio est confectio et comminutio et quasi in puluerem redactio veteris hominis. Juxta illud quod legitur ysa. xxx. Et comminuetur quicquid admodum conteritur lagena figuli contritione

perualida et non inuenietur de fracturis eius testa in qua ponetur igniculus de incendio. aut hauriatur parum aque de fontanea. talis est contritio veteris cordis inay non inueniat dyabolus de eo ubi ponat igniculum prout desiderij. aut modicum aque hoc est noxie voluptatis simile est illud. xix. hieremie. Sic conteram populum istum et ciuitatem istam sicut conteris vas figuli quod non potest ultra restaurari. Ex quo verisimile est cor non esse contritum contritione perualida neque illa qua sperendum dixit dominus iudeorum populum quod statim restauratur ad relapsum peccati ad reciduum nec nominatur contritio quia ab ipsis peccatis peccata linguntur siue labuntur exterius. Juxta illud Inimici eius terram lingent. Inde et amalech lingens terram vel sanguinem interpretatur tanquam superficietenus mollita falsa quod dulcedine delinita. Penitentes autem ea cōterunt sicut lactucas agrestes et ius siue succum amarissimum qui in eis latebat ipsa contritione et ruminatione recogitationum sollicitissimarum aut profundissimarum inde expriment. ppter quod cum primum eis dulces saperent dum ea faciebant nunc amarum eisdem sapiunt. hec eadem contritio vocatur scissio cordis Jobelis. i. Scindite corda vestra. Scindenda ergo sunt corda peccatorum velut virus dyaboli. ut tota seculentia totumque virus peccatorum inde effluat nec vlla in eis stilla remaneat. Effusio autem peccatorum ex corde descriptio est ipsorum perfecta. Nominatur etiam compunctio siue ppter illud quia tunc primo sentiuntur spine et aculei peccatorum cum spiritu sanctus cor peccatoris infusione gratie sue viuificauerit ac sanctificauerit. siue quia tunc in imo cordis et in intimum cordis insiguntur. Juxta illud quod legitur in psalmi. Conuersus sum in erumna mea dum configitur spina. Aliquando enim ante aduentum eius et viuificam eiusdem mortificationem corde stupido vel potius necerum in vulnere sentiebatur nec aculei peccatorum nec punctioes ipsorum. Nominatur autem compunctio in psalmi. Quedicatis in cordibus vestris et in cubilibus vestris compugimini. Et Actuum. ii. hijs autem auditis compuncti sunt corde. vel per eo compunctio nominatur. Quia omne peccatum est gladius biceps. Sicut legitur Ecclesia

fici. xxj. Quasi romphea bis acuta omnis
 iniquitas. Alteri acumen habet quasi amo-
 rosum atque mellicum fallacissima suavia-
 te ac proditiosa. Et ut verius loquar fan-
 tasmata et sompniali transfigit. et per huius
 acumen atque transuerberat eo pernitioſi-
 atque letalius quo suavius et propter hoc non
 punitio. non transfixio. nec transuerbera-
 tio nominatur a stultis et corde insensibi-
 libus. Sed delectatio atque suauitas et gau-
 dium neque dicit se infelicissime mortui pec-
 cator vulneratum mortifera delectatione
 sed potius delectatum Job. xx. Esse sub-
 sensibus delicias computabant. Aliud ve-
 ro acumen peccata sensibiliter ledit et vul-
 nerat et propter hoc salubriter. Totus enim
 virtus mortificare delectationis acumen istud
 expellit. Duo autem acumina ista in omni
 peccato sunt. Placore eius quo seducit et in-
 ebriat fatuos. et nocumentum quod irro-
 gat. quo nocumeto et vulneratos alio suo
 acumine sanat. et sanos contra seipsum ex-
 citat protegit et armat. quod somniaſevi-
 sus est poeta. vulnus achilleo quod quondam
 fecerat hosti. vulneris auxilium. Pelyas
 hasta tulit. verum Poeta dicit obtulus pro-
 pter insensibilitatem vulneratoris. Nos
 autem vocamus illud acumen eo quod pro-
 fundissimum vulnus ac letabilissimum in-
 terdum fortissime atque studiosissime arma-
 tis infligit. et de profundo cordis non nisi di-
 vine sapientie artificio ac diuine manus vir-
 tute nunquam huiusmodi cuspidis extrahitur.
 Penitentes ergo non acumine vno pec-
 catum. id est nocumento. quia non vno tantum
 nocumento eiusdem. sed multis se transfi-
 gunt atque transuerberant. tor dolores sunt.
 quo sunt peccata seu peccatores cuspidis
 sentientes Inde ergo dicitur compunctio
 quasi per circuitum huiusmodi cuspidibus
 transfixio. Iuxta quod legitur Job. xvj.
 Circumdedit me lanceis suis conuulnera-
 uit lumbos suos. Undique enim transfi-
 gendum est cor ferro medicinali ut undique
 mors spiritualis in eo moriatur et undique
 virus ac sanies effluat peccatorum. vel pro-
 pter hoc compunctio ut leuiathan quod dor-
 mire vult et quiescere in peccatoribus hu-
 iusmodi cuspidibus aculeatus exire et in-
 defugere compellatur. Quemadmodum
 hystriones interdum punguntur ut qui ali-
 as volunt vel sic saltem de domibus eorum
 quibus oneri sunt exilientes exeat. Vel
 propter hoc compunctio quia peccator est

sicut bos et asinus in lutum merſus. vel si-
 cut equus qui vulgo dicitur inſaugarus.
 Quemadmodum ergo boui vel equo in-
 ſaugato aculei vel calcaria adhibentur ut
 de luto exiliat. Sic clementissimus deus
 peccatores de lacu miserie et de luto fecis
 educere volens compungit ut supra petra
 christum dominum vel sancte conuersio-
 nis soliditatem seu firmitatem exilient. Vel
 quia hoc est natura cordis humani maxi-
 me secundum statum miserie presentis ut delin-
 tum delicias et nutricum proferat stulticia
 punctum vero proferat sensum. Sicut legi-
 tur Ecclesiastici. xxij. Qui pungit cor con-
 fert sensum. propter hoc in quo compunctio
 nominatur ipsa penitudo interior que de
 stulto corde sensum producit emendatio-
 nis vel ideo dicitur compunctio. quod quem-
 admodum arbores thuris et mirre sudi-
 bus ferreis vulnerantur et ipsa vulneratio-
 ne velut lachrymate aromata mirre et thu-
 ris proferunt. Thus enim et mirra lachry-
 me sunt huiusmodi arborum sed coagu-
 late. Sic compuncta corda penitentium thus
 deuote orationis et mirram interne ama-
 ricationis enittunt. Nominatur et reuer-
 ſio quasi de hostibus ad pacem. siue de re-
 gione longinqua de regione dissimilitu-
 dinis. quasi de egypto ignorantie. de baby-
 lone luxurie. de chaldaea superbie. ad hie-
 rusalem ecclesie ad terram promissionis et
 patriam. Egyptus namque tenebre interpre-
 tatur propter quod diximus ignorantie.
 Babilon confusio propter quod diximus lu-
 xurie que est omnium vitiorum vilissimum
 ac confusione dignissimum. chaldaea vero de-
 monium. propter quod diximus superbie quod
 est dyabolice turpitudinis similitudo ve-
 rissima propriusque character. Quia ergo
 de omnibus hijs exijt. Et ab hijs omnibus
 spiritualiter corde redit qui de omnibus pe-
 nitudo interna conuertitur. et de omni-
 bus hijs offensus atque iniurijs pacem cum
 deo facit. ut vulgariter dicatur merito re-
 uersio ad pacem ab inimicis et reuersio ad
 patriam a perominatis auxilij regionibus
 contritio nominatur. sicut legitur. ysaie. x.
 xx. Si reuertamini et quiescatis salui eritis.
 Similiter et hieremie. viij. Apprehende-
 runt mendacium et noluerunt reuerti. No-
 minatur etiam conuersio quemadmodum
 et conuerti dicitur qui ad religionem se trans-
 fert. Certum enim est christianam verissimam
 religionem esse a prophetanitate et execratio-
 ne

puritatem cōuersationis sancte. Hec sunt
quattuor p̄dare festiuitates quarū gaudium
velut epulis totū celi reficitur. ⁊ quarum
iubilatione totum celi resonat. Sicut le-
gitur luce. xv. De filio prodigo reuertente
pro cuius reuersiōe pater instaurauit cō-
tinuis resonare fecit symphoniam. ⁊ cho-
rum et in eo eiusdem: gaudium est ange-
lis dei super vno peccatore penitentiam
agente. Si quis autem querat de ip̄o pe-
nitente quando conteritur vtrū habeat
illa peccata de quibus conteritur: aut nō
habeat eadem est questio et de illo cui re-
mittuntur peccata vtrum habeat illa: aut
non habeat illa. Si non habet, illa ergo
est sanctus et innocens ⁊ sine peccato. Mi-
bil ergo ei remittitur eadem est questio et
de omni debito vtrum relaxetur debenti
vel non debenti. Si enim non debet nūc
cum prius deberet ergo iam remissum est
et debitum et ita non remittitur ei nunc. s;.
iam remissum est. Si autem adhuc debet
simul ergo sunt remissio debiti ⁊ debitum
et simul remissio peccatorum ⁊ peccata q̄
esse nō potest cum contraria sint q̄ appa-
ret ex eo q̄ alterum alterum destruit ⁊ ex-
pellit. In quo dicimus q̄ remissio pecca-
torum dupliciter intelligitur. primo nō im-
putatio siue non exactio ipsorum q̄ntum
ad penam. Secundo ablutio macularum
⁊ sordium que interdum culpe nominan-
tur. Cū p̄cta dicunt remitti dupliciter q̄ntū
ad penam scilicet et q̄ntū ad culpas. Et
vix est q̄ neutra istarum remissionū euel-
esse potest cum eo cuius est remissio hoc ē
neq; remissio culpe cum ip̄a culpa neq; re-
missio pene cum ip̄o debito pene propter
contrarietatem quam habent ad illam.
Quo ergo querit remittitur sancto et inno-
centi peccata omnino non habenti. Re-
spondemus quia merito omnino non im-
putantur peccata iam tam sancto ⁊ ea nō
habenti que tamē prius habebat. Remit-
tere enī est non vltra exigere ad penā que
alias ⁊ ante exigende erant. ⁊ absolui hu-
iusmodi debitis est nunc post illa non ha-
bere. Sic ⁊ abluī ab huius sordibus est il-
lis nunc primo carere. Aliquid enim fieri
in spiritualibus et impartibilibus ē illud
subito esse et nunc fieri aliquid in illis est
nunc primo illud esse. quia ergo abluī vel
mundari est mundiciā fieri sicut albari ē

albedinem fieri. erit ex necessitate in men-
te humana vere mundari et abluī nunc p̄-
mo mundam vel totam esse. non enī que-
admodum in corporalibus mens huma-
na per partes ⁊ continue erit de sordibus
suis. nec per partes ac continue munda-
tur aut mundiciā recipit: sed tota simul et
subito. Si enim aliquid eius prius munda-
daretur. let aliud sui postea necessario in-
ueniretur aliquid eius ⁊ aliud siue pars ⁊
pars. Manifestum autem est et declaratiū
ipsam esse impartibilem partitione conti-
nuitatis. In corporibus autem et corpora-
libus et omnimodo in continuis genera-
le est q̄ si sit nō est sed reuera si sit partim
est et pars eius non est ⁊ propter hoc verū
est quia si abluītur pannus nondū lotus
est. Si quis dixerit autem quia postq̄
aliquid nunc fieri in spiritualibus ⁊ impart-
ibilib; est. Istud nunc primo esse. quia cō-
sequens est q̄ aliquid nunc destrui in eis-
dem. erit illud nunc vltimo esse. dicimus
quia non est verum. Ex hoc enim accide-
ret virtutes et vicia esse siml' in eodē. Quā-
do enī quis iustificatur fit iusticia in ip̄o
et creatur a deo in ip̄o. Similiter et tūc in
iusticia destruitur in eo quare fm hoc tūc
vltimo erit iniusticia in ip̄o et tunc pri-
mo similiter iusticia. Quare simul erit ius-
ticia et iniusticia in eodem et ad hūc mo-
dū habet de alijs vicijs ⁊ virtutib;. Om-
nes enim virtutes sine quibus non est sal-
lus in ip̄o instanti iustificationis fiunt in
ip̄o qui iustificatur. ergo p̄mo tunc in illo
sunt scdm hoc. Quoniam autem omnia
vicia eius in eodē destruuntur in illo. erit
necessario tunc vltimo in ip̄o. et ita erunt
omnia vicia. et omnes virtutes sine quib;
nō est sal' siml' in ip̄o Et ita erit simul
deo odibilis et amabilis. simul bonus et
malus. Simul damnandus et glorifican-
dus. Error autem iste inde accidit. Quia
destruere in huiusmodi est facere nō esse
et expellere est facere ibi nō esse. Quapro-
pter destruere peccatum non est facere il-
lud vltimo esse. sed poti' facere primo nō
esse. Similiter et destruere gratiam nunc
non est facere eam nunc vltimo esse. Sed
magis nunc primo non esse. Non ergo
sequitur si fieri nunc. est nunc p̄mo esse
quod destrui nunc sic nunc vltimo esse.
Sed magis nunc primo non esse ex deo
S iij

structione enim non debet sequi esse neque cum ultimatione, videlicet cum primo esse sed magis non esse. Juxta hunc modum attende quod pugnare dicitur grata contra peccatum quando iam ipsum peccatum mortuum est. non est gratia de qua hic loquimur viuentem peccato in aliquo peccatore dico mortali. Intelligimus ergo pugnare istud ipsum intendere ad non esse ipsius peccati. siue ad maiorem elongationem ipsius ab esse. siue ad destructionem aut attenuationem eorum. quibus adiuuari potest peccatum ad hoc ut sit velut facilius sit. Ille enim qui luxurie motus in se extinguit contra luxuriam dimicat et in virtute castitatis aut alia. Et ille qui nihil huiusmodi motuum patitur satagit autem et cauet ut nec etiam cogitet de hijs que ad luxurias pertinent. Sicut Job. xxxi. *Pepegi sedus cum oculis meis ut ne cogitarem quid de virgine oratione autem pugnant interdum sancti et alijs sacris exercitijs contra peccata que non sunt nec fuerunt nec erunt.* Hijs enim armis que nominauimus compellunt ea et prohibent ea a finibus suis hoc est percellere siue repellere illa prohibere scilicet ne sint. Alij hostes vinci et viuere simili pos sunt nisi occidantur. Idem dicitur et de virtutibus. Si enim viuunt vicia eo ipso quod viuunt et vincunt. Similiter et virtutes viuere ergo vtriusque vincere est. Manifestum etiam est ex hijs quia si gratia habet primum sui esse vicium vel peccatum non habet ultimum sui esse et peccatum mortale seu vicius habeat ultimum in vno homine scilicet et eodem necesse est ut primum istud et ultimum sint idem instans aut diuersa. Si idem nominemur ergo illud a. cum ergo a. secundum hoc est primum instans existentia ipsius gratie. id est in quo primo est ipsa gratia in homine isto et est ultimum existentie ipsius mortalis peccati in homine eodem. quare gratia et peccatum mortale sunt in a. in homine isto. Sed alterum primo et alterum ultimo et ita contraria erunt simul in eodem et erit simul iste bonus et malus. Si fuerint diuersa primum gratie et ultimum peccati. nominemus ergo illa a et b. quia ergo iam ostensum est demonstratione in naturalibus quod inter quolibet duo instantia est totum tempus continuum. Necesse est illo tempore intermedio quod est inter a et b istum nec esse malum nec esse bonum cum enim in a sit ultimo malus. manifestum

est quia post a continue est non emalus. Similiter et cum in b sit primo bonus continue ante b non est bonus. et ita est homo adultus capax discretionis et boni et mali toto tempore quod est inter a. et b. nec bonus nec malus. nec damnum nec glorificandus quod similiter est inconueniens manifestum. et nec diuine bonitati congruus aut sapientie. Quod enim expectaret postquam vas cordis istius euacuasset atque peccatorum vel a fecibus vitiorum atque peccatorum vel non statim illud gratia sanctitatis repleret. Manifestum ergo est quia si gratia habet primum existentie sue peccatus non habet ultimum et conuerso.

Quod autem declaramus rationes contritionis et posuimus nominationes multas ipsius et comparationes quibus elucescunt utilitas et fructus ipsius dicemus consequenter essentias eius dictione essentiali et propria. Dicimus ergo quia contritio est motus virtutis continentis veterem hominem ac funditus ac radicitus mortificantis et dicemus quod iste motus potest esse cuiuslibet ex virtutibus affectiuis siue motiuis. Potest siquidem iste motus timore esse siue timoris. Juxta quod legitur Ecclesiastici. i. *Timor domini expellit peccatum.* Si enim a deo fortis fuerit ipse timor ut ipsum timentem fugere faciat ad penitentialis sacramenti refugium et intra illud recipi. Manifestum est huiusmodi timore mortificatum esse radicitus veterem hominem et affixum iam patibulo penitentiali. Non enim intrat penitentialis sacramenti refugium nisi qui precogni spirituali id est confessioni se tradidit cruci figendum hoc est cruci penitentie affigendum. Idem dicimus et de motu pudoris si a deo fortis fuerit ut erubescerem de peccatis suis abscondi faciat operimento confessionis atque latibulo. Similiter et motu doloris si tantus fuerit ut ipsum inducat ad percipiendum sacramenti penitentialis medicamentum. Sic et de motu ire. Si a deo em succederit sit iuxta consilium ecclesie vindicare aggrediatur in semetipso dei contumeliam et proprias iniurias quas ipsemet sibi peccando erogauit. Juxta hunc modum dictum est. *Trascendi impatiens et nolite peccare.* Si et motu indignationis cum eousque ad penitentiam erexerit ut sordes peccatorum tanquam nobilitate sua indignissimas et inguam diaboli fuitur veementi excussione abiciat. Auxilium quoque

ut ad dignitatem suam redeat p sacramē
tū penitēciale qrat. Juxta qđ legistysa. lxiij
Indignatio mea ipsa auxiliata est mihi.
Et iuxta qđ Poeta. Si natura negat facit
indignatio verum. Sic et de motu abho
minationis si nauseam ut vomitum pure
integregq; confessionis induerit Laterna
enim et non venter humanus iudicanda
est consciencia que abhominabilissimam
peccatorum seculentias potius retinere ac
custodire qđ vomitu pfectionis eicere eli
git. Sic et de vomitu horrois si adeo for
tis fuerit ut a peccatis tanq; a mortiferis et
venenatis tanq; ab ipsa morte toto cona
tu et viribus resillire longeque se facere. et
velut serpentes atq; bufones a se proice
re atq; ppellere. et tanq; paruulus ad ma
trem ecclesiam et patrem confesorem et in
sinum eorum se recipere facit penitētem.
Sic et de motu odij si adeo in eo increue
rit ut et animo belluz vicijs et peccatis in
dicat et arma penitencie ipm sumere faci
at. Sic et de motu execrationis. si tant; in
eo fuerit ut vicia et peccata tanq; sacrilegia
et pphanaones diuino cultui et venera
tioni inimicas ex corde a se auertat et per
sanctificationē penitēcialem in minimis
omnino ab eis fieri querat. Sic et de mo
tu detestationis ut vicia et peccata tanq;
maledicta et maledictōis causas tota im
paciencia cordis declinare atq; ab eis il
lum auertere et per benedictionem sacer
dotalē ea a se exterminari querat. Huj er
go decem motus quos nominauim; di
recte sunt ad destruendū et mortificandū
veterem hominem. Et ppter hunc effectū
scilicet ppter mortem et extinctionem ve
teris hominis nominant; mortificatio ipi
us et contritio quēadmodum exustio sub
mersio. lapidatio. dissecatio nominantur
occiso ppter effectum mortis qui sequi
tur ex eis. Timor ergo nominat ipm timo
rem nominatione esenciali et pprā. con
tritio et agnominat ut ita loquamur ipz
timor ex effectu quē dixim; Idē igr sūt ti
mor et ptritio subiecto. quēadmodū hō et
albi quēadmodū potatio. iebriatō. s; ad
dit cōtritio effectū mortis ut dixim; sicut et
inebriatio super potationem addit Idē ē
de pudore et dolore et alijs que nomina
uimus. Et scito qđ contritio non fm pprā
nominationem accipitur hic. Scdm pro
pam em intentionem contritio est violen
ta diuisio partium allisione et collisione et

peuisione facta. Hic autem contritionē in
telligimus simpliciter destructionem; seu
anullationem veteris hominis hoc ē mo
tum vel passionem quo efficitur in penitē
te ut vetus homo non sit destruere emm
spiritualibus et impartibilibus non est ni
si facere non esse.

Am ergo ex hīs euidenter appa
ret tibi quando queritur qđ mo
tus contritio sit. et in quo trium vi
rium anime humane fiat. quia responde
re debes qđ quedam contritio est timor et
quedam pudor. et ita de alijs. Quemad
modū si queratur cuiusmodi actio sit occi
sio. Respondebis qđ quedam occisio ē la
pidatio quedam exustio quedā scilicet dis
secatio quedam transfixio quedam precipi
tatio Debes etiaz respondere qđ occisio
non nominat actionem sed potius agno
minat. Et nō oportet ut laboremus in ad
ueniendo probationes ad declarandum
qđ quemadmodum timor veterem homi
nem mortificat et expellit peccatum sic pu
dor. sic et dolor et quilibet aliarū quas no
minamus passionum. hoc enim pxiū
et pene inditum et impressum est vniuscui
usq; intelligentis intellectui. Eiusdem em
fortitudinis sunt cum fuerint eiusdem intē
sionis et cum alia fuerint in reis peria. sen
su etiam et experientia manifestus est hoc
Non enim minus neq; pauliores auertū
tur et compescuntur a vicijs et peccatis ti
more qđ pudore si eque videant ignominī
am et turpitudinem peccatorum ut credūt
imminens eis tormētū nec min; tormētū
dolore tormētoz mali in iferno qđ pudore
patētū omī oculo turpitudinū. vides etia
qđ multi solo pudore a multz illicitis auer
tuntur qui pudorem tormento magno fā
possent redimerent. In alijs est econuer
so. audies etiam multos malos dixisse et
etiam dicentes qđ mallent flagellari in ab
sccondito qđ argui in publico. Et quemad
modum omnium viriū anime humane.
viriū dico premia erunt equalia in ele
ctis et glorificatis. Sic verisimile ē licet nō
dum fide aut sacrorum eloquiorum testi
monio diffinitum seu declaratum in ma
lis et damnatis tormenta trium predicta
rum viriū equalia fore. licet enim non om
nia peccata equalia sint tamē in vnoquo
q; ope peccatrice vires nominatē eqūt pec
care vel delinquere videntur verbi gratia
Ostendamus hoc in exemplo virtutis cō

cupiscibilis et sit opus peccati fornicatio. Dico ergo ubi equales sunt obligationes equales sunt et transgressiones. Quia ergo eque tenebatur virtus rationabilis dissuadere ut bonus ac fidelis consiliarius opus illud et ponere ante oculos tentati omnia mala atque pericula quibus auerti possit ab opere fornicationis et iterum clamare in aures cordis eius ut bonus ac fidelis speculator. Deinde suadere ei bonum castitatis seu continentie et alligare per ea studiosissime ne desereret ac diligentissime et spurciciam fornicationis ne admitteret allegare ut bonus ac fidelis aduocatus. Quia in quibus ista tria officia eque exequi tenetur vis rationabilis contra tentationem fornicationis ut vis concupiscibilis sua officia. Similiter vis irascibilis eque tenetur facere quod suum est contra eandem tentationem. Eadem enim lege preceptum est omnibus eadem auctoritate scilicet diuina cui equaliter subdite sunt et equaliter obedire tenentur. Quia ergo equales sunt obligationes eorum in hoc equales sunt transgressiones. Equaliter enim peccant negligendo seu transgrediendo. hoc est quod suum est non faciendum, et contrarium ei quod suum est faciendum. Quacumque enim earum faciente quod suum est non caderet et tentatur imo vinceret. et attende quod quilibet illarum peccat non nisi in non faciendum quod suum est sed etiam infaciendum contrarium ei quod facere deberet. Vis etiam rationabilis figit oculos et aspectum cogitationis in ipsam pulchritudinem et cubite mulieris. et insuauitatem spurcicie voluptatis cum deberet se ab eis auertere. et non auertit eos a turpitudine et spurcicia ipsius peccati maliciaque illius atque a malis et periculis que ex ea pueniunt et que puentura sunt in quibus defigere debuisse cogitationis aspectum. Sic et vis irascibilis quia arma pudoris et ire atque timoris ceteraque hominibus arripere negligit nec solum emolliri fallacissimo blandimento huius voluptatis. Sed etiam vilificari conculcarique se permittit. et hostem atrocissimum intra arcem mentis quam custodire debuerat absque resistencia aut ictu turpissime admittit. Hec autem non ad certum diffiniendo. sed magis disputando diximus ut inquirende veritatis in huius studiosis occasione aliquando de more. Nec refert quantum ad id quod intendimus an tres vires peccare an homo per illas peccare dicat. Sicut ergo custos qui equa faci-

litate hostem arcere potest gladio et baculo eque peccat non arcendo illi gladio ut non arcendo baculo et e contrario. Sic et videtur de peccato quod equaliter peccat non utendo armis seu defensionibus unius vis seu virtutis vel alterius. Et quemadmodum custos cum equa facilitate possit hostem prohibere vel latronem a quolibet trium hostiorum equaliter teneatur illa custodire equaliter peccat admittendo hostem siue non prohibendo per quodcumque illorum et a quocumque illorum. Si per quodcumque trium virtutum admittatur hostis dyabolus seu peccatum non prohibetur siue per propria arma et defensiones siue per alterius aliarum equaliter videtur peccari. eque enim tenetur unusquisque prohibere huius hostes per arma unius virium ab altera ut non admitteret hostem per illam. Quapropter eque peccat non prohibendo a quacumque vi hostem hominibus non prohibendo in quibus armis alterius vis. ut admittendo in illam siue per illam cum enim eque teneatur prohibere ut non admittat hostem equaliter ex necessitate peccat non prohibendo aut admittendo nec e contrario. In percutanda autem ad certum veritate in hijs nos immorari nolumus ad alia festinantes. Tu autem recordare quod alibi didicisti qualiter peccata intenduntur et tribus partibus seu comparationibus. Et enim peccatum omne mortale una comparatione est dei iniuria. alia peccantis ipsius voluntatis aut moribus. Tercia in semetipso est motus aut operatio aliqua vel privatio. et propter hoc secundum quamlibet istarum comparationum recipit magis et minus. Scire etiam quod maius et minus peccatum. Scire etiam debes quia nulla est ratio quare potius ac mori introducit charitatem quam pudor ac dolor aut quicquid alia ex dispositionibus prenominationis. Si quis querat que sit differentia inter attritionem et contritionem et inter motus preuenientes gratiam gratumfacientem et motus ipsius gratie. Qui enim pijs lachrimis et elemosinis et sacris exercitationibus ieiuniorum disciplinarum orationum et oblationum. gratiam querunt quam nondum acceperunt. nullatenus dubitandum est quin gratiam quandam preuenientem habeant et preparant eos ad gratiam gratumfacientem. Dico ergo quod attritio ad contritionem sic est sicut vulneratio non letalis ad occisionem gratia preueniens ac preparans ad gratiam gratumfacientem.

sicut calefactio ad arsiōem et sicut illumi-
natio que est in vmbra ad irradiationes
hoc est sicut lumen crepusculi ad radium.
et motus huius gratie ad motus illius sunt
sicut aratio rigatio et seminatio ad vinifi-
cationem seminis et exortum. Et sicut mol-
lificatio cere ad eiusdem sigillationem. et
sic calefactio ac resolutio metalli ad eius-
dem in formam ymaginis seu modulum
infusionem. Et sicut tersio et ablutio et op-
positio speculi ad formam in eo apparitio-
nem. omnibus enim precedentibus aut
preparatoriis quasi mollificat cor huma-
num ut ei se coniungat et imprimat chris-
tus dñs qui ē ymago dei inuisibilis. sicut
legitur. i. ad Col. Et qui ē figura seu chara-
cter substantie dei patris sicut legit in. i. ad
Heb. Et qui ē signaculū seu sigillū ad ip-
sū decorem sui similitudinē corde huma-
no. sicut legit in. viij. Cant. pone me inqt
sicut signaculū sup cor tuū. Et iterū. Qua-
si excolitur cor humanum et aratur timo-
re. tenet dolore. copluritur lacrimis. semit-
natur verbo dei. cogitando seu meditan-
do ante susceptionē gratie gratificantis
In ipsa et susceptione gratie viuificum se-
men sanctū ppositū in eo exoritur. Simi-
liter tanq̃ speculū abstergitur desertione
peccatorū. abluuntur lacrimis. admonetur
et rapitur ēdirecto ad susceptionē gratie
gratificantis que nō est nisi susceptio si-
militudinis diuine pulchritudinis. Inter
corruptionē et perfectā et operationes grē p-
uenientis psumatas non est medium. imo
ipsa grā gratificans terminus est totius
huius pparationis et finis qui per illas in-
tenditur nec differūt tñ fm magis et min⁹
imo differunt fm specie forsitā gratia p-
ueniens seu pparans scz et grā gratifican-
s seu iustificans. quemadmodū lumē
qd ē in vmbra. et solis radius. aut quēad-
modū splendor lune et fulgor solis forsitā
equiuoce dicitur in hīs. sicut calor in vege-
tabilib⁹ qui est in eis etiam cū frigiditate
actuali et calor actualis atq; sensibil⁹ equi-
uoce calor dicitur. Alter em̃ ē insensibilis
et mulcebris et nō ledens vllatenus id in
quo est. imo adiuuat adeo vt calor vitalis
ppter hoc nominetur. Alter et cū inualu-
ent sensibilis ledit et ppiū subiectum de-
struit aut extinguit. Sic charitas mulce-
bris ē et calor viuificus et insensibilis adeo
vt pene nulli illi in se sentiant. Nō si quis
dixerit qd differant secundū magis et mi-

nīs tñ amor dei quo feruet ille q ad grāz
gratificantem se pparat et amor ille dei
quē suscipit pparatus. Qui enim dicebat
Concupiuit anima mea desiderare iustifi-
cationes tuas: et qd desiderat desiderare de-
um. vtiq; habet vel habebat vnū deside-
rium p quod querebat aliud desiderium
qd nōdū habebat. Similiter et qui querit
amare deum vtiq; iam amat deū sed nō
dum eo amore quē querit. Lum enīz que-
rat amare deū vtiq; desiderat amare de-
um. Qui autem desiderat et amat. amat
ergo amare deum et non amat illud nisi
ppter deū. Multo ergo fortius amat de-
um quia ppter quod vnūquodq; aliqd
illud magis. amor ergo quo iste amat de-
um et amor quem querit et quo nondum
amat deum sicut vnus et eiusdem videli-
cet dei. et fm idem et ppter idē. sunt ergo
vnus et eiusdē speciei et ita non differunt
nisi fm magis et minus. In apprehensio-
nibus enim et affectionibus generaliter
verum videtur. qd cum fuerint quęcunq;
due vnus et eiusdem numero et fm idē
sunt specie eedem. sicut sciencie que fuerūt
vnus et eiusdem numero et fm idem seu
ppter idem erunt eedē specie. Sciencia
enim quia et sciencia ppter quid nō sunt
vnus et eiusdem fm idem et ppter idem
imo propter diuersa seu per diuersa. amo-
re autē pparatorio amatur deus fm qd
deus et propter id quod deus. quēadmo-
dum amore qui charitas dicitur. Quare
erunt eiusdem speciei amor pparatorius
et amor qui charitas dicitur verū de hīs
vsq; ad certum perscrutari non est propo-
siti pntis.

Aligester autem attende qd peni-
tenciam supra nominauim⁹ refu-
gium et confessionem operimen-
tum atq; latibulum et ita de vnaquaq; ali-
arum nominationū. Inde enim nomina-
uimus eam refugium quia in ea tuti sum⁹
ab ira et gladio diuine animaduersionis
ppter hoc nominauim⁹ confessionē ope-
rimentum quia ipsa reuelatio pie ac deuo-
te confessio nis velamen quodāmodo est
et operimentum quo peccata nostra quo-
dāmodo teguntur et abscondūt ab o-
culis dei ne ea videat ad vindictam. Et ad
hunc modum considera diligenter de ce-
teris. Si quis autem querat quo mo-
tore mot⁹ isti fiat in corde penitēt et se ad
gratiā pparatis. Dicim⁹ qd spūscō motore

imo tota trinitate mouēte. Ipse enim ē cuius misericordia puenit pparando iustificandos et subsequē iustificādo pparatos. Si quis aut querat cur potius vna hora quā alia. Rñdeo. Quia ipse solus hoc nouit qui quēadmodū miseretur cui? vult et clemens ē in quē placuerit. Sicut legitur Exodi. xxxij. Et quēadmodū ubi vult spirat. Sicut legitur Johannis. iij. Sic quādo vult et quō vult. Interduz tñ occasio, nem tangēdi corda nra respiciēdi ac vifitandi nos. quodā mō sumit ex aliquibus operibus liberi arbitrii. sola naturali bonitate bonis. sicut pi? in pauperes sola pietate naturali respicit et vifitat supaddēs dona gratuita. Sic et alijs bonis naturalibus bene vtentes sup additōe gratuitōz illustrat. Sicut legitur Mathei. xxv. et Luce. xxiij. in pabolis talentoz et vinearū. Interdū aut suffragijs ecclesie et orationibus sanctorū multi vifitant. Interdum sola habūdantia diuine pietatis. Interduz occasionaliter ipa magnitudine et horribilitate peccatoz. Plerumq; enim qui minora non sentiūt nec eis terrenis in monstifica scelera et ignominiosas abhominaciones plabi pmittunt. Quoz magnitudine et horribilitate exterriti nō solum illa sed etiam minora que nec videbāt nec sentiebant studiosissime corrigūt et emendant. Quēadmodū modicas labe in peplo suo mulier interdū lauare negligens aliqua magna forde supiniecta non solum illam sed etiā minores quas pus negligebat studiose diluit et abstergit. sic p modica scissura vestris nō statim reficis sed post q; increuerit. eius repatio festinatur. Sic propter dolorē capitis nō statim medicus adit. S; iuxta illō multiplicare sunt infirmitates eoz postea accelerauerūt ad medicū subaudi et medicinam. Si nō queratur qualis ab inuicem differant mot? gratie. et motus liberi arbitrii. Rñdeo. q; fm duas intentiōes dicis motus liberi arbitrii. fm pma pure et solius liberi arbitrii et hmoi motū vocamus naturalē et quē scilicet nulla grā opatur sicut est ambulare. agros colere. comedere et bibere. cū relaxta nō fuerint ad dei honorificentia vlgloriam nec ad salutē fm alterā nō intentiōne dicis motus liberi arbitrii velut in modico ipius et qsi. p parte cū sit grē imperātis et illū emanātis. liberi vero arbitriū vt sequētis sustinētis illū atq; portātis. Et itez

gratie vt dominātis illius et ministrantis et itez gratie vt fontis liberi nō arbitrii vt alui atq; riuales. Gra em vt rex ē seu imperator in mēte humana et vt fons scaturiens ac redundās in terra liberi arbitrii. seu cordis humani emanans velut riuos varios. ac rectas et lucidas cogitationes. sanctas affectiones quib? mēbra corporō tanq; machine variozū organozū et instrumentozū tanq; ducib? aquarū mouent exterioris ad opera rectitudinis et verba. Quod aut queris de dolore continuo et alijs motib? quos nominauimus. quia in paucis penitētibz videntur esse fortes validiq; et potētes ad cōterendum veterem hominem. In multis vero adeo debiles et pene insensibiles videant. videntur etiam peruersi et ridiculosi. tantus enim dolor est de amissione modice reiporalis adeoq; sensibilis et pene incōsolabilis de amissione vero dei et eterne hereditatis pter q; in paucissimis rarissq; penitētib? pene insensibilis ē dolor. Amplius. p amissione patris carnalis aut fratris quis nō videat dolores inconfolabiles et eiulat? et planc? intollerabiles dei minū. p amissione patris spiritualis et fratris spiritualis. videlicet ipius q; leuis sit dolor. q; rare lacryme. q; facile arefcentes. Prochdolor absq; vilo pene sensu cōpassionis. et in alijs iugiter conspicimus et in nobis incessanter sentimus. Amplius. si incompatibiliter plus doledum atq; lugendū ē p damno atq; amissione hmoi spūalius q; nominauimus q; p damno et amissione quozūcūq; temporalium maior autē pars penitētia imo pene omnes econtrario facere videntur. Maior autē pars penitētiā incompatibiliter longe esse videtur a condigno et congruo dolore penitudinis et ppter hoc a remissione peccatoz atq; a virtute et effectu sacramēti penitentialis. et ppter hoc a remissione et absolutiōe ac benedictione sacerdotali reportare illusionē. Amplius si plus dolendū ē isti de amissione corporalis et de morte spūali q; de morte corporali et nō ita dolet. Non dolet ergo quantū dolendū ē ei. Presertim cum scriptum sit in. vj. Biere. Luctū vngenti fac tibi amarū. Et Jobelis. i. Plange quasi virgo et accincta sacco super virum pubertatis tue. Quasi ergo amissi vngenti luctus et quasi amissi sponi pubertati plan

tus debent esse luctus et plandus penitent
 et quasi erit? quare debet esse fluxus lacri-
 marum penitentibus sic legis. in psal. Erit? aq-
 rum deduxerit oculi mei quia non custo-
 dierunt legem tuam. Et iob. iij. quasi inun-
 dantis aque sic rugitus meus. Juxta hunc
 modum est disputare de timore pudore et
 alius noiat? Ja autem dixi in precedentibus quod
 sufficit ut dolor vulnere peccatorum tantus sit quod
 faciat egrum. querere penitentialis sacramen-
 ti medicinam tradereque se regendum ac me-
 dicandum spirituali medico videlicet confes-
 sori. Diximus et quod plerumque quod minus habet at
 tritio et quod minus habent motus eiusdem de
 mortificatione veteris hominis supplet et sup-
 addit virtus et efficacia sacramenti penitentialis
 hic autem addimus quod erant homines in peni-
 et debilis intellectus in hoc quod nec ea que
 coram oculis habet videre prevalent. Non enim
 magis sentitur ignis maior est. nec quod ma-
 ior est ymo magis sentitur ex necessitate. et
 hoc est quia minus sensus ignis aperte
 ignis quandoque et quandoque aperte sensus
 aperte ignis interdum minoratione ignis
 incendium remotione. Interdum interposito
 prohibente et impediante calore ipsius. quo
 minus aut minor proveniat ad sentientes
 aperte vero sensus est impedimentum senti-
 endi cum instrumentum sensus minus possibi-
 le fuerit a calore et hoc est duobus modis. vel
 duritia sui aut spissitudine quod resistit ca-
 lores vel stupiditate sua quod accidet frig-
 gore nimio. Passi enim frigus nimium in
 manibus aut pedibus. Man? aut pedes
 in medias flamas inmittunt nec statim sen-
 tiunt et hoc est modus quo anime nostre se
 habent in ista corruptione in qua sumus ad ignem
 spiritalem qui caritas dei. In ipso enim ma-
 nentes illius plerumque enim sentiunt. Interdum
 autem ad modicum illi sentiunt Unde vir est
 qui dicere audeat se sentire charitatem vel
 se esse aut manere in illa. Juxta hunc mo-
 dum dicendum est de dolore non enim ideo
 minor in quibusdam quia minus sentit. Quod
 admodum neque amor quidam enim sunt du-
 ti et ut ita dica spissi cordis ut magno vul-
 nere doloris percussus ad modicum illi sen-
 tiunt sicut et de timore verum esse apparuit
 in abraham Gen. xxiij. Ubi dixit dominus
 Nunc cognovi id est cognoscere te feci. non
 sciebat abraham vel sentiebat in se tantum
 donum timoris dei quantum expiamento obe-
 diens se habere cognovit. Et attende quod
 sicut timor et donum est seu virtus una in-

tentione. Alia vero motus ex illo dono pro-
 ueniens. ita et dolor. Et sicut gaudium unum
 est de fructibus spiritus sancti. Sicut legitur
 in. v. ad galla. ita et dolor. Unde et donum
 luctus nominatur visitate. et fons lacrima-
 rum in. viij. Jere. Quis dabit capiti meo
 aquam et oculis meis fontem lacrimarum. Quod
 autem queritur incompatibiliter minus dolet
 quod dolendum sit distinguere debes quod do-
 lendum sic dicitur. secundum debitum una intenti-
 one. Alio modo secundum dignitatem. Si secundum de-
 bitum interrogat falsum est quod dicitur incom-
 pabiliter minus dolet quod dolendum sit ei
 Is enim est sensus quod dolendum sit ei ex de-
 bito. Non enim tenet dolore quis neque ex
 debito plus ei dolendum est quod requirit
 mortificatio peccatorum siue proueniens pro-
 ratio ad mortificationem Distinguendum
 etiam est de dolore actu et habitu. Inter-
 dum enim qui plus dolet actu minus dolet
 habitu et e converso. Si vero secundum di-
 gnitatem intelligat dolendum. verumque quod di-
 citur. quia minus dolet unusquisque peccator
 de peccatis suis mortalibus incompatibiliter
 quod dignum sit eius dolore. Nec virtus hu-
 mana sufficeret prae dolore. fundere
 lacrimas in ista mortalitate quibus di-
 gna sunt eius peccata mortalia. Quod ad-
 modum ergo cum deus in infinitum sit dignus
 diligi et etiam dignus ut diligatur in infi-
 nitum. Hoc est dilectione in infinitum. nul-
 lus tamen peccat eo quod non diligit eum in infini-
 tum. sic licet longe maiori dolore et luctu di-
 gna sint peccata mortalia quod doleantur et
 lugeantur etiam a digne penitentibus non
 tamen peccant quod ea dolent et lugent quan-
 tum debent atque tenent quantumque suffi-
 cit ad oblivionem eorum et quantumque deo sa-
 tis est. huius rei aliud exemplum est vir emi-
 nentis bonitatis quem si honores eiusque
 ut dignus est totum. quicquid haberes expen-
 deres et adhuc dignitatem eius honore non
 equares. Nunquid propter hoc quia totum
 istud non facis peccas in eum man? hono-
 rando eum quod debeas absit imo dico pla-
 ne quod absoluis te si honoras quantum
 debes et quantum teneris. Alioquin nulli ma-
 gno viro paucula pocula vini presentanda
 essent sed magna pocula balsami. et vasa
 aurea facultates hominum excellentia per-
 renda essent Ne dubites autem multum dole-
 re habitu et si non actu seu sensu doloris
 hominem illum qui quicquid contra deum
 amauerat vel habuerat propter ipsum relin-

quit atq; deponit. et omnia contraria ad consiliū ecclesie et mandatum aggreditur et suscipit facienda pariter ac tolleranda. nec incredibile est omnipotentissimū ac misericordissimū deum quos voluerit siue ferro et igne. siue tormento et dolore sanari posse. aut minori tormento aut dolore maiorq; prout fuerit beneplacitū miseri cordie sue. Petri enim lacrimis et amaritudine penerudinis saluauit Sicut legis Mathei. xviij. Paulus vero pstratione et excecatione. sicut legis Act. viij. Uerissime enī est aliquem tanto amore dei illustrati posse tantaq; spe letificari vt gaudium sit ei deferere omnia peccata sua et facere quicquid ei faciendū ab ecclesia constituitur tantaq; pfundi hilaritate spei vt nullus sit ei timor de pteritis malis quare et tanto gaudio vt nullus sit ei dolor de eisdem. Amplius manifestū est q; absq; motu pudoris potest eē contritio. si potest esse cur non et absq; motu doloris. Eque enī ab hominanda est spurcia peccatorum vt timenda penaltas iporū. vt erubescenda turpitudine. vt indignanda vilitas. vt horrenda venenositas seu mortiferitas et cōuersio. Quia ergo motia siue pncipia motuū istorū eqlia sunt et eque mota sunt et eque dignū et iustū est istis motibus persequi impugnare arcere et cōtere. reueterem hominem equaliter in attritione et pstritione veteris hoīs requirunt. Quare si vnus eorū ex necessitate requiritur et oēs et si nec vnus nullus. Motiua vocamus penaltatē peccatorū spurciā turpitudinē damnositatē mortiferitatē et vilitatē et cetera hmoi que oia videntur equalia et ppter hoc tormenta i inferno illisrudentia videtur eqlibet peccatū reddenda fore eqlia verbi grā. Ut quātus erit dolor ex vuneribus peccatorū in inferno. tantus ē ferror ex spurciā iporū. tantus pudor ex turpitudine iporū. tanta cōtumelia et ex honoratio ex vilitate ipsorum.

Euertamur ad id in q; eramus et dicam q; si omīs isti motus requirunt in attritione vel contritione veteris hoīs accidet pstritionē et iustificatiōē peccatoris nō posse fieri in instanti vel subito vel vno et eodē instati moueri aīam humanā oībns motib; istis et alijs etiā quos nō noīauim; hic adhuc. necesse est enī vt moueas q; attritur vel contritur de peccatū motu fidei seu alia apphensio

ne. Et itēz motu spei Non enī veniret ad sacm penitētiā nisi sparet o verna opitēda et gratia amissa recupanda. Necesse etiā est vt moueas motu dilectiōis alius cuius siue sit illa charitas siue non. Non enī quereretur per penitētiā sacramētū veniam et gratia nisi diligeret et desideraret illas alterū aut istorū ex necessitate dubitū est vtrū per vnum istorū motuū deces scilicet quos sepe nominauim; fieri possit cōmōtio et mortificatio veteris hominis. aut si p vnu fieri nō potest. necesse ē eam nō potest fieri in instanti omīno. aut ex necessitate mouebitur aīa hūana multis motibus vno et eodē instanti et hic in via id ē in statu vite istius. Manifestū autē est q; qui videt mulierē et concupiscit eā simul mouetur motu visionis et motu desiderij in eadē. Pot autē fieri vt dum intuet eā et concupiscit tūc erubescat intueri eā ppter spectantes et timeat etiā intueri eā ppter maritū presentem. Ecce iste tres motus vici desiderij erubescie et timoris videtur simul eē in aīa istius q; si forte castus fuerit desiderij et repmit concupiscētiā simul videtur habere duos motus vici motū ipsius concupiscētiē et motū repssiū illius. Si enī qm mouet motu ipsius nō mouet motu concupiscētiē. Quare ergo repmitur aīa nō sit. Si nec simul sunt pstrarij motus in eodē. Motus enī illi indubitatē pstrarij sunt scilicet concupie et castitatē alij illorū pugnati alterū. Quod nolo inq; apl's in. viij. Ad rom. Hoc ago id ē concupisco inuicem scilicet ipsam concupiscētiā repmens idē est in egritate q; vehemēter sicut poculū sibi notum et tamen sibi nō accēsat sibi sed magis repmit Quapropter videtur simul moueri pstrarij motib;. Jā autē hoc determinauim; in pcedentib; repmere enī motū nō est nisi vt facere vt nō sit vel facere vt debilio: sit qm est. nō cogimur ergo dicere. Si mori iste repmitur ergo ē. sed sequitur vel vt nō sit vel vt debilio: sit qm erit si tamē erit. Et intelligim; debilio: pparatione fortitudinis quā haberet si motus repssiū non eēt. Procederet enī vt cresceret vsq; in cōsensum. Intelligim; etiā debiliores surgat fortitudo post motū repssiū surgat fortitudo et inualescat multū. Quia licet ei fortitudo multa accrescat post motū repssiōnis maior: accresceret nisi illū motus repssiū pperceret. Et possibile est q; anima

humana moueatur motib⁹ multis vno
et eodem instanti vbi alter ex altero est
et motu apprehensionis et motus qui est ex
ipsa apprehensione. Quædammodū impro-
posito exemplo apparet. Visu enim mulie-
ris et motu concupiscencie simul mouet in-
tuus illam. Eodem modo si alter motus ad
inuenit alterum. quædammodū si aliquis in-
teatur doctorē vt attentius audiat simul
mouetur visu et auditu et insuper intelle-
ctu. et cogitatione quod audit ab ipso. vbi
autē motus se inuicem nō adiuuant. vel
vbi alter ex altero non est. simile est aiam
humanā moueri non posse instatu hui⁹
vbi hui⁹ diuersis motibus simul. Quid
vero de hoc veritas habeat in patria nō

Est hec debes hic diffinire.
P scire qd ipsa p̄ritio seu iustificatio
vicioz quā resurrectionē a morte
sp̄iali et terminationē egritudinis sp̄ialis
supra noiaui⁹. Suscitatio pueri quez
inleuitauit heliseus. iij. Re. iij. Et sanatio
ne pueri que saluator in euangelio. Johā.
iij. sanasse legitur figuratur. Adorus xpo
pparatorū scz attritionis et gratie pparan-
tis. vij. oscitationib⁹ pueri helisi et. vij. ho-
ris de quib⁹ in. iij. Johānis legitur. Quæ
bona septima reliq̄t et febri cōgruenter
intelligunt. Septē enim vniuersitas gra-
tie puenientē ac pparantis recte intelli-
gitur. itz ppter septenariū qui ē numer⁹
vniuersitatū. itz ppter septiformē spirituz
itz ppter vniuersitatē vicioz ac peccatoz q
vniuersa ad septē pncipalia reducunt. itz
ppter septē opatiōes sp̄s sancti quas in-
cordib⁹ penitentiū pparas ea atz purificas
pluriz et frequēti⁹ opas. tres scz in xtu
te apprehensiuā siue rōnali. Prima ē recor-
datio seu irrogatio bonoz a deo auctore
et largitore receptorū et maloz eidē reddi-
toz. Scōa ē recogitatio bonoz pmissoz
ac pparatoz dñi diligētib⁹ atz qrentibus
et maloz minatoz ac pparatoz p̄sumaci-
bus et ad deū redire nolētib⁹. Tertia xpo
ē ipsa recogitatio vie. inq̄sio atz p̄uissio
ipius vie. scz qua ab hīs malis effugiat et
ad deū redeat et bona ei⁹ recuperet. hīs tri-
bus recogitatiōib⁹ quasi tribus oscitatio-
nib⁹ velut os cordis apperit sp̄s sancti su-
scitad⁹ vt sp̄s sancti attrahat. Quattuor
vero sequentes oscitationes sunt timor et
dolor. ira et pudor. et iste septē oscitatioes
sunt sicut septē hore. In qua septima fe-
bris sp̄s sancti penitentiū relinquit. Quat-

tuor vero vltimarij quilibet potest esse vl-
tima et a qualibet illarū potest incipere
sp̄s sanctus sanationē virtutū motuari.
In quibusdā enim incipit ab ira sancta
in quibusdā a timore. In quibusdā pūdo-
re in quibusdā a dolore. Totum autē ordi-
natur est quicquid beneplacitū sp̄s san-
cti ē. Et attēde qd in operatiōib⁹ sp̄s san-
cti non humanū artificium neqz ordo ar-
tificialis queritur sicut euidenter vides in
dictaminib⁹ ipsius vbi nec ordo nature
inueniri potest. Quædammodū nec in vi-
sionibus spiritus enim pphetarū nunc
huc nūc illuc ferebat. Et ppter hoc Lan-
iij. dicitur sponsus saliens in mōtib⁹ trā-
siliens colles. Sic et in orationibus expe-
rietur sp̄s sancti incipientē tāgere cor orā-
tis interdū a gratiaz actione. Interdum
a suipius accusatione quādoqz a dolore
quādoqz a timore. et pluriz alif econuerso et
pluriz aliter. Quædammodū cytharista
non ab vna corda incipit oēm cantilenā
nec ab vnius corde eodem gradu. Sed
diuersis ordinibus et gradibus tangens
cordas varias format ex eisdem vocibus
cantilenas sic sp̄s sancti cor qd formauit
et cauatiōe hūilitatis in cytharam et ner-
uis virtutum aprauit ad spirituales reso-
nantias variis ordinibus tāgens hui⁹
nervos varias modulationes attritionē
et orationē conficit et cōponit ex earundē
virtutū atz donoz sonis hoc est motib⁹
et operationibus internis

Ostēdū autem manifestū est p̄riti-
onē mortificationē esse veteri ho-
minis et extinctiōē vite culpabilis
ac peccatricis. Manifestū est ipam iustifi-
cationē seu sanctificationē resurrectionē
esse noui hoīs in vitam gratie siue in iusti-
ficationē ipsius et noue. Hoc est laudabi-
lis et sp̄s vite inspirationē seu infusio-
nē. Et ppter hoc eas ad inuicē se habere
sic corruptiōē et generationē et sicut egres-
sum de vno loco et egressum in aliū. Qui
enim p̄ritur seu iustificatur sicut de p̄sum-
do vicioz et peccatoz sicut de cloaca ster-
coz et immundicie. Sicut de lacu miserie et
luto fecis. sicut de sepulcro spurcicia sple-
nissimo et vmb⁹ scatente sicut de carcere
horrido et vinculis durissimis. sicut de limo
p̄fundi vbi non est substantia. sicut de ore
leonis. Sicut ionas de ventre ceti. Tunc
ii. Sicut de altitudine ventris inferi. Ecce
vltimo. Sicut de inferno inferiori. Quæ
Bij

admodū legitur in psal. Sigdē infirmis
superior pena ē. Inferior vō infirmis culpa
Et iterū Egredis pētor: & deo educēte & ex
trahēte. Sicut damula de manu dyabo
li. Intellige ex vii. pter. Et sicut auis d la
qō & piscis de hamo ex ix. Ecē. Ingredis
aut sicut apotheca spūs sancti et cella oim
aromatū spūalium Et sicut ortū volupta
tum spūaliū & paradisu sanctay deliciaz
Et sicut vitā aut regionē vinorū sicut in al
titudine & locū spaciōsus qñ equus inde
serto & non inpingēs. & quasi aial in cāpo
lasciuies. ex vii. ysa. & iō pgruenter segtur
spūs dñi ductor ei? fuit. Sicut vinea sine
impedimēto & campū germinātē ex pfun
do nimio. Ex vltio Sap. sicut in manus
clemētissimi patris & sicut in gremiū tota
aggratulatione blādiēt matris. Et sicut li
tus tranquillitatis & securitatis. Et sicut in
domū refugij. Sicut in celū inferius qd ē
stat? purissim? gratie. Celū enim supnis
status ē glorie. Et sicut in libertatē securi
discursus atq; natat? generaliter aut egre
ditur de pditione in salutes & saluatur ex
ore angusto & lacu nō habente fundamē
tum subter se. Sicut legis Job. xvi. Et si
cut pda de dētib? iniq; cōtritis molis siue
molarib? ipi? Quēadmodū dauid. xvij
pmi Re. Quia veniebat leo vel vrsus et
tollebat arietē de medio gregis & psequē
bar eos. eruebāq; predaz de ore eoz & illi
psurgebant aduersū me & apphēdebaz
mentū eoz & suffocabā. interficiebāq; eos
sic verus ac spūalis dauid xpūs dominus
contritis dētib? dyaboli id ē aculeis ten
tationū qbus solū aīas peccantiū deuor
at velut arietē aut ouem eripit q̄s iustifi
cat. Mirabile aut ē valde q̄ dñr Amos. iij
Quo si eruat pastor d ore leonis duo cru
ra aut extremū auricle. Sic eruent filij
israel Ql quis iuxta lram intelligebatur
de paucitate & reliqis eoz de filiis israel
q non erāt dandi in captiuitatē & gladiū
inimicorū deo eruente siue liberatē tñ spi
ritualiter velut vsq; ad extremū auricle
a dyabolo deuorati intelligunt in qbus
oīa bona gratie dētib? dyabolici id ē ten
tationibus & peccatū psumpta sunt hoc so
lo excepto q̄ aliqd licet ad modicū d dei
x̄bis & sacris exhortationib? libenter au
diūt. Qui auditus siue audiēdi volūtas
per extremū auricle designat. Sic & nul
lus vsq; ad duo crura deuorasse intelli
gitur dyabolus vīz in qbus oīia alia bo

na gratie pter quam solā castitatē corpo
ris que in duob? cruribus intelligit vel p
ter quā spem & timorē quibus velut cruri
bus non nulli peccatores adhuc susten
tantur qui quāuis assidue peccant nō ta
men absq; timore dei sunt peccantes sub
deo vī dicitur vltate. nec absq; spe sunt.
dum se de multitudine misicordie sperāt
visitādos aliquādo ac de peccatorū capti
uitate ac vinculis eripiēdos & eruēdos.
Taut de ipsa contritiōe sit tibi v
v borū copia exhortatiōis habūdā
tio. considera diligēter formā su
ture resurrectiōis corporū & verba que de
hac leguntur. Ezech. xxxvij. Quia indubi
tante illa resurrectio vīz corporalis que
dam similitudo resurrectiōis de qua loq
mur spiritualis. Sicut exp̄se testatur ve
ritas. Joban. vii. Quia venit hora & nūc
est quando mortui audient vocē filij dei
Sicut em̄ tunc pcurret puluis a quatuor
uentis incineratorū corporū iussu & vīru
te dei omnipotētis ad reformationē ipso
rum. Sic & nūc ad interiorē auditū vocis
filij dei hoc ē sacre exhortatiōis concurrat
velut puluis dispersū cogitationū & deo
cōpingēte colligitur & cōglutinat in vñū
vī efficiatur vñū cor nouū vñitis cogitati
onibus ad vñū ingrendū & inuestigandū
& vñitis affectionib? ad vñū adherendū
q̄ vñū deus est. Exeunt ergo velut de tur
mulis ipsa corda de rebus male amatis
omne em̄ amatū mortuū & omne amatū
illicite tumult? ē & sepultura amantū sicut
legis. puer. xij. desiderij impij monumēt
um ē pessimorū fm vñā litteram desiderij
um id est res desiderata. Hec aut est res
amata ideo dictū est et sepulera eoz dñs
mus illoz male scz amantū dom? suas
Ira hoc ergo attende quatē rer
e remotus fiat per timorē in ista re
surrectiōe. qualiter in aduētū filij
dei ad illustrandū cor penitentū illumine
tur abscondita tenebrarū hoc est omnes
feditates et deformitates peccātis seu pe
nitentis quas prius non videbat & mani
festantur cōsilia cordiū p reuelationē con
fessiōis. Sicut legis in. iij. p̄me ad Loz.
Attende etiā qualiter ista resurrectio fiat
ad penitentialē iudiciū qualiter omnes
sic resurgētes optz manifestari. ex. v. scdē
ad Loz. ante tribunal xp̄i. qd est forū pe
nitentiale. vbi velut officialis xp̄i velut p
co spiritualis. velut index animaz sedet

confessor. Et in eo ac p eum sic recte ac laudabiliter officium confessoris exequitur iudex xpus dominus. ppter quod diximus ante tribunal xpi. Et quædam modus damnandi tunc timetis dolentes erubescetes venient ante tribunal xpi iudicatis. Sic penitentes venire puenit ad sedem confessoris. Et sicut ibi damnandi dabuntur in mortem eternam et abyssum amaritudinum ita hec omnia vicia et peccata id est membra veteris hominis tanquam quidam impiorum cetus potestate iudicaria et virtute clauum in mortem eternam absque ulla resurgendi spe danda sunt. quod utique tunc fit cum hic intendimus cum ppositum nunquam de cetero relabendi virtute clauum et mysterio sacerdotali penitenti infunditur Et quemadmodum in futuro iudicio iusti assumuntur in vitam eternam Sic in ista resurrectione prima spirituali quecumque virtutes aut dona noui hominis membra tamquam electorum cetus nutrienda augenda roboranda seorsum tamquam agni ab heretico sepanda et assumenda sunt in vitam gratie perpetuam. perpetua dico pposito pleueria indefectibilis et phennis. hic venitur infernus damnationis perpetue veteris hominis est penalitas ipsa stritionis ubi ab aquis nimium transferendus est iugiter ad calorem nimium. Sicut legitur iob. xliij. videlicet congelicidiorum et tremore timoris ad ire indignationis et odij quas supra nominauimus ardores. hic velut stagnus sulphuris et ignis sunt abominatio quam diximus et ira. ppter ferorem sulphuris abominatio. ppter ardorem ira. hic velut mare geledissimum et amarissimum in quod frequenter immergendus est. vetus homo donum luctus est et affluentia lacrimarum lacrimarum dico timoris atque doloris Et supra has similitudines cetera tormentum infernalium psequi facile est exercitatis in hoc et intelligenti. Scire etiam debes quod ista mirifica operatio diuine virtutis et bonitatis creatio noui cordis noua in psal. Nominatur etiam scilicet cor mundum crea in me deus non solum ppter hoc quia tanquam omnino humilitatis quodam modo per contritionem cor nouum a deo efficitur Sed ppter ammirandos et soli omnipotenti deo possibiles confirmaciones. Est enim creatio noui cordis siue iustificatio siue generatio virtutis mundissimi exanere vebementia caloris liquefacto et resolutio. scilicet cinis enim est

cor peccatoris Sicut legitur. Eccle. x. Quid superbis terra et cinis. Hunc cinerem vebementia caloris spiritus sancti resoluit et liquefacit in vitrum mundissimum atque lucidissimum transformat. De quo ipsa ciuitas hierusalem et platea eiusdem edificanda est p magna parte. sicut legitur. apo. xxi. Ipsa ciuitas aurum mundum simile vitro mundo. Et iterum. Platea ciuitatis aurum mundum tanquam vitrum perlucidum. Et iterum Ipsa est sic generatio et ex lapide vebementia caloris dissoluto ac liquefacto. Sicut legitur Job. xxiij. Lapis calore solutus in esvertitur. Lo: enim quocumque vitio obduratum lapis est Sicut in eodem eiusdem legitur. Lapidem quoque caliginis et vmbra moris diuidit torrens a populo peregrinante. Et eiusdem. xli. Lo: eius indurabitur quasi lapis. Et iterum. Ezech. xi. Auferam cor lapideum de carne eorum. Huius ergo lapidis calore diuine dilectionis resolutus ac liquefactus in es suauissime seueritatis et indeficientis soliditatis vertitur ut confessionem peccatorum et laudum diuinarum salubriter ac delectabiliter resonet. Et est ita diuine virtutis operatio sicut destructio vniuersæ ymaginis per resolutionem metalli ipsius et generatio contrarie ex eodem metallo in contrarium modulum transfusio. Lo: enim peccatoris ymago dyaboli est dyabolice turpitudinis similitudine sigillata hec enim similitudo deletur hec dyabolice deformitatis impressio a corde peccatoris igne diuini amoris resoluta contraria in eodem corde id est dei ymago generatur. ex deco: diuine similitudinis eiusdem impmitur ipsa informis seu moduli diuine legis transfusa. Et hoc est quod legitur in psal. ymaginem eorum hec est dyabolice similitudinis turpitudine in ciuitate sua ad nihilum rediges in ipso enim in gressu ciuitatis qui est baptismus fluminis aut fluminis in adultis tota illa dyabolice deformitatis monstruositas penitus aboletur. Si qua enim in christo noua creatura est vetera transferunt et ecce noua facta sunt omnia. Sicut legitur in. ij. Lo: v. in psal. Sicut fluit cera a facie ignis. sic peccator a facie dei. Quemadmodum enim in cera liquefacta. nec scriptura nec sigillatura remanet. Sic a corde igne sancti spiritus liquefacto omnis scriptura mortis erroris omnis dyabolice similitudinis deformitas euanescit. Est etiam hec ope-

ratio diuina vicijs veteris hominis p[er]itio
 sicut hois niui seu glacialis quę pueri ex
 niue p[er]gesta in plateis effigiare solent de
 structio atq[ue] adhibitatio per calorem dis
 soluentē ipsum mēbra enim veteris hois
 vicia sunt sicut legi ad Col. iij. Mortifi
 cate mēbra vestra que sunt sup[er] terrā forni
 cationē immunditiā libidinem. &c. Quę ad
 modū enim de hoie huius quādo totus
 niues est nullū relinquit calor dissolvens
 vestigiū nullū existentie p[re]cedentis indi
 cium ymo remanet terra nuda que illum
 portabat. Sic cōgerie illa seu corpore vi
 ciorū atq[ue] peccatorū superradiante sole in
 telligentie atq[ue] iusticie dissoluto remanet
 velut terra nuda. natura corp[or]is humani
 que monstrū illud infernale portabat. De
 hoc legitur. Eccl. iij. Soluent[ur] quasi gla
 cies inferno peccata tua. Si autē q[ue]rat[ur] a
 nobis q[ua]liter obtinebit istud tam salubre
 t[ame]n mirificū istud dei donū vicijs grā con
 tritiōis atq[ue] iustificatiōis. R[ati]o de q[ua] trib[us]
 modis obtinetur. Prim[us] modus gratui
 te t[ame]n hoc ē nulla cooperatiōe nullo merito
 nec p[ro]prio scilicet nec alieno. Sed solo dei
 iustificantis vel viuificantis miseratione.
 Secūdo meritis intercedentiū siue eorū
 qui in celis sunt siue eorū qui interris sūt
 & hoc ē dicere suffragiis sanctorū. Tercio
 cooperatiōe & adnissu siue conatu eorū
 q[ui]bus tribuit istud dei donū. H[uius]mōdi autē
 cooperatiō multiplex ē quia em̄ ista coop[er]a
 tiō quantū ad recipiētes. vij. h[uius] cooperatiō
 nes notissimas et alias quā plures. iplis
 cooperatiōib[us] lig[ati]do edocemur qual[ite]r co
 operari & qual[ite]r quod in nobis est facere
 vt receptiōi tante gratie ydonei sim[us] de
 beam[us] quia em̄ illuminatio ē p[ri]ma sui co
 operatiōe docet nos ynnū ex quatuor face
 re. Si q[ui]rimus illuminari. Primū ē ad lu
 men accedere. Accedite inq[ui]t ad eū & illu
 miāmini q[uo]d est ad lucē doctrine & exēplo
 rū rectitudinis. hoc ē sanctorū opum ap[ro]p
 pinq[ue]re. & hoc ē a recte et gratiose docēti
 bus v[er]ba salutis audire atq[ue] sanctorū viro
 rum p[er]uersationē & opa videre. Doctrina
 em̄ & exēplū velut due fenestre sunt per
 q[ui]s lux veritatis ad audientiū atq[ue] spectā
 tiū corda trāsfundit. Scōo ap[er]iende sunt
 fenestre seu hostia dom[us] n[ost]re et lux diuine
 gratie adintrādum patissimā viam q[ui] in
 tret h[ab]eat fenestre iste et ostia oculi sunt et
 aures sūt tā interiores quā exteriores Alp

tio autē interiorū oculorū & aurium attētiō sc[ilicet]
 intellect[us]. & desiderii affectus. Ad id em̄
 q[uo]d attendim[us] ap[er]imus intellectū vt intret
 per cognitionē. ad id q[uo]d desideram[us] ap[er]i
 m[us] a fectū vt intret ad fruitionē. Que em̄
 note unt iam intrauerit intellectū. & que
 anir. nata per fruitiōis seu gaudiū obtenta
 iā intrauerit affectū. Tercio intueri d[icitur]. et
 inid quod cognoscere & a q[uo] illuminari de
 siderat vertere faciē & dirigere acie oculorū
 rum ne de illis sit qui statuerit oculos su
 os declinare interrā et q[uo]d vertit ad deum
 tergū & non facit ysa. xxiij. Quartū est
 vt auertat se a tenebris & ne q[ui]rat in eis lu
 cem veritat[is] q[uo]d p[ro]pter illos dicim[us] qui p[ro]
 prio sensui adeo adherēt q[uo]d ab illo auer
 ti non possunt. Nōnulli vero alieno sen
 sui humano tamē eousq[ue] addicti sunt vt
 non nisi doctrinis & traditiōib[us] hominū
 credere possint. Lū ergo sensus human[us] te
 quantū in se est & in eo quod human[us] te
 nebre sit atq[ue] stulticia. Sicut docet Ap[osto]lus
 in. ij. & iij. p[ri]me ad Cor. ab eis auertere se
 necesse h[ab]et q[uo]d diuine v[er]itatis luce illustrari
 desiderat. Ex q[uo] apparet insanissima cecitas
 hereticorū & oim in rebus diuine insen
 su suo ambulare volentiū. Scōa coop[er]a
 tiōe sua calefactio ē. & quis nō videat q[uo]d
 calefieri volētes igni appropinquāt & alge
 tes manus interdum in medias flamas
 immittunt. extrema & alia interposita tol
 bus calor ab eis phibet vel impedit. tol
 lunt nec statim se ab igne auerunt. quin
 potius tam diu iuxta ignē sunt donec se
 sentiat calefactos. Et si aliquid dissolui vl
 liquefieri voluerint etiā sollib[us] et flatu ac
 vento vim caloris in intima illius quodā
 modo impingunt. sic & tibi faciendū ē ad
 deum qui ignis cōsumens est. Sicut legi
 tur. Deut. xxiij. In mediū verborum eius
 que ignis sunt. Sicut legitur i[er]emie. xxiij.
 Lūius eloquiū ignitū vehemēt[er]. sicut le
 git in psal. Et tā diu tenere i[st]o igne cor
 tuū donec illud sentias calefactū nec des
 bes ipm p[er]icere vel mergere in aquā geli
 dissimā mundāe sollicitudis ac voluptat[is]
 Ibi em̄ non solū infigidat sed etiā cōges
 latur & aura gr[ati]e penitus mortificat. Nec
 le extrema q[ui] te abscondit a calore ei[us]. hec
 aut sunt oia alia cogitata. oē em̄ aliud co
 gitati deū abscondit cogitaciōe saltim ho
 ra cogitaciōis. Q[uo]d si fuerit amore & solli
 citudine fixū i[st]i corde erit sic p[er]ies int[er] co[r]tu

um et ipm phibēs calorē eius a te. de hoc pietate dicitur. *Lañ. ij. En ipse stat p'parietem. Et ezech. xij. Cōplebo indignatiōes meas in pariete Tolle ergo pietē de medio qui abscondit a te fornacē immensam et camini infinitū diuine bonitatis. Deind adhibe statum pprie exhortatiōis et recogitationis terribilis iudicij dei et ire que cōsumptura ē aduersarios. Sicut legit in. i. ad Hebr. Deinde diuicias bonitatis eius in creando et formando te et naturalib' donis ac tpalibus ditādo. Deinde diuicias mie eius in repando te. tercio diuicias paciētie longanimitatē eius in sustentādo et expectando te. Quarto suphabundantiā pietatis atq; dilectiōis eius in reuocādo te inuitādo ad gratias offerendo. Iste cōsideratiōes et recogitatiōes sunt sicut flammis impingētes diuinā bonitatē i intima cordis hūani. Diuina at bonitas fornax immensa est et camin' infinitus emicās et emittens flamas sue dilectionis in eos q' illi capaces sunt. Et ppter hoc charitate ardet totum celū id est milia milia sanctorum angelorū et beatarū animarū. Tercia coopatione sua contritio ē per cussio. Si ergo vis conteri cor tuum aut tu ipse pcuti illud malleo verbi dei qui est malleus conteres petram. Sicut legit *hier. xij. Aut expone illū malleū hui' malleo pcutiētib' hoc ē obiurgātib' et in crepātib' ponēs ipm sub malleo ubi dei iugē ac studiose audito sacre doctrine et p'catiōis. Et sūb vga ferrea diuie flagellationis. Si enī subterfug' flagella diuie iusticie. Si auertas cor tuū ab illis non q'ris cōtritiōē ipsius sed potius integritatem vt ita loqr' fractissimā et sanitatē mōferam illius. Quarta cooperaatione est mundatio. Ipsa autem mundatio vnum quodq; docet etire de sordib' et q'rere lacuacrum et ab actu stulticiariū se auerte re. Qualiter enī illuz q' se assidue volutat in sordibus et aque mūdificantis ductus a se auertit et aditus quo min' ad eum veniant obstruit mundari velle dicem' hoc ē q' quotidie repetit et iterat stulticias suas quemadmodū lota sus inuolutabro luti Sicut legitur. *ij. Lañ. petri. iij. Omni siq; dem opere malo amplius sordet qui in sordibus est et amplius elongat et auertit a se fluenta gratiarū et amplius obstruit et obcludit cordis aditus intellectū suū***

scilicet et affectū. Quinta coopatione est doni isti inestimabilis receptio. que euidenter docet manū extendere et sacculū cordis aperire ad recipiendū. Manū extendit ad recipiendū dei donum quod nondum habet qui eandē extendit ad operandū ex bono qd iam habet. Quādamodū si quis bonū castitatis nondum habet. Sed tamen bonū pietatis in pauperes habet quotiens manū ad dandū paupib' porrigit toties illā ad recipiendū a deo bonum q' non habet extendit. Sexta viuificatio est siue resurrectio vt diximus. Manifestū autem est tibi q' viuificabile et nondū viuens in effectu non accipit vitam nisi a viuo et habente vitam vel ab ipso fonte vite. Et propter hoc non solū necesse habet alterutri eorum coniūgi absq; medio sed etiam adherere. Impossibile est enim mēbrum qd non adheret corpori viuenti aut alicui ex membris eius vitam accipere. et corpus qd non adheret anime necesse est mortuū esse. propter hoc viuere querētib' vita gratie adherendum est corpori ipsius ecclesie cohabitatione scilicet et comitatu sanctorū. adherendum similiter deo multa ymo iugē et assidua frequentatione ipsius. assidue audiendo eum in suis eloquijs. Loquendo et confessione oratione et laudibus. famulando ei saltem in suis hoc est consulendo adiuvando fouendo benefaciendo suis. Qui autē sic deo et ecclesie fonti diu adhaerit cito vite gratie p'ticeps erit. Secunda coopatione reconciliatio ē siue pacificatio ad deū vbi quis dubitat sacrificium offerendū esse et preces fundendas ad ipsum. Et ppter hoc precibus obnixis feruentib' lacrimosis eundē exorandum esse quis nesciat. Deinde cuiusmodi aīal occidendū est deo in sacrificiū nisi qd peccauerit hoc ē miserū cor peccatoris. Quid enī meruere boues aīal sine fraude dolo q' sunt alie pl'es noiatiōes seu opatiōes q's nos causa breuitatē p'terim' sicut est directio a tortitudine et resartio seu reparatio a deritiōe. et reedificatio a destructiōe. et r'nestitio a spoliatiōe et sanatio a vulneratione et cōtractio a dñatione et residentia seu mentis reuersio ab ebrietate et alienatione. et multa hui' quoz vnūquodq; cōsiderantē euidenter docet qualiter ipm q' rendū ac pcurandū sit.

Unc vero dedarare tentabimus
 n vtrum remissionē peccatorū prece
 dat gratia ordine naturali q̄ mul
 tis videt an ecōuerso res se hēat vt multi
 sentiūt. In quo rememorandū est q̄ su
 pra dixim⁹ de remissione peccatorū vīz
 qua duabus intentiōib⁹ dī. Primū non
 imputatio d̄ cetero Scđo abluto siue abo
 litio ipsarū macularū peccatorū quib⁹ inq̄
 nata ⁊ d̄formata erat aīa peccatoris. Q̄
 aut p̄ma remissio que ē nō imputatio de
 cetero. p̄cedat. ex hoc manifestū est. p̄us
 em̄ dicitur vno mō fm̄ essendi p̄sequentia
 vīz q̄ sequitur aliud nō cōuersim. Q̄ er
 go gratia sequitur nō imputatio ⁊ nō ecō
 uerso. Si em̄ gratia h̄z quis ex necessita
 te nō imputant ei p̄ctā non aut ecōuerso
 Non em̄ si non imputant ei p̄ctā ideo ex
 necessitate gratia h̄z. Quemadmodū nō
 ideo q̄ aliq̄s suspendēdus non ē seu alit̄
 puniēdus p̄pter hoc ex n̄citate regio ho
 noris donādus est. aut aliter remunerād⁹
 Sed ecōtrario bene seq̄tur. gratia aut sic
 honoris regius ē et sicut ius et dignitas re
 gnicolorū ac remuneratiōis eterne. Error
 autē mōi hominū ex hoc puenit quia ea
 ē largitas pietat̄ ac dulcedinis diuine vt
 nulli remittat p̄ctā siue non imputet quā
 tum ad penā cui non vlt̄ius ⁊ amplius
 bonū faciat hoc ē gratiam infundat. eaq̄
 custodienti regni celoz gloriā tandem ap
 ponat. Qm̄ aut non est necesse naturalis
 ordīs p̄sequētia q̄ si d̄s nō vult aliq̄e pu
 nire velit iō ip̄z renūciare. Si nō vult ip̄z
 h̄re hostē q̄ iō velit ip̄z h̄re filiū manifestū
 ē etiā p̄ua intelligētib⁹ oīm em̄ donoz q̄z
 alter naturalit̄ alterū seq̄tur ip̄osibile ē
 aīcedēs luciri siue p̄sequētib⁹. Q̄ si aīcedēs
 aliq̄n vlt̄ alicui inueniri possibīle ē siue cō
 sequēte manifestū est p̄sequēs ex illo aīce
 denti non seq̄ nullo mō consequētia natu
 rali. Inuenit aut apud nos remissio ista
 absq̄ gratia remittētis. P̄terq̄ em̄ ap̄d
 nos offēsi ⁊ irati alijs offēsas suas eis
 remittūt ita vt penas vel satisfactiōes ab
 eis nec exigāt nec requirāt. Non tñ eis p̄
 stinam gratiā restituit. nec sp̄e vllā remu
 neratiōis aut beneficij eis tribuit. S̄z de
 non vindicādo tñ ⁊ de non inferēdo ma
 lū p̄missionē eis faciūt. Manifestū ergo
 q̄ ista remissio p̄ctoz sequitur ad gratia
 non p̄uersim. Quare p̄or est fm̄ eēdi cō
 sequentiā. hic est aut vnus mod⁹ dicēdi
 p̄us sicut alibi didicisti. Amp̄. aut mul

ta n̄cario est vnus. Q̄ ergo non iratū ēē
 in aliq̄e est sicut vnū. ⁊ beniuolū seu b̄n
 ficiū ēē. est sicut duo igit̄ sic multa n̄ca
 rio est post vnū. sic non iratū ēē aliq̄e in
 alium p̄us esset q̄ ēē beniuolū vel benefi
 ciū. nanq̄ beniuolū seu beneficium esse in
 aliū est sicut duo vīz potētia ⁊ p̄sequētia
 vīz non q̄rere seu inferre malū ⁊ q̄rere
 illi seu facere bonū. Nō iratū aut ēē ali
 quem alijs ē non q̄rere vel non velle face
 re ei malū. Amp̄. qui ē ordo causarū
 similū idem ē ⁊ effectū ipsarū p̄poriō
 naliū. Q̄ ergo placatio p̄or est naturalit̄
 quā beniuolentia seu beneficiā in iratū
 siue in irato n̄cario ⁊ effectus placatiōis
 id ē remissio siue nō imputatio ad penas
 p̄or erit quā effectus beniuolētie ⁊ benefi
 cientie. Effectus aut beniuolētie seu bene
 ficientie donū est quodcūq̄. Quare p̄or
 est n̄cario remissio quantū ad penā quā
 gratia. Idē aut est ordo affectiōnū apud
 deū qui est affectiōnū apud nos. Vñ etiā
 nobis affectiōnū n̄raz nōiant affectio
 nes diuine. Ira em̄ apud deū non ē nisi
 vindicta ⁊ placatio nō est nisi nō exatio
 vindictē apud deū. similr ⁊ beniuolentia
 seu beneficiā cōtraria ire apud deū nō
 ē nisi donū bonitat̄ ipsius siue illud dīcā
 tur grā siue aliq̄. Amp̄. idē est ordo omniū
 titiōnū qui ē ⁊ petendoz generat̄ omniū
 em̄ donoz quozū alterum p̄us petendū
 est altero ⁊ petitiō eius p̄or petitiō illius
 Q̄ ergo ab irato p̄ius ē petenda venia
 quā aliud q̄cūq̄ donum n̄cario p̄or est
 petitiō venie quā alterius donū ab irato
 Quare venia n̄cario p̄us datur ab irato
 ⁊ p̄ius ē ex illo quā q̄cūq̄ aliud donū
 ⁊ iste ordo ē quasi de p̄mis impressiōibus
 Om̄e em̄ cor humanū in seip̄o legit hoc
 quasi naturalit̄ inditū ⁊ insēptū. vt p̄us
 petat ab irato veniā vel aliq̄d ad veniā
 p̄tinens quā aliq̄d aliud donū ⁊ p̄us pla
 cet ac mitiget iratū ergo se iuxta ista dpo
 ere. Sed motus p̄. estat cōponere fluctus
 Quis em̄ post restituta gratiā p̄. recup̄a
 tam amicitia petat veniā. sicut em̄ post re
 stitutam gratiā. post redditam amicitia
 nemo aduersus sic restitutus naturalit̄
 retinet iram. Sic ⁊ nemo hoc modo resti
 tutus ab eodem possit veniā. Amp̄.
 plus quā omnipotens deus ab adam
 in statu innocētie quando salicet nondū
 ipsum offenderat continuit largitate bo
 nitatis sue quantum ad hoc vt tunc eidē

nō infunderet gratiā multo fortius a peccatore si velit poterit cōtinere largitatem bonitatis sue quantum ad idem videlicet ut placatus quātum ad penam seu vindictā si stat ibi et non procedat ulterius statim ad hoc sed ut infundat ei gratiā sicut enim adā non iratus erat et tamē ipi non infundebat grām. Sic et isti peccati quantū est de omnipotētia non iratus ēē pot hoc mō sed nō exigēdo vindictā et tamē nō statim infundere gratiā. Amp. qd phibere p̄r omnipotētiā eius qn si velit non exigat ab isto peccate penā et lauet et mūdēt ipm restituens ip̄s p̄stine mūdiciē ac puritati nec tamē impleat eū grā quō potest laua re eas inqnatū si velit et tamē non statim implere illud. Si cecidisset adā a statu in nocētiē tñ non aut a statu grē. Quis dubitat deū potuisse restituere illū ad p̄stine innocentie statū. Ponam ergo q fecit omnipotēs deus. Cides ergo et in hoc casu q et remittit deus ade ad penā et qd amplius ē lauat ipm ac mūdāt ab inqnamē to peccati sui nec tamē infundit gratiā. et hoc manifestū ē. Non em̄ q largitas boni tati dñe ita facere p̄sueuit ut nūq̄ remittat peccatū quantū ad penā eternā qn infundat et gratiā. id puerit et ordinē naturalū q inter ip̄az remissionē et gratiā. Remissio hō que ē absolutio maculaz ac de lenio turpitudinū q sunt ipsa peccata vel ip̄is irrogate posterior ē in vitate ipsa gratia sicut effectus causa sua. et sicut abluō ipa leuata aqua efficit. Eodē mō dicimus q disruptio ip̄oz vinculoz peccatoz qbus pctōz ambulare per viā vitatis phibeatur posterior ē ipsa gratia ut effectus cā sua sicut legis ysa. x. Cōputrescet iugū supple pctōz a facie olei hoc est i gratie dñe peccatoz libēratis. Dicim⁹ etiā q gressus spūalis pctōz ē quā disruptio vinculoz hōi quēadmodū mor⁹ q ipsa vincula disruptuntur pctōz est ipsa disruptioe eozū ut actio passione ambulando em̄ p̄t q̄s rumpere vincula pedū suoz adeo fortis potest ēē motio pedū siue ambulatio ymo alterius solius pedis motus alligatus eū ad stipitem tanto impetu mouere se pōt ab ipsa vi funē qua alligatus ē disrumpet. Harū autem omniū exempla leguntur. xvj. Judiciū in disruptioe vinculoz sampsonis. nec ē necesse ut prius rumpantur vincula quā ambulet quis. Sed sine dubio necesse ē ut rumpantur siue sol

nantur q̄ ambulet liber. Quēadmodū enim sampson restituta virtute duabus manib⁹ duas calumnias templi philisti norū cōcutiens euertit. Sic et peccatoz penitens restituta sibi diuine gratie virtute totū dyabolicū edificii hoc est peccatricis cōuersationis carcerē dyaboli vero sanum cōcussione et pmunitione penitus dinis euertit.

Est hec vtrū in tantam gratiam p̄ resurgat peccatoz penitēs aut qn ta per peccatū cecidit de terminā dum nobis erit put d̄super dabitur. Quā autē in minore resurgat impossibile omnino videtur. Prīmū quā paritas que in omnib⁹ iudiciis seruanda est hoc in isto iudicio videlicet penitentiali qd diuinis simū est non seruaretur. Cū em̄ deus plene restituatur in ipso recuperans sed peccatores et quētiq̄ peccatores sunt. Penitēs autem non ea plenitudine gratie deum recuperet quā illū ante possidebat. nec totam gratiā recipiat quā ante peccatum obtinebat non seruatur paritas in isto iudicio inter partes cū altera scilicet deus restituatur integrum altera verō tantum in parte. Quā si dixerit quis quia deus nō restituitur in integrū in eo q fructib⁹ bonorum operū. et seruicio penitētis quibus defraudatus est vel dānificatus toto tempore peccati non restituitur licet possim⁹ dicere q istozum non potest peti restitutio quozū non fuit possessio sed magis refusio seu refartio in parte ista locū habeat. Dicimus tamē q de dānatis et perditis pueniēter deo satisfaciunt quia in ipso pposito satisfaciēdi quodam inodo ipsa satisfactio impenditur et ipsa firmitas ppositi deo tamquā quodā cautionis securitas inde datur. Ampli. quia ppositum penitētis et voluntas est deo p oia pro sue voluntatis beneplacito satisfacere nec potest ab ipso peti nunc aliter satisfaciāt. Et ideo non est iustū ut nunc aliter satisfaciāt. Manifestū est quia deo satis fit de omnibus put dignū et iustum est et pro sue etiā beneplacito volūtat. Amplius. sicut in principali restituitur deus in integrū hoc est in ipso peccatore et ei⁹ proposito seu voluntate. Sic et peccatoz in principali restituendus est in integrū id est in deo et eius gratia. Amplius. sicut penitēs ex parte sua plene et integre deo pacificat. nihil omino retinens auer

honis nihil contrarie voluntatis. sic necesse est et deū eidem ex integro pacificari et nihil ire vel inimicie retinere. multum autē retinet ire si partem vite tā gratie quā glorie aufert et subtrahit penitenti. hoc autē facit si partem p̄stine gratie detinet et nō reddit. cum gratia vita sit que dicitur vita gratie et quacūq; parte eius de tracta detrahatur et similis pars glorie. Amp. in parte amicus et in pte inimicus erit penitenti deus cū tanta atrocitate in eū vndicer. Si em̄ melior est dies vna in atrijs eius super milia vite temporalis naturalis sicut psal. dicit. Ergo maior auster diem vna auferendo vna dico de atrijs eius q̄ milia temporalia. Quare atroci? vindicat in penitenti si subtrahendo partes gratie et per hoc glorie quā si milies cum corporaliter occideret. Et attēde q̄ detractio ista siue subtractio nō p̄t dici siue intelligi nisi ire. cum solū cedat in incomodū penitentis flagella em̄ que cedūt ad comodū penitentis. Cedūt inq̄ quantū p̄t et debet diuine mie deputari. Cedūt inq̄ quantū in eis ē. detractio et gratie seu diminutio ip̄i? nō p̄t ēē nisi i incomodū ē permittit et peccantū.

Amp. p̄t meliosum est deo medicatū minore sanitate restituere eis q̄s i studio se curat q̄ fuerit sanitas p̄stina. Similiter et reformatori deo ignominiosū ē minore formaz minoreq; decorē restituere ymagini sue quā prius habuerit. Sic reedificatori deo dedecus ē minoris speciositatē ac magnificie reedificare domū quā fuerit ab hostib; diruta vel euerſa. Sic et ridiculū ē urbem captā et euerſam ab hostibus infirmiorib; murē ac turrib; munire quā prius. Quis em̄ bellū hīs hoc faciat. nisi forte velit eam denuo amittere. hec autē omnia facit deus in vno eodemq; peccatore penitente. Si ad minore gratiam eū restituit q̄ esset illa a qua cecidit. Ipsa em̄ gratia et sanctitas spūalis est animarum et forma siue decor ymaginis dei que aia humana est et speciositas est ac magnificentia domus dei qui est murus humana similiter munitio ac fortitudo est eadem gratia urbis seu castri in quo et deq; p̄tra hostes inuisibiles id ē demones et vicia punnat deus. Amp. si verus ē q̄ penitentes ad minore gratias reparent quā fuit illa a qua ceciderūt tria sequent̄ manifesta icōuenientia. Primū ē q̄ iteratiōe p̄tōz q̄lis accidit in p̄tudinarijs p̄tōz

rib; necesse ē euacuari om̄ino paulatim gram ita vt remissio peccatorū absq; infusione gratie tandē fiat infic peccantib; ex ēpli gratia. Ponam? aliquē a statu gratie cecidisse in peccatū fornicatiōis et p̄penitentiā resurgere. Quid ergo iste resurgat ad minore grāz et finito minore. In vita em̄ ista i eodez hoīe ip̄ossibile ē duo dona ēē vel fore quoz alterū altero infinitū maior sit. Cū oīa dona ista in vita necesse sit esse finita. Excedit ergo gratia a q̄ cecidit iste peccator gratiā ad quā repatur certo et determinato excessu. Est ergo q̄ excedat tria vel quarta. Si ergo ista denuo hoc est p̄ repationē suā labatur et p̄ lapsū iterū restauret cū scda fornicatio p̄pter arcum stantia iteratiōis et ingratitudinis maior sit hoc ē maior peccatū et magis culpabilis quā p̄stina necario magis minuer grandis p̄nialis repationis quā p̄ma. De iusticia em̄ diuina p̄ maiorē p̄tō necessariū seu de infligit pena q̄re maior diminutio seu detractio grē. Eodē mō si tercio labat iterū q̄ restauret siue resurgat in gram q̄ maior p̄tō ē p̄pter dictas causas tercia fornicatio quā scda. maior p̄t illis d iusticia dei irrogabit diminutio seu detractio grē et ita augebit sp̄ diminutio grē et p̄t hoc necario veniet ad p̄sumptiōes certo et determinato nūero fornicatiōis. Si em̄ mille fieret detractio sp̄ ubi gratia. Ut si mille sima totū gratie p̄ vna quāq; fornicatiō tolleret necario mille fornicatiōibus tota grā p̄stiteret. Cū ergo sp̄ augeat et culpa vt possum? necario plus veniet ad p̄sumptionē ip̄ius gratie et ita manifestū ē q̄ dixim? scz tandē veniet p̄ iteratiōes fornicationū seu aliorū peccatorū vt p̄stī soli p̄stetur remissio peccatorū vt nihil grē in fundatur. Si em̄ eo mō detractiōes iste et diminutiōes fierent? occasiōe p̄me fornicatiōis detrahet. Ecce loci? gratie. et occasionē scde. tercia residui et ita deinceps nō possz finito et certo nūero fornicationū tota gratia tolli et hoc ē q̄ diuisio cōtinui p̄ diminutiōis nō hz finē. Sz in auge do vt dixim? p̄cedat diminutio inq̄ vindicta seu pena de diuina iusticia inflata. necesse est vt cici? veniat ad p̄sumptiōes totius gratie quā veniretur p̄ equales detractiōes. Secundū icōueniens est qd sequitur hūc errorem scilicet hoc q̄ tanto inpenitentes minor inuenietur dei misericordia quā i eo a maiore indigeret et tanto minorem

virtutem prestabit penitentibus quanto
eis maiora incumbit onera portare. Ler-
tū em̄ est q̄ iste peccator de quo locuti
sum⁹ ⁊ ipsa assuetudine labendi millefi-
ma sua fornicatione erit factus infirmior
atq; debilior ⁊ maiora ei penitentie augē-
de onera incubēt quā in prima fornicatio-
ne. Igitur maiori misericordia indigebit ⁊
maior ei v̄tus prestāda est. Sit autē ecōtra-
rio secundū istum errorem ergo miserie ma-
iori maiori mīa succurrendū est ⁊ maior
infirmitas atq; debilitas maiori v̄tute ac
fortitudine fulciēda atq; roborāda. Am-
plius magis fugitiua bestia vel fera ma-
ioribus ac fortioribus vinculis religanda ē.
Et iterū. Quātomagis ponderosus ē q̄ ce-
cidit puteū v̄l fouea tato fortiori fūne erit
ex inde extrahend⁹. Scdm̄ istos autē de-
ecōtrario facit. Quia quāto magis p̄sue-
tudinarius peccator. hoc est crebrior ⁊ im-
pudentior stultici⁹ iterator seu repetitor
tanto magis fugitiua vera ē ergo fortior
gratie vinculo religād⁹ atq; tenēdus. Sicut
quā ip̄a p̄suetudine velut maiori ponde-
re pressus difficilior eleuatur atq; de p̄sona
peccatoris difficult⁹ extrahib⁹ fortior er-
go diuine gratie funis extrahendo adhi-
bēdus est. Amplius. q̄ longo maiori
miseria ē peccatoris defectus gratie quā as-
suetudo pene. magisq; deo p̄sumptiosa mi-
sericordie aut diuine ē miseria tollere v̄l
salte tenere atq; minuere opatur em̄ ista di-
uina misericordia simpliciter sic decet ex-
pediri magis expedit maiores miseria tol-
lere vel minuere quā minores. sp̄ ergo in-
tendit diuina mīa in hoc magis tollat de-
fectus ⁊ diminutio gr̄e quā afflictio pene.
Quo ergo in vere penitentibus totā penā sp̄
tollit mīa gehēnalis mltō fortior totū colli-
git gr̄e defectū ⁊ diminutiōes. Amp. si
plene restituit diuina mīa penitentes ad
statū p̄stine innocentie. Cur nō ⁊ ad statū
p̄stine gratie. Si em̄ ex mīa est vtrāq; re-
stitutio q̄liter alterā minuit iusticiā vic⁹ re-
stitutionē gratie. Alterā v̄o minuere non
pōt. Si autē remissio peccatorum seu restitutio
innocētie ex mīa est. Restitutio v̄o gratie
aut erit ex iusticia dei in eo q̄ iusticia aut
nō. Si sit iusticia ergo nō minuet nec im-
pediet ip̄as remissionē peccatorum nec minuit nec
impedit sp̄ potius auget v̄t op⁹ suū qd̄ effi-
cit sic ip̄a restitutio gr̄e op⁹ diuine iusticie
est iusticia illaz nec impendit nec minuet.
Non ergo de iusticia dei minor est gr̄a re-

stituta quāz erat gratia que est per pecca-
tū amissa. Qd̄ si dixerit q̄ restitutio gratie
est ex benignitate aut largitate seu bene-
ficiētia diuina. Certū autē cūquāq; istaz
non minorē esse quā sit misericor-
dia dei q̄re nec effect⁹ minor effectū. Sic
ergo plenus ē effect⁹ remissionis in peni-
tente ex dei mīa. Sic plen⁹ est effectus re-
stitutionis in eodē ex dei benignitate vel
beniuolētia. Amp. aut determinatū ē
apud dei iusticiā quāto minor gratia res-
tituatur vnicuiq; eorū qui per penitentiā
revertunt⁹ ea gratia a qua prolapsi sunt
aut non si sic cū hic determinatū sit p̄ ius-
ticiā ⁊ v̄tutē ⁊ diminutio gratie vnicuiq;
eorū inflicta sit per iusticiā p̄ modo culpa-
rum ip̄orū que ergo p̄portio siue p̄p̄atio
peccati siue culpe ad culpaz siue peccati ea
erit diminutiōis gratie restitute ad dimi-
nutionē. Quo ergo peccati ade ad peccati per
simplicē fornicatiōes a gratia cecidit fm̄
quosdā nulla ē comparatio p̄pter remotā
simā statū ad statū dissimilitudinē ⁊ for-
sitā q̄ gratia ade ad gratiā istā in mul-
tis quāsi nulla ⁊ nimie distantie erat cō-
paratio sicut in cognitiōe dei ⁊ cognitiōis
certitudie diminutio ergo ip̄i gratie ade
restitute ad diminutiōis gratie istā d̄ loqui
mur restitute nulla vel quāsi nulla ē com-
paratio gratia ergo que ip̄i ade restituta ē
incōpabiliter aut quāsi incōpabiliter p̄-
minor est gratia a q̄ cecidit q̄ gratia resti-
tuta istā alij sit gratia. Sicut a qua iste alij
cecidit. Amp. q̄ vel q̄ maiori gratia p̄-
ditus erat adā fm̄ hoc aut magis peccauit
fm̄ hoc aut q̄ magis peccauit ad minores
est gratia restitut⁹. Ergo quāto in maiori
gratia erat adā ante peccatū tato in minori
postea resurrexit ⁊ ita pene minus oim̄
hoim̄ in gratia resurrexit ip̄e adā. Decla-
rem⁹ aut illud ⁊ exēplo ⁊ ponam⁹ exēplū
gratia q̄ peccatū ade p̄pter p̄nāz status ec̄
millecuplo mai⁹ fuerit peccatū ade quā pec-
catū istius simplicis fornicatiōis. millecu-
plo ergo minor erit gr̄a ade restituta quā
fuerit eiusdē gratia p̄ma vel p̄stina ⁊ ita
resurget equalis in gratia istā in gratia in
q̄ qua hēbat ante fornicationē nec mul-
tū curam⁹ an adā redigat⁹ ad eq̄litem
istā ante fornicatiōes vel post ex fornicati-
ōne resurrectionē. Quia nō multū distat
gratia ante fornicationē ab ea ad quam
postea restitutus est. Item non multū re-
fert vtrum comparatio sit vel fuerit inter

p̄stinā gratiam ade & p̄stinam gratiā isti-
 dum modo constet q̄ mille vel lōge am-
 plius maior ea fuerit quia sufficit ad oñ-
 dendum incōueniens q̄ dixim⁹ videlicet
 quia adā resurrexit in gratia equali gra-
 tie quantūcūq; parū sancti vel iusti. q̄
 enim p̄certo compatio ē certi excessus atq;
 finiti. Licet magni & multi inter gratiam
 illam p̄mitiūā ade & gratiam quantumcū-
 q; parū iusti vtz centupla vel nullecupla
 proportionalis aut sunt culpe & gratiaz
 diminiōes erit necessario sicut culpe ad
 culpā. ita diminutio gratie ad diminutio-
 nes & detractio ad detractiōē. quare de-
 gratia ade t̄m determinatū est per dei ius-
 titiam merito peccati ipsius quantū ex-
 cedebat gratiaz istius parui iusti & ita re-
 ducta est ad equalitatē iusticie seu gratie
 ipsius modici iusti vel sancti & hoc nō se-
 ipm̄ improbabiliter sed impossibile est. Et
 hui⁹ impossibilitatē ita declaram⁹. Sint
 em̄ a & b. duo iusti & sic a sanctitate vel gra-
 tia duplus ad b. qm̄ quemadmodum oñ
 sum est adam resurgere equalem a. eadē
 via est ostendere ipsum resurgere equa-
 lē b. Si b peccauerit pctō mortali duplo
 minore q̄ a. Quare sequitur adam resur-
 gere equalem ambob⁹ duobus. scz a & b
 que autem sunt eidē equalia & sibi inuicē
 quare a & b. erunt equales inuicē in san-
 ctitate vel gratia; & hoc est impossibile cū
 possit sit a ē duplū in sanctitate vel grā
 ad b. eadem via erit ostendere q̄ adam
 resurrexit eq̄lis in sanctitate vel grā vtri-
 q; eorum. q̄ sunt vel fuerunt vel erunt eo
 min⁹ iusti p̄ stratu ante peccatū ex quo se-
 quitur per viam quas ostendim⁹ eos oēs
 fuisse & esse & fore equaliter iustos siue eq̄-
 les in gratia v̄l sanctitate. Qd si dixerit qd
 quia ita determinatū ē per diuinā iusticiā
 vt magis iustus cuz peccat maiori parte
 iusticie vel gratie caret etiā per penitentiā
 resurgens q̄ minus iustus hoc scz modo
 verbi gratia. q̄nta parte careat que q̄nta
 maior est in magis iusto q̄ in minus ius-
 to. Licet ergo vterq; p̄uetur quinta par-
 te gratie sue tamē maior est p̄uatio vel de-
 tractio tante partis a maiori toto & ppter
 hoc magis punitur detractiōe seu dimi-
 nutiōe gratie magis iustus q̄ minus ius-
 tus. Quemadmodum et magis peccabit
 hoc aut est manifeste falsum. Equalr̄ em̄
 puniuntur & nulla lex iudicat penas istas
 inequales ymo pro vno & eodem pecca-

to tassquā vna & eadem infligunt. verbi
 gratia. vbi in lege dictū ē. Exo. xxi. Si q̄s
 furatus fuerit rem alienā reddet duplus
 Non em̄ quia p̄ciosius quid aliquis alio
 furatus est. Et quia duplū illius punitur
 duplo alterius furti ideo magis punitur
 qui furatur p̄ciosius q̄ qui furatur vilis
 Non em̄ est nisi vna pena duplū furti re-
 stituere. quēadmodū q̄draginta plagaz
 pena vna q̄ erat in lege Qui at erat tene-
 rioris carnis amplio ledebatur sine dubio
 quadraginta plagis q̄ qui erat cūte duri-
 or & minusq; sensibilis. Non ergo est de
 intentiōe pene legalis siue legis. Illa di-
 uersitas temeritudinū & lesiōnū. Scz acci-
 dit quemadmodū si dicatur. Quicūq; ta-
 lequid cōmiserit tertia pte bonoz suoz
 p̄uetur. sicut vnū est delictū pro quo & ita
 vnam penā statuit. Qd aut tertia alterius
 alicuius maior est tertia bonoz suoz
 de hijs est que accidunt. Quemadmodū
 em̄ delictū vnum est contra quod penas
 lex statuit licet illud idem in vno min⁹ in
 alio magis p̄ diuersitate circūstantiaz in-
 ueniat. Sic & pena vna licet ea interdū
 aliquis alie magis affligat. Ampli⁹.
 si equaliter amant iste multū diues & iste
 parum diues bona sua equaliter affligi
 tur ambo amissione tertię partis Quare
 verum ē secundū hoc quantūcūq; iustus
 amissione q̄ntę partis gratie sue & quan-
 tumcūq; min⁹ iustus vel sanctus amissi-
 one similis partē vna pena punitur. nec
 est vnū delictum relabentū in peccatum
 vt contra illud a iusticia dei vnū solum rela-
 qua statuatur non em̄ in vnū solum pec-
 catur vnū intellige genus vel speciem pec-
 cati. Sed in multa tam genere q̄ specie
 diuersa ergo impossibile est dēterminatū
 ēē per diuinā iusticiā omnibus quāta eis
 bus & per p̄niam restituendis quāta eis
 diuine gratie detractio irrogetur Alioqn
 ei qui labitur in simplici fornicatiōe & ei
 qui labitur in homicidiū vel heresim eq̄-
 lis detractio gratie infligeretur. Qd si di-
 xerit q̄ in idē peccatū labentibus gratie & ite-
 & equalis irrogatur detractio gratie & ite-
 rum hoc iniquū est videlicet q̄ laycus sim-
 plex in simplici relabens fornicatiōe eq̄
 punitur detractiōe gratie vt pontifex & sa-
 cer docto. v̄l p̄dicato & vna eadēq; pena
 statuatur. Hic tamē pōt dici q̄ non ē sim-
 plex fornicatio sacerdotis a a sacri docto-
 ris declarabim⁹ aut illud declaratiōe cui

denitiori. Dicemus ergo q̄ inter peccata ⁊ quedā verisimile ē ⁊ forsitan verū nullam comparationē et videtur quasi vna de primis imp̄ssionibus istud esse. Nō em̄ ē aliquis qui non mallet quantalibet fornicationes ppetrasse quā filiū dei scienter crucifixe. Et propt̄ hoc iudicat vnusquisq̄ alter altero in infinitū maius esse. Quia ergo scōm errorē istuz occasione relapsus in simplicem fornicationes detrahif pars aliqua determinata gr̄e restituēde. Exem̄ pli gr̄a determinem⁹ eam et sic quinta ⁊ septima. Si postmodū p penitenciam restauratus relapsus fuerit in illud vel aliō in infinitū malus et ab illo iterū p penitenciam restauratus. Querimus cuiusmodi p diuinā iusticiā fiat ei gratie diuine detractio. aut enim tota gr̄a eidē detracta est aut minus tota. Si tota ecce incōueniens quod pposueram⁹ si minus tota videlicet medietas vel due tercię. Ecce apte iniquitas cum occasione poris peccati scilicet fornicationis detracta esset t̄m septima. id ē occasione isti⁹ q̄ est in infinitū magis t̄m due ples. Ex hys omnibus aggregatis ex necessitate colligitur nullā esse determinatā diminutionē gr̄e resurgentibus per penitenciam. Hoc ē non determinatū. Ut quinta vel septima vel alia pportione pristine gr̄e pueniunt. Hoc enim stare nō potest vt ostendimus vbi relapsus est siue relapso i peccatū i infinitū mai⁹ q̄ sic illud a q̄ alia restauratio v̄l resurrectio p penitenciā facta est. Quā aut aliquod peccatū alio sit infinitū maius exinde euidenter apparet. quia sicut obligatio ad obligationē ita transgressio ad transgressionem generaliter. Quoniam ergo in infinitū maior est obligatio nobis in deū q̄ in primū necessario maius est peccatus qd̄ directe cōmittit in deum. Verbi gr̄a conuictiosa blasphemia in deum q̄ conuictus simplex in proximum. Quare si ab hys duob⁹ restaurētur duo peccantes per penitenciā in infinitum minor q̄ restaurabitur alter q̄ reliquus. Et ita gr̄a alterius eorū in infinitum erit minor gr̄a alterius. Hoc autem impossibile ē esse in via videlicet q̄ aliquis sit in infinitum iustior vel sanctior alio nec de christo domino hoc intendimus de quo certissimū est quod ei datus ē spiritus nō ad mēsuram. Sicut legitur Ioba iiii. Nec ipe tanq̄ in via vel tanq̄ viator iudicad⁹ ē cum esset etiam in via. Qui cum eet etiā

in via erat ⁊ cōprehensor in vltimo cōprehensionis. Eodem modo nec in patria ex cepta gloria domini saluatoris in quē gaudent vel desiderant angeli p̄spicere. Sic dicit. i. Lano. p̄et. i. Nulla est gloria creata in quocunq̄ sanctorū angelorum v̄l sanctorū animarū ad alterius gloriā quantūcunq̄ paruam in infinitam. Si autem non fuerit determinatum apud iusticiā diuinā quāta irrogetur seu referuet resurgentibus p penitenciā diminutio vel subtractio gr̄e. Manifestū ē q̄ neq̄ p iusticiā erit huiusmodi subtractio. Omnis em̄ pena que p iusticiā infligitur. Determinata ē et pportionata culpe pro qua infligit certa q̄ comparatione ostendens et occurrens eidem. Sicut legitur ysa. xxvii. In mensura cōtra mensurā cum abiecta fuerit iudicabit eam Et quia omnia ista incōuenientia et impossibilia ex vna illa radice sequuntur q̄ ponitur penitētes resurgere in minori gr̄a q̄ esset illa a qua ceciderūt. necesse ē radicē istā esse falsā ⁊ impossibilē. Et propter hoc p̄trariū necesse ē esse v̄l necesse ergo ē penitentes resurgere nō in minori gr̄a q̄ p̄us essent et propter hoc in tanta resurgere necessario vel maiori. vbi autem inueniuntur. vel sacre scripture v̄l testimonio vel sanctorū dicta que aliud vel contrariū sonare vident⁹ non diminutio gr̄e gratificantis in eis vel intelligēda ē. Sed potius diminutio glorie illius que ē continuitas integritatis et illese p̄seuerantie decus. Et si enim satisficiant deo sufficienter ⁊ p beneplacito voluntatis sue qui ab eo p peccata quandoq̄ deuiant ⁊ recedunt tamen non possunt similiter gloriari hys qui ei inseparabiliter adheret quos ab eo nullus impulsus tribulationis abrupit. nullus illeceus blandientis tentationis ab ipso abduxit vel abtraxit. Nō em̄ vlla pulchritudo vestis ē continua eiusdē integritas qua nec reseruaturā habet nec resarciturā. Sic ⁊ in vase nō modica glia ē integritas a fractura cū similis nūq̄ erit refectionis gloria licet filo aureo vel argenteo resarciatur aut reparetur licet etiam ipa fractura resolidata auro ⁊ gemmis preciosis desuper adornetur. Respice totum tenorem vite eorū qui baptismalis sanctitatis puritatem et integritatē illesa p̄seuerantia ab omni inquinamēto mortalis peccati vsq̄ ad finem vite custodiunt ⁊ videbis eam tanq̄ vestem vnicolorē absq̄ detracti

one et scissura. Respice ex altera pte totū tenorem vite eorum qui p penitentiam restaurati sunt et videbis eam velut vestem multarū detritiōnū ac scissurarū. Sz multipliciter resarciatā atq; refectionē et interdum ipas detritiōnes suas et scissuras ac nobili ac p̄ciosa refectione nō solū redundantes sed etiā superantes. Q̄ in eis accidit qui non solū errata sua corrigūt et emendant p penitentiā sed ipam correctionē et emendationem penitentiali multarū sublimitū ac p̄ciosorū operum magnificenciā atq; mirificentiā sup̄tumulant. Quemadmodū petrus et Paul⁹ et maria magdalena maria egyptiaca fecisse noscunt. Sic eorū dē vite tenorem videbis vt vas multarū fracturarū ac p̄foratarū. Sed ecōtra r̄o multarū reparaturarū et exornationū. Licet ergo vas seu vestis interdum longe p̄ciosior sit p huius refectionē et exornationem tamen ad eam gloriā cōtinue ac illese integritatis perducī non potest. licet ad maiorem interdū longe p mirificāz ac p̄ciosam refectionem et exornationē indubitanter ptingat. Sic mulier corrupta licet per penitentiā et vite sequentis excellentiā ad longe maiorem gloriāz interdum sublimetur quā ea que virginitatis integritatem seruauit ppetuam. ad gloriā tamen virginitatis eam reparari impossibile est. multis enim milibus sacratissimarū virginum sublimior in celo sedet Maria magdalena. Longeq; gloriofior atq; beator. Illam tamen gloriā virginitatis licet multo et incompatibiliter minorem habere nō potest. Q̄ nobis presta.

Edeamus autē ad ipam contritiōnem et in hoc vno finem faciam⁹ tractatus ipius. Et dicam⁹ q̄ ipsa contritiō p se debitum est et tale debitum q̄ omnis eius debito: sponte et p̄pria voluntate confitetur. Unde et debitū eius et quasi de p̄mis impressionibus ē. Nullus enim ē qui nō recognoscat in semetipso et confiteatur. Nullus enim ē q nō videat et corde dicat d̄ vicis eē et peccatis exundū. Uicia et peccata eē deferenda ac fugiēda. Similiter ad deū redeundū eē ei⁹ totis viribus ac studiis adherendū. Eodē modo dicimus et singulas nominationes contritiōis seu iustificationis per se notas eē. et stabilitione al̄s probatione nullatenus indigere. Nulli enim dubium ē qn timenda sit peccatorū imminēs penalitas et eru-

besceda turpitudine seu fetidas et vastāda. Hoc est toto impetu animi referenda in iuriositas et delenda damnositas et abominanda spurcositas et indignanda vilitas et odienda inimicabilitas et exhorrenda mortiferitas. et execranda p̄phanitas et detestanda maledictio et incommunicabilitas. Q̄ si forte quis querat. Unde accipiam timorem. et ita de alijs affectionibus possem tibi r̄ndere. Unde habes securitatem a peccatis tuis. Verūtamen ex penalitatem imminentiū supplitiōnū timor quodammodo hauriendus ē. Maxime autē ex eo ipso q nō times tibi imendū et ex eo q non doles dolendum et ad hūc modum de alijs. Ex eo maxime tremendum q nullū tibi adiutoriū ad conterendum tererem hoīem. Ex eo etiam maxime timendum q vite q̄ gr̄e ē nullū tibi rectū vestigiū. nullū prestitū initiū quādo nulla istarū affectionū tibi tribuitur. Et vt ad vnum dicamus nihil te magis mouere debet vt potest si ea vti volueris q̄ ipa p̄uano motu istorū siue immobilitas nihil enī magis timendum est q̄ defectus timorū siue intemorabilitas et nihil magis erubescendum q̄ impudentia. quia nihil ea turpi⁹. Sic nihil magis dolendum q̄ ipse sup̄ermentis membrorūq; spiritualiū siue infensibilitas. eo q nihil ea mortaliū nihil refectioni seu reparationi amissorū bonorū spiritualiū repugnantius. Sic nihil magis irascendum q̄ ipa irascibilitas q̄ nihil est in homine vt ita loquar inerti⁹ nihil vicini⁹ siue iacentius. Nihil icibus ferientū expositius nihil pedibus concussantius subiectius atq; paratius. Et iuxta hos modos et vias facile exprosequi de alijs.

De confessione.

Q̄stq; autē expediui⁹ nos de contritiōne et nominauim⁹ atq; numerauim⁹ causas ipius et vilitates et fruct⁹ et signauim⁹ compationes et multas et notationes et nominationes rationes cōueniens ē vt psequēter aggrediamur loquēdo de sc̄da pte penitencie quam supra cōfessionē nominauim⁹. Huius ergo octo sunt nominationes propter totidem earū rationes seu compationes videlicet accusatio sui⁹. Deinde testificatio. Tercio allegatio. Quarto p̄fessio hoc ē diuini iuris recognitio. Quinto sui⁹ cōdemnatio. Sexto releuatio al̄s reuelatio.

no. Septimo vomitus spūalis. Octauo
computatio. hoc ērationis redditio. No
minat autē accusatio inq̄ntū ē ad obtinē
dā p̄demnationē ⁊ penā accusationis ad
uersus accusatū hoc ēsemetipm̄ vlt̄ q̄ ma
gis conueniēs ē atq̄ p̄p̄tū foro penitēciali
q̄ ē auditoriū seu cōfistoriū diuine mise
ricordie vbi in corde p̄fessoris rite ac recte
iudicatis p̄ tribunali sedet reorū p̄fessorū
nō solū absoluit sed etiā saluat̄ atq̄ re
uocat̄ dei miscōia cuius officialis sacer
dos cōfessor cui⁹ officialitas confessionis
officiū. Quid inq̄ potius pueniēs atq̄ p̄p̄
tū ē tam mirifico saluari p̄fistorio vlt̄ au
ditorio q̄ sentēcia ē absolutiois a vincu
lis peccatorū ⁊ liberationis a meritis sup
plicij ⁊ restitutionis p̄stine grē q̄ntuz ad
ius ⁊ possessionē ⁊ p̄us debite glorie q̄ntū
ad ius Eius em̄ possessio in patria t̄m̄ pro
mittitur nec alibi potest obtineri. Hanc ⁊
horū que dixim⁹ sentēcia p̄ sup̄ius accu
sationē intēdit penitēs p̄ os sacerdotis p̄
mulgatā a diuina miscōia ibi p̄sidente ac
iudice obtinere. In alijs autē cōfistorijs ⁊
ab alijs tribunalib⁹ p̄ accusationē intēdi
tur in cōdemnationē ⁊ penā accusatoruz
reorum q̄ accusant. Hic autē in absolutio
nē liberationē restitutionē ⁊ qd ē admira
bilis atq̄ magnificētis remunerationē re
orū intendit ⁊ etiā puenit vt q̄ et̄nis erāt
merito deputadi supplicij ad eterne feli
citaris gloriā vnde p̄fessionis ⁊ merito su
p̄habitantissima ac stupēda largitate di
uine miscōie sublimet ⁊ de carcere ac ca
thenis viciorū ⁊ peccatorū ad regnū egre
diant̄ celorū. sicut legitur Ecclesiastici. iij.
In hoc ergo tribunali vt dixim⁹ sedet mi
sericordia affidet autem iusticia vbi quic
quid cōtra penitentē inscribit iusticia totū
delet miscōia acumē stili velut figēs in cor
de penitētis p̄ cōpunctionē scribit ⁊ inscri
bit iusticia obtusum ip̄ius ad tabulas cor
dis obuertēs totā inscriptionē iusticia cō
planādo delet miscōia. Sedet miscōia in
rata oēs tabulas inscriptionis dyabolice cō
planare om̄e memoriale dyaboli in aquā
lachrymarū aut in ignē penitudinis p̄uce
re om̄e os accusatorū obstruere. De hac p̄
fectione legitur Michae vlt̄. Projiciet̄ p̄
fundū maris hoc ē in p̄funde itimeq̄ amā
ritudinis lachrymas oīa peccata n̄ra. hec
sunt aque amarissime q̄bus sacerdos ius
tus ē delere maledicta mulieris zelotipie.
Numero. v. Sedet in hoc cōfistorio dei

miscōia iurata delere mortis n̄re cyrogra
phum de quo legit̄ ad Coll. ij. et affigere
illud cruci penitēciali. Sicut ibidē legitur
hic ē liber mortis ⁊ caria debitoria quas
de sanguine animarū suarū velut icausto
in ip̄is cordiū suorū tabulis dyabolice scri
bunt infanissimis peccatores. Hunc librū
seu l̄ras ad ip̄os determinādos als dirā
tionādos ⁊ obtinēdos in iudicio futuro
p̄feret accusator. id ē dyabol⁹ quas si hic
sacramento penitēcie deleuerit dei miseri
cordia nō habebit i futuro iudicio quod
cōtra nos dicat vel p̄ferat dyabol⁹ accu
sator fratrū nostrorū q̄ accusat eos die ac
nocte Sicut legit̄ Apoē. xij. Ad hoc tribu
nal miscōie vt dixim⁹ appella cōfidenter
O peccator. aggrauamē q̄ merito times
et qd tibi imminet iusticie ⁊ p̄eminet hic
aut in futuro iudicio. In quo p̄sdebit iu
sticia et miscōia assidebit. ⁊ attende q̄ al
bi nō valet appellatio a iusticia vel cōtra
iusticiā. Hic autē ab ip̄a iusticia in qua iu
dicaturus est orbē terrarū dei fili⁹ cui om
ne iudiciū dedit pater. sicut legit̄ Johan.
v. Appellare licet miscōiam ⁊ ad tribunal
ip̄ius ad forū penitēciale quod ē cōfisto
riū miscōie tanq̄ ad maius auditorium.
cui appellationi necesse habet iusticia de
ferre tanq̄ inferior. Retractat autē imo re
uocat ⁊ irritat miscōia om̄ne sentēciaz
quā cōtra appellatores suos et i foro suo
experiri atq̄ iudicari volētes dictauerit vel
tulit iusticia. Qui enim nō credit iam iudi
catus ē. sicut legitur Johānis. iij. Hic ita iu
dicatus si ad forū miscōie ab isto iudicio
q̄ vtiq̄ iusticie est appellauerit ibiq̄ iudi
cari noluerit Quis dubitat qn̄ istud iudi
ciū retractetur ibidē atq̄ irritetur ⁊ damna
tus p̄us p̄ iusticiā ab ip̄a miscōia postmo
dū absoluat̄. Ita factū ē Judic. x. Cū p̄
iusticiā dixisset dñs filiis israel nō addāvt
vltra vos liberē ad miscōiam confugien
tes sentēciā illā iusticie p̄ miscōiam reuo
cari ac retractari obtinuerūt. Sz ⁊ niniui
te sentēciā sue subuersionis quā ex dī iu
sticia pos Jone p̄phete audierāt per ap
pellationis ad miscōiam dei cōfugiū eua
cuari impetrauerūt. ⁊ misertus ē deus su
per maliciā quas locutus ē vt faceret eis ⁊
non fecit. Sicut legitur Jone. iij. Sic rex
Ezechias audita sentēcia iusticie d̄ mor
te sua ex ore ysaie ad huius appellationis
confugiū cōuolans mortis sentēciā non
solū reuocari obtinuit. sed etiā augmētuz
h. ij

vite annoꝝ scilicet quidecim reportauit scilicet ait scriptura ysa. xlviii. Sic et achab rex impijssimus nō vnā tm sententiā ptra se. sed posteros suos de animaduersione diuine iusticie pos' helye pphete audiēs talis appellationis cōfugio effugit Sicut legitur. iij. Regl. xvi. hoc ē quod legitur Eze. xviii. Si egerit iniquus penitentia ab omnib' iniquitatib' suis rē. et omniū iniquitatū nō ei recordabor ampli'. Et qui bus vbi euidēter apparet quanta sit euacratio atq' deletio hui' sentēcie cui' mens et memoria apud deū dicitur remanere. nec inde miretis se retractat iusticie diuine sentēcia eius misericōdia cū scriptū sit in psal. Misericordia eius sup oia opera eius. Et Jacobi. iij. Misericōdia superaltat iudiciū v' iudicio. Euidēs autē iusticia ē vt deus cū eo sit q' cū deo ē et p eo qui p deo ē. Et ppter hoc quia nunq' virtuosius cum deo quis ēē potest. q' recedēdo a se et deferendo seipm. Nusq' fideli' ac magnificētius p dō stare q' stando aduersus semetipm quis potest. Nunq' ei tantā fidē seruare nusq' adeo magnificū q' p ipō facere q's potest q' auertere se a semetipō propter illū et agere quicqd ē iuris et quicqd ē belli p illo ptra semetipm necesse ē i illo o' p v' casu dñi magis ēē cū homine et p ipō q' i penitēcie sacramento. Et ppter hoc q' ad accusandū pro deo stat accusator cōtra se ipm querens omnino a se et sibi p aduersa et ins constitues necesse ē vt deū habeat assistentē sibi cōtra mala sua et accusatorē ab illis. Impossibile enim ē manifestū ē deū habere aduersariū vel etiā nō adiutorē eū q' sibi p eo ē aduersari' ei q' assistit cōtra seipm. Sed de hoc post declarationē aliarū nominationū cōfessionis aliquid inferius loquemur.

Ecūda nominationū quas posuimus testificatio ē et pmissio ante testificatio eo q' p ipsam intendit de veritate totius facti totius cause penitētis instrui iudex cōfessor. ppter em officii testis ē iudicē defecti instrui veritate et propter hoc multa pmeditatio diligensq' ac circūspecta totius vite sue rememoratio pcedere debet confessionē. sicut ille scilicet Ezechiel dicebat. ysa. xlviii. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine anime mee. Et Job vii. Confabulabor cū amaritudine anime mee. Quemadmodū autē testis in causis secularib' non alit testis ē

nisi iuratus. Iuratus inq' de nō tacenda veritate q' ad iudicis instructionē expediat et de nō insinuanda falsitate. vt ad vnū dicamus q' bona fide de tota veritate facti iudices instruet. Sic et in ista causa ante me tue o penitens ac si p'sente deo et audiente tota veritate p eoipo tanq' testis ab eo pductus de omnibus peccatis tuis la cerdoni cōfessor sincere et bona fide vices poculis habēs illud quod legit' p'ouen. xiiij. Testis fidelis nō mendat p'sert mendaciū dolosus testis. Et iterū eiusdem. iij. Falsus testis nō erit impunitus et qui loquitur mendacia peribit scienter vel contra conscientia intellige. Si em crediderit aliquis fecisse peccatū aliqd. qd tamē nō se tenetur ad alterū duorū sub disunctione vt delictet aut errorem istum deponere seu corrigere aut illud cōfiteri vbi nō ē mentis iudicandus aut falsus testis reputandus cū bona fide illud solū dicat q' sentit vt cū certitudine de hijs que conscientia ei remordent nō habet penitens tūc ē ei vt dicat se credere peccata illa commississe q' vt illa simpliciter asserat se fecisse. attendendū etiā ē quanto discrimine ab huius testibus veritas sup'p'matur. Quēadmodū et in secularib' causis si p'dicata fuerit causa alterius p eo q' in attestatōe sua vel veritate sup'p'esseris vel exp'p'esseris falsitatem ad restituendū teneris eide id qd dolo tuo in causa illa amiseris. Sic et hic cum per dolum tue sup'p'essionis causam suā deus amittat. id ē anima tua que penitentiali iudicio et adiudicanda et restituenda erat enim illi ipō merito huius dolo sup'p'essionis restituere teneris. Et si alit eodem non teneris et in iudicijs secularib' falsi testis iudiciū manus interdū effugit dei autē manum effugere impossibile est. Quēadmodū etiam in secularib' causis testis interrogatus a iudice respondere tenetur et quod nouerit et quod credit de facto super quo testis producitur dicere. sic et hic interrogationes confessionis ad causam anime tue pertinentes respondere teneris veritatem. Et in illis quidam causis interrogantur testes vt plurimus de facto p alieno hic autem O penitens de facto p prio tuo interrogaris. Tria ergo tibi possumū cauenda sunt qui testis adeo contra teipm produceris. Primum ne deus a te requirat ppter falsitatem quam diximus cauere se sue periculum ac detrimentū. Secūdo

ne contra teipm aduersarium tuum voue
as ac adiues in morte tuam atq; pnciem
aduersarii. Inq; veterē hominē vel oya
bolū. Tercio ne pcedentib; vicijs ac pec
catis nouū addas falsitatis atq; dolosita
tis peccatum.

Ercio posuimus allegationē que
est aduocati ppiū officii quod ē
iudicem instruere de iure. Quem
admodum et testis officium ē eundem in
struere de facto confessionem allegationē
dicimus in circūstanciarū expressionib; et
omniū eorū q; peccata confitentis vel ag
granāt vel attenuant in dictionib;. Lū ei
dicit penitens post puram et simplicē for
mationis confessionē. Sacerdos eras sa
cris mysterijs cōsecratus. Deinde et addi
cit quia sacris etiam eram lris erudit;. Et
postmodū scandalū et spurcia siue forni
cationis se fecisse in populo cui esse debu
erat odor vite in vitam. Sicut legis. ij. ad
Cor. iij. Tanq; celestis orator tanq; fide
lis dei aduocatus contra seipm laudabi
liter allegat. Eodem modo si debilitatem
tentationis. Si frigiditatis complexiōis.
Si deformitatis mulieris in cuius turpitudi
ne turpissime incidit ex corde contra se ex
aggregauerit. Si iusticiā dei contra seipz
laudauerit. Si diuicias lōganimitatis et
patientie dei erga se cū vebementi ammi
ratione et stupore narrauerit. Si se eē sup
plicijs eternis deputandum iustissimo ac
laudādo dei iudicio humiliter asseruerit.
et alia huius quib; pars et causa sua insir
metur. Pars vō dei et causa semp confir
matur et potior semper appareat ipeq; iu
der penitentialis contra veterē hominē
ipius magis cōmoueri ad ipum condem
nandū atq; torquendū debeat congesse
rit partes et officium diligēter exequit; pru
dētis boniq; atq; fidelis celestisq; digni
salario aduocati de ipso autē iure diuino
huius aduocato allegatōes accipiēde sunt
videlicet ex obligationibus et debitis qui
bus deo ex toto tenetur obedire hoc est et
ea que iubet facere et ea que phibet decli
mare. Jus istud est qd habet in nobis ra
tione creationis. ratione cōseruatōis ra
tione reparationis. ratioe redemptionis.
Et iterum ratione ductiue sustentationis.
Ratione ad penitentiam expectationis.
Et iterum ratione reuocationis et ad gra
tiam dei diligētis et importune inuitati

onis et eiusdē gratie in defesse oblationis
Iterum ratione naturalit; bonorum rati
one temporalium ratione gratuitoz. Ite
rum ratione obsequioz et famulationū
quibus non solum omnis creatura iugit
officiosissimo non solūq; opportuno. sed
etiam importuno famulatu nobis obseq
tur. Sed etiam ipe rex celozū xps domin;
formam serui p nobis accipies. Sicut les
gis in. ij. ad philipp. et minister circūcisio
nis effectus. Sicut legis in. xv. ad Roma
Inestimabilib; et pene innumerabilib;
officijs atq; seruicijs nobis incessantē my
nistrare dignetur. Que omnia obsequia
nec pntis ppositi est enarrare. licet p vti
lissimū ac saluberrimū nec credimus ad
enarrationem eorum sufficere quāq; pos
se ex obsequioz largitione cōtinua qn
ta sit iniquitas nostra in tam largum lar
gitore in ipozum quanta magnitudinis p
uerfitas quāta offensarum nostrarū erga
eum immēstas et pene innumerabilitas
quis non videt nec solum augere l' aggra
uat iniquitates nostras et peccata tam in
estimabilis tam mirabiliū beneficiorum
continua largitio q; etiam tam impudēs
ingratitudez nostrarū pūacitas q; tātis
aggerib; beneficiorum obruta et obfessa.
et quasi diluuiū diuine largitatis ac bñfi
cientie immerfa innumerabili rebellione
aduersus dei bonitatem erecta pñstir. Ipsa
etiam defensio animalis nō parū addit
nequicijs. quā etiam multā saluberrima
allegationūz copiam dei aduocato myni
strat. Ql enim astutissimū et fortissimū
hostem dyabolum ligatum tenet cū toto
exercitu suo ne tentet nos supra id qd pos
sumus. Sicut legitur. i. ad Cor. x. q; tenet
leones infernales et cattulos eoz rugien
tes ne rapiant vt non aliter quid deuorēt
de animabus nostris habeāt nisi querāt.
a deo escam sibi petendo scilicet tentandi
licenciam pecierunt a xpo in euangelio in
trandi in porcos. Mathei. viij. Et iterum
Job. i. vallatum dicit. Job dyabol; et do
minij eius vniuersamq; substāciam eius
per circuitum insinuans nihil omnino se
posse tangere de tota substācia eius dō
per omnia que eius erant per circuitū p
tegente donec dictum est ei ibidem. Ecce
vniuersa que habet in manu tua sunt tm
in eum nec extendas manum tuam. Nec
mirum si deo ptegente nocere nō potest
dyabolus quādo Bartholomeo apostol;

lo pſente nec etiā loqui poterat aſtaroth
quis enim ſtaret cōtra eum cui in ſtipulaz
verſi ſunt lapides funde qui eſtimat qua
ſi ſtipulam malleum qui deridet vibrantē
baſtam qui reputat quaſi paleas ferrum
et quaſi lignum putridaz es. Cui nulla po
teſtas ſuper terram comparatur. Sicut le
gitur Job xij. Hic eſt leo rugiēs qui circu
it querens quem deuoret. ſicut legitur pri
ma Lano. Petri vltimo. Quis etiā eſti
met alſ etiam cogitet mala que nobis ir
rogaret ⁊ in que nos precipitaret vlt trabe
ret niſi hunc omnipotēs dei miſericordia
ligatum teneret. Non vinculis ferreis ſed
intransgreſſibilibus limitibus ſue volun
tatibus cui nihil reſiſtit. Sicut legitur ad
Romanos. ix. Iſta ſunt pericula que ra
riſſimi vident et ppter hoc liberatoꝝ deo
raro et ſa pauciſſimis inde gratie referun
tur. Quid vero de diuicijs paciencie dei ⁊
longanimitatis eiꝯdē allegare poſſit dei
aduocatus faciliſſimum eſt videre ipas vi
dentibus vel ſaltem credentibus. Nō em̄
ſolummodo erubescendum ſed exhorren
dum eſt cogitare iniurias et contumelias
quas inſaniſſimi peccatores deo irrogare
non veruntur. De quibus etiā admira
ri non ſufficiamus q̄ in cor humanū ascen
dere potuerunt que ne ipſum aerea pollu
ant et ne pias aures offendant et ne vnq̄s
incogitationem humanam redeat nec lo
quēde vnq̄s ſūt niſi vbi ipſa locutio mors
ipſis eſt. id eſt in confeſſione. nec ſcribende
vſq̄s ſunt nec in aliqua remaneat eaz me
morā. ſed pereat potius cum ſonitu con
feſſionis. Diuicie ergo paciencie dei ſunt
in eos qui iſta monſtra ſclerum et mira
bilia dyabolica perpetrare nō horrent q̄
vel ad momentum ſuſtinentur. vt nō ſta
tim ad eterna ſupplicia rapiantur q̄ ipſis
ſcleribus non continuantur tormenta di
uicie vero longanimitatis eiꝯdē ſunt in
hoc q̄ pene vſq̄ ad finem vite multos ex
peccatoꝝibus et alios vſq̄ ad extremā eta
tem ad penitenciam expectat. Hinc elice
allegationes ad magnificandas et erage
randas iniurias tuas o penitens. Simili
ter ad eliciendum confirmandam et ma
gnificandam dei iuſticiam contra te.

Ecce apperui⁹ tibi pharetras vnde
accipias ſagittas ad ſagittandum vite ho
ſtem antiquum et veterem hominem ap
perui⁹ tibi libros magnos et ſpacioſos

diuini iuris. Vnde tibi ſuppellant allega
tiones quibus euidenter et liquido de iu
re dei et tuis iniurijs doceas ⁊ ipſum iudi
cem inter te et deum ſcilicet confeſſioꝝem ſi
inſtructione indigerit ſufficienter inſtru
as iſtos libros apperui⁹ tibi non euo
luimus quia eos euoluere nec poſſibile ē
Et multa etiā de hīs preſenti tractatū
infererem niſi prolixitatem intollerabiles
generaret. Studioſis tamen licet parum
exercitatis atq̄ pfectis iſta poſſe ſufficere
non dubitamus.

Varia nominationem confeſſi
onis poſuimus diuini iuris cogni
tionem. Iſta fieri ſolet in cauſis ſe
cularibus duabus de cauſis. Potiſſimus
primum vt citius perueniatur ad finem iu
tis hoc eſt iudicium ſue diſſinitus ſenten
ciam. Secundo vt releuetur ab onere
probationum aduerſarius et iudex a te
dio et labore. Tercio que pculdubio cau
ſa precipua eſt vt liberet animam ſuam q̄
recognoscit veritatem et veritas eum libe
ret. Sicut ſcribitur Jobanis. viij. Ne di
per mendacium ius alienum acquiritur
retinere nititur perdat animam ſuam et in
felici commertio viliffime poſſeſſionis ac
quiſitione vel retentiōe anime ſue faciat deo
trimentū. In foro autē penitenciali a deo
multiplex eſt cauſa multiplexq̄ fruct⁹ ſin
cere ac pure diuini iuris et noſtrarum ini
uriarum recognitionis. In foro ſeculari
vt diximus condemnatur qui vel ius alie
num vel propriam iniuriam recognoscit.
hic autem abſoluitur Sicut legitur pro
uerbioꝝum. xvij. Qui abſcondit ſclera
ſua nō dirigetur. qui autem confeſſus ſue
rit et reliquerit ea miſericordiam coſeque
tur et in pſalmo. xxxj. Dixi coſitebor ad
uerſum me iniuſticiam meam domino. ⁊
tu remiſiſti impietatem peccati mei. hui⁹
fidem probationibus inferius faciemus.

Secūda vtilitas eſt ex hoc quia pars
iuſticie vna de ſex veritas. Intm̄ iniuſticia
am ſuam minuit. et tm̄ iuſticie ſue addit.
Et ppter hoc intm̄ cauſam ſuam ⁊ condi
tionem melioꝝem facit Tercia vtilitas
in hoc q̄ ipa veritas confeſſionis etiā me
ritum habet contra penam que debetur
iniuſticie ſcilicet merit⁹ remiſſionis quia
propter neceſſario aut tollit aut ſaltem mi
tigat iudicis iram. Inter vtilitates iſtas
intelligimus etiā euitationes in comor

domum ubi evidens una est euitatio scilicet noue mortis. nouo enim mendatio vel noua suppressione veritatis in nouis peccatum mortale et noua mors culpe incurritur in foro penitentiali. secundum incommodum per recognitionem effugitur est amissio iuris per huius mendacium vel veritatis suppressionem amitteret. Quoadmodum enim feudus qui domino suo celat amittit secundum leges et consuetudines seculares ita hic qui ius diuinum in foro penitentiali celauerit. Quoadmodum enim am qui fore factus dico quod in prefectura eius acciderit quia emenda illius fore facit presecutum defraudat ipsius emende debito rem se constituit. Sic et hic miser peccator quantum in se est totius penitentialis emende seu satisfactionis qua per istam relationem effugere intendebat per ipsam suppressionem vel relationem debitorem se facit. Recognoscens autem veritatem ab isto incomodo se liberat. Et quia tacens veritatem vel exprimens falsitatem iudicis impedit officium. Et aduersarii sui ius vel detinet vel nititur detinere quorum vtrumque non leue peccatum est grande declinat in incomodum qui in foro penitentiali puram et integram de his que anime sue causa desiderat loquitur veritatem. Sufficit ergo tibi o miser peccator tot incomoda preterite vite incurrisse. Stude potius illa penitentie comodis redimere atque emendare recognosce deo ius suum et tuam iniuriam. Si enim non licet tibi cuius alij ius suum abscondere vel negare. quanto fortius deo non licet hoc tibi facere. Preferunt cum ista negatio vel absconditio tibi nocere soli valeat et non illi neque enim per mendacium tuum differri villo modo potest damnationis tue sententia damnationis dico que tibi imminet in futuro iudicio nec velatenus declinari. vel ad modicum mitigari et cetera.

Quantam posuimus reuelationem et hoc est duorum scilicet occultorum et erubescendorum. Debes ergo velum ignorantie sacerdoti de facie cordis tui tollere. et desuper totam vitam tuam penitus amouere ut totum tenore vite tue totumque intus et extra videant indubitanter confidens quod si per huiusmodi reuelationem te viderit. Omnis turpitudine quam erubescis abscondetur. Et ipso eius

aspectu latrones fugiant infernales. licet de altero istorum miracula multa fidem iam fecerint. nos tamen probationem in hoc dabimus. et nostris namque temporibus et ante scriptura peccatorum ipsa reuelatione eorum deleta est virtute diuina et peccata dyabolo abscondita. Et ea ante confessionem de eis factam liquido nosset atque videret post reuelationem cum confessionis illa omnia videre nequiuisset. propter quod et supra confessionem vocauimus latibulum et hic vocamus illam cooperitorium siue operimentum. Audus enim est peccator et patens turpitudinis atque discooperte semper anteque turpitudinem suam discooperuit reuelatione confessionis. Sicut legitur Job vicelimosexto Audus est infernus coram eo et nullum est operimentum perditioni. Amplius. In palam est et in manifesto omnis turpitudine peccatoris et in luce non in tenebris neque in abscondito. sicut legitur Job tricesimo quarto. Non sunt tenebre et non est umbra mortis ut abscondant ibi que operantur iniquitatem. neque ei ultra in hominis potestate est ut veniat ad deum in iudicium. Et propter hoc errauit post ad hoc exemplum ipsius que ad umbram malicie excusandas excusationes in peccatis et ad folia verborum mendacium quasi ad folia ficus et ut inde pudenda sua operiant confugiunt. Sicut de Adae dicitur Genesis iii. Hic dum turpitudines suas velare et operire se existimant maiores turpitudines prioribus adiungunt maior autem turpitudine est excusatio aut defensio turpitudinis quam sit ipsa que excusatur aut defenditur turpitudine. propter hoc enim scutum gladiis et iaculis posse resistere speratur. his ergo peccatis tanquam fortioribus cetera proteguntur et armantur. Sicut legitur Job quadragesimo. Protegitur umbra umbram eius. Probatio autem quae euidenter ostenditur quod ipsa reuelatio peccatoris que in confessione velatio sit et cooperatio eorum hec est cum enim veritas magna pars iusticie. maxime sit veritas contra se hoc est in proprium tormentum et contumeliam pulcherrimum operimentum ac nobilissimum peccatis suis supponit qui veritatem hanc hoc est recognitionem inquam piam et iusticiam eisdem supponit Et quoniam non est dubium tota bona vita sequente hoc est decore puerfationis exterior

ab oculis hominū abscondere. Sic necesse ē et decoris vite interioris p̄teritū defor-
mitatē interiorē abscondere ab oculis dei
et operire p̄pter quod dictū est. Proverb.
Uniuersa delicta opit charitas. Et i psal.
Beati quoz remisse sunt iniquitates p̄ dei
misericordiā subaudiis et gratiā. Et quoz
tecta sunt peccata sequētis vite sue interi-
oris siue exterioris de corde. Et Jaco. vlti.
Qui cōuerſi fecerit peccatorē ab errore vie
sue saluabit animā ei⁹ a morte et opit mul-
titudinē peccatorū. Licet autem euīdēs sit
ita eē vt dixim⁹ et vt ipsa scriptura habeat
et vsus loquēdi tamen causaliter euīdēs
tius ē. Cum enim penitenciale iudiciū et
penitēcialis iustificatio totaliter intellecta
futurā iusticiationē totaliter euacuet ne-
cessē ē vt pars partē hoc ē accusatō accusa-
tionē et testificatio testificationē et allega-
tio allegationem et condemnationem cō-
demnatio punctio punitionem et cōfusio
confusionem. Hoc autem est differēdie
q̄ si quis in foro penitentiali et dignum et
iustum est se excusauerit. bona fide cōtra
semetip̄m testis fuerit contra se veritatem
de p̄cis suis ac peccatū recognouerit simi-
liter et vt fidelis dei aduocatus contra se
allegauerit et iudex veritatis contra se p̄-
nunciauērit siue sententiauerit penā que
sibi a p̄cone spiritali. id est cōfessore in-
iuncta non solū sustinuerit. Sed velut ius-
ticie diuine executor. et carnifex seu lictor
actor cōtra sacerdotale inunctionem si
bi nō pepercerit. Sed totū vt diximus iu-
diciū penitentialis iusticiationem fideliter
in se ac diligenter contra seip̄m p̄ deo et p̄
pter deum expleuerit futuri iudiciū iustici-
ationē que eterne damnationis et sine fi-
ne cruciatu ē indubitanter euadit Sicut
legis. i. ad Cor. xi. Qd si nosmetip̄os diu-
dicaremus hoc ē si contra nosmetip̄os p̄-
tes iudiciū penitentialis vt diximus agere-
mus. Nō vūq; iudicaremur. Et quia cuz
eis ē clementissimus deus ac dei fili⁹ q̄ cū
eo sunt et p̄ eis q̄ p̄ eo et in quibus et qua-
liter erit necessario p̄curator testis aduo-
catus et iudex in futuro iuditio p̄ eis qui
hoc in iuditio penitentiali. vel in alijs iu-
dicijs. Ubi ista p̄ eo locū habet fidelis ac
studiose steterint p̄ eis in iuditio et ip̄e sta-
bit. sicut legis Luce. ix. Qui erubuerit ser-
mones meos hunc filius hominis erube-
scet cum venerit in maiestate sua. Et Ma-
thei. x. Omnis qui cōfitebitur me coram

hominibus confitebor et ego eum coram
patre meo. qui autem negauerit me coram
hominibus negabo et ego eum coram pa-
tre meo. Et iterū generaliter Luce. vi. Eas-
dem mensura qua mensi fueritis reme-
tur et vobis. Propter hoc necesse ē vt fide-
les ac diligētes suspōrum in foro isto accu-
satores et contra seip̄os testificatores al-
legatores vitatis recogitatores sui q̄ ip̄o
rū damnatores iustissimi implacabilesq;
toratores inq; quātū exigit iusticia fori pe-
nitentialis necesse ē vt deum habeant ex-
cusatorem testem et aduocatū iusticię
ip̄orum coram patre recognitorem et abo-
lutores et p̄ tormentis penitentialib⁹ re-
gni celorum et eterne beatitudinis largi-
tores. Sicut legitur ysa. lx. Dabit coronā
p̄ cinere oleum gaudiū p̄ luctu palliū lau-
dis pro spiritu meroris. Linis autem et lu-
ctus et spiritus meroris indubitanter pe-
nitencialem afflictionē significat. Am-
plius. quia disceptationū duo sunt gene-
ra alterum scilicet ratione et alterū virib⁹
Solis aut viribus disceptare beluini ē et
p̄tra beluas quib⁹ ratione nihil veri vlti-
ci suaderi potest suo ip̄o genere discepta-
tionis hoc ē virib⁹ solis p̄culdubio vici-
dū quoniā et ip̄e solis viribus rebellauit.
Sic et cōtra contumaces q̄ ei q̄ verū erre-
ctū ē acq̄lescere volūt indurata p̄nacia re-
sistētes virib⁹ vtendū ē vt ad eos corrigē-
dos ac p̄ domādos aut salte cōpescēdos.
et rep̄mendos. Ip̄a enim vt flexibilis con-
tumacia eoz atq; p̄teruitas pene beluis
coequat assimilat Sicut legitur in psal.
Compatus ē iumentis in sp̄icib⁹ et filius fa-
ctus ē illis. Quia ergo penitentes et om̄i-
nā p̄nacia et dyabolica contumacia om̄i-
no deposuerint om̄inoq; imunes ab illis agen-
sunt nō virib⁹ aut violentia cū illis agen-
dū ē sed potius iudicio disceptandum. Et
quoniā in iudicijs peritas seruāda est ne-
cessē ē penitentē et audire et videre iudicē
suū similē et audire et videre q̄ cōtra ip̄m
vel p̄ ip̄o in iuditio suo fient. Impossibi-
le autem hoc est nisi hominem habeant iu-
dicem. Necesse ergo est necessitate equita-
tis et iusticie istud exigentium inter deum
et peccatores homines iudicare. Quia si
quecunq; potestas inuisibilis inter deum
et penitentem iudicaret solus deus illam
videret et audiret non penitens et ita non
seruaretur paritas in iuditio illo. Am-
plius. Sicut contra falsitatem disceptan-

dum est probationum artificio. Sic contra iniusticiam agendum est iudicio et hoc quidem primum donec in negante veritate aut insistente falsitate appareat insuasibilis pietas. Sic et cum iusticie sue adhe- rente et ab iniquitate sua discedere nolen- te donec inueniatur in eo inflexibilis per- tinacia. Postquam enim in alterutro eorum al- terum eorum que diximus inuentum fue- rit viribus et violentia suppliciorum con- tra utrumque utendum est. Erroribus enim et viciis quibus probationibus et dissasio- nibus consili non potest necesse est ut sen- su ipsius veritatis aut sensu suppliciorum oc- curratur aut resistatur. Et hic ordo doctri- ne quantum ad veritatem et scienciam et corre- ctionis quantum ad vicia et iniusticiam quaz- vna de primis impressionibus est in intelle- ctu humano. Et inde est quod hic ordo serua- tur apud omnes qui nomine hominum di- gi sunt beluina enim natio est et nec dum hominum nomine digna que prius bello et armis aduersarios impetit quam ratione seu iudicio ipsos conueniat et quoniam or- do nature ordo est quem omnipotens deus instituit. Et ideo ordo rectissimus necesse est necessitate dico non violentie sed iusti- tie diuine que non potest non amare or- dinem equitatis cuius ipsa et auctrix et in- stitutrix est non solum nolle puertere sed etiam obseruare. Et hoc est quod legitur Job. xxi. Si contempsi iudicium subire cum seruo vel ancilla mea cum disceptaret aduersus me de hoc simpliciter Deutro. xx. Si qua- do accesseris ad expugnandum civitatem of- fers ei primum pacem. Et hoc est quod legitur Michae. ii. Surge contende iudicio aduer- sum montes. Similiter Osee. iii. Iudici- um domino cum habitatoribus terre. In- dicio ergo necesse est iustissimum deus agere cum peccatoribus primum qui si iuri stare no- luerint et iudicium pertinaciter subire recusa- verint ordo equitatis et iusticie est potestas et viribus merita eis irrogare supplicia. Quia ergo naturalis iuris obligatio atque diuine legis strictissima in iudicio aduersa- rii et hostes omnino tenent esse iniusticiarii aduersarii scilicet in lite et hostes in bello ne- cessario tenemur per iniusticiam agere. Quic- quid litis est et quicquid belli. Et propter accusa- tionem testificationem et ceteras partes litis atque iudicii quas supra numerauimus. Et quod ipsi- me iniusticie maxime tenemur esse aduer- sarii et maxime hostes utpote maxime no-

bis in iuranti atque nocenti. et de qua tanto di- strictius a nobis requiritur tam a iure na- turali quam a diuino ut eam tam lite quam bel- lo omni modo alio prosequamur quan- to contra ipsam plus possumus quam contra alienam. Quodammodo et de nobismet ipsis districtior ratio a nobis erigitur et ex- genda est quam de aliis eo quod potestate liber- ri arbitrii naturali et propter hoc maiori no- bis ipsis perfecti seu propostum sumus. Am- plius. Si primo sequitur fratri hoc est cuius hominum quod docuit sine in comodo suo. et alterius cuiuscumque facere potest quid ali- quid eorum que sunt iudicii vel omnia que supra enumerauimus videlicet esse accusa- tor aut procurator aut testis in causa sua. seu iudicio quod fortius unusquisque hominum hoc facere tenetur deo siue pro eo. Et quia in corporabiliter potest tenetur adherere deo quam sibi ipsi deo habente causam aduersus ipsum necessario tenetur deo assistere in om- nibus que diximus etiam contra semetipsum ergo et accusare et testificari etc. Et interro- gat a iudice qui sedet medius inter ipsum et deum. Respondere veritatem de omni- bus que ad causam illius faciunt expeditio- nem. Et quoniam manifestum est quod qui omnia ista que supra enumerauimus videli- cet partes iudicii penitentialis et ipsi iusti- ficatione exequitur. Hoc est qui iudicium fa- cit et iustificationem ex integro de omnibus iniusticiis suis ultra iudicium aut perfectum et iusticiam completam de omnibus querelis quas deus habebat aduersus eum nihil omnino ab eo ultra de iure querere potest de nec alius pro eo. In nullo ergo remanet iniuri- osus deo et propter hoc in nullo iniuriosus vel iniustus. Quapropter abolita et abrasa est ab eo omnis iniuria vel iniusticia. Et quia plene et vniuersaliter facere iudicium et ius- ticiam de semetipso non potest esse sine iusticia imo non nisi ex iusticia et illa vni- uersali et plena necesse est istum perfecte ius- tificatum esse ac plene iustum. Et propter hoc plene remissas esse iniquitates eius pre- ritas et plene tecta esse peccata que ante pe- nitentiale iudicium ab eo fuerat commissa. Ex quo etiam manifestum est venturum iudicem viuo- rum et mortuorum ipsum dominum in eo si in ista ius- ticia pseuerauerit non solum non inuenturum quod merito damnet sed etiam quod acceptet et re- muneret iuxta magnificencie sue largitatem et repromissionum suarum infallibilem veritatem inuenturum.

Considera diligenter istas nouissimas declarationes et probationes quibus iam patefactum est intelligentibus quia necesse est inter deum et peccatores iudices esse homines non celestes virtutes aut inuisibiles potestates et coram huiusmodi hominibus causam dei peccatores agere contra semetipsos accusando scilicet se testificando contra se allegando contra se recognoscendo contra se reuelando et deregendo occulta cordis sui turpitudines absconditas contra se in sui ignominiam et pudorem deinde condemnando se quod est proclamando se reum mortis quod est sexta nominatio siue facies siue compatio confessionis quam tibi condemnationem nominauimus quia non est ipsa declaratio criminis sed supplicij et pene per sententiam seu iudicium reo irrogande Et hunc morem habet sacra scriptura ut iudices appellet eos etiam qui non ex officio vel potestate vel bona vel mala de alijs asserunt. Sicut legimus. 1. ad Cor. iij. Mihi autem per minimum est ut a vobis iudicer aut ab humano die. Sicut et Iaco. Qui detrahit fratrem aut qui iudicat fratrem suum detrahit legem et iudicat legem et multa huiusmodi. propter hoc ergo condemnationem nominauimus quia sententia est ut diximus declarans penam et dignum esse penam illam contra quem est licet in parte ista a non iudice lata sit siue per plateam hoc modo verbo usus est saluator in euangelio luc. vi. Nolite condemnare et non condemnabimini condennare subaudis illos. In nos enim istud possumus ex potestate liberi arbitrij qua nobis naturaliter predestinati sumus et in aliquo iudices nostri ipsorum.

Hec persequemur sequentes duas nominationes seu compationes confessionis quarum alteram diximus vomitum alteram computationem. Quotiam ergo vomitus est iuxta litteram euacuatio ventris corporalis aut in parte aut in toto per os siue ministerio oris euacuatio inque ventris corporalis in prevel in toto quam inducere solet. Vel indignatio stomachi vel ventris vel abominabilitas alicuius in ventre est sicut per os siue ministerio oris euacuatur siue exoneratur venter cordis siue conscientia a vitijs et peccatis ea scilicet dicendo ac manifestando sacerdoti. Quemadmodum ergo indignatio ventris intendens expellere siue quod nocet ipsi siue quod non conuenit distendit ventrem et os aperit atque dilatat ad exitum illius. Sic nobilis ac sancte indignationis conscientia

ventris cordis extendit et conuenit ad exitum distendit et expellens dum abominationes et spurcias vitiorum atque peccatorum aperiens os atque dilatat ad exitum earum per verba confessionis. Cum ergo ex hac indignatione et concussione ventris spiritualis siue conscientie notus humor vitiorum et peccatorum abominabilis ad os impellitur et inde per confessionem erit manifesta confessio ipsam vomitum spirituales merito dicimus ex similitudine vomitus corporalis. Tu autem iam nosti quod vomitus est interdum ex purgationibus corporibus et fit in ventre cum fuerit materia febrilis in orificio stomachi vel per os efficitur. Et tunc ei peruenit abominatio illi ad virtutem gustabilem et propter hoc distendit os stomachi cum fauitur distensione foris ad expulsionem illius. Cum autem profunda fuerit in stomacho vel intestinis fit vomitus humorum aut rarum aut nullus. Iuxta hunc modum manifestum est intelligere valentibus quod cum feces vitiorum et peccatorum profunda fuerint per consuetudinem aut ignorantiam aut longitudinem temporis vomitus confessionis aut rarum aut nullus est. Sicut cum mortificata fuerit seu debilitata virtus gustabilis et virtus ventris ita ut illa saporos abominabiles et insipidas humores illa non noxietates eorum de sentire non valeat minuet vomitus aut nullabitur prius. Et cum virtus spiritualis gustabilis aut mortificata fuerit aut debilis ad sensum et saporatorem amaritudinis et abominabilitatem spiritualium minuet. Vomitus iste spiritualis aut annullabitur omnino. Quia autem inualuit atque multiplicabitur virtus ista inualefcit atque multiplicabitur vomitus iste. Sicut legitur Ecclesiastes primo. In multa sapientia id est in multa virtute spirituali saporandi multa indignationes et spurcias vitiorum eas penitus non feretis tantaque excussione sui ac distensione oris illas a se expellentis ac reijcietis. Et quemadmodum cum corrupta fuerit atque perversa et errans via appetitus siue gustabilis corporalis fit in ea appetitus contra legem et ordinationem nature et contra salutem ipsius corporis fastidium et abominatio salubrium ac delectabilium ciborum appetunt quod cineres carbonem vel spurciam non nominade. Sic et corrupta virtute spirituali appetitus siue gustabilis fit vomitus et abominatio atque fastidium salubrium ac delectabilium ciborum appetit quod cineres carbonem vel

spurcie nō nominande. Sic et corrupta
virtute spiritali appetitina siue gustabili
fit vomitus et abhominatio atq; fastidiū
salubriū ac delectabiliū spiritaliū ciboꝝ
Et hoc est qđ legitur Numeri. xij. Anima
nostra nauseat sup cibo isto leuissimo. cū
tamen eet panis omne delectamentum et
omne suauitatē saporis in se habens. Si
cut legitur Sap. xvi. Et in psal. Omnem
escam abhominata ē anima eoz. Et Pro
uerb. xvi. Anima saturata calcabit fauū.
Et etiā appetitus contra legē et ordinati
onem grē cōtra salutē animarū. Ex ista p
uersitate errore atq; corruptione Sicut le
gitur ysa. iij. Erit p suauē odore fetoz. Et
Job. vi. Que pū tūgere nolebat anima
mea nunc p angustia abi mei sunt. et Pro
uerbioꝝ. xvi. Anima esuriens etiā amara
p doli fumet. Et iterū. Job. xxx. Mande
bat herbas et arboꝝ cortices et radix iuni
peroz erat cibus eoz. Et vt clare et non im
parabolis de hijs loquamur. Quid ē ap
petitus carnalis delectationis nisi appeti
tus spurcie spiritalibꝝ et sanis naribus
intollerabilis fetoris. Quid autē appetit
diuiciarū nisi appetitus stercoꝝ nisi forte
deceptris fuerit. Aposto. in. iij. ad Philip
Qui omnia lucra arbitrabat vt stercoꝝ
vt ipm lucrifaceret. Quid ē auaricia nisi i
ordinatus ac puerus demeritissimū ap
petitus terre hoc ē terrene substantie. et ideo
terre fini et feni et palearū et lignoꝝ et la
pidū et cinerū et carbonū et corticiū et radi
cum et folioꝝ. Et iterū calis et arene et ce
menti et attramenti. Omnia em ista vēdi
bilia sunt et alicuiꝝ pēij sunt. Et propt hoc
non effugiūt appetitū aut fauces aut ven
tres spiritaliū auarū. Quid autē ē appeti
tus supboꝝ nisi appetitꝝ medatioꝝ. Hijs pa
sunt omniū pctorū deceptissimi. Hijs pa
sunt chymeris et figmēis que de bratissi
mis cogitationibꝝ de seipis apud semet
ipos ipi sibi fingunt vel ludibrosissima il
lusione adulatiū ipis fingūt. Omniū autē
figmentoꝝ pdigiosissimū ē ipe supboꝝ om
niū spectaculoꝝ ridiculosissimū oim mō
struoꝝ horrendissimū. manifestum ergo
ēet hijs qđ ipsa pfectio nō imeri. et noiata
et vomitus spiritalis et ppter quā causaz
sic noiata ē et qđ eā adiunget aut impediāt.
aut omīno phibeat. Ex quibꝝ etiā psequē
ter declaratiū est nō iā ventrē neq; os aut
ostētiū stomachi nominādū ēē. sed potiꝝ
laterna et cloacā imūdicie spiritalē et ori

ficiū latrine cor et conscienciā q̄ tantā fetu
lentia tātasq; sordes vitiōꝝ et peccatoꝝ
absq; vomitu et indignatiōe vlla pūnent
et qđ ē mirabili et intollerabili. qā nec
latrinis comparanda sunt. Latrine enim
omīs habēt qai eas curent atq; mūdificent
si curabiles ac mūdificabiles sūt. Ista vo
corda nō habēt q eis curā huiusmodi cu
rationis exhibeat. Et attēde quia vomitꝝ
iste sicut verba Ecclesiastes continēt ex mul
titudine grē ē interdū qđ irruēs in fauces
cordis modica spurcia ab ea statim re
pulsā expellit per vomitum confessionis
Quemadmodum musca interdū in os
alicuius inuolans statim vomitu impetu
oso reicitur. Cuius crebra exempla et fili
tudines inuenies in multis viris sanctis.
ac mulieribꝝ qui nec musculā vnā sordide
aut noxie aut etiā vane cogitationis in
ore intellectus sui paciūtur. S; statim vbi
iuolauerit celerrime pfectiōis vomitu illā
expurgāt. Alios vo inuenies belzebug id
ē viros muscarū q agmīa muscarū hoc ē vo
latiliū sordidatū atq; pūgentiū cogitationū
i ore intellectus portitat incessanter atq; cir
ciferunt absq; vlla indignatione et abho
minatione et qđ ē abhominabili muscis
pascuntur huiusmodi et ab ipis ipi depas
cunt. Interdū autem fit vomitꝝ iste spūa
lis et saluberrimus deo mediante et medi
cina gratie sue cordi huiusmodi noxijs et
abhominatiōibus humoribꝝ infirmare
seu laborare in ipam naturam cordis hu
mani ista medicina cōfortante et non ob
stante erubescēcie freno os cordis ad istū
vomitum dilatante. Ne dubites autem
pluriq; vomitus istius purgationem imp
fectam esse tunc. deinde vo completā esse
cum ventrem cordis ab istis humoribus
euacuauerit. et vt ita loquamur cum ipm
aurulentia ista omnino exgutaauerit. Re
minisci etiā debes in loco isto qualiter
in aquis immerſi totam aquam que cor
pora eorum intrauit euomere compellun
tur. Suspenduntur enim pedibus capite
obuerso ad terram et aperto ore aliquoꝝ
duro ne claudere valeant in misso. aqua
ora eorum sponte defluit. Sic pedibꝝ af
fectiuum ad celum abuersus inde pende
re debet penitens et ore aperto distincta
et lucida enarratione vitiōꝝ et peccato
rum suorum aquas maris mundi huiꝝ q
bꝝ imersus se repleuerat euomere vim fa
cies ore suo ne claudat. sicut legit iob. viij

Non parcam ori meo loquar in tribulatione spiritus mei. et sicut huiusmodi suspensus litteralis. scilicet de quo loquebamur non habet potestatem oris sui. Sic deo et sacerdoti tradere debet in potestate os suus penitens ut loquatur quod iusserint aut interrogauerint in confessione. Ipsi os eius aperiat et apertum teneant donec aque iste maledictionis et amaritudinis ex toto exierint. Et quoniam nulli dubium esse potest cor esse purgandum a noxiis humoribus et euomendas esse tante abominationis spurcias euacuandas esse etiam tante maledictionis et amaritudinis aquas et hoc per hoc quando alias exire non possunt. Declaratum est etiam confessionem faciendam esse ex necessitate. Declaratum inquit per hoc quod ipsa est vomitus necesse ac salutaris purgationis et euacuationis spiritualis. Si autem quesieris unde iste vomitus esse debeat. respondeo. quia ex sordibus in quibus volutatur nisi forsitan porcus es cui spurcissima volutabre velut apotheca sunt et celle aromatum et ingentia sterquilinia alicui cynamomi et gazophylorum quosdam autem dyabolice transformationis miraculo adeo degenerasse videmus a nobilitate speciei humane ut iam non sic habendi homines si spurcissima vita eorum et conuersatio attendatur. Sed potius mutati videantur in porcos. Porcum ergo reputa non hominem in qua tanta abominationis volutabra tanta alicui spurcissimi vomitus istum spirituales ac saluberrimum puocare non possunt. Respondeo igitur quia vomitus esse debet tibi nauseae inextinguibilis ex latrina quae intrate gestas hoc est ex ipso corde quod est omni latrina spurcissimi inominabilibus plenus atque fetidus. Factatoribus autem qui de propriis immundiciis se iactant quia proprias spurcias aliis narrant et detractoribus quia aliena stercores velut aromata semper ruminant et in ore semper reuoluere nec abominantur nec erubescant. propter quod dictus est Proverbiorum. xliiij. Abominatio hominum detractorum spiritualiter enim hoc videtes vomitum continere non possunt sic nec porci qui aliena stercores masticare cibum. et delicias habent. Huius inquit duobus generibus hominum. scilicet propriarum immundiciarum et alienarum enarratoribus in ore est. Unde vomitus esse eis debeat et esse indubitant nisi fauces eorum et guttura seu pala-

ta porcinæ immundicie corruptio pueritiae et stercores per aromatis eos hunc fecisset quas velut aromata preciosissima masticare et ruminare assidue delectantur.

Si etiam vomitus bestiolarum venenatarum et vermium iuxta litteram Interdum enim bibunt serpentes dum adhuc parui sunt. Intra inquit dum per ora incaute dormientium quorum vomitus et defectio medicinali artificio procuratur Sic in aquis doctrinarum puerarum serpentinum bibuntur errores et in aquis voluptatum serpentes infernales hoc est vicia carnis vel ipsi demones. Sic et in multorum suggestionibus bibunt velut serpentes ignem ira inuidia et odium. Cum adulatio et seu bona laude bibitur velut regulus. Hoc serpentium spiritualium et ex superbia aut inanis glorie. In detractoribus sive cum detractoribus cum audientur bibitur odium fratrum tantum tanquam alius serpens infernalis et ignitus in deliciis ciborum et potum bibitur velut due sanguisuga gula et luxuria et ad hunc modum de alijs. Istas bestias vomitum confessionis eicere celestis ac diuine artis medicinalis et virtus et opus est. Istas autem reptilia et quadrupedia immunda quos Ezechiel vidit ingressi templum. Sicut legitur eiusdem. viij. Hec etiam sunt que infusus est petrus occidere et manducare Actuum. x. Hec quot sunt peccatores qui huiusmodi immundis venenatis et quadrupedibus et nec dis plenos habent ventres cordium et nec pauent nec formidant ne dicam a facie et presentia eorum. Sed quod est admirabile intra se ea habentes et reportantes ea per corda sua sentientes. Sibilos eorum et voces audientes quin etiam morsus et punitiones ipsorum sentientes nec querunt ab eis effugium. imo quod magis stupendum est sepius et pabulum esse se gauderet et sepius gloriantur. Manifestum est eos non habere oculos spirituales et omnino cecos esse interius. Non enim sine abominatione et horrore nec sine tremore atque timore tam immunda monstrum tanquam mortifera videri possent. Hec nunquam perfecte de ventre cordis exeunt nisi per mortuam naturam euomant possunt quod diu viuunt. Et propter hoc ut euomant prius mortis eorum procuranda est. Jam autem didicisti alias que potionibus et medicinis occiduntur lumbrici in ventribus puerorum parvulorum. Sic et serpentes et buffones cum in eis ingenti fuerint. Sicut ergo dat ab-

fructuū z acetū z alia quedā contra lum-
bicos. Sic interdū amaritudinibz tribu-
lationū z maxime amaritudine p puncti-
onis z lacrimaz interficiuntur iste bestie in-
fernales. Et attēde qz ipsis p punctiōibz
quas irrogant z ipso dolore quē inferunt
extinguūt. Cōpunctio em̄ ab aculeis ipo-
rum est z dolor de ipsis ab eis materialit̄
z occasionaliter. Quēadmodū scorpius
z serpens medicine sunt ptra se. Ex eis em̄
accipit vñ nocumentū eoz sanatur. Sic
z hic ab ipsis h̄mōi bestijs venenatū acci-
piuntur arma z remedia ptra ipas de h̄ij
que in p̄tate nostra eē vident qz lesiones
eoz maxime sanat z ea maxime interficit
sermo dei est. Sicut legitur Sap. xv. Nō
herba neqz malagma sanauit eos. sz tu
sermo dñi qui sanat oīa. z in eodē eiusdē
In memoria f̄monū tuorū exterminabā-
tur. Sermo nanqz dei ē tyriacaz cōtra oē
venenū spūale z gladiū acutissimū cōtra
oīm bestia. Sicut legit ad Hebr. iij. Vi-
nus est f̄mo dñi z penetrabilior oīm gla-
dio ancipiti zc. Hosti z etiā z sonitu vocis
h̄iane reptilia absterrent atz fugātur Et
ppter hoc consiliū saluberrimū est f̄mo
nem dei assidue audire. hoc est em̄ z stre-
pitū quez sustinere nō possunt eis facere
z velat veneno eis mortifero incessant p-
fudere gladioqz acutissimo ea trāfigere
I qm̄ confessionē maxime impe-
dire solet erubescētia in eis vicz qz
bus ē desiderio reuerti ad deū et
malis suis recedere q̄lter expungēda
z vincenda sūt ppter instruēdos cōfessio-
res z adiūuādos penitētes ea breuitate qz
pmitimur docere tentabimz. Primū er-
go auxiliū ptra eā est vt cognoscat eē ipa
hostis atrocissimū. Illam em̄ velut fortis-
simā in acie extrema qz retrogardia vul-
go dicitur ponit dyabolus in isto campo
magni certamis totoqz exercitu eius cru-
cialo atz p̄trato in cōtitiōe illa vel vul-
nerato saltez i cōtitiōe ista sola stat z cā-
pum tenet eidē Siquidē mortificat inter-
dum omnibz vicijs z p̄ctis z renouato ex-
ercitu virtutū in corde penitētis armato
qz firmitate ppositi z ad recuperādū atz
occupandū quicqd amissus fuerat arma
to atz parato sola resistit z obfistit erube-
scētia que sacramentū cōfessōis z gra-
tia sacerdotalis benedictōis z absoluti-
onis recuperare nō sunt Similit̄ z fructus
penitētie impedit arare z seminare z que

aggriculatiōis spūalis sunt facere tam in
terra cordis quā in terra corporis. phibet
z auertit opa siquidē penitētia opera
spūalis aggriculture sunt sicut doceberis
insequentibz. Ista ē erubescētia que nō
ui homis tenerrimū adhuc prum nasci z
in lucem exire nō sinit. Sicut legit ysa.
xxxvij. Venerūt multitudinis filij ad p̄tū
z nō est virtus pariedī pcam spūalem p-
tus id est os male obcludēte erubescētia
pposito em̄ nascitur nouus hō in corde
penitētis quasi natiuitate in vtero qz fre-
quētius pceptio dicitur. Cōfessione vero
et ope forinseco velut ex vtero nascit qz
in lucem ap̄itionis et manifestatiōis egre-
ditur Dim̄ ergo hostiū seuissimū videtur
erubescētia cū magis psequit qui nec na-
sci sinit qz qui iā natum nutrit. Ista ē a
deo p̄tinax et inuincibilis bellatrix vt nec
hostes iā mortuos d̄ capo certamis exire
sinat. ac si sciret eos in primo et facile sub-
sistendos et aduersū te o penitēs cōsurre-
cturos qz vñqz fiet si diucius eos ibi dimi-
seri habz em̄ terra h̄iani cordis et corp-
ex maledictione ade id est propter adam
eidē inflicta ē dyabolice misericētie virtutē
qua et h̄mōi mortuos id ē vicia et peccā-
ta facillime resuscitat z nouos mortifera
fecunditate p̄tinue germinat. Ista em̄ est
scutū supbie z inanis glorie maxime z ex-
ercitus dyabolici p̄ctrix et absconditrix.
Interroga teipm qz te facit erubescere et
inuenies quia supbia vel inanis gloria
tanquā oculos basilisci aspectus hōim ex-
pauescit. Sic vicia et p̄ctā alia sub opimē-
to et p̄ctiōe erubescētie tantūz viuūt in
aspectu hōim nō solū mortitura sed etiā
nec vnquā nascitura. Ista ē que instar la-
tronū clamorē eoz: um q̄rum domos spo-
liant timentū et ppter hoc ora eoz: ob-
struentū ita vt clamare nō possint os tu-
um obstruit ne vocē p̄fessōis emittas tā-
quam si sciret ad h̄mōi vocē ad eē tibi sta-
tim dei liberatoris auxiliū nulla eē voce
efficaci inuocatur celestis cursus auxiliū
In nulla etiā voce facilius impetrat quā
voce pio ac sincere p̄fessōis. Et attēd tria
exēpla qz posuimz qz atrocitas inimicie
maior esse p̄t qz obstruere os virus seuo-
mere p̄cto atz nolenti ne virus exeat et a-
qz immerso atz impleto ne effluant z ple-
ne serpentibz et alijs reptilibus venena-
tis vt de eo crea Ista obstructo ore in bit-
latū te tenet erubescētia. Ipsa em̄ est villa

dyabolica hoc ē oris obstructor. Ipa est frenū dyabolicū qđ tenet os tuū infrenatum ne loquar contra eū. Si qđem deiectus est desup te qui tibi prius velut equo suo vel asino infedebat. Per solū frenū istud te tenet cū iam alia pctā dimiseris ⁊ alia vincula ei⁹ diruperi. Ecce quā atrox hostis ē tibi erubescētia quātū nocens tibi ac pestilens ⁊ tu ad bucheres ei⁹ ⁊ non abūcis poti⁹ illā a te totoq; studio ⁊ viribus psequeris. Ipa tamē multipl̄ te psequitur ⁊ hoc ad mortē perpetuā an credis illā opire ⁊ abscondere turpitudines tuas certum ē qđ ab oculis dei ⁊ oculis omnīū qđ eas lucidissime visuri sunt in futuro iudicio non abscondit eas ista erubescētia. Sed credis forsitā qđ eas abscondit ab oculis p̄fessoris ludibriōsissime tibi ac p̄niciōsissime illudit erubescētia tua qđ ab huius hoīs aspectu vici⁹ p̄fessoris turpitudines tuas abscondit vt in extremo iudicio oīm visibus eas exponat atq; diuidet ⁊ faciat vniuersale spectaculum.

Ide quā turpe ⁊ quā ignomiōsū v est tot⁹ tātis hostib⁹ victis istis extremo succūbere ⁊ tanto victorie gloriā solo timore aspect⁹ vni⁹ hoīs vici⁹ p̄fessoris amittete. Si em̄ debilis ē hostis vici⁹ erubescētia erubescendū tibi ē ab illo superari illiq; te occidēdū ⁊ tradere. Ipa ergo erubescētia tam grandi ⁊ forti vincere illas quam ⁊ debile grandis em̄ ⁊ forti dē erubescētia post tantoz hostiū tanquā fortiū stragē contra debile deficere ⁊ metu ipsius tate victorie ⁊ gl̄ie coronaz amittere. metu dico qđ nondū te pcutit erubescētia nondū te in pūgnat quā diu laces ⁊ non reuelas turpitudines tuas. Expro quo vires eius ⁊ arma que times et vides debilis hostē quem times omnino inermē atq; inuālidū teq; ab eo omnino ille sū. In cipe obsecro a turpissimo ⁊ ignomiōsissimo spurcissimoq; omnīū viciōz ⁊ peccatorum tuoz ego assecuro ex pte dei omnipotētis os tuū fauces labia ⁊ dentes tuos qui nihil eozū ledere poterit. Tenta hoc ⁊ experire non credas mihi si hostis iste quē ita times in aliquo te leserit. Qui cū vixerit interroga eū iocose o tu confessor vbi est vuln⁹ vbi est lesio quā tu timebas frater mi. Si autē fortis ⁊ vehemens erubescētia. Attendē ergo quanta vis sit eam vincere ⁊ quanta gloriā de tanta ho-

stis victoria tibi p̄mittit. Si em̄ reuelare viciōz ⁊ peccatoz turpitudines p̄tra erubescētia vincere est erubescētia ergo victoriosum quare ⁊ gloriōsū quare ac laude dignū ⁊ ergo erubescis cōfiteri erubescis vincere erubescis facere qđ est gloriōsum ac laude dignū. Amp. vide quā turpiter erras qui credis turpe ignomiōsum quod puterrimū est ⁊ gloriōsū viciū ipm̄ vincere erubescētia quam tantam tangit fortē tu ipse testaris. Amplius. quid turpi⁹ quid abiectius quid ignominiosius quid omnīū vituperio ⁊ irrisione dignius quam adeo timere hostē qui nō dum est ⁊ si erit. erit debilis pene inermis vt mutire non audeat nec os aperire ad loquendū. Erubescētia em̄ quam times nondum est sicut dixim⁹ nec erit nisi cum reuelabis turpitudines tuas spirituales ⁊ tunc qui inermis sit ⁊ debilis si hoc scire vis ipsa expientia vt diximus te docebit. Vidi qualiter platum tuū fecisti erubescētia ⁊ quā te ei turpiter subdidisti. Si qđem iam suspēdit te ⁊ imposuit tibi filentium cū nec dum natus sit ⁊ ita obmeras quādas fecisti platum tuū quāz finxit in corde tuo ⁊ dedisti quidā nihil iustificationē super te p̄tra deū. Miranda ē autē ista erubescētia. Nemo em̄ erubescit fordes dō domo sua vel vase q̄cūq; suo eice re sine p̄ciosum illud sit siue vile. Si fordes in domo sua vel vase habere vel renere vnusq; turpe iudicat ⁊ erubescendū. Sola autē est domus conscie solumq; vas cordis quoz fordes amant ⁊ emundatio erubescit. Amp. attēde qđ si nō erubesceres vnū hostem vnū bellum ⁊ ideo vnā victoriā ⁊ ppter hoc vnā coronā. Et ppter min⁹ haberes. Ad hoc ergo datur tibi erubescētia vt post victoriā de alijs hostib⁹ gloriōsissime atq; victoriosissime triūphes vt qui alias in cōfessione viceras ipam erubescētia in cōfessione vincas. Qđ si diligenter aduertas p̄fiteri vicia ⁊ peccata quodā mō est numerare victorias. Dum em̄ pie ac sincere cōfiteri oīne cōfiteris ipam te fecisse facto ipso loq̄r quā mortuus de ipso campo certamis ei⁹. Quemadmodū em̄ euomens virtute medicine serpentes ⁊ alias venenatas bestiolas ipam victoriā nature p̄medicinam adiute ipso huiusmodi vomitu iudicat. Si ⁊ vomens spiritualiter bestie

as spirituales ipso vomitu confessionis victorias gratie indubitate iudicet. Et propter hoc confiteri recte ac intime intelligentibus quodammodo est loqui et mirare victorias suas. Et si verecunda fuerit confessio erit facere victorias. Confiteri ergo pie atque sincere vicia sua ac peccata penitenti est loqui et enarrare ac mirare in contritione factas victorias et in attritione pene factas. Et si nondum compleras. quantum enim ad multa in attritione moriuntur vicia et peccata. Quantum vero ad erubescendum est facere victorias. Cum ergo dicis o penitens pia ac sincera confessione hec et illa peccata feci per in sinuatione dicis hos et illos hostes interfeci et illas erubescitiam interficio.

Amp. quid ostendis proffori o penitens cum ostendis vicia tua et peccata qua claudera hostium que adiutorio diuine gratie contriuiisti vel saltem attriuiisti. que quantum plura ac maiora fuerint tanto plures atque maiores. Tutis ac victorie tue testes erunt. Quod deinde gloriosus victori spectaculum. quod gratiosius deo sacrificium esse potest strages tam odibilium inimicorum deo et ipsi victori penitenti. Quid est visu vel appetitu iocundius quam alicui hostium aut occisorum aut saltem vulneratorum hoc esse. Ecce. xxv. Bonus homo qui videt subuersionem inimicorum. Aduerte ergo quantum erras o penitens qui ignominiosum tibi putas stragem hostium tuorum occisorum aut vulneratorum ostendere testesque virtutis et victorie tue producere. Et hoc quanto maiorem et validiorem fuerint. Si quidem quanto maiora et horribiliora fuerint vicia et peccata tanto mors eorum et vulneratio que insinuat in confessione apparet validiores et efficaciores testes erunt maioremque virtutis tue atque victorie. Quemadmodum si in campo certamis circa aliquem bellatorem maior multitudo interfectorum atque vulneratorum hostium prostrata iacuerit maius ei testimonium virtutis ac victorie dabit et propter hoc penitens pieque ac sincere confitens non tanquam penitens tantum sed tanquam victoriosus bellator cum applausu triumphali a confessore excipiendo est. Qui etiam nimia et leuia peccata confitentur quasi pulices mortuos et musculas in testimonium virtutis sue et victorie afferunt. Rome totius senatus consilio decretum est ut eis solis triumphis celebraretur qui tan-

ta victoria potiti essent in qua septima milia hostium cessa fuissent. Minor ante victoria triumphali honore in digna iudicata est sicut narrat valerius maximus de memoriali vno. Et qui magna monstra vedelicet elephantes supbie id est balenas cetos auaricie leones iracundie lupos rapacitatis. thauras in donabilitatis inconfessione afferunt proclare virtutis ac victorie sue non in signa tantum afferunt. Sed etiam testes diximus proferunt vel producant propter quod scriptum est Luce. v. Fecit ei conuiuium magni leui in domo sua de magnis scilicet feris viciorum et peccatorum que occidit unusquisque magnus peccator in se propter hoc dictum est Luce. xv. Gaudium erit in celo super vno peccatore penitenti am agente quam supra nonaginta nouem iustis qui non indigent penitentia et Matthei. xviii. gaudebit supra eam magis quam supra. xviii. qui non errauerunt. Et propter hoc vel sacerdotibus qui tantam stragem tantum odibilium deo inimicorum audire non possunt. hi sunt qui multitudinem magnitudinem victorum et peccatorum in confessione a penitentibus audire non possunt exhorrentes et abominantes eos et interdum in eorum facies expuentes. et unde celum repletur laudibus unde triumphalis solennitas in celis agitur. Unde proclaram ac pre magnificam in curia celesti instauratur conuiuium. Unde resonat ibidem in effabili suauitate symphonia et chorus sicut legitur Luce. xv. Submurmurat et sub sannat et probis atque conuicijs laceratos a se repellunt atque reijciunt penitentes. Non autem insequentibus propter hoc et alia inconuenientia que de in eruditione confessorum preueniunt de eorum officiis aliqua loqui proponimus. Tu ergo o penitens noli timere a facie pulicis vnius et securus expectare leonem quod utique facis si ab ista erubescencia ita times ut nec loqui propter ipsum audeas et ab vniuersali et semperno obprobrio quo omnium oculis turpitudines tue oes palam fient in extremo iudicio non times. Es ergo sicut ille qui pulice timet et pro leonem securus est et magis ab aspectu vnius hominis abscondi turpitudines tuas quam ab vniuersorum aspectibus. Utinam scires quod gaudium est omnibus angelis dei et singulis de sincera confessione tua. ut etiam audires gratiarum actiones quas ad singulorum peccatorum tuorum confessiones

patri misericordiaz p te referunt. Utinā videres ac sentires gaudiū quo ad singulorum bestiarum infernalium vomitū omnes exercitus militiarum celestium epulantur. Utinā audires et videres applausum et aggratulationē quibus tibi pater misericordiarum amantissimus atq; dulcissimus aggaudet atq; blandit. Utinā sentires amplexus eius et oscula quibus super collum tuum cadens irruit. Sicut legitur Luce. xv. proculdubio aquas maledictionis et amaritudinis quas dixim⁹ ore patulo inclausibili a te euacuares vt dei patris gratia replearis spurcitiis abominabiles viciōrum et peccatorū totis viribus et festinatione a te reijceres. vt aromatibus donorum atq; virtutū spiritualium repletus domini habitatorem custodemq; tuum perpetueq; felicitatis largitorem tota virtute intra te aueritate reciperes nō ostium oris tui clauderes deum a te excludens et dyabolum hospiciū tuorum p dicioissimū iugulatorem intra te et tuam mortem atq; perniciem retineres. Os tuum ad confessionē aperires vt spiritus sanctum p illud in te attraheres illud delata res vt deus ipm impleret. Sicut legis in psal. Os meū aperui et attraxi spiritū. Et dilata os tuum et implebo illud aditum deo aduenienti panderes vt supueniens dyabolum a te deturbans et deiiciēs te a fuitute turpissima et a seruitute tyrānidis eius nequissima liberaret et in libertatem glorie filiorū dei liberatum trāfferet.

Est hoc sequit⁹ vt loquamur de p octa nominatione seu compatiōe confessionis quā supra cōputationem dixim⁹. Pura em̄ integraq; cōfessio fidelis pputatio est et redditio rationis q nobis liberi arbitrij potestate seu facultate pmissa est. Hui⁹ ergo debitores nos esse manifestū ē. Primū rōne villicatiōis quā vt iā tetigim⁹ in ipa potestate liberi arbitrij a deo accepim⁹ de hoc Luce. xvi. Redde rationem villicationis tue. Secūdo ratiōe terre siue pcedij quod ab eo excolendū suscepim⁹. Tercio ratiōe talentorū q ab ipso ad lucrandū nobis tradita sunt de qua legitur. Luce. xviij. in parabola vinearū et Mathei. xxv. in parabola talentorum. Quarto ratiōe offitiorū in quibus constituti sumus. Quinto ratiōe stipendiōrū q ad militandū pcepim⁹

Sexto ratiōe dimissorū hoc ē indulgentiarum et remissionū que nobis a patre misericordiarum facite sunt. Quia igitur dei villicus es et quasi subregul⁹ in terra cordis tui et corporis per potestatem liberi arbitrij constitutus requiritur a te vt iudiciū et iusticiam facias in terra predicta vt maleficos ab ea extermines hoc ē vicia et peccata et demones. Et si forte incurfauerint et si tiens incurfauerint eos ex officio villicatiōis et custodie ville que cū ipse es arcies captiues iusticies et torques bonavero ipsius ville hoc est inhabitatores et bonae eorum custodias et nutrias et defendas. Primū ergo si fideliter examinare coras dei dispensatore confessorisq; computationē facere volueris recordare debes quā lem villas tibi dederit de quo manifestū ē quia pulcre magnificeq; edificari architecto eius atq; opifice ipso deo. Deinde duplici muro munitā videlicet angelorū custodia et dei ptectione. Etenim domin⁹ incircūitu populi tanquā murus. Et iterū ysa. xvi. Saluator pones in ea murus et aī murale. Et iterū pr ad filiū itypo hier. pmo Dedi te in murū eneam sup omnes terram. Tradidit etiam tibi nobilibus civitatibus ac magnis habitatorib⁹ populum qui sunt donorū atq; virtutum populus. Iste populus et hec villa tibi custodienda conservanda nutrienda tradita est tanquā villico. Hanc ampliāre et magnificare debuisti diuitijs et gloria. Hanc armis et bello tueri. Redde ergo rationem hui⁹ villicatiōis. Qualiter custodia est villa ista. Est ne magnificatus et ditatus populus iste. Hoc est sunt ne adducte vultures et dona vel numero vel magnitudine vel vtroq; beatus es laudeq; et remuneratione domini tui dignus. Villice si credis iste populus tam numero q magnitudine. Donis ei et vtutibus sine quibus non est salus adduntur diuine gratie largitate interdum alia. Sicut donū pphetie et donum interpretationis linguarū et alia huiusmodi. Similiter et multorū scientie et industrie sine quibus nō est salus ditatur autē iste populus donorū atq; virtutum tam interioribus q exterioribus operib⁹ suis. Verbi gratia. Ditatur fides cognitione miraculorū illuminatione reuelationū scientia. testimoniorū scripture Solertia pbatiorū quib⁹ ipsa astruit

in omni quibus errores prauis destruuntur. Sic dicitur et caritas ardore desideriorum de dei gloria de salute et edificati one primorum de affluentia gaudiorum de his duobus scilicet gloria et salute primorum de visionibus zeli cum salicet dei gloria vel promelia vel conspicitur vel auditur de fructibus compassionis cum primorum mala spiritualia vel temporalia conspiciuntur vel innotescunt. Et ad hunc modum de aliis rediunt earum intelligent opera ipsarum ut diximus tam interiora quam exteriora. Quod si de his aliam rationem reddere non potes o penitens nisi quod eversa est illa villa per incuriam ymo perditionem et exusta est cum toto populo suo alio igne infernali videlicet igne sulphureo luxurie aut igne detestabilis auaricie aut igne greco inuidie et ita hoc alij dissipata omnia bona populi hoc est omnia opera bona tam exteriora quam interiora Et hoc ipsum dic et confitere. Cum enim hoc non dicere coram dominis secularibus sit in computatione seu reddenda ratione deficere coram domino secularium sic dicere est bona rationem reddere sue villicationis et bene ac legaliter computare. Et cum illi malos villicos de mala villicatione confesos aut coniunctos a villicatione amouentes damnent et puniant et vltiori bonis que eisdem commiserant amplius non committant deus contrario facit malam villicationem confessorum honorem officij sui seruet et dissipata bona eisdem donuo tradit. tantaque virtutem ac meritum pie ac finitere confessioni dissipationis siue male villicationis largitur ut nec sibi nec villico quodam de dissipati periret. Omnia de indigentissimis diuitis sue bonitatis repensans ac restaurans. Ad quid enim misericordissimus iudex confessionem male ad ministracionis audire vellent si confitentem ore suo iudicans damnare intenderet. Presertim cum huiusmodi confessio nusquam sine postulatione venie fiat. Frustra ergo confessione delictorum et postulatione venie rei fugerent si ab ea damnationem merita reportaret. Primum autem impossibile manifestum videlicet quod frustra ad dei misericordiam fugiatur. Si enim non esset consultum dissipatoribus si villam eis prout discessit sue restorationis misericordiam manifeste diminuta esset eius misericordia quantum ad ipsos. Amplius. nabuchodonosor tam male ad ministrare regnum

sibi commissum a deo de illam directam malam ad ministracionem suam ad dissipacionem persumum ac recognoscentem denuo restituit maioremque magnificentiam et gloriam quam prius haberet donauit. Quomodo non subregulos istos hoc est vnumquemque peccatorem malam villicationem recognoscentes non denuo restituet ac restituerabit. cum ille diuine religionis persecutor esset atrocissimus. et idolatria impiissimus deoque omni peccatore christiano odibilior. Iuxta hunc modum de iudicio et iusticia interrogandus est villicus videlicet si fecit iudicium. Primum de seipso et hoc deinde de virtutibus quas de propria habitatione et hereditate ipsarum hoc est de seipso turpiter elecit et inimicos earum capitales hoc est vicia et peccata illis exhereditatis in dei contumeliam et preiudicium ipsarum suscepit. Si latrunculos primorum secundorum et tertiorum motum. hoc est cogitationum desideriorum et delectationum que sunt contra consensum gladio discipline persecutus est. Si iudicium et iusticiam deo et virtutibus de ipsis fecit deo cuius templum polluit cuius villam vastant exurunt euertunt cuius ciuium bona diripiunt et furantur. si isti latrones in villa ista multiplicati vel viuere sinuntur. que vtiq; vis est et hereditas propria virtuti apparet iniquum esse villicum. Sicut legitur ysaie. xxvj. Iusticiam non fecimus in terra. ideo non ceciderunt habitatores terre iustum etiam est ut ipsa luat supplicia que latronibus istis irroganda erant pro solo quod ipsis peperit. Sicut legitur. iij. Re. xx. Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua erit anima tua pro anima eius. Quid ergo si eos nutriet et defendat. Si villam dei totum ymo templum dei hoc est seipsum. fecit speluncam latronum qui enim participat cum fure furem. Sicut legitur. puerb. Et tu iam nosti quia iusticia secularis receptatores fure et ipsos fures pari donatione ac plena inuoluit etc.

Quia ut diximus velut dei coloni
e sue agricultores sumus de predio
quod nobis excolendum tradidit rationem reddere tenemur. tamen de ipsa agriculturalione cum de fructibus predium istud nos ipsi sumus in vinea et ager. Sicut legitur ysaie. v. Vineam domini sabaoth domus israel est et vir iuda delectabile germen eius et in psal. Vineam de egipto transtulisti. Et Osee. x. Vitis fructuosa israel. Et

biere. ij. Ego plantavi vineam meam ele-
ctam omne semen verum. Et deutronō ij
xxij. De vinea sodomorum vinū eorum. Si-
militer Mathei. x. Simile est regnum celo-
rum homini patrifamilias qui exit pmo
mane conducere operarios in vineas su-
as. Ager vero sum et ortus. Sicut legi-
tur Can. iij. Ortus conclusus soror mea
sponsa ortus conclusus Ager vero sum
Sicut legitur Mathei. xij. Simile est re-
gnum celorum homini qui seminavit bo-
num semen in agro suo. Et iterum Simi-
le est regnum celorum thesauro absco-
dito in agro. De hoc eodem pma ad Co-
rin. iij. dei agricultura estis. De utroque ve-
ro simul legitur Proverb. xliij. Per ag-
rum hominis pigri transiit per vineam viri
stulti. et ecce totum repleuerant vitice et ce-
tera. De ista agricultura spirituali qua-
lis esse debeat qua fide et diligentia et la-
boriositate exercenda ipsa literalis agri-
cultatio velut liber sufficiente per similitu-
dinem euidenter atque perfecte docet neque
necessarium est ut hic viticas spinas et ve-
pres herbasque noxias atque pestiferas spi-
rituales enarremus quia declamationes
ecclesiasticæ et populares sermones de hijs
sufficiunt cuiuslibet talia cognoscere cupi-
ti fructus autem agriculturalionis nostre re-
uera quique sunt. Primus est gloria dei seu
glorificatio cui fructui educendo de agro
vel vinea nostra. et in primis et maxime
inuihilandum et insudandum est sic do-
cet veritas Mathei. v. Luceant opera ve-
stra coram hominibus ut videntes ope-
ra vestra bona glorificent patrem vestrum
qui in celis est. In hijs fructibus hec est dei
portio ppa qua noluit hie participare vel
conforti sicut ipsemer dicit ysaie. xlij. Glo-
riam meam alteri non dabo hanc suam
esse totaliter totiens confitemur hanc illi
totiens recognoscimus quotiens gloria ti-
bi domine vel gloria patri et filio et spiritui
sancto cantamus. Hac portione sua et in
re suo deum defraudant qui que recta sunt
facere non nisi in abscondito nolunt vo-
lentes occulte et quasi in confessione tantum
esse christiani et furari hoc est clam subri-
pere regnum celorum cum tamen non sit di-
ctum regnum celorum furtum patitur qui potius
scriptum est Mathei. x. Regnum celorum

vim patitur et violenti rapiunt illud. Et lu-
ce. xvj. Omnis in illud vim facit. Isti ve-
ro tanquam fures et latrones intrare nolunt
regnum celorum Cum non furtum sed manifeste rapi-
ne et depredatione publice expositum sit
regnum celorum Isti autem in abscondi-
to volunt esse christiani et in manifesto esse
antechristi et proditores dyaboli dum fa-
ciem exterioris conversationis se servos
eius esse pretendunt et habitu exteriori ve-
lut de abbacia ipsius in qua nullus ordo sed
sola perversitas esse esse ostendunt vel potius
simulant dum intus id est corde ad deum
pertinere volunt sponsum suum christum
dominum erubescunt. Et adulterum
vero mundum vel dyabolum palam et pub-
lice non solum absque erubescencia recipi-
entes sed etiam hoc id est tam execrabilis adul-
terij ignominiam honorem et gloriam re-
putantes sacratissimumque quod cum christo
in baptismo contraxerunt matrimonium
velut ignominiosam turpitudinem abscon-
dentes et a dyabolico ut diximus adulterio
tanquam specioso operimento id opere-
tes. Non attendentes quod dictum est Ecce-
lesiastici. ij. De duplici corde et peccatori ter-
ram ingredienti duabus vijs et Mathei
vii. Nemo potest duobus dominis servi-
re. et Luce. xvj. similiter Et pma ad Cor. vj.
Que est participatio iusticie cum iniqui-
tate aut que societas lucis ad tenebras.
que autem conventio christi ad Belial et
cetera. Hi sunt qui erubescunt filium dei
coram hominibus et facto negant ipsum
coram eisdem. Et propter hoc negabunt
et erubescunt. Sicut legitur Mathei. x.
et Luce. ix. Hi sunt qui contra mandatum
euangelicum. Lucernam accensam ponunt
sub modio ut nemo eam videat contra il-
lud quod legitur Mathei. viij. Qui autem glo-
riam operum suorum sibi vendicat aut
inanis glorie amatores et bonorum que
revera non habent ostentatores et iacta-
tores fures dei indubitate sunt quia plenius
quod soli deo operitur et iure singulari atque plenius
simo ad ipsum solum pertinet et subripit et fu-
rant. Qui vero euidenter et manifesta vite sue
turpitudine alijsque notabiles et contem-
ptibiles efficiunt nomen dei pseudubio
polluunt. Sicut legitur Ezech. xvj. Et de
orto conversationis sue unde et laudem

et gloriam merere deus debuit blasphemiarum iaculis spiritualiter perfigitur. Hi quoque qui bona opera primorum que proculdubio opera dei sunt et que ipse operatur et suis et in suis ore maledico lacerant vituperant blasphemant. Et propter hoc dyabolo illa attribuunt et ascribunt gloriam suam. De huiusmodi operibus deo auferunt et illam dyabolo conferunt etiam in ipsum transferunt. Verissima enim confessione debent sancti ysaie. xxv. Omnia opera nostra operatur es in nobis domine verissime etiam dicit Apostolus. iij. ad Philipp. Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate.

Secundus fructus ex agro vel vinea que nobis retinendus est et nobis proprius est. Primus in redemptione nostras a carcere ignis purgatorii et a carcere penitentialis afflictionis. Et iste fructus de quo legitur. Mat. iij. Facite fructum dignum penitentie. Similiter et Luc. iij. fructus dignos penitentie. Tertius est opera penitentie velut precium sunt curam redemptionis quibus et carcere purgatorii effugimur si ea sponte atque gaudenter solverimus. Ipse enim carcere infernali quasi precio eorumdem operum iuxta multorum opinionem committitur. Pena namque gehennalis et eterne damnationis supplicium in penitentiali afflictione commutatur penitentibus diuine misericordie largitate. Iuxta istorum opinionem. Deinde fructus iste fructus scilicet terre nostre est de quo impletur celeste promptuarium celeste horreum atque celeste celarium. Sic legitur puer. xxiii. In doctrina implebitur cellaria vniuersa preciosa atque pulcherrima. De hoc expresse Eccl. xv. Jocunditatem exultationem thesaurizabit super eum. Quoadmodum enim principes in maliciis suis et penitere nolentes thesaurizant sibi nam in die ire et reuelationis iusti iudicii dei. Sicut legitur in. ij. ad Ro. Sic penitentes et que reata sunt agentes thesaurizant sibi iocunditatem et exultationem in celis. Licet enim de elemosina expresse et de abdicatio temporali dictum sit in euangelio quod ipse thesaurizat in celis. Mathei. vi. et eiusdem. xix. et Marci. x. et Luc. xvj. Tum nullo modo dubitandum est quod omni tempore bono thesaurizetur in celis.

Tercius fructus agri nostri vel vinee exemplum est seu edificatio proximorum. In ipsa enim vita nostra tanquam in exemplari vite et veritatis legere debent proximi exempla rectitudinis. Quod admodum ergo si quis publicum exemplar publici armarii transcribere inde volentibus et indigentibus absconderet omnibus illis iniuriosus esset et boni publici impeditor. Sic et qui decus christiane sanctitatis tanquam si esset latrocinium aut illud nepharium ne ab hominibus videatur abscondit publici boni spiritualis quod tam utile tanquam salubre est impedidores sunt. Accidit eis insuper ut qui duces debuerunt esse cecorum et luminaria videntium precundo et ostendendo viam veritatis seu mandatorum dei iudices duces efficiantur erroris. et ut ita dicam luminaria tenebrarum. Incidentes in illam dei maledictionem. Deut. xxvij. Maledictus qui errare facit cecum in itinere Transgrediuntur etiam illud dei mandatum quod legitur. Leui. xix. Loraz ceco non pones offendiculum Offendiculum namque coram ceco ponit quod exemplo pueritatis occasio scandalum ei tribuit. In itinere cecum errare facit quod exemplo mali sui operis ipsum a via veritatis abducat. Sigdem ut dicit Bre. tot moribus unusquisque reus est quot exempla peccationis ad alios transmittit.

Quartus fructus est primorum subsidium adiuvant enim proximi ad ea faciendam bona que ab his fieri conspiciunt et animant atque confortantur in idipsum. Leuius enim portat que a multis fieri conspiciunt. Insuper et bonorum que fieri videntur amando et aggaudendo principes fiunt. Qui ergo vel mala aperte faciunt vel bona in abscondito tamen tribus subsidiis primos defraudant viz societatis solatio quod eis esset ad alleviationem laboris quod in faciendo bona sustinet et confortationis fulcimen quod ex multitudine sociorum haberet si eos eundem et aperti bonorum operum testimonio cognoscerent. Tercio vero quod tria istorum maximus est ipso scilicet bonorum operum principio quod amando et aggaudendo acquirerent si ipsa bona opera que absconditis viderent.

Quintus vero fructus est dyaboli terror et metus ut enim de alijs bonis taceamus solus habitus religiosus aut saltem compositus et christiane professioni congruens a deo

deterret et diffugat iterdū dyabolū et eos qui ex parte eius sunt ut armatura fortissimi. Mulierem namque religiose aut composita se gerentes et ipso habitu ac vestitu sanctitate licet eam non habeat preferentem nec est peccatissimum corruptor ac ipudētissimus sollicitare audebit. Ipse etiam religiosū habitū terrori eē ipsi quillū defert ita ut propter ipse magis horreant ipsa peccata. Nemo dubitat nisi homo in fronti et effrenis animi atque irreuerentis. Quēadmodū enim olim quidam mortuos bellatores erexit et armatos castri sui propugnaculis alligauit. quos cum exercitus castrū obsidens cōspiceret viuos credidit et captiōnem castrī propter hoc desperans soluta obsidione recessit. Credebat namque prius exercitus bellatores ac defensores in castro partim fame partim gladio interfectos esse. Et propter hoc subita apparitiōe mortuorum qui propter arma quibus circumtecti erant viuū videbantur et captiōne castrī desperauit fugiens a facie mortuorum. Sic multi spiritualiter et intus mortui exteriori habitu et cōuersatione viuū videntur exterius et armati decor enim xpiane religionis exterius quasi armatura est ad terrendū dyabolū et suos et ad ptegendū etiāz defese.

Et hijs ergo quinque fructibus rētes.
Debus rationē deo sepe in confessoriōe et oratiōe solitaria ac familiari temporeque et loco coram camerario eius ac dispensatore p̄fessore reddere tenemur. Et quoniam quēadmodū se habet ad iusticiā dei prudētis fidelis ac bone agri colatiōis exhibitio seu ostensio sic et eiusdem misericordiaz imprudentis infidelis ac male hoc est inutilis et pernitiōse aggricatiōis accusatoriā d̄precatoriā que confessio necesse est ut quēadmodū illa et absolutiōem et retributiōes opūnet a iusticia dei. Sic ista ab eiusdem misericordia. Sicut enim iusticie est iudicio suo inuēta bona merita laudare atque remunerare. Sic misericordie est in cōfessantibus defectibus defectum eorum supplere.

Et cū ut supra diximus obligatio nostra ad deum est ratione talētorum nobis ad lucrandū ab ipso traditorum et ne in enumeratiōe eorum diuitiū immoremur generaliter dicim⁹ talē tū intelligi oē id. ex quo lucrū spirituale puenire debet prudenter negociantibus. Et ut de alijs taceam⁹ ipsa paupertas magnū

talentiū ē. et octo magna lucra seruīs p̄uidentur beneque in ea negociantibus et ea pueniunt. Horū primum est humilitas. Quēadmodū enim v̄mis diuitum superbia est sicut dicit Augustinus. Et propter hoc Ap̄los in vltimo ad Thimo. dicit diuitibus huius seculi p̄cipe non sublimē sapere. Sic humilitas propriū ius est pauperum ut ita loquamur et paupertas quodam modo filia. Inde est quod superbia in paupere vehemēter execratur ac detestatur scriptura. Sic legitur Eccl. xiv. Tres species odii in anima mea et aggrauor valde anime eorum pauperū superbum. Non enim cūdiū lucrum est mundicia. Exo. xxi. mirum est cū diuitie stercore sint. Exo. xxi. ad Philip. Et ex thob. x. vbi sūt cora yridinum calide excecasse leguntur facie thobie. Et. xxi. Eccl. de stercore boiū lapidat⁹ est piger. Non mirū in quā si inquinatur multiplici⁹ sordibus peccatorū dum stercore diuitiarū incessanter incontrectant. in illis assidue voluntant. Et hoc ē quod legitur Eccl. xi. Si diues fueris non eris immunis a peccato. Dum ergo paupere te cit domin⁹ stercore diuitiarū elongauit a te. Merito ergo ex ipsa paupertate te itaqz ex elongatiōe a stercorebus lucū puritatē siue mūditiē a te requirit deus. Tercū lucū est expeditiō siue leuitas aut agilitas. Diuitie enim tpales onera grauissima sunt. et sicut ad hram corpora onerant. et de naufragio enatare aut ab insequētib⁹ non effugere ab hralibus seu materialib⁹ non sinit. Sic et corda quibus cathena amoris et funicul⁹ desideriorū alligata fuerint neque enatare demari mūdi hui⁹ nec euolare in sublime spiritualiū et eternorū p̄munt. Et hoc est quod dicit v̄itas. Mat. xxiij. Facilius ē camelū p̄foramē acus transire quā diuites in regnū celorum. et Marci. x. et Luce. xviij. Cū ergo diuina clemētia pauperem te esse voluit liberū te ab oneribus fecit. Merito ergo a te leuitatē seu agilitatē et expeditiōz ad enarandū p̄santibus de p̄iculis ad euolandū de mundi cōclusiōnibus et obsidiōib⁹ ad currendū viā mandatorū suorū a te exigit. Quartū lucū de talento paupertatis requirit a te dñs quēte cordis siue tranquillitatē. Alligati enim mobilibus et ingerē necēarium est ut cū eis omni inquerdie moueant⁹ quod ex ipsa eorū p̄fessioe et loquēdi tristissima p̄suetudine manifestū ē dicunt enim se p̄buri cū domo eorū p̄buri

tor & de grandinari cum vinee earum de
grandinantur destrui cū destruunt deuo
rari cū deuorantur similiter augeri & mi
nui & eousq; processit ista dementia vt p
dia sua membra sua audeant nominare
nec erubescunt dicere istud prediū est dex
tra manus mea Istud aliud est cor meū
nihil omnino se esse nisi acruus suorum
temporalium reputantes. Si em̄ decreuisti
prodici. O insanissime delirator. & nihil
creuit in te nisi acruus diuitiarū tuarum
et reuera tu sic te habes et sic te reputas.
Cum ergo pauperem te fecit dominus ab
omni iniquitudine istarum tormentis
que sola mortua corda non sentiūt te mi
sericordissime eripuit. Merito ergo de ta
lento paupertatis lucrū a te interne quietis
& tranquillitatis exigit. Quintū lucrum ē
par a litib; & bellis. Nullo em̄ lite vel bel
lo paupertatis inungatur aut impetitur
Nullus pro ea coram quocunq; iudice co
uenitur. Non pro ea defendenda in iudi
cio necesse est aduocatos adiri vel eorū
patrocinia salariis vel modicis vel ma
gis emi. Non oportet pro eius defensi
one tribunalia frequentari iudicib; sup
plicari. nec iurisperitos consuli. nec librol
legū aut decretorū aut decretaliū euolui.
Similiter nec pira fures & latrones custo
dum excubias adhiberi nec cōtra insidia
tores illius ducatus securitatē inquiri nō
pro eius tutamēne menia vel arces edifi
cari vel machinas erigi non arma fabri
ri. In ipso bello est ei par. In medijs gla
dijs tuta est. In ipso conflictu quantūq;
ingenti & acerrimo nō solum illesa s; etiā
intacta p̄sistit. De talento ergo paupertatē
merito par tāquā nobile lucrū ac p̄ciosum
ip̄ius deus eiusdē dator merito requirit.
Sicut legitur. Eccl. xj. Paupertas & bone
stas a deo sunt. De hac Seneca. Paupi
etia in obsessa via par est. Et iterum. Cum
dassita isonuisset se non peti paupertas
Illud lucrum videlicet pacis a litibus et
bellis soli amittunt inimici paupertatis &
qui ei bellum indixerunt. qui salic; eam
de se citra seipos gladio & igne totisq; stu
dijs ac virib; illā diffugare & exterminare
pretendunt. Nec mirū si bono pacis se ip̄os
defraudāt qui matrē pacis efficit nec scilz
paupertatē odio implacabili & bello impla
cabili psequūt. Hī sūt amatores diuitia
rū q̄s recte intelligētib; manifestū ē matrē

inquietudinē eē ac scaturiginē solitudinē
iurgiorū fomitem & belloz. Propter hoc
dictū ē. Projice pecuniā & redime tibi pa
cem. Quēadmodū aīal quod dicitur ca
sto: proprijs dentibus testiculos abscin
dens & insequentib; se venatorib; illos
p̄iciens pacē sibi redimit. Sicut Joseph
pallium relinquens egiptiace pace sibi
ab improbitate p̄citatē domine sue si
cut legitur Gen. xxviii. Sicut ossa nuda
ta a carnibus pacem habent a canib; fe
ris & auibus. Sicut locus exhaustus ab
haurire volentibus. Sicut domus exter
minata a furibus & raptoribus. sic pau
per pacez habet. Et quēadmodū cada
uera carnosa frequentant a canibus fert
et atib; & hoc ad diripiendū & deuorandū
Et quēadmodū lacus exhaurire volen
tib; & hoc ad exhauriendū Quēadmodū
etiā mollita & desup vncta a muscū & hoc
ad erugendum Sic diuites & magnates
frequētatur a cupidis predam em̄ sequit
turba illa cupidiorū non hominē. Sextū
lucrum de talento paupertatis & securitatē
ab omnibus malis & periculis que diui
tijs accidūt eadem & hijs qui diuitijs per
amorem cupiditatis vniti sunt sicut vnus
cum illis affecti vt supra ostendim; acci
dere necesse est. Et ppter hoc tot faucibus
deuorantur auarorū corda q̄ eorum cibi
& potus tot dentib; cōfringunt & pterun
tur q̄ eorum panes q̄ ip̄emet cōfitentur
dicentes se comedi & deuorari ab eis q̄
bona sua comedūt vel deuorant. eodem
modo deuorantur & corda eorū a lupis
qui oues eorū deuorauerūt Iudiciū aut
deuorationis huius spiritualis dolor est
cordiū ipsorum. Non em̄ dolenter a mor
sibus ciborū vel ouiu suarū nisi dentes co
medentiū ac deuorantiū corda eorū fran
gerēt atq; trāssigerēt. Iō aut dentes deu
rantiū diuitias auarorū corda eorū trans
figunt & conterūt quia illa in ip̄is diuitijs
vnita & inmixta per insanissimū amorem
inueniunt. Et ppter hoc nulla dementia
insanie auarorum compabilis est qui tot
dentibus corda sua transfigenda & conte
renda exponunt. Nec solum dentib; sed
etiā omni igni et aque. omni grandini et
fulguri oī tynce et rubigini et generaliter
omni nocumēto. cū diuitie eorū obnoxie
sūt. Dia em̄ icomoda q̄ ip̄e diuitie patiūt
& ip̄a corda p̄ insanā cupiditatis eis vni

ta et in mixta cum ipsis diuitijs pati necesse est. Et si ergo non aliud lucrum de talento paupertatis prouenire posset quæsecutitas a tot tantisque tormentis atque piculis tamen propter istud solum amandum esset ac preciosum reputandum. Septimum lucrum de talento paupertatis pueniens prudenter negociantibus esse ipsa diuitiarum possessio et imperiosa super eas dominatio. Hi enim in talento pauperis soli prudenter negociantur quia eam forte suam reputant et talentum si bi commissum ad lucrum et propter hoc illam diligunt. De hijs ergo manifestum est quia diuitias sub pedibus spiritualibus suis hoc est affectibus habent. et eas spiritualiter id est contemptu et aspernatione consulant. Hi eas in tantam seruitutem redigerunt ut nunquam de sub pedibus eorum leuare se possunt et solo nutu ad omnem visum illi seruiant pro omni suo beneplacito voluntatis. Siue enim deo illas offerri velint siue pauperibus erogari statim oblate statim quærogate sunt dei iudicio quod falli non potest statim coram deo sunt misericordia et incogitabili obedientia ante conspectum dei voluntati pene incogitabili iussu statim veniunt ipso facto clamantes assumpti. Nulla enim mora est inter voluntatem impantem diuitijs in hac parte et obedientiam earum. Habent auari fures et latrones multiplices quod direptores ac consumptores diuitiarum suarum ut diximus amatores vero paupertatis illos eosdem diuitiarum habent custodes ac incelestes thesauros depretores. Non enim fures aut raptores quicquam amatoribus paupertatis de diuitijs suis subripiunt aut asserunt quin potius quod furari vel tollere videatur velut eorum serui siue sagmarij in celestes thesauros deportent. Statim enim ubi gratias agit deo paupertatis amator pro furto vel rapina quod ei irrogari interdicitur velut gratissime deo oblationes et flagrantissima sacrificia insuper celesti altari ante oculos diuine maiestatis res ille spiritualiter impositæ sunt statim ut preciosissima munera in thesauros celestes recepta. Nec parum reputes pecuniam in seruitutes obedientie redigisse cui obediunt omnia. Sicut legitur Eccle. x. Octauum lucrum paupertatis est ipse celestes diuitie que sunt et eius precium. Sicut legitur Mathei. v. et Luce. vi. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Et iterum. Beati pauperes quoniam vestrum est regnum celorum. Expressius autem

sequitur de hoc. Mathei. xviii. Si vis perfectus esse vade et vende vniuersa que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. Similiter et Luce. xvi. Attende autem quod soli amatores paupertatis ut diximus in ea negociantur et non quemadmodum in talentis secularibus negociari consueuerint homines videlicet dando quod habent ut accipiant quod non habent. Non enim in ista negotiatione paupertas dimittitur aut amittitur. Sed potius amore victorioso firmo retinetur. Si enim dimitteret hoc est si amoris vinculo non teneretur eo ipso et eius precium hoc est celestium diuitiarum opulentia amitteret. Et merito non habere paupertatem dicitur quod eas non solum a corde suo abiecerunt. Sed etiam quicquid ad eas pertinet de finibus suis exterminauit et nihil eorum apud se vel circa se morari pacienter. Ferro et igne ea implacabiliter persequentes frigus enim quod est vna explicitaribus paupertatis igne perfligant. Fracturas vero et rimulas in edificijs ferro diffugant. Propter quod non est mirum si tanta atrocibus inimicis suis paupertas inimica et molesta. Et si omnino sibi aduersantibus ipsa omnino aduersa amatoribus aut suis non solum pacata est et tranquilla sed etiam profuse habundantissima beneficentie amica. Non enim solum modo utilis est in aduertendo mala sed etiam beneficia impetando bona. Quod ut de alijs taceamus ipsas tales diuitias sola largitur et vni ad vnum dicam non nisi cum ea et per ea haberi vaciter aut possideri non possunt. Solum enim veri domini diuitiarum sunt qui paupertatem diligunt et soli earundem serui qui eam oderunt. Iuxta hunc modum querenda sunt lucra singulorum talium quorum que nos paupertati studiosiori diligentia assignauimus quia ipsam eam talentum de cuius tanta negotiatione tot et tanta lucra puenire debeant minus verisimile indebat. Lucra vero talenti potestatem duo sunt videlicet dei honorificentia seu gloria et animarum salus. Secundaria vero multa sunt sicut est repressio malorum aut ne fiant omnino. aut ne tanta vel tot vel totiens vel tam facile. Secundum est libertas bonorum qua aufertur impedimentum et difficultas ea faciendi. Et ista duo lucra de talento potestatis requirit dominus. Ad hoc enim potestas cuiuslibet dominationis a deo data est vnicuique ut per eam mala reprimantur et compellantur

audacia eorum qui timore et amore dei
abiecerunt. et ut liberum sit bona facere de
um timentibus et amantibus. Est enim pote
tas sicut baculus in manu ianitoris via
domino suo facientis et turbas hinc inde
pellentis et scandala seu offendicula de
ipsa via. Et hoc est quod legis ysa. lxij. Uiam
facite p̄bete iter declinate d̄ semita aufer
te offendicula de via populi mei. que vox in
dubitatur ad publicas potestates dirigunt
tur tanquam baculo potestatis impediētes
eos qui recte ambulare volunt coherceant
ut libere absque impedimento malignari
volentium dei populus cuius serui atque mi
nistri potētes sunt per viam mandatorum dei
per viam vitæ gradias. est similiter ea
dem potestas sicut gladius ignitus et acu
tus ad deterendos malos ne grassent in
bonos et ad p̄scindenda noxia et vrenda
putrida de corpore populi dei Iusticia enim seu
disciplina secularis exterior velut chirurgia
quedam est qua per huius potentes mede
tur clementissimus deus populo suo ut me
bra que nec vnguentis sacramentorum aut be
nefactorum nec potioribus exhortationum sa
nari possint tanquam ferro et igne exteriorum pe
nari vrantur et p̄cidant. Alia vero lucra
sunt de talento scientie p̄uectus siue p̄se
cus in se et multiplicatio in alijs. et de omni
dono gratie diuine eodem modo se habet. Re
quirit enim deus ab vno quocumque nostrum ut
dona que acceperit bono vsu adaugeat et
in eis incessanter p̄ficiat. Sicut et vtilia ea
de in alijs aut doctrina aut exemplo multi
plicet. Cum enim talentum scientie creditum est
illis per doctrinam in alijs multiplicare te
neatur. Cui vero vite sanctitas et laudabi
lium morum honestas ipsam velut sigillum et
velut forma viuendi alios per exemplorum
rectitudinis euidentiam quodammodo sigil
lare et informare debet. Iuxta quod legis ad
p̄p̄b̄lium. iij. Obseruate eos qui ita ambu
lant sicut habet formam nostram. Et prima
Laudica petri vlti. Forma facti gregis ex
animis. Huius autem exemplum euidentem in na
turalis inuenit. Unaqueque enim arbor fructu
sua in seipsa p̄ficiens in semetipsam dila
tat et prouehit et per semen quod ex ea oritur
in alijs naturam suam multiplicat et in omnibus
generatibus vis generatiua est ad multipli
candum indiuidua speciei sue quasi quodam ar
tificatus negociationis ad lucrum et in nobis
etiam ipsa talenta tanquam semina sunt spi

ritualia et nos bono vsu eorum patres et ma
tres nominamur ipsorum in quibus illa multi
plicauerimus. Unde apostolus. 1. ad Cor. iij.
In christu iesu per euangelium ego vos geniti
Sciētia ergo absque vita sicut lux est aliena
formas ostendens et sicut signum positum non
ex similitudine naturali. sed tanquam ad pla
cium significans. Vita etiam vero absque sci
entia ipsa veritas est per oculos spectantium
eorundem cordibus se infundens et ipse de
cor est diuine similitudinis speculis cordi
um se ingerens. Sic clara et tersa siue for
ma siue sigillum similitudine suam illis im
p̄mens si mollita fuerint sicut dicit. Job
xliij. Deus molliuit cor meum. Generaliter
ergo ex omni talento quod nec p̄ter est nec
p̄uatio sed est dei donum intrinsicum ut
tas aut sciētia duo lucra p̄ncipalia que di
ximus requirunt et duo secundaria que in
primo enumerauimus. hoc autem necarius
est scire confessoribus. Alio quoniam quomodo cognoscet
vtrum fideliter p̄putet et sufficienter rationes
reddant p̄fiteres. Qui enim non nouit quicquam
talenta episcopis tradita propter que infestius
tatibus episcoporum legitur euangelium de pabo
la talentorum qui nunquam talenta ista cogno
uerit quatuor episcoporum aliquis confessiones
audire p̄sumet. Primum siquidem eorum est
auctoritas docendi que altera clauis est
Secunda est potestas iudiciaria. Que duo
vocat. Augustinus in instructionem et coher
tionem. Tercium est auctoritas sacramen
tandi plena et integra hoc est tradendi seu
ministrandi officia sacramenta. Quartum est
officium interpellandi pro populo ad deum.
Quintum est potestas instituendi personas
in ecclesijs quas mercenarii et horiales siue
cellariales et coquinarii clericos vocant po
testatem beneficia p̄ferendi. De his quicquam
interrogandi sunt in confessionibus suis
episcopi videlicet qualiter doceant populum
qualiter iudicent qualiter sacramenta qua
liter interpellent pro populo ad deum qua
liter ecclesias edificent hoc est ex quibus
personis vel potius vtrum ecclesias edificet.
Quidam enim non nisi iherosolam et egyptum
spirituales non nisi babilonem edificant Quid
enim ex iherosolam nisi iherosolam et ex egyptis
nisi egyptus et egipto nisi babilonem edifica
ri potest. Licet autem multa de talibus p̄p̄
eruditione simplicium et communione p̄ue
ctorum hic et dicenda et scribenda eent a quibus
b̄ ex ipsa temporis p̄lixitate p̄hibemur.

Quarta obligatione ad reddenda ratione possumus susceptione officiorum. Quemadmodum predicatorum officium dicimus piscari venari. Sicut legitur Hiere. xv. Mitta piscatores multos dicit dominus et piscabunt eos. Et post mitta eis venatores multos et venabuntur eos. Similiter Gen. xvij. Sume arma tua pharetra et arcum et egredere foras. Tuncque venatu aliquid apprehenderis fac mihi in depulmentum sicut velle nosti. Et hoc idem eris homines capies Mathei. iij. Facia vos piscatores hominum. Predicatores ergo in confessione interrogandi sunt primum an exercent ista officia venandi scilicet atque piscandi. Non enim venatur aut piscatur qui non vult cape aliquid. Sed potius arma et rethia ostentare intendit. Et mixtum est quod rethibus fronsu tot vigilis et meditationibus preteritorum non magnos pisces piscari sed vanarum laudem musculas latopere venari non solum studet sed ardet. Quia abusu autem quaque indecens sit feras id est ferinorum more homines omnino dimittere captivumque eorum penitus non curare. et arcu eloquentie sagittasque verborum huius musculas insequi et fame insatiabili esurire. Ut illis quia arcus eorum pueritur in arcum pravum. et sagitte eorum reuerse retro sunt ipsos miserabiliter transigunt. Ipsique suis rethibus ipsemet deprehensibiliter capiuntur. et dum sibi vanissimas adulationum musculas capiunt semetipsos dyabolo venantur atque piscantur. Contingit enim illud eis. Vixime gladius eorum intret in cor da ipsorum et arcus eorum confringatur. gladius enim eracutus non ut cedat victimas. et eliminat non ut splendeat ad illuminationem audientium. Sicut legitur Ezech. xij. Sed potius eracutus ut predicet peritiam fabricantem et ostendat id est appere faciat eloquentiam predicantem. Ille inquit gladius intrat corda hominum predicatorum in sanctissimo amore et fallacissima voluptate vane laudis. Sicut legitur. puer. xv. Letatur homo in sinu oris sui Arcus vero eorum confringitur. quia de hominum hominum eloquentia sicut de arco confracto nihil validum nihil vivax nihil efficax ad vulnerandas hominum feras emittit. Unde non emittit sagitte ex ore eorum sed cadunt potius et sagitte paruulorum facte sunt plage eorum et confirmatur contra eos lingua eorum. Sicut legitur in psal. Sic de uno quoque officiorum interrogandum est confitens utrum illud agat. Non enim agitur

officium nisi intendatur finis illius. Et attende quod in sacris officiis ac ministeriis diligenter interrogandi sunt confitentes. Male dicitur enim est qui agit opus dei fraudulentus. Sicut hiere. legitur. xvij. Interroganda etiam est quo animo qua intentione suscepra sunt hominum officia. verbi gratia. quo animo factus est clericus aut sacerdos aut epus. Si enim alio animo quam ut deo fueret ad honorificentiam et gloriam et animarum salutem manifestum est quia non est ingressus sine macula. intravit postquam cum scriptum sit. Job. i. x. Ostinus christus est. Est quia triginta vel plura sunt officia clericorum et sacerdotum scientibus eam confessoribus multa superflua copia interrogationum circa hec.

Quinta dicitur obligatio ad militandum deo et animabus et ut alia transcamus stipendia beneficiorum spiritualium id est ecclesiasticorum reddituum propter spirituales milicias et confitatur et data sunt. Sicut legitur in Paralip. xxxj. Precepit rex populo habitatum hierusalem ut darent presbiteris sacerdotibus et levitis ut possent vacare legi domini. Et in psal. Dedit illis reges gentium et labores populorum possiderunt ut custodiant iustificationem eius et legem eius exquirant. Interrogandi ergo sunt clerici in ecclesiis titulati utrum militent deo et animabus et qualiter militent utrum scilicet quod requirit stipendia utrum laboret scilicet quod comedat. Cum dicat Apulus scda ad thess. iij. Si quis non vult operari non manducet. ergo qui non manducet rari dupliciter vel tripliciter. non manducet dupliciter vel tripliciter. Manducant tres prebendas habent. debet ergo dicere. et alia tripliciter. vix tria paria horarum dicendo. et alia omnia bona triplicando. hoc est vigilas di cendo tripliciter. Jejunando tripliciter. et ita de alijs. Ut infelicitati temporum nostrorum in qua ad miliciam istam scribuntur puuli et omnino inbelles. et rei istius militari pernitus ignari. Accidit enim pro robore exercitu sit ecclesie dei grex paruulorum armamentum omnino ignorantium et pondus eorum ferre non valentium. Dicit aliquis semilitare se clericali ter deo et animabus si dicat horas suas dictione qualicunque. Tu autem attende militas id est milicie istius presbiter que indubitanter iste sunt. Pugnare pro victoria pro domone contra malignos homines. et contra iram dei contra quam pugnatur oratione et afflictione et malis recessione. Contra demones

et vicia ho pugnat disciplina ora tiōe ele-
mosynarū largitione ⁊ peccantū in se re-
missione. Contra malignos vero homines
hoc ē ad vincēdū eorū malignitatē. Inter-
dū virib⁹ et potestate. Interdū supplica-
tione et obsecratōe. Interdū bñficiencia
sicut legē. xij. ad Ro. Si esurit inimicus
tuus ciba illū ⁊c. Interdum iuditio ⁊ iusti-
cia sicut iniuste oppressorū coram iudici-
bus defensione. quādoq; ratione seu dis-
putatione. sicut contra incredulos. Pluri-
mūq; ho paciencia ⁊ tolleratiōe q nullo
istoz modorū militat tanq; fur et latro sti-
pendia malicie istius pcpit aut ad minus
sine causa. Et ppter hoc ad restitutionem
merito teneri videtur. Partes etiā milicie
istius sunt signa seu verilla. pferre in isto
dei exercitu qd ē magnificētia ⁊ mirificen-
tia eremploz alioz pīre. Similit̃ tubis clā-
gere q ē vocibus pdicatiōis ad bellū au-
ditores inuitare ⁊ aduocare. Eodē modo
⁊ arma fabricare q ē sacram scripturā do-
cere ⁊ ex ea argumētōz ⁊ exhortatiōnū te-
la sagittas ⁊ senta prudentiū rationū eli-
cere. Similiter in castris aut arte excuba-
re q ē cōtra insidias hereticorū et insultū
demonū vigilare. Pars etiā milicie istius
ē hostes explorare q ē cōsilia ⁊ vias qui-
bus capiānt salubriter aut repellātur ne
noceat excogitare artes et menia suffode-
re nō nulla pars milicie salutaris ē. Hoc ē
machinamēta hereticorū ⁊ oīm incredulo-
rū subtilitate prudentie spirituali destruere.
Sicut dicit Apostol⁹ in. x. ij. ad Cor. Ar-
ma milicie nrē nō sunt carnalia. sed potē-
tia a deo ad destructionē munitionū ⁊c.
Qui nullo istoz modorū militat ⁊ tra-
nsmittit suā ⁊ alios si ipa stipēdia rpalū in
arma iniquitatis cōuertit vt de ipa pecunia
stipendiōz pascat luxuriam. nutriat mini-
stros iniquitatis. ⁊ vt vno vbo dicam si so-
lo peccato pecunia illa seruiat in solis vi-
cijs insinuat. Ne ducib⁹. ve neq;simis di-
pdtoribus q tales ad dei scribūt militiā
de dispensatoribus qui dei stipendia tali-
bus distribuunt.

Extam posuimus obligationē ra-
tione cōmissorū id ē collatorū nob⁹
et dimissorū de quib⁹ interrogād⁹
ē ostens quas gratiatiōnes. quātas
deo de hīs agat si cōtinue hoc faciat an
forte a memoria eius exciderit an qd dete-
rius ē sibi dei bñficia ⁊ dona ⁊ nō deo at-
tribuat vt meritis suis illis ascribat ⁊ vt

recte de eis sentiat videlicet q magna qm
q; meriti suis indebita sint. Deinde d ipa
dimissione peccatorū sollicitē interrogan-
dus erit si eam forte vilipēdat. aut non sa-
tis eā appreciet. si nō intelligat eā esse ere-
ptionē de ore leonis infernalis ⁊ extracti-
onē de ventre ceti. et liberationē a carcere
⁊ vinculis a quibus egrediēdū erat ei ad in-
fernale patibulū. Et de hīs multa iam di-
ximus q si eā tale ⁊ tm bonū eē aduertat
interrogādus erit. Quid spiritus deuotio-
nis p ea in deū habeat qd noui seruiciū p
ipa deo faciat. Hoc em̃ moris ē hīs q de
magnis piculis dei miseratione eripiunt
⁊ nouo se aliquo voto obligāt vel astrin-
gant ⁊ speciale aliqd seruiciū pro sua libe-
ratione deo pmittant. Et quoniā in prece-
dentib⁹ ostēdim⁹ quia cū ira ⁊ miscōia cō-
traria sint. Silt cōtumacia ⁊ penitencia ⁊
itez remissio ⁊ vindictio seu pene irrogā-
tio. Sintq; ista duo q vltimo posuimus
effectū duoz pmozū videlicet ire ⁊ miscōie
affectus descēdentes sup illa duo extrema
et hoc descensu rectissimo rectitudine scilicet
⁊ diuini iudiciū ita q ab iravia rectissima
descēdat vindicta seu pena sup cōtumaciā
⁊ a miscōia remissio sup penitenciā. Cōse-
quenter manifestum ē ex hīs sup quācum-
q; faciē seu cōpationē penitēcie congruen-
te seu pportionalē sibi descēdere faciē seu
cōmpationē remissionis verbi grā sup irā
penitudinis par siue placatio et sup vomitū
p̃fessionis purgatio ⁊ sup obligationē
cōputationis absolutio. Nec cōstitum⁹
vim vtrū dicat sup iratus penitudinis an
sup iram. Silt an sup venientē confessio-
nē an sup vomitū cōfessionis. De hīs au-
tem multa dixim⁹ supra in destructiōe ex-
oris eorū qui dicūt nullā eē animabus a
peccatis reuersionē nullū eis esse post lap-
sum reparationē.

Lūmā eius nominationem poni-
mus crepationē quā sequit viscerū
efusio. Et hāc significauit funis Ju-
de suspensus crepuit medius ⁊ effusa sunt
omnia viscera eius. Judas namq; p̃stens
siue cōfessio interpretatur. Mors ergo cōfi-
tentis quantū ad veterē hominē debet eē
crepacio ex vehemēcia contenti spiritus sa-
lutis irrupentis ⁊ dirumpētis ipsum cor et
omnia viscera eius id ē cogitationes ⁊ af-
fectiones ⁊ opationes atq; locutiones per
confessionē eūcientis. quidaz autē hic pctā
p cōfessionē emittunt. Quemadmodum

vinū d' dolo p' extractionē ductū. Quē ad modū ei dirupio corde tota virulētia seu ferulētia peccatorū effundēda ē. sicut legi tur Job. xxviii. En venter me? quasi mus trū sine spiraculo. Et Jobelis. iij. Scindite corda vestra. Et in psal. in p'sona veteris hominis. Sicut aqua effusus sum.

Ost hoc quatuor questionēs quē p' multos turbāt et exagitāt determinare tentabim'. Quartū p'ma est de tpe ipso cōfessionis videlicet vtrū omni hora qua nobis possibile ē cōfiteri cōfessionū facere teneamur an liceat deferre et quociens deferre liceat. Scda ē an liceat eam diuidere videlicet vt peccatorū pars vni sacerdoti et pars alteri in cōfessione reueletur. Vel vt vnus sacerdos cōfessionē audiat alter vō absolutionis beneficium impendat penitenti. Tercia ē vtrū eam iterari necesse sit ex integro post quēcūq; relapsū vel quocienscūq; cōfessor mutaf. Quarta ē vtrū peccata redeāt quociq; reciduo siue relapsu peccati mortalis vel quācūq; nouo lapsu. Et quoniā testimonia sacre scripture sacrorū q; doctorū dicta sup hijs vsu et frequentia disputationū multitudinēq; scriptorū certissima sunt ea adducere sup sedem p'batōib' et exemplis sup hoc solummō insistētes. Q' ergo nec ad modici vel momentū differre cōfessionē liceat vnicuiq; ppter multa pericula videri potest. P'mū ne ppter negligētiā faciēdi p'fessionē dñ quis potest dum non vult iusto dei iudicio isligat ei nō posse cū velit. Hoc ei mō p'suevit iustissim' de' negligētiā n'as punire. Scdm propter periculū obliuionis peccatorū. Que enīz ipa sua recētia memoriē tenent ipa vetustate interdū abeunt in obliuionē. Tercio ppter ipm piculū more q' non mediocrit' aggrauat peccatū. Quarto ppter peccatū rēdi in aliud. Peccatū ei qd statim p' penitentiā nō diluitur suo pōdere trahit ad aliud sic dicit Bregl et p'ulos clamat alter ad alterū. Sicut legitur ysa. xxiii. Nescio ei q' exēcrāda liberalitate p'ca se inuicē aduocant et inuitāt. Ita vt nō solū sui generis et sibi similia attrahāt. S; etiā f'ria et inimica vt p'digalitas auariciā vt in illis impleat. Iuxta p'gruentiā suā Illud psal. Abysus abysum inuocat. Amp. q' peccatū debitiū ē et iūria irrogata deo. Manifestū ē q' nō nisi de assensu et volūtate ei' cui irrogata ē potest differri emēdatio. Et q' nō ē

dubiū q' cito irrogata ē iūria tā cito erodeberi satisfactio p' illa. Manifestū ē nō eē sue peccantiū nec sue volūtati vllō mō eē p'missum vt h'mōi satisfactiōne p' bene placito suo differat. Amp. quis hoc v'stimētō suo vel calciāmētō faciat vt nō q' cito ingnatū fuerit illud abluī vel abstergi curet. Quis in luto illud vsq; ad putrefactionē dimittat. Si vō dissolutū vel detritū fuerit. Quis nō statim illud lutoi vel refectori tradat vt resuatur v'l reficiat. Deniq; q's equū suū vel asinū statim nisi icinatus fuerit aut alteri' lesionis q'p'ia passus nō statim illū in arestallo curadi mittat. Et antēde similitudines istas q' p'pe et recte sunt peccata em' ingnamēta et detritiōnes sunt vestis spiritualis q' ē decor vite et vulnera animarū sunt. Si autē tāto tpe in gnāmēta et detritiōnes vestimētōrū et calciāmētōrū corporaliū curatur a nobis qua studiofite et vigilātia curade sunt detritiōnes et ingnāmēta vestimētōrū spiritūaliū. Si tanta solitudine occurrere lesioniū vulnerib' et lesioniū breuioi nōstrorū et asinorū ne crescāt aut inualescāt. q'nto fortius accelerandūz ē nobis ne morbi aut lesiones animarū n'arū crescāt et medicamentū p'fessionis statim adhibere atq; apponere. Amp. si serpētes ac colubies asino n'ro. Si venenū de corpore expellere. Si hostē vel latronē de domo n'ra tantis studiis atq; conatib' eicere p'peramus. et morā illud faciēdi tā acriter et in nobis et in alijs culpam' et petere inducias aut di latōes quo minus hec statim fiant tā di strictione damnam'. Quid nobis de spu alib' serpētib' colubris et veneno de dyabolo hoste et latrone faciēdo putamus.

Amp. Si ignis incendio domū cuiusq; vastare ceperit quis sup extincitōe illius inducias ei et vnus momentū p'cedens suggerere audeat vel suadeat. Quis etiā ad o cecus aut denies eē potest vt hic sua dentē vel suggerentē audiat de quodā quidaz pctō scriptū ē Job. xxi. q' ignis ē vsq; ad p'sumptionē deuorās. de oib' vō generib' lūe in psal. illud dictū ē Supcecidit ignis et nō viderunt solē. Et iterū. Incensa ignis et sufflosa. Quia ei volūtate tū peccatur. Ut dicit Aug'. Peccatur in q' agēdo alioquin passio tū eēt q' nō potest esse peccatū aut nāq; et sola passio nō potest eē peccatum. Idcirco ppter volūtate peccatū omne actua

le hoc ē peccatur agēdo siue intra siue ex-
tra ignē diximus. Ampli⁹. si confessio
vt supra dixim⁹ debita ē quemadmodum
cōputatio supiori dispensatori ab inferio-
re debet. Et si ē debita velut accusatio ac
detectio seu reuelatio reorū a subditis do-
mino debetur aut iudici. Et iterū si est de-
bita quemadmodum detectio seu ostensio
vulnerū eorū q̄ infirmantur debent medi-
co qui vterq; medicus ē nō volūtate infir-
mantū. sed publico officio et statuto ma-
nifestū ē q̄ deferri nō potest absq; assen-
su eius z volūtate cui debetur vt diximus
Nō licet ergo inq; deferre p̄fessionem au-
toritate sua seu p̄ bñplacito suo nisi q̄te-
nus vltimū fuerit ei q̄ p̄est visum inq; ex-
aminata cōsideratio. Nō autē p̄cipiti et
temeraria volūtate. Ampli⁹. q̄ furē vt
hostē tenuerit p̄ter conscienciā iudicis z af-
fensu quō ab sq; iniuria eius facit vsuali-
ter nāq; dicitur q̄ fures z latrones iudici-
sunt ac p̄fecti p̄torio. In hīs enim omib⁹
z similib⁹ illud diligēter attende. q̄ pe-
nitudo interior quā supra contritiōe nō
minuim⁹ z sacrificiū deo acceptissimū
ac placabilissimū cōtra eiusdē iram et ius-
tificatio rectissima delinquentis z emēda-
tio p̄cipua iniurie deo irrogare et absolutio
fortissima inquinamētōz spiritualiū z
refectio optima detritiōnū vestis nupcial⁹
z calciamentorū z meditatio saluberrima
vulnerū ac morborū spiritualium. Et extin-
ctio validissima incendiōz. De quib⁹ agi-
tur z p̄pter hoc nō ē in mora nec in dilati-
onibus noxiis ac p̄nitiosis q̄ corde peni-
ter ac cōuertitur. nō serpētes aut colubres
in sinu suo morari pati. nec solū eos a se
abiciit aut excutit sed etiā occidit intra se
metipm⁹ z piecit. nec furem detinet aut la-
trōne sed eos in se iustificat z occidit. lz autē
p̄culosa. sit interdū p̄fessionis dilatio nō
tamē vsq; ad damnationē culpabil. mul-
tis ei modis militat sacramēto p̄fessionis
ip̄ius dilatio. p̄mo recogitatioe ad reme-
morandū ip̄a peccata. Secūdo examina-
tione ip̄orū videlicet ad ea exaggredāda z
temetipm⁹ fortius accusandū. Tercio inue-
stigatioe ip̄orū ad plenā cogitationē p̄pter
confessorē iudicē melius instruedū. Quar-
to inquisitiō evel electioe p̄fessoris cui co-
suū sentit facilius ac melius effundendū.
Quinto ip̄ius sacramētū reuerencia z ho-
noratione p̄pter q̄s cū ip̄i penitētes excō-
municati sunt ante ad illud sacramētus

accedat absolutionis est obtinendū. Sec-
xto deuotionis p̄curatioe. hoc ē vt deuo-
ta sit ip̄sa p̄fessio p̄pter qd̄ aut pia oratioe
nōnulli hoc p̄us impetrare studēt aut sa-
cra lectione aut interna meditatioe aut sa-
cre exhortationis auditioe p̄curare conā-
tur. Nec vllō mō sequit de q̄cūq; re si p̄-
riculosa sit eius dilatio q̄ idō sit vl̄ culpā-
da vel dānabilis. Nullū ei ē opus bonū
adeo examine ac depurate p̄fectiōis qd̄
nō p̄culose agat i vita ista q̄ tota non so-
lū circūdata ē z obsessa. S; etiā vt ita di-
cas imersa z imixta p̄culis. Si vō dilatio
p̄fessionis nullū huiusmodi fructū habu-
erit nō solū nobis videt iutilis s; etiā p̄ni-
tiosa nec ē in potestate cōfessoris vt de iu-
re officij sui nullaten⁹ ei cōpenit p̄fessionē
exigere in p̄iudiciū cōfiteri volētū atq; in
p̄iudiciū officij sui. Et p̄pter hoc quoniā
oia hec cōfessionē aut adiunāt aut melio-
rāt Et idcirco p̄fessoris expedit officiū nō
ē indebita p̄fessio nisi saluis hīs penitēti.
Qui si forte p̄ negligētiā suā tempus q̄ ista
p̄curare debuit penit⁹ impatus labi p̄mi-
serit dilationē vlteri⁹ h̄re nō debet imo
ad p̄fessionē faciendā districtioe eccl̄iasti-
ca cogendus erit vbi gr̄a. Cū generali sta-
tuto eccl̄ie oēs fideles tpe q̄dragesimali
ad min⁹ iussi sunt annis singulis cōfiteri.
si toto tpe q̄dragesimali z p̄cedēti p̄para-
re se ad cōfessionē dignā atq; dicentē ne-
glexerit. p̄culdubio si illo tpe nō cōfiteat
etiā nō vt dixim⁹ p̄paratus delinquit. De-
linquit autē p̄p̄us p̄parationē negligens
Tandē vero grauius peccat cōfessionem
omittrēs. Penitudinē vō internā seu attri-
tionē aut p̄ritiōnē nulla ex causa debz ne-
gligere z differre Sicut legitur Eccl̄iasti. v.
Nō tardes cōuerti ad dñm z ne differas
de die in diē. Et eiusdē. xviij. Ne demoreri
i errore impiorū. Quē vnq; aut supius ob-
iecta sunt z enī locū habet solūmō sicut z
multa similia. Et q̄ etiā attritio donū dī ē
sict omis p̄paratio ad gratiā. Suffragiis
sanctorū elemosynis sacris lectiōib⁹ sacris
meditatiōib⁹ auditu vbi dei p̄is excitati
onib⁹ ac sanctis exercitationib⁹. Alijs p̄-
curada erit z adeo ipetrada. Et multo eis-
dem adminiculis postulada a p̄re miseris
cordiarum et obtinenda erit.

Consequēter questionē sc̄dam de
terminare aggredimur. Et quia i
p̄cedentibus iam dixim⁹ mult⁹ de
causis p̄p̄is sacerdotibus occultada esse

sine occultari debere. Interdum quedam peccata subditor suorum et rationes propter quas ita fieri opteret exposuimus. Quartū sūma becē videlicet ne per viā salutis hoc ē confessioē vtrāq; peditio hoc ē tam anime q̄ cor poris eueniet. Quia ergo in hīs casibus nō fructus confessionis. imo fructui contrariū ex confessione pueniret cui salute soli seruire et militare debeat confessio alii q̄ p p̄rio sacerdoti. De hīs casibus seu peccatis alijs q̄ p̄po sacerdoti erit confessio faci enda et hoc de licētia ipsius sacerdotis vel episcopi loci. Siquis autē obiecerit q̄ grā sanctificationis indiuisibilis ē et inq̄uibilis. Nō ei potest ēē in parte sanctus et in parte peccator. Quemadmodū nō potest ēē partim in inferno et partim in paradyso. Et q̄ impossibile ē iungi in vno de eodē subiecto eternā damnationē et eternā gloriā cōiungi inq̄ neq; fm idē ppter repugnantia contrarietatis q̄ in nullo genere contrarior istā punctionē patit in eodē et fm idē. S; neq; fm diuersa ppter remotissimā distantia q̄ abinuicē distant supremū glorie et infimū damnationis eterne et ppter im partibilitatē anime hūane ppter quas in ipā hūana anima impossibile ē repire diuersa illa in quorū vno sunt pena iehennalis in altero vō gloria beatitudinis illius. Quare in eadē anima hūana ipossibile ē iungi retributionē beatitudinis et penā eterne damnationis. Proportionalia autē sunt merita et p̄mia. Merita ergo incōiugibilia sunt et eadē etiā ratio ē incōiugibilitatis iporū meritorū. Lū em̄ cōtraria sint adinuicē ac repugnāissima sanctitas seu grā gratūfacies et mortalis culpa ipsa repugnātia cōtrarietatis nō patitur ambas simul ēē in anima humana fm idē et ipsa impcibilitas anime hūane non patit eas dē eidē incēse fm diuersa hoc est diuersas ptes cū diuersitas parui in ea esse nō possit. Ad cui? ergo sacerdotis bñdictionē et absolutionē grā sanctificationis recipiet penitēs. Lū ei partē peccatorū suorū cōfiteatur vni et partē alij et grā sanctificationis per partes recipere non possit ab vtroq; illā recipiet vel a neutro et si a neutro cui p ipm nō stet manifestū ē q̄ sola diuisio confessionis grā sanctificationis impediuit. Quare confessionē omnino diuidere nō licet. Si vō p vtrūq; sacerdotē grā sanctificationis et absolutionis recipit et istud videtur nō solū incōueniēs s; etiā iniquum

videlicet vt iudex p̄nūciat de hīs de q̄b; non cognouerit et absoluat a criminib; q̄b; corā eo actū nō ē. Lū ei vterq; iporū absoluat. Nō sacerdoti penitēte plene absoluat. Nō ei sicut plene ostēdimus potest i pte absolui a vinculis p̄torū et in pte remanere ligat. Vterq; ei sacerdoti absoluit ipm ab omib; et ita cū neuter oīa audiuit. Vterq; p̄nūciat de hīs de q̄b; nō cognouit. In q̄ dubitandū nullatenus ē q̄ per vtrūq; sacerdotē plenā grā sanctificationis et absolutionis recipit nisi p ipm steterit neq; more iudicij forinsecorū p̄nūciat confessionē absoluit. te nō p̄demnamus. Sed magis orationē facit sup eū vt de absolutionis tribuat. et nemo dubitat quin possit et debeat confessor orare patrē misericordiū vt etiā remittat peccanti peccata q̄ nec ipse penitēs se cognoscit et eidē confessioni recognoscit. Unde et in absolutionē penitēs nō cōueniunt dicere sacerdotes dimittat tibi peccata q̄ confessus es mihi. s; ponis oīa. Qui si p alij sacerdotē grā sanctificationis et plene absolutionis recipit sic confitēs et alteri accipiet augmentū grē. Si vero querat cū plene absoluit sit iste corā pmo sacerdote ad qd addit scdm ad qd etiam facit confessionē de peccato. Itā n̄lū ē in hoc cū ei per grā p̄tritionis remittit peccata. nihilominus tñ post acceptā grā p̄tritionis de eis confessio faciēda ē et causā in hoc supius assignauimus. Dicimus etiā q̄ potest diuidi confessio ita vt absoluat ad cōsiliū et iniungendā sacerdoti salutārē alius autē bñdictionē penitētiē. hoc ē et absolutionē faciet sup penitētiē. hoc autē ibi licitū ē vbi sacerdotes simplex et sacrariū l̄rariū ignarus ibi ei potest aduocare sociū tanq̄ cōsiliariū et assessorē sibi in iudicio penitentiali. Si em̄ in iudicio forē si et seculari hoc licet ne erret in illo. quanto fortius i isto iudicio vbi error incomparabiliter piculosior. Lū em̄ dyaconus clauis nō habeat interdū autē et sciendū de ceteris celestis habeat non ē dubitandū de defectū sacerdotis in hoc ipm posse et debere supplere. Et vt verius loquamur s; maius casu non penitētiā ipse iniungit s; magis sacerdos cui auctoritate ipse facit hoc. Quemadmodū assessor licet sententiā dicet iudici non tamen ipse iudicat nec etiam cum de mōdato iudicis sententiā p̄ferat ipse sentēciat s; magis iudex per ipm. Idē

dicimus. Si forte barbarus fuerit cōfiteſ
quia ſacerdos poteſt aduocare q̄ barba
ri cōfeſſionē audiat et ipſe interpretetur.
¶ Si forte illiteratus ille ſacerdos fuerit
enā totū interpreti poteſt p̄mittere. Si ſal
tem ſacerdos ſit dyacon⁹ reſeruata tamē
ſibi benedictiōe ⁊ abſolutiōe que ſine po
teſtate clauū in peccatis mortalib⁹ locuz
non habent. In venialibus autem pecca
tis ſm quosdam abſoluere poſſunt etiaſ
layci in neceſſitate.

¶ Trum autem iteranda hoc eſt ex
v integro iterū facienda ſit cōfeſſio
poſt quemcūq; in mortale pecca
tum relapſum ſeu recidiū quā queſtione
tercio loco poſuimus plane dicētes q̄ nō
ex debito. ita vt qui nō iterauerit. ex eo re
um mortis eterne ſe faciat abſit hoc a no
bis ⁊ vt ex hoc mortis eterne adiudicemus
ex hoc videlicet quōd poſt recidiū hmōi
cōfeſſionem ex integro non iterat et ſin
gula peccata ſua cum ipſo in quod lapſus
eſt denuo non cōfiteatur. ¶ Si quis dixerit
quia iudex penitēciarius eſt id ē cōfeſſor
non aliter plene inſtruetur ad iudicandū
de peccato recidiū niſi omnia alia que p̄
ceſſerunt audiat. Quemadmodū ſiquis
aliquē iniuſte percuſſiſet cui ille iniuriam
percuſſionis benigne gratiſq; remiſiſſet at
q̄ percuſſor ingratus denuo illum percu
teret de ſecūda percuſſione iudex recte iu
dicare non poſſet ſi de p̄ore ei percuſſione
eiſdem gratuita remiſſione non p̄ſtaret
Longe enim maior iniuria eſt ſecūda p
cuſſio q̄ prima. Non conſtabit ergo ei de
magnitudine ſecūde iniurie ſi ei taceatur
p̄ma et indulgentia ipſius ⁊ ita nec eſtima
re nec iudicare poterit illā quāta ē ⁊ quali
ter emendanda. Cū ergo ſacerdos iudex
penitēcialis ſit. non poterit iudicare vlt eſti
mare poſterior ſi rogatas iniurias ⁊ cōtu
melias niſi conſtitent de p̄mo irrogatis ⁊
etia de remiſſione ipſarū ſi facta eſt quonā
ingratitude nec leue peccatū eſt nec leuis
circūſtantia peccatorum. Sed valde gra
uis et aggrauans. Non poteſt autem cō
ſtare de p̄oribus iniurijs et peccatis niſi p
cōfeſſionem nec plene conſtare niſi p̄ ple
nam cōfeſſionem. Plene ergo ex integro
iteranda erit cōfeſſio poſt recidiū; ma
xime nouo ſacerdoti. In hoc autem dici
mus quia ſi iudicium penitēciale meruz
iudicium eſt. Ita eſſet reuera in ea ſicut in
iudicijs forenſibus faciendum verum. q̄

non tam iudicium eſt q̄ etiam ſacramen
tum. Et plus in virtute ſacramentali agiſ
q̄ iudicio. imo minori diſcretione iudicia
ria agendū eſt q̄ in eis que ſunt mera iu
dicia. Et p̄pter hoc non eſt neceſſe vt tam
diligens examinatio fiat de peccatis in p
te iſta. Pie ergo credimus miſericordie di
uine ſufficere vt in generali iſta dicat con
fitens quia cū deo multas et magnas in
iurias irrogaviſſem peccando ⁊ de quib⁹ re
colo ⁊ de quibus per negligentiam meā
⁊ incuriam memoriā non habeo. Om
nia q̄ illa mihi in debita targitate miſeri
cordie ſue remiſiſſet meq; indignū. in gra
tiam ſuam per penitēciā reuocaviſſet om
nium iſtorum tantorum et tam ineſtima
bilitum beneficiorū ingratus denuo ipſm
offendere ſic nō veri⁹ ſum. et hoc cū mul
ta aggregatione dicendū et multis lachry
mis ſi datum deſuper fuerit penitenti. De
ingratitude enim vt alia taceantur eam
cognoſcentibus modis omnibus facien
da eſt cōfeſſio. Illa enim eſt id quod ſo
lūmodo ſibi deus in omnib⁹ donis ſuis
ſibi ſoli retinuit totūz ſurripit ⁊ furatur vi
delicet gratiarū actiones gloriā laudez ⁊
benedictionem. Nihil enim iſtorum deo
reddi patitur iniquiſſima ingratitude. Pro
pter quod et ipſm fontem bonorum redit⁹
dantiſſimum atq; largiſſimum pene plus
omnibus vicijs nobis obcludit ⁊ fluentia
beneficiorum etus velut ob ex infernalis
duriffimus ⁊ impetrabilis a nobis auerit
nec ſolum abſiſtit largitati diuine quo mi
nus noua munera largiatur ſed etiam vt
predonata tanq̄ iniuſtis detentorib⁹ au
ferat. Merito enim et iure euidentiffimo
ſeudum vel predium amittit qui domino
a quo habet illud ius q̄ in eo ſolum reti
nuit reddere contradicit. Licet autem ite
rationem cōfeſſionis ſaluberrimā ⁊ in
credibilis virtutis eſſe nouerimus et eam
put nobis datum ē predicare ſuadere cō
ſulere non ceſſemus nec vnq̄ ceſſare pro
ponamus. Illud tamen et hic ⁊ vbiq; ſal
ua fidei pietate et catholice doctrine veri
tate poſſumus declarare intendim⁹ ⁊ vo
lumus ne laqueos mortis nobis aut alijs
iniciamus. ne nos aut alios eterne dāna
tioni obligemus aut obligatos dicamus
Sivero nouus ſacerdos fuerit cui cōfeſ
ſio facienda ē hoc eſt qui al's peccata p̄e
ter id in quod relapſus eſt penitens ei cō
fiteri teneatur tentione vtiq; vel debito q̄

mortis et damnationi eterne illum obliget et adducat dicere nō audemus nec ita negligentiā iudicare mortalem. non enim inconfessa relinquit p̄terita peccata qui d̄ ingratitudine vt dixim⁹ de eis in generali se accusat et culpabilem reddit. Ingratitudinem autem non agnoscere et non confiteri nō modica pars ē ingratitudinis nec culpe levis.

Elinquitur nobis quartā inuestigare questionem atq; determinare videlicet vtrū peccata redeant p̄ relapsū seu recidivum que fuerant ante dimissa. In quo illud p̄mo manifestū est et omnino declaratione p̄bationū nō indigens scilicet q; neq; male cogitationes redeunt atq; resurgunt neq; male affectiōes neq; male locutiōes et hoc sensu manifestū est neq; aliquē eorūq; delirare aut insanire posse credimus vt eivideatur. Restat ergo vel vt macule seu ingnamenta ip̄orū redeant vel debita penarū q; p̄ ip̄is ante acceptam remissionis grātiā debeant. et q; maculas redire impossibile sit declarabimus declaratione irrefragabili et manifestā. Prīmū quoniam avariciā maculā aliam quam imp̄mere dicimus esse impossibile. Sicut enim virtus non aliam pulchritudinem imp̄mit q; ip̄a sit nec pulchram aut speciosam facit animā humanā alia speciositate et pulchritudine q; seip̄a. Si em̄ alia pulchritudine imp̄meret illa vel eēt virtus vel non eēt virtus. Quia si nō eēt virtus imp̄possibile eēt eā eē pulchram animā humanā. Si enim alio q; virtute pulchra esset et hoc formalit̄ accideret vt sublata om̄i virtute p̄ intellectu abstrahentē intelligat̄ remanere pulchra. Causam ei sufficientē abstrahere aut separare ab effectu suo possibile ē intellectu mō sicut frigiditatē abstrahere vel separare ab albedine. Hāc ergo positionē recipit intellect⁹ noster videlicet vt remaneat corp⁹ aliqd̄ albū sublata frigiditate aqua eratei albedo. nō aut recipit hāc positionē vt remaneat aīa hūana pulchra vel speciosa om̄i v̄tute sublata. Nō sūt ergo separabiles intellectu ab invicē pulchritudo anime hūane et v̄tus. Si aut haberet se ad invicē vt causa efficiens et ei⁹ effect⁹ p̄culdubio separare posset eas ab invicē intellectu noster. Amp̄, sublata illa pulchritudine quā ibi somnias nihil depiret. de meritis anime hūane cū oīa merita ex solis v̄tutib⁹ sint. Quare nihil depiret ei⁹

dē de p̄mīs et ita q̄ntū ad merita et p̄mīa sup̄vacua ē huiusmōi pulchritudo et q̄ntū ad naturā sūt quoniam et p̄ illa ē et p̄ gr̄as sicut tu ponis. omnino igit̄ ociosa et sup̄vacua ē. Amp̄. Si v̄tus imprimit due for pulchritudine et ē sue speciei erunt due for me eiusdē speciei in eodē vt fm̄ idē videt̄ virtus et pulchritudo quā imp̄mit. Si v̄o vt virtus p̄ se et secūdu se agēs generet nō virtutē aut hoc nō hominē. Amp̄. huiusmodi pulchritudo eadē ratione imp̄met alia et ita in infinitū. Amp̄. quoniam agere et pati cōtraria sunt sicut dare et accipere manifestū ē quoniam ip̄ossibile ē ip̄a esse in eodē fm̄ idē agit autem v̄tutē quod q; subiectū p̄ formā suā om̄e id qd̄ forma eius agere dicit̄ ergo pulchritudine quā virtus imp̄mit seu efficit in aīa hūana et sicut ip̄a et imp̄mit sibi ip̄s p̄ virtutē. Quia causa erit imp̄mens et imp̄sa agēs et pati ens et dās et recipiēs sibi ip̄s pulchritudines huiusmodi nō fm̄ diuersa qz imp̄tibiles ergo fm̄ idē et hoc imp̄ossibile q̄re et illud ex quo sequitur erit imp̄ossibile. Impossibile est idē virtutē alia pulchritudine imp̄mere eiusdē v̄tis et p̄bationibus ē ostēdere q; imp̄ossibile ē viciū maculā alia seu deformitatem seu turpitudinē alia imp̄mere. In ergo declarationē ē maculas peccatorū nō aliud q; ip̄a peccata eē et pulchritudines virtutum nihil nisi ip̄as v̄tutes eē. Amp̄. Quā manifestū ē intelligibilia intelligētib⁹ quantā nō debere generare naturalit̄ vel p̄digalitatē vel defectū ip̄ius vel qd̄ debet eē ex opposito seu cōtrario naturalit̄ imp̄ossibile ē. Licet ergo iste relapsus in peccatū p̄digalitatē ex huiusmodi peccato generari necesse ē imo nec p̄ naturā etiā ē possibile. Amp̄. plus. vñ ista fecunditas tā monstruosa tā q; nature cōtraria vt ex vno generet tantā monstra aliarū specierū videlicet ex p̄o avaricie oīm aliorū peccatorū mōstra. ne q; em̄ hoc naturalit̄ eē potest neq; voluntarie hoc fit cū hoc nec itēdat nec peccat vicio peccat nec violētē tñ ei ip̄utet q; peccat vicio lēta aut nūq; ip̄utata sūt illi cui iūst. Si potius inferēt. Restat ergo peccata redire solummō q̄ntū ad penā. nō ergo alio intellectu vt sensu dicūt peccata redire q; hoc sensu cū q; q̄ntū ad penā. Vtrū aut p̄pter hoc quēcūq; relapsū apud eos dīctū est. q;

dā ei in eis solis casib⁹ in qbus exp̃ssus est
ea redire cōcedūt in alijs aut negāt. verbi
grā q̃ ip̃a vitas in euāgelio math. ca. xviij
hoc exp̃mit de ip̃enso frat̃no odio. siue d
miscōia nō ip̃ensa p̃mo. et Jacob. iij. vi
des hoc idē exp̃ssum ubi dicit. Iudiciū sine
miscōia fiet illi q nō fecerit miscōiam. Ju
ta hūc modū in crimine apostasie et iher
resu dicit oīa redire peccata. Apostasia ei
et heresis om̃ino auertit a deo et hostem
vel inimicū dei faciūt et p̃pter hoc omnes
grat̃ia dei extinguit ac oēm remissionem
euacuat. Eodē mō dicit de penitēcia peni
tēcie. Hoc ē si penitet aliquē penitēcia egis
se de peccatis suis. Sicut enī penitēcia de
peccat̃ et ip̃a peccata et debita penarū eua
cuat. sic ista execrabilis et dyabolica peni
tēcia debita penarū q̃ penitēcia relaxa
ta erant reducit et reuocat q̃a testimonijs
scripturę ac sanctorū aut cogitib⁹ et validis
eis rationib⁹ vigenē ad ita sciendū in
his casib⁹. Idcirco et ita sciunt in alijs
om̃ino negates redire p̃cā sicut exposui
magis vō in oīi recidūo mortali debet
oīa redire p̃cā sicut exposui. Alij vō
interpretant reditū eorū in ingratitudinē di
cites oīa peccata redire p̃pter ingratitudi
nē. Ingratus ei ē de remissione oīm et sin
gulari et p̃pter hoc p̃ oīm et singulis pu
nietur. Questionē autē h̃z etiā si in aliq̃ ca
su iustū ē oīa redire peccata. Si ei ap̃d ho
mines iniquissimū iudicā ita vt iusticia hu
mana istud pati nō poterit. Lū ei iste
de p̃teritis peccatis cōdigne deo satisfice
rit et plenū eorū remissionē ab eo obtine
rit q̃dē q̃ peccatū relabatur. nihil pene
vel satisfactiōis vltius p̃ illis ab eo exi
gi potest de iure. Amp̃. cū p̃ penitēcie
sacramētum a deo restitūt sit in itegritū vt
vt oīa ei p̃cā p̃ nō facit habeant cū nō
labat nisi in vnū peccatū nō pōt exigi ab
eo nisi pena illa debita. Alia ei nō habet
cū p̃ penitēcia oīa delata sunt et resurgere
om̃ino nō poterūt vt ostendim⁹. Amp̃
peccatis illis q̃ dimissa erant nō debet ni
si pena h̃c quā mō exigit de⁹ qui totā de
bitam p̃ illis exigit p̃pter relapsū vt ip̃i
ponunt iniuste ergo exigit deus penarū pe
nitēcialem p̃ illis. Ampli⁹. non erit
secundū hoc ratum penitēcialem iudiciū
cū enim per relapsū seu recidūum re
uocetur penitēcialem reabsolutionis sen
tēcia et irritetur penitēcialem iudiciū nec

Fatum est nec stabile p̃pter hoc in errores
impietatis inducti sunt quidam vt diceret
penitēcialem absolutionem conditiona
lem tñ esse et peccata per penitēciam re
mitti sub conditione tantū videlicet si nō
relapsus fuerit vel non reciduaerit.

Hic autem error p̃mum facit de⁹ ini
quum esse et impium. et hoc trib⁹ de cau
sis. Quarum p̃ma est in hoc q̃ plus pos
sunt apud deum ad damnandum penitē
tem peccata que nondum habent esse nec
dum fecit. q̃ bonum penitēcie qd̃ habet
ad soluendum ip̃m. Secunda in hoc
q̃ iudicatur penitens non qualis est. sed
qualis futurus est qua pueritate que ma
ior esse potest vt non iudicetur bonus qui
bon⁹. nec penitēs q̃ veracit̃ penitēs ē. S
magis iudicet p̃mum qualis nondū ē q̃a
contumax forsitan futurus est. Tercia
causa est in hoc q̃ iustum punit deus pro
peccatis futuris anteq̃ ipsa faciat dum ei
gratiam remissionis et absolutionis ei sub
trahit p̃ peccato qd̃ nondū fecit. Sed fa
cturus est indubitanter punit enim deus
anteq̃ peccauerit. Q̃ autem error iste im
possibilis sit non solum impius euidenter
docemus hac vna probatione. Possibile
enim est duos penitentes quorū alter pas
surus est recidūum alter vero p̃seueratu
rus in bono equaliter omnia facere que p̃
tinent ad penitēcie sacramētum. Cum
ergo isti duo eque atterantur eque conte
rantur equaliter om̃ino peniteant. om̃i
nia autem equalia merita equales remus
n erationes seu p̃mia apud dei iusticiam.
Si aliter ex merito obtinet a dei iusticia
plenam remissionem peccatorum necessa
rio obtinebit et reliquus. hoc autem non
est verum sc̃m ipsum quia ille qui perse
ueraturus non est. remissionem non obti
nebit. In hoc ergo casu accidit euidenter
deum iniustum esse vt equalium merito
rum alterum respiciat et alterum non.

Amplius. Sc̃m hoc quid reportant
fideles ex sacramento confessionis cū enī
incerti sint de futura perseuerantia incer
ti sunt et de absolutione sua incerti de re
missionem et venia. Et propter hoc qua te
meritate accedent ad percipiēdam sa
cratissimam eucharistiam cum merito du
bitant an sint sacramento penitēcie mū
dati et lori et a peccatorum vinculis abso
luti. Et cetera.

Euertamur ergo ad inquirenduz
 que sit causa reditus peccatoru si-
 ue in casibz nominatis siue alibi.
 si fraterno odio redeunt dimissa peccata,
 aut hoc est ppter magnitudinem peccati
 istius aut hoc est quia alia eousq; pendet
 ex eo vt sine ipis ee non possit aut ex alia
 causa. Quia autem magnitudo eius causa
 huiusmodi reditus non sint inde manife-
 stum est quia multa alia maiora sunt fra-
 terno odio sicut blasphemia aut ipm pec-
 catum homicidii aut ydolatria. Si ergo
 magnitudo huius peccati cogeret debita
 ee aliorum peccatorum et obligaret ad pe-
 nas aliorum omnia maiora, multo fortius
 hoc ipm efficerent, et hoc siue eent dimis-
 sa siue non. Remissio enim pcedens non
 potius videtur facere ad destructionem et
 mortificationem peccatoru qm ad resuscita-
 tionem in iporum. Si vero hoc est ex neces-
 saria colligatione et comitantia alioz pec-
 catorum ad ipm, tunc nec ante remissionem
 nec post potest ee fraternum odium absq;
 debitis aliorum. Amplius, iste non pec-
 cat nisi fraterno odio et forte peccato igra-
 titudinis ergo non est puniendus nisi pro
 hijs duobus. Non ergo erit puniendus p
 iam dimissis. Ut ergo ista expediam, di-
 cam quia lex iusticie est et rectitudo vt in
 ea puniatur quis in quo deliquit et p que
 peccat quis per hec torqueatur. Sicut les-
 gitur Sap. xj. Eoz enim bonorum max-
 ime debitores sumus in alios que maxime
 recepimus q omnes in se creature osten-
 dunt, que eniz maxime lucem receperunt
 maxime lucis large sunt, et maxime eam
 transfundunt. Sic et de odore, sic et de sa-
 pore euidentis est in omnibus alijs, ita vt
 nulla creatura sibi donu aliquod seu bo-
 num recepisse videatur. Sed potius omni-
 bus quibus illud pmunicare potest. Sic
 et de donis gratiaru in toto corpore eccle-
 sie sciendum est. Quoadmodum enim in
 corpore humano quod est exemplum et fi-
 gura corporis ecclesie, sicut ostendit apo-
 stolus in. xij. ad Rom. Et in. xij. p me ad
 Cor. Nullu membru sibi vel seipsum vl
 officiu quo indictum e appropiare potest
 sed toti corpori et singulis membroru ser-
 uit et viuut se toto atq; officio suo taq; hoc
 notu. Sic et in membris ecclesie dei ex lege
 spiritus quo viuut necesse e vt dona gra-
 tiaru nullu sibi appropriet aut excomuni-
 cet. S; magis alia alijs in eis et ministrat

Sicut dicit idē Apostolus in eis dē capitulo
 Ili Et Petrus in. iij. p me. Unusquisq; si-
 cut accepit gratia in alterutru illam admi-
 nistrantes sicut boni dispensatores multi-
 formis gratie dei et ppter hoc furti reus e
 in alios et amittit merito et iuste q sibi in-
 ste appropiare volebat et sibi retinere pro-
 pter hoc qui misericordiaz in alios facere
 recusat ipm fontem misericordie sibi obstruit,
 et hoc quacumq; hora et quoadocumq; fra-
 tri in se peccati no remittit nec adeo remis-
 sionem accipit. Ad ergo p magnitudinem
 peccati tñ hoc e sed ppter naturam pecca-
 ta que peccatorem suum inimicum dei ef-
 ficat. Inimicus enim cuiuscumq; hominis
 inimicus dei est eo ipso dei enim in essen-
 tia sua impugnare no potest sed in perso-
 ne suo. Reges em et pncipes et si in perso-
 nis suis impugnationes hostiu suozu no
 sustineant, in hominibus tamē suis susti-
 nent et in alijs rebus suis. Non est autē
 mirum si is qui se inimicum dei constituit
 quantumcumq; autem placatus ei fuerit ira-
 tum illum sibi reddit. Sed dices fortasse,
 quia reuera merito iratum illum sibi red-
 dit qntu ad peccatum illud videlicet odiu
 fraterni. Sed qntu ad alia que ex miseri-
 cordia sua remisit, no nisi immerito et i-
 iuste irasci decetero potest. Proppter hoc ad
 iecimus de lege iusticie de qua dictum est
 Luce. vi. et in casu isto ea mensura q men-
 si fueritis remeietur vobis. Lex enim ius-
 ticie est vt q quis in alios statuit et
 ipse utat vt q iram suat in alios seruet, et
 ipi sic legif Ecclesiasti. xxvij. ho hoim suat
 ira et a dño qrit medela. Et alia multa simi-
 lia legunt ibidē, hec ergo e iusticia ppter qua
 dimissa debita repetimur quia dimittenda
 no dimittit accedit ad hoc ingratitudo cu-
 ius pena iustissima e vt bñficiu p q gra co-
 digna no reddif ingrato penit auferat, si
 erit et alibi de seruo manumisso dicit vt in
 fuitute pstinā ppter uiciu ingratitudinis re-
 digat. Videt autē eqles ee fm hoc vnum
 qd q peccati et ingratitudo o remissioe ipi
 us. Si ei ppter ingratitudinem de remissioe
 aufereda e de iure ipa remissio et iuste pro-
 pter ingratitudinem o remissioe facta deuuo
 efficit pene pns dimisse debitor, eiusdē er-
 go pene efficit debitor p ingratitudinem re-
 missiois et p pccm an dimissu. Quicq; au-
 tē eiusdē pene debitor efficit siue ad ea
 dē penā obligat eqalia pccā sūt i vno qz. Ex
 quo manifeste consequens e per ingratitu-

dñe seu ingratitude tātā penas redi
 re sup relabētes quāte p̄us eis debebant
 p̄ oibz peccat̄ suis. Lū ei de vnoqz pecca
 torū sit facta remissio erit et de vnaqua
 remissione recidivante seu relabente vna
 ingratitude 7 ppter hoc nūero erunt eq̄
 les peccatis p̄us dimissis et subsequentes
 per recidivū ingratitude equales autē
 erūt et magnitudine siue intensiōe vt ostē
 dimus quare et pene eis debite erūt equa
 les. Equalis ergo pene debitor efficitur re
 cidivans per ingratitude illi cuius p̄us
 debitor anteqz per penitentiā remissionē
 an multas 7 vnam ingratitude an mul
 tas. Siue enim sit vna remissio aggrega
 ta ex omnibus remissionibus singulorum
 peccatorū siue sint multe per se et de ingra
 tudinibus similiter idem sequit̄. Si enī
 partes singule cuiusqz totū equales sunt
 similibus partibus singulis cōiungūqz al
 terius totius erit totum equale toti. Imo
 generaliter sicut pars ad partes similē hoc
 est eiusdē denominationis. ita totū ad to
 tum se habere necesse est 7 etiam si non sit
 ibi aggregatio totalitas. Si tamen est in
 gratitudo vna de tota remissione peccato
 ri facta vel de omnibus illa erit eq̄lis om
 nibus peccatis ante esse dimissis siml' ac
 ceptis cum sit eiusdem obligatoria vel ea
 runde sicut ostendimus. siue ergo ppter les
 gem iusticie quā diximus siue ppter ingra
 tudinem recte dicuntur redire peccata id
 ē debita penarū quia tātē debent ingra
 tudini q̄ntē dimisse fuerant ppter legem
 autē iusticie dicim⁹ q̄ntū ad casus expres
 pressos in quibus solum volunt quidam
 locum habere reditum peccatorū. Lenta
 bim⁹ autē declarare istud aliter 7 dicem⁹
 quia quocunqz peccato mortali q post re
 ceptā remissione relabitur indubitāter ex
 tinguit in se grām qua deo gratus erat. et
 ppter hoc sequelē ipius aut effectū ac sal
 tem cōicantē inseparabilē remissionē. Sic
 enim non potest prestari remissio p̄torū
 qn p̄stet 7 grā sic nec eē. Amp. Sicut di
 midī nō potest grā ita vt ī pte sit aliqz san
 ctus 7 ī pte peccator. Sic nec remissio pec
 catorū diuidi potest videlicet vt in parte te
 neant et in pte dimittantur. hoc autē acci
 dit hic si ita est vt maneat facta p̄us remis
 sio cum p̄terita dimissa sunt 7 recidivū te
 reunt peccata istius. Amp. si reuer
 sus fuerit et receptus in gratiā p̄ncipis sui

vel dñi aliquis ex hostibus eiusdē. Si de
 derit ei castrū vlt' prediū quodcūqz nūqz
 si recesserit ab eo postmodū 7 ad hostes
 eius si transtulerit aliqd ex donarijs sibi a
 p̄ncipe datis ei seruabitur certū est q nō.
 Quid si donata ei iure auferantur. Et meri
 to cur non et condonata. verbi gratia. si
 debita ei multa cōdonata fuerint. cur nō
 et ipa cōdonatio datorū iure 7 merito re
 nocabitur. Amp. si vita ipa indignus
 se efficit 7 mēbris quibus contra deū pec
 cavit quanto fortius ipa remissione pecca
 torum. Si enim bonis naturalibus indis
 gnum se reddit ita vt merito ei auferri pos
 sint quanto fortius gratuitis. Ampli⁹.
 locus grē 7 remissionis peccatorū ecclesia
 dei ē certū enim est quia extra illā nec grā
 nec remissio peccatorum. Lum enī p pec
 catum mortale recidivum quodcūqz ex
 tra ecclesiam recidivans se faciat extra gra
 tiam et remissionē omnino se facit. Quē
 admodum si quis orbem luminis solaris
 exeat extra calorem et lumen solis se faci
 ens vtroqz se puat. Est enim ecclesia velut
 orbis veri solis intelligētie atqz iusticie quā
 et luce 7 cognitione salutaris veritatis il
 luminat 7 calore viuifice charitatis infla
 mat. Amplius. In sola ecclesia 7 ipi so
 li est et grā 7 pax extra vō ira 7 p̄ditio vni
 uersaliter 7 faciens artus extēti 7 imminē
 tis gladij. Qui vero in ecclesia sūt sicut in
 refugio sunt 7 sicut sub scuto diuine prote
 ctionis. Qui ergo a foris in ecclesia veni
 unt tanqz a facie arcus 7 imminentis gla
 dij fugiunt. Lum ergo exeunt inermes ar
 cui eidē extento diuini scilicet iudicij 7 gla
 dio imminenti hoc est vindicte ipius iner
 mes se ipsos exponunt. Ex hoc ergo exem
 plo manifestū est q recidivantes peccato
 res in ipam iram quā per penitentiā effu
 gerant incidunt et gladio quem euaserāt
 se exponunt ad infernale patibulum a cu
 ius via reducti erant deuiantes a via veri
 tatis et rectitudinis recurrūt. Intellige er
 go sane et circumspecte remissionē pena
 rum quia magis proprie euasio est siue ef
 fugium ab eis. Quemadmodū enim qui
 videt casus fluminis et declinat ictū ipsi⁹
 vel trahit ab aliq a patre scilz vlt' amico se
 orsus a via fulgurī ne cadat sup ipm. Sic
 largissim⁹ miserator de⁹ fulguratissimam
 iram eterne dānationis vidēs casuras sup
 peccatorē trahit ipm seorsū in ptem fortis
 sanctorū que pars sua est trahit inqz ipm

per penitenciam et declinat a via p quam venit horrenda illa damnatio. Et qd hoc facit gratis tum ipse peccator contrarium meruerit dici remittere penam siue damnationem eternam et ipsa peccata remittere qntum ad penam dum ppter illa nō dimittit quin auertit ipsum atq; declinet a via qua currebat ad eternam damnationem. Sicut ergo eadem est iehenna. nec mutatur siue vt curras ad illa siue diueras ab illa et manet semper eadem. Sed dicitur remitti tibi cum declinaueris et abstraheris a via qua itur ad illam. Sic ad iram et incendiū vnum. et idem redit peccator: reciduas a quo pps pfugerat p penitencia ergo peccata remittit deus peccatoribus qntū ad penā. id ē non imputat quādo nō sinit illos ire ad illā. Quāti vō ad culpā qualiter remittat. Jam diximus in pcedētibz. Qd ergo dicitur redire peccata qntū ad penā magis ppe dicere redierit peccatores p recidiū ad penā et ad illam eandē ad quā ante penitencia recurrebat. Sz tñ p recidiū maiore effectū. Quid autē abiicit de diuino iudicio quia nō videt eē ratū et sentēcia absolutionis irrita post qd oīa reuocantur p recidiū euidēti exemplo soluim. Si em duceretur latro ad patibulū et iudex misericordia motus in eū eriperet eū de manibus tortor et in domū suā adduceret et iter filios collocaret. atq; cor hortē quoniam illis pstitueret. Ille vō spreta illa hereditate pclara ac societate filiorū gra qd ad opionis illi contempta domū exiret et se tortoribus tradens eadē via vltima denuo ad patibulū spōte ire. Omnia data sibi et pmissa ab ipso rege facta et irrita faceret et inutilia sibi redderet. Sic et miser peccator quocunq; per penitenciam a rege regum vel data vel promissa fuerat euacuat et sentenciam absolutionis p se. vt ita dicamus latam inutilem sibi reddit et penitenciale iudiciū irritat nec ratum ē qntū ad ipm dum ipm seruare non vult. Talia em iudicia in potestate sunt iudicanti et aliorū iudiciorū sententia. ita vt eos contra quos late fuerint eas seruare compellant hic autē non fit. Qd vō abiicit ad penam. satisfactionis multū abutitur nomen satisfactionis. et multūz nomie pene magis ei sacramentū ē et medicina ipa penitencia quia satisfactio vel pena. Insuper penitencia tota domū dei est. Et ppter hoc nihil dictū ē qd deus iniuste penā illam sa

tisfactoriā exegerit cum potius dicendum esset qd donū illud medicinale ac virtuosū peccatori deus misericordissime dederit. Sed de hijs melius loquemur in sequentibus et attende qd rectius dicitur peccatore reciduiantem penas sibi dimissas repetere qd deum. Quemadmodū qui de aquis extractus est et denuo se immergens aquis repetit et de incendio raptus. Iterū se precipitans in illud ppter incendium repent. Non autem vtriusq; extractor aut liberator: qui se forte habent in aqua illi in igne ppter incorrigibilitatem suam et punitam dimiserit non penarum illarū extractor sed potius pmissor: hac de causa contendus est quāq; placeat ei et merito contumaciū atq; rebeliū iustissimis pena affligi. Si quis autem quereretur vni damnatio. Si quis autem quereretur vni magis malus reciduians peccator qd ante fuerit scilicet qd peniteret. licet dictū sit. qd sic et a multis et magnis iam dictū sit. quia maioris pene debitor: cuius sit debitor et penarum per penitencia ante a dimissarum et penitencie pro quo recidui peccator debetur eidem hoc enim quasi maioris la habet vt magis malus sic qui maioris pene debitor est gehennalis. Potest tamen dici iuxta ea que ante dixim. qd magis malus est tanto. qnto addit peccatum reciduium ex ingratitudine tam malus qntum ante vt supra ostendimus. Super ingratitudines autēz habet maliciam peccata recidui. Si quis autēz obiciat ergo maior penitencia iniungenda est ei qd prius si intelligat magis penalis male esset scdm hoc peccatoribus consuetudinariis et corpore delicatis. Præterea vbi sequitur hoc mo est magis infirmus qd ante. ergo maior ei potio seu medicina danda. Manifestum est qd non sequitur. Si autem ita intelligat quia magis malus. imo magis puniendus iehennaliter ergo et penitencia vel liter hoc vniq; sequeretur si penitencia eius penam directe intenderet vel virtus eius et efficacia consisteret in pena. Nos autēz in sequentibus fructus penitencie nominante et numerate intendimus declarare.

Summa autem omnium istorum est: penas peccatorum iam dimissorum redire ex integro de iure et iusticia vel potius reciduiantes peccatores redire et reddere in ipas quantū est de iure et iusticia meritorum istorum fines autē misericordie dei vltimi nō hic s; alibi pscribim. s; immensū

latē ei? semper et veneramur et p̄dicam?.

Qst hoc ergo de ipa satisfactōe q̄
 p̄ et q̄lis eē debeat put nobis dona
 bitur desup dicem? In q̄ adiuna
 mur ab ipō noīe satisfactōis rōne ipius
 satisfactio ē q̄ dō satis fit hoc ē deo satis ē
 vel deo suffiat de vita vel de p̄uersione
 penitētis p̄ iniurijs et p̄tūmēlijs q̄ ei pec
 cādo irrogauit. Et p̄pter hoc ipa cōtritiō.
 Interdu ipa satisfactio ē vltra quā nihil re
 quirat de? a penitētē p̄ oib? peccatis atq;
 delictis suis. Tantū ei cō nō nūq; desiderū
 reuertendi ad deū in penitente et restitue
 di atq; augēdi deo quicqd subtraxit ei ho
 noris aut glorie. Tātus zelus vltiscendi i
 semetipm̄ irrogatas deo iurias vlt̄ contu
 melias tāta ira et odiū in oīa ea q̄ deo dil
 plient vicia et peccata. tantus ardor dile
 ctionis in ea que deo placēt et ad frutes
 rōpa earū tātus dolor de assensu dei et re
 cessione ab ipō tā magnificū tāq; seruens
 p̄positū oīa agrediēdi augendi et sustinē
 di quecunq; beneplacitū dei fuerit ipsū
 agere et sustinere tanta humilitas abijcē
 di se et subiūcendi consilio ecclesie tāta de
 p̄cationis et orationis deuotio: vt merito
 baptisimus flaminis vocāda sit Baptisim?
 inq; plene emēdationis a culpis et plene
 liberationis a penis vt euolare absq; sen
 su et purgatorij expientia faciat penitētes
 si ipa hora ex corpibus excesserint et retro
 qdā tanta grā p̄tritionis. Aliq; illustratur
 qdā q̄o peccatū omne cōtumelia est i deū
 et vulneratio ipi? peccatoris et damnifica
 tio primorū necessario emēdatio eius vel
 expiatio debet continere tria istis p̄traria
 videlicet vt sit honoratoria seu meditato
 ria penitētis et restitutoria primorum et
 quia iniuria seu iniusticia seu iniquitas ē om
 ne peccatū Sicut dic̄ Job. i. iij. p̄macano
 sine necessario satisfactio debet eē iusticia
 toria ipius. Quia q̄o medicatoria ē debet
 esse p̄sumptoria seu expulsoia morbi atq;
 reliquiari ipi? debet esse p̄fortatoria calo
 ris vitalis sue viuifici quem vsitato noīe di
 am? charitatem. Tercio d̄z esse p̄seruato
 ria sanitatē sue salutis. Hī sunt septē fru
 ctus penitentie vīs dei honoratio p̄tra ir
 rogatē ei p̄tūmēliā peccati peccat. Ip̄ia
 us iusticiatio p̄ iniquitatem et iniusticia pec
 cati dāno: illa torū. restitutio cōtra dāni
 ficationē et nocumentū ipius. Quarto sa
 natio cōtra lesionem seu vulnerationem
 peccatis. Luj? tres fruct? noīauim? vide

licet cōsumptionem morbi seu reliquiari
 ipius cōfortationem vitalis ac viuifici ca
 loris cōseruationem salutis seu sanitatē.
 Septim? vero fructus est sanctificatio pe
 nitentis. Que est elōgatio nō solū ab ex
 crationib? p̄ctōri s; etiā a p̄phanatiōib?
 cōis ac seculari vite atq; applicatio et adhe
 sio sanctorū tā scilicet hominū sanctorū q̄
 rerū et hoc quoniā omne peccatū execratō
 est hoc est sanctificati contrariū.

Onfessor ergo in iniungendo satis
 factionem sollerter penset dei cō
 tumeliā i peccato penitenti vt ho
 norē cōtrario expiet vbi grā. Si peccauit
 penitens i loco dei honori et glorie depu
 tato puta in ecclesia iūgendū ē ei vt in ipsa
 ecclesia specialē honorē p̄ expiationē illius
 p̄tūmēlie vel ad ips vel p̄petue deo repen
 dat. Quemadmodū vt fletis genib? atq;
 nudatis sit i ecclesia tpe aliquo vlt̄ hora. Si
 militer si cōtra locū sanctū peccauerit esu
 gerendo seu aliqd auferēdo ex ipō vt illū
 eundē vel aliū honoret vel vite p̄structio
 ne vel ornāmēti alicui? oblatiōe. Qd si cō
 tra sacratissimā eucharistiā aliqd execra
 bile cōmiserit. verbi grā. blasphemia aut
 maleficiū qd vulgo sordiarā dicūt iniūgē
 dus erit ei specialis. Honor ac veneratio
 ipius vt ab ipa hora q̄ sacerdoti manib?
 eleuatur i missa salutanda a popul? et ado
 randa flexis ac nudatis genibus caput ad
 terrā ponat et q̄ deuotiōe ei datū fuerit tā
 ti sceleris venia p̄retur a misericordissimo
 redēptore idē faciat. Ubicūq; eandē sacra
 tissimā et venerandissimā eucharistiā vel
 repositā vel transeuntē cognouerit. Qd si
 diues hoc tpalibus habundans fecerit vt
 vas p̄ciosus atq; speciosum i quo reponat
 ipa veneranda eucharistiā redemptoris
 offerat iniungatur. vel cereos qui añ ipas
 die ac nocte et ardeāt lucidant vel incensū
 qd cremetur in hora incensus sui int̄ ma
 nus sacerdotis iuxta morem laudabilem
 quarundā ecclesiarū cum ydoneis et thuri
 bilis. Iuxta hunc modum si cōtra sanctū
 chrisma aliquid nepharium fecit vt in ali
 qua afflictione corporis sui interfit conse
 crationi ipius vel aliquo alio opere ho
 nozem ipm̄ aut oblationem vasis speciosi
 aut reponendū seu deportandum ipsum
 radix autem p̄bationis in hīs et in alijs
 de quibus hic agitur contrarietas est qua
 efficitur. vt contraria contrarijs conueni
 entius et efficacius expientur. Eodem mō

Per blasphemias laudes et benedictiones et
cetera oris obsequia iniungenda erunt iux-
ta hunc modum iniungenda erit satisfactio
per honorationibus seu contumeliis scito-
rum ut si gloriosam dei matrem blasphema-
uerit ad impendendum ei speciale honorem
vel obsequium vel oblationis inducat. hinc
est quod eis qui metu suppliciorum christum dominum ne-
gauerunt coram infidelibus ut illi ibidem
constanter confiteantur contumeliarum abnegatio-
nis honorificientia confessionis emendantes.
propter hoc etiam et hijs qui turpitudinem con-
uersationis ecclesie dei scandalisauerunt
et exempla penicie sue transmiserunt ad ali-
os consulte ac salubriter iniungitur ut mani-
festo sue correctionis exemplo scandali sui
corruptionem aboleant et bonum nomen christi
quod fecerat fetidum apud maledicos sanctum et
venerabile efficiant facti bonus odor ipsi
us bone operationis fragrantia et resonan-
tia bone fame. Sicut legitur ad Cor. 11. De
hijs specialiter intelligitur illud Ecclesiastici. 10.
quonia bonum est correptionem manifestare pe-
nitentiam quam gloriosum scilicet deo propter deu-
otionem inde ipsum laudantium quam utile propter
edificationem inuitarivolentium quam salu-
bre propter reparationem reuerentium quam sua-
ue propter flagrantiam opinantium atque narra-
antium.

Inde quia peccatum omne iniquitas
est et iniusticia ipsa satisfactio pro illo
debet esse iustificatio penitentis et esse
iustificatio quam morte ipsius spirituale aut vi-
te culpabilis extinctione efficiat. Iuxta il-
lud Exodi. 21. maleficos non pacem viue-
re. Ieiunium ei quod gule voracitate non extin-
git ieiunium non est sed dilatio premissio-
is propter melius aut auidius comedendum aut
commutatio commestionum duarum in
vnam que et lautior est et seruientibus laborio-
sior. gule vero et ventri suauior. dyabolo
gratiosior et precio sumptuosior quam due.
Ieiunium ergo quod quinque fructus istos et se-
ritum quod elemosyna auferre debuit ad mi-
nus Quandoque ista detrimenda seu nocume-
ta deo et animabus infert. Sic et de omni
afflictione attendendum est ut mortifera et vo-
luptate abradat penitus et extinguat. Non
ei quemadmodum de materialibus latronibus
macerationibus sola mutilatio interdum
iusticia fit eo quod correctio et emendatio eorum
sperat ita et de spiritualibus maleficis facien-
dum est in hijs ubi nulla spes est emendationis
Nihil ei recipit primum eencie sue natura

liter. Sicut albedo non potest fieri nigra
nec nigredo alba. Sic vicia peccata nunquam
fieri possunt bona. Nulla ergo spes emen-
dationis de ipsis habenda est et ideo de terra
cordis et corporis pro morte ipsorum penitus aufer-
enda Sicut legitur ad Col. 3. Mortifica-
te membra vestra que sunt super terram. Ne illis
qui latrones penitus occidendos solummodo
mutilat quales sunt quod multo numero seru-
tulorum vnam tamen abstinentie detrahunt cum in-
gluuias illa multitudo atque varietas est
solum pro symoniis necessitatis pendenda est
etiam ulterius detrahenda. Moderantem et
necessitatis solum presentis gulostati occurrere
et obstititur sed preterita pillam nequaquam
iusticia nisi et ab ipsa necessitate hoc est peni-
osa et necessaria refectionis sufficiencia ali-
quid detrahatur. Nonnulli vero in illud inci-
derunt ridiculi ut latrones quos crucifigere
occidere debuerunt honeste potius et deo
corent quasi indecentem supfluitate capillo-
rum et barbe eiusdem recindentes ut honesti si-
licet incedant et ab irrisione et obprobrio ho-
mini parcat eisdem. hijs sunt qui auaricie co-
mestationis et ebrietatis frequentationes ra-
bernari et inductiones sacconi ceterasque
ribaldicevilis ignominias abscedunt
claris ac fulgidis vestibus magnifice exorna-
ture domibus prefata duo officia exornan-
tes ac decorantes. Vides ergo quod frequen-
tatio tabernarum ac denudatio corporum a ves-
tibus suis induitioque sacco non de sub-
stancia sunt comestationis aut ebrietatis. Si-
cut supfluitates sunt capillorum aut barbe
deturpantes ea. Et propter hoc quod talia ab istis
suis vicijs auferunt. sunt quemadmodum
iniquissimi perfecti et ridiculosi infidarii qui
latronibus crucifigendis non solum parcat
eos exornat atque decorat ut sine obprobrio
et ignominia in iustos et sanctos viuunt
Amplius ea debet esse cibi potusque peni-
tas quam virtute continencie adiuvet eaque san-
cti laboris exercitatioque supfluitate terree di-
gestionis consumat. Ex illo enim sunt ebulli-
tiones et inundationes temptationum luxu-
rie. Iuxta hunc modum ea debet esse sanctarum
exercitationum occupatio quam nulli loci ocio-
sitati parcere sinat. Est enim occupatio sicut
murus altus et fortis omninoque dyabolo
impuius et impenetrabilis omnem viam ei re-
mouens et omnem aditum ad cor nostrum eidem
obcludens ociositas vero sicut muri defectus
atque clausure et vie patet hostibus infernali-
bus absque repagulo propter quod dicitur Ecce

hastid. xxiij. Multa malitia docuit oculo
tas Et iuxta exempla ista de alijs iusticia
tionibus sentiendum est.

Restitutio vero qua tertium fructu
satisfactionis supra posuimus spiri
tualis intelligenda est et non tem
poralis. Temporalis enim restitutio non est
pars satisfactionis ullo modo sicut restitu
tio usurarii et rapinarii. Restitutio vero spi
ritualis est primum animarum quas miser pec
cator deo abstulit quod dicimus penitentem si ei
idem possibilis est primum et maxime iniun
gendum esse. Siue enim pueritate dignita
tis aliquas animas subuerit vel deo ab
stulit siue prece vel precio siue vi siue frau
de siue etiam exemplo aliquas animas cor
rupit in peccatorum morte induxit ad eam
reparationem siue recuperationem deo quod fa
cienda refectione. In primis et maxime la
borare debet. Si puellas aliquas corru
pit aut prestituit ut eas vel nuptui tradat si
facultatis eidem in hoc superetur vel alio
modo ad viam vite reducat. Si enim non di
mittitur peccatum nisi restituatur ablatum tpa
let hoc vel effectum vel saltem affectu. Quia
forsitan non dimittet si preciosissimum ab
latum spirituale cui deus aliud precium impos
nere voluit quam vniuersum suum pro quo et
ipsum dedit nisi restituatur quatenus possibi
le est ablatum. Secundo si impediuit animarum
salutem ut bonum pastorem haberent aut sa
ciens aut procurans ut mali haberent qui
animas non quererent. Que donatio quia
pene perpetua est. Et in mensuram aut estia
tionem nostram non cadit eiusque restitutio
impossibilis vix habet consilium. Quot enim
milie animarum pereant per vnius prelati ne
gligentiam aut malitiam quis estimet. Deinde
huiusmodi predictio hereditaria est multiplicatis
enim nepotibus et malitie sue ministris atque
fautoribus accidit ut hereditate sanctuar
ium dei possideat in posterum. Quicquid enim
ex carne sua ibidem canonici prestituti sunt ca
ro se et propter hoc quicquid in eadem posterum na
ceretur platus ex ipso aut per ipsos caro erit.
Quod enim nascitur ex carne caro est. Sic legitur
Johan. iij. Huius ergo quid aliud iniunge
dum videtur nisi ex vi laboraret ad libera
tionem ecclesie illius et animarum totius epi
scopatus per amonitionem scilicet ipsius pla
ti qui tante fragoris animarum et caput est et
auctor et ad substitutionem pastoris quod ani
mas et querere velit et sufficiat. Quam diffi
cile autem et plerumque impossibile sit consili

um istud adimplere videlicet malorum pre
latorum amonitionem et bonorum substitutionem
onem procurare aut facere omnino cecus
est qui non videt. Tercio si ipsemet locum regi
minis exeat vel occupat in dei premissa
et perniciem animarum ecclesieque proprie sub
uersionem cui similis ipsa restitutio donorum
irrogatorum deo et animarum ad integrum
impossibile est. Iniungendum est autem ei ut
resignationem suam procuret et per collaterales
atque ministros qui animas querant picul
eas occurrere. Jamque predictas recuperare
totius studijs ac viribus evitatur propter hoc
quantum capio duo genera malorum hominum
predictissima sunt et a perditione pene irreuo
cabilia et quibus via salutis etiam a doctis
simis vix inueniri possit videlicet ecclesiarum
potentialium canonici vel monachi mino
res maioresque prelati vnius enim electionis
peccato vix quod vnius in ea canonice aut
monachus committit et difficilis est inueniri
conueniens et condigna satisfactio et pene
impossibilis effectus etiam si aliud in ea non
regretur quam restitutio donationis quam
diximus animarum. Que autem satisfactio iniungenda
sit prelati maiori qui tale minores non dico
in ecclesia instituit. Sed tali lupo atque carni
fici animas cruciandas tradit tam flagitioso
corruptori christi sponsam prestituit nisi ut illo
amoto ydoneum perficiat qui per ipso sancte
conuersationis meritis ac diligentissima pa
storali officii executione satisfaciat. Quar
to si defraudauit deus debitis officiis et
animas debitis suffragijs atque seruicijs
officia intelligimus hic ecclesiastica videlicet
orandi psallendi et legendi scilicet horas scilicet
canonicas omnino non dixit aut non ut de
buit et decuit. Si missas non celebravit aut
missis non interfuerit aut si vtrumque fecit
non tamen put debuit et decuit. Si non suf
fragia debita animarum impedit videlicet
bonis ut perseuerent atque perficiant malis ut
reuertantur et respiciant eis qui sunt impur
gatorio ut cito liberentur et promissam glo
riam obtineant. Iniungendum ergo erit ei ut
ista aut minores aut maioris deuotionis pin
guedine in posterum restituat aut restitui
a viris sanctis et collegijs sanctorum emendi
cando procuret vel quod extremum est sup
pleri hoc quibus suffragiorum debitor est de
magnitudine misericordie dei omnibus de
ebus quanta deuotione ei datum fuerit
preceatur et oret. Seruicia vero animarum
Vocamus docere iudicare predicare pacifi

care. ¹Horū omniū restitutio facienda est et districtius iniungenda circūspecte vero iudiciis nec pars satisfactiois nec fructus iudicandus est cū omnia hec alias debita sint hec ē per semetipsa licet peccatus nullū pcessisset. Quinto si fama dānificauit aliquē qd furtū grauissimū indicat. Ambro. dicens q tollerabiliores sunt fures q vestes et alia bona nostra diripiūt quā detractores qui famā nostrāz lacerāt et cetera. fame ergo et opiniois lese faciendā est restitutio que qdem pdeficilis est et a nullo eā adhuc factāz audiuiū et ppter hoc appet magnitudo piculi et pene ieuasibilitas in istis dānificatiōibz quas nominauim. Quid ergo iniungendū erit detractoribz nisi vbiqz mala seminauerit ibi et pdicent et suadeant ne de malis pxi mori vel dictis vel dicēdis eis credatur et hoc iudicat eos qui ipsi in pre ista crediderant prout comode possunt.

Edicatoria vero dicitur esse satisfactio in pma scz psumptoria morbi aut reliquiarū ipsius vbi grā Si luxuria extingueda ē declinandū ē aspectus mulierū declināda earū colloca auerte ares a cātilenis amatorijs et a flatibz venacissimus hoc ē suggestionibz pibus tractatibus venerie turpitudinis declinādo etiā ciboz et potuū luxuriā carnis istamatiū vel vltus vel saltē superfluitas. Sicut ei ista q enūciāuit luxuriā carnis incēdūt augent et nutriūt. Sic subtractio eozū necessario illā extinguit penitusqz cōsumit. et in hoc est pbatio a ptrijs et generali ter medicina efficacissima ad extinguedū omne morbū viciozū et peccatorū conficitur ex omnibz cōsideratiōibz quas tibi in tractatu de attritione et ptriōe noiaui mus et nūeraui et colligunt omnia hec atz assumūt ex ipsis vicijs et peccat. Quē admodū ex serpentibz et scorpionibz medicina efficitur cōtra nocumēta ipozū sic cut ibidē ostendim valent et ad idē sacre obiurgatiōis. Et ppter hoc iniungendū ē hmoi penitētibz vt mordaces pdicatores asperrime acerrimeqz vicia suggillātes frequēter audiāt. Lanes etiā m detractores linguas habēt medicinales in parte ista et ppter hoc expedit huius penitenti bus vt infamia sua morsusqz detractorū ad eos pueniat. Medicina atqz vehementer efficaciterqz psumptiua rememoratio est et recogitatio moris assidua mori di

co tam tpalis quā eterne. Ceteri egritudines vulnera carceres vincula omneqz genus tribulationū medicamēta validissima ac saluberrima sunt. Sed illa miser cordissim deus interdū per semetipsū solum interdū per alios adhibz penitētibz et ppter hoc illa non sunt a cōfessoribz iniungenda. Sanctis vero labor et psumptaria afflictio multū conferunt ad psumptionē et extinctionē viciozū et peccatorū generaliter autē seorsū fieri a peccatoribus et peccata cōsiliantibz seu pcurantibus et declinare oportunitates et inuenia viciozū ac peccatorū et cohabitare cū sanctis ac iustis ac vacare bonis exercitiis bus que peccatis cōtrarie sunt ac repugnātes medicina cōsumptiua ac extinctiua viciozū ac peccatorū. Hoc autē medicamenta tantū loquimur que in nobis idē in potestate nostra posita esse vidētur. Scimus em scriptū esse in. iiii. Deutro. q de noster ignis consumēs est nec dubitam ipsam grā dei super omnia mortificatiūnam esse ac extinctiū viciozū et peccatorū.

Ebet esse cōformatoria siue cōformatiua ita vt non solum vitaspiritualē deficere nō desinat sed etiam vt robozet et augeat et quia vitaspiritualis vita omniū virtutū est omniū in q sine quibus nec deo placetur nec eterne felicitat. merces aqz ea dicitur ē satisfactiois exercitatio que omnes virtutes augeat et robozet. Quē admodū fidem miraculorū auditus et lectio ipozū aut inspectio si ea videre datū fuerit similiter dicitur ritatē diuine bonitatis cōtemplatio. Sic neficiorū eiusdē crebra rememoratio. Sic spem diuinā pmissionū exhibitio et electozū in tribulatione positorū liberatio et consolatio inimicorū humiliatio si in ta cogitatio et mente et pre oculis cordis fuerint eodem modo et timore diuine actionis et iudicio. meditatio ac tormentozū infernalū precogitatio et iuxta has vias ea penitenti iniungenda sunt que vitaspiritualē nutrant et cōfident. Inter que lectio et oratio diuinorūqz officiorū frequentatio sanctorūqz virozū conuictus et cohabitatio vel saltē frequens viuificatio dū mō declinēt ptriā pceptū locum obtinere videntur virtutes et roborat humilitatis mirabiliter excitat et roborat ipsum exemplū domini saluatoris de ab lutione pedum seruozū sicut dicit Aug.

super. xij. capitulo Johan. Prudentia autem magna est et saluberrimum artificium exercitare se in modicis ac leuibus verbi gratia. si a toto ferculo abstinere non potes egrediari gulam vincere in vno saltem morsello et postea expiari et in alio et vnde debis atque gaudebis insperatus et incredibilem abstinentie profectum diuino adiutorio ac iuuamine inde tibi succurrere sicut et experimeto didicim de illo qui multum ac difficultate viri ab initio portare poterat ut septima parte discere orationis vna die tota dicere sufficeret deinde paulatim adiutus atque confortatus diuinitus ut eam totam vna die diceret postmodum ut vna die septies diceret. Quia cum aliquantis diebus obfuerat eorumque fauente diuina gratia puectus est ut omne onus iniuncte sibi satisfactionis non solum leuiter sed etiam gaudenter portaret. Sicut de illo quem tanta fuit avaricie vitium opprimerat ut omnino nihil dare posset omnipotentis dei misericordia operata est. Primum siquidem precepit dispensatori suo aliquid de bonis suis pauperibus erogare verum a deo modicum a deo occulte et nullomodo ad notitiam eius perueniret minatus dispensatorem quia si hoc quocumque modo deprehendere posset ipsum tanquam dispensatorem atque furem puniret. Deinde cum in fine anni rationem reddente dispensatore bona sua duplicata esse cognouisset interrogauit illum si quid illo anno pauperibus erogasset. Quo respondente quia erogasset et etiam quantum precepit ei ut duplo tantum in anno sequenti eidem erogaret verum tamen hoc eo inscio faceret. similes ei minas prioribus intentas quod et ipse fecit. Elapso vero anno facta computatione inuenit bona quadruplicata. Et interrogauit a dispensatore sicut prius audito quod ab eo quid et quantum precepit ei dices furare mihi et isto anno quadruplum ei quod preterito anno furatus es mihi et da pauperibus verum tamen modis omnibus caue ne isto scientia. nullo enim modo videre possum quod aliquid de bonis meis datur pauperibus. Quia cum ita per multos annos factum esset videlicet quod dominus prius furtum dispensatori multiplicare preceperet dispensator vero fidelissimam fraudem domino suo faceret et misericordissimus deus multiplicationes bonorum suorum ad augeret atque magnificaret tam magnifico celestis

virtutis adiutorio victa est auaricia a deo quod deiecit ut dispensatori precipere dices Caue de cetero ne parcas bonis meis furare inde quicquid poteris et rape vi de manibus meis et da pauperibus etiam iussus et prohibitus a me. In quo a quantam firmitate et debilitate ad quantam fortitudinem a quantam puritate ad quantam magnitudinem virtus largitatis in eo puecta fuerit que furtum et rapinam non solum vicit sed etiam sibi seruire noluit et coegit. Sicut et simile miraculum virtutis sue operari dignata est diuina clementia temporibus nostris in quodam nobili et diuitem. Qui cum terre sancte peregrinationem aggressus esset et ad mare usque peruenisset videns mare extimuit ingressum nauis et expauit et in litore remansit. Luctabatur de die in diem virtus fortitudinis in eo licet modica et debilis contra timiditatem et horrorem maris. Quia cum vincere non posset per semetipsum incidit cordi eius diuina inspiratione consilium magnificum videlicet ut precipere seruis suis ut eis pedibus et manibus fortiter ligatum quantumcumque inuitum ac renitentem illum in nauem mitteret nulla iracundia eius nullis minis aut terroribus ipsius ipsum de nauis emitterent. donec ad terram sanctam applicuissent et ut etiam iuramento exactissima firmarent. Que omnia sic facta sunt. transuectus est in tertiam sanctam iratus et renitens ac repugnans per viros seruis minas tormentorum et mortis omnibus diebus et noctibus transfectionis in geminans in quo facto quod modica fuerit ab initio virtus fortitudinis et quod debilis que maris aspectum ferre non poterat deinde ad illud culmen perfectionis puecta est ut eum a deo inuincibilem redderet ut ipsemet victus et sponte manus dans pusillaminitati etiam de ea inuitus voluntate et proposito triumpharet. Propter quod modis omnibus suademus ut teneris adhuc infermis penitentibus et tanquam de grauibz morbis et egritudinibus conualescere incipientibus non solum leues ac sabubres exercitationes sed etiam iocunde si fieri potest iniungatur. Iocundum autem est sanctoque risu plenissimum illudere dyabolo et eum velut iocando confundere verbi gratia. Dum tenes mortuum suum in manu paratos caro tua et aperit ad recipiendum illum parat se rex.

tendit manu gule ad recipiendū momē-
taneū lenociniū de eodem pedagū quod
lenociniū deo pedagū dicim⁹ quia a
palato et guttē per transitū et ratione
transitus percipitur. Parat fauces et ven-
trem dyabolus ut te per illum morsellum
deuoret. aut saltem aliqd de sanguine tuo
suggat deuorat te per morsellum cum gu-
le lenociniū mortale peccatū tibi ē. Sug-
git aliquid de sanguine tuo infiro vulne-
re non letali. Sed tamen nōnullo. Ille
ergo vitio gule fil' atq; dyabolo vt mor-
sellum ad quem toto hyatu fauces porri-
gunt non solū non percipiat. sed pro eo
plagam quemadmodū dum solet illudi
canibus. Ipse enim est draco formatus
ad illudendum ei. Dum enī p̄icit huius
morsellum inter reliquis mense tue eo p-
cutit dyabolus et gula simul eo velut sua-
uissimi odoris sacrificio delectatur clemē-
tissimus deus eo velut lancea transfigū-
tur hostes tui dyabolus et gula sicut legi-
tur. Ecclē. xix. Super lanceam inimicū
tuum pugnabit elemosina.

Ebet esse et cōseruatoria vt non
d solum cōseruet vitam spirituales
sed etiam p̄seruet a futuris. Et im-
minentibus nocuentis in quo quattuor
remedia validissima sunt. Quorū pri-
mum est oratio q̄ seruatio atq; custodia
tota deuotione atq; obsecratione a miseri-
cordissimo omnīū bonorū largitore deo
expetende sunt. Sicut legitur in psal. Cō-
serua me domine. Et iterum. Custodi me
vt pupillam oculi. Secundū est occupa-
tio sancta atq; continua Est enī interpola-
tio sancte occupationis velut ap̄tio ianue
adultero. Et velut ruptio muri hostibus
Et velut foramen in naui nauigantibus.
et velut foramen in vase liquorem p̄ciosi-
simum in eo portantibus. Quanta ergo
solicitudine obstruenda sunt foramina et
riuale in naui ne aque intrent obstruen-
dum foramē vasis. ne liquor effluat. Cō-
tinuanda ē occupatio sc̄ta ne aque ama-
rissime ac fetidissime peccatorū nauē cor-
dis intrent ne balsamus p̄ciosissimum
diuine gratie effluens effundatur Tertiū
est nouissimorū memoratio videlicet mor-
tis corporalis mortis eterne et vite eterne
de hoc Ecclē. vii. In omnibus operibus
tuis memorare nouissima tua et in eternū
non peccabis. Quartū est ipsa visitatio
speciei nostre. Sicut legi' Job. v. Visitas

speciem tuam non peccabis q̄ est dicere
id est solerter considerans nobilitatē spe-
ciei tue quia homo es ad ymaginē salicet
dei conditus et formatus. Et hoc est q̄ di-
cit. Tullius in libro tusculanarū questio-
num sedationum animi p̄ner in conspe-
ctu posita humana natura quicquid con-
gruat in eandē artem confugiendum est
Eadem sunt arma sumenda. Alii intelli-
gunt vite speciem visitationē fratrum in
tribulatione positorum hoc est visitare in
firmos incarceratos et pauperes hoc est
consolari eos et alere. Et recte quantum
capim⁹ intelligit. In huius enim operi-
bus humilitas et pietas coniuncte sunt.
Humilitas autem cōseruat a casu quo-
niam suū et in ymo detinet possessiones
Unde Augustinus. Humilitas in ymo ē
et ideo non habet quo cadat. Pietas vō
quicquid subsidij vel solacij nos facit im-
pendere corporalibus infirmitatibus sa-
cium hoc impetrat a deo repen di spiritus
alibus nostris. Audiuius etiam dicē
tem ex hoc multum se ex frequentatione
pauperum et infirmorū in parte ista p̄se-
cisse et robur multum contra peccatorū
insultus accepisse. Ecclē. Ne pigritis vi-
sitare infirmū ex hoc enim in cōmunitate fir-
maberis.

Optimū fructum satisfactionis po-
l suimus supra. Satisfactionē con-
tra execrabilitatē peccatorū. Hec
autem est que penitentē a mundo et eis
que mundi sunt seorsum facit et ad deum
ip̄m colligit et in deum ip̄m cōfert ita vt
ip̄i soli viuāt. Sicut legi' in psal. Et aia
mea illi viuet. Et hoc est qd̄ dicit. Ap̄ls in
ij. ad Corinthi. xx. Nemo militans deo
implicat se secularibus negotijs hoc est
que nō solum illicita et p̄hibita id est via-
cia et peccata declinantur. sed etiam licita
et concessa p̄pter hoc inuincenda est in-
terdum penitentibus abstinentia ab am-
plexibus p̄prium vxorū. Sicut dicit
Apostolus in septimo prime ad corinthe
Nolite fraudari inuicem nisi forte et cō-
sensu ad tempus vt vacet orationi. Sicut
et declinare consortia hominū et conspe-
ctus publicos fugere atq; spectacula a ne-
gociationibus desistere ab armonijs exerci-
cijs cessare licet ista licita et concessa sint.
Nōnq̄ tamen penitentib⁹ inuincen-
dum se recedere ab hui⁹ maxime in hys
qui in huius p̄dicatione sunt. Quibus que

de causis ab his secedendū ē penitētibz
 z hoc vel ex toto vel ad tempus videlicet
 ppter periculū vt dixim⁹ quia vir et ra-
 ro sine peccato exerceatur. Et quia vaca-
 re deo aut omnino non sinunt aut salte-
 z vocationem ipsius non parui detrabūt
 ppter hunc fructum iniungende sunt di-
 uinorum beneficiorū consideratiōes ora-
 tiones gratiarū actiones benedictiōes z
 sanctorum veneratiōes. Non solum san-
 ctorum angelorum z hominū sed etiam
 sanctorū locorum vasorū z ornamentorū
 atq; sacrorū dierum ppter q̄ vigilie z ce-
 lere obseruatie solennitatū de consuetu-
 dine ecclesie iniungūt penitētibz. Tūc
 enim erit omni laude tumultu satisfactio
 tunc erit digni fructus penitentie

Est hoc sequitur determinare
 p̄ vtrum iterari necesse sit satisfactio
 nō si in mortali peccato facta fuit
 In quo visum est quibusdā q̄ pro infe-
 tia habenda sit sicut dies ritus nazareorū
 q̄ infectis hebebant si vel uno die ante
 completum numerū satisfactiōis sue quo-
 cūq; modo se polluerent. Nos autē di-
 cūq; distinguendū esse. Sunt enim que-
 dam opera quorū nec augetur gratia nec
 minuitur peccatū. Verbi gratia. Basilica
 pons domus cū sint bona quedā opera
 nec meliora sunt si cōstructa vel edificata
 fuerint ex charitate nec mala aut nimis bo-
 na. Si edificata fuerint i peccato vel etiā
 ex peccato. Et ppter hoc quantū est in se
 ipsis. do min⁹ accepta. Et ideo si facta fu-
 erint in mortali peccato ex iniunctiōe satis-
 factoria nō sunt p̄ infect⁹ habēda. Nec er-
 go ex necessitate iteranda hui⁹ opa ope-
 rata. Sūt z alia quorū bonitas z accepta-
 bilitas aut charitas ē aut ex charitate. Et
 ppter hoc ad placandū deum non suffi-
 ciunt nisi cū facta fuerint ex charitate. Si
 em̄ per charitatē z placent deo z placent
 ipm̄. aut nō placent ei nec placāt ipm̄. Et
 ideo nec eis satisfaciūt. Manifestū est q̄
 quantū ad placatiōem seu satisfactiōem
 irrita sunt et ideo vel iteranda vel locorū
 eorum que deo placeāt iniungēda. Et hic
 sunt opera que p̄suerunt vocari opa ope-
 rania. Et hoc est q̄ dñs dicit ysaiē. lviij.
 Ecce in die ieiunij nostri inuenis volūtas
 nostra. Ecce ad lites z cōtentiōes ieiuna-
 tis. Nunq̄d tale est ieiunij qd̄ elegi. Nū-
 qd̄ istud vocaui ieiunij. Opera ergo ista
 operantia vocam⁹ ipm̄ operari nostruz vt

ieiunare. orare. psallere. edificare ergo est
 opus operans ipm̄ vero edificatū est op⁹
 operatū. Si q̄s querat ad qd̄ ergo vale-
 bunt opera huius scz de genere bonorū
 facta i peccato mortali. Respōdeo qm̄ ad
 multa. Primū enim sunt accessus z apro-
 pinquatio ad viā vite z quasi reuersio ad
 ipsam. Quēadmodū si quis querat de ite-
 rante qui ab errauit a viā sua et reuertit⁹
 ad ipam. Rñdeo q̄ ipa reuersiōe reue-
 ra non agit interceptū. Sic z huius peni-
 tens per huius opera in mortali facta re-
 uera non vadit ad vitam sed ad viā vite
 si perseveret in eis. Reuertitur ergo vn⁹
 fructus huius operum est reuersio ad viā
 vite. Secundus est diminutio tentationū
 Nemo em̄ dubitat quin ieiunia z alie af-
 flictiones omnes. z bone exercitatiōes li-
 cer in peccato mortali fiant q̄ tentatio-
 nes diminuit⁹ z trute et mūero ita vt enā
 pauliores sint z debiliores z hoc ē eis ex
 ipsa natura sua. Hoc est ex naturali pra-
 rietate quam habent ad tentationes atq;
 ad vicia z peccata. Tercius fructus est re-
 strictio potestatis dyabolice. min⁹ enim
 ex necessitate potest in eos qui vtrūq; re-
 bellant contra eū atq; repungunt quāz
 in eos qui omnino cedētes. eum super se
 pacifice regnare permittunt. conantibus
 em̄ contra dyabolū z vicia atq; peccata
 necesse ē adiutorē adeē misericordissimū
 deū Quartus est p̄fortatio nostraz viriū
 naturalū seu inualescētia ipsarū. Omis
 em̄ virtus ipo vsu sui z exercitatiōe mode-
 rata ac debita cōfortat⁹ z inualescit. Ab-
 usione vero sui z ocio inmoderato debi-
 litatur z tandem deficit. eo em̄ vsq; p̄ q̄s
 q̄scere vt omnino deficiat in eo vtus gres-
 sibilis z eo vsq; cessare a visu q̄ omnino
 efficiatur cecus. Quintus fructus est ppa-
 ratio ad gratiā. Quēadmodū oratio z ro-
 gatio p̄paratio sunt ad semis exortiuū et
 remollitio cere ad scripturā z sigillatiōem
 sic supra dixim⁹ in ca. de attritiōe. Sext⁹
 fructus ē impetratio grē gratum facientē
 hui⁹ em̄ opera cū manserint desiderio re-
 uertēdi ad deū z inualuerint p̄suerudine
 atq; pingerint deuotiōe. meritoria efficiūt
 ipsi grē gratū facientē. meritoria inq; ex
 cōgruo diuine largitatis et demētie non
 aut ex condigno nostre iusticie congruit
 siq̄dem diuicijs z largitati diuine pietatz
 sic pulsantib⁹ apire. sic z petentibus dare
 sic querentibus se ostendere.

Ost hec reliq[ue] nobis i[nter]pretare v[er]u[m]
 p[er] satisfactiōes iste arbitrarie sint aut
 determinare aut limitare. ita v[er]o n[on]
 b[er] de eis minuire vel detrah[er]e cōfessiōi
 b[er] p[er]cessū s[ed] n[on] b[er] ad i[nter]dicere. Q[ui] si q[ui]s dixerit
 eas e[ss]e limitatas hoc mōd[us] necesse ē. v[er]o ea li
 mitatiōe quā sacri canones p[re]scribere v[er]
 dent aut alia limitatiōe q[uam] nōdū ē eccl[esi]
 sie reuelata. Q[ui] si limitatiōe canōica ma
 nifestū est hoc ē falsum e[ss]e et iniquū. falsū
 quidē q[uod] ip[s]e sacri canones eas dicit[ur] esse
 arbitrar[ie] iniquū v[er]o q[uod] in eodē gene
 re peccati p[er]tingunt vnu[m] plus peccare aliū
 min[us] canonica e[ss]e penitentia seu satisfac
 tio hoc est in canonibus statuta. Una ē
 pro genere peccati in vno aut genere pec
 cati in adu[er]sū maius et min[us] peccatū v[er]o dixi
 mus. quare maius et min[us] peccatū scōm
 limitatiōe canonū vna et eadem pena
 penitentiāle punirentur et vna atq[ue] equa
 lis p[er] ineq[ua]lis peccatū satisfactio iniūge
 retur. Et hec est iniquitas v[er]o v[er]o in equa
 liter peccātes equaliter iusticiē vno e[ss]e
 et eodē adulterio cōtingit duos sacerdo
 tes ineq[ua]l[ite]r peccare. et etiā vnu[m] et eun
 dem adulterandū interdum graui[us] inter
 dum min[us] gratuite peccare. Non oportet
 immorari in h[is] cū ipsi canones hoc det
 minent v[er]o dixim[us] et ipsa auctoritas eccl[esi]
 id ē sedes ap[osto]lica hoc fatetur in ip[s]is cano
 nib[us]. Quare canonice iniūctiones mag[is]
 p[er]ne ad correctiōem peccantiū statute quā
 sacramētales. satisfactiōes nōnullis inec
 vident. Nōnullis aut[em] exemplaria satisfac
 tiōnū p[ri]ncipalium iuxta illas vel cū visum
 fuerit aliq[ui] de h[is] aut etiā ip[s]e met[us] p[ri]nci
 paliter penitētib[us] iniūgant in q[uo] non pa
 rum videt[ur] consultū e[ss]e p[re]fessoribus dū eis
 de v[er]o penitentiāli iniūctionū p[er] ip[s]as pe
 nitentias canonicas ex parte aliq[ui] sunt a
 p[er]te. Nec dubitandū ē p[re]fessores seq[ue] de
 bere canones p[ri]ncipales quaten[us] et fragili
 tati n[ost]r[um] temp[or]is et q[ui]tati penitentiā con
 gruit q[ui]aten[us] etiā tam multiplex ruptura v[er]
 laceratiō retis petri pat[ris] q[uam] p[er] magnitudie
 et m[ul]titudine p[er]dusiōnū pisciū valde modi
 cū h[ic] hodie integrū vel illesū. Scire etiā
 debes errorē multorum qui penam corre
 ctoria et vendicatoria delictorum penite
 ntialem satisfactionem reptant p[ro]pter q[uod] et
 debita que in eis sit punita vel vindicata
 fuerint confiteri ampli[us] o[mn]ino non curāt
 Verbi gr[ati]a statuit in o[mn]ibus abbacijs v[er]o q[uod]
 tale q[uod] fecerit o[mn]ia ad ad carcerē grauis

culpe vno anno. Estimant ergo q[uod] postq[ui]
 sic delinquēs penā h[uius]m[od]i carceris p[er] annū
 sustinuit q[uod] nec cōfessiōe nec penitentia
 ampli[us] indigeat p[ro] illo delicto. Et genera
 liter de q[ui]buscūq[ue] delictis in capitulis suis
 per ip[s]as disciplinā capitularē siue regula
 rem vindicātū fuerit se reputāt aptos deus
 penit[er]e absolutos. ex quo errore de neces
 sitate accideret q[uod] in ip[s]o p[re]torio a peccā
 tis suis et delictis absoluerent per ip[s]as p[ro]
 rianas penas ibidē damnati multat[ur] sus
 p[er]si dūmodo penas illas eo animo et in
 tentione exciperet a carnis cib[us] quibus ill
 capitulares disciplinas a p[ro]r[um]bus et alijs
 maiorib[us] suis h[uius] p[re]f[ati]o nesciūt for[um] capitu
 lare iudiciale t[ame]n e[ss]e quasi q[uod]dā v[er]o ita loq[ui]
 mur p[re]torij Ignorant etiam intentionē
 e[ss]e etiā p[re]sidentis capitulo nō ad remissio
 nem peccator[um] sed magis ad vindictā
 eorum et ad repressiōem atq[ue] correctiōem
 ip[s]orum per penas et disciplinā regulare for[um]
 v[er]o penitentiāle magis e[ss]e sacramētales q[uam]
 iudiciales Intentionemq[ue] p[re]fessoris in eo q[uod]
 p[re]fessor ad sacrationē animarū et remissio
 nem peccatorū quam etiā omnipotentis
 dei misericordia p[re]fessoris ministerio v[er]
 te clauis inuisibil[is] operatur. Manifestū
 autem est q[uod] non attendit q[uod] nec absolu
 tio sic punit ac disciplinans nūq[ui] p[re]sta
 tur in capitulis sicut nec in p[re]torio seculari
 p[ro]r[um]ali severitate danatis ac punitis. nec
 ideo nimis iudiciale ē siue p[ro]r[um]ianū capi
 culare for[um] q[uam] seculare p[re]torij q[uam] mino
 res in eo pene quā in seculari p[re]torio inhi
 guntur. Si e[ss]e minoritas penarū siue dif
 ferentia penarū in maiortate et minorita
 te eousq[ue] fora diversificaret necessario di
 versificaret idēq[ue] semina seip[s]o et ip[s]a fora
 p[re]toria secularia eousq[ue] diversificaret v[er]
 etiā minoritate penarū coheret interdū ea
 esse regularia siue claustralia. Cū e[ss]e Apo
 stolus a iudeis quies quadragesimā vna
 minus acciperet sicut testatur in. xi. scē ad
 Cor. et v[er]oq[ue] in foro seculari ac p[ro]r[um]iano
 a iudicijs e[ss]e p[ro]pter ista pena infligēda
 erat. sicut et ip[s]e domin[us] in lege statuerat.
 Ut legitur deuter. xv. In capitulis aut[em]
 gularib[us] interdū maior flagellatio omni
 bus h[uius] q[ui]q[ue] inroget delinquentibus ac
 cideret de necessitate regulare forum for[um]
 magis esse p[ro]r[um]ianū quā ipsum seculare
 p[re]torianū. Docendi ergo sunt huius er
 ronei non debere e[ss]e contenti disciplinā re
 gulari. Sed post vel ante illā debere ad i[nter]

reorum penitēiale ppter sanctificatiōz
z ad dei reconciliatiōe que etia; diuina
largitiōe prestatur. Qm̄ vero quibusdā
omnis satisfactio penitentialis videt de-
terminata esse apud deū ac limitata ita
vt omnis minor necessaria suppletioe in-
digeat cui si hic quod deest auditū non
fuerat in purgatorio supplebit. Si quid
autem supra quā liminātū est apud deū
habuit de iniunctiōe sacerdotali illū esse
superfluum vel iniquū quid veritas de hoc
habeat evidenti declaratiōe ostendimus.
Si enī ita est duo incōuenientia eviden-
ter sequuntur. Prīmū est vt nulla sit pote-
tas ecclesie nulla virt' clauis. Si enī de-
terminatū iudicio vel statuto regio que
et quanta pena furi irroganda sit. z p fur-
to nulla est potestas carnisicis. Manife-
stum est nulla esse potestate; pretoris vel
carnificis augendi vel minuendi vel muta-
di illam. Confessor aut non est nisi sicut p-
co vel carnisex in hoc quare nulla ē pias
ipsum in foro penitēiali. Amp. sicut ir-
ritum est qquid agit mandatarius mā-
datum habes limitatū si mādati fines ex-
cesserit ita z irritum erit plerūq; quicquid
confessor qui vtiq; mandatū de iniungē-
da satisfactiōe z de absoluendo peniten-
te mandatū habet absoluendo z penitē-
tiam iniungēdo egit. Ampli. quis au-
debit esse cōfessor z quid stultius dēmen-
tius q; confessoris officiū suscipere z hoc
officiū sit iniungēdi z absoluēdi penitēs. Si
nemo scire posset q; quātas quales peni-
tētiās iniungere debeat. Secundū incō-
ueniens est qd cum deus nemini reuelet
quantitatē z limitationē penitentialiū sa-
tisfactionū quid aliud velle videt quā er-
rare ministros suos z iniungēdis penitē-
tijs. cū nec eis reuelare curet quid in par-
te ista facere debeat. nec ipi hoc per semet-
ipsos cognoscere valeāt. Amplius. omni
rege omni presidēte erit deus secundū er-
rorem istum negligētiōz. Nemo enī regū
vel p̄sidentij vult habere ministros qui
bus non iniungat atq; declaret quid face-
debeant. Cōfessoribus aut non determinat
nec declarat deus beneplacitū volun-
tatis sue in parte illa. Amplius. quis
adeo inspicies est ex presidētibus vt in ali-
q; officio velut institui infidos z ignorātes
quid agere ex illo officio debeant. Idem
enim esset hic ac si cecos ministros institu-

eret. z idem est deo in officio penitētiario
tales ministros instituere q; cecos duces
in via reconciliatiōis ad ipm penitētiāz
prebere z hoc esse vel velle eos errare vel
nolle penitētes reuerti ad ipm z velle il-
lud penitētib; cum nō reportent benefi-
cium absolutiōis a confessoribus. Plerū
q; cum vel potestate non habeat vel ipse
us officij sui ignorātes et ignari sint vt di-
ximus. Secundū hoc ergo nihil sunt re-
missiones siue indulgētiē quas facit eccle-
sia z mutatiōes penitentiariū. Apparet er-
go hunc errorem clauis ecclesie destrue-
re z potestate sacerdotum adnullare. Et
iudiciū penitētiāle qd in pcedentib; taz
multipliciter stabilim; penitus euacuare.
Et qm̄ nec fallum nec impossibile incōue-
niens sequi potest nisi ex falso aut impos-
sibili aut incōuenienti. Manifestū est hūc
errorem fallum eē z impossibile catholici-
ceq; doctrine ac veritati ominō insonum
z inconueniētē. Dicim; ergo determinatū
eē apud deū certitudine infallibilis
scientie sue que quāta qualisue iniungē-
da sit satisfactio penitentialis penitēti cū
q;. Non autē determinatū p̄cisa quan-
titatis limitatiōe z hoc est q; vnus et idē
penitens liberari pōt z absolui diuersaz
penitentiariū iniunctiōe z equaliter peccā-
tibus atq; penitētib; iniungi salubriter
possūt ineq̄ales penitētiē seu satisfactio-
nes. Cū enī in arbitrio cōfessoris invo-
luntate penitētiāle satisfactiōe positaz
esse dicamus. Dicim; cōsequēter q; in bo-
na fide ipsius hic positum ē. hoc autē exi-
git bona fides vt cōsolant penitēti iuris ce-
lestis atq; diuini vel scripta sanctorū atq;
prudētū de penitētia atq; iniunctiōe
vbi confessori p̄pria pericia non sufficit z
q; debita deliberatiōe atq; consilio pe-
nitenti iniunxit hoc misericors deus tan-
quā gratam satisfactiōe z sacrificium re-
p̄ciliatiōis seu p̄piciatiōis a penitēte susci-
pit. Si enī ne erret in iudicio q; de agro
vel fundo vel de alia re temporali agitur
tantopere cōsulantur libri legum ac iudi-
ciorum seculariū taz solite ex minuat
factum de quo vel per quod iudicandū
est tanta circūsp̄ctionē cogitatur deputa-
tur circūciditur atq; p̄nunciat etiā inscri-
ptis sententia quantomagis similia om-
nia faciēda sunt i hoc iudicio sp̄uali. Et q;
minori diligentia vteretur in isto iudicio

quā in iudicio seculari. Manifeste negligens eēt iniquus atq; infidelis iudex. Cū esse debeat diligēs inuestigator iuris vtri usq; partis que corā ipso contendūt et si delis p̄spector ambobus ac debitoꝝ conseruationis iuris sui nec possum non male fidei iudicē reputare q̄ periculosissimaz arduosissimazq; causam animarū impie sue cōmittit. Interdū tamē misericordissimus ac sapientissim⁹ deus hūilis ac deuotionē confitentū respiciens impius confessoribus etiā ignorantib⁹ inspirat saluberrima consilia satisfactionū. Quia ergo contingere potest in eodē genere peccati diuersis confessoribus sollemniter ac studiose agentibus diuersē in equales videantur iniungere satisfactiones. et hoc dō consilio prudentiū vel de p̄pria circūspectio ne atq; prudentia pie credim⁹ et sentimus quia vtraq; satisfactio grata est deo et accepta et vtraq; sufficit. Licet ineq̄les sint ipse et equalia peccata pro quibus iniunguntur. Illa enim reputam⁹ satisfactioē sufficientē que de consilio ecclesie iniungitur. Consiliū autē ecclesie in qua necesse ē deum deo providente et faciente copiam esse consiliorū salutarūq; prudentiū circūspectio vel scripta sanctorū dictauerit et hanc dicim⁹ esse p̄tatem ecclesie et hoc ei in patre ista p̄missum vt satisfactioēs q̄s ea fide eoq; consilio quibus dixim⁹ confitentibus intunxerit rotas gratas et acceptas habeat misericors deus nulliq; peccati precidit aut limitauit deus satisfactio nem quin et maior et minor put iuris diuini p̄sult⁹ videlicet valeat experiari. Si cut em̄ non artauit tota ecclesiam suam et omnes diuini iuris consultus ad dandū vnum ac singulare in vnoquoq; peccato consiliū. Sic neq; omnes equaliter peccantes ad vñā nūero et singulare satisfactio nem Et p̄pter hoc licet ecclesie dei cui tradidit clauēs regni celorū. Alijs autē aliter aperire. Et cui cōmissa est apotheca medicamentorū spūalium alijs sic alijs aliter consulere et mederi et augeri et minuire penitēciales satisfactioēs et mutare put hoc pertinere videbit ad dei gloriā et honorē et salutē penitentū expedire.

Est hec nominabim⁹ et numerabim⁹ officia confessoris. hōi er go omniū primum atq; precipuū est officium sanctificationis. Ex quo officio q̄ ad absolutionē et benedictionē ipsius di

uiniq; nominis inuocationē vincula peccatorum disrumpunt in cordibus penitentium. Macule absterguntur gratie infunduntur venie et remissiones penarū gebennaliū et etiam penitentialiū de diuini largitatis munificentia tribuunt. Propter hocq; maxime congruit eidē vt sanctus ipse et immaculatus sit cur⁹ ministerio et per quem penitētes et confitentes sanctificari et sperant et querūt. Congruit etiam et vt in loco sacro si fieri potest et sacra stola ornatus p̄fessiones audiat p̄pter reuerentiaz et sanctitatē sancti ministerij ita vt ipse locus et ornatus ministri deuotione aut augeat aut excitet cōfitentib⁹. Existō officio incumbit idē longe facere penitētes non solū ab execrationib⁹ peccatorū sed etiam a mundo et de hīs que mundi sunt deoq; illos p̄imos facere et in sepa biliter ad herentes et quoties p̄orillos et q̄ illoꝝ sunt in honorem et obsequiū ei⁹ cō

Ecundū officium est of uertere. ficiū iudicādi ex quo incumbit ei vt sciat singulorū terminiq; institutiones p̄pria et ipa crimina ad inuicem dinoscere atq; distinguere videlicet vt sciat exurendū esse apostatas spūalem immactandū esse domino sacrilegiū et exheredandū esse cum tota posteritate reū maiestatis et lapidandū esse adulteros et suspendendū seu crucifigendū latronem et submergendū esse pyratam et illusionib⁹ ac p̄tūmētijs alieni honoris raptorē et refigandū esse seruū fugitiū et sepeliendū esse viū p̄ditore apostatam aut spūalem intelligim⁹ oēm peccatore xpianū eo q̄ post susceptas ritū xpianū et participatōes sacramentorū a deo recedēs p̄ mortale peccatū dyabolo adheret factus seruus ipsius. hūc exurendū dixim⁹ igne ire sancte q̄ aduersus semetipm̄ excedere dō totusq; p̄lagrari donec apostasia hōi in eo penit⁹ p̄sumat vel igne tribulationis p̄nialis vel igne spūsancti qui p̄pe charitas nūcupatur. iuxta hūc modū et sacri legum oēm xpianū p̄ctōrem dicimus qui templū dei vel ipsemet ē in seipso violauit occidens in ipso homines sc̄s spiritualiter p̄taminatione peccati. euerit edificatū et tutū et bonorū operū subuertens excussit incēdio sc̄s ire et inuidie aut odij aut cui⁹ cunq; alteri hui⁹ pestis et hoc ē q̄ legis p̄ma ad 1 Cor. iij. Sigs templū dei violauerit disperdet illū deus. Templum em̄

dei sanctus est qđ estis vos. Et iterū. Ne
scitis quia templum dei estis. et spiritus
domini habitat in vobis. Templū inq̃
sunt omnes christiani opere spūs sancti di
catum et cōsecratum vt dicit Aug⁹. Veri
to ergo tam nepharius sacrilegus disper
dendus atq; mactand⁹ dñō hoc est in ei⁹
seruicio totus cōsumandus ita vt nihil sa
crilege istius exsecratiōis in eo remaneat
inconsumptū. Sic et reum maiestatis di
cimus esse exheredandū et exterminandū
esse cum tota progenie sua. Verbi gratia
Gornicator hoc ē reus maiestatis diuine
scilicet contra cuius honorē et dominatio
nem inimicū etiam capitalem id est dya
bolum in castrum seu ciuitatē quā ab ipso
est singulari omagio ac ligio tenebat id
est semetipm̄ introduxit dominūq; eius
dem feudi mortalis peccati seruicio atq;
seruituti illum cōstituit ipsoq; ciuitate vt
castro deo quantum in ipso est exhereda
uit seq; a deo recedens dyaboloq; ad he
rens hostē dei efficit fornicator ergo reus
est maiestatis huius genus seu pgenies
sunt fornicationis cogitator fornicatiōis
concupitor fornicationis delectator. In
fornicationem consentitor fornicatiōis p
petrator fornicatiōis iterator fornicatiōis
assuetor. Deinde excusator defensor glo
riator. Cognati vero eius atq; p̄p̄inqui
sunt p̄locutor p̄curator receptator simili
ter intentor seu infamator. In quibus vo
luntus vt intelligantur exornator turpiū
q; cantilenarū decanator. Et omnimodo
quicquid est huius turpitudinis adiutor.
Tota ergo ista maledicta pgenies exter
minanda est cum ipso capite suo scilicet for
nicatore. Adultera vero lapidanda erit q̃
sp̄reto honorabili p̄nubio qđ cum rege re
gum christo domino p̄traxerat in baptis
mo sp̄retoq; regis celestis dotalitio oim
corruptionū atq; lenonūq; vilissimum eter
naq; damnatione a celesti regno fore bā
nitum dyabolū patibuloq; infernali abs
q; ulla spe redemptionis ad iudicatum
obiecta veste preciosissima ac speciosissi
ma omniumq; virtutum decore ac varie
tate cōtexta nuda et ignominia plena pec
cando seq; nec erubuit nec verita est. Me
rito ergo lapidanda est durissimis obiur
gationibus sacrorum eloquio: nūm q̃ sunt
lapides limpidissimi detorrente quibus
quondam percussus est goliath a dauid
Sicut legitur. 1. Re. xvij. Plena siquidē

adulterarū lapidatiō erat i lege. Sicut le
gitur Leuiti. xx. et Johan. viij. Lapidatiō
autem hic duobus modis faciendā ē vel
vt audeat penitens frequenter mordina
tissimos doctores et predatores qui scilz
durius peccata reprehendendo p̄cucunt
Vel si ipe penitēs sacris litteris fuerit eru
ditus hoc ipse faciat semetipm̄ duriter ac
sepius obiurgando donec omnino cōfra
cta cōminuta atq; contraria sit adultera
anima eius Quia vero etiā fustigatio pe
na litteralis id est flagellatio p̄uata in
iungēda est ei vt adulter peccati sui reco
lat ad confusiōē adducentem gratiam et
gloriam. Sicut legitur Eccl. iij. et ipm̄ adul
terum pena cōfusa vindicet. Juxta hos
modos psequendum est de alijs vt spi
ritualis pirata iniurgatur in mari lacris
marum et alieni honoris raptor hoc ē am
biciosus et inanis gloriator p̄p̄ijs irrisio
nibus atq; cōtumelijs aut alienis efficia
tur non declinans ab eas irrisiōes vt
p̄bra nisi p̄pter dei honorē et ecclesie scā
dalum irrisiōes etiam et subsannatores
suos habet vt iustificatiōis sue ministros
et executores et t̄to amplius eas diligit
quanto ipsi magis gratis hoc est sine sum
ptu curie sue iusticijs exsequitur. Alij em̄
ptores non absq; sumptu et mercede tor
tores habet atq; carnifices Penitens vo
tales habet quales dixim⁹ qm̄ nō solum
vicio sed etiā improbe se ingerit vt curie
ipias penitentis iusticiā sine iustificatiōis
absq; diminutiōē et fictione dulciter ex
ercent Sepeliri vero vicū intelligim⁹ in
cludi penitētem in reclusorio et intrudi in
monasterio vel a publicis cōspectib⁹ atq;
spectaculis quolibet mō secludi vel occul
tare p̄terite vite turpitudinē noue ac san
cte cōuersationis decore. Solem⁹ autem
viuos sepultos p̄p̄ie intelligere eos in q
bus adhuc qui viuūt qui lem peccati vo
luntas. Sed timore ac pudore nō mani
festatur operib⁹ ymo clausa tenetur non
audens exire in luce; manifestatiōis. Si
militer et regularis p̄fessionis omnes in
quibus vetus homo viuūt voluntate pec
candi carnalibus cogitatiōibus ac desti
derijs nondum extinctis sub habitu ve
lut sudario et sub aggere claustrali; ob
seruantiarum velut tumultu viuunt sepul
ti viuūt iniquitū veteri hec autem pena
videlicet sepultura viuētis magnorum
scelerum pena est apud iudices seculares

Uer put hic intēdim? nisi de tumultis istis
 Prumpentes exeant in testimoniū infer-
 nalis ac dyabolice resurrectionis facile in
 ipsis tumultis extinguitur ppter quod pe-
 riculosissimū est penitentibus et horrendū
 spiritualib? oculis sepultos huius exire
 de tumultis et vulgo mortui equitantes et
 armis dimicantes et in hastis ludentes
 familia exercitus herleckim dicuntur apō
 gallicos. apud hispanos vero exercitus
 antiqu? de his vero et de huiusmodi in-
 tractatu quem de angelis et demonibus
 ceterisq? spiritualibus ac nobilibus sub-
 stantijs deo fauente et deo comite scribe-
 re pponim? prout nobis celitus donabi-
 tur dicemus.

Etiam officiū confessoris officiū
 est pacifici inter deum et peniten-
 tem mediatoris. Ex hoc autem of-
 ficio incumbit ipsi primū nosse modos et
 vias quib? pax reformari solet etiā apō
 homines inter discordes qui sunt septem
 in uniuerso. Primū est iudicio. Sicut les-
 gitur Prover. xvi. Iudicium determinat
 causas. Siquidem si penitens qui et pere-
 at in foro penitentiali et iudicio illius stet
 secundū omnes partes illius iudicii quas
 in pcedentibus nominauim? et numeras-
 uimus pacem habebit cū deo. Nihil em
 ultra id quod iure deo adiudicandus est
 a penitente regere potest In quib? om-
 nibus primū est ut deo possessionē fundi
 quo ip? penitens iniquissimeq? spoliavit
 restituat. fundus autem iste ipemet peni-
 tens est. Secūdo ut de fructibus medio
 hoc est toto peccati tempore amissis ante
 ingressum lris deo per cautionē siue satis-
 factionem cū alias nō possit satisfacere. hec
 autem cautio intelligēda est firmitas bo-
 ni ppositi non votum non iuramentum
 nec etiam pmissio simplex Nullus enim
 horū trium exigendū est a penitente ne
 fiant laqueus maioris ruine De his autē
 in alio tractatu de penitentia nos lacius
 diximus penas vero spirituales et nō nul-
 las corporales q̄s dei iniuriator atq? male-
 factor penitentiali iudicio sustinere debz
 p parte numerauim?. Genera vero pati-
 bulorum siue tormentorū in tractatu quē
 de passione dominica sc̄psim? diligenter
 et nominata et elucidata sunt. Secūdus
 modus reformatiōis pacis dicitur vulga-
 riter legitima inquisitio per quā de iure
 vtriusq? partis litigantiū constet vbi vtrā

q? partem cōtentam esse oportz eo quod
 per inquisitionē ad eam pertinere inueni-
 tum fuerit Si inter deū et penitentē in qui-
 sitione de vtriusq? iure per fidelem ac ve-
 ridicam attestationē ipsius penitentis di-
 ligentissime facta. Nihil amplius sibi ve-
 dicet penitens quā quod eidem inquisitō
 donauerit hoc est solam cōfusions in sa-
 cie solamq? culpam atq? penam culpe de-
 bitam et generaliter omnia bona deo tri-
 buant sibi mala Sicut legitur Daniel. ii.
 Nobis confusio faciei tibi autē dominus
 deo nostro misericordia et ppiatio. Nihil
 enim amplius ad se p̄tinere miser pec-
 cator inueniet per actissimam examinatiō-
 nem inquisitōnem quem culpam et pe-
 nam meritam quibus si cōtentus esse vo-
 luerit et in omnibus dei bonis nihil se p̄-
 fus iuris se habere recognoscens ea deo
 dimiserit nullū de cetero nisi de mādato
 eius aut bñplacito vsurpaturus pace ha-
 bet cū deo vbi iure suo contentus et ius di-
 uinū quantum est de pposito eius et vo-
 luntate non inuasurus. Tercius modus
 reformandi pacis dicitur per consensum
 siue corde ad cor fit autem pax per hanc
 viam inter penitentē et deum cū penitēs
 ad cōfendendū diuine voluntati indu-
 citur vicijs ut facere velit siue cōsentiat. p re-
 cupanda dei pace et amore quod eum fa-
 cere lauerit diuine beneplaciti voluntas-
 tis. Confessoris autē est nosse in parte vo-
 luntatem diuinā hoc est quā satisfactiōes
 ab vno quoq? penitente p peccatis suis
 deus gratam habeat et acceptas. Quartus
 modus est arbitrio complacito per quas
 pax inter penitentē et deum reformatur
 quotiens penitens arbitrio hoc est bene-
 placito cōfessoris omnino se subdit com-
 mittit et tradit prudentis em ac fidelis cō-
 fessoris voluntati ac beneplacito causas
 quas aduersus habz deus similiter cōmisit
 ut ita dicam? in ei? bñplacitū irascibiliter
 ac irrevocabiliter cōpromisit Sigilliq? p
 prii appensiōe hoc est filij p̄prij suspensio
 qui est figura et caracter substantie sue. Ex
 pmo ad hebre. ac litteris euangelicis cō-
 promissio formauit Math. xvi. Quin-
 cunq? ligaueris quodcunq? solueris mis-
 rationē eius p̄tra quē peccati est seu deli-
 cti. Sic et penitēs deo pacificat cū bene-
 placito diuine miserationis omnino se tradit.
 Sextus modus dono vel p̄cio. Interdū em

¶ dicit quis pecuniā vt redimat sibi pacē
quoniam pax fit inter deum et penitēte
et cum ipse penitens de consilio confesso-
ris aliqd eorū que voti sunt domino dō
offert dat sicut est ingressus religionis as-
umptio hierosolimitā peregrinationis
et hmoi alia dona ideo vocam^r qā gra-
tuito et non ex debito offeruntur Que ve-
ro mandatorū sunt siue in precepto non
dona licet debita nō donata sed reddita
sunt dicēda. Sepimus modus est victo-
ria que interdū bellis fiunt pacē imponit
et inimicos in subditos et seruos cōuertit
¶ Si interdū vincit deus penitētes aut be-
neficijs aut flagellis aut simul vtriusq;
itaq; vt rebellare aduersus eū de cetero
vel non audeant vel non velint quin po-
tius deo seruiant vel non velint quin po-
tius deo seruiant subingati ad pacē vero
penitentes inducere vrgentiū ac effu-
cacissimū est eisdem ostendere quanta in-
stantia per legatos suos doctores scilicet
et predatores rogare non cessat ea q; pa-
tis sunt ac si rebellionē nostrā vinci formi-
darent ac si de nobis vindicare non pos-
sent nec rogare solū contentus est sed eti-
am redimere et emere toto precio diuitia-
rum celestiu et regni sui. Intātam autem
insolentiā ymo dementiā nonnulli pecca-
torum ab alienati sunt vt nec verbum de
pace ista hoc est sacras exhortationes au-
dire dignent^r. et attende q; oēs isti modi
pacificationū re vniū sunt facieb^r atq; res

¶ Quartū officium cōfess^r spectib^r
q; foris est officiu medici siue medi-
cantis ex quo etiā conuenit ei nos-
se distinctionē et diuersitatē pulsūz id est
motuū cordis q; sunt desideria. Eius em̄
est nosse si desideriu reuertendi ad deum
in penitēte forte est ac validū. si vitalis ca-
lor hoc est viuificatio dilectio q; deus est
fortis est in eo autē debilis si sudor lacri-
marū multus an paucus. Si vniuersalis
hoc ē omnia mēbra lauans omib^{us}q; su-
perfluens ac superinundans vt p omniū
mēbroz male administratis officiis fluat
qd est cū ipse penitēs lugeat sigillatim pec-
cata que oculis ppetrauit et que auribus
et ita de alijs mēbris. Amplius. si ipse
sudor fortis fuerit ita vt causam et radicē
morbi spūalis expulerit. ita vt nullū eius
vestigiu in corde penitēti remanserit.
Postmodū incumbit ei scire de ipsa satisf-
factione q; dicta debz esse et medicina pa-

riter penitēt de quo aliqd supra dixim^r.

¶ Quintū officium confessoris est of-
ficium obstetricis de quo Job. xvi.
Obstetricante manu dei eductus ē
coluber tortuosus. hebreē siquidē mulie-
res obstetricandi habent scientiā. Sicut
legitur Exo. x. hee mulieres intelligūt cō-
fessores ppter familiaritatē per quā secre-
tissima absconditissimoz peccatorū eis dē
creduntur ac reuelant^r. Sicut obstetrici
b^r parientes mulieres ea q; maxime eru-
bescent maximeq; abscondita esse nolunt
detegunt et cōmittunt. Secūdo ppter su-
auitatem cōtractandi et educendi partū
renellū. Tercio ppter muliebri benigni-
tatis et cōpassionis dulcedinē. hic ergo
tota vigilantia studendi est cōfessoribus
vt cantissima sit eoz suauitas suauissima
q; cautela in ducēdis horredissimoz pec-
catorū monstris in lucē confessionis et p-
cipue ignominie passionibus id est extra
ordinarijs peccatis carnis et generaliter
omib^{us} illis que maxime erubescētia et
confusione ora penitētiū obstruūt et per
confessionem ea egredi non sinunt.

¶ Extum officiu est amantissimi pa-
tris. Sic em̄ exapiendus est peni-
tens a cōfessore vt ab amantissimo
patre filius rediuit^r hoc est toto gaudio
et agratulatione toto applausu atq; festiui-
tate. Sic em̄ illum recipit pater misericor-
diaz quē admōdū legē Luce. xv. de filio
p̄digo reuertente.

¶ Eptimū officium ē matris dilecte
et munusculis puulo blandientis
ad bona q̄libet inuitatis. De hoc
Osee. ix. Lactabo eum et adducā in solici-
tudinē. Et iterū ysai. lxxiij. Ad vbera porta-
bimini et supblandietur vobis quō sicut
mater blandiatur filio ita ego cōsolabor
vos Et hoc quidē de penitētia finē facie-
mus p̄mitterēs multa p necessaria atq;
salubria que nos alibi dixisse et scripsisse
memim^r et in aliorū scriptis legisse. mul-
ta autē hec diximus ad elucidationē ipsius
sacramenti. Multa etiam vt viā sacrarū
exhortationū p̄dicantibus apiremus vbi
p̄bationes inducere superfedimus eo q;
narratio p seipam illa sufficiēter declarat

¶ Quinto loco in ordine sacramēto-
rum ponem^r matrimoniū. Inci-
piem^r ergo auxiliāte dō et dicem^r
qd matrimoniū est sancta sanctificatiō et
p̄fecta societas maris et femine in gñe hūa-

no. siue vinculum siue necessitudo que eos
huius societatis facit inuicem sui in alter
utrumque debitores. Si quidem natura humana
velut arbor nobilissima et dei agricolis
plantato preciosissima velut ex duobus ramis est
masculi scilicet et femina cuius iudicium est vis ge
neratiua que ambobus istis ramis in se
indita est. In neutro vero eorum comple
ta. Sed partem sui habes in altero et partem
in altero. Quodadmodum et semen humane
generationis ex neutro eorum totaliter est
primo parti ex altero et partem ex altero. Non
enim solum semen masculinum generationi hu
mane sufficit aut solum femininum. sicut nec so
lum coagulum aut solum lac ad generationem ca
sei sic neque sola masculinitas que est virtus
abscondendi se siue a se semine actiuum ad
generationem quod est sicut coagulum. Neque so
la feminitas que est virtus abscondendi de
se siue a se semen passiuum ad generationem
quod est sicut lac ad generationem casei. Non
inquit altera istarum sola virtus coaguli ne
que virtus lactis per se virtus generatiua est
casei. Quia autem semen masculinum a se semine femi
ne sicut coagulum fuit et sicut lac et legis
Job. x. Nonne sicut lac multasti me et sicut
caseus me coagulasti. Neque figura mem
brorum genitalium tantum iudicium est seu testi
monium masculinitatis aut feminitatis. Luz
in quodam genere animalium mas semine res
cipiat aut membrum genitale femininum tan
tum habeat id est portat et matricem femina et
ecce contrario masculina membra habeat iudi
cium homini certissimum est ipse fructus id est
ples que non potest esse nisi duorum fructus
aut et arbor quasi correlatiue ad inuicem
dicuntur nec accidit unquam nec dicuntur ut fru
ctus unum numero multarum arborum. Quas
re manifestum est masculinum et feminam arbor
re non semen esse in specie humana ex duobus
bus ramis et vim generatiuam integram atque
completam in tota arbore et in utroque ramo
rum huius prem sui habere ut diximus.

Amp. natura non adiuvat masculinum et
femina unum et unam in opere generationis
Impossibile enim est ut adiuvet unum et du
as aut duos et unam. Quare manifestum est
totalitatem et integritatem huius arboris in
duobus iam dictis ramis consistere cum
nec opus generationis perfici nisi a duo
bus dictis ramis simul adunatis nec fru
ctus esse possit nisi ex duabus naturaliter
Nullus enim naturaliter vel est vel esse potest
nisi duorum. Et propter hoc quicunque natura

liter hac operatione naturali sola nascuntur
in specie hominum filii hominum in scriptura
tam crebro nominantur.

Is autem ita positus dicimus quod nec
est adunatione maris et femine so
cialis esse et sancta hoc est vincu
lo societatis quam supra nominavimus affric
et suadetur et preciosissima fructus suus arboris
nobili et servanda ipsa fructificatio perit
aut fructificatio per sodomiam et publicam ac
pstitutam fornicationem perit fructificatio id
est opus generationis siue sanctificationis
ga inuulter agitur quantum ad fructum pre
ter vinculum aut sancte societatis maris et fe
mine. Et si fructus interdum ex opere gene
rationis exoritur aut ex parte aut ex toto
perit. Cum non sit qui custodiat natiuitatem edu
cet erudiat et alia necessaria ac salubria pro
li pudeat aut innumera et intolerabilia
nature pariter et gratie patris deimonia.
Quis enim erit in tanta miseria constitutus
pudeat et in tanta indigentia possit cum
ignoretur de quo plebs suscipit. Quis autem
impugnando ea occasiones tante miserie
et indigentie dederit cui possumus et indigne
ter fuerit omnibus libidinibus pstitutis
Appet ergo immanitas atque pudes odior
bilissimarum et execrabilissimarum bestiarum so
domite scilicet pstituta ac meretricie fornic
tionis Si quidem bestie quasi vastitie dicte sunt
a vastando secundum ysidorum hec autem unum
diffime belue non sola mobilia ac primo
nia vastant eorum qui sporadissimam turpitu
dinem earum pfecti sunt Sed etiam corpora
velut infernales ac dyabolice sanguisuge
et immundissimarum fluxus dissipant et consumunt
Et hec quod devastaciones pene nulle sunt co
patione duarum quas faciunt velut enim pestes
seuissime ipsa semina humane generationis
non expectantes eorum siue partem pfectant
et perextinguunt. Nobilissima ergo uniuersa
se nature arbore seu planta scilicet humana
naturam fructu suo preciosissimo in unum
prolis orbant. Quapropter et in celum ipsum
confergere contra pestes istas qui in unum
ros ciues propriunt et terra armari cuius ple
nitudinem et habitationis deorum tanta sui
parte pcedunt ac mutilant Ipsaque natura
humana toto furore exardescere debet
cui fructus et munus proles in ipso semine
generis absorbet et deuorat. Si enim inimi
cas humane nature bestias lupos atque ser
pentes quarum seuitia tam paucos homines

deuorat et consumit. Reliqui hominum tanta ira et odio merito impugnant et persequuntur. Quanto fortius contra bestias istas infernales gladio et igne totiusque studiis ac viribus pugnandum est usque ad ipsum extremum. Si eruca et erugo ceteraque huiusmodi pestes que non nisi detrimentum olerum aut aliarum modicorum et vitium faciunt tanto perire eunt. Quid contra istas faciendum est humane nature. si propter semina custodienda agris armant agricolae fundis et lapidibus arcibus sagittis ut coruos et coruinas a deuoratioe ipsorum arceant et diffugent. quanto fortius a beluis istis immanissimis ac crudelissimis humano semini ac generi pugnandum est. Et si ergo non alia de causa contra bestias istas seuissimas ac pestes infandissimas amore tam ipsi naturae quam nequiter quam tam atrociter impugnant omni gladio et igne pugnandum est multo fortius amore gratie. dum enim naturam aut extinguunt penitus aut execrabiliter inquinant nec gratie nec glorie in parte illa quicquam relinquunt. Merito autem clamor sodomorum multiplicatus ad deum ascendit. sed dicitur Genes. xviij. Clamor inquam naturae seu violentiae in tam nepharia sui abusione patientis contumelia. intate abominacionis iniquatione detrimentum et facturam. intanta sui fructus damnificacione. propter has iniurias quae a sodomitis natura paciebatur quasi clamore multiplicato clamauit ad deum. Et est aduertendum quod istius spurcissime libidinis vesania usque ad polluentes angelos ausum suae presumptiosis erexit quod angelice pulchritudinis et puritatis ipsius nephariae istius libidinis rabies parat. Et quod etiam angelicis officiis id est diuinis laudibus et sacrificiis ceterisque sacris ministeriis consecratos tam clericos seculares quam sacerdotes inquinare non veretur. Et cum huius spurcie clamor solus ad quorundam ascendere potuerit nostrorum temporum fecit ne dicam finibus in ipsos celos celorum. id est cetum claustralium nephanda execratione debachatur cuius ignominiosissime ac pordide passionis turpitudine tanquam execrabiles ut quod ea homines se polluerunt quasi hoc non scirent deus multiplicatus inde clamor factus diximus ad eum ascenderit. Sed tanquam aspectu hoc probare volens descendit. In quo facto quod sit ei odibilis nephanda ista flagitiositas duabus rebus ostendit.

Primum in hoc quod ipsemet ad iudicandum damnandum et vltiscendum scelus istud ita detestabile per semetipsum licet in angelis descendit. Secundo quia ipsa quattuor elementa contra pestem istam commouit et excan descendere fecit et ignis est adurens cum sulphure et aer concutiens et subuertens tanquam tempestas et terra absorbens atque deglutiens et aqua submergens contra tam execrandum nephas diuino nutu et imperio velut densa ta acie pugnauerit. Quoniam autem ignominia sodomica et prostitute ac publice libidinis fornicatio ipsam nature humane fecunditatem ad sterilitatem redigunt. Huiusque diuine plantationes nobilissimum fructum in ipsis seminibus suffocant et praerungant. Et hoc tam euidenter tanquam indubitate supracuius est indicamus contra istas immanissimas beluas disceptare rationibus. Sed hoc solum refecare predicandum est publiceque clamandum ut tanta seueritate diuine iusticie semel damnate bestie ferro et igne exterminentur. destructio enim et vastitas quae facit sufficere debet ad destructionem et exterminium ipsarum.

Unc autem descendamus ad destruendum quoscunque concubitus praeter matrimoniales. et ostendamus quod concubinatus diuinus illicitus est. Incipiet ergo ab alio dicimus quod voluptas luxurie non debet causa esse cuiusque operis. Sicut neque cupiditas aut superbia aut aliquid alia homini pestium. Omne enim opus quod datur ad vicium seu peccatum vicium est et peccatum. Et si enim arbor creatura dei est et bona sit tamen male amans illam et male plantans et male agricolans eandem male agit et culpabiliter. Siue enim plantetur ad luxuriam siue ad auariciam. siue ad superbiam exercendam certum est quod male plantatur licet bona ipsa sit et bonum. Idem est de seminatione triticea et cuiuslibet alterius grani quantumque bonum salubre vtile ac necessarium sit. tamen si seminetur propter malum inde faciendum ipse tamen qui seminat peccat et non solum in seminibus corporalibus ita se habet. sed etiam in spiritualibus. Qui enim seminat quantumque salubrem ac necessariam doctrinam ex mala intentione quemadmodum heretici qui interdum vera ac salubria seminant. ut falsa dolose admisceant et ut eis deus in falsis creditur manifestum est eos peccare et male agere et seminationem eorum licet sit verorum

ac salubritū malū eē, eo q̄ seductoriā z fal
lācem. Manifestū ergo ē bonitatē fru
ctus aut etiāz seminis quācūq; sit aut
etiā gliscūq; sit hoc ē corpālis siue spiritu
alis nō phibere seminationē aut planta
tionē eē malā. Seminatio em̄ z plantatio
ceterēq; opationes ex causis suis. alijsq;
circūstancijs bone aut male sunt. Nec suf
ficīt bonitas eius q̄ ex quacūq; operatio
ne puenit bonā efficere operatiōē. Alio
quin p̄dīno inde z accusatio iudeoz con
tra xpm̄ dñm nō solū bone sed etiāz opti
me ex necessitate fuissent. Cum ex eis mū
di salus z redemptio quodāmodo proue
nerit. Quē ergo cōmixtio maris et femine
in natura humana re ipsa z subiecto semi
natio prolis que vtiq; ples magnū natu
re ē z magnū dei opus atq; mirabile neces
se ē si ex mala causa vltentione facta fu
erit nec phibeat hēc bonitas plis. neq;
obstabit quin mala sit. mala ē aut omnis
opatio p̄uata debito fine. Quia ergo cō
mixtionis seu seminationis finis debitus
z primus ē fructus prolis, Manifestū ē
si isto fine p̄uata fuerit ipsam esse malā.

Amplius. si p̄p̄ voluptatē tñ sit cō
mixtio maris et femine cū debeat esse fru
ctus prolis. Manifestū ē ipsam cōmixtio
nem eē abusuā. Abusio enim est deor
sio a debito fine in aliū. z hēc abusio con
tra naturā ē vt inimica sodomia. Am
plius. qui tactat semen tritici vel alterius
grani in agro non intentione vt fructus in
de subcreseat. Sed aliq; alia quacūq; ex
causa quātū in eo est nō solū nō seminat
sed semē dissipat atq; dissipat z agro pari
ter z femine abutens. Cū alius vsus sper
fionis seminis in agro in quātū ager ē nō
possit esse q̄ seminatio. Amp. manife
stū ē vim generatiuā tam in mare q̄ in fe
mina ad opus generationis z fructū q̄ p
les ē z nō ad voluptatē licet voluptas hu
ius operis incidat vltaccidat. Qua p̄pter
vri instrumentis genitalib; seu genitiuis
ad voluptatē tñ ē abuti eis dē z p̄pter hoc
peccare. Peccatū em̄ ē declinatio a rectitu
dine. Quare declinare a rectitudine vsus
debiti siue a recto vsu peccare est. Am
plius. cū pedes creati sūt ad gressū si quis
eis vti velit ab aliud q̄ gressū phibeat et
comoditatē nullā auferat manifestū ē euz
peccare abusione. Hoc autē dicim; q̄a pe
dibus ad calcēdas vias vt vinū inde exp
mas. Et alias mltas comoditates vti pos

sumus. Voluptas autē carnalis non solus
nullā comoditatē affert. Sed etiāz como
ditates spirituales auferit z prohibet z le
ipa p̄nitiosa ē. Est em̄ in se ipsa velut vinū
inebrians mentē humanā z velut declina
tio rigore eius et virtutē eius emolliens z
eneruas et om̄ino virilitatē ei; effeminās
Et est velut caligo oculos mentis obre
brans et velut aqua p̄funda mētē im
mergens et velut laqueus z vinculū ipas
captiuas z velut toxicū ipam. Et quonias
contraria ē spiritūalibus z sublimib; gau
dijs z ab illis anima būenāz om̄ino auer
tit palatū cordis adeo inficiens vt nullas
bonū sublime ac nobile ei dē sapere p̄mā
tat sicut et ecōtrario ē vt q̄bus spiritūalib;
z eterna sapiunt quiq; palatū cordis spiri
tualitū deliciarū habent sentitūz eis nec
cessario desipiūt et abominabiles sūt deli
cie corpales p̄pter qd q̄ eas gustauerint
ab his id ē a corpore alibus tanq; a spurci
cijs et abominationib; fugiētes lōge se
faciunt. Unde Aug⁹. Būstato spiritū desi
pit omnis caro. Etyms ex sanctis p̄ribus
in vitas patruz abominatio ē deo om̄is
voluptas carnalis. Quare manifestum ē
voluptatē carnis tanq; pestē bonoz spiri
tualitū vastatricē z exterminandā esse q̄te
nus natura patit z fugiendā z eā maxime
q̄ in ope generatiōis carnalis. Quemad
modū dicit Aug⁹ in libro soliloquiorū
Nihil adeo animos viriles effeminat vt
bil adeo animū ex arce virtutis deiciat vt
mulebria blādimēta opus quidē illud si
ne quoyroz hri nō potest. Illa ei maxime
ē z captiuas z inebrians z effeminās ma
merges z obtenebrians mentē humanā ma
gisq; absorbēs. Qd si ipsa nō tā fugienda
ē q̄ etiā exterminanda q̄ten; būane corporis
p̄tionis infirmitas patit z nature fecūdis
tas p̄mittit. Manifestū ē p̄p̄ ipsā obne
dā nihil eē oīno facien dū. Temperada er
go et frenada ē ibi vbi effugi aut extermi
nari penit; nō potest. Et q̄ multiplicatio ei; est z
p̄cubinariū z etiā vroz effrenatio ei; est z
excessus eiusq; maior inflamatio. Mani
festum ē nec p̄cubinas neq; viroses ei; mul
tiplicadas. cū ei morib; z sublimibus bo
nis hoc ē spiritūalib; z eternis totatū ina
tendere debeat mens būana vtpote ad il
la obtinēda creata z cōdita debeat. Imo q̄
rū ac desiderijs ardere illā debeat. Imo q̄
tenus potest oporteat cōtrariū amorū con
trariorūq; desideriorū flamas necesse ha

bet aut extinguere si pualet aut saltem p
posse repmere. Quare necesse est intenciam
huius flammam aut omnino si potest a se
auertere aut saltem minuere hoc e quatenus
potest. Potest autem vsq ad vna. Una em
sufficit indubitate no dico estrenare luxu
rie sed repse concupiscencie et ad humane vere
cundie modestia temperare. Ex q etia ma
nifestu e q salubre quaq vile sit bonum
ginitatis et pincie du qcad detrahatur
concupiscencie carnalis? spiritualis? deside
riis addit. Et diminutio corporaliu deside
rioz ac delectationu augmentatio sit spiri
tuali. Quapropt psumptio et extermina
tio istoz plenitudo erit et psumptio illoz.
Ipa et experientia certissimu e q quibz ista
minuitur augent illa et everso. Qd ve
re intelligebat q dixit. Renuit p solari ani
ma mea volens vii felici pmerito amissioe
solationis delectationu spaliu seu corpo
raliu solationu deliciarum spiritualium et
eternaru saluberrimo pilio communicare.
Amplius. quoniam inter vnus maris
et femine comixione opus generatiois p
ficatur et fructus plis consequitur q finis
e et fructus virtutis generatiue ppter quem
solu et creata e et mari et femine indita si
curiam in pcedentibus diximus necesse est
vradinuicem pactione iugali se obliget sa
cies societatis vinculo se obstringat ita vt
non sit alteri liberu arbitriu alteru relin
te vt queadmodu associat eos natura ad
opus generationis sic et eos associat iu
gale vinculu ad vite punionem ad prolis
educationem eruditionem totaq consequente
eius de puiione. Hoc ei natura in omi ge
nere ad ius et taq legem ac statutu dei om
nipotentis ostendit. Si ei obligati viri cou
galii pactionu vinculis vxores tam leui
ter tanto piculo tam iparu q plis taq
sepe dimittit ac derelinquit qd hieretibi
tanta e ineruditio sensui humanoz tata
q lubricitas et incostancia atq pueritas
humane volutatis. Si ei mala q puene
runt ex huius discidijs et discessionibz quibz
mares feminis no abhorret vo mrimoni
ali alteru p stulticia sue voluntatis dimis
sit. nec numeru habet nec estimationem et
am et magna multitudo viroz et muliez
vinculis mrimonialibz astricti sibi inuices
adherent absq sepiatione quata eet a vni
et inmensitas huius maloz si nullu et nullu
mrimonialium vinculo obligatio reti
nem. Quia ergo pleges atq statuta ptra

mala voluntaria humano generi cosulic
necessario p lege atq statutu occurrendu
fuit. Quare lex statuenda fuit de necessita
te de mrimonijs cotrahendis atq seruandis
de fornicationibus et sodomis exter
minandis. Et sicut cohercendi fuerunt homi
ues p legem posita a spurcieis sodomozum
et fornicationu ita et compellendi fuerunt ma
trimonialis societati et federis inire con
sortia vel quod e perfectio ymo angelice
puritatis seruare scilicet coporis castitate.

Amo. aut frenada e ista bestia. bestia
scz concupiscencie carnalis tante indomabi
litate taq ifrenate impetuositati aut no
Qd si in nullo frenanda vel restringenda
est quid restat nisi vt habeat natura hui
na in omia flagicia non solu sodomitica
sed in alias etia nephandas abhominati
ones ac detestabiles spurcias ita vt nec
etiam a punionem brutoru animaliu co
stineat. Si vero restringenda eam dixerit
sed vlu mulieru limitanda quemadmo
dum pfidus machometus in lege sua di
xit vt casti essent omnes preter qua in mu
lieres. qui etiam voluit vt vnusqz viroz
quattuor haberet vxores legitimas em
pticias vero et captiuas qt vellet et exhibe
re posset. Et hic quida error: multas habz
destructiones. pimu quia viroz et mulie
rum similis est in parte ista conditio nisi
q concupiscencia muliebri vebementior
est. et ppter hoc magi fuit ei consulendu
de multitudine viroz q viris de multitu
dine vxoz. Quare statuendu fuit iuxta p
fidias ipsius vt vnaqueq mulier iuxta ve
bementia libidinis sue et possibilitate di
uiciarum suarum seu facultatu habere mul
titudinem viroz. Qd neq natura patif
sicut ostendim? neq vnqua aliqua ex mu
lieribus hoc attentare presumpsit. Scdo
ipsa natura contradicit cu naturaliter no
sit tanta maior multitudo feminaru qua
viroz vt vnusquisq viroz posset habere
multitudinem muliez. Natura ergo ipa
manifeste contradicit huic errori que ma
res et feminas in specie humana numero
pene pficiat absq excessu sensibili seu p
ceptibili vbi pculdubio si excessus a parte
masculoz numeri esse verisimile aut e
speciei humane que pudentia diuina re
gitur et ad ministrat. Et sicut adiuuat ma
sculum et feminam et vna ad opus gene
rationis. ita etia pcreet vnu et vnaz non
vnum et multas neq vna et multos. Cu

est ipsa natura vel species humana velut
ager diuina virtute secundatus et largita
te redundans mares et feminas velut ar-
bores vt diximus idita virtute generatiua
fructiferas in se producat. nec sint fructifere
arbores iste nec consistere possint nisi ex vi-
uis ramis maris scilicet et femine sicut nullus
ex ramis istis absque paratione sibi congru-
enti virtutis generatiue naturaliter nascitur.
ita nullus sine congruo adiutorio et consor-
tio sui corporis naturaliter nascatur. Qua-
re verisimile est et perfectione nature necessarium
diuineque prouidentie illam regentis et admi-
nistrantis convenientissimum vt naturaliter
numero pares nascantur mares et femine
in vniuersitate generis humani. Am-
plius. Ipsa natura contrarietatis hoc ipsum
requirit contraria et veri nominis in omnibus
equalia sunt naturaliter. Mas autem et femina
masculinitasque et femininitas si nominis con-
traria sunt. Quare et virtutes numero natu-
ra habet equales Sicut legitur Genes. iij.
Masculum et femina creauit eos non est dictum
masculum et femina nec est audiendus Aristoteles
qui dixit in libro suo de naturis animalium
quod femina est mas imperfectus. Eodem est modo
necesse habere dicere quod mas et femina per-
fectaque sententia sapit heresim sodomiticam.
Nos autem dicimus quod masculinitas vis ge-
neratiua est actiua vt supra diximus. Et femi-
ninitas vis generatiua passiva et vtraque est
bona et laudanda dispositio atque perfectio in
suo subiecto et femininitas est adiutrix siue
adiutorium masculinitatis. Quare ergo ex
mare et femina quod ex duobus ramis consi-
stit arbor ista preciosissima et vis generatiua
seu fructificatiua huius arboris erit et con-
sistit ex duabus viribus dictis. Natura au-
tem nihil gignit naturaliter incompletum neque
actiuum sine passiuo neque adiutorium sine ad-
iuuabili neque id quod natum est esse confor-
tem vel herem conforsem sine confore neque vnumque ra-
mum solum natura producit sed arbores inte-
gras. Manifestum ergo est vnicuique ma-
ri femina naturaliter ipsam naturam produ-
cere. Quod autem pereunt vel peste vel gladio
interdum mares interdum femine propter inten-
tionem nature est et actioni est quantum ad ipsam
Quod autem perit de vniuersitate individuorum
humane speciei naturali defectu ac per se
generatiua eidem repatur instanter usque
ad terminum a creatori generationi et cor-
ruptioni perfinitum quem vsualiter vocamus fine
vite presentis et seculi huius. Tercio vero con-

tradicit naturalis equitas atque iusticia po-
tentes ei et diuites sine perfidia machometi
absque iniuria pauperum et impotentium facit
eos sine vxoribus. aut saltem magnam partem
eorum. Quapropter destruetur ager iste di-
uine plantationis per partem magna ramis in-
numerabilibus adiutorio ad fructum ne-
cessario prout et confortio aliorum et amo-
rum iniquissime destituitur siquidem sex decem po-
tentibus in vna regione habere viginti milia
feminarum necessario multos viros ibi fa-
cient esse sine vxoribus cum numerus mulie-
rum eis et aliis viris sufficere non possit.
Hoc autem est contra naturalem equitatem et
identissime sex vt cogatur arbores iste con-
tra naturalem secunditatem steriles esse per po-
tenciam et diuitias superiorum.

Eueramur ergo et dicamus quod cum
per leges et statuta occurrentibus sit
malis quod diximus per matrimonium
autem occurrunt illis malis maxime per virgi-
nitate ei et continentiam in paucis ebuerunt le-
malis eiusdem necessario concedere fuerunt le-
ges et statuta de praehabendis matrimoniis
et fructibus cum eorum sequelis ac accessio-
ribus. Quia vero omnis positio vel con-
cessio debet et consona nature et non contra-
ria maxime sine naturam ipsam constituit
necesse est leges et statuta de matrimonio
concordare nature. Sic ergo vnum et vna adu-
nat binosque tam coniungit ad perficiendam
opus generationis. Sicut lex binos et bi-
nas coniungere debet matrimonium seu ma-
rimonialiter. Amplius. si extrema con-
sistit in duobus necessario et media. Quia
ergo extrema consistit in duobus scilicet vis
generatiua et ples. ples enim non est nisi duo-
rum filius aut filia et vis generatiua duorum
et duarum est vt diximus. Ipsum opus etiam
am generatiouis quod est vnum medium in
duobus consistit scilicet vno mare et vna fe-
mina. Quare et reliqui medium sex matri-
monium quod est quod generandi officium. Amplius.
cum vir et femina coniunguntur in matrimonium
aliter aut dant sibi inuicem plenam alter
vtendi corpore alterius opere generationis
aut alter dat alter non. aut in parte siue pro
parte sibi inuicem hoc concedunt. Si totaliter
et integre manifestum est quod non potest esse ma-
rimonium nisi in vno et vna. Impossibile
est ei esse duas pleno iure aliquid possidere vi-
uissimum ita videlicet quod vtraque illud pleno iure
re possideat. Quod admodum impossibile est
agrum aliquem vel fundum duorum non esse

ita q̄ vtriusq̄ sit pleno iure ⁊ de sermo si
muliter. Si enī plen o iure esset vir iste isti
us mulieris q̄ntū ad vsum corporis sui p̄u
galē non nisi de licēcia ip̄ius posset alia
mulier eodē iure vti hoc autē factū ē cum
pleno eēt alterius s̄m hoc. Postq̄ enī ple
no iure eēt illius alterius indubitanē abs
q̄ licēcia et assensu p̄oris imo ea contradi
ctō liceret eidē eo vti. Q̄ si dixerit q̄ alt
er ius plenū corporis sui alteri q̄ntum ad
vsum corporale alter vero nō. Ecce mani
festū ē q̄ ex altera pte nō ē matrimoniū.
Sed sicut solet dici claudicatio est ex alte
ra parte ppter inq̄stionē consensus. Et q̄
nō dat ius vtendi corpore suo illi alii. sed
ad tempus vt meretrix aut cōcubina aut
amator turpis aut fornicator. Inter ama
tū autē et amasiā ⁊ si sit turpis cōsuetudo.
nemo tamen vocat vīculū turpis societa
tis que ē inter eos m̄rimonii. Consentire
enī ad t̄pus vel dare vsum corporis ad
t̄ps nō ē cōtractus vllō mō matrimonial.
Si autē dicat ita vir volo ita vti corpore tuo.
cū voluero et volo s̄m terti corpore meo q̄n
similiter voluero ⁊ q̄din. Manifestū
ē quonā iste remotior ē a m̄rimoniali cō
sensu q̄ meretrix vel amasiā. Meretrix ei
⁊ amasiā nō sibi totū retinent ius corporis
sui. Ad tempus enī corpus suū vtraq̄ po
nit in voluntate vel potestate amaris vel
fornicantis iste autē totū sibi retinet et to
tū ponit in sola voluntate sua. Qua d̄ cau
sa nō p̄trahit m̄rimonii. p̄culdubio nec
p̄sens eius m̄rimonialis ē vllō mō. sed
fornicatoria t̄m multomin⁹ aut non erunt
vir aut vxor si neuter alteri plenum ius in
corpore suo dederit. Si ei altero solo non
dante necesse ē eos nō esse m̄rimonios p
pter inseparabilem coherenciā ⁊ cōnexionem
correlatiuorū. Multo fortius neutro dan
te alterius ius hui⁹. Q̄ia ppter hui⁹ mas
⁊ femina habebunt se inuicē sicut amator
turpis et eius amasiā et sicut fornicator et
meretrix turpitudine inuicē voluntarie ope
rates. Manifestū ergo ē ⁊ clarū iā nō
aliter esse m̄rimonii inter marē ⁊ femina
m̄rimonii inq̄ veri nois nisi plenum ius
p̄ugalis vsus vterq̄ alteri i corpore suo de
derit. Ex q̄ declarati ē cōsequēter necesse
nec potuisse vnq̄ eē m̄rimonios nisi inter
vnū ⁊ vnā. nec aliquē virū nunq̄ potuisse
scilicet h̄re plures mulieres veri nominis
Quare q̄cunq̄ plures scilz habuisse legū
tur necessario aut oēs fuerūt p̄cubine. aut

omēs p̄ter vnā. Et q̄m m̄rimonia sola dō
mos edificāt. cognationes p̄pagāt. fami
lias multiplicāt. Ciuitates seu poplōs cō
gregāt seu cōadiuāt. ⁊ p̄ illa sola fornica
tionū turpitudinib⁹ ⁊ ignominiarū flagi
cijs ceterisq̄ malis q̄ nūerauim⁹. q̄ adeo
inimica ac pestifera sunt nature humane
apparet euidenter q̄ vtile q̄ honestū quā
q̄ fecunditati nature hūane necessariū et
felicitati future acquirēde expediēs sit ma
trimonia inire iuraq̄ corū fuare. Am
pli⁹. si nō ē sic firma adherencia societas
q̄ maris et femine s̄ liberi sit eis atq̄ licē
ti adinuicē p̄iungi ⁊ abinuicē voluntate
sua discedere cū rarissima inueniat inter
mares et feminas diutina p̄seuerasq̄ cō
cordia seq̄ ex multis inuicē aut odiant fa
stidiāt aut alias cōiūctiones affectnat s̄m
cōmixtiones. Manifestū ē q̄ p̄ibit in
maximo generis hūani eē: non solū edifi
catio dōmoy sed tandē cōgregatio popu
loy ⁊ ciuitatū. p̄ibit etiā pietas parentum
in filiōs ⁊ filioy in parētes: p̄ibit innūe
re necessitudines hoc ē amoris indissolu
bilia vīcula cū se inuicē nō agnoscant. vi
delicet nec parētes filios nec filij parētes.
nec fratres se inuicē nec cognati. Cum enī
grauiora instabūt eis onera apte femina
rū hoc ē grauidas eas dephendent vel su
spiciabūt eas dimittent. Propter q̄d pe
ribit bonū educationis paruuloy in ma
ximo generis humani p̄ibit etiā innūe
ra multitudo paruuloy ppter defectū edu
cationis. P̄ibit ⁊ bonū educationis ipso
rū ceteraq̄ p̄uisiones vt dixim⁹. Ma
nifestū ergo est necesse fuisse ⁊ eē vt firme
tur p̄iunctio siue societas maris ⁊ femine
in genere humano. Non potest aut fieri
firme nisi efficiat iuris p̄petui. Cōiūctio
autē siue societas verissima diffinitio est
matrimonii. Ius autē istud idcirco perpe
tuū dicim⁹ q̄ marē ⁊ femina obligat ⁊ astri
git ad suandā inuicē societate istā. ius vō
ppter hoc dicim⁹ q̄ sine iniuria ⁊ iniquitate
neutri licet cōtrafacere. Et quonā iura so
la nō sufficiunt cōponere mores hominū
nec eos instruere ⁊ iso: marē vt decet nobili
tate nature ⁊ speciei humane. ppter innu
tā eis aut p̄suetā virilitate hoc ē desiderio
rū aut aliarū passionū effrenitate. Ex q̄b⁹
p̄missus sunt honestissimorū p̄ceptorū et
transgredi limites ⁊ irrumpe vīcula neces
sari⁹ fuit timor quo insanissima ista com
pesceretur audacia ⁊ ius seu potestas qua

iniqua compmeretur violentia. Quapropter necessaria fuit lex que terrore cominatione scuteret et magistratus qui gladio publice potestatis transgressores reprimat. Ex quibus iam declaratum tibi est unde ortus habuit lex de fustigandis, seu aliter puniendis adulteris et lex de lenonibus eiciendis de civitatibus. Et quoniam lex non est nisi honestas per hos magistratus aut scriptura reuelata ante promulgata imposita seu indicta populis. Magistratus autem non est nisi minister ipsius legis. Manifestum est quod honestas est diuine auctoritatis statutum. Manifestum est et clarum quod omnis minister huius legis minister dei est et si sit populi magistratus sicut dicit Apostolus in. xij. ad Roma. Et quoniam de his qui pertinent ad magistratum nihil faciendum est inconsulto magistratu et nisi sciam quod dictauerint magistratus. Manifestum est matrimonia non esse contrahenda nisi per magistratum cui commissum est matrimonia indicare. Hic autem est magistratus ecclesiasticus siue clericus. Quare per ecclesias contrahenda sunt matrimonia. Et ideo per prelatum ecclesie et totius ecclesie vices et auctoritatem gerit vel per eius vicarium ad hoc ab eo deputatum. Si quis autem dixerit quod liberum est sibi dare potestatem et ius corporis sui cui voluerit et quotiens siue quando voluerit, maxime de assensu recipientis cui licitum est renuciare iuri suo putauerit. Dicimus quod errat perniciosisime. Primum quod si non licet filio familias ante emancipationem suam quicquid de se vel de suis disponere sed totaliter est in consilio et dispositione patris familias. Et si quid seculus egerit ipso iure irritum est a patre familias reuocatur. Quod autem viri et femine filii familias sunt patris celestis dei scilicet omnipotentis nullo tempore emancipabiles, ergo multo fortius non licet eis quicquid de se vel de suis contra preceptum eius aut voluntatem facere. Si enim hoc debetur patribus familias carnalibus quanto fortius patri illi ex quo omnis paternitas in celo et in terra nominatur Sicut legitur ad Ezechiel. iij. Amplius, si non licet pupillo quando diu sub tutela patris est quicquid de se vel de suis facere absque voluntate tutoris, ex necessitate autem semper sub tutela dei sumus. Quare nunquam licet nobis quicquid de nobis vel nostris facere preter eius voluntatem et assensum. Validissimum autem est argumentum de seruo qui de corpore suo nec de alijs quicquid facere potest nisi de voluntate domini sui

Incomparabiliter autem pinguiori ac plenioris vite seruitutis deo subditi sumus quam serui dominis suis corporalibus. Quare nihil nobis multo fortius de nobis aut nostris facere licet nisi de assensu et voluntate ipsius. Si autem querat unde addiscat voluntatem dei in parte ista. Respondeo quod omnis honestas est dei voluntas. Lex autem honestatis est dei voluntas per scripturam reuelata. Quare manifestum est firmitatem dico matrimonialem et honestatem esse et dei voluntatem. Amplius, quia manifestum est dei voluntatem esse et multiplicentur indiuidua speciei humane in mundo et ut multiplicentur sicut maxime decet et maxime expedit pro statu corruptionis istius, maxime autem decet sicut maxime honestum est sicut maxime est longe ab inonestate et turpitudine. Et hoc est per matrimonium. Maxime autem expedit sicut maxime est longe a nocuentis et periculis et hoc iterum est per matrimonium scilicet ostendimus. Quoniam scilicet alie viue habent nocumenta et pericula absque nutu et estimatione. Manifestum ergo quod non est voluntas beneplaciti dei ut multiplicentur indiuidua speciei humane per vitam in mundo isto quam per matrimonium. Multiplicantur intelligimus hoc ut fiat opus multiplicationis siue generationis aliter quam per matrimonium intelligitur actiue quod dictum est sub hoc sensu, non est voluntas dei ut multiplicentur indiuidua huiusmodi id est ut feminicem multiplicent. Quod si dixerit quis multiplicatio generis humani bonum est et propter illam est vis generatiua mihi a deo data et mulieri illi similiter data fecunditas velut agro nobilissimo volo in agro illo seminare nobilissimum fructum plus. Et de isto respondemus quod similiter errat. Non autem tibi seminare in agro non tuo. Non autem potest fieri ager tuus nisi per matrimonium quare non licet tibi seminare in agro illo donec tibi per matrimonium tuus effectus fuerit. Tertium est quod in alieno agro nulli seminare licet preter voluntatem domini cuius est ager. Quod si dixerit cuius est ager ille ipse mulieris est, nos iam remouimus hoc, nec sequitur si potest tibi dare corpus suum mulier illa ad tempus quod ideo possit hoc facere ad horam. Quem admodum episcopus potest dare prebendam alicui iure perpetuo non tamen ad di-

em vel horam licet et hic casum. Manifestum sit limitatum esse et prescriptum auctoritate diuina ut non possint dare in corporibus suis quantum ad opus generationis nisi ius perpetuum et hoc propter bona que ex perpetuitate et firmitate iuris istius proueniunt et mala que ex contrariis proueniunt. bona autem que enumerauimus videlicet edificationes domorum, propagationes cognationum, multiplicationes familiarum, congregationes urbium seu populorum. Et iterum puero seu procuratio enitarum, educatio liberorum, custodia et eruditio eorum, totaque consequens prouisio illorum. hec inque omnia bona intelligimus prouenire ex matrimonio secundum quod et in pluribus indiduis humane speciei licet autem in aliquibus eorum bona ista ex matrimonio non proueniunt, quia in paucissimis hoc accidit propter multiplices casus et causas. Non ideo tamen cessare debuit lex generalis de matrimonio. Nulla enim lex est lata contra maleficia que malefactores omnes compescat et a maleficiis absterreat. Lex enim lata de latronibus suspendendum non omnes latrones a latrocinis retrahit et ad hunc modum se habet de alijs ut in pluribus autem et ut in maximo huius leges faciunt quod per eas intenditur. In paucis autem et raro secus accidit et contrarium fit. Quoad modum ergo natura humana intendit complere matrimonium membrorum et decorum in omni indiuiduo suo. Contrario tamen multis casibus et causis interdum accidit videlicet ut excedenter generentur numero membrorum excedentes, ut qui nascuntur senos digitos habentes in manibus, alij diminuti ut qui nascuntur ternos vel quaternos digitos habentes in manibus. Sic lex omnis que veri nominis lex est, et omnis magistratus suum implens officium, decorem honestatis et compositionem morum intendit insubditas qui licet non in omnes proueniant per sollicitudinem magistratus propter paucorum malicia ac rebellionem publici boni quod in plures prouenit nec cessare nec omitti debet. Non enim propter paucorum transgressionem lex euacuanda est nec propter paucorum rebellionem magistratus desistere debet a sue coniunctionis officio. Si quis autem dixerit uxorem habeo sterilem cum possem in alia forma feminea generare,

eius sterilitas impedit fecunditatem meam, non sum compellendus in agro sterili seminare, cessat hec causa matrimonij, scilicet fructus prolis qui nullus omnino potest ex ea succrescere, absoluedus ergo sum a vinculo matrimoniali quo ei me astringi. Respondemus quia non solus fructus prolis causa est matrimonij neque totum bonum istius proles, fortassis autem locum habuisset ab initio ipsa sterilitas ut matrimonium contrahendum impediret et omnino cuius sterilitas certa esset tibi ducenda non esset. Postquam autem ius ei perpetuum acquisitum est in te et corpore tuo sine culpa sua, quin merito hoc requirat, non priuabitur illo.

Epylogus.

Quia iam declarauimus necessitatem et utilitatem matrimonij et causas dedimus atque probationes propter quas firma debet esse atque perpetua coniunctio siue societatis maris et femine. Et quia omnis alia eorum coniunctio ad opus generationis turpis et omnino illicita. Enumeramus etiam et nominauimus bona pro parte que ex matrimonijs proueniunt.

Euertamur nunc ad ostendendam et declarandam honestatem ac sanctitatem matrimonij aliaque bona propter que etiam sacramenti nomine dignum est et inter sacramenta numeratum, et que sit perfectio societatis ipsius queque debita que sibi inuicem debent coniuges seu coniugati. Deinde respondentes contradictionibus saracenorum et aliorum qui de matrimonio male senserant, erroresque eorum palam facientes finem faciemus tractatus istius.

Item ergo quia honestatis matrimonij decor licet ex turpitudine inhonestatis contrarij sui satis eluceat in proximo fieri manifesta. Quicquid enim naturale est honestum est. Manifestum autem est quia matrimonium a deo naturale est ut etiam in nonnullis brutis animalibus ipsa natura illud instituit se videatur, sicut apparet in volatilibus scilicet columbis turturibus et cyconijs et penne in omnibus alijs. De gressibilibus autem maxime in vris que in opere generationis velut fidem pingui sibi inuicem inuolubiliter seruant a adulterio non ferentes.

Amplius quia honestas est que inhonestati maxime repugnat illas que maxime scdm se

destruit: matrimonij autē scōs se turpitudinē fornicatiōis ac meretrici ceteraq; h^o flagicia destruit et impugnat vt ipa cōtrarietate quā habet ad illa. adherere em̄vni p̄trariū ē illi qd ē iungi multis. Et iterū adherere p̄petuo contrariū ē ei qd ē adherere ad ips siue ad bonū. Silt iungi libere siue volūtariē. Sic et cōiungi inseparabiliter p̄trariū est ei qd est iungivni masculo aut multis iuxta cōplexiones p̄trarioz. Quia ergo ista matrimonij sunt p se et in se honesta. Illa autē cōtraria m̄rimonio et in seipsis ihonestas ac turpia. manifesta est honestas m̄rimonij qd sua contrarietate tantam inhonestatem destruit et repellit.

Amplius. quoniam decor ē qd decet. Nulla autē iunctio decentior ē q̄ actiui et passiui inq̄ntū talia sunt adiuvabilis et adiutorij. agricolantis et agri. partiūq; in suo toto cōueniens cōiunctio et ramoz in arbore sua. Hec autē oia m̄rimoniū ē. Apparet ergo decor: ipius ex ipa decetia quamare decet femina et econverso. Qd si qd dixerit q̄ iuuenem masculū nō decet femina ferula nec secundū sterilis. Et p̄ hoc m̄rimoniū inter hui^o nō ē decoris. dicim^o qd eodē mō dicere posset qd strabonē non decet recte aspiciēs. aut econverso. Et videtē nō decet ceca. Et sapientē nō decet stulta. et egruz nō decet sana. et econverso. aut recte ambulātem clauda. Ista ei et p accidens sunt tanq; casu. alia seorsūq; longe ab intentione et ratioe m̄rimonij. Accidunt autē alonge m̄rimonio p̄pter psonas i qbus sunt qbus et accidit vt sit iter eas m̄rimoniū. Nullaten^o autē in m̄rimonio vlt de m̄rimonio ē h̄mōi idēcentia nec tangit ipm. Si qd autē decorē naturales generis humani diligēter p̄sideret iueniet ipum p m̄rimoniū velut arbore speciosas fructifera Sicut legif̄ h̄ere. x. Et sicut agrū plenū cui b̄ndixit dñs Gen. xviij. Dom^o vō iugatorū inuenies sicut arbores frondosas ac fructib^o onustas q̄s meretriciū aut sodomia nō exusserit. aut fornicatio non dirūperit. aut sterilitas seu aliud incomodū nō occasionauerit. Que vō decore generis humani occupat sodomia sicut exusta sūt. Que vō octupat fornicatio et meretriciū sunt sicut cōculcata. Que vō sterilitas sic arida seu arefacta q̄ntū ad fructū generationis carnalis Sicut legif̄ ysa. lvi. Non dicat eunuchus. Ecce ego lignū aridum.

Ancitas autē m̄rimonij. Prīmū est elongatio a turpitudine et exeratione p̄hibitari turpitudinē et immūdiciā. Illa ei debet ēē intentio n̄bentū vt ab hīs p m̄rimoniū longe se faciant. Scōdo ex custodia et retractione confortis ab huiusmōi. Tercio ex iugo perpetue fuitutis quo se subiicit alter alteri absq; p̄ncipe. Quarto ex susceptiōe oīerum videlicet p̄uisionis educationis et ceterorū que numerauim^o. Quinto ex susceptiōe regiminis ipius vxoris qd dicim^o q̄ntum ad virum. in regimine totius domus pars sollicitudinis incumbit vxori. Nō ēē vxorem recipit solummodo exhibendam in necessarijs victus et vestitus. sed etiam regendam compositione morum ipsius: eruditioneq; et correctione quatenus suū est perficiendam. Nec reputes leuem curam et onus modicum regimen mulieris vnias. Sexto ex fructu plis. per se solum licet magnum bonum sit coniunctionē m̄maris et femine sanctificare nō sufficeret. Septimo vō ex ipso sacramento q̄ ipsum matrimonij sacrum signum est matrimonij spiritualis. Quod esse debet inter deū et animam humanā. vt quēadmodū vir iunctione et amplexu carnali de vxore q̄rit et intendit in ea generare filios litterales siue carnales. sic sciat recolat et legat i ipso suo matrimonio velut exemplo et cōiunctione charitas et amplexu ex anima ipsa sua filios spirituales hoc est bonorū operum sobolem et plem. Et nisi ex ipso viro semē transfunditur carnalis generatiōis in ipam vxorem vt concipiat et pariat alios nec conceptura nec paritura plem carnalem. sic sciat ab omni fructu bonorū operum animam suam remanere sterilem nisi a deo spiritali viro illius vniūficum semen verbi dei et diuine gr̄e infundatur. Legat etiam in libro sacramenti eiusdē vt quēadmodū iure m̄rimonij carnalis istius subiecta ē regimi ei^o vxorita et animā suā subiectā deo exhibeat legibus eius et iussis in nullo p̄tra dicere: legat et q̄rto vt quēadmodū vxorē suā vult ēē speciosam et ornatā scilicet sibi q; p oia placetē. Sic et animā suā decore v̄tutū speciosasq; oia q; placetē deo exhibere studeat tanq; eiusdē spiritualē sp̄osaz. legat et q̄nto vt sic castitate corpale zelat i vxore sic et deū sciat imo ampli^o icōpabili^o deū zelare castitate spūale i aīa illi^o: legat et sexto vt sicut

ipsam uxorem decet habere curā domus
videlicet ut munda sit custodiaq; & educa-
tione filiorū sic & deus animā eiusdeꝝ vult
curā et sollicitudinē gerere domus consci-
encie sue sc̄y munda sit ab omni inquina-
tione carnis et spiritus. et ut educet et nu-
triat pinguedine deuotionis. et lacrima-
riā cōtinuitate. et assuefactionis filios bo-
norū opeꝝ. Ista enī tria sunt que maxime
nutriūt eos et augmētāt. Deinde custodi-
at eos p̄ timorē humilitatē ac disciplinam
que sunt custodes fidelissimi oīm bonorū
p̄p̄ hoc bonū sc̄y sacramētū qđ ē radix et
causa optima ac p̄cipua cōiunctionis ma-
ris & femine. Vbi autē alter p̄iugū bonū
istud impugnat in altero p̄iugū bonū
istud abinūicē ne bonū cui militare po-
tissimū debet ip̄a p̄iunctio econtrario ipu-
gnet et destruat. Et attende qđ ip̄um sacra-
mentū matrimoniū fortissimā habet imp̄s-
sionē spiritualis m̄rimoniū p̄pter vehemē-
tiā rememorationis ip̄ius. Anīdue enī il-
lud p̄iugibus quatū in ip̄o ē rememorat
imp̄mit. et p̄pter hoc fortissimū ē adiuto-
riū ap̄te ista vehemētēq; imp̄ssiuū sancti-
tatis. Sanctitas ei nō est nisi elōgatio ab
exerationib; & cōtaminationib; vicioꝝ
& peccatoꝝ. Et adherētia totalis ad deum
in p̄te vero aliorū bonoꝝ sex que iaz no-
minauim; & numerauim;. Jam tibi claz
ē qđ efficac sit adiutoriū & velut instrumen-
tū sanctificationis. Cū p̄ ip̄um oēs luxurie
tarpitudines & abhominaciones p̄pellā-
tur. Quid autē pietatis habeat & beneficē-
cie tā spiritualis q̄s corp̄alis ip̄m regimen
vxoꝝ eruditioq; libeꝝ ceteraq; i parte
ista a nobis iam dicta euidentē ostendūt.
Et q̄bus omnibus manifestum ē cōiuges
q̄ hec oīa bona & singula in sua m̄rimoni
ali cōiunctione incenderūt & p̄pter sola si
binūicē m̄rimonalit̄ cōiuncti sunt non so-
lū p̄dentissime s; etiā sanctissime esse con-
iunctos. Et iste modus coniūctionis ē que
laudauit raphael archagel; & thobie Tho-
bie. vi. Qui nō saltē in generali bona ma-
trimoniū p̄ m̄rimoniū intendūt & querunt
licet figillatim illa ac distincte nō nouerit
p̄ia infēctione ac laudāda cōiungunt. Qui
nō m̄rimonio contrariū intendunt verbi
grā. Qui amore explēde libidinis sue tm̄
forissecus matrimonia ineunt potest eis
dicti sicut idē archangelus in eodē dicit p̄-
ualere demoniū & an veri noīs matrimo-
niū corrabat questio ē apud nonnullos.

Non ei videtur matrimonialis eē cōsens-
sus inter b̄mōi sed amatorius tm̄ p̄ferim
cū dicit Aug⁹. N. vehemēs amato: vxo-
ris adulter ē. Et alibi. Adulter est q̄ in vxo-
re p̄p̄a querit transitoriam voluptatem.

Amplius. cum omnia bona matrimo-
niū excludat ab intentione sua & consensu
qliter iudicabitur p̄sensu hui⁹ m̄rimoni-
alis. Amplius. Cū p̄iunctio istoz forni-
catoria sit vel amatoria tm̄. Qualiter erit
sacramētū sp̄ualis p̄iunctionis siue m̄ri-
moniū int̄ animā humanā & deū. Respo-
dem⁹. N. & si amor explēde libidinis sue
solus illos moneat vel eorum alterū ad
oīa tamē onera matrimoniū vterq; se ob-
ligat pactione p̄iugali hoc est ad vxoꝝ re-
gendā & exhibendā & seruandā & fidē tho-
ri & oīa alia onera q̄ noīauius. Quēad-
modum autē siq; baptizaret causa luxu-
rie tm̄ concupisces sc̄y specē alicui⁹ xp̄iane
mulier quā alit̄ nō posset nisi baptizaret
se baptizaret & vni⁹ sacramētū baptismi
reciperet. Sic & iste vni⁹ sacramētū matri-
moniū p̄cipit et si non recta intēctione p̄sen-
sus etiā iste & si amore libidinis sit tm̄ m̄ri-
monialis cū ē non fornicarius aut amato-
rius. Nō ei in solā libidinē consentit. S;
etiā in omnia onera m̄rimoniū & ad omnia
illa portāda se obligat sic & ille q̄ causa lu-
xurie sue explēde tm̄ baptizat non i solā
luxuriā consentit sed etiā in hoc vt bapti-
zetur & xp̄ianus fiat & ad oīa agēda et sus-
stinēda q̄ xp̄ianissimi sunt se obligat ip̄a
susceptione baptismi sic et ille ip̄a suscepti-
one matrimoniū. Et quemadmodū mul-
ti xp̄iani sarracenicē viuunt aut iudaicē si-
ue sarracenicant aut iudaizant in multis
Juxta p̄satum verbum. Inquinantes &
polluentes quantum in ip̄is est. Sicut il-
li sacramentum baptismi. Utrum autem
peccet mortaliter qui causa voluptatē car-
nalis tm̄ vxoꝝ suam cognoscit si q̄s que-
rat. Respondemus qđ non. licet enim vo-
luptatem intendat et non alium finē. nō
tamen excludit alium finem siue aliud bo-
num. et ideo non peccat mortaliter sancti-
tate matrimoniū excusante. Sed si matri-
monium p̄pter solam voluptatem carnis
aut solā auariciā aut supbiā ab initio inuit
et contraxit matrimonium. bonis autem
exclusis ac neglectis. hoc est non curatis.
ibi verissimile est illū peccasse mortaliter si
adulter sit a dōq; p̄uēct⁹ atq; eruditus vt ta-
lia nō se merito debeat. Aliud enī est ad

horā et impetu et vehemētia cōcupiscēcie trahi. aliud ē totā vitā scilicet dare concupiscēcie seq̃ illi quodāmodo p̃petuo dedit care qđ indubitatē facit qui sic matrimonij p̃trahit. Qđ si forte in hoc p̃tinuus bis siue assiduus sit vt vxorē suāz amore solo voluptatis cognoscat. Jā iuxta x̃bū aug? illa vt adultera seu fornicatoriā habet. nō vt vxorē. Nō ei possidet h̃mōi hōvas sūi in sanctificatiōe et honore s; in passiōe desiderij sicut gētes q̃ ignorat deū. Sicut dicit Apostolus in. iij. p̃me ad Thessal. Uas autē sūi intelligitur vel corpus p̃pūm ṽ corpus vxoris. quoz vtrūq; sanctificatiōe et honore possidendū ē nō incōtaminatiōe et p̃tumelia. Intendere ergo debet in ipso ope p̃ngali vterq; p̃ngū vel ius mutue seruitutis qđ ē reddere debiti. p̃pter qđ dicit Ap̃lus in. vii. p̃me ad Cor. Quia vir non habet potestātē corporis sui s; mulier nec ecōuerso. vel fructū prolis. sicut Anna Thobie. vii. Vel remediū fornicatiōis et hoc tam sibi q; cōiugi. Non ei vt ipse solus effugiat fornicatiōē cognoscere debz vxorē. s; etiā vt et ipsa vxor. Nō ei sibi soli alteruter cauere debet qn etiā alter alteri. Cōmune ei remediū amboz ē m̃rimonij. Et p̃pter hoc neuter debet sibi illud solitarie vel singularit̃ ṽdicare. Qđ si forte per aliquā surreptiōē nihil horū q̃ dixim? intendēs alter coniugū. Vel vterq; aliquando p̃misceant nō adiudicamus alterutrz eoz p̃pter hoc mortē eterne. nec tamen a culpa veniali eos dicimus immunes.

Abet et matrimonij non parum b̃ sanctitatis ex benedictione ṽ oratione sacerdotali sine q̃ nūq; celebrandū ē matrimonij quā quicūq; p̃tem p̃serint aut dedinauerint. nisi metu iusto. aut alia causa necessaria non sunt coniuges habēdi sed fornicarij nec filij eoz legittimi ēē censendi. Si ei nec cibis sumēdus ē absq; oratiōe et b̃dictiōe sacerdotis talibz sacerdotis ē copia nec aliqđ opus etiā leue aut modicū q̃ opis noīe dignū sit aggrediendū ṽ faciendū absq; b̃dictiōe et diuina inuocatiōe sicut dicit Ap̃ls i. iij. ad Cor. Omnia quēcūq; facitis i x̃bo aut ope oīa i noīe dñi iesu xpi facite gr̃as agētes et deo p̃ri p̃ ipm. Ampli? qđ gr̃a s̃a sanctificationis p̃ m̃rimonij querenda et exerationes carnalij cōtaminatiōis exterminandē. Ip̃aq; cōiunctio maris et femine sanctificanda ē p̃ carnis illecebras et antiq̃

serpentis insidias. gr̃a x̃o sanctificationis et puritas spiritalis nec deo accepta ē illis queri nec efficacius aut facilius obineri p̃remiscōiaz q; gr̃atiosissimis ecclie p̃dictibus. nō solū saluberrimū s; etiā decēs necessariū nubentibus ipendi. sacerdotales b̃dictiōnez orationes ecclie fieri sup eoz qbus eis m̃rimonialis sanctitas impetretur. Ampli? bonū pacis et cōcordie sine qbus bona m̃rimonij nō pueniūt eis quorū p̃ces sibi nō sufficiūt p̃ ecclie que nūq; p̃ largissimū largitoriē oīm bonoz dei repulsam patit. s; tractatū baptisimi declarauimus. Quis p̃ces aut q̃ vacuet postulandū impetrādū ē a deo q̃ solus illud p̃stare potest q̃ masculū et feminā ab initio creauit coniunctionē eoz sanctificauit eozq; ad multiplicationē suā b̃dictiōne fecundauit. Amplius. manifestū ē vxores patriarchaz fuisse steriles videlicet Sarā et Rebecca Sicut legit Gen. xv. iij. et xv. et orationibus eoz b̃dictiōne fecunditate. Sicut legit ibidē de alijs multa exempla sūt i veteri testamēto et i nouo de Elizabeth Luce. i. Quibz exemplis ad aliud educens cōiuges q; bonū fecunditate a p̃remiscōiarū p̃ oratiōes ecclie obinere etiā si opus ē i naturam. Amplius. si contra omne piculū oratione muniendum. Ubi autē castitas i maior piculo esse potest q; iuxta incensū libidinis s; ubi vir iuxta vxorē et vxor iuxta virū. Ubi x̃o corpus mulieris i maior piculo esse potest q; i partu. Tū ergo p̃pter picula spiritalia. tum p̃pter corpalia adiuvandi sunt et muniendi nubētes oratiōe et b̃dictiōe sacerdotali que ē oratio totius ecclie. Amp. si nemo religiose eruditus ṽ plantat arborē vel iserit ṽ ramū iterū? iserit ramū ramo absq; benedictiōe et diuini nominis inuocatione. Quāto fortis? ramū isti scilz et mas et femina cōiungēdi nō sūt absq; oratiōe et diuini nominis inuocatione. Amp. si p̃mi materiales lapides i edificio domus materialis non ponūtur absq; oratione et b̃dictiōe quāto fortis? in edificio domus spiritalis non sunt ponēdi seu coniugēdi isti lapides p̃mi mas scz et femina et vt ad vñū dicamus q̃a cōiunctio maris et femine prima ē p̃amina tioni libidinis ac vicinissima et sola frute diuina superabilis nullum opus est magis adiuvandū magisq; muniendū oratione et benedictione sacerdotali.

¶ Quia matrimonium superius di-
ximus vinculum perfecte societatis.
Restat nobis determinare partes so-
cietatis istius. Hanc ergo prima est in ipsa ve-
ra religione que est diuine honorificande de-
bitus cultus. Cum autem vere religionis
vires debitor sit per se in ex vinculo immo-
niali debent in ea sibi inuicem ad eam ser-
uanda augenda aut amplianda in tota-
domo sua non solum in filios dilatare sol-
licite ac fideliter adiuuare. Vera enim re-
ligio est obseruantia. hoc est integra et illesa
iuris matrimonialis quod est vel esse debet in-
ter deum et quilibet animam humanam. Hoc ma-
trimonium prout est inter omnes vere religi-
onis perfectiores et deum. In hac ergo soci-
etate debent esse coniuges fidelesque sibi inuicem ut
diximus coadiutores. ut alter alterum de-
uiare a veritate religionis non sinat. et ipsam
veram religionem pernitenter ac desperate
correctionis contumacia impugnantem. co-
nsilio ecclesie deferat. Huiusmodi autem causas iam
assignauimus videlicet ne matrimonium quod
religionem veram et dei cultum fouere ac nu-
trire debet. matrimonio spirituali militare to-
taliter ac seruire. ipsum discindat atque disrui-
pat. Et hoc est consilium apostoli in. vii. prime ad
Cor. Intelligimus autem istam impugnatio-
nem vere religionis quantum ad fidem et cultum non
quantum ad mores. Non enim si vir cogere ve-
lit uxorem ad furandum vel rapiendum vel eti-
am fornicandum. vel ad quodcumque aliud
quod christianum nomen et professionem non aufe-
ret. dicimus matrimonium esse sepandum. nec lice-
re uxori ut propter hoc ad alia vota se trans-
ferat. Sed si infirma est viri molestias in-
petere non valeat. consilio et auctoritate ec-
clesie se cedendum ei esse a viro ad ipsam expe-
ctareque et procurare prudenter si potest corre-
ctione ipsi. Secunda pars coniugal societatis est co-
munitio corporum ad opus coniugale seu genera-
tionis. Tercia communio bonorum ipsalium qui-
bus non licet alter alteri fraudem facere. Quar-
ta communio est hominum personarum que est custodi-
da se inuicem ac seruanda pudentibusque sibi inuicem
tam in sanitate quam infirmitate. Quinta est comu-
nitas hominum liberorum totiusque familie que
sunt educatio eruditio regnum et in posterum
perpetuatio. Est ergo perfecta societas ex his
quatuor communibus et in his integre totali-
terque consistit et ad istam societatem se obli-
gat ad omnesque partes ipsius quicunque ma-
rimoniali vinculo sibi inuicem astringuntur.
Epylogus.

¶ An ergo declaratum est tibi quid est
matrimonium quoniam ipsum est sancti-
tata ac sanctificatiua ac perfecta soci-
etas maris et femine in genere humano. Et
quoniam sanctitas eius prout ex vii. bonis que ex eo
proveniunt. prout ex benedictione nuptiali et
sanctificatione sacerdotali. Et quoniam ipsum est
perfecta societas suae perfecte societatis vincu-
li. Proinde animusque tibi et nunciamus partes.
societatis istius videlicet quinque communio-
nes quas non est necesse ut repetamus. Conse-
quenter vero destruemus voluptatem ipsam car-
nalem omnem concubitus. Potest ei voluptas
tamen huius spiritualis concubitus licet carnale sit
omne ei opus virtutis aut habet delectatio-
nem aut huius potest. iuxta illud quod dictum est in
psal. In custodiendis illis retributio mul-
ta. Hoc est suauitas et hilaritas in ipsis op-
ibus et executione mandatorum dei. Quia pro-
pter si fuerit opus coniugale ex iusticia red-
dendi debitum. vel ex charitate custodiendi
se vel uxorem a macula vel contaminatione
fornicationis. Nemo dubitare debet quin
ex opere isto possit esse in corde operantis
aliquando delectatio spiritualis.

¶ Accipiamus ergo adiuuante deo per
sequi bestiam istam que maiorem partem
generis humani ab initio usque ad
finem deuorare et absorbere non cessat per-
cucientes ipsam in ipsa radice sua. Primum
enim concupiscentia quam si precidere acumi-
ne disputatio celestis virtute preualuerimus
exterminabitur ipsa et destruetur radicibus.
Dicamus ergo quod membra genitalia nul-
lum habent privilegium exceptionis que libe-
ra sint et exempta a subiectione et obedi-
entia rationis seu liberi arbitrii seu libere
voluntati subiecta. Ergo sunt naturali le-
ge et iure rationi subiecta sicut et cetera me-
bra exteriora ergo non licet eis moueri con-
tra prohibitionem et voluntatem rationis. quod si mo-
uent iniuste mouentur. quod contra ius ipsius ratio-
nis et contra iusticiam obediencie quam natu-
rali lege debent ipsi rationi. Amplius omnis
voluntas rationis sane et nulla ex parte errat
bona et iusta est. Et ab his quibus de iure impe-
rat faciendum. iure autem nature ratio imperat
omnibus viribus inferioribus omnibus carnis me-
bris. Sanissime autem et absque omni errore vult
ratio gerere membra genitalia et pacem omni-
modam virtutis castimonie que motu membrorum
huiusmodi nequissime impugnat. Quare membra
genitalia lege nature quiescere debent ac cessa-
re ab huiusmodi motibus ad iussu vel imperium rationis

Amplius. Concupiscit & caro aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem ut dicit Apostolus in. v. ad Galathas. Et nos omnes et singuli hoc ipsum ipsa experientia sensus ultra quod opus est cognoscimus. Aut ergo iustum habet bellum aduersus spiritum caro. aut non. Si iustum ergo spiritus habet bellum. iniustum siue iniquum aduersus carnem. quare iniquum est vel iniustum spiritum vincere carnem. Non est ergo adiuvandus spiritus contra carnes. Inique ergo laborauerunt tot milia sanctorum dimicantes tam strenniter cum spiritu contra carnem. Amplius. Si iustum est bellum carnis contra spiritum ergo iustum est eam vincere. Quare adiuvanda erit in isto bello contra spiritum. et sequitur ex hoc quod spiritus teneatur desistere a rebellionem et repugnantia contra carnem et ita tenebitur cedere et succubere carni et subire fuitutem eius turpissimam atque nequissimam. Quare possit se omni vicio et desiderio carnis et abire post omnia flagitia, et passiones ignominie. Restat ergo iniquus esse et iniustum bellum carnis contra spiritum. Compescenda est autem caro ab omni eo quod iniquum et iniustum est. Compescenda ergo est ab omni rebellionem contra spiritum. Quare ab omni concupiscencia siue concupiscere contra spiritum. Nullus ergo motus concupiscencie contra spiritum sustinendus ergo occidendus vel extinguendus. Amplius. si totum bellum carnis contra spiritum est iniquus ergo omnes bellatores carnis contra spiritum iniqui. Quare totus exercitus carnis qui militat aduersus spiritum iniquus. Quare et omnes acies exercitus ipsius. ergo et prima que est primorum motus. et secunda que est delectationum contra consensum. Et tertia que est consensuum. et quarta que est operum. et quinta que est consuetudinum. et sexta que est executionum. et septima que est defensionum et octava que est gloriationum de huiusmodi. et nona que est dogmatizationum et predicationum quibus dogmatizantur et predicantur opera carnis. Et decima que est impugnationum puritatis ac mundicie carnis quod siue aperte siue occulte castitas carnis et mundicia impugnantur. siue detrahendo. siue disputando siue insidiando siue vim aut violentiam inferendo.

e Quia impugnandum est contra exercitum carnis usque ad interitionem

et generaliter contra omnia vicia et peccata. Non enim est victoria de his nisi per mortificationem et extinctionem. Cum enim hostes visibiles vinci scilicet possunt et vivere esseque victi simul et vivi. vicia tamen et peccata sola sua mortificatione vincantur nec unquam vicia esse possint nisi mortua fuerint vita solaque vicia sua de nobis triumphant. hoc est eo solo quod in nobis vivit et quatenus vivit nos vincunt. Manifestum igitur est quoniam primi motus concupiscencie carnis occidendi sunt. et non sicut occidendi. nisi propter iniquitatem rebellionis aduersus spiritum et suam culpabilitatem. Manifestum ergo est quod omnes sequentes acies multo fortius occidendos. Prima enim acies minimam habet culpe. Secunda plus et sic deinceps. Quoniam autem omni istarum acierum velut dux et regina est ipsa voluptas carnalis cui et sub qua militat multo fortius ipsa occidenda est. Amplius. si omnes motus ad eam vel in eam occidendus est et hoc vtiq; non nisi propter eam multo fortius ipsa occidenda. Amplius. si omnis via eius siue quod ipsa veniat siue qua veniat in ipsam occidenda est ac primum pendenda. Manifestum est quod et ipsa exterminanda est a nobis et nos longe faciendi ab ea. Amplius. cum ipsa sit quod et propter quam caro pugnat contra spiritum et per quam maxime foris est et pualet contra spiritum. ipseque spiritus maxime debilis contra ipsam. adiuvandus autem sit spiritus contra carnem maxime occidenda est evidenter.

Testat autem huic veritati ipsa natura humana que motos istos universaliter erubescit et membra generaliter plusquam alia occultat et abscondit et rubescens appitionem ipsorum et aspectum. Cum enim erubescencia sit iuste reprehensionis timor sit autem ista erubescencia in quolibet individuorum speciei humane naturaliter. Manifestum est timorem istum esse naturalem. timor autem nature universalis non potest esse iniustus aut indebitus. Merito ergo et iuste timet natura humana reprehensionem in huiusmodi motibus. Tunc ergo reprehendi sunt motus isti. Amplius. quoniam ipsa erubescencia est confessio quodammodo culpe. erubescit autem universaliter natura humana huiusmodi motus ergo constat esse culpabiles. Confessio autem nature universalis mendax esse non potest. nec eius testimonium. Ipsa ergo attestatione natura manifestum est ipsos esse culpabiles. Et hoc

est indubitater causa ppter quare mēbra genitalia abscondūt et erubescunt aspectus eorum. q̄a radix erubescende concupiscencie sedem habet in ip̄is a qua et pudenda noiata sunt. Iudicium autē h̄mōi ē q̄ an̄ erubescūt pueri aspectui huiusmodi membrorū vel abscondunt ea ab oculis hominū q̄ huius motus incipiāt fieri in eis. Qui motus quātomagis inuauerint et increbuerint. tanto amplius inualeſcat erubescencia illorum. sollicitudo abscondendi ea.

Amp̄. et si aliud non haberet pernicioſi voluptas carnalis q̄ ea q̄ dicitur videlicet q̄ inebriat mentē humanā et transuerſit ſenſum ip̄ius atq̄ eorum p̄ palatū spirituale ip̄ius. faciēs ei deſpere omne spirituale bonum ac nobile. tandem h̄o ex toto auertit a deo et a vera religionē que ē digna honorificencia et cultu rei ſolus debitus ei q̄ acceptus. Recte autē attendētibz manifestū ē naturā hūanā ad verā bonitātē que vera religio est. et ad cultū ip̄ius dei q̄ vere ſanctificatio est dei rite collentū creatā ac conditam eſſe.

Quare manifestū ē nature hūane inimicissimā eē hanc de q̄ agimus carnis voluptatē. Quasi q̄s dixerit q̄ immoderata voluptas ē que auertit a deo et ſup̄ducit obliuionē ip̄ius. Querendū ē ab eo cuius mōi sit illa quā intelligit. moderatam lege m̄imonij quā legē ſup̄a tetigimus necesse habet confiteri. om̄e aliā inimicā eſſe nature humane. Et ppter hoc iplacabilē psequendā et hoc ē q̄ intendebamus. Si h̄o intelligat moderatā congruēciā et poſſibilitatē ip̄ius corp̄is humani. Inueniat autē hec diuerſitas in hoibz ex diuerſitate complexionū vt alij magis potētes ſint in vſu mulierū. alij minus. alij penitētiore. Intelligit ergo moderatā eſſe voluptatē complexionī corp̄is a dequata et proportionata. Immoderata h̄o complexione et poſſibilitatē corp̄is excedentē. Quia h̄o ſic immoderata voluptas minor eſt et ſic moderata maior. Que autem minor ē minus inebriat et captiuat mentem humanā minusq̄ auertit a deo. Quare moderata voluptas carnis iuxta itentioē ſuā magis inimica eſt nature hūane. Voluptas em̄ in deſiderio eſt vt ait tilius nō in ſacietate. Et ppter hoc qui maxime eam ſequuntur ipſam nūme aſſequentur. Amplius. ſic maxime amanti voluptatē iſtam maxime ſapit ipſa et maxime deſipit voluptas

ſpiritualis. Sic econuerſo maxime amanti ſubſtituitur deſideriū ſp̄iales maxime ſapit ipſe maxime deſipit eis carnales. Quid ergo reſpōdebit aduerſari? aut vterq̄ iſtorum habent palatū cordis ſanum et bene diſpoſitū aut nō Impoſſibile autē euidenter ē q̄ vterq̄. Cum em̄ contraria iudicet de ſaporibz h̄is. neceſſario errat alteri eorū ſue palatum cordis alterutro. Palatū em̄ cui deſipit quod ei ſape debet aut econtrario neceſſitate errat. ſicut et viſus qui iudicat album nigrū et econuerſo. Alterutroſ verō eorum errare neceſſe eſt. ergo vel neceſſe errare ſapientes in eo et ex eo maxime ſapientes ſunt q̄ in eis ſapit bona ſp̄ialia et deſipiunt deſideriū carnales. vel errare luxurios qui ex hoc maxime inſapientes et habēdi ſunt et habent q̄ in eis ſapit viſus ac ſordide deſideriū et deſipiunt nobiles et

Rocedamus autē vltē mūde. p̄ us et in gram. Vtrū veri noiſ voluptas ſit iſta de qua hic agimus Videtur em̄ veri noiſ voluptas q̄ tanto ope q̄ritur tātisq̄ diſpēdijs compatur. a qua nec etiā viri ſanctiſſimi niſi diuini munerē admirādo adiutorio ſe p̄tinēt aut cōpeſcūt. Deinde ex diſſiniſitiōibz delectationis que ſunt conſuetudo conueniētis cum conueniētē et p̄ceptio rei que naturalis eſt virtuti app̄hendenti. Conueniētis autem cum cōueniente conſuetudo eſt maris et femine p̄mixtio. veri noiſ ergo voluptas ē ſue delectatio cū ei pueniat ip̄a noiſ ratio. Ad hunc modū ſe habet et de alia ratione. virtuti em̄ tangibili que eſt in membris generatiōis naturalis eſt. hoc ē naturaliter p̄ueniens correlatiua et coadiutiua generatiōi. pars adiuantis corp̄is.

Amp̄. cum in brutis animalibz inueniatur p̄cupiſcencia et deſideriū huius voluptatis. et hoc de natura t̄m nullatenus autē ex pte damnationū vel originale corruptione et nullo modo ex p̄cto vt ppter peccatum atq̄ vt pena ſed vt natura t̄m et velut lex q̄dam diuine inſtitutiōis. ergo in ſpecie humana quantū ad id q̄ cū brutis animalibz habet p̄mune neceſſario erit h̄mōi p̄cupiſcencia ſeu deſideriū nō vt plaga neq̄ vt corruptio. ſed vt natura et lex diuine inſtitutiōis ppter quod etiā in brutis animalibz vocat ius naturale. huius autē iudiciū videtur q̄ in omni indiuiduo ſpeciei hūane inuenitur iſta diſpoſitiō et concupiſcencia et deſideriū h̄mōi voluptatē. Que em̄

accidit ppter naturam et afforis adueniunt substantijs. in paucis repiunt indiuiduis et raro merito ergo videtur esse naturalis huiusmodi concupiscentia seu desiderium nihil aut naturale inhonestum vel illicitum est seu peccatum. Quare videtur amor huiusmodi voluptatis licitus esse. amor autem illiciti aut mali necessario illicitus et malus est. voluptas ergo ista nec mala est nec illicita. Rursum autem in hoc quod nec vera nec veri nominis voluptas est ista. sed somniata tantum propter quod delectamentum somnij vocata est. Sapientia. viij. Quodammodo autem mulieribus gravidis carbones et cineres suauiter sapiunt interdum et propter eos naturalibus cibis naturaliter quod sapidis et delectabilibus preferunt. audissimus meque appetitur. et ipse error et turpis appetitue siue corruptio palati corporis mentis eius delectationes gustabile et quodammodo eas somniare facit illam. Sic corruptio palati interioris ac spiritualis. hoc est palati cordis mentis nobis suauitatem esse seu voluptatem quod reuera non est suauitas vel voluptas. sic et scabioso ipsa scabies et prurigo scabiei mentis suauitatem esse in scalptione et in cutis sue laceratione. cum reuera non sit veri nominis ibi voluptas sicut appetit e contrario. amaritudo enim salis et sumus colere mentitur febricitanti amaritudinem amigdalorum. cum reuera in eo amaritudo non sit ymo dulcedo sit et vehementia famis mentitur suauitatem interdum saporis in eo in quo est. Sicut legitur puer. xviij. Anima esuriens amat per dulce sumit. Sicut iob. xix. Cum singula repisset ad ea cum clamore currebat. et eiusdem sexto. Que prius nolebat tangere anima mea. nunc pre angustia cibi mei sunt. Sic vehementia et prurigo concupiscentie mentitur convenientem coniunctionem que non est. Et voluptatem ubi non est. Et hoc apparet in abominatione sodomitica ubi manifestum est disconuenientes cum disconueniente coniunctio. Ita autem declarauimus quod originalis corruptio et brutalitas in nobis plaga est. Et quod vniuersalitas ipsius et perpetuitas iudicium sunt. non quod a natura sint. sed potius quod non a casu ymo ex punitentia et iusticia illata. Sed neque hoc quod in quolibet indiuiduorum speciei humane inuenitur ista dispositio seu concupiscentia et desiderium voluptatis huius iudicium est quod naturalia sint hoc est ab ipsa natura sed potius quod ipsi nature illata. Quod si quis dixerit quod virtus animalis et virtus spiritualis

due sunt virtutes. quodammodo tam tamen visibilis quam virtus audibilis suas habent propriam delectationem et suum proprium delectabile. ita nihil prohibet utrumque illarum similiter se suam propriam delectationem delectabile. vel sua propria delectabilia. Et sic vires ipse non sunt inuicem sic nec delectationes. Sed quodammodo delectatio que est secundum visum auditum ne illa hora sit delectatio secundum auditum. et illud impedimentum non est ex contrarietate que sit inter visum et auditum aut inter delicias eorum cum perculdubio contraria ipsa non sint. sed potius ex impossibilitate mentis humane et aggrauatione. quod patitur. hoc est ex corruptione corporis propter quas partiri se non potest simul pluribus diuersis mens humana. nec vacare duz est in corpore. quasi toto potest incubens vni soli donec abstrahatur ab illa. Respondeamus quod ipso sensu et experientia manifestum est illud quod est animale in nobis rebellare aduersus id quod est spirituale in nobis et debeat iure nature omnino esse subditi et ex toto obediens. et hac dominationes amittisse spirituale nostrum non casu sed punitentia. neque immerito et absque culpa sed iustitia. et ad ministratum dei. Quod enim iure ad nostrum spirituale pertinet absque iniuria eidem auferri non potuit nisi ablationem istam meruerit alicuius culpa. Alterum ergo duorum vel utriusque forsitan necesse est factum fuisse in natura humana. videlicet vel ut spirituale nostrum debilitatum sit a fortitudine sua naturali et deprimam ab altitudine dominantis istius quibus prece et superesse iure et lege nature debebat ei quod est animal in nobis a debita subiectione eiectionem usque in rebellionem. et a sua debilitate in ista insolentia confirmatum. ut iam non libertate et imperio superioris sui hoc est eius quod est in nobis spirituale moueatur. sed quemadmodum in brutis necessitate violentia feratur. et sicut furiosus ruptis vinculis et catenis in seipsum deinde in alios ferire contendit iugo legitime et naturalis seruitutis abiecto. cuius figura est demoniacus ille euangelicus qui frequenter in aquam et in ignem se precipitabat. Sicut legitur. Marc. ix. Nec aliter audiedi sunt quam pecudes gens epicurorum qui posuerunt vires animales in nobis ad animales seu carnales delicias creatas et conditas esse tanquam ad suum

mum bonū et summū finem. Tunc enim
 in contumeliā suā vires hūmōi creasset de-
 si ppter hūmōi delicias ipsas creasset. et p-
 pter hoc non ad delicias naturales. s; ad
 exquisita flagitia execrandasq; libidines
 potissimū create essent. cū passiōes igno-
 minie maiores videātur habere delicias
 quā visus naturales. Alioquin nec tanto
 ardore nec vehemētia ad eas trahi nec tā-
 ta difficultate ab eis reuocari posse vide-
 rentur flagitiosi. Idem dicim⁹ de alijs tā-
 ta studio sitate coquorū et hystorionū ex-
 cogitatis delicijs. que omnes sicut dixim⁹
 quia maxima eē videntur q; pbat studio-
 sitas ac labor eas querentiū et studio sitas
 ipsa. quia maxime deo contumelio sesunt
 vtpote religionem ac cultum eius maxi-
 me destruetes. eiusq; obliuionē maxime
 inducentes. in sui ipsius iniuriam et contu-
 meliam vires antiales pculdubio creass;.
 hūmōi delicias illas nobis dedisset. Nō
 est ergo simile de visu et auditu cū neuter
 alteri iniuriē dum iustum seu iniunctū
 sibi ab imperāte virtute peragit officium.
 Manifestū ergo est de omnibus que dixi-
 mus fugienda esse omnē corpis volupta-
 tem hoc tñ fm magis et minus fugienda
 ipsamq; esse vt laqueū irretitiōis. vt picez
 ignationis. vt vinculū captiuationis vt
 ignem spūalis exustionis. hoc est quo spi-
 rituale nostrū exurit omniaq; bona no-
 stra spūalia id ē vtutes eoz opa tā extio-
 ra quā interiora penitus crematur. fugi-
 enda etiā vt aquam extinctionis que spi-
 rituale nrm quo ad omnē vniuersū calorem
 extinguit. Silt etiam vt aquā immersiōis
 vbi totus chorus vtutum et gratiar sub-
 mergitur. vt virium insanissime debilia-
 tionis vt toxicum pessime ac turpissime
 enecationis. vt adulteria fallacissime bla-
 datōis. et vt spūcia execrāde ab homi-
 nationis. Verū quoniam anec effugere neq;
 etiā fugare possibile est cōitati hominū
 in statu presentis corruptiōis absq; deteri-
 mento fructus nobilissimi quā plem dixi-
 mus et absq; nature nostre multiplicatio-
 nis. Necessario cōsulendū fuit generi hu-
 mano et ex cogitāda ac puidenda via me-
 dia. ad bibendūq; remediū quo nec ipa
 fugeretur in dānum fructificatiōis. neq;
 post eam abijretur in tam multiplicē per-
 niciem euntiū. Jam autē declarauim⁹ nul-
 lum esse remediū nullamq; viam mediā
 qua occurratur vtriq; istorum periculorū

preter matrimoniū. Quisquis dixerit q;
 in opibus nature op⁹ generatiōis eximi-
 um est ppter preciositates fructus. et ideo
 creator et institutor nature instituit ipsum
 inter omnia corpora delectabili⁹ vt ei op⁹
 ppenius et instanti⁹ intenderet. Si em
 tanta diligentia et labore instatur ab ipis
 hoib⁹ multiplicatiōi ceteroz animalū imo
 etiā multo fortius instandū ē multiplicati-
 oni hoīm. Respondem⁹ q; et iste fruct⁹ ē
 sicut equus et mulus quibus non est intel-
 lectus. Sicut em delectatiō in potu aut
 cibo magis facit et auget vehemētia et ar-
 dor sitis et famis quā ipsa potatiō et come-
 stio. sic et delectatiō in vsu mulier facit
 vehemētia et ardor cōcupiscētie. et sic co-
 mestio et potatiō per se ipsas non sunt de-
 lectabiles sed per esuriem et sitim. Sic nec
 cōmixtiō maris et femine per se ipsam de-
 lectabilis est delectatiōe carnali. Habet em
 delectationem spūalem hūmōi cōmixtiō
 duplicem pnam scz naturales quā faciūt
 spes et amor plis. cuius similis inuenitur
 in omni aratore et seminatore et omnis ge-
 neris agricolatore. quibus spes et amor
 fructus etiā acerbissimos labores agri-
 colantiū delectabiles faciūt. Quia vō ea
 que a creatore sunt. ordinata sunt contra
 ordinem vero est vt id quod melius ē sit
 ppter minus bonū. aut id quod nobili⁹
 est sit ppter vilius. Vili⁹ autē ē voluptas
 ex opere generatiōis quā ipm et minus
 bona quare nunquā ex ordinatiōe crea-
 toris est op⁹ generatiōis ppter volupta-
 tem que est ex illo. Ampli⁹. cū vis ge-
 neratiua non sit nisi ppter fructum plis
 ex institutione creatoris nec opus genera-
 tionis qd non est nisi via ad fructū debet
 esse nisi ppter ipsum. Intraque ergo ipm
 in alium finē. abusus est contra ordinati-
 ones creatoris. Amp. si sufficit in alijs
 operibus agriulationis spe et amore fru-
 ctus mouere agricolas ad opera sua. Et
 sufficit etiam agricolis ad eos mouēdos
 in parte ista. quātoforti⁹ sufficere debuit
 et isti et illis in illo opere tam nobilis agri-
 colationis. hoc est in cōmixtione maris et
 femine vt sola spes et amor plis eos na-
 turaliter ad opus generatiōis mouerent
 Quanto etiā magis decuit creatore hāc
 spem et amorem augere qui recti sunt dū
 in finem debent solummodo intendūt atq;
 respiciunt. quā istum curū amorem scilz
 voluptatis. Maxime cū iste amor. istum

fructus plis impediatur. et opus generationis quod in fine fructus et proles dirigendum et exercendum erat. ad se rapiat et in seipso stare cogat. Ita ut non solum fructus proles non curetur a commiscendis sed ut etiam non pueniat procuretur ne voluptate ipsam aut minuat aut ex toto etiam tollat. Amplius ipsa voluptas suo augmento et vehementia impedit fructum generationis. Qui enim maxime ardent homines concupiscentia pauca generationis sunt. et pauci fructus aut nullius. et cito steriles efficiuntur. et ad generationem inepti. siue propter hoc quia ex hominis ardore semen generatum presumitur siue quia frequentatio ipsius coniunctionis ne in vita coalescat hominis semine impedit. quod apparet in mulieribus prostitutis que raro vel nunquam concipiunt vel nimio ardore exhauste vel nimia frequentata turpitudinis semen in se vitas habere et coalescere prohibente. Adanifestum est autem iudicium et multiplicatio concubinaz quas falso nomine uxores nuncupant et contra nature legem esse et deo penitus non placere. et quod multiplicatione gentis sue quam per hoc intendunt sarraceni non assequantur. In quocumque enim regno alterius gentis eiusdem amplitudinis et fertilitatis terre inuenit tanta multitudinis populi indigenarum quanta in quocumque regno gentis sarracenorum. nisi forte peste aut gladio aut alio incomodo secus contingat. Quare manifestum est quod multiplicatio uxorum et operum quod dant generationi non efficiunt gentis sue multiplicationem quas intendunt. Neque castitas coniugalitatis et singularitas matrimoniorum diminutionem aut detrimentum perit gentis nostre qua diminutione in sua gente statim formidant. Diligenter autem attendendum in hoc manifestum. satis ornatum esse virum cuiusque conditionis et esse quatenusque potentie aut opulencie sit. pueri et exhereditatione domus vni et mediocri numeri que est filij. continens sibi liberos. cum salta necessaria et centum. etiam si rex sit prepotens atque diuissimus pro congruentia glorie sue ac magnificentie vir poterit duodecim filijs deceter atque competentem prouidere. poterit utique eis tanquam seruis vestitum et cibaria prouidere et hoc absque onere et difficultate non autem ut regis filijs ut decet celsitudinis regiam. Et quia proportionalia sunt genera hominum diuitiarum seu potentiarum ipsius diuicij et potentij. Manifestum est hominum nu-

meri donum omnes generi diuites perigentia virium onera. Pauperes vero importabiliter. vir autem inuenitur vir et uxor qui educando et erudiendo omni modo prouidendo duodecim liberos ad virilem prouducit etatem. et quia quod est nidus manibus aut nido simile hoc est domus in hominibus. vnus autem et vna tantum in vno nido pullificant. Sic vnus et vna tantum in vna domo generat. et hoc est per se proprium matrimonij domum sciunt vna edificare propter quod mas et femina partem et matrem reliquunt. sibi que adincentem adherent. ut sibi aliam domum edificarent. Sarraceni vero non domos edificare. sed ciuitates singulas intendunt. et infra domorum singularum angustias includere ciuitates. misera cecitate domum et ciuitatem pariter profundentes dum domum non prius edificare pretendit quam ciuitatem imo ciuitatem dixit intra domum. Ciuitas enim omnis quedam multitudo domorum est.

Manifestum ergo est matrimonium singularia scilicet inter vnum et vnam ipsas limites et angustias facultatum ac diuitiarum requirere. et quantumcumque ampla ipsarum opulentiam satis onerare. et extensionem seu multiplicationem ipsorum aut non satis esse portabilem facultatibus. aut nullatenus decere humanam naturam. Ex quo et aliud in conueniens sequitur manifestum vix tanta inhumanitas tantumque filiorum contempnere ut ipsi parentes non pluris habeant proprios filios quam porcos suos dum simul ad forum rerum non alias filios adducit ad vendendum nec aliter uxores suas habeant quam porcos. Equaliter enim fecunditate propriarum uxorum questum faciunt ut porcorum suorum. Jam ergo manifestum est ex hijs quia matrimonium est remedium infirmitatis et salus et conseruatio fecunditatis. Propter quas dictum est quod nuptie implent terram. et quia infirmitas et ardor et febris virtutis generatur. ardor quia excessus caloris febris quia est supergrediens cursus nature. nature dico in sui primitiua institutione. et intellige admiranda diuine bonitatis sapientia que malo infirmitatis tam bene vitatur. Tantus quippe est dolor partus tanta erumpentis progenitum. tantus labor et miseria nutrimentum. ut ad opus generationis aut nulla aut pene nulla semel ab hijs liberata. reuerteretur mulier. nisi eam illecebra volu-

platis huius traheret et concupiscentie ardor urgeret idem dicimus et de viris. Ad enim est leue onus prouidere de pregnantibus enixis et nutriendis. Sicut custodire puulos nutrire et erudire. Quapropter ab opere generationis omnino destiterent nisi eos ad illud concupiscentie carnalis infirmitas impelleret nisi ipsos intentio sublimior charitatis et iusticie aut boni alterius de quibus supra intentio fecim? ad hmoi opus induceret.

Post hoc relinquitur nobis deter minare qstiones circa hoc hec aut sunt numero quattuor. Prima e que sit virtus sacramentalis matrimonij scilicet qua gratiam prestat et quod remedium contra peccatu et hoc sacramentaliter. Manifestum em est q ipa contrarietas te qua habet ad pstitutione fornicaria et abominatione sodomica adiuvat coniuges contra illos nec min? manifestum est intelligetibus ipo sui merito apud deum contra carnaliu iniquationu execrationem apud largissimu retributore omnium bonoru deum remedium obtinere pugibus. Qui em ea pia intentione vinculis matrimonialib? se astringunt et one ra matrimonij que tam graua sunt subeant vt deo se immaculatos a pibitis concuminationib? carnis custodiant. et vt eide filios generet et nutrant. et ne per infirmitatem carnis ipm offendant. Dubitandu non est eos apud eiusdem misericordiaz pmereri qd intendunt. Presto em est deus adiungere conantes ad ipm manum suaz porrigere. venire cupientibus ad ips. Neuter autem eoru modoru sacramentalis est quod em facit matrimoniu virtute sua essentiali hoc est contrarietate aut quod facit merito suo. non facit virtute sacramentali siue virtute benedictionis et orationis que consuevit fieri sup nubentes. Ad hoc autem respondem? quod digne pieq? suscipientibus sacramentu istud reuerenter q? seruare volentibus ipsa virtute sacramentali prestat multum refrigeriu contra ardorem concupiscentie carnalis ita vt interdum etiam ad pprias viros inuenes et copulenti ciboruq? et potum opulentia et delectis incessanter vtentes frigidi sint h ipe speciose sint. ad alias autem mulieres pe ne gelidi et etiam si speciose sint. Idem et de mulieribus dicimus non ex rumuscul hominu aut opinione sed de ipa experientia et certitudine loquentes et ipso eorum testimonio quibus hoc diuinitus datus est in ipsa sua confessione hoc cognoscentes. Ad inuenim? aut cui attribuere possumus donu istud tam magnu tanq? mirabile nisi virtute sacramentali ipsius matrimonij. q? autem secus accidit impleris q? coniugatorum peccatis eoz imputandu est. qui no vel pia intentione matrimoniu praxerant. vel non in ea reuerentia et honore quo decet illud habent. Utrum aut sacramentu veri nominis et sacramentalis virtutis sit si preter nuptiale benedictione et oratione qm hre potest praxat. Certu est quia et sacru signum est et sacras siue sanctificans virtute essentiali seu contrarietatis vt dixim?. Et forsitan merito du modo nuptialis benedictio no ptemnat sed virtute sacramentali omnino no habet nec veri nominis est sacramentu nisi sicut diximus. Unde et matrimoniu apud fideles et apud infideles equoce dicitur apud infideles em non e nisi sicut dixim? apud fideles autem et illo modo et insuper sacrans benedictionis virtute. Quia em proprie ac veroru plene virtutis sacramentu.

Secunda questio est circa virtutem virginis et continencie pro quas multi negissime senserunt. Si em pstituta fornicatio et sodomia. belue. nature humane inimicissime. et fructeius vastatrices senissime licet non desinit et de medio exterminande eo q? fructificare nobilissimam arborem humane nature non sinunt. Idem autem faciunt virginitas et continentia. ergo inimice humane nature sunt et de medio tollende. In quo rñdem? quia virginitas et continentia non impedimentu aut destructionem huius fructus querunt. sed inmanissimam beluam imo horrendissimam voraginem carnalis voluptatis formidantes quaz operi generationis insidiari non dubitant semet retinent et ab opere isto se continent. Que admodu si agricola sciret lupum aut leonem et insidiari sibi et propter hoc agrum intrare no auderet et semen in eo spergere inimicus non esset habend? secunditati ipsius agri. Sic virgines et casti non inimici habendi sunt fecunditatis humane sed magis sibi pspicientes et cauti. Similiter qui hmoi agricola ne in agro tali semina ret auerteret inimicus fecunditatis agri nulloatenus habendus esset sed potius amicus agricolae reputandus. Cum ergo semina sit si

cut a ger humane seminatiōis ⁊ masculo
sicut agricola insidiat aut in hmoi agro
bestia fallacissima voluptatē ipsi agricole
viginas ⁊ continentia que hmoi ager co
lam non ab agro vel eius seminatiōe sed
a belue insidiantis faucib⁹ auertunt ami
ce agricole talis manifeste sūt nullaten⁹
autē agri vel agricole inimice. quanq⁹ ⁊
sublimior plerunq⁹ ⁊ esse debeat virgini
tatis ⁊ castitatis intentio. Qui em̄ amore
et honore celestis sponsi ⁊ ipam volupta
tem ⁊ oēm fructum plis despiciat ⁊ ne eidē
impedimēto essent quo sincerius atq⁹ libe
rius amori ⁊ honori eiusdē vacaret decli
nat et fugit omnia hec quodammodo ipsi
ymolat. Quemadmodū rex dauid quō
dam aquarū cysterne quā vehementer co
cupuerat volens bibere libauit domino
Sicut legitur. ij. Re. xxiij. Prostitute libi
dinis et sodo mitice abhorationis hoies
in ipas fauces hui⁹ bestie irruūt. et in vo
lutabruū spurce voluptatis toto p̄cipitiose
demergunt. non solū de industria fructū
declinantes. Sed etiā ipsum opus q⁹ de
buit eē generatiōis in turpitudine detor
quentes et ad fructū penitus inutilem ef
ficientes. R̄sum etiā est per hanc viam ⁊
per exemplū premissū ad illud aliud qd
nonnullus sarracenorū in errorem in duxit
Usū em̄ est eis de masculo ad genera
tione ex completiōe ap̄to q⁹ seminare de
beat in omni agro hoc est in omni mulie
re fecunda dūmodo hoc possit sine iniu
tia alterius. Qd dicunt p̄pter mulieres q⁹
maritos habet. Idem em̄ exemplū belue
r̄sideri potest de omni agro quod de vno
respondim⁹. R̄sidentur autē ⁊ aliud si ali
cui talentū traditū esset ea conditiōe q⁹
siue in eo negociaret siue non. Illud ta
men ⁊ integrum et illesum seruare et red
dere teneret dño suo. cū terra autē nego
ciatiōis eēt plena latronib⁹ atq⁹ raptorib⁹
alijsq⁹ piculis inuaserūt. Dubia eē eēt ei de
⁊ omino incertū an lucrū de negociatiōe
p̄uentum esset an non. Manifestū ē
quia in hoc casu tutius esset ei sup̄ sedere
negociationē et duo simul pericula decli
naret videlicet ne simul operā laboris sui
pderet nihil lucrans ⁊ insup̄ creditas sibi
sortem. Iste est casus in quo sunt vginēs
omnes ⁊ isti vnicuiq⁹ em̄ velut talentū si
bi creditū et pmissū a deo est ipsemet vī
anima eius quam seruare ⁊ reddere inte
gram et illesā tenetur deo creditori. Ter

ra negociatiōis ipsa femina ē ⁊ stat⁹ vī
di femina plenus illecebris voluptatē ve
lut latronibus q⁹ corda furant ⁊ alijs dis
ficultatibus a quibus non nisi fiat vio
lentia velut violentissimus raptoribus ne
mo eripitur aut euadit. Lucrū vero hui⁹
negociatiōis fructus est plis. negociatio
ipm opus generationis de isto lucro du
bium aut omnino incertū est an p̄uentu
rum sit ex opere vel opera generationis.
Quia ergo qd tutius magis eligendū ma
nifestum est q⁹ magis eligenda est vgina
lis securitas quā coniugalīs discriminati
tas. et hoc eis potissimū quos infirmitas
carnis ad id qd min⁹ bonum est non im
pellit hoc autem est qd innuit. Ap̄ls. i. ad
Lozin. vij. Qui cum vxore est sollicitus est.
que sunt mundi quomodo placeat vxori
et diuisus est. Qui autem sine vxore solici
tus que domini sunt. Et iterum in eode
melius est nubere quā vri. Qui enim ar
dent p̄cupiscentiarū desiderijs ne vrant
neceffe habent repetere refrigerium ac re
medium nuptiarū. Respondem⁹ autem
ad aliud quia non licet cuiquā seminare
sic nisi in agro p̄prio. Non potest autem
fieri muliebris ager cuiusq⁹ viri p̄prios
nisi per matrimonij. Ampli⁹. furtus
est contractatio rei aliene inuito domino
Manifestū autem est quia omnis mu
lier ⁊ omnis vir res dei est iure plenissimo
ac singularissimo. Nō licet ergo illis se in
uicem contractare nisi quomodo vult et
quando dñs. Non autē vt contractent se
vel vrentur se inuicem nisi matrimonialis
ter. Omnis em̄ alia p̄trectio deo displicet
p̄pter sui turpitudine et nocumētū quod
instat humane nature. Omnis enim alijs
vltus eorum inuicem omnis alia p̄mixtio
maris ⁊ femine aut amatoria ē aut meri
tricia aut extra ordinaria qnā a sodo mia
non multum distinguim⁹. Jam autē decla
rauimus turpitudines istar p̄mixtionū et
nocumenta que nature humane irrogat
p̄pter q̄s causas eas dō displicere iaz du
bium non est. Declaratūq⁹ est simul non
aliam p̄iunctionem maris et femine deo
placere quā eam que sacramento mat̄
monij ⁊ excusatur et quantū in eo est san
ctificatur. Ampli⁹. intueri diligenter
ipsam honestatē matrimonij decorēq⁹
eius ⁊ vtilitates. Et videbis hec omnia ap
tissime indicare q⁹ sola p̄iunctio maris ⁊
femine que fm̄ ipm est deo placita est et

accepta nō imposita pcepto vel debito necessitatis. Sed magis indulta defectu humane infirmitatis et collerata pseruatione secunditatis.

Ecce questio que non mediocriter mouit et mouet adhuc sapientes sarracenos et nonnullos iudeorum hoc est cū toto tempore grauiditatis ppter inutilitatem seminatiois abstinentiā sit uir ab vxoribus illo em tempore inuoluntate seminaretur proles. Similiter tempore enuoluntatis seu purgatiois ex parte eo quod piculose seminare. Similiter tunc propter periculum lepre et aliarum occasionum que seminatōis eodem tempore partibus aut in nascuntur aut post natiuitatem accidunt. Manifestum est ad modicum tempus pceptum esse in vxorum pparari vltimū. Toto ergo residuo temporis necesse est ociosas esse vim generatiuā in eis et incōtinentie patere piculis nisi multitudine vxorum quē admodum et multitudo agrosū ut quem admodum seminato vno agro seminatur alius et non est ociosus agricola. Sic et vna pregnata impregnatur et alia nec sit ociosus vir qui est in parte ista velut nature quidā agricola. Similiter dum vnus ager ad suscipiendū semen preparatur et ad seminandū nondum aptus ē seminare. Tur qui ad seminandū hparatus ē. Preparatur autē mulier ad suscipiendū semē et fouendū atque papiendū purgatione menstrualī. In quo respondem⁹ eis quia frenanda est cupiscentia carnis et moderanda ppter pericula spūalia que supra tetigimus et ppter spirituale bonum continentie. Similiter quod exp̄ssim⁹. Moderanda ē etiā ppter proles que ppter hoc nascitur vberior robustior et modis omnibus laudabilior. Ip̄a em̄ frequentia hūmōi seminatiois semen hūane generatiois diminuit tā substantia quā virtute. Non ē ergo ociosus agricola qui de ocio suo tot fructus spūales et ipsum corpalem laudabiliorē colligit et reportat fructū. Nec negam⁹ incōtinentie semper imminere picula maribus et feminis quādiu seruet concupiscentia. Sed ea habere scimus m̄rimonij fortissima p̄sidia que m̄rimonio debita reuerentiā suauerunt et honorē. Nec dubitamus vllaten⁹ illis adeē et presto ēē diuicie gratie et virtutis auxilia qui ppter dei honorem et gloriā contra carnis illecebras et desideria statuerint et studuerint pugnare

hec autē cause multo forti⁹ cogereant superplendum esse mulieribus vxorū defectū cum ip̄e magis pateant incōtinentie periculis vtpote infirmiores hac parte et concupiscentie vehementior. Viro em̄ egritudine detento aut in negociatioe in remotis partibus occupato. aut aliis de causis ad tempus a cohabitatioe corpis vxoris p̄hibito prouideret⁹ erit vir alius vxori ne ager illo ip̄e sit ociosus et ne ipsa vxor incōtinentie pateat piculis quod est manifestum inconueniens.

Claram questionem nobis p multis exemplis p̄riacharum et regum sanctorū sicut Ab̄abe iacob et dauid qui omnes multitudinē vxorum leguntur habuisse et insuper etiā iacob et dauid concubinas nec ppter hoc nomē sanctitatem amisisse. Multitudinem etiā vxorum appbare videtur vetus lex exp̄sse sicut in libello repudiij. In quo r̄ndendū est viros spū dei p̄ditos nihil temer⁹ nihil absque dei consilio et reuelatione in rebus tā diuiscriminosis egisse et deū ex certa causa aliquid vltra p̄munem legē indulxisse. Sciebat em̄ eos velle portare onera multitudinis m̄rimoniorū ut large vtamur vocabulo matrimonij. Sciebat eos seruare fidem multis vxoribus magis quā vni ex hominibus nostri t̄pis vni soli vxori. Sciebat et eos speciositate vxorū et multitudine ea t̄pantia vti velle quā p̄pagande proli et non carnis voluptati inferuissent. Quē admodū ergo indulget eis diuicias et gloriam quibus vtentur cū modestia et humilitate. Sic multitudinē vxorū ac speciositatem quibus vti nouerūt cum t̄pantia et castitate. absque iniquitate tamen et iniuria alteri⁹ potuit omnipotēs deus statutor legis m̄rimonialis p̄tra legem illā dispensare cum quibus voluit et illi derogare qualiter voluit et p̄uilegiare in parte ista et eximere ab huius seruitute quos voluit maxime qui hūilis et sanctius p̄uilegio libertatis istius vti noscent. quā nos sciamus vltimo seruitutis. Rectius autē dicitur sanctos p̄res vxorū multitudinē suscepisse quā dixisse. ut potius hoc eis factū siue de eis diuino cōsilio vel mandato quā ip̄os illud fecisse. Qui em̄ videri potest viros sanctitate et gr̄a eminētissimos timore dei plenissimos nuptiarū multitudinē nō tā lasciuire voluisse quā ēē seip̄os libidini p̄stituisse. Verisimile etiā est et modis omnibus fide dei

gnū eos vi ac vini dei cultū & religiō am-
pliare ac dilatare voluisse. ac p viribz stu-
diū. Qui cū doctrina et exēplis pīnaci &
rebellionē ydolatrarum & pueritātē cor-
ruptionis facere impedirent et p̄hibere-
tur prudenti consilio genus suū multipli-
care elegerunt. vt saltem in suis vere reli-
gionis inueniret susceptiōne faciliem. quā
alieni cōtumacia inuincibili respuebant
Non enim ignorabant spiritū dei docti
homines filios ad imitationē patrum na-
turaliter p̄onos esse et ad eorūdem do-
ctrinam capiendam atq; tenendā facilio-
res difficiliorē auersibiles ab eisdem. No-
uerat quid virtutis habeat & efficacie ge-
neris seu cognationis amor: quam fortis-
ter natura imp̄fērit vniuersorū & singulo-
rum cordibus credendum esse patribus
et parendum. Quare manifestū est intel-
ligentibus eo p̄fundissimo sapientie cō-
silio hos fuisse in parte ipsa quo ip̄ius na-
ture consiliū contra tenebras errorum
impietatis cōtra vefaniā ydolatrie cō-
traq; totius hūane corruptionis pueritā-
tem & neq̄tiam aduocarent. Et vis gene-
ratua corporis virtutem generatiua sp̄ualē
sicut reuera dignū & iustum est adiuuaret
gratieq; natura seruiret. Vinculisq; neces-
situdinū hoc est cognationū et affinitatū
& retraherentur ab vtraq; morte sanctorū
filij & retraherentur ad vitā secureq; & abs-
q; p̄iculo & generarent et nascerentur q̄s
parentum & religio nascentes acciperet. sa-
lutarisq; doctrinē viuificorū exemplo-
rum p̄sidijs ab vtraq; hoc est natua & aḡs-
tam corruptione seruaret. Tales ergo me-
rito decuit et etiam oportuit filios non so-
lum generare sed etiā generationi eorū
multitudine vxorū multiplicare qui eos
non morti gignerent nec mortis pabulū
efficerēt. sed vite natos statim traderēt vi-
teq; erudiendo & instituendo seruaret. Ce-
teri hominū quemadmodū quere? silua-
rum porcis infernalibz fructificabāt & de
ip̄sis venibus mat̄r ip̄si fructus liberorū
nullo pietatis p̄sidio excepti siue p̄tecti
infantes porcorū infernalium quemad-
modum poma putrida cadebant potuit
autē esse in aliquo tempe maior erit mul-
tudo mulierū in populo dei quā virozū
Et ideo necesse fuit vnum virū multas du-
cere ne cum ip̄e mulieres cōtinere vel nō
possent victē concupiscentia. vel non vel

lent amore posteritatis an forsitan volu-
ptatis ista occasione viris se ydolatris co-
pularēt sicq; facie s̄b potestate eorū adeo
auerse ad ydolatriam se transferrent. po-
tuit et esse illa infirmitas viroz tunc tem-
poris cum necerant eruditi nec in vera re-
ligione firmati vt multitudinē vxorū emu-
lantes ydolatris. Sicut et multi multitu-
dine diuidiaz eos ex hoc bonos & se mise-
ros reputarent. Non em̄ minor fuit vxorū
rum concupiscentia ab initio quā diuinarū
cupiditas nec minus habuit emulatiōis
Maxime viris aut in luxuria aut inter lu-
xuriosos emitteris. Adeo enim exaruit sp̄s
in hominibus illis hoc est transmarinis
concupiscentie incendium vt magna mul-
tudo eorū nec etiā vxorū multitudi-
ne voluerit esse contenta quantacūq; spe-
ciositate pollerent quin etiam in mares &
bruta animalia ceca libidine infanirent.
Quid ergo facerēt tam flagitiosū si ad
singularia hoc est ad singulariū vxorū
matrimonia artarent. Quā autē pestis ista
in isto populo iudeorū inualuerit exp̄sse
apparet. xix. Iudicij vbi vir filij benia-
my parentes leuite vxorē eius nep̄ hana
abusione suffocauerūt. Ut ergo & p̄iculo
ydolatric. et flagitiositati sodomitice et
emulationi insipientie occurreret vt cultus
dei q̄ alienigenas nō poterat in filiis sa-
lūte sanctorū p̄pagare? multitudine vxorū aut
tollerata ē. ne deteriora s̄q; vt diximus fie-
rent. aut suscepta diuio p̄silio vt gens san-
ctorū multiplicaret & diuini cultus religio
dilataret. Quātus em̄ honor sancte fuerit
ritatis sanctis mulieribz antiquis fuerit
euidenter ostendit sara que virum sanctū et
sanctorū p̄rem abrahā ingredi suavitē po-
tius coegit ad ancillā suā agar. Sicut le-
gitur Gen. xvi. Eodē modo & filie Loth q̄
patri suo dormienti p̄misse sunt vt vel sic
generis sui semen quo dam totius hūani
generis qd subuersiōe sodomorū timebat
quā in eis cum erat seruarent atq; salua-
rent. Viris ergo p̄fectis alia fuit causa vt
dixim? multitudinis vxorū alia lasciuie
mōdo adhuc iudei noticia & cultura non
cū & nudi penēq; lamētario. Nec p̄fectio-
nis euāgelio siue lacus & copiosior radis
te oīa hec abrogata sunt & auctoritate di-
uina interdicta. Sic legis mat. xix. & luce
xvi. Ubi ip̄a vitas ore suo sacratissimo vt

or multitudinē imo et dualitatē phibuit
et separationē et excepta sola cā fornicatiōis
interdixit. Sequitur.

Et diuorcijs autem et repudijs quā
iniq atqz immisericorditer iudei et
sarraceni et sentiant et agant faci
le est fieri manifestum. Lex enim de repu
dijs q legitur Deut. xxiij. pmissio fuit nō
pceptio obduritiaz cordis iudeorum vt
tqz tollerata hoc est lege non vindicata
Punc ipsa veritas testata est eisdē. Ada
thet. xix. Ne enim in vxores quotiēscūqz
eis displicerēt grassarentur ad mortem. su
stinendum repudiū id est sine vltione pre
reundum et non tanquā adulterium vin
dicandum duxit dominus. Jam autē decla
rauit matrimonij ius esse perpetuū et
vinculū indissolubile vbi ex eis causas q
supra nominauim⁹ videlicet si forsitan ea
bona vel bonū istud potissimū ppter qd
maxime institutū est id est matrimonij
spirituale impugnauerit. Causam vero
fornicationis non solū prudenter sed etiā
iuste ipa dei sapiētia que ipus dominus
est in. xix. Mathei adiecit duab⁹ de cau
sis. Qui em fidē non fuanit thori marita
lis vt ei seruet indignum se merito reddidit
ius thori quod polluit iustissime amisit
Deinde ne viri ipsius hereditas que iure
successionis ad cognatos eius atqz ppin
quos pmet transeat ad adulteros hoc ē
ad filios ex vxorj adulterio genitos. Ter
tia etiā causa esse potuit. Zelus viroz q
maxime exardescere cōsuevit in vxores
ppter adulteriū. vt ergo et viris a morte
spūali quas incurrerent vxores occidēdo
et vxorib⁹ a morte corporali p timorez di
uorciū a morte spūali in quas fornicantes
inciderēt. Sunt forsita et alie lrales et spi
rituales q nos industria ptraim⁹. Si er
go fornicata fuerit vxor alicui⁹ vel innu
pta maneat vel viro suo recōciliari pcur
ret. Sciendū tñ est q ex hac causa nō con
suevit diuorciū celebrari ppter fragilitatē
tempoz nroz. vtz ne viri cū mulieribus
le polluat et mulieres amplius fornicent.
Et q ista causa. que ad fortius astringen
da matrimonia introducta sunt ea intol
labiliter dissoluent ad omnē pene discor
diam que inter vires et vxores suboriretur
et quotienscūqz vel viro vxor. vel vxor vir
alius plus placeret non solum fornicaret
tur vxor. sed etiam virozū malignitas for

nicationem pcuraret vxorum. et sic maior
pars matrimoniōz pculdubio solueret.
Salubrius ergo pcurat reconciliationes
ecclesia sustinet q adultera ad temp⁹ su
spendatur a thoro maritali ista vltione
et ipsa erubescens hūlietur. atqz peniteat
et ira mariti quiescat. Nisi forsitan simili
culpa fornicationis se maritus inuoluat.
Tūc em ei nō licet in vxore punire qd ipse
noscat pmississe. Sed de hoc iam iura edī
ta sunt et ecclesiastica statuta. Si quis si
querat cur viro solo fornicante discedere
vxori ab ipso non liceat. Inpromptu rñsio
ē quia nec illa pericula litteralia neqz spi
ritualia sunt que hec cogant et muliebri
leuitas sub potestate viri potius coerceda
est ac frenanda quā paritatis in viruz
audacia indulgēda. Quā autē ex eis causis
quas ipi sufficētes ad hoc reputāt diuor
cia eē non debeat manifestū facim⁹ hīs
rationib⁹. pma eē eozum est odiū vel
ira ex qbus timet mors vxoris. Scda te
ditas qualis est lepra vel iugis mēstruosi
tas hoc est mēstruozū fluxus irrefragabi
lis. Tertia deformitas Quarta sterilitas
Quasqz istarum dicunt sarraceni sufficere
ad matrimoniū dissoluendū et ex vnaqz
qz licere viro ad alia vota se transferre.
Q si verum est licebit idipsum et mulieri
bus ex necessitate. cum non minus consu
lendum sit eis quā viris et longe magis in
digeat hmoi subsidij. Amplius. si
postq aliquot annis eam habuerit vir le
prosa efficiatur mulier aut deformis lice
bit secundū hoc viro eam derelinquere.
Certum autē est q cum leprosa vel defor
mis effecta est magis eget solatio mariti
proprij. vipote cui ppter deformitatē aut
leprosam prescisa est omnis spes aliarum
nuptiarum. Amplius. cōsensus quo
in vicem consentiūt mas et femina. q diu
durabit mulieris speciositas sanitas atqz
fecunditas cōsensus amatorius est tantū
sue cōcubinari⁹ aut fornicari⁹ sicut offi
dimus. Quare qui sic cōueniunt cōcubi
narie tantū seu amatorie conueniunt. Nō
est ergo inter eos nisi pcurinari⁹ aut ama
toria turpitudine nō solum dissoluedi sed
nec ad horam etiā sustinēdi. Nihil ergo
ad matrimoniū de hīs Non enim refert
qntuz ad mionū qd inter pcurinarios
aut amatores agat neqz nos de hīs hic
intēdim⁹ Cōsens⁹ nō ingpetuā et indissolu

bilem societatem maris et femine solus matrimonialis est. Hmōi autem consensus manifeste prohibet diuortia faciēda esse hmōi enim consensu ius perpetuū alteri alteri in seipso dedit. et adseruandā inuicē societate indissolubile seu indiuiduam se mutuo cōiuges obstruxerūt. Manifestū ergo alterū alteri ius illud auferre non posse et societate que auctoritate diuina firmata est dissolui p hōiem nō licere.

Amp. qz hunc amorē sola pepit lasciuia et non iusticia manifestū est iusticie si quidem pars est altera pietas contra pietatem aut euidenter ē vt ppter miseriam mulier deseratur cū ppter ipam miseriam miserendū sit ipsius et intentio pietatis p pua finisqz ipsius sit miseriam tollere et lenire. Amp. quis p septimanā vnam habebit vxorem. per pauci quidē atqz rarissimi cū tam facilis sit vxorū desertio et huiusmodi cause deuotioz in maiori parte maritatarū inueniantur. Paucissime nā qz sunt que nō sunt menstruose aut leprose aut deformes aut odiose sint maritis suis. Amp. quid restabit secundū hoc viris iracūdis et ad odiū passionē abiliū nisi multitudine mulierū vnam post alia polluere. et nuptias septimanis singulis innouare cū nulla inueniri possit cū qua valeant in pace et pcordia diebus paucis simis habitare. Amp. fm hoc non erit mrimoniū nisi ptentatio et quasi pbatio feminay. Amp. quā inique quā impie agat p ista diuortia cōtra mulieres qz nō videat. Potest ei odio hūi mulier sine culpa sua et ita postqz deflorata fuerit a viro et etiam gravidata dimitte a viro vilificata simul et onerata ceteris. p viris despicabilis effectū et hoc totum sine culpa sua. Quare iniqz neqz hmōi desertor aufert ei seipm solu. Sed etiam omnes alios viros quantū in eo est dum talem eam efficit talemqz dimittit vt inde possit omibz viris alijs displicere. Jam ergo apparet ex hijs que diximus necessitas mrimoniū quā coegit infirmitas et vtilitas ipsius q nature hūane seruat fecunditas. et emicnitas virginitatē et castitatis q non tam vincitur infirmitas q etiā fragrantissime suauitatis sacrificio et ymolat deo carnis voluptas et offertur quodāmodo ipsa que nascitur videbatur posteritas. et obtrinetur ab immanissime belue voracitate securitas. Glucescit etiam ex hijs statutorū eo

desiasticorū circa matrimonij rationalitas vt enim matrimonio spūali liberius vacetur vt spūali copule artius inferuatur vt spiritualis fecunditas vberius ppage tur. matrimonio carnali quod nō est nisi ppter spirituale quantū ad vsūz corporalis pmixtionis. vel ad tempus vel perpetuum ex cōsensu tamē mutuo coniugū derogandum est sicut docet. Apl's in. viij. pme ad Corinthi. dicens. Iterum autē ex cōsensu causa orationis. Propter hoc fideles cōiuges sacre obseruationis diebus causa deuotionis et orationis ab amplexibus carnalibus abstinent ex consensu. aut si non abmet carnalis infirmitatē periculum etiam continentie voto perpetuo se astringunt. etiam tanto verius tantoqz pfectius matrimonij carnalis fidē mutuo sibi seruantes. quantū ad obseruandā mrimoniū spiritualis iura cui carnali militare totaliter debent fortius se astringūt. Non enim de substantia matrimonij est nec de necessitate matrimonialis societati pmixtio corporalis. Sed potius medicamentū infirmitatis. et exceptoriū humane ruinositatis. et ammiculū conseruatoriū ipsius quā diximus societatis. atqz naturalis fecunditatis et hoc qdem finem tractat istius faciemus.

Ost hec autē de sacramento ordinis quod sexto loco superius ordinauim? eo q posuimus instituto hoc ē p viā pbatiorū et delectationū tractare tentabim? Primū stabilitates ipsarū cōtinentie stabilitatē ap priatā et spūali. Deinde nūerz ordinū Tertio opationes et viutes quibus ab hereticis vsqz in sanctissima cecitate ac ptnatia cōtradicitur. Dicem? ergo in pmissis q sanctificatio est inter opera que ministerio hominū exercentur nobilissima atqz precipua. Necessario ergo speciale ac ppiū oportet eius ministrū approbatosqz habere ministros. Si enī ministratio panis et vini ceterorūqz carnalium et temporalium in omni domo dispositio nis p deputatos sibi ministros ad ministratur. Quanto fortius in rebus spūalibus sollicitudo ista et diligentia adhibenda est ne confusio scz aut indecentia ministrorum nō solum defectum et imperfectionē sed etiā periculum pariat spūale. Amp. cū gratia sanctificationis ministretur per hoies hominibus nōn autē misterio discretio certa. fit inter ministros

et eos quibus ministratur ymo velut opus
positio quedam est inter ipsos ministrare
enim et ministrari opposita sunt. Sic mi-
nistros et ministratus. Quare alio sopus est
ministres et alios ministratos in misterio sa-
crificationis. Accario g. instituti sunt in
domo dei magna q. eccia et tepla ei est q.
ministerio sanctificationis specialiter zap
prietate deseruiant. Amp. ipsum mi-
sterium sanctificationis sanctum est ymo sa-
ctissimu ad sancta vero vel sanctissima ne-
minē phas est vnquā ingredi nisi aliqua
significatiōe preparati. Necessē ergo ē
ad ministeriū sanctificationis ingredien-
tes p. sanctificari et p. sacrari. Si at sacratio
necaria ē et sacramentū p. commune ergo
gratiam sanctificationis qua oēs fideles
sancti sunt. Necessaria ē specialis gratia
et sanctitas qua p. minister gratia et sancti-
tas ministrent. Amp. quia domus dei
reuera domus ē necessario h. hostiarios
et custodes et sacris auditoriū est et vbi dī
mādata atq. iudicia ceteraq. vite verba in-
giter recitanda et audiēda sunt ad dei lau-
dem et gloriā et auditoriū cōstructionē ne-
cessario habet libros huius scpturarū et
lectores et recitatores sanctissimorū v. boy
Et quia templū dei est vbi sacra lumina-
ria attendēda sunt ac p. ferenda sacris mi-
nisterio necessario habet acholitos seu ce-
roferarios qui sacris luminariū attēdē-
dis et p. ferēdis officio ap. priatio discernat
Et quia peccatis erigētib. maligni spi-
ritus interdū corpa hominū obsidēt mlti-
pliciq. veratiōe infestant necessario h. ec-
cia dei spiritualis gratie fuuos atq. mi-
nistros q. officij sui potestati demōes ab
h. mōi inuasiōe coerceant et a corpora-
libus obsessis abiciāt. Et h. sunt q. gra-
noionis dicim. exorcistas. Amp. q. ne-
cessario habet deus sacrificiū siue san-
ctuariū visibile hoc est templū cultui eius
et honori dedicatū et consecratū. Habet
necessario et vasa cultus eius ministerio
sanctificata. Qua p. p. necesse est vt et ha-
beat ministros templi istius cultui et mini-
sterio deputatos et cōsecratos. Generali
siq. dē cultui diuino qui non est nisi reli-
giosa ac sancta vita vocare potest cōmu-
nitas hominū et solitudinē gerere suorū
exteriorū seu temporalium cultui isti specia-
li qui deo in templo suo visibili inuisibili
ter impendit qui assiduitatē diei et nocte
requirit intendere non potuit nec potest

pmunitas hominū Quare necesse ē ipm
cultum ministros habere determinatos
et p. pos qui ei solā generāt solitudinē
ab alijs seorsum se faciāt. H. ergo qui in
sacris siue sanctis die nocteq. versari ha-
bent necesse est vt p. p. munitis necessita-
tis gratiam quā cum omnib. electis com-
munem habere debent. sanctificatione
congruenti siue officiis cōsecrent. Si em tē-
plum et vasa ipsius p. p. dei honorem et
cultum dedicāda et sanctificāda sunt vt
in eis ipsi reuerētius honorificētus et san-
ctius seruiatur. Quanto fortius ipsi mini-
stri ad hoc deputati sanctificationē ap. pri-
ata consecrādi erunt incōparabiliter em-
plus p. p. ad ministros ministerij sancti-
tas q. ad templum vt vasa ipsi. Amp.
ipse cultus templi atq. seruitiū medius ē
ymo meditatoius inter ipm deū cui im-
penditur et cōmunem religiose ac sancte
conuersationis cultū. Sic et ministri ipsi
ex necessitate mediū sunt et mediatores in-
ter deū et alios ipsius cultores. Quare g.
du officij et seruiendi ministerio p. p. in go-
res et vt ita dicam. ceterorū hominū nō
solum internūcij ad deū. sed etiam in-
troductores. Sicut ergo in eo q. homines
et cōmunis religionis honorificētiaz dei
cultores necessaria habent communem
gratiā sanctitatē. Sicut in eo q. ministri spe-
ciales ipsius diuini cultus spālis hoc est
specialiter eidem visibiliter in hui. tēplo
visibili impenditur necessaria habet spe-
cialem gratiaz sanctitatē qua huic cultui
et ministerio specialiter dedicentur et ap-
prietur. Quare dedicandi et consecran-
di sunt dedicatiōe et cōsecrationē seu san-
ctificatiōe speciali et suis officiis ap. p. p. a-
tā et omni consecratiōe seu sanctificatiōe spī-
ciali aut sanctitas vna aut due impmū-
tur sicut supra in tractatu baptismi osten-
dimus Necessē est diuinorū officiorū sa-
criq. cultus ministros sanctitate vna con-
gruenti suis officiis sanctos Alioquin ad
exercenda ipsa officia nullaten. admittē-
dos. Congruit autē vt digne et laudabi-
liter ministrent eisdem sancte sanctitatis
gratia que deo gratum et placitum facit.
Aliud autē ē indigne ministrare indigne
q. exequi susceptum officiū vel ministeriū
aliud alienū penit. vsurpare. Qui enim
assumpti nō sunt ac deputati p. p. a-
tā et ea exeq. attētat vt
agrediūt alienū officiū ibi vsurpare p. p.

De sacramento matrimoni.

mit. Quia vero congruenti consecratione ad hoc dedicati sunt et assumpti licet peccatis et vicij polluti ministrent in suis officijs quod suum est utique faciunt licet irreverenter et interdum damnabiliter.

Clarabimur autem istud delectatione
 O evidentiori accertiori per distinctionem eius. Quod ordo est secundum quod hic de eo intendimus et dicemus. Quod ordo est sanctitas prima sine sanctificatione qua diuino cultu exercendo quis sanctificatur ascribitur et quomodo intulatur et in numero ministrorum eiusdem deinceps habeat intelligimus sanctitatem primam sine sanctificationem que tam in hominibus sanctificatur quam vasa que etiam repleta nulla pollutione peccati nulla iniquitate corporali prophanatione tollitur. Alioquin ut supra diximus in tractatu de baptismo sola prima pollutione vel scilicet ecclesie prophanatione committeretur sacrilegium cum sacrilegium committi non possit nisi iure sacra. Non autem remaneret sacra post primam pollutionem. Sed per pollutionem sanctitas per consecrationem acquisita tolleretur. Quare nec in eius prophanatione secunda committeretur sacrilegium. Quia ergo qualibet prophanatione simul sacrate rei committitur sacrilegium quod non nisi iure sacra committi potest necessario in quolibet prophanatione remanet sacra res quecumque deo semel sacra fuerit. Hanc ergo sanctitatem inseparabilem primam vocamus quia prima per prophanationem infunditur et prestat sanctificationem eam eandem idcirco diximus quia per ipsam et cum ipsa quemadmodum per sigillum et cum sigillo regio vel pontificali temporale et spirituale benedicitur prestat. Unde et ipsa non tam sanctitas est quam etiam signum et character sanctitatis scilicet que gratia est gratia deo faciens et acceptum ab eis que propter deum sunt subiectum siue possessorem sui seorsum faciens et avertens deo ipsum mancipans et adiiciens ipsique illi adherere facit et vacare. Quasi autem si gnaculum et character prima sit scilicet intractatu precedenti de baptismo iam diximus. Quod ergo quidam et vasa et loca dicenda ex necessitate sunt deo et approprianda cultui eiusdem de honorificatione totaliter fuit et ad alios usus nullatenus transferenda necessario autem sancta oportet esse et deo sanctificata quicunque cultui eius et honorificatione appropriata sunt et abdica coram eis prophana arcenda sunt a sanctis ac sanctificatur eis nullatenus admiscenda. Ipsa quoque sancta sup

eminere debent longeque prece omnibus et prophetis reuerentia et honore quia propter et vasa et loca deo sanctificata distincta debent esse atque discreta ab alijs et hoc non nisi propter dei cultum et honorificationem. Cum ergo magis maiorque consistat dei cultus et honorificatio ministrum multo fortius necessesse est eos esse sanctificatos deo distinctosque esse atque discretos ab alijs et hec orationis vocabuli et apertae. Cum magis se sanctis immisceant qui ipsa sancta contrectant circa ferent custodiunt et totaliter administrant quam ipsa vasa vel loca sancta. Quare in pollutione seu prophanatione ipsorum vel alia quolibet iniuria magis deorum odibilis sacrilegium committitur quam iniuriatione locorum siue vasorum et hoc quidem per se manifestum est magis enim iniuriatur diuino cultui maiorque contumelia deo in suo cultu irrogatur qui ministrum eius interficit quare qui vas ministerium eius interficit Quod modum propter deum magis preliatur quam bellatorem eius vulnerat aut occidit leditque vas belli hoc est scutum vel gladium ledit aut destruit. Si autem maius sacrilegium magis sanctum est sanctitate prima. Quare necesse ministris diuini cultus et magis sanctos esse necessarium eos hoc modo sanctificari. Amplius iam manifestum per se est ordinari nihil aliud esse quam ad diuini cultus ministerium pontificali benedictione et manu impositione sanctificari. ergo a coniugatis ordinem necesse est nihil aliud esse quam sanctificationem seu sanctitatem hominis pontificali ministerio impositam. Quod si quis dixerit quia nec ministrum neque vasa neque locis quodque hominis benedictione imposita. Sequitur ergo ut vasa hic in nullo duntaxat a ministris siue forme et sue materie et quod sanctitas de qua loquitur nihil sit. Quare sacrilegium secundum hoc nihil erit. quod hoc modo nihil sanctificari poterit nihil esse sanctum cum sanctitas nihil sit. Accidit ex hoc ex necessitate nullum honorem vel reuerentiam impendendum esse vasis locis vel etiam ministris diuino cultui deputatis et ascriptis quia in alijs hic autem est error cui consulendum est et occurrendum est magis penitus atque supplicibus quam probationibus. Reuerentia enim et veneratio sanctorum non tam inuadenda est et declaranda rationibus quam motu et sensu suppliciorum ingerenda primariis. Jam ergo clarum est ex hijs que precesserunt quia necesse est et ordines

esse et ordinatos propter diuini cultus exhibitionem visibilem. Et quia necesse fuit et uasa et loca sanctificari domino et etiam ministros qui in locis huiusmodi seu templis diuino cultui deseruirent sacra uero siue sancta nec custodire uas est nisi sacros et sanctificatos ministros.

Quia hec loquimur de numero ordinum et dicemus quod non nulli posuerunt nouenarium ponentes clericatum qui in prima tonsura constituitur et summum sacerdotium siue episcopatum extremum. Alii uero clericatum dixerunt non esse ordinem sed tantum uelut milicie simpliciter tantum ut quemadmodum miles efficitur ex hoc quod miles efficitur presbiter et simpliciter nullum ei singulare uel speciale officium committitur. Sed in generali ad hoc ut militet assumitur. nec decurio nec centurio nec chiliarchus nec dux cohortis aut legionis aut exercitus constituitur. Sic per primam tonsuram milicie clericali simpliciter aspectus non ex hoc alicuius clericatus officij specialem dignitatem adipsam. Qui uero clericatum ordinem ponunt primum dicunt huius ordinis incutere presbiterij officium. Et propter hoc presbiterij primum ordinem posuerunt in hostianorum. Qui uero septem ordines tantum ponunt. Episcopatum dicunt non esse ordinem sed honorem possidentes sacerdotum ordinem esse siue duos habentem gradum dignitatem. Et propter hoc secundi ordinis sacerdos id est secunde dignitatem in ordine sacerdotum. Sacerdotes inferiores vocati sunt. et in presbiterio ipsa consecrationis ipsorum sacerdotum ita ut legitur ut cum sacerdotes sumos regedis populis presbiteris sequentis ordinis uiros secunde dignitatis eligens. Et est sequens expositio precedentis. Ita et secundi ordo dignitatem intelligatur secunda dignitas in ordine sacerdotali. Uerum ratio sequens in ordinibus status ecclesie primum. tunc fuit rerumque sacrarum reuerentia et ueneratio quod in primum ecclesia calente adhuc sanguine redemptoris et martirum et habundantius feruuisse noscitur. Quapropter nullos ad custodiam ipsius loci sacri et uasorum sacrorum nisi presbiterios sanctificatos ad hoc specialiter consecratos ecclesie primum rectoribus et institutores apostolice et sancti martires duxerunt admittendos. Et hi sunt quos uocamus hostianos seu ianitores quorum est primum ordo primaque dignitas hoc est minima seu infima circa sacras res quod diuini cultus honorificencia exterior exercetur in templis. Quia uero uerba uite inter sancta merito reputata sunt que etiam sanctissima in ipsa scriptura uocantur scilicet Eccle. xliiij. ad recitationem eorum similiter sanctificari specialiter ministros proprios uoluerunt. et hi sunt quos uocauerunt lectores. Nullatenus autem permittebatur alijs recitare seu pronuntiare in ecclesia uerba uite siue eloquia sacra. Duo autem dederunt causam huic ordini uicem sanctitas ipsa uerborum et edificatio populi seu eruditio. cum enim non sit populo edificatio seu eruditio salutaris nisi per uerba uite. hoc autem recitare siue annuntiare propter eorum uenerandam sanctitatem non decet nisi sanctos. Sicut legitur in psal. Psal. autem dixit deus etc. Locum igitur ipsa religiositas ecclesie ut sanctificare tur ad hoc minister. Deinde uero ut gratia ipsius ecclesie et potestas quam a deo accepta rat uidelicet ambulandi super aspidem et basilicum et calcandi leones infernales ut uirtus fidei et impioritas super potestates contrarias ad dei gloriam et ipsius edificationem et infidelitatis confutationem clarius atque sublimius elucere uoluit misericors deus aliquam in ecclesia sua ea gratia prout est ut istar patriarcharum sanctarum atque celestium dominos coherentem et de corporibus obsessis precerent. Istamque gratiam uoluit huiusmodi minister pontificali benedictione et oratione prestari. Claruit autem iste ordo et ordinis gratia uidelicet cohercedi et abijcendi demones sicut et aliorum miraculorum choruscantia in ecclesia primum. Quia et imitari uoluerit ausu temerario septem filij Senie. principis iudeorum. Sed temeritas eorum ab ipso demone quem eicere tentabant duriter repressa et atrociter vindicata est. Sicut legitur Act. xviij. Sic ne aliquis simili temeritate sacrarum exorcismatibus demones eicere acceptaret statuit ecclesia primum ut nisi ad hoc institui et ordinari talia nullatenus presumant. Quia uero sacratissimum uenerabile euangelium charistie. Sacramentum non decebat absque ornatu et solennitate luminari celebrari que etiam non parum decoris addidit cultui et ministerio templi et decuit et oportuit ut deputarentur sancti ministri ad ea accedenda et preparanda. Non enim pharisaeus erat appropinquare sacris altaribus maxime tunc quando tam sacrum celebraret nisi presbiterios sanctificatos. Inter omnia enim que suba sunt templi visibilem altare sanctissimum est et longe solenniori sanctificatione quam cetera plebs ministerium quod accedat ibidem.

ficandi seu pferendi luminaria in sacro altari vel circa vel ante sacratissimam eucharistiam tantum dedit ordini ministrorum qui grece acholiti latino ceroferarii vocantur. Qui bus etiam commissum est ut ampullas vini et aque diachonis siue ministris porrigant ad suggerendum vinum et aqua in sacrum calicem. Ad horum ergo ministerium pertinent pelues et mapillas parare atque tenere ad abluendas manus sacerdotis qui preest altari. Merito ergo ista ministeria quibus tanto sacramento inseruitur utpote sanctitate requirunt ministeriorum. Si quis autem querat si est unus ordo lectorum cur non et alius psallentium et tercius cantorum et quartus predicatorum. Rndem? quod ecclesia primitiva carus non habuit neque psalmodiam sed simpliciter sola psalce pronuntiatio lectionis psalmodia et cantus. Postmodum causa solennitatis et exercitade deuotionis ampliatio de corde diuini cultus postmodum super addita sunt. Et quia eadem qui in primitua ecclesia legebatur. Et eiusdem penitus sanctitatis cum hijs qui modo psalluntur et decantant. Idem ordo eademque sanctitas necessario primitua sit in ministris. Cum enim per psallentium et cantus nec rem nec rerum sanctitatem mutauerit ordinem mutare nullatenus debuerit. De predicatione vero rndemus quod illa semper pertinet ad sacerdotale officium. Sicut legitur Malach. ii. Labia sacerdotum custodiunt scientiam et legem ex ore eius regunt. Angelus est enim domini exercitus et sequentes veros tres ordines qui soli anthronomastice sacro cantantur diachonatus et psbyterium iam non ex toto ad sacri altaris ministerium pertinent enim ad sacerdotale ministerium. recitatio applicandi lectionem et totius veteris testamenti. Ad diachonale vero recitatio euangelicam propter quod nonnulli opinantur quod ad ipsum pertineat et docere et predicare euangelium populo sed ipsa forma ordinationis contradicit. Cum enim accipiunt terram euangelij de manu episcopi non dicat ei. Accipe potestatem docendi et predicandi euangelium. Sed accipe potestatem legendi euangelium in ecclesia dei tam pro uiuis quam pro defunctis. In nomine domini. Ex quo magis insinuat eos tunc recipe orandi officium quam predicandi vel docendi. Et quod ipsa recitatio euangelice lectionis magis sit oratio ad impetrandum aliquid pro uiuis et pro mortuis quam populi edificationis. Absurdum enim est intellectum et di-

cto ut docens aut predicans euangelium docere intelligat aut predicare pro uiuis ac pro mortuis. Inde aut euangelicam recitationem in missa ordo dicitur quod propter impetrandum maxime sit verum quod diachoni si eis sacra scientia suffragetur de consuetudine docet aut predicat de institutione est beati petri apostoli. Sicut legitur in Epistola eiusdem ad Clementem ubi expresse

On nullis aut visum est dicitur. ab initio diachonale fuisse officium pauperum ministrare mentis. Cum enim apostoli necesse haberet derelinquere pro parte verbum dei. eo quod nimis occupabant eos quotidianam mensuram huiusmodi volentes verbo dei et orationi habere et quasi solitarie vacare. Elegerunt septem illos quorum primus et princeps fuit. Stephanus prothomartyr. Sicut legitur Act. vi. Manifestum autem est ex ipsa consuetudine euidentissima ecclesie diachonale officium totum circa missam solenniter consistere. precipue autem tria sunt diachonalis officii ordinis ministeria. Primum est euangelice lectionis recitatio ut diximus. Secundum est panis et vini ad conficiendum eucharistie ministerium oblatio seu ministratio. Tria enim recipit sacro calice et patena sacerdos de manu diachoni. Tercium custodia et depositio ipsius eucharistie et vasorum sacrorum videlicet calicis et patene corporali ac palmarum. Manifestum autem est quod ipsa eminentissima sanctitas sacratissime eucharistie cuius custodia diachoni creditur causas dedit ordini diachonali. Sed et enim custodia et correctio ut supra ostendimus sanctificatos ex necessario regrebat ministerium. Si enim ipsa luminaria et vasa ipsorum sanctitatem requirebant inceroferijs seu a choiritis que vniuersis nihil sanctitatem habent nisi hoc quod sacris ministerijs ad ea solenniter zandi et decoranda adhibentur. Quotofortis palle altaris in corporalia. Sacer taliter et patena. Et deinde ipsa sacratissima eucharistia sanctitatem in suis custodiis et precectionibus regunt. Sub diachonale officium est panis et vinum et aquam ad perficiendum illud ineffabile ministerium diachonorum quod et illa porrigat sacerdoti ministrare vinum et aquam post missam celebrationem et expalationem manuum sacerdotalium et sacri calicis porrigere ipsumque sacri calicem exterius et ex substantiatum corporalia quod plicata et pallas de manu diachoni recipere et in sacrarium reuerenter res-

plare. Apparet ergo manifeste e x h i s et alijs que pesserunt missarū solennia altaris sacrificiū tribus hīs ordinibus causam sue institutionis dedisse licet sacerdos talem et dyaconalē ordinem multa officia omittetur sacerdotalē vero ordinē ut diximus alij in gradus alij in species diuiserunt Sic em̄ ad holis ampliato et decorato cultu diuino pter officij attendēdi et pferendi luminaria cōmissus est certū ferre iburribulū. Similiter collectariū hoc ē librum orationū. nec nō sancti crucem a quāq; benedictas in pcessionibus pferre. Nec opuit ista oia sacra sunt ppter eoz confectionē siue ministeriū nouos ministros ordinare siue sanctificare. Sic et diacōnibus et subdiaconib; positi ē on? cantandi et pfallēdi sacrasq; reliquias in pcessionibus deferendi eosq; deoculandas interdū fidelibus exhibendi. Postq; em̄ diaconib; cōrectatio repositio et custodia sacratissime eucharistie tradite sūt et concessē omniū aliorū que longe minoris scitatis sunt ptractatio et exhibitio merito intelligit nō esse pibita quin potius decore ac necessitas diuini cultus hoc exigit necesse eis intelligant esse non tam concessē q̄ etiam imposte et iniūcte. Sic cum sanctorū luminariū accensio totiq; eorūde ministeriū ad acholito p̄tineat eo ipsa similia ac minora sacri ministeriū vala p̄trectare portare et exhibere merito ad eosdē aspicere nris autē temporibus etiam p̄ma solā tonsuraz habetib; etiā talia facere iniungit. Sed hoc dispensatiue tantū et non secundū institutionē ac regulam ecclesie p̄mitiue in qua tanto facilius statuta patrum seruari poterāt quanto minor erat in eo fidelijū multitudo vbi ppter miraculorū ch̄ oruscantiā et sanctitatis exemplorū euidentia et deuotio subditorū erat feruentior et obediētia p̄prior.

Quoniam at sacerdotali ordini maxime contradictū est et adhuc contradicitur ab hereticis maximeq; virtutē eius ac potestātē euacuare penitus et de medio auferre contendit ipsum laicus psequi nos oportet calumniasq; eorum refellere virtutesq; et vtilitates tam sacri ordinis tāq; venerandi ministerij put defursus nobis donabis stabilire. Et qm̄ iam darū est necessario debere eē cultum diuinū et honorificentia. utpote humane vite perfectionē vnicū ac decus singula

re exactissimū ac districtissime obligationis debitiq; auctori suo deo obnoxius et totum gen? humanū et debitum tota hominū vniuersitas cōfiteretur Nulla em̄ est natio adeo barbara adeoq; idocia adeo ne indomita que cultum diuinū iuxta intentionē suam nō exerceat et que aut deū verum ab ipso in hoc illuminata aut aliud quid aliud pro ipso. hoc est vice et loco ipsius seducta et execrabiliter erras nō colat diuini cultus contradictio non tā p̄bationibus retundēda est q̄ et exterminanda supplicijs quod et omnis natio iuxta et intentionem suā vel rectam vel erroneā ut diximus facit nulla em̄ est natio que ritus sui ac religionis cōtractores et rebelles gladio et igne non psequat. Propter in quā hanc causā non optet nos laborare instabiliendo diuino cultu quē omnis natio vniuersaliter confitetur et iuxta intentionem suā vel opinionē ut dixim? velut distinctissimū debitū ab iniquis debitoribus p viribus exigit et extorquet. Verum aut dei cultū ipsiq; solū acceptū ac remunerabile ipso auctore alibi statuere in alio tractatu disponim? hic vero ptes diuini cultus narrabim? tū et enumerabim? narratione et nūeratione adeo euidentē ut p̄batione non egeant. Huius ergo p̄ma p̄f est adoratio secūda collaudatio cum partibus suis que sunt gratiarū actio benedictio et glorificatio. Tertia est interpellatio que p̄prie est intercessio p alijs. Quarta est sacrificatio. Quinta sacramētatio hoc ē sacrificatio siue iniciatio aliorū. Sexta est purificatio p̄pria. Septima ē solennizatio seu festiuatio. Huius tres sunt partes p̄prie videlicet apparatus ministroz ornatus tēpli siue in parte siue in toto sacrariū cantionū et laudum celebritas. Quod vero supra ostendim? necessariū fuisse ministris eē q̄ sacro cultui inferuierēt et huiusmōi ministros spūali ac p̄prie significatione ppter ipm̄ cultū debere eē p̄ditos. Manifestum est consequēs ut sanctiori parti diuini cultus addicti et a p̄priati ministri maiori sanctitati p̄diti sunt. Euidens at est per se interpellationē sacrificiationem et sacramētationē longe sanctiores esse sublimioresq; ministeriū ceteris quattuor temporibus omib; inferiorū ordinū ministerijs. Quare necesse est tanto fortius ministros esse spirituales et a p̄pria ius hīs ministerijs tātoq; maiori sanctitati

ficio quippe sacerdotali. Sacerdos non
pces suas sed supplicationes ecclesie vrc
ad deum inter nūcius ⁊ mediator. ⁊ sicut
adnotatus non iura sua vel statuta alle
gat. sz aliena ⁊ verba eius cui patrocinij
pstat in ore gestat. Sic sacerdos ex officio
publice interpellatiōis vba ecclesie ⁊ ora
tiōis in ore gestat ⁊ eas quodāmodo ore
suo patre misericordiaz offert vel porrigat
audiendas ex parte ecclesie sue. Et atten
de diligenter qd istud est qd fecit errare he
reticos circa istud sacerdotale officij sz
interpelladi non em attendebāt qd sac
dos ex officio sacerdotali pces ecclesie nō
suas offert. Et ppter hoc interpellatiōe
malorū sacerdotū irrita ⁊ nulla dicebant
Et orōnes ex ore eorū nullaten⁹ exaudiri
Sumentes occasione ex verbo illo quod
legit Johā. ix. Peccatores deus nō au
dit quē magna recitate abusi sunt. Ille
enim ppe auditur cui⁹ desiderij imple
tur ⁊ exauditur oratio. Oratio quā vō ge
stat ore sacerdos et deo offert ac porrigit
audiendū non sua est sed ecclesie diuin⁹
Et ppter hoc non dicit ore ex psona sua.
Sed ⁊ orem⁹ ex psona ecclesie. Quēdā
mod⁹ ergo peticio aliena in scptis obla
ta pncipi recipitur ob gratia eius. cuius ē
⁊ ex cuius nomie offertur Quir in ea loq
tur petens ac supplicās ⁊ ipe ppter exau
ditur cuius desiderij adimpletur ⁊ pro q
ipā peticio admittit. Non aut ille p quē
scptura petitiōis porrigit illi enim nihil
gratie fit sic dicim⁹ ⁊ de petitione ecclesie
que p sacerdotē licet malū pncipi ad hoc an
rigitur Non em refert quantum ad hoc an
voce an scptura petitiō offeratur nec ali
quid. Amp. vēdicare debet in gratia
exauditiōis pcurator qui vocem petiti
nem porrigit quā ille qui p scpturam nec
vox Amp. aliquid hz vel opatur in ea
dem gratia quā scptura. Vox dico exteri
or id est aurij strepit⁹. Amp. vox inte
rior id est intellectus et significatio hmoi
orationis vox ecclesie ⁊ nullaten⁹ vrsa
cerdotis ⁊ illa est quā audit pater miseri
cordiarū. Exteriorē enim strepitū p se non
curat ymo tacita tantam vocē illum repu
tat ⁊ clamorē tacit⁹. Sicut legit in psal.
Tacui dūz clamare tota die. Qui em stre
pitu iterioꝝ nū clamat tacere illi apud se
reputat deus. Manifestū ergo est qd sola
vocem ecclesie sola qvota que eius sūt ora
tiones cōtinent ⁊ expmunt exaudit⁹ deus

Et qđ ē ei solū magis sacerdotis qđ ecclie: id ē strepitū exteriorē vocalē p se nec curat nec exaudit deus nec potest dici pprie qđ malū sacerdotē exaudiat deus in hoc casu. Ille ei ppe exaudiat cuius p̄cibus sit qđ fieri debet et petit. Si em̄ duo quorū alteri pnceps iratus sit. alteri vō ppitius et amicus idē petant ab ipso pncipe. concedat aut pnceps illud fieri ppter illum cui vt diximus ē ppicius et amicus. Manifestū ē illū exaudiri esse a pncipe. alter aut cui iratus ē ipse pnceps et ppter quē de petitione p̄fata nihil omnino factū ē licet factū sit quod petebat cum amico pncipis. Nemo tamen illum audet dicere exaudiri. Clericū autē audit deus peccatores peccata sua confitentes lugentes et p eis venia ex corde deprecantes. Sed pro alijs veniā ex corde non audit et hoc modo intelligitur testimoniū illud Johānis. Quoniam autē manifestū ē sacerdotes in officio interpellandi inter nuncios ēē ecclie ad deum. In officio autē vtendi seu p̄dicandi inter nuncios sunt dei ad eccliam velut lras deprecatorias ac supplicatorias ex pte ecclie orationes eiusdē ad deū deferunt et ei offerunt. Velut autē litteras monitorias exhortatorias cōminatorias abiurgatorias sermonibus declamatorijs. Et velut epistolās doctrinales ac decretales i ipsa doctrina ex parte dei ad ipsam eccliam deferunt. Sūt ergo velut petitiōarij portitores hoc est petitiōnū portatores et procuratores ad impetrandū ad illū summū pontificē xpm dñm et velut nuncios lras quales diximus deferentes ex parte charissime sponse sue ad ipm regem regū. Quēadmodū procurator fallus est qui nec missus nec mandatum habet et nō solūmodo nō ē repellendus ab adiutorio sed etiā p falsitatē criminis puniendus. Sic qui nō ē missus ab ecclia nec procurator ab ea constitutus. Si pcuratoris istius vsurpet officiū non solū nō impetret ex pte ecclie nec solū repellitur a dei adiutorio. Sed etiā tam flammis a deo iudice et vindice punitur.

Amplius. sicut non est procurator nisi constitutus ab ipso dño lris seu cause. Est aut sacerdos procurator ecclie qntū ad interpellandi officiū. ergo nō est qntū ad interpellandi officiū nisi ab ecclia constitutus. Est iterū sicut procuratorē nō facit grā ipsi quā habet apud pncipē. Sed constitutio et mandatū eius qui causam agit coram

ipso pncipe esse autē sacerdotē ē esse procuratorē qntū ad officiū interpellandi vt diximus. Manifestū ē ergo qđ sacerdotē nō facit gratia seu sanctitas quantū cūq; illa sit cuiusq; psonē apud deū. Sed constitutio et mandatū ecclie qđ ei dat ad interpellandū sacerdotē inq; qntū ad istud de quo nunc agimus officiū. Iuxta hunc modū nunciū nō facit deprecatio litterarū sed missio. Idē autē ē constitutio sacerdotū et ordinatio siue missio interpellandum qntū ad idē officiū. Amplius. si virtus et fortitudo bellica non facit militem sed ascriptio ducis et institutio nec potestas super decē milites decurionē s; ipsa pncipis electio et constitutio ita grā et potestas impetradi non faciūt procuratorem. Sed vt diximus constitutio. Amplius. Sicut aduocati publici nō scientia iuris aut eloquentia nec etiam ipsa iusticia faciebant. Esse autē sacerdotē ēē publicū aduocatū in causis animarū. Ergo nec scientia iuris celestis nec sacra eloquentia nec ipsa spiritalis iusticia facient sacerdotē. Sed quēadmodū ibi constitutio pncipis ita et hec p̄stitutio seu ordinatio pontificis. id ē ecclie ministerio illius. Et quēadmodū non licebat cuiq; vsurpare publici aduocati officiū. et si vsurparet repelleretur nisi electus esset ad hoc et institutus. Sic nulli licet vsurpare publice interpellatiōis officiū hoc ē sacerdotale qntū ad hoc. Manifestū ergo ē qđ nec sanctitas quantūcūq; gratie sit apud deū facit sacerdotē qntū ad p̄dictum officiū neq; iniquitas quantūcūq; sic aufert officiū sacerdotalis ordinem quemadmodū nec iusticia quantūcūq; sit nunciū aut procuratorem aut aduocatū efficere sufficit. Sed missio vt diximus et constitutio neq; iniquitas quantūcūq; sit in nuncio puocare vel aduocare. S; mādātū reuocatio. Sicut enī sola missio aut constitutio vt ita loquamur destruit hoc ē ne sicut faciunt. Non negamus aut quādo omnis vir sanctus nec in conspectu deo gratiofus orare p omnibus teneatur. Et quin apud diuine miscōie diuitias audiat. Sed audiatur vt amicus et filius. et orat similiter atq; interpellat. Non autē vt procurator vt nuncius vniuersalis ecclie neq; vt ab ea missus ad hoc qđ ē p̄prium sacerdotalis ordinis officiū. Quis em̄ dubitat iuxta reges et principes esse pauperū et opp̄siorum interpellatores et hoc non p

officiū publice ad hoc p̄stitutos s; magis
beniuolētia et miseratiōe ad hoc et prom-
ptos nec cum eo rogatu ip̄i rogant princi-
pes p̄pter hoc nunciū aut p̄curatores sūt
miserorū. Amplius in rege tpali inue-
niunt interdū duo. scilicet regale officiū
atq; iusticia. Et sicut regale officiū se habet
ad iusticiā sic sacerdotale officiū ad san-
ctitatē. Sicut ei nō ē eligendus rex nisi iu-
stus sic nec sacerdos nisi sanctus. Et sicut
rex mynister debet eē iusticie. sic sacerdos
sanctitatis. Sic ergo iusticia p se regē nō
facit nisi suipius nō ei eo ip̄o q̄ iust? et rex
ē sup̄ alios Et si sit rector iustus iusticiator
suipius Sic neq; sanctitas p se faciet sacer-
dotē nec eo ip̄o q̄ sanctus et sacerdos erit
alioy. Et si forte sit sanctus custos sanctul
q̄ inuolator suipius et sanct? orator p se et
alijs. Et hec q̄dem charitas et pietas non
publice functionis vt diximus officio. Et
attende q̄ p̄gruis similitudinib; vtimur
inter ordines eccl̄asticos et seclares. Sūt
ei varij ordines reipublice tpales. Quat-
niones decuriones cēturiones. Lyliarchi
reges et p̄ncipes et iterū nunciū procurato-
res aduocati p̄siliarij intercessores et iudi-
ces. Et iterū Loca pincerne panices custo-
des et dispensatores. Sic et in domo dei
magna in reg; publica spiritali eiusdes
sunt ordines mynistroy q̄s nō sauiimus et
alijs q̄s nō dū curauim; Attēde autē dili-
genter q̄ ordinatio sanctificatio p̄stitutio
ad sacerdotale seu quodcunq; aliud sacru
mynistriū subiectio et essēcia vnū sunt
Ordinare ei et sanctificare et p̄stituere hu-
iusmōi mistros euidenter vnū sunt substā-
cia sūt eē nunciū eē p̄curatorē eē aduoca-
tū hui? scilicet apud deū vel corā deo pro
ei? ecclesia. vnū sunt. Sūt subiecto sine re
S; nūtijs dī in quātū defert lras q̄les di-
cunt? et ex pte eccl̄ie aduocat? in quātū ppo-
nit allegatiōes p causa ecclesie corā deo
p̄curator in quātū petitiones eius offert
deo aut porrigit. Euidenter autē idē ē differ-
re ibi offerre et proponere. Sicut eedē sūt
lre petitiōes et allegatiōes q̄ ē ap̄e vide-
re i oratiōib; sc̄ptis q̄ vsualit̄ collecte no-
minat. Appet etiā euidenter ex hīs q̄liter et
merito sacerdotē hereticū et hereticorū an-
tistitē dyaboli beat? Lypanus martyr di-
xerit et sacrificia hereticorū inania et fatua.
Lū ei ecclesia hereticorū ecclesia malignan-
tium sic et deo odibilis vtpote adultera et
apostanix siue apostatica. Manifestū

ē q̄ nec p se nec p nuncios audit de? Et p̄-
pter hoc cū sacerdos ei? se gerit determina-
te aut exp̄se nihil ipetrat ex pte ei? neq; in
aliquo nullaten? exaudiat. Et dicimus q̄
hmōi sacerdos mutat formam ecclesie ca-
tholice et mutat etiā rem et petitionē ip̄ius
Lū ei dicit in archano misse vt nobis fiat
corp? et sanguis dilectissimi filij tui detmi-
nate itelliges et intēdes nobis manicheis
aut alterius heretice et dammate factionis
Aliter prorsus petit q̄s petat vel intendat
ecclesia catholica et alij petit et ex pte alter-
ius q̄s ex pte ecclesie catholice. Petit em̄
ecclesie manicheorū neq; aduocatū. neq;
procuratorē. Quare merito neq; sacerdo-
tē nisi maledicte illi? factionis. Sacerdo-
tē inq; q̄ntū ad hāc petitionē et ideo meri-
to gerit se antistitē dyaboli nullaten? aut
sacerdotē xp̄i et ecclesie sue. Quare nullas
tenus gerit se mediū inter ecclesiam xp̄i et
ip̄m. Si autē vel determinate intēdit p̄o
ecclesia catholica vel saltē in generali ei?
p̄p̄cite seu inolute p ecclesia dei et id face-
re vel petere q̄d facit mistri ecclesie dei p
culdubio nec formā mutat. nec petitionis
substanciā et ex pte i veritate ecclesie loqui-
tur ei? petit ei? petitionē ore porrigit.
Ecōtrario et nō ecclesie sancte petitionē.
S; ecclesie vt dixim; malignanti apostati-
ce factiōis more gestat sacerdotes maniche-
orū sic intēdes vt dixim; et vox ip̄a inter-
rior q̄ intellectus ē significatio ore porrigit.
bolice illius factionis. Hinc autē vox et san-
cte ac deo dilecte p̄gregationis. Quid er-
go mirū si hāc exaudiat misericors de? et si
eius p̄curat celestis aduocat? q̄ ei? eiusdes
sponsus ecclesie. Et q̄d mirū si illa repellit
vt vocē ptis inimice. Hic ergo indubitan-
ter fuit intellect? beati Lypani quātū no-
bis mō videri potest et hoc mō intellexit.
Sacramēta eorū irrita et inania q̄ tūc eorū
ē intelligēda sunt quādo totū et tota peti-
tio vt dicim; eorū ē hoc ē p pte eorū et nomi-
ne et etiā siue pro eis determinate sit. Hoc
ei ē indubitatē et formā ecclesie catholice et
etiā extra illā cū oīno excludat. Quid dic-
beat? Aug? errasse p̄fati martyri? et resea-
tū fuisse errorem illū i eo saltē martyri? pro-
culdubio sentiebat beat? Aug? p̄fatus
martyrē tāto zelo fidei exarsisse p̄tra heres-
ticos eosq; esse odibiles deo credidisse vt
etiā i forma ecclesie veritate traderet sacra-
mentorū. dic autē idē Aug? hereticis. Sa-
cramēta q̄ nō mutantis prout sunt sic sūt

apud nos. In casu autē quē quātā muta-
tione faciāt dūm in psona petentis et eam
cui petitur alias offitio faciūt q̄s ecclie ca-
tholice sacerdotes euidēs ē et q̄s longe sit
ex pte cantū et canibus panē petere filiorū
et a pte miscōiarū ab eo q̄ ē ex pte filiorū
panē petere filiorū ab eodē pte. Quāq̄ lo-
ge fuit psonē canine a psonis filiorū psona
adultere et apostatice a psona sponse in
corruptibilis castitatis etiā inseparabilis
charitatis. Deinde vox coruina a colūbi-
na. latratuq̄ caninus a voce filiorū quis
nō videat. Amplius. ponamus ponti-
ficē hereticorū ordines celebrare cum ergo
dicit in oratiōe vti ecclie tue ministri puri
accrescat hoc intelligit atq̄ intendit dēmi-
nare ecclie hereticorū petit ergo ex parte
ecclie hereticorū a deo vti illi ecclie ac-
crescat ipi quos ordinat mistri et ipi ecclie
sue hic. Quare aggregatis hoibus et pen-
satis et ex parte hereticorū petit et ipi ecclie
petit augmentū ministroz et p ipis myni-
steria petit et accrescant heresi et sacrilego
ministerium. Quare ex parte inimicorū dei
petit et inimicis ipis petit et hoc ad dei p-
meliā et perditionē iporū ministroz. Dia-
ergo ibi absistūt ne ipetret et hec intētiō sit
determinata et limitata vt diximus forma ē
q̄ ordinare et sanctificare mistros ecclie.
nū suay credūt heretici. Si autē intētiō eo-
rū ē q̄s ē pontificiū nostrorū licet malo-
rū et pcorū et interdū sceleratorū q̄ intēdūt
in generali et grosse facere qd facit ecclia
merito impetrarent gratiā sanctificatiōis
mistris quos ordinat. nō qdē meriti suis
s; meriti ecclie ex cuius psona et nomie pe-
tunt tibi puritate et augmentū postulant
mistroz. Et sicuti pposito casu oia substi-
stūt ne pontifices hereticorū impetret. Sic
oia hic adiuvāt. Scelera ei ministroz nec
merita ecclie minuūt. nec eius gratiā seu
gratiositate impediūt apud sponsum. Quā autē
diximus q̄ mistri impetrāt in hoc casu si
telligimus in hoc casu sicut et de pcurato-
re p quo vel ppter quē nec exauditur nec
admittit nec magis aut citius. s; solūmō
ppter gratiā eius cuius ē et ex cuius parte
vel noie porrigit vel offert. adhibet tamē
solū ministeriū porrectionis vel oblationis
Sic et ministri hmoi solū ministeriū adhi-
bent petitiōibus ecclie porrigendo eas
seu offerendo nec p eis nec ppter eos ex-
audiant et oīno cū nihil ppter eos addat
exauditionem q̄ nec facili? nec magis. nec

melius pro eis vel ppter eos exaudiant.
Debes autē scire q̄ nihil magis est de for-
ma sacramentorū q̄ ipa intentio. Et ppter
hoc manifestū est hereticos vbi a dō pira-
ria intentiōe agūt formas ecclie mutare
incōtrariū q̄ntū ad ipam intētiōē ipas
formā vel verborū et si exterius nō mutent
mutat tamē interius dū intellectū iporū ad
semetipos siue ecclia suā inuertūt interi-
us et intorquet. Manifestū ergo est ex
hijs oibus quoniam q̄ntū ad intēpellandū
officiū nō potest sacerdos nisi vt diximus
Missus constitutus et institutus atq̄ sanctifi-
catus missus s; vt nūcius. constitutus vt p-
curator. institutus vt aduocatus publicus.
sanctificatus vt sacrorū minister hoc ē sa-
croz pti et sacrorū eloq̄ū q̄ntū ad istū
officiū. Appet ergo falsos et secerdotes q̄
cunq̄ alios vsurpāt sibi hmoi sacerdotale
officiū nec esse vlt haberi ratū aliqd qd
in hijs attentare psumat. Qd vō dicit he-
retici q̄ oīs sanctus sacerdos apparet et
manifeste falsum nisi nomine sacerdotis
equivoce vtiatur.

Estuamus autē et hunc errorem
d aliter psequētes scdm sacerdotale
officiū ministeriū qd supi vocauim⁹
m⁹ sanctificationē. hoc ē sacri mysteriū. id
ē sacratissime eucharistie pfectionē. Dice-
mus ergo in pmissis q̄ cū nō possit esse cer-
tū vltomō nisi p reuelationē an sanct⁹ sit.
qui sacerdotale foris exequit ministeriū
nō erit nullaten⁹ certū an sit sacerdos an
nō scdm hmoi opinionis errorem. Et ppter
hoc erit incertū ex necessitate an pficiat sa-
crū istud ministeriū an nō. et ppter hoc illu-
des sepiissime fidelib⁹ populis dū p sacra-
tissima eucharistia dabit eis plerūq̄ pu-
rus panis materialis. Illud etiam deo-
dus pro vō illo et immaculato sacrificio
offertur ei panis purus et materialis.

Amplius. ipse q̄ sacerdos foris agit mi-
steriū in altari vbi dicit in archano misse.
Hoc fiat corp⁹ et sanguis dilectissimi filij
tui et ecclia et hoc petit fieri et ex pte vel
noie ipsius et vox ecclie intus ē vt supra
dixim⁹ et vox ē ipsius ecclie quā dīe gestat
et petitio sibi ipsius ecclie et quā pti miseri-
cordiarū vt dixim⁹ offert et porrigit qd er-
go dicit de sanctitate sacerdotis illius aut
sufficiunt merita ecclie ad impetrandū
qd petitur ex pte ipsius. aut non sufficiunt
Qd si sufficiunt nō ē ergo necessaria sancti-
tas ipsius ergo absq̄ sanctitate sacerdotis

exauditur huius petitiō. Quare conficiat sa-
cratissime eucharistie absq; sanctitate sa-
cerdotis. Quod si dixerit q; merita ecclesie
non sufficiunt nisi adiuent ab ipsa sancti-
tate sacerdotis hoc euidenter ridiculosus ē
hoc ei ē ac si diceretur magnus exercitus
innumerabiliū fortū milia continēs non
sufficit ad portandū pondus vni nisi ad-
iuuetur a publico vno. Et q; milia milia
sanctorum amicorū dei non sufficiunt im-
petrare hoc apud misericordiam eius nisi
adiuent ab isto. Amplius. cū oratio
sit sicut arbor suauitatis ex aromatis vir-
tutum ascendēs ad naves miscēie dei cū
ipsa ecclesia tota sicvelut apotheca aroma-
tum spiritualiū. Totum hō qd habet sa-
cerdos grē et sanctitatis quantūcūq; emi-
nens sit et excellens nō sit millesima vni
gariophili ad totam apothecā erit dicere
non sufficiunt merita ecclesie siue sanctita-
te sacerdotis ac si diceretur non sufficit to-
ta apotheca nisi adiuetur millesima vni
us gariophili. Amp. Aut id qd p̄tinet
petitiō supradicta ecclesie debetur meriti
ecclesie aut nō. Si sic. nō ergo sine iniuria ec-
clesie potest ei denegari. Impossibile aut ē
patrē misericordiā irrogare ecclesie sue. Im-
possibile ergo ē ipm non exaudire petitiō-
nem illam. Si hō non debetur meritis ec-
clesie aut ea tamen ē gratiositas eius p̄f-
simi patris vt hec semp obtineat quociēs
opus ei est aut non. Si sic ergo cū nō mi-
nus opus sit ei obtinere petitiō cū per ma-
lum sacerdotem offertur eius petitiō. q̄s
cum p̄ bonū porrigatur nō minus obtine-
bit illud malo sacerdote ministrante q̄ bo-
no. Non obstat ergo malicia sacerdotis
quo minus pficiatur sacri illud eucharis-
tieq; ministeriū. Si hō dixerit q; nō est
ea gratiositas ecclesie in conspectu dei pa-
tris vt obtineat id qd illa petitione p̄tinet
Nihil autem aliud continet illa petitiō ni-
si vt panis vt potus vite hoc est corpus et
sanguis redemptionis ministretur et detur
ei sub forma panis et vini. q̄s euidenter falsū
sum sit hic in p̄mptu est videre. Si enim
nulla ē familia l̄alis seu corporalis q̄ in cō-
spectu sui patrisfamilias gratias ista non
habet videlicet vt det ei victum corpalem
quotiens opus est. Et sicut opus est ei. In-
compabiliter aut maioris gratie ē seu gra-
tiositatis in conspectu dei patrisfamilias
familia spiritualis ipsius id ē ecclesia. In-
compabiliter autem magis datur ei quo

tiens opus est et petit. Jam autem declar-
amus tractatū de eucharistia q; opus et
necessariū est. et detur ei sub forma panis
et vini visibili. Manifestum ergo ē nō
obstare maliciā sacerdotis quo min⁹ mi-
nistretur et detur a deo patrē ecclesie sue ci-
bus et potus vite. Eodē est argumentariū
ex pte patrisfamilias. Si enim paterfami-
lias l̄ral ex stilla seu fūntilla p̄modica di-
lectionis et pietatis in familiam litterales
non obistente quacūq; seu quantacūq;
q; aliena malicia p̄vider illi victum l̄rale
necessarium quotiens petit et opus ē quā-
to fortius paterfamilias ecclesie de ex to-
ta fornace dilectionis toroq; fronte p̄tera-
tis non obistente quacūq; ministrantē
malicia p̄ut dictum est eidem dabitur.

Amp. que ē causa quare malicia mini-
stri merito reprobat et repellit et eam con-
tumelia tanto sacramento non sustinet
rogari videlicet vt polluto ore consecretur.
et immūdis manibus contrectetur. hoc
em̄ indignū ē et indecens sacramento. Spe-
ri ergo oculos et vide impiūsum erro-
latitare sub p̄textu et velamine iusticie et pi-
etatis. Prīmū quia secundū hoc plus po-
terit vnus iniquitatis apud dei iusticiam et
pietatem et impediendum quo minus ex-
audiat ecclesie petitiō q̄s innumerabiliū
um sanctorum miliaū gratiositas ad p̄mo-
nendum eandē. Et qd iniquus ē manifeste
quia in pte ista poterit necesse ipi eccle-
sie aliena malicia apud dei iusticiam et
am misericordiā quam prop̄a sanctitas et
gratia prodesse dum q; tota ipsa ecclesia p̄
oblatam petitionē obtinere nititur mali-
cia sola ministrantis et vt obtineat impe-
dit et auertit. Amplius. si propter hoc
ne tam venerādo sacramento fiat hic cō-
tumelia videlicet vt immūdis manib⁹
tregetur. Retrahit pater misericordiā
largissime manum pietatis sue. imo clau-
dit ne apiat ad porrigendum panem vite
sub forma et modo quo id facere postula-
tur. Incompabiliter autem fuit contumelia
psui flagellari et crucifigi et occidi. Quare
si adeo p̄cere vult cōtumelijs et iniurijs
charissimi vnigeniti incompatibilibus et
us prouidit ne tradatur conspuentibus et
flagellantibus et crucifigentibus et occide-
ntibus. hec ergo impietas ad hoc deducit
errores vt ipam filiū dei passionē euacuet
et mūdi redemptionem atq; salutem irri-
lent. Q; si dixerit q; m̄ bonum fuit redem-

plio et salus mundi ut p eo merito decue-
rit dei filii tam indigna perpeti. Et nos ex
aduerso replicam⁹. q⁹ tñ bonū ē sustenta-
tio et pseruatio cōuersio ipsius mundi hoc
ē eius totius qd passione redemptor^{is} ac-
quisitum atq³ saluatiū ē ut p eo merito de-
ceat ipm saluatorem. Hic de quibus agi-
tur tam longe minus indigna sustinere.
Indigna enim passionis non minus ex-
cedunt indigna ut ita loquamur sacramē-
tis confessionis. imo incompatibiliter lō-
ge plus q³ bonū redemptionis bonū su-
stentationis seu cōseruationis. Tante em̄
fuerunt ille iniurie et pumeliēy maiores
forte non maius est aut nō multo maius
bono cōseruationis cū sine illo et inuti-
le sit cōseruari indigentib⁹ et occasiona-
liter noxiū non pseruantib⁹ in grā redē-
ptionis ppter ingratitudinem maior erit
ipa damnatio sicut legitur. ij. Canon. pe-
tri. ij. Melius erat illis viam veritatis nō
agnoscere.

Euertamur autē et dicamus q⁹ cō-
tumelie et iniurie que in sacramē-
to altaris redemptoris sūt p quan-
tūcūq³ maliciā ministri seu ministrozū
malozū ad contumeliā vel iniuriā passio-
nis nulla ē compatio. Est autē boni pser-
uationis ad bonū redemptionis compa-
ratio. Nō em̄ in infinitū melius ē ad gra-
tiam redimi seu reparari q³ in eadem nu-
triri cōseruari confirmari et augeri q³ oīa
sacramēto altaris pstantur. Decuit autē
p illo bono redemptionis illā tantā cōtu-
meliā et iniuriā redemptorē pati mul-
tofortius ergo prominat^{is} bonis in sacra-
mento altaris decuit et etiam optuit malo-
rum ministrozū iniurias et pumelias pa-
ti saluatoris. Intelligamus ergo tanta in-
iuria contumeliāq³ ea pportione vel com-
paratione se habere ad iniuriā et pumeli-
am passionis q³ se h³ bonū qd pstat^{ur} sa-
cramento altaris ad bonū redemptionis.
Dico ergo si p bono redēptionis tāta fuit
sustinenda iniuria vel pumelia redēpto-
ri ergo p duplo minore duplo minor et p
triplo minore triplo minor. Ita de alijs.
Quare pro boho qd nobis pstat^{ur} sacra-
mento altaris sustinēda fuit iniuria quaz
posuimus. Euidētius autērit in precijs et
em̄ptionibus. Vocemus ergo bonū redē-
ptionis a et iniuriā passionis b bonum x^o
sacramēti altaris c et posita iniuriā d. q³ er-
go sic se hab³ bonū a ad bonū c. ita se h³

pāū qd ē b. ad pāū qd ē d. Fuit autē em̄-
dū bonū a pāio b. erit ergo emendū bo-
nū c pāio d. Omnis autē iniuria vel pume-
lia q³ p malos mynistros sit sacramēto al-
taris et in ministrādo minor ē incompati-
liter om̄imō pparabili seu pportionabili
ipī b. d. autē ut posuimus comparabile ē
et certe pportionis ad ipm b. Posit^{ur} em̄
qbuscūq³ duobus quibus quoz alteri⁹
ad alterū sit certa pportio. necesse est ut
omne qd ē certe pportionis seu cōpara-
tionis ad alterū sit similiter et ad reliquū.
Quare manifestū ē emenda seu redimen-
da esse pāio d. que sacramento altari^{is} eccle-
sie dei pstat^{ur} d. et est incompatibiliter ma-
ior iniuria vel pumelia oībus illis q³ iūro-
gantur sacramento altaris p indignitatē
seu maliciā ministrantiū. Cū ergo d. di-
uine bonitati in parte ista nō obfister illa
qua minus exaudiat^{ur} pāio ecclesie.

Ampli⁹. Si ita refugit sacratissima eu-
charistia indignitatē atq³ maliciā. qd fiet.
si rite consecrata fuit et pfecta per sacerdo-
tem scilicet iustum et sanctū. Postmodū
autem attretet eam contrectare ac fidelis
bus distribuere minister indignus et ma-
lus aut fugiet aut euanesceat panis vite de
sub forma illa visibili panis vite aut non.
Si nō palam ergo ē q³ sustinet se precta-
ri manib⁹ pollutis panis vite nec refugit
eas. Multo fortius ergo nō refugiet xba
sive vocem ecclesie sue licet ex ore polluto
et multo fortius nō prohibebit eum a due-
nire sub formā illam visibilem. Cum attre-
ctatio manū pollutariū multo mai⁹ ma-
lum sit. imo incompatibiliter q³ oratio sive
sanctorū verborū psumptio ex ore polluto.

Amplius. si distribui se sustinet p ma-
nus pollutas quāto fortius porrigi se susti-
nebit sine dari ad petitionē ecclesie sue li-
cet p vocem pollutas. Quod si fugit et euane-
scit accidunt multa incōueniētia. Primū
scilicet illusio ecclesie q³ credit se recipere pa-
nē iuste de manu ministri mali ad minus
occulti et non recipit nisi panem materia-
lē scdm eos. Deinde plus poterit malicia
ad ipm effugandū q³ deuotio et sanctitas
totius ecclesie ad ipm retinendū. Tercio
accidit hanc medicinā oīm medicinarum
infirmissima esse. Nulla enim ē medicina
corporalis a deo debilis et parum efficax
ut eius virtutem infirmitas meditantis si
ue porrigentis euacuet. Infirmitas spiri-
tualis sacerdotis porrigentis hanc medi-

itaque est eius indignitas sine malicia.

Amp. quia sacramentū hoc euidenter ē medicamentū saluberrimū humanarū animarū et hoc virtute propria ac diuina

Manifestū ē nihil pertinere ad ipsū vel virtutē eius sanitatē vel infirmitatem porrigentis seu meditantis pertinere in q̄ q̄ntū ad hoc vt et illa augeatur vel minuat virtus eius. In nullo em̄ medicamentorū corporalū hoc inueniri potest vt sanitas vt infirmitas ministrantis ipm̄ pro se addat aliud vel minuat vtutē ipsius. Quāto fortius ergo medicina ipsa diuinissima hoc ē diuina virtute plenissima non pen-
debit in aliud ex sanitate vel infirmitate spiritali ministrantis illam. **Amplius.**

Quid ad panē vel virtutē ipsius si satur ē. aut ieiunus qui ministrat ipm̄. et qd ad ignem de calore aut frigiditate ministrantis ipm̄. **Amp.** q̄ malicia vel indignitas ministrorum impedit sacramentum

istud et hoc naturaliter fit. id ē naturali actione aut merito sine iudicio. Naturali actione esse non potest quia malicia ista nō agit nisi in p̄p̄tū subiectū sed neq; in sanctitatem ecclesie aut ipam ecclesiam nec in deū aut eius bonitatē. hoc em̄ impossibile ē. Restat ergo vt hoc sit merito ip̄i diuini q̄ iudicio. Diuino q̄ iudicio fit vt p̄p̄ maliciā ministrī huius subtrahat panis vite filiis et ita innocētes filij iudicio diuino tam atrociter puniūt p̄pter maliciā alienā. **Amp.** ip̄e malus ministrer qui p̄sumit indigne tam venerandū ministreriū necessario punitur aut puniendū ē diuino iudicio. Sicut autē peccat in hoc. sic dignū et iustū est eū solū puniri pena em̄ non debet excedere peccatum nec extendi in innocētes grauissima autē pena ē subtrahitio panis vite. Quare nullo modo p̄pter indignitatē vel maliciā ministrī puniendū ē dei familia subtractione vtutis sui.

Amp. et adeo magnū ē peccatū huius ministrī q̄ non potest puniri seu vindicari in eo solo sufficiente aut non. Quia si adeo grāde ē magis extendēda est vindicta illi us etiam complices et fautores peccati sui q̄ in officio infidos et innocētes. Si vero non est adeo grande nulla ergo necessitas vt pena illius extendatur in alios.

Amplius. anteq̄ iste p̄sumeret sacros istud ministerium certa erat pena et determinata que reddēda erat peccatis suis in iebenna peccatis illis addit p̄sumptiones

sacri ministerij. hec autem p̄sumptio nō minuit p̄cedentia peccata. hec autem p̄sumptio aut est mortale peccatum puniendum morte eterna cū alijs aut veniale tñ. Si mortale aut merito istius soli impeditur sacramentū aut merito istius et aliorū aut ergo detrahāt aliquid de pena debita alijs peccatis aut non detrahāt pena dico iebennali. Si detrahāt aliquid et hoc nisi occasione huius noue pene videlicet quam infligit ratione ip̄orū p̄ pte et p̄ parte ratione huiusmodi p̄sumptionis. Commutat ergo id quod detrahāt de pena illa iebennali que tota eterna est in eam temporale penam quam infligit in isto ministerio siue ministrante sacramentū. hoc autē est euacuatio virtutis sacramenti p̄ parte maioris. Comutatio autem pene gehennalis in temporale quantacūq; grātia magna ē et beneficium. Accidit ergo vt in debita p̄sumptione tanti ministerij beneficij reponatur p̄sumptio et ecclesia in pte illa nō indecens damnum et penam nō letent videlicet subtractionē viuifici panis quorū vtrūq; apud dei iusticiam manifeste inconueniens. Si ito nihil detrahāt de pena iebennali debita p̄cedentibus peccatis referuat ergo sufficienter puniendū in iebenna vltra sufficientem aut et debita penam nullam penam infligit iustissimū deus ergo nec ministerium. nec alium potuit p̄ huius peccatis vltius nec in parte nec in toto. Nulli ergo infert occasiones illorum penam quacūq;. Quare occasione illorum non aufert penā tanti damni quāta est amissio virtutis et fructus tanti sacramenti. nec in parte. scilicet infert eam nec in toto maxime ecclesie sue infert eam que omnino imminuit et innocens est ab huius peccato. Si autem p̄sumptio ministrī huius est veniale peccatum manifestū ē q̄ occasio illi nō infert de tanta pena vt p̄ illa subtrahat panē viuificū et salutariē filiis. **Amp.** Attende dominica passionem que fuit holocaustum tota apotheca spiritus sancti refertum totaq; suauitate omnium aromatum spiritualium fragrantissimū. et vide quia tñ tanq; venerandus sacrificium solum pcurauit. et vt ita olemus ministrant peccatum. Totum enim q̄ circa illud siue p̄pter illud opatus ē vt abolus peccatum fuit ire inuidie odij atq; supbie. Totumq; quod iudas cupiditas et detractio totum quod scribe et pha-

risei inuidia cupiditas et ambitio qua ho-
noribus suis et dignitatibus per eius mo-
tem consilium se credebant. Et iterum totum
quod pylatus fecit malo timore fecit. Si-
militer et populus peccauit clamando cru-
cifigatur. Carnifices vero quid fecerunt ni-
si peccatus. Similiter testes et accusatores
Vide ergo tam sanctum venerandumque
sacrificium in ara crucis vndique vallatum et
obsessum peccatis percurantium petentium
ratum seu gratum habentium contrectan-
tium. Et si fas est dicere inuiolantium ille-
sa per omnem modum suauitate fragran-
tissimum et indiminute penitus placore pa-
tri misericordiarum acceptissimum atque gra-
tissimum. Vides ergo manifeste quod tota mi-
nistratio tanti sacrificii peccatus fuit et tamen
peccatum cui simile atque compabile nec co-
gitari quidem potest. Deinde enim verum
a dei filium extremis iniuriis et contume-
liis afficere. morteque turpissima occidere
super omnia alia peccata est que in eum com-
mitti possunt. Manifestum ergo est quod
tamen errent in parte ista heretici huius. Qui
enim manibus impiorum flagellari cruci-
figi et occidi pro salute suorum tam pia di-
gnatione sustinuit et in peccatis eorum ma-
nibus sacrificium nostre reconciliationis
esse voluit. Quo non leue ut ita dicamus
et momentaneum ad tactum pollutarum
manuum in sacramento altaris quotiens
opus est sustinebit. Amplius. Cum ma-
nibus quantuncumque pollutis nihil in qua-
litate ad mundissimum vite panem nihil
lesionis a quacumque malis ministris ad-
eum omnino puenire possit. Qua decan-
sa refugiet huius cum sordes manuum il-
larum nec ipsi nec alij noceant nisi solis huius
qui eas polluerunt. Amplius. Quia pa-
terfamilias etiam per canes aut porcos pa-
nem filiis mitteret si per illos in nullo inqui-
nari in nullo ledi panis posset. Quemad-
modum et deus ipse per porcos panes et car-
nes mittebant helye. Sicut legitur. iij. Re-
gum. xviij. Ita autem est de mundissimo sa-
cratissimoque pane vite. Quod per caninos et
porcos homines nullatenus inquinari
vel ledi potest. Idem dicimus de immun-
dis pincernis atque dapiferis si eorum im-
mundicia nec escas nec pocula inquinare
potest quis paterfamilias abhorrebit mi-
nisterium eorum. Amplius. Si longius
sunt ab ipso pane vite sordes spirituales

ministorum. id est peccata quae celi a ter-
ra qualiter propter illas dimittet panis vi-
te venire ad ecclesiam suam licet per ma-
nus impiorum. Manifestum autem est
quod peccata ministorum in animabus eo-
rum sunt. Maior autem est distantia ani-
marum a quocumque corpore quam distantia
corporalis celi et terre. et quid de hoc sit ma-
ior distantia indubitanter quorumcumque
peccatorum a pane vite qui est ipse domi-
nus quasi inter celum et terram. Sicut legi-
tur ysa. lvi. quia sicut exaltantur celi a ter-
ra. ita exaltate sunt vie mee a vis vestris
et cetera. Amplius. Petitio ecclesie non inni-
titur nisi dei misericordie et meritis ecclesie.
Sed nihil ad hanc vel illam de pecca-
tis ministorum nec in hanc nec in illam alia
quid possunt. Quare nihil possunt contra
ea quibus solis innititur totaliter ecclesie
petitio nihil ergo possunt contra petitionem
ipsum ergo non possunt eas impedire quo-
minus exaudiantur. Amplius. si om-
nes mali qui sub celo sunt eo tempore quo
offerenda hostia agni immaculati in ara
crucis peterent a patre misericordiarum eas
offerri ex parte ipsius ecclesie dei et nomine.
Nunquid malicia petentium impediret
quominus dei ecclesie petitio. Certum est
quod non sic ergo cum dei voluntas bona sit
pane vite nutrire filios non propter maliciam
eorum quod hoc petunt ex parte ecclesie et nomine
dimittet deus quin ergo filios suas bonam
impleat voluntatem. Amplius. Quis pa-
terfamilias propter fracturam vel immundi-
ciam cophini que cibum nullatenus ledat
aut inquinet dimittet in illo et per illum fi-
liis ministrare cibum. Amplius. aut alia
qua est virtus sacramentorum in seipsis om-
nino non pendens ex ministris aut nulla
Si aliqua siue boni siue mali sint ministri
virtus illa manet salua per omnia et ille-
sa ergo nihil ad virtutem sacramentorum
de bonitate vel malicia ministorum. Si
vero nulla est que non pendeat ex ipsis non
est ergo virtus diuina virtus sacramento-
rum. Nulla enim virtus diuina pendet ex
hominibus. Amplius. Si sacramen-
ta sunt sicut medicamenta virtus autem me-
dicamentorum nullo modo pendet ex me-
dicantibus quin salua sit eis et integra si-
ue illi sani sint siue egri. ergo virtus sacra-
mentorum non pendet ex ministrantibus
Amplius. Virtus diuina est que transub-

standat mirabiliter et inestimabiliter panem materiale in dominicum corpus. Huic autem virtuti nihil obistere vel resistere potest quin hic faciat quodcumque voluerit et ubicumque siue in manibus impij mynistri vel aliter. Restat ut si hoc facere voluerit in manibus impiorum mynistrorum quod hec peccata mynistrorum nullatenus auertere possint vult autem proculdubio hoc facere ibi si decet et expedit. Decet autem diuicias bonitatis eius ut plus sanctorum et gratie inueniant apud eum milia milium sanctorum qui in ecclesia sunt quas vnus malus mynister ire et indignationis et ut plus trabatur tantisque sibi gratis innumerabilium sanctorum meritis ad prestandum eis panem vite quam retraherentur mali demeritis a tanti beneficij largitione. Expedit autem euidenter ac saluberrimum est toti familie sue hoc fieri scilicet prestari hoc eis sic panem vite. Nulla ergo malicia mynistri potest obistere quominus hoc faciat et in manibus impiorum.

Amplius. Sacerdos in altari se gerit ut mynistri et gestorem alieni negotij videlicet negotij ipsius ecclesie personarum etiam et vocem seu verba gerit ecclesie. Ille autem agit negotium cuius nomine agit. Et illi sit totum quod sit propter quem vel cuius nomine sit. Cum ergo in isto mynisterio nihil suum gerat nihil ex persona vel nomine suo sicut eius admittere in hoc vel exaudire sic ipsum repellere in eo quod talem sic agentem extra ecclesiam expellere siue non exaudire non erit propter personam. Impossibile autem est deum repellere vel non exaudire ecclesiam suam. Impossibile ergo est irritum vel vacuum esse mynisterium sacerdotis in altari licet eius persona finem se accepta non sit. nec villo modo necessarium est propter hoc quod dicit. Oremus aut. Da nobis quesumus domine ut ipse vnus eorum sit vel qui petunt vel quibus hoc petitur sicut non est necessarium ut aduocatus qui proponit per vniuersitatem quacumque vel collegio sit de illa vel illo. Si enim interpellando iudicem diceret. ad iudicem nobis hoc connumerans se vniuersitati cum de ea non esset non audiretur per vniuersitatem. Non enim per vniuersitatem peteret sed per se ipso et vniuersitatem. Sic oportet quod sacerdos rite orans per ecclesiam personam ecclesie induat et vocem ecclesie assumat.

Non prohibemus tamen quin et suam et ecclesie petitione deo offerat. licet aut sua non admittatur. ecclesie tamen petitio rite proposita ut diximus semper proculdubio exaudiat in talibus. Amplius. mynistri sanctitas et iusticia proculdubio necessaria est sacro mynisterio ad honorem et reuerentiam. Certum autem est quod nec virtutem nec efficaciam prestat eidem. Virtus enim et efficacia sacramenti deservitum tunc est. Item gratiam et fauorem apud deum non prestat ecclesie neque aliter auget gratias et fauorem ipsius nisi merito. Hoc autem facit quilibet sanctorum equali sanctitate prelatorum. Istud autem augmentum non ita est necessarium ecclesie ut per absentiam siue defectum ipsius necesse sit petitiones eiusdem rebellare. Cum enim quotidie cadunt multi de ecclesia in peccata mortalia nisi roudem aut tante sanctitatis resurgerent in eadem. Si diminutio ista vniuersalis fauorem suum auferret ecclesie quotidie impediret orationes ecclesie et prohiberetur earum exaudicio apud deum essetque in potestate mynistrorum auresque misericordie dei claudere vel aperire petitionibus ecclesie sue.

Am ergo declaratum est bona vel mala merita mynistrorum nullatenus pertinere ad virtutem vel efficaciam sacramentorum. et si ad honorificentiam vel contumeliam pertinent eorum sola omnipotentie diuine virtute et misericordia fiat solisque meritis et gratificationibus ecclesie prestantur sicut medicamentorum corporabilium virtus ex sanitate vel infirmitate medicorum nullatenus pendet. sicut nec virtus panis ex saturitate vel eurie tractatus nec virtus cuiuscumque lapidis ex fortitudine vel infirmitate gestantis ipsum. Ut autem clarius faciamus istud dicimus quod si adeo refugeret peccatorum immundicias panis vite non solum manus mynistrorum malorum. sed etiam omnium altarium altari atque circumstantium sacrificio presentiam propter vnus solius maliciam declinat. Sic et omnem locum quocumque mortali peccato pollutum tanquam presentiam glorie sue indignum declinabit et auerter se ab illo. Loca enim peccatorum sordibus polluta indigna sunt ut ea inhabitent vel etiam intrent. Vides ergo quod licet peccatores isti herenci et tam pauca loca reliquerunt ei in mundo isto inferiori. Accidit et finem hoc

ipam diuinam essenciam quonia iam de
clarauimus esse ubiq; et nulla substantia
que mortale peccatum habeat esse posse.
Cum enim supra omnem opatione et co
gitatum maioris sanctitatis. Sic ipa diui
na essencia qua corp^{us} et sanguis. in o qua
tota humanitas redemptoris. Corp^{us} au
tem et sanguis ppter sui sanctitatem con
iectari non possunt nec paciantur. Incom
pabiliter fortius non pacietur fons omni
um sanctificationu diuina essencia se esse
in ipso peccatore longe enim maius e esse
in illo in quo et peccata sunt q^{ui} contracta
ri se gestari ab illo. Quare sequeret ex ne
cessitate ut fugiat diuina essencia a facie hu
ius inquinamento: um spiritualium scilicet
et quemadmodum caro et sanguis domi
ni saluatoris et ppter hoc mori et destrui
essencialiter omnes peccantes fugiete eniz
essencia que vniquo d^{omi}ni portat et sustinet
et esse necesse est recidere in non esse. Un
de p ipm erat a ductum a desse. Et hoc qui
dem alibi iam declarauimus. Accidit etiā
et aliud ridiculu apteq; falsitatis blasphe
mia. Idemq; vt sacrasissima eucharistia
qua ipi heretici saluberrima ee pfitent^{ur} no
possit pferre nisi sanis et ita non erit salus
egris nec vita mortuis. Hoc autē e euiden
tis absurditatis hoc em e dicere vt de ipo
fons sanctificationis min^{us} incopabiliter
hauriat accedentes q^{ui} ex vno rinozū ipius
Sacramenti em eucharistie fonte totū cō
tinet sanctificationū et amorē salutē xpm
dñm et hoc fin vtrq; sui naturā diuinam
scilicet et humanā. Et hoc p^{re}sencialit^{er} atq; ve
rissime sicut iam in tractatu de eodē sacra
mento patefecim^{us}. Sacramentū et baptis
mi et sacramentū p^{re}sensionis licet plene ac
pfecte sanctificationis sint finienta tñ vel ri
uolos solos p^{re}stet grāz. Ipa ei substantia
panis vite reficimur absq; medio qd fit i
ter ipm et refectionē. S; riuus grāz sancti
ficamur tam ipius e q^{ui} baptisimi sacrame
to. Q^{ui} aut nob obiciunt q^{ui} si is q displicet
ad intercedēdū mīn^{us} irati anim^{us} iudicis
ad deteriora puocat vey ē. S; p ipm qui
temere intercedere psumit et maiestati iu
dicis nō veres spurcias vicioz et pctōzū
suoz irreuerēter et impudēter oculis eius
de ingerere. S; itz ptra illū q talē scienter
ad intercedēdū mittit. Nullaten^{us} autē
cōtra ecclesiā sanctorū q in pte ista omnino
innocēs ē et immunis. Aliogn ex alieno de

licto ipa ecclesia occurreret offensam dei q
iniquissimū ē. sibi ergo hui^{us} psumptor iudic
ciū māducat et bibit Sicut legitur. 1. Cor.
xij. Ecclesia et de fonte illo salutaris hau
rit aquas salutare s idulgēciarū doctrina
rū. sicut legit^{ur} ysa. xij. Et haurit salutem a
dño. sicut legit^{ur} Prover. xij. Qui bonus ē
haurit sibi gratia a dño.

Abet aut qstionē de suspēsis et ex
b cōicatis. vtrū ipi p^{re}stent sacri alta
ris mysteriū tpe excoicationis v^{el} sus
pensiōis et v^{el} v^{el} aliq^{ui} q nō. pcurator
aut cui int^{er}dictū pcuratio vel q suspēdit^{ur}
pcuratiōe si se igerat tpe suspēsiōis hui^{us}
seu interdicti falsus pcurator: ē. p falsū aut
pcuratorē q^{ui} ag^{it} irritū ē. Qua de cau
sa irritū ēē sacerdotale officiū tpe suspēsi
onis et excoicationis et ita nihil ag^{it} p huius
sacerdotes. S; sciendū q aliū ē suspēde
re pcuratiōis officiū ad ipsa aliud reuoca
re. Si reuocatū ex toto sit pcurator: offici
ciū. Manifestū ē q ea q iurie p^{re}stent tñ
si p ipm pcurata fuerint ipo iure nlla sūt.
ppter hoc iudiciū q p p^{ro}curatū ēēt ipo
iure nullū ēēt. Et sentencie sic late ipo iure
nullē. S; si suspēsus ēēt procurator: ne pe
terent aliqd ex pte dñi sui vel ne ipetraret
vsq; ad ipsa si peteret medio tpe petitiū ēēt
et si impetraret impetratū ēēt. maxie si im
petratū aliqd qd i facto vno p^{re}stiteret. Si
em impetrasset aurū v^{el} argenti medio tpe
nō min^{us} ēēt bonū aurū vel argenti qz il
la iubēte dño impetrasset. Nec potest di
ci propter solā prohibitionē falsus p^{ro}cu
rator: donec dixerit ipē q p^{re}stuit ammo
neo te ab isto officio penitus nec ratū ha
beo quicq; q p te procuretur. Quia ergo
suspensio vel excoicatio nō aufert officiū
nec ab illo ammouet s; ei^{us} executionē in
hibet ad ipm nec tollit ratihibitionē p^{re}s
ipius ecclesie. ideo nec falsos efficit procura
tores hui^{us} i procurator: nec vacat ne eua
cuat ministeriū ipoz. Exauctoratio autē
depositio sic sacerdotes a clero omnino re
mo uet et abiicit p^{re}uilegioz clericali oīno
puat et eruit ita ab officio sacerdotali om
ni no ammouet et deponit. Et propt hoc sa
cerdotali officio decetero nisi falso atq; fal
laci^{ter} igerere nō possūt. vt ei ver^{us} p^{ro}cu
rator sit duo ex necessitate requir^{it} v^{el} vt
dñs cause pcuratorē habeat se et reputet.
deide et ne ipemet pcuratorē se gerat v^{el} v^{el}
illō solū qd ei iunctū ē petēs aut p^{re}stēs
D v

Cum ergo ecclesia exauctoratos atq; de-
positos licet sacerdotes suos eos constituat
Sacerdotes tamen ipsos post exauctora-
tionē et depositionē non habeat nec repu-
tet. imo a sacerdote penitusq; subiectos et
ideo nec ratum habeat quicquid de sacer-
dotali ministerio attētare psumpserit ne-
cesse est presumptionem eorum et attēta-
tionem qntum ad sacerdotale officii va-
cuam et irritam esse et hoc ipm forma ex-
auctoratiōis et exordinatiōis iudicat cui-
denter quae vestimentis sacerdotalibus si-
gillatim et illis inuersatis exiit p quod
iudicare intendit ecclesia manifeste nihil
eis dignitatis potestatis officiiq; sacerdo-
talis relinqui sicut de vestimentis sacerdo-
talibus nec vnū eis relinquitur. Apo-
state vō et heretici publice et manifeste ab
ecclesia recedētes et ad synagogam satha-
ne hoc est quācūq; sectam pfidie transe-
unt. nec sacerdotes ecclesie catholice s; s;
potius synagoge sathane se gerentes et ex-
ecrandas eius petitiones in sacrilego my-
nisterio suo vt supra diximus ore gestātes
nihil agunt ex pte ecclesie catholice cuius
neq; nuntios neq; ministros se gerēt. S;
nec ex parte pfide factionis ex cuius parte
loquitur cuius vocem deus omnino nō
audit. sed tanq; coruinam tanq; sibilum
serpētum exhorret et execratur. Et ita ma-
nifestum est. q; duabus concurrentibus
perfiditur sacerdotale officium. vel myni-
sterium videlicet ratibitione ecclesie et
procuratoris officii limitata executione.
Et similiter duabus de causis irritat cum
euacuatur hoc est apte ecclesie et apte ipo-
rum ministroz. Hinc est q; rationabi-
lissime dixisse videt q; exauctoratos atq;
depositos reordinandos esse si redierint.
et ecclesia eos restituere noluerit. Leteros
autem ab ecclesia apostantes recōcilia-
dos tñ nō autem iterum ordinandos. Si
enim ecclesie intentio et ex auctorando et
deponendo siue degradando ordinātes
episcopos characteres ordinū delere siue
abolere in illis non solum verisimile. S;
etiam necesse est ecclesie intentionem om-
nipotentie diuine virtute que ministerio
ecclesie semper assistit et per ipm operatur
impleri. Sicut ei ministerio ecclesie adest
omnipotens virtus ad impmenda sancti-
tatis signacula siue characteres quos or-
dines vocamus. et ad infundenda gratia

ipius ordinibus congruentem. Sic et ad
abolendum ipa signacula dubitandū nō
est eiusdem ecclesie ministris eandem ad-
esse et operari virtutem et perficere intus
q; agit foris ecclesia. Amplius. si diui-
ne virtutis tñ est et ecclesie ipius ministe-
rii ordines impmēre fundare. Sic eiusdē
virtutis est per contrarium ministeriū eos
dem delere auferre. Ampli². quomo-
do deesset diuina virt² ecclesie in isto mi-
nisterio auferendi ordines q; taz salubre
tanq; necessarium est ad iusticiam exerce-
dam contra execrabiles eorumdē presum-
ptores et cōtaminatores. Q; si ecclesie intē-
tio non fuerit ipsos ordines auferre myni-
sterio exauctoratiōis et depositionis fm
solam eorum excusationem manifestū ē.
q; ordines in auctoratis et deposito re-
mere necesse est. eosq; ab ipa executione so-
lummodo de ppetuo esse suspensos. Et p-
pter hoc si postea suffragantibus restitua-
tur ordinari iterū eos nullo modo ē possi-
bile et tñ in tractatu baptismi de hoc dixi-
mus docuimus. Qui enim sacerdos ē or-
dinari sacerdos iterum non potest. Et ge-
neraliter impossibile est vt ordinē quē
habet quis recipiat sicut album albedine
recipere non potest. eo q; duas formas eius-
dem speciei simul in eodez esse impossibi-
le est. Et quoniam carentia omnis motus et
mutationis pncipium est sine quo nō po-
test. Manifestū ergo ē ex his q; si fue-
rit intentio ecclesie auferre seu abolere ca-
racteres ordinum exauctoratis et deposi-
tis. Si postmodum restitui obtinuerit ite-
rum ordinandi sunt et ordinis signaculis
impmendi seu significandi vtpote in qui-
bus ministerio ecclesie foris agente et vir-
tute diuina intus operāte characteres or-
dinum aboliti fuerant penitus et abrafi.
Alioquin exauctoratio et depositio nihil
aliud esse viderentur q; ab ipa executio-
ne perpetua suspensio nec timendum nul-
latenus iniuriam fieri sacramento ordinis.
si hoc modo vt diximus iteretur. Sic enī
non reputatur iterandus quod nescit esse
factum. multo fortius non est reputandus
iteratum q; scitur abolitum esse penitus
et destructum. Similiter si debaptizaret
quos iuxta hunc modum vt ei penitus aus-
ferret sanctitas baptismal' character sic p-
fidia iudeoz somniat posse fieri quibsdā
execrādis abractionib; et nephandis acim

mundis ablutionibus et postmodum renouante eius diuina gratia ad ecclesias reuertere. Denique baptizandus est utpote sibi nullum baptismi refugium remansisset verum ecclesia istud non fecit unquam nec faciet nec credimus eam quacumque suggestione vel suasionem ad hoc posse induci ut aliquem de baptizare intendit vel de xpianare licet aut in baptismo longe aliter sentiendum sit quam in alijs sacramentis de iniuria iterationis. In alijs autem nulla videtur iniuria immixta ea que diximus si iterentur tum omnia iterentur euidenter absque ulla sui iniuria excepto solo ordinis sacramenti cui nulla omnino fieret iniuria in casu quem posuimus ex auctoritatem atque depositorum. Si ecclesia ex auctoritate et depositione characteres ordinum ab eo abradere penitus intenderet et auferret. Sacramentum vero baptismi quia sacramentum et figura est mortis christi quia propter largissimam sufficientiam suam unicam et solam esse necesse est iterari non solum non decet. Sed nec etiam possibile est ut iam diximus et ostendimus. In ordine vero nec prohibet figura nec designatio aliqua si ipsum abradi ut vidimus et aboleri omnino contingeret. Que autem sit intentio ecclesie in ope ex auctoritatis et depositionis ab ecclesia Romana penes quam residet auctoritas universalis ecclesie cuius et auctoritate de auctoritatibus et depositionibus omnia statuta edita sunt. Aduertendum est tamen eius legem interpretari est qui condidit. Intentio autem ecclesie semper aut sacra eruditione aut diuina inspiratione in hijs que generaliter statuit et formauit proculdubio et firmatur propositum vero nostrum non est hic vel canones sacros exponere vel contrarias opiniones doctorum ipsorum de hijs ad concordiam reducere. sed veritatem sanctitatem ordinum virtutumque eorum nec non et potestatem ecclesie impstandis et auferendis ipsis rationibus ac declarationibus quantum possumus asserere. Sequitur aliud.

Via vero sacerdotalis ordinis vniuersi officium est soluere et ligare cui heretica perfidia consueuerunt infamia contradiere consequenter et istud officium asserere tenemus. Et quia iam ostendimus duos modos soluendi atque ligandi alterum videlicet in foro penitentiali quod iam in tractatu de penitentia et stabilimus et

declaramus cum omni virtute sua et efficacia atque fructu. Relinquitur nobis alterum persequi consequenter quod est in foro penitentiali hoc est potestas qua pontifices excommunicant et interdicunt. Et vocat potestas ligandi atque soluendi et iurisdictio ecclesiastica. Scito ergo quod duo sunt errores hereticorum circa officium istud. Primum est quo dicunt non nisi bonos sacerdotes et sanctos habere potestatem huiusmodi. Secundus est quo dicunt bonos et sanctos sacerdotes hanc potestatem non habere nisi in malos et peccatores subditos nihil autem posse eos in parte ista per bonos subditos peccatum enim inquit excommunicant hominem non sententia. Hinc ergo in primis aggrediamur primum errorem destruere et dicemus quod sicut regum secularium potestas est excommunicare corporaliter hoc est communione auferret corporali. Ita est et regum spiritualium excommunicare spiritualiter hoc est auferre communionem spiritualium. Hic autem super sacramenta et sacramentalia. Amplius. Sicut de ciuitate corporali efficiendi sunt qui leges eius atque statuta que susceperunt seruare contradicunt necque diu hoc faciunt in numero ciuium sunt habendi. Sic de ciuitate spirituali que ecclesia est qui professi sunt cum christiani effecti sunt seruare contradicunt efficiendi sunt et sicut inde per iudicem secularem ac seculare iudicium sic habere per iudicem ecclesiasticumque iudicium. Amplius quia manifestum est esse duas res publicas necesse est et duo esse genera admystratorum vel res publica absque mynistratores atque rectoribus seu procuratoribus esse non possit. Quia ergo proportionales sunt admystratores reipublice secularis et res publica secularis eiusque subditi seu ciues atque leges statuta et iudicia eiusdem reipublice sic administrationes ad rem publicam spirituales cuiusque subditos statuta atque iudicia.

Manifestum est quod quicquid licet magistratui reipublice spiritualis statuere in subditos suos bonum aut reipublice spiritualis. Primum maximum est dei glorificatio et honoratio. Deinde animarum salus. Tercio emendatio delictorum. Quarto declinatio ab ipsis. Quinto bonorum spiritualium salutarium Sexto ampliatio seu propagatio ipsorum quicquid ad ista sex bona pertinet hanc ad ea efficienda consueuerunt sine auxilio

geda aut amplianda pertinet et coopera-
tur. Licet statuere magistratui spirituali in
subditos suos. Quia ergo ad dei gloria
pertinet eius potestas tollatur de medio
et ut potest ei eisdem efficiant de medio
sanctorum et hoc magistratui reipublice soli
commisum est ei que soli incumbit ex officio.

Manifestum est huiusmodi magistratui
licere tales efficere de consortio sanctorum.

Amp. quomodo magis e vicino sunt ho-
mines ciuitatis sanctificate deo que dilecte ei-
dem tanto grauius ipsam impugnat atque p-
nitio fit. Maxime autem vicino sunt illi qua-
do populi permixti et imixti sunt a maximo
autem nocumento et maxima impugnatio-
ne maxime cauendum est ei de ciuitate. Qua-
re a permixtione seu immixtione malorum
maxime cauendum est. Ista autem cautela
manifeste incumbit rectoribus et magistra-
tui eiusdem ciuitatis in alio tamen genere
malorum incumbit magistratui seculari pur-
gare puritatem siue ciuitates a malis ho-
minibus. In quo et adiutores sunt po-
tates seculares magistratus spiritualis et
debitorum adiutorum. propter quod inuocandi
a magistratu spirituali cum pena spiritualis
intimeant. Amp. nulla est congregatio nula
in collegium nulla ciuitas siue doneos habet
rectores qui ministerio eorum rebelles et con-
tinuatis perfessionibus et obseruantijs suis
is et inobedientes legibus atque statutis suis.
Id est se non efficiat et communionem suam non pri-
uet et hoc non tam iuste et legitime quam etiam
utiliter et salubriter ne fermentum malicie
etiam paucorum si non expurgetur tota massam
corrumpat. Magis autem cauendum est incom-
pabiliter a fermento malicie. Ciuitate sancte
citatis quam diximus propter salutem spirituale
et alia bona spiritualia que ciuitati seculari
propter bona corporalia vel temporalia. Quare in
compabiliter magis incumbit rectoribus spi-
ritualibus quam rectoribus secularibus expur-
gare suo more. Multo ergo fortius euident
esse debet expurgationem hominum fermenti in-
cumbere ex officio regiminis spiritualis re-
ctoribus spiritualibus. Hec autem expurgatio
excoicatio est siue de tota ecclesia electio.

Amp. quia pastor ouem morbidam hoc est
morbo contagioso laborantem a grege suo
separe non debet. Et propter hoc salutem omnium
corporum corporalem. quato ergo fortius pa-
stor spiritualis contagiosam ouem spirituales et ne-
vel per unam ouem aliam inficiat ne dicam totum
gregem separe debet a grege. Et si illa incu-

bit pastoribus spiritualibus ex officio pastoralis
lrali. Quato fortius incubere debet sepa-
tio siue excoicatio omnium spiritualium pastoribus
spiritualibus ex officio pastoralitatis.

Amp. si hec in membris lralibus facienda sunt me-
dicis corporalibus videlicet ut putrida pre-
scindant seu refecerit ne putredo eorum serp-
se transfundat in alia. Quato fortius me-
dicis spiritualibus cura salutis hominum sacra-
menti corporis habetibus quod ex omni coaptatio-
ne sanctorum deo ipso operante copatum est
puidendum est a membris putridis ne putre-
do eorum serpat in alia. Quod si medicinas re-
ceperint nulla alia via sanis membris caue-
ri potest ab infectione ipsorum nisi per separa-
tionem istorum et hoc est excoicatio personarum. Deinde
etiam alia separatio scilicet carceri aut mor-
tis ex necessitate adhibenda erit.

Amp. cum innumerabiles sanentur hoc est respiciat et
reuertat a delictis suis per ipsam excoicationem
ne. Manifestum est excoicationem medici-
nam esse delictorum salutare. Omni autem salutari
medicina utendum est medicis spiritualibus pro
morbos vicioz et peccatorum. Quare hoc am-
plius si non haberet medici ecclesiastici po-
testatem utendi ista medicina nec esset ista me-
dicina in ecclesia dei tamen euidenter et necessa-
ria sit in viris egris spiritualibus et manifeste
salutaris ut diximus nec egris suis de me-
dicamentis salutaribus nec medicis ob his qui
ad officium medicandi pertinet sufficere puidit
sepe. Quare nec saluti generi hominum quam
summoque curat ut deceret prouideri. Cum
autem et de propria carne fecit antidotum et de pro-
prio sanguine fecit antidotum. et de pro-
prio sanguine fecit syropum nullum non la-
it deesse medicamentum salutis. Amp. si
medici ecclesie non habet potestatem nisi mor-
uendi exhortandi arguendi interrandi et
similia faciendi et ista multorum morbis
curandis non sufficiant. Quid fiet eis cum
amplius secundum hunc errorem ecclesia non ha-
beat quid faciat. Neglexit ergo deus salu-
tem eorum quibus non prouidit remedium
et minus insufficenter instruit. armavit
armavit atque preparauit ecclesiam suam cum
in ea sufficientia remedium pro omni
morbo spirituali non inueniatur. Et pro-
pterea egit cum corpora magis curauerit in
parte ista quam animas. Corporibus enim suf-
ficientia remedium contra omnes mor-
bum eorum curabile prouidit. Si anima-
bus congruet sibi remedium sufficientia pro-
videre neglexit quam sacramenta sacramenta sunt.

Manifestū ē execratis et omnino indi-
gnis cōmunionē eorū illa nullatenus esse
p̄municanda. Perīnaces autē in quocun-
q; peccato mortali et hoc manifeste et pu-
blice maxime execrabiles sunt et maxime
idigni sanctitate sacramētorū et hoc ē quo-
nia longissimi sunt sicut remotissimi a gra-
tia sanctitatis vtpote contrarij et repugnā-
tes eidē et aduersus ipsam armati atq; cur-
rentes Sicut legitur Job. xv. Tēdit ad
versum deū manū suā et contra omnipotē-
tem roboratus ē scuto scilicet p̄tinae seu
p̄tinae et gladijs defensionū. Ma-
nifestū ergo q; talib; sacramentorū cōmu-
nio denegāda ē ac penit; dicēda. Eiusdē
autē potestatis ē sacramēta impendere ac
denegare eiusdēq; officij. Quārū sacerdo-
tū erit vtrāq; potestas siue officij videlicet
sacramēta impendēdi et eadē denegādi
seu interdiciēdi. Et hec ē potestas ligādi atq;
soluendi. Amplius. quia sacramēta
medicāmēta sunt spiritalia medicis spi-
ritualibus ppter curā et curationē anima-
rū tradita certū autē ē q; medicāmēta et
medicinē male p̄paratis notia sunt atq;
mortifera. Medicorū autē spiritaliū officij
um et potestas est medicantis quorū vlti-
mationē suscepit et in iūgere salubria et i-
terdicere notia atq; mortifera. Male igit;
paratis ad medicāmēta sacramentorū
interdicere seu phibere p̄munionē eorū
potestas et officij ē atq; medicorū spūaliū.
Iam autē declarauimus in tractatu d̄ pe-
nitentia q; ē iudicibus spūalib; siue recto-
ribus et medicis omnino parendū siue obe-
diendū ea subditis et cure iporū cōmissis.
Quare parendū ē sententijs excoicationū
et interdictionū seu phibitionū quas dixi-
mus. Amp. om̄i dispensatori victualij
in quocunq; domo cum ipso officio dispensa-
tionis cōmissum ē et quib; dispenset et q;
bus denegat. Quare dispensatori vict; spū-
alis et viuifici panis et vini cōmissum est in
domo dei magna et qbus illa dispenset et
quibus illa denegat. Amp. q; dubitat
ydolatrias et mensis demoniorū cōmunicā-
tes phibēdos ēē et omnino arcēdos a men-
sa xpi. Per quos autē fiet istud nisi p̄ ipi;
mensē miltros sacros scilicet panifices sa-
trosq; pincernos hoc ē sacerdotes. Lux er-
go peccatorū cōtumacie ac p̄tinae ex ipsa
natura sui euidenter sit peccatū ydolatrie
spiritalis. Et sicut legitur. i. Regū. i. Pec-
catū ariolādi sit repugnare et q̄i scel; ydo-

latrie nolle acquiescere. Manifestū ē
contumaci; interdiciendā ēē mensam sa-
cre cōmunionis. Amp. cum sacramē-
ta medicāmēta sunt animarū et vtriq; illa-
rū solummō q; sub cura medicorū sunt spi-
ritualij. q; et ppter illas solummō medicis
tradita sunt q; et illis solum salutaria ēē.
Quia ergo aut cura h̄mōi medicorū dya-
bolico p̄uilegio qd ē supbie p̄tinae ab
earum cura se eximunt nihil iuris habent
in sacramētis. Arcendi ergo sunt ab eis
sicut a iure alieno. Et si se ingerāt reputan-
di inuafores et per vim armatā etiā rebel-
lendi. Amp. nulla ē domus adeo ma-
le disposita in qua et puifores eiusdē nō
habeāt potestātē vt ab ea hostes eiiciāt et
etiā alienos. Multo ergo fortius immūda
ac venenata animalia porcos scilicet et
canes serpētes et scorpiones et alia h̄mōi
Quia ergo peccatores a peccatis suis res-
piscere ac reuerti nolentes. imo penit; re-
uerti contradicentes non solū alieni a do-
mo dei sed etiā hostes eiusdē sunt. Et in
super porci ac canes spirituales immūda
q; animalia et venenata in domo dei spi-
rituali reputātur. Manifestum ē mini-
stris et puiforibus eiusdē domus. non
solum cōmissum est. sed districtius prece-
ptum vt tales p̄iciant et arceant ab eadē
Amplius. quis mynister sanctorū nō
habeat potestates non dare illa canibus
Sicut legit Mathei. vii. Nolite dare san-
ctum canibus. Et quis mynister seu filiorū
dapifer mense filiorū nō habet potesta-
tem phibendi inde canes et arcendi. Si-
cut legitur Mathei. vii. Nō est bonum su-
mere panem filiorū et mittere canibus.
q; si verbo phibitionis astricti mense nō
auerterint baculo sunt seu gladio potesta-
tis exterioris arcendi ac rebellendi. Am-
plius. si p̄ magistratum secularem leprosi
corporales a ciuitatibus secularibus. pro-
pter contagiū periculū sunt corporaliter ex-
pellendi. Quāto fortius per magistratū
spiritualem leprosi spirituales ppter incō-
parabiliter magis spiritualis cōtaminati-
onis periculum erunt a ciuitatibus spūa-
libus. id est ecclesijs eiiciēdi. Et insuper si-
cut certi sūt iudices ac p̄batores lepre cor-
poralis in ciuitatib; corporalibus quorū iu-
ditio siq; leprosi declarati fuerint ad sentē-
tiā eorū necesse h̄nt secedere a cōi habitati-
one sanorū. mltō fortius necesse ē certos iu-
dices ac p̄batores lepre spūalis ad quorū

iudicium atq; sententiam huius leprosi se parent & seorsum fiant a sanctis et iustis.

Amplius. qz manifestū est custodiam sanctuarij atq; sanctorū pmissam esse ac creditā sacerdotibus. Potissime autē ne prophanent ad officiū pertinet custodi. Inquinatur autē & pphanent maxime p cōmunicationē inqnatōz & pphanorū. Ad eoz ergo officiū p̄tinet ne talibus p̄municeant. Quare eos arcere ab hīs & excludere ex necessitate ē sacerdotis officiū. Quia si magistratus secularis absq; iudicio nō erit de ciuitate sua nisi manifeste reū. multo fortius magistrat⁹ spiritualis a temeritate & p̄cipitatione seruare se debet nūllū feriat sententiā excoicationis absq; iudicio. Amplius. qz p se manifestus ē nō passim exponēda ēē sancta dignis et indignis & ad secularē magistratū non p̄tinet omnino iudicare inter sancta et prophana. Necessariū autē ē ne iudiciū omnino sit in voluntate mīstroz reputare quos voluerit prophanos. Sequit⁹ ergo iudicio declarandū ēē magistratus spiritualis q habendi sunt sancti et q prophani. Iudiciū ei nō iudicis. id ē nō habetis iurisdictionē nullū & nullius momēti. Quare necesse ē eos iudicare de sanctis atq; prophanis potestate h̄re iudiciariā in hoc siue iurisdictionē. q̄re & cohabitationē. Quoniā autē iurisdictionē & subiectio opposita sunt & hec ut relatiua quoz alterū sine altero ēē nō potest. Manifestū est & sanctos et pphanos subditos esse magistratui spūali siue iudicibus ecclesiasticis. Quare ex necessitate & parere debere eoz in pte ista sententijs. Amp. qz eiusdē iudicis ē cognoscere & pronūciare de qbus cognouerit. Cognitio autē de hoc scz vtrū aliqs sit arcendus a sanctis an nō. non est nisi magistratus ecclesiastici. q̄re & pronūciare de hoc siue sententiare nō erit nisi eiusdē. Nihil autē proderit aliquē pronūciasse esse indignū sanctis absq; coheritione. Quare necessario habent coheritionē a sanctis q habent h̄mōi cognitionē. Amp. Manifestū ē q excoicatio pena ē q innūciabiles digni sunt. Est ergo iusta eoz pena et ideo infligēda. Nō ei infligēda ē a q̄cūq; pena nisi p iudicē atq; iudiciū. Est ergo ex necessitate iudex siue magistratus q p iudiciū hz infligere h̄mōi pena. Tertū autē est q magistratus secularis nō hz infligere quia hec erit ex necessitate magistratus ecclesiastici

siue spiritual⁹ potestas atq; officiū. Amp paterfamilias filiū p̄teritū & p̄tumacem a domo eijcit quē alias corrigere nō potest p̄uat eum iuste ip̄a p̄munionē vict⁹ corporalis atq; vestitus. Multo ergo fortius p̄familias spiritualis. id ē platus simili pena animaduertere & potest & debet i filios rebelles & p̄tumaces. simile ei p oia potest tē hz paterfamilias spūalis in domo spūali et in familiā spiritualement potestati p̄familias lrali. id ē in domo lra & familiā lralem. Jam ergo declaratum ē in ciuitate spirituali de q loqmur in ecclesia habere magistratū spiritualement & iurisdictionē et iudicia & penas et negocia ad ei⁹ cognitionē solā p̄tinentia. Et qz parendum ē ex necessitate sententiē ip̄ius et ip̄i sententiē excoicationis ad minus cum iusta fuerit. Quādo vero iniusta fuerit in sequentib⁹ determinabimus.

Ebes autem scire q q̄tuor debet dcurrere i intentione pronūciatiōis siue ferēdis h̄mōi sententiā. Prīmū est dei honor pro cuius p̄tumelia tollēda gladi⁹ excoicationis exercet Scz d; ēē honor: sanctorū hoc est sacramentoz & aliorū quia ppter ferenda est huiusmodi sententia ne sancta scilicet prophanentur & cōtaminentur. Terciū est ecclesie ip̄ius salus spiritualis. ppter quā p̄seruandam membrum putridum seu morbidum gladio excommunicationis p̄scinditur. Quartus est correctio ip̄ius. qui excoīmunicatur et aliorū. Nostris vero temporibus iste gladius dilatatus est et extēditus adeo vtrūq; am temporalia eo maxime defendantur. Attēde autem quod excoīmunicatio duplex vt ita loquamur vinculum est. videlicet quo ip̄e excoīmunicatus ligatus ē & ne se sanctis immisceat et ne cōmunioni fideliū se ingerat exceptis vite necessarijs q licet ei a quocūq; petere tempore necessitatis. Alterum vero vinculum quo ligati sunt ip̄i fideles ne ip̄i excoīmunicato cōmunicent inuite cōmunionibus nisi neccitas p̄cessa in sacris canonibus exp̄essa relinquitur. In necessitate nō idcirco diximus quā nec fame nec siti nec alio periculo perire finēdus est excoīmunicat⁹. Debes autē scire q scdm vinculū sequit⁹ ex pmo. Quē ei paterfamilias ob sui p̄teritū tatē & p̄tumaciā abiecit nec familia nec aliqs de familia debz admittre & quē rex foro bāniuit siue secularis siue spiritualis nul

lus debet subditorū receptare. Cui em̄ in
terdicta ē ciuitas interdicta ē et omnis do
m^o ciuitatis. Alioquin familia euacuaret
sententiam patrisfamilias et irritaret eius
iudiciū et subditi destruerent qđ ageret p
regem et pugnaret ciuitas contra pprium
magistratum.

Quoniam iam patefactum est ma
gistratū ecclesie hoc ē sacerdotes
potestare hīe ligandi atq; soluendi
in foro iudiciali psequēter destruēdis erit
nobis secundus error hereticorū quo erra
uerunt circa potestare istā dicentes solos
sanctos et iustos sacerdotes habere illaz
huiusmodi ergo error destructio facilis
ē cognoscentibus potestare magistratus
sue secularis sue spiritualis esse potesta
tem ciuitatis ipsius cui ē ipse magistratus
Magistratus em̄ omnis ciuitatis sue ser
uit etiā imperando. Solam ei habet exe
cutionem sue exercitiū iurisdictionis qđ ipi
us ciuitatis est pleno iure hic autē euides
p se ē in ciuitatibus qđ sibi p̄ficiunt et cōsti
tuūt magistratus nec rex ibi in regno suo
Aliquid ampli^o ē qđ mynister ipsius regni
sicut dicit ad illos Sapie. vi. Ad vos ergo
reges sūt hī sermones mei qđ cū esset mi
nister regni mei et. Si enim aliqd ampli^o
sibi vendicat qđ mynisterū dyabolice pre
sumptiōis et supbie usurpationis et inuitatio
simul est. Ad hoc em̄ p̄mū constituti sunt
reges vt in officio regiminis seruirent por
pulis videlicet i regēdo eos et defendēdo.
vnde et reges romanorū p̄mū reipublice
pcuratores se nominabant. Et hoc tādū
seruatus est qđ diu durauit fidelitas in eis
amministratiōis seu pcuratiōis. Postqđ
autē libido dñatiōis et fasti et insolēcia se imi
scuit. Imperatores se noiare ausi sunt qđ de
bent esse seruorū omnīū subiectissimī atq;
p̄mptissimī fuitores. Princeps vō reipu
blice spiritualis Roman^o pontifex agno
scens sibi nō aliud eē pmissum qđ fuitur
officiū seruū seruorū dei se nominat. Hūc
more ab aplis accipiens qđ seruos xpi iesu
se nominabāt maxime a paulo qđ seruus
xpi iesu et seruorū eius ferebat Sicut legif
in. iij. p̄me ad Cor. Non nos menīpos p
dicam^o s; iesū xpm dñm nr̄m. Nos autē
suos nr̄os p iesum. Ad hoc ei publica po
testas cōstitutā ē vt reipublice seruiat. hic
ergo p̄stare p̄stare qđ radice videlicet qđ po
testas ligandi atq; soluēdi iudicialia ipsius
ecclesie ē manifeste consequēs ē merita mi

nistrorū sive p qđ pronunciat sive p qđ exa
minat causas ligandorū atq; soluendorū ni
hil addere nihil detrabere hui^o potesta
ti. Nulli autē iudici denegatū ē etiā p iniqui
simā assessorē iustā pferre sententiā. Sen
tētia ei p assessorē sive iustū sive iniquū de
mādato iudicis lata et auctoritate ipsius
iudicis. Amplius. Cum exequi senten
tiam non minus sit in se qđ pferre illam
imo magl tato qnto ē facere qđ dicere ma
ius. Si ergo p carnifices impiissimos ius
tissimarū sententiarū potest executio ius
tissime fieri multo fortius p iniquos et ius
te et efficaciter potest fieri iustarū senten
tiarū pronuntiatio. Amp. edicta ius
tissima et saluberrima p preconēs vilissi
mos vitaq; turpissimos ac clamata ac pu
blicata et valent et tenent non obstatē tur
pitudine aut infamia eorum valent et te
nent propter auctoritatē p̄stuentiū. Quā
to ergo forti^o cotidiane sentētie litigatio
nū et solutionū valebūt et tenebunt ppter
auctoritatē ecclesie et potestare cū ei aucto
ritate ferrent. Amplius. sedet p̄siliū es
vilissimus atq; nequissim^o p̄nūciat statu
ta ipsius. Nunqd ideo minus valent aut
vigent statuta huiusmodi. quia per talē p
nūciata publicata sunt. Absit. Et nemo
vnq; ad illam infanīaz deuenit vt iniqui
tates et peccata pronunciantes et publicā
tes illa credere possit nullatenus infirmā
re. Sic sedet etiā in solio regis spiritua
lis dñs gentiū prouinciariū pnceps. statu
ta sua edicta sententias vilissimis atq; ne
quissimis interdū ad pronūciandū et pu
blicandū interdum ad exequendū de mā
datis et nec pronūciantiū nec exequentiū
peccata ea que fiunt auctoritate ipsi^o. aut
etiā deum irritare nunq; possunt aut infir
mare aut quo minus valeant nullatenus
efficere. Quia ergo iudex ecclesiastic^o cor
ram auctoritate ipsius ecclesie facit in hu
i^osmōi qđ rite facit et vt ipius ecclesie orga
nū et mynister quia manifestum ē qđ vicia
eius et peccata in nullo infirmant vel sta
tuta vel edicta vel sentētiās ipsius ecclesie
Rate ergo et valide sunt sentētie ecclesie qđ
cunq; etiā p sceleratissimos late. Amp
si nō potest ecclesia demādere seu p̄mitte
re pctōrib^o iudicia hui^o sue causas. Seq̄
et hoc vt nec p̄siliū regere a iurispit inu
ste viuētib^o. Et cū mai^o sit dare cōsiliū sen
tētiāq; dictare qđ ipaz p̄nūciare et p̄sequē
legē vt neq; examinationē testīū neq; scrip

turā depositionū ipsoꝝ anteqꝫ ipi sentētie possit cōmittere nisi sanctis. Si enī peccata iudicis sententiā irritam faciunt cur et nō et peccata examinatoꝝ testiuꝝ examinationē vt ipso iure nō valeat vt per peccatoꝝ et iniquum facta. Eodem modo et scriptura scribeñtium tentationū siue ipsi us sentētie nulla erit p peccatoꝝ facta. Si enī pñciatio iniqui pñciantis irritat sentētiā cur nō et scriptura iniqui scribeñtis euacuabit eam cum pñciandū sit in scriptis. et ideo scribeñda sentētia anteqꝫ ferenda. Similiter cur nō peccata et iniquitates examinatis testes eos irritet vt testimoniuꝝ eozum non valet. Ad hoc ergo ex necessitate deducit ecclesia dei heretici isti vt omnino iudicare possint alios pñti cū fm eos nō nisi sancti et iusti iudicare possunt alios. nemo autem inueniat qui hoc de se psumat aut vit inueniatur qui hoc de se presumere audeat erit ex necessitate. aut vniuersalis defectus iusticie et iudicii isti in ecclesia dei. aut pene vniuersalis. et hoc qñtū incōueniēs sit appet euidenter ex hijs que pcesserūt. Tāta enī erit bonoz maloz pñtio tanta factozum pphanatio tanta innocenter opꝫ pñtio aut vit aut nūqꝫ inueniatur iudex q malos a bonis segreget et pphanos atqꝫ imundos a sanctis arceat qui iustos alioꝝ oppresores compmit et compescat. Accidit et id aliud incōueniens vt gladiuꝝ istū et potestatem pene inutiliter hoc habeat ecclesia sanctis et iustis prudenti humilitate potestatem istā recipe refugietibus. Malis autem et iniquis nō solum impudēt et improbe sed etiam violēter in illam se ingerentibus et impingentibus. Tercium incōueniens ē quod necesse habebit iudex ecclesiasticus pñti semen pñm discutere atqꝫ corrigere anteqꝫ iudicare psumat. Deinde sanctos ac iustos assessores testiuꝝ examinatoꝝ et scriptozes sanctos pquirere. Similiter et sententiarum pronunciatōes omnino absqꝫ macula peccati. ne iniquitas alicuius istoz sententiā irritet aut processum. Quartū incōueniens ē malozū impunitas atqꝫ defensio. Tot enī habebūt mali refugia tot defensionū scuta quot inueniri poterūt in pñominatis personis peccata. Hi ergo sunt q volunt nisi furtis et palis aureis eici posse lutū et immundicias de domo dei cū nō nisi pfectos et iustos nolunt posse mūdari ecclesia dei

ab immūdis hū volunt lapidari posse spl rituales adulteros nisi lapidibus pñolis nec ligari posse nisi vinculis aureis aut argenteis. Deinde vero ipam potestatem vt maiestie et auctoritatē a deo minuant in his subditis ea vt nō posse dicant in his in qbus vnus eozum maxime vt ilis maximeqꝫ salubris. Sanctificatio enim et correctio omnium opꝫ que p homines fieri possunt optima ac saluberrima sunt qbus dicunt ecclesiam dei malis vt nō posse cū dicunt ad sanctificandos alios ecclesia p malos mynistros nihil facere veritatem et virtutē sacramentoz eoz mynistratio subesse negātes. Similiter et ad correctionem malozum que vtiqꝫ per iusticias dei et iudiciū faciendā ē per malos mynistros eam nihil posse facere penitus affirmantes cum potestatem ligandi atqꝫ soluendi malos mynistros omnino asserunt habere non posse.

Estuamus autem et alijs vīs et d rorem istum et dicamus. q cū de nullo constet vel cōstare possit in vna ista ipm eē mundū et immune omnino a mortali peccato. Sicut dicit Salomō pꝫ uerbiōꝝ. xi. Quis potest dicere mundum ē cor meum et purus sine peccato. Et iterū Ecclesiastici. ix. Nescit hō vtrū amare vel odio dignus sit. Non possit autem fm errorem istū soluere vel ligare nisi sanctus et iustus. nō poterit certum esse cuiqꝫ an soluat neqꝫ an liget. Similiter nec scire poterit aliquis an ligat sit neqꝫ an absoluitur zita pmitter se discrimini pñmi cando sacramentis et ingerendo se sancti. Similiter et ipi qui psumunt officiū ligandi pares erūt necessario in huius potestati ligandi atqꝫ soluendi cōmittunt se discrimini cum nō sciant se habere potestatem quā psumunt et illudent sepe subditis valde discriminose cum eos cōpellant seruire sententijs que forte nulle sunt siue sint absolutionis siue ligationis. Nulla autē periculoso fieri potest hominibꝫ q si p absolutiōe eis ipendat q nō ē absolutiō.

Amplius. potest eē q ipse platus toto tpe ex cōmunicationis cause sit in charitate et ipsa hora qua pñciatur ē cadit p consensum in peccatū mortale. Quid ergo faciendū erit tunc ex necessitate erit differenda sentētia absolutionis vel ligationis cum cadens a charitate platus ille ceciderit pariter et ab huius potestate. Et ita

expectandū erit donec resurgat per penitentiam vel alius sanctus et bonus eides subrogetur. De quo poterit similiter accideret et ita fieri ridiculū potestas ligandi ac solvendi. *Amp.* potestas ligandi atq; solvendi aut ē ipsa sanctitas aut inseparabiliter communicas sanctitatem aut neutrum. Quod si est sanctitas. Quicūq; ergo habet hanc illam. Quare omnis sanctus habebit potestates istas ligandi atq; solvendi et pares in sanctitate pares erunt necessario in huiusmodi potestate et eminentissimū. Similiter sanctitate erit maximū in hac potestate. Potestatem autem esse quod laicus vel mulier aliqua supereminet at omnibus aliis sanctis et ita quare perit in tota ecclesia dei siue super terram tota ecclesia potestate et ita habet iurisdictionem super totam ecclesiam. Qualiter autem erit hoc cum occulta sit pectore huius sanctitas. Tales enim secundum eos indubitater scitis erit sine papa sine forsitan papissa. Quid ergo erit cum omnium sanctorum qui in ecclesia dei sunt merita ignorent. et presumant potius quam sciantur et diversorum iudicio idem bonus et malus sit. Ad hec tandem deducit ecclesiam error iste ut necesse sit ipsam scindere in partibus innumerabilibus. Quod enim indicabit multitudo unaquodque sanctissimum illam habebit et papam siue pontificem summum. Quare erunt innumerabiles papae siue pontifices summi in ecclesia ymo nec ecclesia quia non erit una sed lacerata in partes et frusta. *Amp.* aliud est ex meritis agere cum hominibus aliud ex potestate et auctoritate. Ex meritis enim vel gratia quibus aliquis apud deum peditus est aliquid hominibus facere. Non aliud est quam id eis fieri a deo suis meritis obtinere nisi ipse deus indubitater operator est et effector. Ipse vero qui impetrat et cuius meritis agitur causa est propter quam fit et modo facit et alteri potestate agitur id quod fit non sua. ubi vero quis ex potestate sua seu virtute agit. Ipse est qui agit non propter quem agitur. Et intelligitur large potestatem suam siue sit ordinaria siue delegata siue indita siue in nata seu quolibet modo acquisita. Sicut et agentem dicimus eadem amplitudine tam auctorem quam ministrum tam mouentem quam organum seu instrumentum. manifestum ergo ex hijs quod aliud est potestas ligandi atq; solvendi aliud sanctitas seu iustitia. *Amp.* cuius actus eiusdem et potentia. Et si dicimus actus diversae potentie per se ad illos

Quia ergo alius actus est per se soluere et ligare quam mereri siue impetrari. aliud a deo necessario alia est potentia merendi alia absolvendi et ligandi. Ipsa autem sanctitas seu iustitia potentia est et principium ex quo est ipse actus merendi. Manifestum ergo est quod ipsa sanctitas non est ipsa potestas ligandi atq; solvendi. Sed communicas ipsam inseparabiliter. Accidit eadem inconvenientia que prius diximus videlicet quod inutiliter et vane largiat eam deus maxime pro parte sanctorum cum ea nec utantur nec uti velint. Deinde cum nec credent nec confitentur se habere illam in maximum viciū incidit ingratitudinis. *Amp.* sicut se habet potestas regia ad iusticiam. sic potestas ista sacerdotalis vel pontificalis ad sanctitatem. Quod admodum enim potestas propter hoc ut servatur iusticie sic potestas ista sacerdotalis vel pontificalis ut servatur sanctitati. Sicut ergo potestas regia non ex necessitate sui est sed ex voluntate hominis servit iusticie et propter hoc ab illa separabilis sit potestas ista sacerdotalis non ex necessitate essentie sue servit sanctitati sed ex voluntate habentis. Et propter hoc ab ipsa sanctitate separabilis. *Amp.* potestas et dignitas habendi illam ubique separabiles sunt ad invicem. Non enim omnis qui dignus est illa et ita de alijs. Sicut non omnis qui dignus est castro et habet illud. Sicut non omnis qui dignus est honore magisterij illi habet et ita de alijs deo solo excepto et gratia eius quam habet omnis qui dignus est eo. Quicūq; habet illam dignus est ea et generaliter ita inuenies in omni alio bono et dignitate ipsius. *Amp.* potestas ligandi atq; solvendi nec virtus nec gratia est secundum hoc. Omnis autem bono qui nec virtus nec gratia est contingit vel possibile est abuti habenti illud hoc est male et iniuste uti. Sicut visu auditu et potestate regia vel episcopali possibile ergo est habentem potestatem ligandi atq; solvendi ea iniuste uti. Necesse autem est iniuste utentem iniustum esse. Quare impossibile est iniustum habere potestatem ligandi atq; solvendi cum impossibile non habentem huiusmodi potestatem ea uti vel bene vel male. *Amp.* soluere et ligare sunt forinseci actus liberi arbitrij. Omnes autem forinseci actus sunt receptibiles bonitatis atq; malicie siue iniustitiae et iusticie qui appetit in ipsis egregijs eiusdem actibus qui sunt docere predicare elemosinas dare. Ipsi enim actus et boni et mali esse possunt et iniustus et iustus. Quare multo fortius soluere et ligare

non possunt autē esse iniusti actūs qñ 7 facientes. Possibile ergo ē iniquis habere potestatem ligandi atq; soluēdi. Amp. qd est excommunicatio qñtū ad pñtūcantē pñnet nisi phibitio vtriusq; pñtūtionis quā diximus. Et qñtū ad excoīcatū nisi vinculūq; ipse phibitus ē et ligatus ne alioz cōioni se misceat. Et qñtū ad alios nisi vinculū q; 7 ipi phibiti cōicare illi. Nō est at dubiū qñ naturalr 7 infē 7 indifferēs sic phiberi a cōione forinseca scōz 7 sacroz qñ pot sit ēē iniustū 7 iniquū. Similit et ipm phibere. Quare tā excoīcare quam excoīcari naturaliter pōt ēē 7 bonū 7 malū 7 iustū 7 iniquū. Non pōt autē esse iniquus actus nisi in iniquo subiecto. Iustū autē oīs actus aut est aut saltē potest ēē in subiecto suo. Quare excoīcare qñtū est de natura sua naturalr pōt ēē in subiecto iusto quā iniquo. Ubicūq; autē potest ēē actus 7 potētia. Quare pās excoīcandi quantū est de natura sua ēē potest in bonis 7 in malis. Nō si pās ligandi atq; soluēdi. nec ē ipsa sanctitas nec iusticia. nec cōicans eas inseparabilr. Manifestū ē euidenter eā posse sine illa 7 ita posse ēē siue subiecto in quo nec sanctitas nec iusticia. Manifestū ē pātē ligandi atq; soluēdi ēē i malis 7 iniquis hoīb;.

Amp. si demādato sentētie excoīcationis fieri pōt per iniustū 7 peccatōrē cur nō 7 pñnuntiatio. Amp. esto q; iudex sanctus et bonus pēcipiat subdito malo 7 peccatōrē 7 excoīcet aliquē 7 ille excoīcet de facto de mandato tamen iusti 7 sancti iudicis nūquid non erit excoīcatus talis. si em̄ ille excoīcet cuius auctoritate cōicatur.

Manifestū est q; ipse mandator excoīmunicat non obstatē iniquitate mandatarij. Sic cū ecclesia per ius canonicū scptū pēcipiet 7 mandet excoīcari tanquā per litteras suas excoīcatione ipsa excoīcat prelati vero velut madatarij pñnunciant nūciant 7 exequētur ecclesie sentēcias. Et attēde q; non refert an dicas pñtos pātēvī ecclesie an pātē christi in pātē ista. Om̄s em̄ rationes quas adduxim; eque valēt vtrūlibet illorū duorū dicas. Ecclesia em̄ auctoritate vtrif diuina in hīs q; ipsa forma excoīcationis expmit dices. Et auctoritate dei omnipotētis 7c. Scito etiam q; omnes rōnes iste eque pbant pātē ligandi atq; soluēdi in foro penitēciali. Tanta autē erroris istius est ignorātia erroneorum quā non vident pātē siue officij si

ue ministerij ligandi atq; soluēdi non requirere in ministro fundamentū subiecti iusticie et sanctitatis. Sed solummodo canonice seu legitime institutio in Canonica enim seu legitima institutio in episcopo seu sacerdote requiritur pēcesse siue subesse pātē ligandi atq; soluēdi rotā dyocesi. Sicut 7 in rege nō iusticia prestat pātē regiam nec placere de necessitate exigitur vt illa supueniat. Sed canonica seu legitima eiusdē electio vel institutio. Si quis autē dixerit q; platus malus vtpote ligatus vinculis dyabolis hoc ē viciōz 7 peccatōz non potest aliū ligare cum et ipse extra cōmunionē sanctorū sit et extra corpus xpi mistici q; est ecclesia neminem potest extra cōmunionem facere. Similiter cū ipse ligat; sit neminē posse soluere errat manifeste quia ipse aliter ligatus 7 aliter ligat et absoluit. nō est ligatū in eo videlicet officij vel potēstas. Quēadmodū si rex in ferro ligatus sit vt obles vel ob aliā causāz dūmodo admistratōne regni liberam habeat ligat 7 soluit captiuat 7 liberat in regno suo quo vult non ex libero vel soluto corpore sed ex libera soluta pātē. Sic malus platus non ex soluta et libera mēte ligat vel soluit. sed ex sola et libera pātē. Excoīmunicatus autē vel suspensus prelati notorie ideo non potest soluere vel ligare quia id in eo ligatū est per quod solum potest soluere vel ligare scilicet ipm pontificale vel sacerdotale officij. Ab ipso vero corpore christi quod totū vīuit de spiritu eius vita gratie precedentī pātē. Si tamen pās dicenda est 7 non potius defectus ruinofitas 7 doleda ac lugenda semp debilitas solus habet miser homo. deus 7 si potest inde quemquā pēscindere vel abrumpe non quidē ex potentie penuria. sed ex abundantissime bonitatis sue iusticia que nec iniuriam nec contumeliā sui vt in nostrum tantū detrimentū illud quicquā facere pñmittit. Iniuriam em̄ eius acōtumeliā solū peccatum ē 7 nostrum totū 7 maximum detrimentū. Inde est q; neminē in mortem peccati pēpirare pōt cum oīs possit omnipotēs neminē delerere qui ei adhereat. Solū ergo exteriorē cōmunionem sacramētorum et sanctorū prelati. possent de officio suo siue pātē auferre. Quod si quis dixerit q; ius meū est cōmūnio sanctorū ac fidelīū iniuste me phibere

bet et arcet inde platus me? nolo eius parere inique sententie ius qd mihi iniuste auferre nititur vi defendenda et violenter me sanctis ingeram repellentibus et arcantibus me viribus resistas multis de causis male cogitat et male agit. Primum contra pacietiam qua et tanta et metuenda paciēter sustinetur da est Deinde contra iusticiam potestati et ordinatione dei resistens ubi et recogitare debet. Quia et si forte ex causa illa que pretenditur penam excoicationis non meruit aliquo tamen alio peccato vel ignorat vel emendare potest impit diuina puidetia pcurante ei infligitur Quod si alia causa eidem non occurrat. Istam saltem cogitat que omnes inuoluit videlicet qd sancta auri irreuerenter frequetamus. Hac ergo de causa et si in illa alia subesset merito ab illis interdum arcemur ppter hec et alia multa dictum est qd sententia pastoris et iniusta timenda vel tenenda est non nocumēta malicie sue que medicinalis et salubris est bene vtiētibz et corrigi volentibz. Sed ne forte in eo in qua lata est aliqua sic ex causis quas dixim? Timenda etiam est sententia pastoris non solum quia pena ruboris est vel confusiois magne extra castrum fidelium quasi infidelē phiberi. Sed etiam quia pena damni inestimabilis est. Quis enim estimet beneficia remissionis et gratiarum que sunt sacramenti et orationis ecclesie specialis que ad deū p circumstantibus in misericordia funditur tibi non est tota gratia deuotionis qd populis in ipso aspectu redeptoris est manibz redeptoris vel sacerdotis eleuatus salutandus et adorand? ipsis in forma illa sacramenti ostendit. Que oia bona pculdubio amittit excoicati Est etiam non mediocris pene nec leuis doloris et luctus multis fidelibus singulis diebz inter manus sacerdotis non videre sicut ibi phas est et eis concedit redemptore vicz in forma siue sub forma sacramenti. Manifestum autem damnum est et euidentius vnicuique non admitti ad sacramenti confessionis vel eucharistie vel ordinis vel matrimonij ubi amittit et excoicati indubitate quicquid boni puerit erat eis ex officio sepulture et exequiarum suffragijs. Ista enim excoicationis non impenduntur nec sunt p eis. Si quis autem obiecerit de occulte excoicatione qd etiam ad sacra admittitur qd penā iura exequiarum in morte impendunt. Rndem? qd occulte excoicati duobz modis intelligi possunt

videlicet quantum ad ipsos quantum ignorantem vel quantum ad ecclesiam que est dicere qd vel ipsis excoicatis occulta est excoicationis sua vel ipsi ecclesie qd si occulta fuerit eis et non per culpam suam dummodo alias pie viuunt in nullo quantum ad remissionem peccatorum vel gratiam obtinendam nocet eis et si quantum ad alia nocere eis possit verbi gratia ad incurrendam necessitatem. Si vero in tali statu suscepit ordines vel in susceptis administravit pie cum credimus et sentimus qd misericors deus ignorantia hominum in suis non sustinet quoniam potius illuminet reducens eis ad memoriam hominum errata siue aliter pcuras ipsis ut absolutiones suas pcurant et pvideant beneficia absolutionis et ideo piū est misericordieque et iusticie dei magis puenire ita credere et sentire qd pieuientes deus in his errare non sinat cum scriptum sit in q. p. me Lano. iohannis Unctio docet nos de omnibus. Et iterum ioh. xliij. Paracletus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia. Nullo enim modo verisimile est in mente que sol iusticie habitat tam pniciose ignorantie tenebras remanere. Quod si forte remaneret et pietati dei consonum et diuine bonitatis diuicis congruentissimum ut episcopus vel pastor animarum xpus dominus sicut in vincula peccatorum occulta trute sua atqz misericordia dimittit atqz dirumpit sic auctoritate sua et pte occulte excoicationis vinculum per semetipsum soluit. Prima vero absolutiones. Grego. confirmat dicens pius deus pie penitentibus aut non intellecta condonat. Et ita non est possibile aliquem sanctum et iustum occulte esse excoicatum. Quod vel docet vincti one innotescit et reuelatur excoicationis et ita non est occulta vel absoluere xpo pontifice dissoluitur et ita nulla. Si vero per culpam suam et negligentiam qua ignorat se se esse excoicatum. Necessario est hominum culpam suam et negligentiam esse mortalem cum culpam venialis nec vinctio spiritus se abolere nec abradere valeat nec claritatem solis eousque obnubat et tam damnosum tanque piculosum vinculum electo ac dilecto suo ondat. Amplius cum vinculo excoicationis nemo ligetur nisi ratione peccati mortalis excoicationis dico maioris. In isto autem de quo agitur si nulla est culpa mortalis nullum omnino tale peccatum. Manifestum est qd non pmitit deus ipsum esse et tam pnicioso errore

re tanq̃ p̃culoso q̃n ostēdat ei statū suū
 Alio q̃n multo graui⁹ ip̃m punit quā ip̃se
 delinq̃ret cū negligentia vel culpe venia-
 lis tñ sit et tenebre hui⁹ ignorātie tā p̃ni-
 ciose. nēo em̃ auderet ei iniūgere p̃ q̃nto
 cūq̃ peccato veniali q̃draginta dierū ie-
 iunū in pane ⁊ aq̃. Cui at̃ non tollerabi-
 lius ē non solū q̃dragita dierū s̃ q̃dragin-
 mensū asprima p̃niā quā ista tā notia ig-
 norātia tanq̃ discriminosa q̃ ignorat an
 liceat ei intrare eccl̃as cōicare sacramētis
 ⁊ sacramentalibus immiscere se cōioni fi-
 delitū an teneat ab hīs oībus abstinere.

Am̃p. cū culpā venialis in nullo dimi-
 nuat gratiā ṽt a libi oīdimus q̃liter fieri ṽt
 nec dono intellect⁹ nec dono scie nec do-
 no consilij nec luce fidei nec ṽtute prudē-
 tie videre possit in domo cōscie sue in via
 morū suorum tñ vinculū tantūq̃ laq̃um
 et si forte ip̃e non videret q̃liter misicors
 deus ip̃m tam p̃niciose ligatū non solue-
 ret. Quā ip̃s ingerit orantē atq̃ petentē. Da
 mihi intellectū. Illumina oculos meos ne
 vnq̃ obdormiā ⁊ hui⁹ cū sanctus ⁊ iust⁹
 non ex audiet. Am̃p. cū pct̃m illud mor-
 tale p̃pter qd̃ vinculo excoīcationis liga-
 tus ē misicors deus dimiserit ⁊ indimnu-
 ta gratia sua non obstat veniali illa ne-
 gligētia q̃liter etiā in vinculo excoīcatōis
 dimisit. Quā etiā in p̃te absoluit ⁊ in p̃te
 ligatū religtymo deligt atq̃ deseruit eous
 q̃ q̃ nec ip̃e absoluit a vinculo excoīcati-
 onis nec ip̃emet absolutionē suā p̃curet
 adiuvit. Quā si dixerit q̃ tunc cū dimissum
 fuerit ei mortale pct̃m bene oīsum fuit ei
 vel int̃na inspiratiōe vel ext̃na cōicatiōe
 ip̃m vinculū excoīcationis q̃ tenebatur.
 S̃ postmodū p̃ negligentia venialem q̃
 oblitus ē ip̃sius. ⁊ hoc impossibile mani-
 feste videtur ex mult̃ causis. Primū apte
 misericordie dei q̃ illū quē gratie restituit
 cui ⁊ ip̃am gratiā adhuc p̃seruat tñ sui p̃i-
 culū ignorare paciā iugiterq̃ orantē et
 dep̃cantē ṽt ab oībus p̃culis ip̃m eripiat
 ⁊ qd̃ maius ē ip̃am eccl̃am sanctorū p̃ eo
 cū alijs incessanter supplicantē non axā-
 diat. Am̃p. q̃s in boue suo vel asino tñ
 p̃culū sustineat. Quāto forti⁹ pater mis̃e-
 ricordia⁹ i filio suo electo atq̃ dilectio nō
 sustinebit. Aptē ṽo ip̃ius excoīcati similit̃
 impossibile ēē videtur Cū enim p̃ illo pec-
 cato p̃ quo excoīcatus erat ⁊ p̃tritus fue-
 rit et cōfessus ⁊ p̃niā egiter si p̃ illo scie-
 bat se ēē excoīcatū. Quo credibile est vel

possibile q̃ absolutiōs p̃curare neglexe-
 rit maxie cum sanctis et electis excoīcatio
 adeo terribilis sit ⁊ adeoq̃ odiosa ṽt nihil
 mag̃ fugere videat. Si ṽo nesciebat tñ
 se ēē excoīcat⁹ p̃ illo qualiter misicors
 deus illū in alijs ad salutē pertinentib⁹ il-
 luminavit ⁊ in hoc ad salutē adeo p̃inet
 illuminare nō curauit. Am̃p. q̃ mag̃
 exgrendū est fidelib⁹ quā ṽt indigne san-
 ctis appropiquet ⁊ ṽt indigne p̃municet
 sacramētū. Quid ē ad q̃ tāta sollicitudine
 tātaq̃ diligentia se p̃parēt. Quare mani-
 festū ē ṽris sanctis totis studijs in semet
 ip̃is p̃scrutari atq̃ p̃quirere neqd̃ habeat
 ⁊ ne qd̃ lateat i eis qd̃ eos indignos san-
 ctis ⁊ sacramētū efficiat. Ergo pct̃a ⁊ ex-
 coīcationes eos maxie sanctis ⁊ sacramē-
 tis efficiūt certum ē consequis esse eos illa
 studiosius in se p̃grere ⁊ inuenta a se per-
 grere. Et non nullaten⁹ a se viros sanctos
 p̃ negligentia possē latere. Am̃p. etiā
 si lateat in ṽris sanctis excoīcatō ṽni-
 cula in eis nullaten⁹ remanēt cū ip̃i in-
 confessionib⁹ suis s̃ petat generale abso-
 lutionē non solū a pct̃is de quib⁹ non re-
 colunt. s̃ ⁊ a sentēcijs si q̃ sunt q̃bus tene-
 antur. Quā si q̃s dixerit q̃ multis sentēcijs
 teneri possunt etiā ṽri sancti in q̃bus con-
 fessores eorū nullam penitus habēt p̃ntē
 R̃ndemus q̃ si inuincibilis ignorātia eo-
 rum in p̃te ista q̃si in ea statu sunt quātū
 ad p̃curandū absolutionē suam in q̃ illi
 excoīcati a domino papa q̃ laborat sedem
 mis sicut em̃ isti non possunt adire sedem
 aplicam et ibi p̃curare absolutionē necē-
 tate egritudinis corp̃alis detēti si nec illi
 egritudinis necitate sp̃ialis s̃ ignorātie
 et in vinculis phibiti neq̃unt p̃curare et
 petere absolutionē suam cū ip̃am excoī-
 cationē suā inuincibiliter ignorēt ⁊ ideo
 subuenit eis dei misericordia i p̃te ista sup-
 plens p̃ semetip̃am q̃ min⁹ h̃z p̃nt̃s con-
 fessorū aut eorū in p̃te ista. Amplius p̃ntē
 Si aut̃ vincibilis ē ignorātia ṽniat p̃cul
 dubio ṽtute gratie p̃pūctionis atq̃ ṽtute
 sacri. Mirū videtur at̃ teneri aliquē snia
 excoīcationis ignorātē hoc est cū ad ip̃s
 om̃ino nunq̃ p̃uenerit. Quāmodū acci-
 didit inq̃busdā tam clericis quāz laycis q̃
 adhuc ignorāt ⁊ canones qui contra eos
 p̃stitutus fuit in man⁹ violentas mitterēt
 in clericos ⁊ religiosos p̃sonas ⁊ ēē cano-
 nic⁹ isti et ēē late snie multi adhuc igno-
 rant ⁊ ṽt vidēt sine culpa cū nihil adhuc

de eo audierint vel scriptum legerint. Non enim videtur teneri ad derivandum statuta ecclesiastica cum per prelatos suos eis publicanda sint. Preterea esto quod publicanda sit iste canon in regione aliquam per esse quod sine culpa eorum quod de nouo nascuntur cesset publicatio ista et per neminem veniat ad illos cum ad annos maiores venerit. Erunt ergo tales secundum hoc excoicati. Eadem ratio quando per mulgatus fuit ille. Canon vel rome vel alibi. Si quod scilicet dietas longe a loco per mulgationis seu per institutionis istius canonis mitteret manus violenter in clericos statim essent excoicati. Et ita si papa rome excoicat aliquem quod eo ipse sit in anglia ipsa hora quod peruenit in rome ista sententia erit excoicatus in anglia. Et ita si excoicatur officium ordinis efficiet irregulariter in magno ergo periculo sunt quod rome eis habent a roma tam longe remoti. Quod si quis dixerit quod tales non sunt excoicati quia tunc effugiet eum excoicare et excoicati correlative sunt et aliter sine altero esse non possunt. Si enim papa excoicat istum iste excoicat a papa quod aliud est sententia excoicationis aliud vinculum. Sed interdum adheret denuntiatio ne siue peruenit sententia ad illud per que lata est. Et propter hoc dictum est quod sententia excoicationis neminem ligat vinculo excoicationis nisi per ad ipsum peruenit. Quoniam siue denuntiatio omni siue peruenit. Huius autem manifestum est exemplum est statutum regium siue lex quicunque a princeps suo per dicitur quod perculdubio neminem ligat ad obsequium sui nec vinculo transgressionis quicunque obligat nisi publicata ei de aliquo hoc siue per perone siue per scriptura. Et inde est quod prius ligat ciues unius civitatis quam ciues alterius si prius eis publice quam alijs. Quia vero facto adheret excoicatio cum ipso facto piter incurrit. Sic cum ipso facto iniectio. Si manu clericos vel religiosas personas. Et idem est similiter de facti donatis sic de heresi donata de incendio de falsificatione apostolice pulle. Quia enim evidens exemplum est in statuto regio si ita statuerit rex aliquis vel princeps quicunque tale quod fecerit soluat tamen pecunie obligatio solutionis talis summe non adheret ipsi statuto quo huius factum donatum est adheret ipsi facto donato. Itaque quod quicunque in factum incidit in datam obligationem solvendi huius summam. De hoc quod quod papa excoicat istum ergo iste excoicat a papa. Scire debes quod excoicatus siue excoicari dupliciter dicitur. Est enim excoicare excoicationis sententiam aliquem peruenire et excoicare vin-

culo excoicationis ligare. Et propter hoc excoicatus dupliciter dicitur videlicet excoicationis sententia donatus excoicatus vinculo innodatus et dupliciter ista peruenit inde quod excoicatio dicitur quod ipsa sententia excoicationis in ipsum vinculum. Unde et absens longe per que lata est excoicationis sententia et ad que nondum peruenit excoicatus per sententiam quidem est non autem per huius vinculum astrictus et usualiter ita dicitur cum quod huiusmodi quod factum est in curia illa seu peristorio per illud quod prius non erat sed per percurator ibi habebat excoicatus est quod aliter nisi si cut diximus fieri non potest intelligi. Hinc est quod medio tempore hoc est inter sententiam peruenitionem et ad sit excoicatum peruenitionem non peccat ullomodo si se immisceat sacramentum videlicet ut ipsi propter hoc irregularitatem periculo metuendum. Si quis autem quod si forte per negligentiam per latores. Canones huiusmodi scilicet late sententia non per mulgentem aut publice. Quid erit de scilicet tibus dicitur quod excoicati sunt et ignorantia istam si alijs peris deputare nesciat impunitam ea saltem ipsis facti donati propter que in excoicatione incidit. Omne enim per tenebra est et seipsum et sequam suam abscondens a perpetratore suo. Revertentes autem ad illud in quod eram et dicam declaratum est et excoicatum omnibus si esse possibile electos et dilectos tunc teneri vinculo occulte excoicationis occulte in quod quantum ad ipsos quam ipsi ignorant quoniam in huius ignorantia non possunt incidere per culpam veniale ut diximus. Sed nec per culpam veniale mortale. Cum enim desineret esse electi atque dilecti. Si vero occulta excoicatio quantum ad ecclesiam nota autem ipsis excoicatum. Manifestum est non solum non perdesse eis sacra et sacra quibus se indigne et irreverenter ingerunt. Sed etiam ab eis sic dicitur apostolus in 1. per me ad cor. Si quis manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit et. Itaque ergo declaratum est de uniusque excoicatum. Id est de occulte excoicatum quantum ad se quod non possunt esse nisi mali et de excoicatum occulte quantum ad ecclesiam quod similiter non possunt esse nisi mali quod non perdest ei imo obest excoicatio sacrorum et sacrorum. De malis autem et manifeste excoicatis manifestum est quod illis obest permutatio sacrorum non solum irreverenter se immittit. Quod beatus persequimur sciant. Per vel potius persequimur errorem tertium quod est bonos non posse excoicari nullaque sententia iudicis ecclesiastici posse eos vinculo excoicationis astringi sed solum ut ayunt permutatio excoicat hominem. In quo permutatio permutatio

ab eis q̄rēdum ē quid intelligāt ipsam
excoicationē vicz aut separari a commu-
nione exteriori sacramentorū atz fidelium
aut separationē ab interiori cōione ipsorū.
Q̄ si dixerint intēione excoicationis eos
separari ab interiori cōione sacrorū z fi-
delium adhuc q̄rimus ab eis quid intel-
ligunt cōionez interiorē. Quia ipsa indu-
bitanter est cōmuniō z societas sanctorū
atz iustorum. De hac nemo dubitat qn̄
solum peccatū ab eo sepeet z ea priuet nec
vnquā cogitatum fuit ab ecclia dei q̄ ma-
gistratus ecclesiasticus p̄tatem illā in hoc
haberet. Ista em̄ potestas ēēt destructi-
onem. Excoicare enim fm̄ hanc intentio-
nem esset corpus xpi mysticū q̄ ex sanctis
atz iustis fidelibz constructū est atz com-
pactum crucidare atz mēbratim lacerare.
Hoc esset z vitā gratie quam de cōione z
societate mēbrorū de spūs sancto viuentiū
vitā gratie cōicant vel contrahūt extigue-
re vel auferre hoc ēēt p̄latos vel iudices
ecclesiasticos qui p̄fati corpis mēbra esse
debent gladio in ipm̄ corpus p̄noiatuz
z in ipsam matrē sanctissimā ecclesiam in-
audita crudelitate seruire. p̄tās enim sic
excoicandi in manu p̄lati esset in manu fi-
lij ad iugilandū spūaliter patrem spūalē
xpm̄ domini z trucidanda matrem ecciaz
z gladius ēēt datus vni mēbro ad concu-
dendum corp̄. Hec aut̄ infania sicut di-
ximus nūq̄ ascendit in cor hoīs sani ca-
pitis. Et supra dixim⁹ nec ipse omps sic ex-
coicare potest nec ex ōfectu potētie seu pe-
nuria sed ex habundantissime bonitatē ius-
ticia. Solus miser hō p̄tatem istā habet
que nūq̄ p̄tās nominanda ē sed magis
in potētia z miseria p̄sus infirmitas pos-
se em̄ peccare non posse ē. Sicut neq̄ pos-
se esse vulnerari neq̄ posse ledi aut posse
mori imo poti⁹ ē a potētia seu p̄tate defis-
cere. Et p̄pter hoc posse ligari vinclis pec-
catorū est posse mori morte culpe posse p̄-
scidi a viuo corpore posse separari ab hīs
quorū societate z p̄muniōe viuif z sta-
tū. Si intelligāt excoicationē ab illa exte-
riori cōione erroris istius. Quis em̄ dubi-
tat viros sanctissimos ejeci posse de ecclē-
siis visibilibz z arceri posse a sanctis z sa-
cramentis etiā inuitos. Quis dubitat fi-
deles posse abstinerē a cōione eorū in iure
cōibus. Quis dubitat sacerdotes posse
denegare eis z sacramentū confessionis
z alia sacramenta. Manifestū ē ergo

eos posse p̄hiberi z arceri a sacri z sacra-
mentis z vtrāq̄ cōione p̄uari. Q̄ si dixe-
rint q̄ non potest hoc fieri p̄ntiam sed p̄-
vim tñ necesse est vt dicant alterū duorū
vicz eos non seruari cōione de qua loq̄-
mur. Et si eijciāt de ecclesiis vel vt dicant
eos per vim violentie vtrūq̄ istorū pos-
sunt tam mali quā boni vtrūq̄ em̄ possunt
ingerere sacris z sacramētis z contra p̄-
hibitionem p̄latorū z per violentiam si
viribus eis p̄ualuerint. Quare quantum
ad hoc in nullo potiores sunt boni quā
mali. Nisi forte dicāt q̄ bonus p̄sunt sa-
cramenta etiā cum p̄hibiti fuerint siue ex-
communicati. Malis vō semper obsunt
quia indigne z irreuerenter illis se ingerūt.
Ad hoc ergo tandem deuenit iste error vt
necesse hanc cōfiteri alterū duorū vicz
vel q̄ boni iuste excoicari non possunt vel
q̄tuncq̄ iusta sit sentētia excoicationis
ei parere non teneant vtrūq̄ autē isto-
rum facilis est destructio. Primū ergo q̄
iste vir sanctus z iustus potest credere in
se esse peccatū mortale qd̄ reuera non est.
In hac conscia tenetur i ipsemet arceri se
z a sacramētis z nullomō immiscere se il-
lis licet sanctus z bonus sit. Si ergo ex p̄-
prie p̄cie sententia tenetur abstinere a sa-
cramētis multo fortius ex snia superioris
sui z iudicis. Amp. ex sola hūilitate ex-
reuerentia sacrorū z sacramentorū potest
vir iustus z sanctus abstinere se a sacra-
mentis siue p̄muniōe eorū. Sic legit p̄uer.
xxviii. Beatus hō qui sp̄ est pauid⁹. Et pe-
trus. Luce. vi. Procidit ad genua iesu xpi
dicens. Exi a me dñe quia homo peccator
sum. Et eiusdē. vij. Centurio ad ipm̄. Dñe
non sum dignus vt intres sub tectū meū
p̄pter qd̄ z me ipm̄ non sum dignus arbi-
trari vt venirē ad te. Manifestū ergo est
q̄ vir sanctus potest a sacris z sacramētis
secedere z hoc p̄prio iudicio. Multo for-
tius iudicio superiorē. Amp. esto q̄ ob-
mittatur vel obiciat contra virū iustum
z sanctū aliq̄d crimē vel debiti a quo se
immunē ipsemet bene scit. sed probatur
contra eū per falsos testes aut instra con-
tra que ipse nihil obicit iudicabitur reus
criminis illius vel debiti tanquāz conui-
ctus non vult satisficere quia scit se non
teneri postmodū p̄cedit iudex contra eū
tanq̄ contra contumacē excoicans eum.
Manifestū est sententiā excoicationis
iustissimē latam in eū licet sanctus et ius-

stus sit iuste aut sententie necesse habz pa-
rere quare necesse habet sustinere excōi-
cationem et gerere se excōicatu. Amp.
esto q̄ sanctus et iustus intret religionem
alienam ubi nescitur de eo q̄ christianus
sit et apparet ex facie iudeus esse vel sarra-
cenus et ppter hoc credat exploratur cer-
tum est q̄ non admittetur ad sancta vel
sacramenta licet sit vir sanctus et iustus et
iustissime repellit a sanctis et sacramētis.
Evidentius aut est si stat ip̄s fuisse iude-
um vel sarracenu et nō potest docere se fu-
isse baptizatu. Quis dubitat qn iuste re-
pellatur a cōione sacrozum et sacramēto-
rum atqz fidelium. Nulli autem licet repū-
gnare iusticie quare non licet ei repugnā-
re p̄hibitioni seu excōioni cum iuste siue
per iusticiam ei fiant. Necesse ergo habz
ei parere. Manifestū ergo est viros
sanctos et iustos iuste posse excōicari et p-
biberi a sanctis et sacramētis iuste q̄ntū
ad iudicem atqz sententiam non q̄ntum
ad merita ipsorū. Qd si dixerit q̄ iuste sen-
tentie iuste quidē ex ordine non debet pa-
rere vir sanctus in casibus p̄positis cum
et benefaciat index excōicando et benefa-
ciat etiam vim contumacia in ferendo eū
q̄ ad parēdū sententie p̄pellendo. Male
ergo faciet ipse resistendo merita et bona
et sancta subditorū in nullo minuit vel in-
firmant iurisdictionē vel potestatem pla-
torum. In nullo ergo eximunt vel puile-
giant subditos suos quo min⁹ debeant
parere sententis superiorū. Amp. cū
excōicatio pena sit et iuste illata imp̄p̄ offi-
to casu licet non ex meritis cum merita de-
fendere non sufficiat ipsum cui pena ista
intendit et aliam defensionē non habeat
necesse hz illaz sustinere patiēter. Merita
em̄ neminē excusant. Alioqn et sc̄us Job.
et multa qui innocentes tā dira passi sunt
cōtradiceret et resistere diuinis iudiciis me-
rito potuissent. Iudiciū autem omne dñi
dei ē Sicut legis Dent. 1. Amp. leges
et iudicia et oia iura omnib⁹ edita sunt q̄
p̄dentib⁹ illa siue edentibus subditi sunt
oēs ergo tenent et ligant. Null⁹ ergo eorū
exemptus ē q̄nto magis p̄uilegio meri-
tum et si forte dicerent q̄ vir sanctus et iu-
stus electus foris ab ecclia a sacri et sacra-
mentis electus inquam eiectione exte-
ri et litterali adhuc cōicat sanctis et sacra-
mentis ergo necessario intus ē. Idem em̄
ē communicare sanctis et sacramētis q̄ in-

tus esse siue intra eccliaz esse. Ecce non vi-
det erroneus qd loquitur cum em̄ intus et
extra contraria sint. Impossibile ē ea dici
simul de eodē fm̄ idē eodē modo se ha-
bent cōicatio et excōicatio. Cum ergo cer-
tus sit ip̄m eē cōione exteriori p̄uationū. p̄-
uatio hō et habitus de eodē simul dici nō
possunt. Quare manifestū ipsum cōione
exteriorē fm̄ se non habere. Restat er-
go vt dicat ip̄m solam cōionem interiorē
habere per se et hoc ē indubitanter fruct⁹
et utilitas exterioris cōionis et res illi⁹ illa
hō signū isti⁹. Quare ad hoc deueniet vt
vitatem necessario confiteat. quia solus
fruct⁹ siue rem exterioris cōionis non at-
ipsam fm̄ se. Jam ergo clarū est quid sit
excōicatio et quid excōicari fm̄ vtrūqz
modum et q̄tiens errauerunt isti nouissi-
mi qui dixerunt bonos nō posse excōi-
cari. Manifestū enim est eos posse ex-
cōicari sicut eos excōicare intendit ecclē-
sia. Non em̄ intendit ecclia quemqz p̄ua-
re nisi cōione exteriori. Qd ppter hoc p̄-
uat cōione exteriori vt reducat ad cōionē
interiorē. ppter hoc solū percutit gladio
excōicationis exterius vt sanat medicina
sp̄ialis p̄munionis interioris. et alias intel-
ligere nō on possit errōnei qd p̄m̄ solum
ex p̄mūcet hoīez nisi q̄ntū ad p̄munionē
interiorē que est p̄mūio vite sp̄ialis et vi-
tus. Sciendū tamen ē q̄ ipse p̄temprus
excōicationis et rebellio etiam vnū de pec-
catis ē que maxime sp̄ialem cōionē aufe-
runt. Sicut le. 1. regū. xv. qz quasi peccatū
arioladi est repugnare et q̄si scelus ydo-
latrie nolle acquiescere. Istud em̄ peccat⁹
scindit et lacerat ipsam eccliaz scissuris et scis-
mata introducit dñs enim subeē nolunt
hūiliter atqz pacifice necesse ē vt rebellent et
ppter hoc optet nō solū vt diuidant ab
inuicem. Sed etia vt contra se inuicē pun-
gent. Possibile tamē est vt qui p̄uatus
est exteriori p̄munionē per virtutē paciētie
et hūilitatis interdū plus p̄fidat magisqz
meritorie sustineat excōicationē quaz vtē-
do ante ea ipsa p̄munionē exteriori. Si-
cut verbi gratia aliquis cōtraxit de facto
cū sorore sua non potest p̄bare eā esse so-
rore suā. Separat eū thoro excōicatur q̄a
non vult ei reddere debitū coniugale. cer-
tum ē q̄ tenetur potius sustinere excōica-
tionem quā incestū cōmittere cum sorore
Multis aut ipsam excōicationē exteriorē
sustinere non min⁹ molestū est et horren-
dū

dū q̄ martyriū ppter quod dixim⁹. Possibile est aliq̄ plus p̄ficere quantū ad infam cōiōnē vt viros sanctos et iustos ex sustinenda taz dire tanq̄ horrenda pene q̄ p̄ficerent in ipsa pace exterioris cōiōnis sancti viri et iusti ex aduersitate maxie p̄ficiūt in ipsa pace exteriori cōiōnis sancti viri et iusti ex aduersitate maxie p̄ficiunt. Sicut legi⁹ Exo. 1. Quanto opprobabant eos tanto multiplicabant et crecebant fecit em̄ deus cū ipsa temptatione p̄uentū. Sicut legi. ix. p̄me ad Cor. Et dat eis auxiliū de tribulatione q̄gaq̄ ipsa et baculus diuine consolationis eos consolatur atq̄ in tribulatione dilatat eos domin⁹. Sicut legi⁹ in psal. Manifestus ergo est error iste tercius quo debet nullū sanctus et iustus posse excōicari vinculo excōicationis exterioris et forte illud dedit causam erroris istius qd nō fraudant toto fructu interne cōiōnis. Interdū enim et p̄ficiūt vt diximus in illa. Quā salutaris autē medicina sit excōicatio exterior cū hīs q̄ diximus appet euidenter ex publice siue soleniter penitētib⁹ q̄bus non tanq̄ pena infligitur ymo tanq̄ p̄nia satisfactoria iniungit et tanq̄ medicina salutaris morib⁹ et vulnerib⁹ viciōz et peccatorū ipsoz apponitur. In capite em̄ ieiunij ab ep̄is de ecclesijs euicui⁹. et vsq̄ ad q̄rtam vel quintam feriam penalis ebdomode extra ecciaz positi tanq̄ excōicati a sacri et sacramenti se gerunt donec p̄noctatis per ep̄m in eam reducant. Quā autē dicit vitas in euāgelio Mat. Quodcūq̄ ligaueris sup̄ terraz erit ligatus etc. Ita intelligendū est. Dis snia tam ligationis q̄ absolutionis quā rite tuleris sup̄ terram rata habebis in celis. Et ppter hoc dicit ibi auctoritas clauē nō errante non em̄ voluntate platorū p̄missuz ē soluere vel ligare. S; prudenti eoz dispensationi et ppter hoc condita sunt iura q̄bus declarata qm̄ snie eoz nulle ergo est q̄ntum ad ecciam triūphantē id ē ligationē eius rata hz eccia triūphās quā fecit eccia militās s; sit vir sanctus et iustus ligatus ē q̄ntum ē ad vtrāq̄ foris tñ. Si q̄s atq̄rit de occulte excōicato vel suspēso platorū vtrū ipse liget vel absoluet. Rūdem⁹ q̄ licet eis sententia nulla sit in se tamē qz foris habetur aliq̄ qm̄ ipse non appet excommunicatus vel suspēsus necesse habet illam obseruare ille contra quē fertur tamē non possit p̄bare excōicationē vel

suspensionē. Si autē probare posset licet liceret ei non seruare imminuere applicatōne. Quēadmodū non fuerit venal' snia p̄tra quē lata ē licet ipso iure nulla sit. tamē si ille contra quē lata est non potest p̄bare vel non vult q̄ venalis sit necesse hz ei parere. Quā si quis q̄rat vtrum oēs sacerdotes habeant p̄tatem ligandi atq̄ soluendi. dicem⁹ q̄ habēt clauē tam potestatis q̄ sciē. Clauis autē sciētie. auctoritas ē docēdi et doctores instituēdi et nō est ista clauis ista sciā sicut qdam opinantur nec habēt clauē ligatas nullomodo ymo solutas et liberatas. Quēadmodū electus siue licēciatus ad magistratū statim hz auctoritatē docēdi liberā et solutam licet non habeat discipulos vel auditores q̄s doceat. Sic et clauē hz qui p̄tatem ligandi et soluēdi liberam et solutam rite ordinatus in sacerdotē licet non habeat omnū id est ecciam vel parrochia quas claudat vel aperiat. Quēadmodū et liberā hz p̄tatem equitadi et nauigadi q̄ sanus ē corpore licet non habeat equum vel nauem quam ascendat.

Uia nō circa sacerdotalē ordinē q̄ errat adhuc hostes vitatis contra dicētes indulgētijs et remissionib⁹ q̄ per eos ex officio sacerdotali sunt necesse habem⁹ errorem istum destruere ipsaq̄ remissiones indulgētijs stabilire. Ea ergo error atq̄ p̄ma potissima ē stulticia opinio q̄ credūt venales ēē hui⁹ indulgētijs. ea venalitate q̄ oēs defraudare s; solū vltra dimidiū iusti p̄ci. s; etiā vltra estimatiōz. Cū em̄ benefactorib⁹ alicuius loci terciā pars iniūctarū p̄niaz remittit benefactores aut sunt q̄ nūmos singulos vel obolos vel etiā oua tribuunt p̄ q̄ terciā p̄ p̄niaz iniūctaz vt dicūt remittit. Defraudet ergo de⁹ cū duoz annoz p̄nialiū sacrificiū cū vni⁹ cui vel oboli oblatiōe cōmutat. Scdā causa ē alia stulticia opinio q̄ iniūcti credunt vt ex p̄cio longe et q̄ues p̄nie q̄ breues eq̄l et leues redimantur. Si em̄ cui longa et aspera p̄nia iniūcta ē nummū vniū vel oboliū offerat tali loco eq̄ reprat terciā partē remissionis p̄nie sue vtilis cui iniūcta ē breues et leuis tantundē offerēs eodē p̄cio redimunt maxime nūme p̄nie. Terciū visus ē eis qd hoc ē facere sp̄saliū actum s; grām veniale. Quarto inquit qd restat nisi vtrūq̄ magis peccet hostes si tā leuis imo ridiculosa ē peccatorū redēptio p̄

tribus enim munitis per tres tales indulgentias absoluitur iste a tota pena sua et ita equibunt trius oblationes numero et pegrinationis hierosolimitane vel cuiusque alij que contra inimicos fidei. Insanissima ergo sunt que causa agendi penam longas istas et laboriosas pegrinationes suscipiunt et qui carceri et religioni et matrimonio se subiciunt et ad dicunt cum tria una vel tres obuli tamen per eis predestent. Contra primum errorem dicimus quod non est ibi venalitas cum per pecuniam vel ibi fiat. Prelatus enim qui homini indulgentiam dat non pecuniam sed dei honorem intendit et animarum utilitatem non enim intendit coacervare pecuniam sed ampliare dei honorem scientiam et cultum. Ad hoc etiam edificat ecclesia ut dei cultus et honorificentia amplietur in ea sancti digna veneratio et celestis beneficii et ad hoc insuper ut divini officii servitium et remissiones et gratie. ceteraque dei beneficia aialibus impetrentur. Sic ergo et non propter pecuniam licet per pecuniam edificetur ecclesia. Sic non per pecuniam fit ipsa indulgentia. sed pro dei sola indulgentia licet non sine pecunia quam locum homini non potest edificari sine pecunia. Contra defraudationem vero huius quia ipse dator est et honor cultus ipsius atque servitium non solum super quod de penitentibus per indulgentias detrahatur sed etiam super habundat in multo maxime cum sacrificium laudis orationum incensa et laudum thymitha plus deus diligat quam tormentorum penitentium carnificina sicut ipse meretur testatur. ysaie. lviij. Nunquid tale est ieiunium quod elegi per diem affligere hominem animam suam. Nunquid saccus et cineres sternere. et. Et sicut non pro aqua sed tamen per aquam et non sine aqua in baptismo datur remissio peccatorum. Sic non pro pecunia sed tamen per pecuniam et non sine pecunia fiunt huiusmodi indulgentie. Ad illud autem quod de liran de iniquitate videlicet quod de eodem precio maiores et minores penitentie redimunt videntur quod est iniquitas ut ipsi putant evidenter se ostendunt nescire virtutem dei et claritatem potestatem. Sic enim non maiores remissionem obtinent peccatorum qui in maiori aqua baptizantur quam qui in minori. Sic qui maiorem pecuniam offert non maiorem remissionem suam quam minorem habent. Et hoc est quoniam sicut non ex aqua est remissio in baptismo sed ex virtute divina que adest sacramento sic ibi non ex oblatione sue ex oblatione sed ex clauibus et ministris

rio prelatorum. Ad tertium vero. Jam ex his responsum est cum nihil ibi venalitates esse dicamus et insuper cum in veritate magis commutatio sit quam remissio. Sed quia longe levius est offerre habentibus et habundantibus. quam penitentes labores atque molestias ferre remissio reputatur commutatio penitentialis afflictionis et munus oblationis. Quod autem quarto obijciunt videlicet de in penali peccantium sic solvimus. Quoniam cum certum sit eos solas indulgentias huiusmodi percipere qui mundi sunt et immunes a mortalibus peccatis. Nulli autem est certum quod immunis sit et mundus ab illis. nulli ergo certum est quod indulgentias huiusmodi percipiat. certum autem est unicuique se esse debitorum iniuncte sunt penitentie vel iniuncte de. quare certum est nemini debere propter huiusmodi indulgentias cessare ab agenda penitentia ne committat se periculo et in estimabiles acerbitate ignis purgatorii incurrat penam negligentiam agendi penam suam que quantumcumque aspera sit levissima tamen est commutatio acerbitate illius ignis. Et hoc nulli per certo atque precise promittimus indulgentias istas. Sed sub conditione illa si immunes sint et mundi a mortalibus. Quia ergo viri sancti et iusti se timorati sunt et cum apostolo semper dicunt. Nihil mihi proprium sum non tamen in hoc iustificatus sum quod esse potest quod ignoro. Manifestum est nullum virum sanctum et iustum ex huiusmodi indulgentiis immunitatem presumere maxime cum ea timorati timere faciat culpas etiam ubi non sunt hoc enim bonarum mentium est ut dicit Gregorius. Qui autem ultra adiungit quod non plus presunt religiones carceres atque materia viris religiosi. et non plus longe laboriosaque pegrinationis pegrinationibus quam tria una vel tres obuli indulgentias istas frequentantibus huiusmodi soluta per ea que diximus sed per hoc quod non virtute oblationis nec per ea huiusmodi indulgentie obtinentur sed non sine eis. Dicimus tamen unum exemplum ad elidendam ipsam quam ipsi obstant abiectionem et dicimus quod quocumque modo plus predest trina immersio in aqua sanctificationis tam ad remissionem peccatorum et propter virtutem sacramenti quam quocumque quantumcumque aspe ablutiones seu balneationes in aqua frigida licet fiant et penatiter et plus valet pelvis huius aque ea baptismaliter virtutibus. Sic modica oblatio aut levis labor in opibus seu fabricis propter quas indulgentie fiunt longe plus presunt ad optinendum

dam remissionē q̄s magne oblatiōes gra-
uesq; labores alias facite aliasq; suscepti
z hoc quidē ppter virtutem clauū non p-
pter se. Sicut inde ppter virtutem sacrenti
baptismalis absolutiōes tam mirifice tā-
q; magnifice p̄sunt non ppter se. Preter
virtutem autem clauū p̄sidentum est de
sanctorū suffragiis sp̄aliter quorū in locis
huius memoria z veneratio habet. Se-
cundo ex ipsis meritis eccie totius cuius
vox in locis huius de cetero non silebit.
Quicqd enim z p̄sallendo z legendo vl-
etiam cantādo vel alias quocūq; modo
orando iudei seruitio ibi de cetero dicef
vox ecclesie ē cum ex eius p̄sona dicatur.
Tertio p̄siderandū est de meritis atq; suf-
fragiis oīm sanctorū q̄rum aut generalis
aut sp̄alis veneratio z mēoria ibi faciēda
z habēda ē. Quarto de ip̄a gratiositate
z virtute cultus q non potest ēē nisi gratio-
sus apud deū cuius honor ipse z glia est
neq; em virtuosus ab ipso ad absterredos
demonēs ad nuniēdos insultus ip̄orū et
tentationes ad debilitādas vires eorū.
Deinde aduocādum grām p̄punctiōis
grām q; deuotiōis. graciosus aut ē apud
misericordissimū deū adimpetrādas veni-
as ad optinēdas grās ad eas roboran-
das intinēdas z augēdas. Postq; aut res-
pondim? p̄dictionib? errorū istorū z dis-
soluim? obiectiones eorū z declarauimus
cās errorū istorū. Modo relinq; nob sta-
bilire ipsas indulgētiās p̄bationibus ac
declaratiōibus. Dicem? ergo in p̄mis q
cui? p̄tās ē p̄niales satisfactiōes iniungere
eiusdē eas augere minuire z mutare p
vt ad oī honozificētiā z aīaz salutē pub-
licam speciale vtilitatē videret expedire.
Quare z p̄nialē afflictionē in elemosinas
oblatiōes z oīes z in oē qd deo magl
acceptū viderit ēē licitū ē p̄lato sueq; p̄tā-
tis ē z officij mutare. put xpi penitenti aut
eccie de q est aut ciuitati aut patrie aut to-
ti eccie viderit expedire. ppter hoc tanq;
p̄nialē satisfactiōis iniungim? interdū re-
gularib? vt suscipiat ad mīstratiōes q eis
imponunt vt p̄orati ppter reformationē
aut p̄seruatiōis religionis aut camerariāz
ne ali? ppter seculare frēqntiā picitet ac si
deliter et prudēter z sine fr̄m scādalo t̄pas
lia dispēsēt. Sit r z viro prudētī z iustorū
atq; potētī z incorruptibili acceptiōe p̄so-
narū vel munerū p̄sulim? in foro cōfessio-
nis vt p̄sulatū vel p̄fecturāz ad hoc elect?

recipiat z tanq; p̄niales satisfactiōes hec
ei imponim? z sic de alijs maiorib? z mi-
norib? admīstratiōib? manifestū est ēē
sentiendū et faciendū. Hec aut exēpla p-
pter hoc posuim? q̄a oīa in eccia dei de-
bēt esse p̄munia p̄prietatē enim z ex cōica-
tionem omīno detestaf et reijcit p̄munio
sanctorū. Manifestū ergo q; cū maior
honor deo sit maiorq; vtilitas aīabus p-
pter causas q̄s diuino seruitio seu cultui
sanctius assignauim? edificari basilicam
vnā in qua deo iugiter seruiat. aīabus
sacrificijs z oronibus assidue succurratur
sanctorū suffragia qui quēcūq; voluerint
apud dñm possunt die ac nocte eis impe-
trentur. in q incessant hostes inuisibiles
impūgnent. ceteraq; bona q numerauim?
mus z noīauim? ibi sine intercessiōe aīa-
bus impendatur. maior inq; ē honor do-
maiorq; aīabus vtilitas quā quantacū-
q; afflictionū p̄nialium carnificina. Ep̄as
lis ergo p̄tatis z officij ē carnificiale illam
afflictionē q̄ntamcūq; siue p parte siue p
toto sicut expedire viderit in huius bonū
vel sile vel etiā alterius mōi q; publica re-
grit vtilitas cōicare. Amp. q; omnis
seruus bona dñi sui in honorem ipsius z
glīam et regni vel domus sue vtilitatē rei-
netur expēdere et vbi maiorē vel honore
vel vtilitatē vel ambos videt ibi largius
cū ei? fidei p̄missa sit eorū dispēlatiō. Ad-
ditiōes aut diminutiōes p̄mutatiōes re-
laxatiōes p̄nialium satisfactiōis p̄latis
indubitātē p̄misse sunt. Manifestū ē
ad eos p̄tinere vt bona ista q noīauimus
expēdent largius aut p̄tius p vt negocia
vel opa ex paruitate vel magnitudine diui-
ni honoris sp̄ualisq; vtilitatē plus aut mi-
nus requirerit. Et ppter hoc q; maximas
honor ē in terra xpiana religio maximasq;
aīaz vtilitas et p̄uata z publica. certū ē q;
p ea plantāda p̄seruāda ampliāda et de-
fendēda necesse hz h̄mōi expēdere p̄fati
serui dei. de p̄noīatis bonis q̄cquid poi-
te nēcitates regunt. Necesse ergo habet
relaxatiōes diminutiōes p̄mutatiōes
p̄nialē facere q̄ntacūq; regrit plantatiō
cōfuitatiō amplificatiō defesiōis christiane
religionis siue vltra mare siue in prouin-
tia siue alibi vbiq; z hec est causa p-
pter quam largissime indulgētię sunt ab
ecclesia pro subsidio terre sancte z genera-
liter contra inimicos fidei et christiane
religionis. Amplius. si rex vel prin-

ceps bellum habebat dat potestatem du-
abus suis perquirendi et conducendi bel-
latores dignisq; stipendijs remunerandi
Quia ergo rex regū et dominus dominā-
tium christus dominus bellum habuit a
tempore quo cepit eccia bellum inq; non
solum spūale sed etiam litterale seu cor-
porale siue materiale contra hereticos et
alios chūstiane religionis inimicos vide-
licet paganos et a tempore machometi sar-
racenos necessario dedit potestatem du-
cibus suis id est prelatis perquirendi bel-
latores materiales et conducendi eos cō-
gruis stipendijs remunerandi Quid autē
ē predicare indulgētiās et pmittere hmoi
bellatoribus nisi eos per grere et condu-
cere regi regū christo dñō. Et quid ē peni-
tentia ei iniuncta s remittere nisi partem
aliquam stipendiorū eis dare. Quemad-
modū enim stipēdia peccati mors. Sic le-
gitur. vi. ad Ro. Sic stipendia huius bel-
latorū p maxima ac nobilissima sui par-
te remuneratio eterna erit. Amplius
Quis rex pugnatur? non aperit erariū
suum ad largiendū bellatoribus? alia fa-
cienda que bellum requirit? rex regū chri-
stus ergo domin? aperit erarium suum et
elargitur bellatoribus suis. Erariū eius
autem thesauros continet indulgentiarū
gratiarū et gloriarū. Amplius quis
habere bellatores si eos viderit debitis
obligatos que eos pbibeat ire ad bellū
suum nisi pūs liberat ab huius quā mit-
tat ad bellum. Quia ergo debita pūalia
huius bellatores bellū hui? agere non si-
nunt sic ieiunia ligature ferree alieq; hu-
ius affectiones longeque orationes et alie
pgrinationes necesse est vt deus bellato-
res tales liberet debet ante q; eos mittat
ad bellum liberatio autē non est hic nisi
per remissionē. Amp. cum ista stipen-
dia remissiones sc; et indulgentias huius
toto ope desiderent et regunt bellatores
vt nihil a deo eos inducere videatur ad
hui? bellū suscipiendū. Maxime autē illa
facienda sunt bellatorib? si comode fieri
possunt per que maxime inducuntur ad
fideliter acriterq; pugnandū. Indulgē-
tie ergo iste et remissiones faciēde sunt hu-
ius bellatorib? et non sunt faciēde nisi p
ministros nec aliter comode fieri possunt
Amp. nullus est princeps milicie mate-
rials siue corporalis qui non habeat po-
testatem conducendi bellatores et conue-

niendi stipendijs cū ipsis put bello siue
gregi domini sui videtur expedire. Multo
fortius ergo principib? milicie spūalis
ex ipso principatu huius est potestas con-
ducendi bellatores et conueniendi cū eis
de stipendijs put bello dei viderint expe-
dire. Quia ergo manifestū est q; stipen-
dia remissionū et indulgentiarū maxime
colligunt deo exercitū maximeq; augent
illum et maxime puocant ad bellandum
maxime huius stipendia promittenda et
danda sunt bellatoribus dei. Si quis at
dixerit q; sufficit huius bellatoribus mer-
ces regni celozū dicim? q; ipso sensu ma-
nifestum ē paucissimos intuitu solo mer-
cedis illius posse colligi bellatores Quia
ergo querēda ē sufficiētia bellatorū per vi-
am per quā fieri comodius potest et hec
via omnib? pmodior qm et deo honorifi-
centior et regno suo siue ciuitati que est ec-
clesia eius vtilior atq; salubrior. Nihil em
ad est adeo gloriofum deo vt misereri et
penas meritas relaxare penitentibus nul-
lum ei honorificentia quā dare se in mortē
aut mortis discrimine p eius honorificē-
tia et cultu vel placādis vel conseruādis
vel ampliandis vel defendēdis. Seruis
autē dei nullū obsequium prestare deo pos-
sibile ē sibi vtilius siue salubri. Amp.
si toto sanguine totaq; strage sanctorū mar-
tirum redimi voluit chūstiana religio ne
periret per ydolatriam aut aliaz super-
stitionem siue per iudaismum litteralem
qntofortius vult eam redimi leuissimovt
dicam? ita precio cū eam sic posse redimi
videat et defendi. Si em tantos labores et
dolores tantaq; supplicia etiaz mortis su-
stinere voluit sanctos aplos et martires
sanctosq; confessores p defensione chri-
stiane religiōis. qntofortius relaxabit lō-
ge minore pro defensione eiusde; cum in-
comparabiliter magis pronus sit ad rela-
xanda suozū supplicia quā ad ea irrogā-
da aut irrogari sustinenda. Incompabi-
liter etiā magis dispendiū est si phas est
dicere deo sustinere tantā afflictionē ami-
corū suoz quā relaxare incompatibiliter
minore in huius bellatoribus. Quare si
idem est fructus illius afflictionis et istius
remissionis q; apparet ex consensu. Mul-
tofortius facit indulgētiās et relaxationes
istas. Indulgentie autē que fiunt pbasili-
cis vel ampliandis vel qlibz alio mō melio-
randis etiam ppam pbatonez habent

scz. Cum em̄ quilibet sanctorū maioris in compabilis gracie sit apud deū quam q̄libet seruus malus apud dominū suū vel etiā amicus ap̄d amicū. Cū ergo manifestū est vniquem̄ p̄ seruū gratiosum a domino suo vel amicū ab amico in numeras remissiones peccatorū et p̄niarum inestimabiliter vinatorib⁹ ac cultorib⁹ suis a largissimo bonorū oīm largitori deo. Et si isti ex igniculo dilectiōis et stilla beniuolentie ita solliciti sunt p̄ necessitatib⁹ charorum suorū q̄nto for̄t⁹ sancti ex camino charitatis quo toti ardēt et diluuiū redundantissimo beniuolentie quo toti defluūt solliciti erunt p̄ necessitatib⁹ sibi deuotorū seq⁹ veneratū atq⁹ colentū. Manifestū ergo ē q̄ sancti quorū mēoria et veneratio haberet ex pfundissima beniuolētia solliciti intercedere p̄ veneratorib⁹ suis et ex gratia inestimabili quā habent deū potētes impetrare. Quia ergo et volūt ex beniuolētia et possunt ex gratia necessario impetrāt benefactores aut eccl̄az in quibus memoria et veneratio cuiuscūq⁹ habet veneratores sp̄iales ip̄ius sūt. Quare illi impetrāt. Qui em̄ postulant dūmodo et deū deceat et illis expediat accipe q̄ intēdunt certū est aut q̄ decet deū et honorare sanctos suos in hoc vic⁹ vt eos exaudiat p̄ veneratorib⁹ eorū non solū in remissione culpaz s⁹ etiā penaz siue sint p̄niales siue alię. Quartū si nulla causa subeēt suffragia sola sanctorū sufficerēt istas indulgētiās impetrare. Indulgētie t̄o que fiūt p̄ p̄bitibus edificandis p̄ vīs sternendis siue paup̄mētis siue faciēdis ante meliorādis illā habent rōem p̄ se p̄pam. Quia ergo licet vnicuiq⁹ dispensatori p̄ducere op̄arios ad agēda opera domini sui disp̄satores aut in domo dei magna que ē eccl̄ia p̄lati sunt licz ergo p̄latis conduce re op̄arios ad p̄fata opera q̄cunq⁹ precio quo cū eis p̄uenerint siue indulgētiarū et remissionū siue alterius cuiuscūq⁹ rei laboratibus aut in hui⁹ op̄ibus possunt p̄lati eccl̄az dare indulgētiās q̄s viderint expedire. Communis aut ratio seu p̄batio de indulgētijs istis et eis q̄ fiunt benefactoribus religiosorū est ipsa cōicatio seruunt em̄ hui⁹ pegrinātib⁹ et alijs p̄pter pias causas iter agētib⁹. Et si alia causa non esset tamē iusticia cōis sanctorū ex necessitate requirit vt huius operū factores sp̄ualium bonorū p̄nceps sint omnū san-

ctorum q̄bus opera illa seruiūt quartū laborum et afflictionū quas illi iter agendo et aliquo laborādo isti claustralū carceres sustinēdo habēt p̄cipies fiunt merito eis patitur a p̄nialibus laboribus et afflictionibus qui meliores p̄ se resp̄siales cōstituerēt vic⁹ viros sanctos q̄bus opera illa fiūt vel beneficia et deo mag⁹ acceptos labores quā p̄p̄i p̄niales eēt per alios reddunt. Non em̄ dubitandum ē quin labores sanctorū claustralū et affectiones deo mag⁹ accepti sunt quā isti for̄inseci vt pote purissima sacrificia. q̄re non tā remissio est quā in melius p̄mutatio indulgentia in hui⁹ casibus facta. Iuxta hunc modū etiam faciendū est de indulgētijs que fiunt benefactorib⁹ pauperū. Quādamodum ē p̄pter dei amorē et honorē et labores et afflictiones pauperū releuāt ap̄d deū misericordiā merito reuelationē laborū et afflictionū p̄nialū p̄merētur. Et p̄pter hoc merito ad animandos eos p̄uocandos mag⁹ et magis ad opera pietat⁹ non solū p̄suetudine largiat⁹ beneficia p̄mittēda eis sint. S⁹ etiam p̄pter vrgētissimā p̄p̄i pauperū necessitatē noue indulgentie faciēde. nec dubitandū est merita deuotiōis offerētū et offerētium beneficia locis indulgētiarū et p̄ter remissiones a meo deo put dignū et iustū ē debita dona obtinere. Et paupes q̄ non habēt qd offerāt merito bone volūtati diuine largiat⁹ beneficia ab indulgentijs hui⁹ penitus nō fraudari nec omnino eē exptes. Non autē de v̄tute vel p̄tate clauū sed de multitudi ne mie dei que pia vota sancta desideria suorū nūq⁹ irremūerata dimittit. hoc n̄ ē q̄n in hui⁹ indulgētie offerētib⁹ seu benefactoribus locorū atq⁹ laboratibus hui⁹ op̄ib⁹ solūmodo fieri p̄sueuerint vt quia nullus p̄latus h⁹ p̄tates ligandi atq⁹ soluedi nisi in subditos suos. Manifestū deb⁹ ē tibi q̄ indulgētie iste siue remissiones a q̄cunq⁹ p̄lato fiunt ad alienos parrochianus nullaten⁹ extendit. Jā ergo patefecimus tibi q̄nq⁹ p̄tates seu officia ordinis sacerdotalis vic⁹ officii interpellādi officii sacratissime eucharistie sacrificiū offerēdi officii faciendi. Deinde officii docēdi doctores q̄ instituedi qd est p̄ma clauis nouissime ligādi atq⁹ soluendi in v̄troq⁹ foro officium qd est secunda clauis Et q̄ in solis epis plenitudo p̄tatis istorū officiorū q̄ p̄fectio est. Manifestū est ep̄atum

pleni et pfecti eē sacerdotē. Officiū em
sacramētandi plenū atz pscm̄ minores sa
cerdotes n̄ habēt. Quia sacramētū p̄firma
tionis nec sacros ordines nec maiora sa
cralia impēdere possunt. Sicut auctoritatē
docēdi seu doctores istituēdi modica ha
bent. Cū sola em̄ cura aīaz datur eis tan
quā cure annexū p̄as docēdi pplm̄ sibi
p̄missum et predīcādi ei ea q̄ salutis sunt.
Nunquā tamē dī eis in ordinatiōe sua.
Ite docete et p̄dicāte. docere em̄ et p̄dica
re speciale officiū ē epī. p̄pter quod in cō
secratiōib⁹ suis eis dī. Ite p̄dicāte pplis
ipsis. Ep̄oz etiā est doctores in dioecētib⁹
suis instituere. Nulli licet em̄ p̄dicare vel
docere in q̄cūq; dioecēsi nisi de mandato
epī. P̄tatem aut ligandi vel soluendi in
vīroz foro plenā ac largissimā epī habēt
et accipiūt huic plenitudinē in traditione
baculi pastoralis sic et clauē scē intradi
tione codicis euāgelij et hic exp̄se q̄ dictū
eis cū p̄fatiū codices et baculi de manu
metropolitani accipiūt. Officiū autē in
terpellādi maxie incūbit epīs qz ipsi sunt
mediatores inter oēs alios et deti p̄pter
hec oīa epī summi sacerdotes vocant et
in euāgelio. Mat. xxvj. Querebāt summi
sacerdotes qmō iesum pderēt occiderēt
Et in ipsa p̄fatione p̄secratiōis ep̄oz quē
ad summi sacerdotij misterij elegisti. et des
etiā ē et aplīcū officiū siue aplatus Quic
qd em̄ aplis p̄missus fuit totū p̄missum ē
et epīs. Cū in sedib⁹ i qbus sedēt apli
sederēt qz plenī iurī successores tāquā locū
aplice p̄tatis eoz et merij lōgissime dist
tes. Si q̄s aut dixerit cū ep̄atus ordo nō
sit ad qd ḡ p̄secrāf epī. Rndem⁹ qz ad cō
plendū et p̄ficiendū atz ad summū pdu
cendū non solū officiū plenitudine et am
plitudine p̄tatis. S; etiā tumulū dū grā et
pinguedine scitāt. Quēa dmodū et vginē
scēte non nouū m̄rimoniū cū celesti sp̄so
in p̄secratiōe sua p̄trahūt s; in baptismo
dudū p̄tractū firmat potē et astringūt nō
nouū sacro m̄rimoniū xpo dño se obligāt
vel astringūt. S; vetus arti facit rentū
tates nuptijs carnalib⁹ maiorib⁹ grā san
citatē impūgnāt rligiōis votis qz qbusdā
vinculis se eidē qdamodo alligātes et sa
cray obfuationū salatu assiduo p̄petuo
deuouētes. Sic et summi sacerdotes siue
epī in p̄secratiōe sua non nouū ordinē s;
ip̄ius ordis sacerdotalis. s. quē p̄us hebāt
p̄fctōz et plenitudinē recipiūt qntū ad p̄ā

tem et officia q̄ supra dixim⁹. Si q̄s autē
dicere noluerit ep̄atū esse ordinē aliū a sa
cerdotio miorū nō opponim⁹ nos nec cō
tradim⁹ tm̄ non effugiet facile qn̄ opte
at etiā dicere archiep̄atū ordiez eē Et octm̄
p̄matū et p̄tea patriarchatū et nouissime
papatū Manifestū at ē qz ip̄e nō ē maior
quā petrus. non ē em̄ nisi successor ip̄ius.
qntū ad p̄tates et dignitatē nec ip̄e vocat
se nisi ep̄m i lris suis s̄ scribit se ep̄z et in p̄ui
legijs noiat se ep̄m catholice ecclie. In hy
storijs legif vbiq; Siluester ep̄us vrbis
rome Bonifaci⁹ ep̄s vrbis rome Amp.
metropolitan⁹ siue archiep̄s cū sacrat⁹ ē
in ep̄m nisi ampli⁹ expectat faciendū nisi
solā pallij tradicionē qz etiā sine orōne q̄
cūq; et benedictōe fit cū sola debiti iura
mēti p̄statione. Amp. ip̄e dñs ihs xps
non pl⁹ quā ep̄s ē in dignitatib⁹ ecclasti
cis. S; qd hō in sui grā nec archiep̄s nec
p̄mas nec p̄riarcha noīari voluit s; ep̄s et
sacerdos tm̄ et pontifex. Manifestū ergo
ē vltra ep̄atus nullū eē ordinē. Scire etiā
debes ad ep̄os tanquā ap̄loz successores
tanqz ad aplice dignitatē p̄tinere mistros
ex ip̄lo ep̄ali officio. Institutiōes clericoz
in ecclesijs p̄bēdarijs et sacerdotū in ca
pellis et parrochijs institutiōz in quā ple
nam. qntus ē de iure p̄muni s; et sp̄ali col
latiōe ep̄oz. nōnullis iura p̄onatiū cō

Distq; expēdim⁹ nos cessa sunt
p de ordie sacerdotali stabiliuim⁹
eēntiā eius et officia oīa et nūerauim⁹
mus et noiāuim⁹ ea. Restat nobis loq̄
sacralibus. De extrema em̄ vnctione non
optet nos ampli⁹ dicere quā dixim⁹ in p̄
cedētib⁹. P̄ferti cū ab inicio institutiōis
sue magis medicamētū scitāt sic legif in
Act. ap̄loz. vngebāt apli infirmos oleo et
sanabāt. Et hoc etiā attestat Jacob. vlti.
Infirmas q̄s i vob vocet p̄sbyteros ecclie
et orēt sup eoz vngētes oleo in noīe dñi et
oratio fidei saluabit infirmū Incipiam⁹
ergo et dicam⁹ qz cū sacraliter cur qb⁹ ho
mies vt sint sancti ipi vel ad hoc vt mistri
sint alijs sc̄ificatiōis. Sacralia sunt et ad
tumēta sacroz et liber ad iumēta. Qm̄ eis
auget et p̄ficiat sc̄itas q̄ sacramētū p̄stat
Et hoc appet euidenter in eis sacralibus q̄
impēdunt hoibus sic euidenter ordim⁹
in cōsecratiōe ep̄ali q̄ sc̄itatē sacerdotalē
euidenter augz atz magnificz nisi p̄ idigni
tatē steterit recipiēt p̄tates aut et misterij
sacerdotalis ordis extēdit et ampliāt ad p̄fe

etū. Similiter et in consecratione sacramenti vir-
ginū manifestū est quia ipsa consecratione
spirituale matrimonium auget et perficit sicut
Re. Benedictio et abbatū huius aut perbatio
est et aliorum sacramentū quod oratio ecclesie est exau-
diri per hunc pro quibus fuerit nisi ipsi foris re-
probi sint a misericordie deo necesse est. In conse-
crationibus et benedictionibus istis ex parte eccle-
sies hic ad iudicia petuntur psecrandis. et
benedicendis necario et presentantur eis a pre-
miis nisi ut diximus per ipsos steterit quibus
ista postulant. Semp enim huius patulas au-
res misericordissimus deus ad preces et vota
ecclesie sue se huius exteras et promissimas ma-
nus benedictionis sue non solum ad necessitates
et indulgentias suorum. Si etiam beneplacita
largienda dumodo ad eius gloriam et
iporum utilitatem pertineant. Hec ergo est ra-
dio perbationis in omnibus sacramentalibus vic-
graciosa ecclesie adeo placens deo et adeo
quod dilecta est ut nunquam apud eum paciat re-
pulsam. Inde est quod per indignis multoties
erauditur. Impetras eis et gratiam et veniam
aliaque beneficia et mercedem. Quod si aliqui aliquid adeo
indigni sunt ut eis ecclesia non obtineat quod
pro eis petat non ipsa repellit sed ipsi. Que
admodum si sponsa charissima ab amatis-
simo sponso liquore preciosissimo petat vas
ferens impleri ac sordidum spurcitiis ple-
nissimum. Quia utique hoc sponsū facere in
huius phas liquore preciosum non admittit
sed repellit non ipsa sponsa in huius casu sed
phas ipsam et seipsum a seipso dum liquorem pre-
cioso repugnat non solum prietate sed etiam
plenitudine adiectionis non recipiat pleni-
tudo. Eodem modo si petat sanari egras qui
sanitatem totis studiis et viribus persequatur
qui egritudine suam et vulnera totius dilecti-
onis brachijs aut plectat totum conatum
studeat retinere nequid preces ipsius minus
huius gratie apostoli sponsū certū est quod preces eius
non repellent et quod oratio eius in finem ipsius
revertat. Sed infelix eger manus retrahit et
claudit ne porrecta sibi et oblata sanitatem
recipiat. Non enim manus largitatem sue de-
retrahit aut claudit sed miser iste non solum
eas non extendit sed etiam eas retrahit claudit
et astringit ne habeat dona dei quibus manus
ei plenissime sunt recipiat. Sinu claudit
obstruit et obstrigit ne largissima dei ma-
nus aliquid in illum mittat liber deo sunt sa-
cramentorum sacramentalia ipsa propter expressas et eu-
dente designatione ipsorum. Quod admodum
in consecratione pontificis sacerdotali perfectione

et plenitudo legis. sic in vinctiōibus capitulum
manuum et pollicis pignedo in fine vinctiōis
intraditione codicis euangelici auctoritas in-
scribi magisterium quod et docere et doctores in-
scribere huius ex officio in dyocesi sua. In tradi-
tione vero baculi patris cohercendi rebelles
quod est patris iudiciaria potestas ligandi atque sol-
uendi in foro iudiciali. Sic in consecratione
monialium scititas et perfectio monialium ipsi
ritualis et in signis et in verbis expressis legitur
Idem est videre in regibus et reginabus vinctio-
nibus et benedictionibus sicut in benedictionibus
abbatū. Sicut in benedictione cleri-
corum hoc est clericatione seu prime tonsure da-
tione. Et hec sunt quoniam sacramentalia quod impetu-
dunt in ecclesia dei hominibus in adiumentum
sacrorum et perfectione gratie et scitatis. Preter
hec autem pluerunt dari benedictiones
peregrinantibus et fieri ibi benedictiones
episcopales super populos quas vtriusque nihil prohi-
bet anumerari sacramentalibus quantum ad adiumentum
gratie et scitatis. Nam quantum ad sacramentorum
similitudinem et scitatem atque gratie augmen-
tum atque perfectionem digne suscipiuntur presentantur
propter quod sacramentalia nominata sunt quoniam sacra-
mentis in effectu scitificationis et de signati-
one filia sacramentalia vero alijs rebus vic-
que homines non sunt impediunt et ad myni-
sterium scitificationis et ad diuini cultus hono-
rificationem et ad scitificationis ministerium oleum
aque vinum cinis et sal baculus pontificalis et
anulus. sic vela et anuli sacrorum virginum ad
honorificationem et ad diuini cultus impediunt
sacramentalia vas et calicibus patenis et crucibus
Hec enim tria psecratur propter honorificationem
diuini cultus. Sicut impediunt ornamentis
altaris vicis cristallibus regalibus panis et
corpore libus. Propter hanc eandem causam calicem
et sabulo lapidibus quo recordantur sancte
reliquie et ipsi baculo in quo recordantur vel
reponuntur impediunt sacramentalia quibusdam be-
nedictionum tantum modo alijs benedictioni-
bus in vinctiōibus presentantur enim vas et ca-
licibus et patenis presentantur lapidibus be-
nedictiones et inunctiones impediunt bac-
silicis aut et altaribus impeditur consecratio
adiumentum gratie et scitificationis sic expresse
pertinet benedictiones eorum. In ipsis enim or-
dinibus expresse petuntur ea quod sunt gratie san-
ctificationis sicut aut ad diuini cultus honorem
veneratio sacrorum reliquiarum propter quod locum
repositio ipsarum et patibulum recordationis
cum benedictione. Inungit sic ad honorem di-
uini cultus pertinet ipse cultus deus fert serui

quum locū habeat deo appropriatū atq; sā
ctificatū. Apparet autē euidenter intelli
gentibus q̄ consecratio basilicarum li
ber quodāmodo est et figura ⁊ sacramē
tum id ē sacraz signū sanctificatiōis bap
tismalis. sic et recōciliatio eaz sanctificati
onis p̄nialis. sic ⁊ recōciliatio eccīaz dua
bus de causis vīs in expiationē cōtume
lie que facta ē loco sancto ⁊ deo in ip̄o in
horrore facinoris siue sceleris in eo ppe
rati. Scire autē debes q̄ nusquā additur
honorificatiōe diuini cultus vel decori do
m̄ dei qn addat adiūmetum ad fidelitū
sanctificationem.

Est hec loquimur autē de iustifi
candiōibus. Ubi nec pbatōes in
ducere necārium ē ppter lucidissi
mā euidentissimāq; iparum ⁊ ppter p̄sens
sum oīm legum in ip̄is. Nulla enī habet
p̄radictionē apud hoīes veri noīis. Non
enim hoīes noīandi sunt vel cū epicuro
obrutuerāt vel qui solā barbari ei sue fir
mitatē sapiunt q̄ preciosissima ac nobiliss
sima dona intellectus siue rōnis vel libe
re voluntatis animalī ⁊ tute non solū op
p̄serunt sed sensibili immerferūt et vt ita
dicam⁹ a regionibus suis. Hoc ē a subli
mibus gratiē ⁊ gloriē eos a deo longe ex
ulauerit ⁊ vt iā inde nihil vel videre vale
at vel audire. S; quemadmodū dī Apl̄s
in vlti. Ad gall. Mund⁹ mihi crucifixus ē
⁊ ego mūdo. Sic ille mortue sūt spūalib⁹
⁊ tēnis. ⁊ illa ip̄is. Iustificatiōes ergo dñi
ea opa que sua sola bonitate in iusticias
vicioz ⁊ peccatoz p̄ p̄trarietate quam ha
bēt ad illas aut destruit aut minuit aut
q̄libet mō aliter impediūt aut inpiūgnāt
q̄ram p̄ma ē oratio que velut aduocatus
n̄r apud deū gratiosissim⁹ ⁊ ad placādū
ip̄m atq; impetrandū ab ip̄o potissim⁹ ma
xime si celesti rethorice p̄dit⁹ fuerit si i au
ribus laudū ⁊ gratiaz actionū benedicti
onū ⁊ glorificationū onust⁹ fuerit si ⁊ ty
tum aromatib⁹ fragracissim⁹ p̄textu hūi
litatē misabilissim⁹. Sic assidu⁹ ⁊ impro
bus si importun⁹ extiterit si desiderio fer
uidus si ip̄se misericordie largitatis diuine
fidus nihilomin⁹ tñ p̄ p̄ctis suis timidus
celesti aut rethorica in duob⁹ maxime cō
fissit in n̄ris scz accusatiōib⁹ ⁊ dei collau
datiōib⁹ ⁊ hanc suo tpe scribēdam si dī
beneplacitū fuerit reseruam⁹. Scda est ie
iunū hoc ē intelligim⁹ oēm causā absti
nentiā siue corporalis siue spūalis. Ania at

que non ieiunat nisi a cibo corporali asinē
suū id ē corpus suū pcuratore suū con
sistit ad ieiunandū p se multo ē abstinē
dum ē fortius a deuoratiōe primoz quā
a cōmestione ciboz quos deus ad hunc
vsū creauit. Et ppter hoc ieiunādū ē a de
stractiōibus primoz a dei blasphemis
ab omnibus illicitis loq̄lis ⁊ ociosis. Sic
⁊ ieiunādum est ab illicitis aspectib⁹ ab
illicitis auditibus gressib⁹ cogitationib⁹
⁊ generaliter omni eo ⁊ noīu est ⁊ pericu
losum animalib⁹ hūianis. Tertia elemo
sina autē hanc intelligim⁹ ex ip̄so nomine
oēm misericordie subiectionē seu corporalis
siue seu spiritualis. Elemosina enī ab eleis
q̄ misereri dicitur ⁊ ppter hoc omne bonū
q̄ intuitu pietatis alij feceris elemosina
intelligitur sui exēpli consiliū siue auxiliū
⁊ hoc siue tpe siue spūale ex misericordia
primo impendis. elemosinā ei largitus
es. Quarta ē remissio in fr̄es siue sit moles
stiarū siue contumeliarū siue dānorū.
Certū est enim q̄ remittentib⁹ omnia si
bi debita ab alijs remittunt ⁊ debita eo
rum. Quinta ē disciplinat⁹ sunt tres p̄tes
Prima ē afflictio doloris vt ⁊ berbū cilio
rum lorica ⁊ ligutina ⁊ ferrearū estus ⁊ fri
goris ceterarūq; passionū que dolore in
ferunt corpalem. Scda est afflictio labor
Tertia ē occupationū afflictio. hec ergo
afflictiones cū ad impetrandā vel cōser
uandū sen augendā siue defendendā iu
sticiam assumunt tunc iustificatiōes vo
cantur. Cōsidera ergo diligenter septem
ista ⁊ videbis q̄ iustificatiōes n̄re sunt et
iusticie impetratiōes incrementa ⁊ defen
siones ⁊ sacrificia deo gratissima placare
q̄ oblatiōes. Et hic finē faciam⁹. Tracta
tus istius de sacramētis que tute diuina
sibi assistente potissimū sanctificauit ⁊ in
iustificationibus que ip̄a natura sua ⁊ me
rito iustificat maiora ⁊ altiora de hīs q̄
nobis nec est videre datū nec scribere per
missum studiosis. ⁊ magis vacare valen
tibus atq; apud deū maiori gratia pollen
tibus reseruantes. Et si enī ad perfectū de
rebus tam sublimib⁹ tā magnis tāq; di
uinis tāq; ab humani sens⁹ paruitate di
stantib⁹ put oporteret deferere plene ac
p̄fecte scribere peccat n̄ris faciētib⁹ nō
valemus. Sc̄as tamen largitori omniū
bonoz deo agimus si vel modicā occa
sionē vt sapiores fiat sapientib⁹ dam⁹ ⁊ c.

The first part of the history is divided into two books. The first book contains the history of the world from the beginning of time to the birth of Christ. The second book contains the history of the world from the birth of Christ to the present time. The second part of the history is divided into two books. The first book contains the history of the world from the birth of Christ to the present time. The second book contains the history of the world from the present time to the future.

Incipit tractatus Guilelmi parisiensis.
Cur deus homo.

p

Quia ad hoc quatuor ra-
dices. Prima virtutis
nostre appetitive inte-
rioris. errorem corru-
ptione atque puerilitate.
Secunda aialitate nostre
rebellionem. Tercia nre
mortis cui oēs additi sumus donationem
Quarta totius naturalis nre rectitudinis
incuruationem. Et has quidem radices a sen-
sibus omnium et experientia accipi quod quidem fa-
cere in omni facultate licitum est. Primum per
quia ipsa vicioz opera quod suauis nobis sa-
pient. Et ea que virtutis sunt quod asperum si-
gnificans ipse experientia nosque edocet. De
inde minora bona quam bona corporis noiant
ut speciositas agilitas ut robur et sanitas
quod ostudiosius ardensque amens atque
quod a nobis quod proportionalia huius aia-
rum nostrarum. bona quis ignorat bona pro-
portionalia. huius vocamus speciositatem aia-
rum agilitatem robur et sanitatem. que autem
tutes sunt aut ex virtutibus. Tercio ipsarum mi-
nima bona corporalia quorum oīs usus est aut
sustentatio corporis ut escere. Aut pretio ut
vestis et tectio aut exornatio ut monilia et
annulorum atque ardore puerilitate puenit
ut meorum omnium inquisitione nec ordo fue-
tur nec modus dum minima ipsa in primis qua-
runtur et maxime per oēm modum quod primis
studijs et maxime amoribus similiter laboribus
et si quid aliud via est ad inquisitionem illorum.
In maximis autem que nemo dubitat aiala-
re esse propria nisi que eas aut ignorat penitus aut
equat aut postponit corporalibus nulli sunt nobis
amores nulla studia nulli labores nulle
delicie et hoc dicimus quantum est decursu in-
nate nobis corruptionis et naturalis pueri-
tutinis. Quia enim nonnulli ad amorem sectati
onemque virtutis se transferunt et pferunt diuine
bonitati est beneficium. Non humane virtutis
officiū. Et hoc in destructione pelagiane he-
releos palam deo adiutore faciemus nobis
cum ad presens sufficit. Quia in sectatiōe virtutis
sunt nobis labores et dolores et difficulta-
tes onerose. In sectatiōe vero vicioz deli-
cie. Et istud iuenis diuino numine siue nō.
Quia ergo sic se habet bonum et malum ad
appetitum nostram interiore ut amarum et dul-
ce ad appetitum nostram exteriorē. Non potest
autem esse ut appetitue nostre exteriori ama-
rum dulce sapiat. et econuerso nec ut maius

amarum minus amare. Aut maius dulce mi-
nus dulciter nisi puerilitate ipsius. Necessesse
est et in appetitum nostram interiore similiter se
habere viciū ut bonum male ei sapere aut econ-
uerso. neque minus bonum magis bene id est
maius malum minus male nisi de puerilita-
te errore et corruptione ipsius. Et quoad mo-
dum puerilitas error et corruptio in exteriori
appetitum exteriorē iudicat egritudinem siue
interiori necesse est ut iudicet interiore siue
spiritualem egritudinem. Manifestum est er-
go oēs filios a de interiori egritudine et vi-
cio nato ex quo est illis ista virtutis appeti-
tue interioris error atque puerilitas.

Rebellio vero animalitatis nostre ad
id quod in nobis spirituale atque nobilius
necessario aduenticia est et illata na-
ture humane. Primum quoniam ipsi philosophi ponunt
proprium aiala ad corpus quod hac quidem impa-
tium illud aut ministratum omne aut
proprium naturale est. Aperte ergo corporis non
est rebellio naturalis ad aialam. Sed totum
quod facit aialitas aduersus aialam est aperte
corporis. aialitas ergo naturaliter non re-
bellat aduersus spiritum siue aduersus id quod
est in aiala nobilius atque sublimius. Amp.
si tanta est pars virium inferiorum atque mebroz
ut subinuenit infatigabili necessitudine ob-
sequantur siue subseruiant. Cum tamen nullum
aliam naturam supponit siue preterit. Quia
tota magis aialitas nostra quam naturalis or-
do institutionis spiritum id est aiala nostre parti
nobilioz regenda ipsa natura leget et insti-
tutione subdidit quantum est de natura ipsa er-
go contra nature legem est alteri ad alterum
rebellio. Amp. si naturalis est ista rebel-
lio cum nature ordo et institutio nihil habeat
inhonesti nihil turpitudinis. si hoc ergo ista
rebellio aliquid inhonesti. Cur igitur rebel-
lionem errorum cupisciam ceterarum passio-
num quibus victus bellum indixit et contra quod
oēs acies virtutis preparent. Dia eaz cer-
tamina suscipiunt per domare atque triumphare
et per viribus exterminare subemur.

Amp. ipsa natura non solum docet de
aialitate nostra per certamina virtutum in-
quirere victoria. Sed et instigat nos et com-
mouet ad id ipsum. Nullus autem motus na-
ture frustra est naturaliter aut vane frustra
aut vane esse si esse ad finem impossibile igitur
possibile est parti aiala nostre nobilioz victo-
ria de aialitate nostra. Amp. nullus mo-
tus nature est contra ipsam naturam igitur unus
et eiusdem nature motus non sunt inuicem con-

Cur deus homo.

tra se. Ergo cum indubitate alij sunt naturales vitz illi q sunt ad pdomandū z triumphādū animalitatē a parte aie nostre nobilioze q̄ moze sc̄pture vocā? hic sp̄m nccario mot? rebellātes sc̄z qui sunt a pte aialitatis cōtra naturā sunt. Rebellio igr̄ ista quā fec̄ innobilis aialitas nra quā cōtra nature p̄mitiua iſtitutiōz ē seu ordinatiōe. Amp. si rebellio ista ē naturalis igr̄ contraria obediētia z pax erit inimica nature. Sed hic ē status qui p certamina virtutū queritur z ad quēz per illa veniſ. Ergo per virtutes veniſ ad statū inimicū nature. Et hoc est manifeste salum. quia per vtutes non veniſ nisi ad melioratiōz z illustratiōe nature. Amp. impossibile est vnā naturam p̄ncipiū eē p̄triori motuū z eā naturalr vel mouere vlt mo? ueri ad p̄rios fines. s; p̄trariū fines est sublimē honestatē z dōrluz siue iſimū vicioſaz passionū. ergo cū vna sit naſa hūana im possibile est ipaz moueri naturalr in vtrūq̄ iſtoz finū. Phephas at ē dicere qd motus ad honestatē sit hūane nature cōtrariuſ. Restat ergo vt motus aialitatis vbi honestati rebellat sint nature cōtrariū. er. p̄ncipuz h̄mōi motuū est viciū quia honestati cōtrariū. Et plaga ē quia nature inimica passio z lesio. Conſitent autem nobiscū ipſi p̄bi gentiliū. vt Tullius vt̄ enim inquit sepe dixerim? z sepius dicendū est natura sumus auidiſſimi appetētiſſimi z honestatis. Contra naturā factuz est. Quidiſſimi appetētiſſimi q̄ sum? in honestatis. hec est plaga quā querim? nature humane illata. hec est rebellio. p qua dixit Ap̄tus roma. vii. video aliā legem in mēbris meis repugnātē legis menti mee z captiuantē me in lege peccati. Condelecto? em̄ lege dei fm̄ interiorē hominē quē nos sp̄m vocam? vt dictū est. Et iterū ego ipse mente seruo legi dei carne autē legi peccati Et itez in. vii. Qui fm̄ carnē sunt que carnis s̄ sapiūt q̄ vō fm̄ sp̄m que s̄ sp̄s sentiunt. Itē in vii. Cū eēmus in carne passioēs p̄ctoꝝ q̄ p̄ legē erāt op̄bāſ in mēbris noſtr̄ vt fructificaret moꝝ. Nūc autem soluti sumus a lege moꝝ in qua detinebamur vt seruā? in nouitate sp̄itus. Item in. v. ad gal. Sp̄itu ambulate z d̄sideria carnis nō pficietis caro ei cōcupiscit aduersus sp̄ritum sp̄ritus antez aduersus carnē vt nō queat q̄ vultis illa faciat. Deinde manifesta sunt opera car

nis z enumerat vicia carnē vocans ip̄am animalitatē noſtram. Hic id totum in nobis quod est nobis commune cum animalibus ceteris hoc ip̄m veterē hominē vocat. In. iij. col. Expoliātes vos igr̄ veterem hominē cum actibus suis z induētes nouum hominē qui renouat in agnitioz dei. fm̄ ymaginem eius qui creauit eum nouum hominē vocans ip̄sum sp̄m cum decore vt venustate hostatis sue quē ē integra virtutū suarum speciositas. hec at testimonio nō ideo adduxim? vt velim? eis inniti aut eis tanq̄ radicib? p̄ bonuz vt. quoniam non cūz eis agim? qui credūt testimoniis scripturarū sed vt ip̄am veritatem fidei quā q̄rimus sc̄ptā mōſtrem?.

Unc aut circa terciā radicem negonciabunt hec est moꝝis damnatio vt diximus. cui oēs addicti sumus Intendētib? ergo anime humane nobilitatem z inquiretib? eā inquisitione p̄scrutata inueniſ indubitate eius eēntia perbēnis z indeficientis opationis. quā ppter non congruit ei nisi organū perbēnis et indeficientis obediētie. Larpentarium em̄ indeficientis opatiōis in arre sua nō docet dolabra deficiēs. nisi reuocatio ne et multitudinē dolabarū compēſaret ei vnus dolabre defectus atz caducitas. hoc autē in anima hūana eē non potest vna em̄ anima humana nō nisi organū vni id est corpus habere potest. licet. Pictagoras et discipuli eius aliter ſenserunt Quē errorem hic destruendū non suscepimus. Aristotiles tamē z eius sequaces phicis ratiōib? que adhuc extāt in libris eozum destruxerūt. Organū igitur caducum z deficiēs. z cuius defectus renouatione atz successiōe organoꝝ nō impletur incōgruens est z insufficiēs perbēniri et indeficientie anime hūane. Ergo naturaliter non ei datū tale organū aut aptatum cum natura in oib? que naturaliter fac qd decet z p̄gruit et sufficit. Et vt alit ipſi p̄bi q̄ntomeliuſ potest atz p̄fectius aliterius mōi ergo non ē naturaliter id ē inſtitutione et conditiōe sua p̄mitiua corp? humanū tam caducti et deficiēs Caducitas ergo z deficiētia non veniūt corp? humano naturaliter. Sed aductiue et illate Amp. siue equū siue domū aie corp? humanū noies. animam nō ſessōz aut habitatozē nullomodo deuit ſessōz esse p̄petue ſessionis. Et equū correlatiōz ha-

vere caduca. Oppositorum enim eadem optet
esse ea que a parte generi habet. Si ergo
ad inuicem sunt anima humana et corpus ipsi
ut sessor et equus qui insidet ut inhabitator
et habitaculi tamē relatiua naturaliter ne-
cesse sit eē coequalia. Si autē perpetua natu-
liter et indeficiens ipsa sessor a parte anime.
Similiter et inhabitatio a parte eiusdē. Er-
go et correlatiōes a parte corporis necesse ē
esse perpetuas. Faciamus autē et istud plani-
us ut ipsi philosophi bene dicunt primum ē anime
ad corpus. quod hoc quidē est impatiūm et
ministratiū relatiua dicunt ad inuicē. Si-
cut et actus eorum. Sicut est imperiū et mini-
stratio naturaliter ergo coequalia sunt. Quia
ergo imperatiū indeficiens perpetuum in im-
perando necesse ē ut eius oppositū in op-
posito id ē ministratio sit perpetuum et indefi-
cens. Similiter autē sicut se habet impatiū ad
impationē. sic prius ministratiū ad mi-
nistrationē. Naturaliter igitur permutati im-
paratiū ad ministratiū ut impatio ad
ministrationē. Quia ergo ministratiū de-
ficiēs est a sua ministratiōe seu morte seu
sensu seu passiōe alia cōtra naturā eius
et primitiua institutionē. hoc eē palam est
et primitiua institutio ei⁹ regeret illud eē
perpetuum. sicut impatiū est eodemodo est
indeficiens et sensibili inhabitatio et habitati-
o. Similiter enim se habet per modū relatiū et
propter hoc necesse ē ut naturalis sit eis co-
euitas. nō potest ergo eē ut alter sic natu-
raliter phēnis eēntie. Alterū autem defici-
entis i⁹ tpe. Amp. sicut vita et mors ad
inuicē sic mortalitas et immortalitas na-
turaliter sunt contraria. Sic ergo naturalis
mors et vita nunquā pmutant in subiecto
Nec illud sibi prius aut diuidūt quod est di-
tere. quod nō accidit nec potest accidere per natu-
ram aliquid subiecti ut si sit viuū et mortu-
um. Aut partē habeat siluiā et partē mor-
tuā ergo mortalitas et immortalitas natu-
raliter nō pmutant subiectū aliquid nec illud
diuidūt sibi. Naturaliter autē partē huius im-
mortalē. homo autem vix ergo reliquā ps
eius in caro nō est mortalis naturaliter. Quia
ergo est mortalis factū est ei ex accidenti.
Amp. si natura nūquā coniungit vitam et
mortē in vno subiecto ergo neque pncipia
earū. Quod enim facit natura in actib⁹ hoc in
pncipijs eorum et eōuerſo. Quia ergo immor-
talitas sit naturaliter in essentia hūana. et
hoc per partē nobilioriā quā est anima. Mortali-
tas autem non est in eadē naturaliter. Quia igitur in ea

fit erit hoc necessario ab accidenti nec ē ob-
iectio. si quis dicat quod in politico et habere me-
brum aliquid aridū coniuncta sūt sanitas egri-
tudo et mors et vita. Quia hoc nō est per natu-
ram ymo per nature lesionē. Natura autē
per se nō opatur lesiones suas. Amp.
mortalitas et immortalitas opposita sūt.
Necessario ergo erit circa idē susceptibi-
le et hoc ē viuēs. Neque ei mortale neque im-
mortale potest eē nisi viuēs. Similiter et phēni-
tas vite et deficiētia illius nō nisi circa vi-
tam. Abscessio autē vite mors ē pmutatio aut
perpetuatio. Sed nec habet per pmutatiōē nec
alterū contrariū per alterū fieri huius natura-
liter. Ergo perpetuatio vite hūane nō huius fie-
ri per mortē naturaliter. quia ergo natura hūa-
na perpetuata erat et transferēdus erat hō
ad immortalitatem quāntū erat de pditione sue
creatiōis. Ad hoc enim creatus erat nō fuit
ergo transferēdus per mortē quia pmutatio non
debet eē ad habitū. Quia igitur mors interue-
nit i⁹ ea inter vitam nature et vitam glorie. Nō
est naturalis ordinatiōis naturaliter ei⁹ pl⁹
distant mors et vita quā vita et vita vtpote
nobilioꝝ siue felicioꝝ ergo cū a vita incedi-
tur per mortē ad vitam nobilioꝝ incedit per id
quod est remoti⁹ ad id quod est propinquus. In-
cess⁹ ergo ad mortē declinatio ē a rectitu-
dine naturalis incessus. Dis autē natura-
lis incessus rectus ē. Dis ergo declinatio
a rectitudine ē contra naturā et mortē igitur et
mors contra naturā sūt humana. Lūius enim
finis contra naturā et motus et vita contra eas
est. Quia ergo morimur nō nature ē propius
ymo extraneū et illatū. Amp. quicquid
natura intēdit nō est ei impossibile nihil
enī intendit frustra vel vane. Frustra autē
et vane intēderet quod ei eē impossibile acq-
rere. Itē quicquid anima naturaliter in vita repu-
gnatque patitur contra illā ē. quia genus pmuta-
tiōis vite sue naturaliter intēdit et quirit natura
hūana et mortē repugnās inuita que patitur
Manifestū ē et mortē illaz et vite eē cō-
tinuatiōis naturaliter non solū possibile sed
debita. Nihil ei⁹ quirit natura naturaliter nisi
quod ē sibi debitū. Manifestū ē ergo vi-
te pmutatiōis hūane nature eē ablatiō et
mortē non eē vite humane pfirmatiōis. S
potius abscessiōē necesse simile de vita bru-
torum animalium. quia illa corporalis tū est ut ni-
hil potest nobilitari extra vel ultra corp⁹ et id
pditiones corporis sequi. Neque vere esse ē na-
tura brutale inuita atque repugnātē mortem
accipere nisi forte violēta sit et illata. Sed si

senio et naturali resolutione adueniat omnino ea nihil molesti habere verisimile est. Naturales enim motus omnino immutabiles sunt a labore fatigatione et molestia. Ad nouam mur etiam ad hoc per naturalem luctum carorum et planctum qui in funebribus fieri solent. Iste enim luctus qui omnino est et apud omnes necessario naturalis est. Et propter hoc tanquam vox nature habendus vocem aut nature impossibile est esse modicam. quia ergo hac voce clamat natura humana ubique morte extremum in malum suum esse. Necessarium est esse mortem extremum malum humane nature hoc malum intelligo corporale. Si autem esset mors vite consummatio et naturalis cursus et plenitudo esset bonum nature et finis quem intenderet. De fine autem quem intendit natura non solum non est ei dolor siue molestia cum illum adeptam fuerit. Sed delectatio et gaudium igitur necessario mors est vite abscissio siue peractio non eius impletio. Ergo plaga mortis siue damnatio illata humane non generi et aduenticia non primitiua indita a deo vel innata.

Quarta ratio radix quam praemisimus est quod naturalis nostre rectitudinis incuruatio. Rectitudinis dico spiritualis cui attestat ipsa rectitudo humani corporis. Cetera enim animalia ut ait Tullius natura defecit ad pastum. solum hominem erexit ad sidera. Simile est illud os hominum ut celum videre. et generaliter in omni specie. Alia figura corporis et singulorum membrorum atque conpensio nature in terriori attestat. Sic ungues fortes magni acui aduncati et dentes et oris fixio magna attestat rabiei. Sicut appetit in leonibus. Contrarium vero attestat mansuetudini sicut appetit in hominibus. Ipsa ergo rectitudo humani corporis indicium est et rationis et naturalis rectitudinis. Curuitas ergo quam contrarium videmus in hominibus est humane nature illata. Curuitas autem est qui interiorius est declinatio est a sublimitate. id est spiritualibus bonis et malis agnoscendis atque videndis et sentiendis. Incuruat autem ad minima bona quae sunt terrena atque carnalia illudendumque ab eis erroribus et fantasiis et ordinandis sollicitudinibus. Sicut et affectus in spiritualibus et et in bonis et malis pene funditus est alienatus. quia ergo incuruatio et rectitudo tria sunt. Rectitudo autem est naturalis erit necessario incuruatio contra naturam cum sit naturalis egritudinis lesio atque plaga. Amplius ista curuitas est similitudo quaedam brutorum animalium et equivo quaedam naturaliter autem est homo sublimior quam bruta et

vita eius nobilior igitur ad eam ad illam natura et assimilatio in vita cum ista duo pacatur et contrahatur et ipsa sua origine pene sit aduenticia et illate ipse quodam est brutum animal lege primitiue conditionis. hoc videmus nam sci hominem per vicium originis. Animal enim animal nascitur primitiua lege et conditione nature homo autem nascitur animal ea animalitate quod quod prius locuti sumus. Nascitur ergo et conditionis et status cuius sit ipsa bruta animalia per naturam. Non ergo nascitur in sublimitate sua et nobilitate naturali natura humane sed depresso ab altitudine quod debuit esse brutis superioribus et de generata a nobilitate quod debuit esse brutis longe praestantioribus. Deoque quodam assimilatio vicinior transformatio igitur ista monstruosa pene esse dubitari non potest quia homo compatitur et iumentis insipientibus et stultis factus est illis. Amplius si considerauerimus aliquos homines in statu rectitudinis naturalis. Ceteros autem homines quales nascuntur videbimus manifeste illos homines. Ceteros autem quasi iumenta ista autem miseria ut esset quasi iumenta nec antequam nascerentur meruerunt cum non essent neque postquam nati sunt quia si hoc esset inflicta eis pena ista quam illa meruissent. Cum tales nati sunt sine merito ergo suo nati sunt tales. Quia ergo naturalis rectitudinis nobilitas in re erat eis debita. Et cum esset ablata necessitas est ut aliquo indicio sit hoc factum. Durissima enim pena est hominem quasi iumentum fieri et contra naturam humanam indubitate est tanquam magna et eius depressio et vilificatio. Est ergo aduenticia et illata. Amplius si consideremus amorem corporalis voluptatis et vincula desideriorum hominum et locum miserie istius. Inueniemus locum istum carere amore vel cathenis desideria vincula ergo inueniemus miserum hominem in carcere cathenis et vinculis quae omnia iudicia sunt praecedentis peccati per quo ista inflicta sunt. Amplius sicut incuruatio corporalis non potest esse nisi plaga et lesio illata in corpore humano. Sic nec incuruatio spiritualis in ipsa anima. Sed neque errore nature facta esse potest ista incuruatio. naturam enim vniuersaliter et continue errare impossibile est nec autem incuruatio et in omnibus est et ipse non interruptitur. Restat ergo ut plaga ista incuruatio plaga in qua illata humane nature vniuersaliter. Amplius si naturalis esset ista incuruatio quodammodo in brutis nihil haberet turpitudinis vituperande in

nobis. Sicut nec in ipsis et sequi illa esset ad naturam vivere in nobis sicut et in illis. Et propter hoc doctrine et discipline morum leges quibus passionibus iste aut compescunt aut extinguunt inique essent quoniam nature et dei ordinationi pirarie quod natura sic instituit et non potius agendum esset nobiscum de moribus quod cum brutis. Morum etiam virtutum studia abijcienda essent nobis tanquam inimica nature. De hoc salomō Ecclesiastes. vii. Creavit deus hominem simplicem et rectum. Ille vero se miscuit in finibus questionibus. Aggregantes autem ex hijs multitudinem radicibus sermōnem. Dicimus quod omnia ista mala que enumeravimus non sunt casalia generi humano cum universalia sint atque communia. Quod enim ratio et predictum est. quod ergo nec naturalia sunt nec casalia generis. providentia regentis aut immixta aut immitti permixta. Sed nec immitti poterunt a regente nec permitti nec immixtere nisi iusto iudicio. Tamen nobilem enim creaturam suam deus morti adiici. Et tot tantis afflictionibus affligi innocenter quilibet pmitteret ergo iusto iudicio patitur genus humanum omnia mala ista. Injuste autem ista patitur si ista non meruit. Non autem meruit ista mala in nascendo ut iam ostendimus. Nascentes enim ista mala secum contrahunt et cum istis necessario nascuntur ergo ea meruit in aliquibus qui vel nati non sunt vel non tales nati. Si enim tales nati essent necessario peccatum eos prederet propter quod in ista donatione nascerentur. Manifestum ergo alijs vel aliquem peccasse ab istis in numine a peccato. et hoc effectum ut talis id est aialis atque mortalis ex eo posteritas nasceretur. Jam ergo stabiliuimus originale peccatum utroque modo sue acceptationis quia originale peccatum dicitur et est istud peccatum quod fuit meritum et origo totius donationis istius. Et ipsa originalis donatio cum qua omnes nascuntur et certum etiam fecimus in aliquo vel in aliquibus parentum naturam humanam. et peccato originali vitio atque donatione olim fuisse in numine quod si adam et eva vocati fuerint aut alijs nominibus non refert quantum ad finem quem intendimus ut magnus est si nihil in hoc infidelitas scripture crediderit. Manifestum est et illud apostoli. Ro. viij. per ea que diximus et corpus quidem mortuum est propter peccatum. Jam enim inuentum est peccatum propter quod donatio mortis inflicta est et originale vitium contractum exceptis quos privilegio gratie divina bonitas exemit. Si ergo autem

querat quod iusticia dei uno peccato aut duobus tota posteritas in donatione mortis derelicta est. Respondimus in tractatu de originali peccato. Et ad hoc ipsum respondimus quod iusto dei iudicio peccantes ipsi in natura sua corrupti sunt penaliter quod ipsi culpabiliter per peccatum corrumperant. Corruptio autem illa naturali lege generationis transfundi debuit in filios. Et quod fuerat pena merita et inflicta parentibus esset in filiis per legem generationis transfusa corruptio quemadmodum si merito peccati alicuius lepra inflicta esset eidem et transfunderetur per legem generationis in filios. In patre quidem esset pena merita et inflicta lepra et homini. In filiis autem esset quod si natura non autem peccati pena non enim est in filiis pro peccato inflicta.

Ostendit hec quod medicina curandum fuit per originale peccatum quod et vulnus fuit in peccatis et egritudo in posteris contrahentibus quia satisfactio emendandum. Quia reuera transgressio fuit legi posite et alieni iuris inuasio quo sacrificio expiandum seu reprobiciandum. quod reuera peccatum fuit et offensa in deum quod laqueo deluendum quia et contaminatio fuit parentum peccantium. et posterorum nascentium quod peccato redimendum quia proculdubio venditio fuit tam committentium illud parentum quod contrahentium posterorum ingrederentur. Et primum dicamus illud quod contraria contrarijs curantur tam in spiritualibus quam in corporalibus ut vicia virtutibus et effectus virtutum et operibus. Deinde quia par aut maior debet esse satisfactio transgressionis. Et debet eidem esse contraria. Procedamus ergo ex hijs tribus radicibus et dicamus Quia primum peccatum necesse inobedientia fuit et avaricia atque superbia. Qualiter enim verum sit illud quod in. x. ecci dicitur. Invenit omnes peccati superbia. Et illud in. vj. pme ad Thym. Radix omnium malorum cupiditas. Et illud peccatum est dictum vel factum vel concupitum contra legem dei. non nunc probandum suscepimus licet probatio expedita sit. Peccatum enim nihil aliud est quam discretio a rectitudine. Circa idem autem inquit Aristoteles sunt rectitudo et peccatum. nolens indubitanter rectitudinem et peccatum esse contraria. Rectitudo autem est que et debet regularia esse totius vite divine nostre voluntati quam lex eius exprimit. Propter hoc idem est declinare a lege quod declinare a rectitudine divine voluntatis. Et ideo declinare a lege veni.

Cur deus homo.

ma rōe peccare ē Supbire vō iuxta rōnē
verbi ipsius sup ire ē hoc est sup statū sibi
ppetentē z pgruū ire et hoc tūc fit cū acō
missa sibi amministrazione seu in seipō siue
in alijs in eoz dānationē quis pphit vt in
qb? debuit eē seru? dispēlator atz mīster
legerz dñm ppa volūtate amministrare vo
lens qd aliena tñ fuerat dispēlandū. Lu
piditas aut est velle suū facere vel suū ha
bere qd habendū fuerat alienū. Auaricia
vō a ppare sibi q? pmissum fuerat ad di
spensandū. Et ppter hoc cupiditas oīs et
auaricia furtū est spūale. Dñz res aliena
spūaliter p cupiditatē rapit aut pmissa q
p beneplacito pmitteris dispēlanda erat
apropriatur. Quia ergo in oī peccato ista
tria pcurrit. In omni em pto z discrepa
tur a rectitudine diuine volūtātē z alienū
pcurrit. Aut in psum vsurpat z intelli
gimus rem alienāz etiā nosipos vīrēs no
stras mēbra z corpus z oīa alia. Hec em
oīa nobis pmissa sūt ad aduertendū p di
uino beneplacito volūtātē. Et ppter hoc
in quocūq; eoz vsum ppe volūtātē nobis
vendicam? ab amministrazione in dñatiōez
in illo ostendim?. Et qd nobis pmissum
est auare furtineq; nobis appropiamus.
non pōt autem dubitari qn in oī opere
malo in aliquo eoz que enūerauim? p
nra volūtate z cōtra dei volūtātē vtamur

Manifestū ē ergo id in quo erram? et
dicam? qz manifestū est ex hīs que dixi
mus qm peccatū primoz hoīm qui pecca
uerūt necessario fuit supbia auaricia z in
obediētia. Ex radicib? aut positis supbia
curanda fuit p hūilitatē. Auaricia p largi
tatem z inobediētia p obediētiāz.

De medicina contra lapsum.

Accipiam? ergo z psequimur vnū
quodq; istoz p se z dicam?. qz su
pbia illa fuit ab oīmōda fuitute
in oīmōdā dñationē Qui em oīmōde ser
uus erat se gessit dñm vel sui ab alicui? eo
rum q sibi cōmissa erāt administrandum
p diuine beneplacito volūtātē vtēdo ei?
beneplacito ppe. Certū autē est q ista su
pbio hz hūilitatē eqlem atz contrariā q
descensio ab dñatione oīmōda in illam
oīmōdāz fuitute oīmōde reuera se gessit
dñm pimus ille peccator. dū in nullo man
dato dei dñantis obediuit. Dū pparz vo
luntatē tūc in oībus adimpleuit. ergo su
pbio ista q fuit oīmōde dñationis vsur
patio ab oīmōda fuitute emendāda fuit

per hūilitatē que ēēt oīmōda dñatio
ne oīmōde fuitutē assumptio. Hoc autē
fuit in deo nre hūianitatē assumptio. So
lus autē deus in alto ē oīmōde dñatio
nis. z nos i infimo oīmōde fuitutē. Des
censio ergo a suo alto ad nrm infimū de
scensio fuit z hūiliatio quā requirebat pme
hūiane supbiōis emendatio. Est em ei eq
lis qz fm eodē terminos. Ascēsus enim z
descēsus fm eodē terminos necessari
sunt eqles. Est z cōtraria qz generalit mo
tus ad cōtraria contrarij sūt. Amp. oīm
ōde fuitutē abiectio z oīmōde fuitu
tis assumptio seu susceptio cōtrarie sunt
eqles ergo cū altera fuit peccatū pmi pec
cant? hominis necessario fuit emendanda
per alterā ergo necesse fuit aliqūc assume
re oīmōdā fuitutē vt peccatū illud emē
daretur. Non potuit aut illā assumere ni
si q ex pers ei? erat penitus. Sol? aut dñs
immunis erat ab oīmōda fuitute. Dis
nanq; creatura oīmōde fuituti eius et
erat abnoxia et subiecta. Amp. oīm
ōde dñationis vsurpatio furtaz cōtra
riam habebat z eqlem oīmōde dñatio
nis spontaneā exinanitiōz seu depositiōz
Nec aliud potest ei inueniri eqle atz con
trariū ergo necessario emendanda fuit illa
vsurpatio per illā z hoc nihil aliud fuit q
qd legitur ad philipp. Et semetipm exina
niuit formā serui accipiens. Et id qd legitur
xxij. luce. Ego aut in medio vestrū sū sicut
qui ministrat. Et mathei. xx. fili? hominis
non venit ministrari s; ministrare. Si qs
autem dixerit quia vsurpate dñationē
nis depositio z reditus ad infimū sue ser
uitutis debeat eē emendatio huius vsur
pationis errat indubitatē quia hoc non
est nisi restitutio ipsius ablati. Dum seipm
qz male vsurpauerat sibi dō restituit. S;
vsurpationis adhuc iniuriā z cōtumeliā
non emendat. Manifestū enim est qz
aliud est iniuriā que domino irrogat in
vsurpatioe rei sue. Aliud res ipā que ausi
fertur z damniū quod irrogat. Peccator
ergo quicūq; in redēdo ad statum pri
stinū seipm vūq; deo restituit. Sed apo
stasie iniuriā quā dō recedēdo intulit fuit
tutisq; sue iacturā quā deo tpe peccati fecit
eoipō qz redit nullatenus emendauit. Et
hoc inde palam est quia se totū debebat
deo. Debebat insuper z emendāz iniurie
duorū ergo factus ē debitor et ppter hoc
solute altero tantummodo pro reliquo ma

net obligatus. Manifestū est ergo qd
pmi parentes restitutione sue pristine serui
tutis et administrationis iniuriam apostasse
nullatenus deo poterāt emendare. Sed
neq; etiā si magis serui ut ita loquar. ma-
gisq; subditi redirent qd impossibile erat
ut tantus p humilitate descenderet infra
se. q̄ntum per supbiam ascenderat supra
se. hec aut erat sola et condigna satisfactio
ut quantū illi ascenderat supra se. tantus
aliquis descenderet infra se. hoc aut solus
deus poterat ut dixim⁹. Et ppter hoc so-
lus deus in persona p̄pria p̄morum par-
tum supbiaz hūiliatione sua potuit emē-
dare. Nihil enim erat tantū infra p̄mos
parētes aut eis inferi⁹ quantū deus erat
illis superior. Solus ergo deus potuit tm̄
descendere infra humiliado se q̄ntū adam
ascēdit. Ascendit supra se supbe eleuado
se. Amp. si p̄cesserint nobis infideles
qd scriptura dicit in. iij. Genes. quia ex
illa suggestioe et p̄missione serpentina eris-
tis sicut oī scītes bonum et malū pecca-
uerunt. Deitatu altitudinē ambiētes erit
p̄batio lucidior qd em̄ in altitudinē deita-
tis se extulerūt per superbiam. Recte fuit
vremendatio huiusmōdi eleuationis eēt
depressio ab alto deitatis ut ita sibi inuicē
optaret t̄asgressio et satisfactio. Ut quia
illi ad humilitate hūanitatis in altitudi-
nē deitatis supbitendo se extulerāt emē-
dationi ab illa altitudine deitatis ad hūili-
tatem hūanitatis descenderet.

De auaricia ade.

Unc vero circa auariciā et largita-
tem diuicias et paupertates nego-
ciabuntur ostēdentes peccatū p̄i-
morum parentū non nisi satisfactioe quā ex-
presimus q̄ntum erat de eius qualitate et
magnitudine emēdari potuisse. hoc aut
dicimus quia nouim⁹ deo de sue potesta-
tis immensitate alium modū fuisse possi-
bilem. Sed peccati modū et magnitudi-
nem hunc modū requirere satisfactionis
dicim⁹. Si ergo peccatū illud fuit auaricia
necessariū fuit et positus radicibus ut lar-
gitate contraria curaret. Contraria enim
sunt auaricia et largitas. Restat ergo in-
ter eas ut queratur equalitas. Necesse er-
go fuit ut q̄nta erat auaricie rapina tāta
esset largitio largitatis. quia ergo rapina
fuit deitatis. hanc em̄ p̄mi homines am-
buerunt ut ponitur. Necesse fuit ut fieret
et largitio illius ecōtrario ut quam auari-

fuerant in rapiendo spūaliter seu cupien-
do alienū perditionis p̄mi tā largus esset
in largiendo p̄prium regator. et ideo q̄n-
tum fuit qd rapuerunt tantū oportuit eē
quod ipse donaret et hoc erat deitas s; qd
habet ex sc̄ptura. Amp. oimode pau-
per fieri diues illo peccato p̄cupiuit ergo
ecōtrario ut medicina r̄nder; ex eā et p̄nario
necesse fuit ut oimode diues oimodo paup
efficeret. Dico aut paup p̄m⁹ hō erat q
omnino nihil habebat suū omnimodo
diues Deus qui totū habebat suū in om-
nimode aut pauperev̄suptio oimodaz
diuiciaru contrariū habuit et egle in om-
nimodo diuite et appetitū oimode pau-
pertatis. Amp. cū esset p̄mus homo
omnimodo paup id est omnino nihil ha-
bens per auaricia factus ē omnimode di-
ues. modo habens in hoc quidē facto nō
iure sed iniuria ergo oportuit ut oīs iure
habens omnimode paup et non habens
efficeretur. Et ut planius faciam⁹ qd dixi-
mus omnimoda omnino alienoz vsur-
patio p omnimodā suoz omnimode lar-
gitiōem emendāda fuit. Nulla aut crea-
tura habuit aliqd omnimode suū p̄ter
peccatū. Et ppter hoc omnimodā omni-
no suoz largitiōem solus creator efficare
potuit. Sicut ergo adā p̄furtus et rapinā
fact⁹ ē quasi diues cū nihil haberet. Sic
oportuit ut deus fieret q̄si pauper cū oīa
haberet. Et hoc videt p̄dixisse Salomon
puerb. xij. Est quasi diues cū nihil habe-
at et ē quasi pauper cū in multis diuicijs
Sic ap̄ls cum in. viij. sc̄de chorinti. exp̄se
dicit. hoc scit inqt gratiam dñi nr̄i ihesu
xp̄i qd ppter nos egen⁹ factus ē cum eēt
diues. Nō p̄t dubitari qm̄ rapinā diuiciaz
assumptioe paupertatē et largitiōe eaz emē-
danda sit. h; ei vtrunq; p̄riū in deo ut oī
dim⁹. Item oimoda sui et suoz vsurpatio
fuit p̄cū p̄mi parētis peccatis. q se toto et
suis p̄p̄a voluntate vsus ē cōtra imperiū
dei illū iure plenissimo possidētis. Et hec
vsurpatio nō habuit contrariū adeq̄tum
nisi oimoda sui ip̄i largitiōem. Oimode
em̄ et iure plenissimo posses⁹ factus ē oī-
modo possesior legitime possessor abla-
tus ergo optuit ut dñatissim⁹ possesior fie-
ret oimode posses⁹ et ius oīno nō habēt
collat⁹. Et hoc ē qd dicit ysa. ix. Paruul⁹
natus ē nobis filius datus ē nobis. Et il-
lud redemptionē misit p̄p̄o suo. Attende
cōtrarietates eoz possidere et possidendi

Cur deus homo.

aufferre ius omimodū. et omimodā iniuriā avariciā et largitatē. Et videbis perspicue quod alter fuit sicut transgressio et alter sicut emenda. Paratque contraria nec alibi potuit illa transgressio ad contrarietatem adequatā inuenire. Et propter hoc neque medicina neque emendatio potuit aliunde haberi.

Unc autem persequendum erit nobis

tertium scilicet inobedientia que necessaria primo peccatum fuit. Dicimus ergo

quod inobedientia eius quod omimodo tenebat obedire que non habuit contrarium sibi adequatum nisi obedientia eius quod nullomodo tenebat obedire. Esse enim non habet contrarium nisi inobedientiam. Nec illa habet istam complexione que contrarietatem efficiat. Sicut in libro Theophrasti apud aristotelem didicisti. Non potuit ergo inobedientia eius qui omnino tenebat obedire per aliam emendari quod per obedientiam eius quod nullomodo tenebat obedire. Hic autem erat solus deus

Amplius inobedientia illa fuit per obedientiam emendanda. Sicut appet ex radicibus quod ab initio posuimus. quia ergo nulla obedientia inueniri poterat nisi in aliqua creatura aut in ipso creatore necessario per obedientiam ipsius creatoris. Non autem per obedientiam alicuius ex creatoris quod inde est manifestum. Quia quicquid creatura ex toto posse suo et viribus et per seipsam et per seipsam obedire tenebatur actori suo iure creationis et conservationis sue. Ergo quantumcumque obediret etiam si totum posse in obediendo creatori suo expenderet non exolveret nisi propter debitum. Debitum inquit quod tenebat ratione propter creationis non solveret ergo debitum propter inobedientie sue transgressionis. Sed neque propter transgressio per obedientiam suam quantumcumque poterat inobedientie sue debitum exolvere. Quantumcumque ei obedientiam deo impenderet ad illam etiam sine obedientie sue debite tenebat. ergo alio debite tenebat ad illam. Illud ergo debitum in eius exhibitione non aliud solueret. Quod autem quelibet creatura ad omimodam obedientiam teneat. et per se ipsum debito innata absque ulla contractione debiti super additione. Inde manifestum est. quod nulli ex creaturis licet naturaliter divinis legibus aut regulis in aliquo contraire. Ad hoc igitur redit ratio nostra quod per nullius creature obedientiam emendari potuit illa prima peccantium hominum inobedi-

entia. quia ergo per obedientiam necessario emendanda fuit per obedientiam creatoris ex necessitate emendanda fuit. Necesse ergo fuit creatori fieri obedientem non solum obedientiam que illam obedientiam. Etiam tanquam satisfactio condigna equaret. Sed etiam quod illam tanquam morbum medicina saluaret. nisi esset medicina morbum iterum sanitas fieri poterit puenire. Et ideo necesse fuit ut maior esset obedientia redeptoris quam precesserit inobedientia perditionis. Quia non solum debet esse emenda illius et satisfactio. Sed etiam am medicina. Nec autem omnia que ad hoc permissis rationibus destruximus paucis verbis comprehendit apostolus. item ad philippum. Semetipsum exinanivit formam servi accipiens. Amplius esse sub lege et esse liberum a lege sunt contraria. etiam quod sub lege esse fieri legem. hoc est liberum se gerere a lege et fieri legem subditumque legi se gerere scilicet contraria. quod si universali addiderimus erunt contraria adequata quod est verum dicam. hinc quod est omnino subditum legi omnino se liberum gerere non erit aliud contrarium adequatum nisi omnino liberum lege omnino se ei subdere. ergo aliud non potest esse satisfactio aut medicina illius. Quod ergo patet de quo intendimus fuit quod eo omnino subditum legi omnino liberum se gessit. Necesse fuit ut satisfactio eius et medicina talis esset qua omnino libera lege subditum omnino se gereret. nullas autem talis erat excepto creatore creatoris ergo oportuit fieri omnino subditum. Quis enim creatura sub legibus est creator. Factus est igitur creator sub lege sic ut apostolus in. iij. Gal. At ubi venit plenitudo temporis misit. d. filium suum factum ex muliere factum sub lege. Amplius nulla creatura potuit de proprio solvere debitum peccati illius quod si etiam prece damus aliquam creaturam habere proprium. tamen non habet illud nisi commissum ut potius alienum est. quicquid habet et totum habet ab alio. et ideo totum et pro toto tenet. Quod autem alienum debet ei a quo habet ergo omnis creatura et se deus et deus quod habet. Sed nullis rei solutione potuit solui nisi debitum quo illa debet. ubi gratia. Cuiusque pecunie solutione non soluit nisi debitum quod illa debet. si tamen ipsa debetur. Si ergo seipsam sine alio quod dicitur quod ex eis que habebat quecumque creatura solveret non solvebat nisi debitum quo seipsam debebat. Nulla ergo creatura solvere potuit debitum propter transgressionis sue seipsam solveret sine alio. Unde ex eis que habebat et hoc est quia ex

vnus rei solutiōe nō potuit solui nisi de-
bitum q̄ illa debebat vt dixim⁹. Amp.
necesse fuit deū misereri generi hūano sal-
ua iusticia et iuste agere cū eodē salua mi-
sericōdia nihil em̄ obistere potuit iusticie
diuine que min⁹ meritā penam infligeret
generi hūano aut inflicta dānatiōe relin-
queret nisi miscōia. Similr et nihil obiste-
re potuit diuine miscōie quo min⁹ aut mi-
serie hūani generis occurreret aut eā rele-
uaret atq; leniret nisi iusticia. q; ergo i hoc
vno et ex toto salua erat vtrq; vt generi
hūano non haberi vnde satisfaceret. Nō
dico p̄ illo pctō tantū. Sed etiam p̄ quo
vtrq; sic ostendimus daretur. Unde satisfi-
ceret condigne et sufficēter. Per viā enim
istā obtinebat ius suū iusticia plenissime
que pro quocūq; peccato vel ampli⁹ pe-
tere poterat. Similr miscōia absq; vlla di-
minutiōe suū explebat officiū. Si p̄ be-
nificiū suū genus humanū liberaret a
miseria. Hec est em̄ intentiō miscōie libera-
re ab inflicta miseria. Et hoc erat intentiō
iusticie satisfactiōis condignā expetere de
culpa. Dandū ergo fuit hūano generi per
dei miscōiam tantū. Ac tale beneficiū quo
iusticie diuine satisfaceret de culpa condi-
gne. Sic em̄ et obtinebat iusticia dei satis-
factionē condignā. Hoc autē beneficiū vt
ostendim⁹ non potuit eē a pura creatura
quia nulla pura creatura potuit exolve-
re debitū nisi quo ip̄a debebat id ē vt di-
xim⁹. Illō ergo beneficiū necessario fuit
ipse creator. et i eo sicut dicit psal. Miscōia
et veritas obuiauerūt iusticia et pax oscu-
late sunt. Illō beneficiū via fuit in q̄ necē-
ria cōuenert. et qd̄ eas velut ad pacē oscu-
lum sociauit. Dū enī altera p̄ viā exigen-
tie condigne satisfactiōis. Altera autē p̄ vi-
am om̄ino de remissiōis incederet obuiā
Alterā alteri nūq; venisset. nisi altitudo
diuini consilij ambos in vno illo benefi-
cio velut pacis osculo qd̄ eas in se iunge-
ret sociasset eas. Itaq; beneficiū illud in
seipso ita coniunxit. Dū vtrq; qd̄ regrebat ex
hibuit. Et beneficiū illud vt dixim⁹ nō po-
tuit eē pura creatura. S; ip̄e deus media-
torē se interposuit nō solū inter se hoies.
S; inter suā miscōiaz et veritatē. Per ip̄m
ei vtrq; satisfactū est et in eo vtrq; ob-
tinuit qd̄ volebat. Amp. genus hūa-
num de lacu miserie et de luto fecit trāsfe-
rendū erat in regionē beatitudinis. Sed
non erat via q̄ illuc trāsferri poss; nisi spes

illuc daret pueniēdi. Spes autē pueniēdi
non nisi diuino adiutorio et gratia fuit er-
go i eo erat et desiderij illamandū hūmōi
et spes ita fulciēda. Quia ergo amor amo-
re cōuenienti⁹ accēditur sicut ignis igne.
Decuit autē sapiētissimū vnūq; qd̄
faciebat mō cōuenienti⁹ facere. Decuit
ergo illū amorē nostrum amore suo accē-
dere. Nullo autē modo cōuenienti⁹ ignis
q̄ igne accendit nec corporalis nec spūalis
vt ē amor. Amp. non eēt dignus ama-
ri si ip̄e nō amaret. et p̄ditio quodāmodo
est non amare amātes se. Sed amore pie-
ueniri liberalitatē ē non em̄ patit liberali-
tas subiectū suū prius amari ab aliquo.
aliq; in q̄ nato q̄ ip̄a amet eundem. Nō
ergo ad deū nec modo erat via nisi per
dilectiōes ip̄ius. Ad dilectionē autē ip̄ius
nō erat via vlla recta atq; cōuenienti⁹: ni-
si correlatiua dilectio eius ad nos. S; ne-
q; illa via erat ad nrām dilectiōes in ip̄m
nisi p̄ sui p̄bationē. Dilectio em̄ non aliā
dilectionē excitat q̄ per sui ostensionē seu
p̄batiōis. necesse ergo fuit vt dilectiōis suā
in nobis ostēderet. nō decuit autē illū vt
nisi infallibili. et vsq; quāq; indubitatiōe
p̄batione oportuit ergo vt et signū sue di-
lectionis ad nos eēt infallibile. et argumē-
tum irrefragibile. Non est autē rep̄ire nisi
vnū tale signū amoris et hoc ē malorū amī-
ci p̄fecta cōiunctio p̄ hāc ergo optuit de-
p̄bare ad nos suā dilectiōis. q; ergo non
erat via nrē reductiōis ad deū nisi per no-
strū amorē in ip̄m nec ad nrām amorē via
recta nisi per p̄batiōis sui amoris ad nos.
Nec erat irrefragibilis p̄batio dilectiōis
nisi perfecta malorū nrōrū cōiunctio. Accē-
ergo fuit deū gen⁹ hūanū ad se reducere
volentē dilectiōis suā in gen⁹ hūanū p̄fecta
malorū eius assumptiōe ostēdere. Amp.
nihil a deo innatū ē suadere alienū amo-
rem vt mox p̄ alio. hec ē radix indubita-
ta q̄ oēs hoies naturalr vocent ad p̄-
batiōis dilectiōis. Vnū et vnusq;q; volēs
p̄bare dilectiōis alteri⁹ in se dōt p̄ me mo-
rere ille si oporteret. Ista igr radice p̄ba-
tionis si necesse fuit vnū sapiētissime dispu-
tantē deū. Itē minus diligere et plus dili-
gi maiorē dilectiōis exigere. et minorē im-
pendere iniquitatē ē. Sicut in alijs donis et
beneficijs se habz. Maiora em̄ ab amico
requirere quē quis velit si possit impēde-
re iniquitatis est vere amicicie lesio quā er-
go diligi vult deus vsq; ad mortē et nō

Cur deus homo.

his debuit hoc. et tantā dilectionē ostende-
re non solum ergo usque ad extremi mali quod
est mors omnium diuina dilectio extendit in ami-
cos vix etiam usque ad inimicos. Amplius.
amicicia equiparantia est in predicamento re-
lationis equiparat enim et adequat ami-
cos. Eodem ergo iure eadem legem debet al-
ter in alterum igitur quicquid debet alteri alter
ratione amicitie debet et reliqui illi. Si igitur
ratione amicitie deus generis humani deo ut
moreas pro illo debet eodem iure hoc ipsum
deus eidei. Amplius. aut potuit diligere
deus genus humanum usque ad mortem susci-
pienda pro eo aut non potuit. Si potuit er-
go tantum dilexit ab eterno quoniam dilectio non
recipit in se aut magis aut minus ab eterno.
ergo dilexit deus genus humanum usque ad
suscipienda mortem pro eo. Si autem non po-
tuit est ergo minus amicus generis humani
quam generis humani ipsius. que liberalitas et
ei iniquitas longe est ab eo. Si autem volue-
rit tergiversari quod per hoc quod amare egre-
te dicit de deo et de nobis. De illo enim di-
citur essentialiter. de nobis autem secundum accidens.
et participatione. nec sic effugiet. quod enim non
habet in effectu deus. erga amicos suos. necesse
est ut habeat in effectu et quod essentialiter
amare dicitur. Non prohibet autem vel minuit
dilectionis effectum. Sed potius adauget in
corporaliter. Sicut enim ex bonitate eius et es-
sentiali maior beneficiorum profuit multitu-
do et copiosior in omnes creaturas eo ipse.
quod est essentialis. Sic ex amore eius essentiali
eo ipso quod essentialis est maior necesse est quod
reducat multitudinem donorum in amicos. Essen-
tialitas enim copiositate auget in sorte. Et ideo
necesse est ut augeat. aial augeat et fluxus.
Quod enim essentialiter calidum est maiores habet
fluxus caloris in alia ergo quod essentialiter
amans est copiosiores habet redundantias
amoris id est beneficia et dona in amicos.
Si enim essentialiter amat necessario et fons-
taliter. Et propter hoc et in se copiosissimum
homo amor et in amicos redundatissimum.
Sic ergo in extremo et supremo est copiositas
in se. Sic et influxit necesse est ut pueniat ad
maximum maximum aut fluxus amoris est id est
maximum opus eius maximum vix benefi-
cium susceptio mortis pro amico. Sic legis pro
mi. petri. ii. Maiore hac dilectione et. Sic
ab essentialiter amate necesse est ut sit maximum
fluxus amoris et operatio et hoc est mortis pro
amico susceptio. Ipse ergo essentialitas a-
mor diuini per quam effugere se credebatur ad

uersarius illum maxime prebendit et quod intē-
debam? efficacius concludit. Intendentes
autem perscrutatusque statum humani generis con-
siderantibus. Triplex indigentia in eo inuenit
primo quod enim populus multus. inuincibilis et
peccatorum pollutionibus a nativitate sua obno-
xius pontificali indignus et sacerdotali quo
sanctificare officio. propter delictorum multitu-
dinem innumerabile et magnitudine im-
mensabile. Secundo interpellatore indignus
et aduocato. quod cum eius tanta coram deo per
interpellationem ageret. et ei apud eum veniam
et gratiam impetraret. Tercio tot et tantis of-
fensis est qui per seipsum pacificare deo non
poterat mediatore opus habuit quod partes
ad pacem reduceret mediatioe sua et infus-
tu. Si enim nec modica ecclesiarum esse decebat
absque sacerdote quod ei sufficeret et competere
Sic enim vniuersumque particulari ecclesie indi-
gentia ad sui sacerdotum officium. Sic totius
generis humani ad illius summi sacerdotis
officium ex quo per locum a proportionem sequitur
sicut quod nihil est alicuius ecclesie particularis
seu puentus ad totam totius humani generis
ecclesiam aut indigentia ad indigentiam illius.
Sic ceterorum sacerdotum et sanctitatis nihil se
in copatione sanctitatis aut officii illius ut sit
ille sanctus sanctorum absque ulla copatione san-
ctissimus. Eodem modo et cum totius generis
humani apud deum et coram deo agenda aduo-
canti regrebat sibi pro magnitudine sua.
Sic et copositio et pacificatio tantarum et tot
offensarum mediatore competente. Dico ergo
quod eius sanctitatem necesse fuit esse summam totius
generis humani sacerdotum ut eius sanctitas et
meritis totius generis humani sanctificatio de-
beret. Si ei non deberet ei ex meritis procul
dubio non sufficeret humano generi ipse
re satisfactorum. sufficiens enim sacerdos est qui
est sufficiens ex meritis. Impossibile autem fuit ut
pura creatura ea haberet meritorum sufficiens
ut ei deberet ex dei iusticia totius generis
humani sanctificatio. Et hoc est quod quicquid est
sanctitas siue virtutis seu operum aliena erat
ab illa. et ei a qua accepta erat totaliter debe-
bat. Ratione alienorum nihil ei de iusticia de-
beri poterat. neque enim laus alicui per factis
alienis aut operibus deberi potest ergo multo
fortius neque remuneratio. non enim in vanum
dictum est laudate dominum in sanctis eius.
Amplius. quoniam cum homo sacerdos ob-
sega vel opera sanctitatis postulat omnia illa
non essent nisi dona gratissima. Sicut di-
citur quid in ultimo primi paralipomenon. Ecce in-

quit domine que tua sunt tibi obtulim?
 ⁊ que de manu tua accepim? dedimus ti
 bi. Et ysa. xxy. opa nostra oia parat? es
 in nobis dñe ⁊ ad phil. ij. Deus qui opa
 tur in nobis velle ⁊ pficere pro bona vo
 luntate. Quid aliud in seruiēdo vel in of
 ferendo deo faceret nisi q̄ eius erat eidez
 faceret redditio aut suoz apud eum cui
 sunt ne dicam tāti meriti. Sed nulli? etiā
 meriti de iusticia eē debuit sicut supra me
 morauim⁹. Amp. omniū obsequioz
 suoz quantacūq; essent debitor: eēt sacer
 dos hmoi ex commissio ergo impēdendo
 illa se tantū absolueret. nihil aut nouum
 apd deū alicui alij impetraret. Amp.
 curramus p singulas vtutes certū est q̄
 obsequiū qd deberet sacerdos hmoi do
 to posse ⁊ virib⁹ et dilectiōe vtrāq; per
 leenam ⁊ p se legem exigebatur. ⁊ vtra
 q; ab eo requirebat. Et adhuc modum
 le habet de alijs virtutibus. Cum ergo
 omnium virtutū officia obsequia per se
 metipm sacerdos hui⁹ teneret. Ma
 nifestū est q̄ non sufficeret eius opera q̄
 lia cūq; essent. nisi pps debitis exoluen
 dis remānerent ergo adhuc oēs alij obli
 gati eodemodo. Manifestū est q̄ sa
 crificiū quid alias debuit erat generis hu
 mani. Satisfactiōz impetrare non pote
 rat de iure et merito sic per pecuniā alias
 debita non potest fm debiti solui. Cū er
 go omnis pura creatura et se totaz et sua
 omnia deberet tanq; aliena et sibi comis
 sa nulla sui vel suoz oblatiōe aliquid im
 petrare debebat ex merito apud deū nisi
 forte aut deus se obligasset ex pacto et se
 remuneraret debitoz sibi solutiōz aut de
 munificia sua remunerare vellet supra de
 bitum hmoi. Hoc aut miscōia iusticia. q̄
 non est nisi quedā solutio debitoz. Ex sa
 crificiō ergo nō debito alias ⁊ sanctitate
 alias non debita. Sed adhuc specialiter
 assumptus et acceptus. Impetrare opor
 tuit apud deū generi humano grām san
 ctificationis. Nulla creatura pura habere
 potuit alias non debita q̄ntum ad satis
 factionē humani generis sanctitatez qm̄
 omis pure creature sanctitas p semetipaz
 debita erat deo oēq; pure creature sacrifi
 cium. Necesse ergo fuit vt ⁊ ista sanctitas
 et illud sacrificiū a non pura creatura su
 sciperet seu assumeret. Necesse ergo fuit
 summū sacerdotē humani generis nō pu
 ram creaturā esse. Et ppter hoc creatores

qui suscepto sanctitate sanctificatōz hūa
 no generi impetraret. Amp. si vnaque
 q; creatura a deo onerata erat pps debi
 tis et toti⁹ etiā sue posteritatis obsequiis
 sufficebat alioz portandis oneribus. Et si
 diligenter attēderem⁹ nihil potest aliqua
 creatura portare pter ipa onera mādato
 ris que de⁹ illi imposuit. Nulla enim est
 creatura que nō legib⁹ et creatoris regu
 lis subiecta sit. ⁊ a deo occupata vt nihil
 habeat spaciū ad aliū faciendū cum ipaz
 ociositate puniat dñs. Alii ergo pure cre
 ature totius hūani generis onus nisi stul
 te et inutiliter imponi potuit. qm̄ si confi
 derauerim⁹ abyssos pctōz totius hūani
 generis non vnā abyssum. Sed q; hoies
 ferrz necesse fuit abyssos. vt sacrificiū quo
 iste immēsurabiles abyssi expiāde erat nū
 esset deo placitū ⁊ acceptum. Et amplius
 quā tota illa peccatoz immēsitās displice
 bat. Tertiū sanctitas cui totus hūani ge
 neris sanctificatio ex merito debebat aut
 maior: eē obuit aut saltē eq̄lis omniū pec
 catoz eius immēsitati et totius hūani ge
 neris in vnū collectē sanctitati. De iure ei
 nō debet pro quāto cūq; obsequio nisi
 eq̄le vel minus. Maiorē ergo oportuit eē
 sanctitatē sacerdotis hmoi q̄ esset totius
 hūani generis sanctitas ⁊ q̄ eēt omniū pec
 catoz eiusdē immēsitās. Ex quo appet q̄
 oporteret sacrificiū illud maius bonū eē
 q̄ esset malū totius generis hūani pditio
 Et insup maius bonū esse vel eq̄lez ei bo
 no q̄ totius hūani generis sanctificatio.
 Appet ergo nō potuisse purā creaturā eē
 vel ipm offerētez vel sacerdotē. Amp.
 summū sacrificiū totius humani generis
 ergo si purus homo fuit optuit vt nō so
 lum sibi ad placendū deo ppa bona suf
 ficerent. Sed etiā vt de suphabundantia
 sua toti hūano generi remissionē omniū
 peccatoz ⁊ gratiā sanctificatiōis impetra
 re sufficeret. Apparet ergo q̄nta esse debe
 bat in ea ppa sufficientia. De qua tā am
 pla sup esset largitio q̄ toti generi hūano
 ad remissionē omniū peccatoz et ad sanc
 tificatiōz impetratiū sufficeret. Eodemō ⁊
 de aduocato in cā totius hūani generis
 ingrendū erit. q̄ em̄ per intpellatiōz agē
 da erat cā hmoi. necē fuit vt aduocatus q̄
 interpellate causa ista totius hūani gene
 ris agēda erat. tāta gratia apud deū tan
 taq; iusticia in se pditus eēt. vt eius inter
 pellatiōz et p̄cibus cause istius expeditio

Cur deus homo.

tantāq; iusticiā tāq; dō acceptā vt merito illius sup tot z tantū offensis de? merito placaret. Et insup sanctitatē gratiā toti generi humano. Deinde futura gloriā debz tribuere. Et q; p̄tina erat offensaz incur sio p̄petua peccatorū pollutio. necesse erat vt phēnis eēt aduocati h̄mōi aduocatio z sacerdotū sanctificatio. phēnis em̄ cau se ventilatio p̄petuū regit aduocati p̄ociniū. z cōtinua pollutio p̄tinuū sacerdotis sanctificant. officiū p̄petue ergo necesse fuit aduocati istū z sacerdotē corā deo stare siue assistere. Si vn? ergo sacerdos totius h̄iani generis z aduocatus fact? est sacerdos in eternū z aduocat? phēnis. Et hoc ē dicere sicut legif. vi. ad hebre Sp̄ vitūes ad interpellā dum p nobis. Sacerdotale ergo officiū sacerdotū monialius z p̄pter sanctitatē insufficiēt. z p̄pter vitelipius incōstantiā corruptionē et interruptionē toti generi h̄iano sufficere non poterat. Eodemodo nec interpellatio ad tate p̄ociniū. Ut ergo colligam? hec oīa dicim? qā culpā immensitas z innūerabilitas immēstatē exigit i aduocato iusticie z gratie. z immēstas pollutionū immensitatē sanctitatē in p̄ontifice z infinitas in vtroq; malo. Infinitatē requirebat in vtroq; bono sibi opposito. Similr perbenitas z p̄tinuitas vtriusq; mali perbenitatem z p̄tinuitatē exigebat remediātis boni. Aduocatū igr debuit habere gen? humanū apud deū z perbenis z p̄tinui p̄ociniū pontificē sempiterni sacerdotij. z qui eēt in vtroq; officio infiniti multi ap̄ deū erat em̄ malorū pro quibus remediādij inspiciedus erat infinitas. Sufficere enim illū oportuit non solū malis que vel fuerit vel sunt vel erūt remediādis vel abolēdis. Sed etiā omnib? que eē poterāt. Illa aut sunt infinita tā multitudinē q̄ magnitudinē. oportuit ergo vt eius gratia z sanctitas eēt infinita delere nō sufficerēt. Oportuit etiā vt eius sanctitas. z gratia a p̄p̄is onerib? z debitis eēt omimod? de libera alias que p se nulli? debiti onerib? aliorum p tantū debitis soluēdis. negocijsq; expediēdis apud deū eēt posita. z ad istō mynisteriū totaliter assumpta que oīa in creatura pura eē non potuisse intelligētib? ex dictis clariūse satis debz q; vero pacificatio generis h̄iani ad deū ad quē per seipm accedere nō valebat mediator rem regrebat manifestū est mediator? nō

cōmunicare debuit cū vtroq; extremo. Si dō medius interuenire debuit. Sed em̄ ab altera pte eē solūmodo alteri merito suspectus eē potuisset. z causaz sue p̄p̄is agere visus esset vt eēt om̄ino. ergo ver? medius z mediator insuspectus z vireq; parti indubitate fidei atq; fiducie. Sicut dicit deus p̄ fiducialiter agā meo op̄uit vt vtrāq; naturā in se cōiungeret qd in oī reperitur. Et hec quidē ratio moralis est cuius rememoratiōz inferi? faciemus.

Am̄. hereditas onerata nō deuoluitur ad heredē nisi cū onere suo. Cur ergo dictū erat filio dabo tergētes hereditates tuas. Et ysa. xlix. Dedi te in sedus p̄p̄i mei vt possideres hereditates dissipatas. Et ad hebre. p̄mo quē constituit heredē vnū uersorū ergo ad vnigenitū dei patris ad quē p̄tinebat hereditas totius h̄iani generis z ad eundē p̄tinebat z onus. Sed onus erat debitū quo se ad totā posteritatem obligauerat adā. Et hoc erat debitum obediētie quo p cōmissio malo z aliis obedire tenebat ergo illud debitū incūbebat heredi generi h̄iani scilicet filio dei. Amplius. ad ipsum vnigenitum dei patris pertinebat recuperare male distacta z alternaa. De hereditate sua et redimere etiā obligata qm̄ non est qui redimat alius. Quia ergo merito volebat ex hereditari merito voluit z velle debuit redimere adā qui p̄cto peccati seipm vendidit et oēm posteritatem suā z hoc vire eo cuius est arbor ei? est z fructus. Lū ergo tota posteritas ade fructus eius eē velut arboris eo vendito tota posteritas eius vendita ē. Et p̄pter hoc ab ipō herede tota posteritas p̄p̄etū peccato erat redimēda. Sed nulla creatura pura potuit eē p̄cium totius h̄iani generis. p̄p̄etū enim oportet equare rē que eo emis si iustū p̄cium est. ergo necesse fuit vt seipm daret. Am̄. quia suspēdiū pena latronū ē fures aut et latroni fuerunt p̄mi p̄ctores vt iam ostēdim?. Reos ergo suspēdio se fecerunt q̄ pena z si iuste eis infligeret. nō non absq; p̄ iudicio z detrimento oīi sui. Detrimentū at donū ē seruorū oīi amissio. Amittebat aut h̄mōi seruos dei filius p suspēdiū eorū z sum culpa sua. ergo z si suspēdēdi erant suo merito p̄p̄o. tamen non erat dei filius afficiēdus dano vt salua ergo eēt om̄ino illesa iusticia necario p aliū vel ab alio q̄ ab eo soluēda fuit

homo pena. Nos autem intelligimus hoc su-
spendii infernale vel eternale. De tpale
enim certum est quod non est pena condigna
peccato et nos illud certum alibi faciemus in ca-
pitulo scilicet de eternitate penarum futurarum. Et vi-
detur iusta compensatio pro adeptione contra-
riorum complexorum ut mors eterna eius qui
tpalis erat morte tpalis eius quod eternum erat
redimeret. Summa ergo huius rationis est quod
non sine iniuria heredis filii dei de peccatis
peccatoribus iusticia fieret. necessario inven-
nit redemptio que illos a morte redimeret
eterna. Sed mors eterna morte eternam redem-
ptionem habere non potuit quia mors illa et
na que est alterius redemptio. si par esset. esset
inutilis cum par donum asserret domino si
minor esset insufficiens. si maior esset donum si-
mum non potuit ergo mors eterna redemptio
esse morte eterne propter parentum peccatum
Necesse ergo est ut sit eterne persone mors
tpalis ut eternitate dignitateque persone mors
temporalis. quam mors eterna persone tpalis
Et si quis dixerit quod primi peccatores non po-
tuerunt se videre cum non essent sui iuris nec
mandatum haberent ad hoc. ymo prohibito
ne istud facerent acceperant et maxima et in-
iudicium domini sui de se nihil facere po-
terant quod ratum esse deberet. Recte dicit et
nos nihil aliud querimus nisi ut saluum esset
ius domini. Non autem poterat esse saluum ius eius
nisi per redemptionem. quia nisi a morte eriperetur
eterna possessionis iactura ac fuit
tutis eorum incurreret dominus. Si autem fures
non suspenderet. iactura propter iusticie in-
curreret ergo ut utrumque servaret scilicet et ius
suum in fuis et iusticia in se. Necesse fuit ut
redemptionem pro eis daret. mors vero redem-
ptionem non habet nisi morte hoc certum est quia
nullum precium est compabile vite. Sicut
dicit veritas in evangelio Mathei. xvi. et
Marc. viii. quam dabit homo pro mutatione
pro anima sua. et hoc est quod querimus quia
liter necesse fuit ut furis tpalis eternum sus-
spendium innocentis eterni redimeret tpale
suspensum. Amp. iusticia et misericordia
et omnes virtutes necesse est esse in ultimo et summo
et ultimo ultra quod si sit cogitare misericor-
diam. Sed secundum magnitudinem ipsius. sit et
misericordia illius cum ipso est. Sicut legi-
tur ecci. ii. quia proportionalia sunt habitus
et opera eorum ubi circumstantie opera non im-
pediunt. Necesse est opera misericordia ut
suo fonti respondeat pervenire ad supremum
et ultimum ultra quod non sit cogitare opus mi-

sericordie. Similiter et de iusticia necesse est
extremum autem et supremum opus misericordie est
extrema inimicorum miseria in seipso suscipe-
re. neque enim habet misericordiam ultra inimicos.
neque opus ultra extremam miseriam eorum
quo se possit extendere. Si enim mulier extre-
mum iusticie et supremum supplicii quod alii de
iusticia infligendum est a seipso solo iusticie
exigeret. et ista duo in isto fecit. quod toties
replicatum est. evidenter appere ut enim fieret
de primo peccato iusticia. a seipso erigit pro
morum peccatorum supplicium. et hoc ut iusticia
fieret absque omni iniuria aliena Eodem modo
apparet et de opere misericordie. Amp. dominus
et subditus eadem fide sibi tenent. quod ergo
nullo fidelioz dominus excogitari potest quod
deus necessario fide quam requirit a subdi-
tis in necessitate debet et ipse impedire illi.
Si ergo requirit ab illis ut in necessitate
de hoc ipsum eis impedire ergo si mortem
eius tpalem tantum requirebat ereptio eorum
a morte eterna in tanta necessitate non po-
tuit eis denegare mortem suam tpalem.

Amp. si sine detrimento suo potuit eis
prestare redemptionis illius beneficium fidem
eis iure dominationis debitam non serva-
bit. et insuper immisericordie se eis exhibe-
bit. Quis ei dominus si sine detrimento pos-
sit subditorum suorum liberationem non querat.
quis enim adeo immisericors est ut viscera sua
claudat misero si absque detrimento suo quod
cumque possit eius miseria releuare ergo quod
sine omni detrimento suo generi humani mi-
serie occurreret deus si ita occurrisset ut si
des predicat necesse est illi ita occurrisse. Et
illa enim nostre humanitatis susceptione ni-
hil ei de hijs que ad deitatem pertinebant de-
perijt nihil aperte humanitatis ei accessit quod
detrimentum dici possit vel debebat nisi mors
ipsa et vite quam hic egit miseria. Sed cum
ista miseria quam habebat ipse in humani-
tate continuavit diuine visionis. gaudium quod
animam suam nec in ipsa morte deseruit. Ita
enim fides predicat et ita esse necesse est quia
ergo nulla comparatio in magnitudine to-
tius illius miserie paupertatis et mortis est
illud gaudium domini. Cetera quoque donorum
et crismatum diuicias quibus ipse predestinus erat
interius manifestum est quod non solum pro il-
la compeffabatur detrimentum huius mi-
serie. Sed etiam incompatibiliter magis fe-
lix atque beatus erat interius quam esse posset
miser exterius. Et non interioris vite in ani-
ma eius interrupit beatitudinem. Sed ex-

Cur deus homo.

terioris vite miseriam. dimittam? at hoc
et compem? ad inuicem preteritas in eo pas-
siones et posteriores glorias sicut dicitur. Pe-
trus in primo canonice sue persone et videbi-
mus quod non sunt condigne ad illas. Ille ei
perpetue sunt. Iste fuerunt temporales. Si enim ad
eternas miseras non habent compationes
eterna gaudia multominus nec ad presen-
tes. Deinde et humilie et illusiones iudeorum
quid habent compationis ad veneratio-
nes totius populi. Manifestum est ergo quod
dei filius plus bonorum absque ulla compa-
tione habuit et hoc in humanitate quam pas-
sus fuit malorum. Absque ergo detrimento suo
omnino erit iste modus redemptionis gene-
ris humani. Non enim patitur detrimentum
quod dat numerum et accipit centum marcas. quia
ergo miseria humana hoc requirebat ut dixi-
mus. et nullum ei ex hoc detrimentum immi-
nebat. Necessesse fuit ut hoc modo redemptionis
faceret. Amplius. primi homines heredita-
tes et nebitudinis ex parte illo primo amise-
runt et suis posteris abstulerunt. Quia enim
se deo abstulerant merito se illis abstulit
deus. et quod se morti id est dyabolo ad per-
petuam seruitutem obligauerunt cum iactura
ipsius et sue seruitutis perpetue. merito deus
quasi obligatus detinebat. quantum ad eos
celestis hereditates donec se et seruicia sua
deo restituerunt et de condigno placerent.
Duo ergo necessaria fuerunt ad hoc ut ce-
lestis eis restitueretur hereditas. Si se deo
restituere non potuerunt per se. quod peccando con-
tinue infirmiores dyabolo quod subiectio-
nes fiebant. Sed nec in eis aut in tota po-
steritate in quantum erat posteritas inueni-
ri poterat placator dei cum omnes et nascerentur
peccatores. et propria voluntate efficerentur
magis puaricatores. Ereptio autem de parte
dyaboli non potuit fieri nisi per gratiam
sicut et adeptio patris eius in eos non est
facta nisi per culpam. Necessesse ergo fuit ut per
gratiam iustificarentur quod re et subiecto nihil
aliud est iustificatio nisi quedam in ius dei et
fuit de seruitute peccati translatio. Non
poterant ergo redire ad deum nisi per gratiam
qua iustificarentur. Sanctificati autem et iusti-
ficati adhuc obligati hereditatem rei erant
cum nihil adhuc soluisent de suo in eo enim
quod erepti sunt gratuito dei dono non ipsi
se absoluerunt. Sed maiora misera recipi-
endo se potius obligauerunt. Adhuc ergo
quantum ad eos remansit obligata hereditas
remanet aut obligata per ipsos et per iactura

sue seruitutis perpetua quam deo quantum in
eis erat fecerant. quod quod ipse gratia sua eos
recupauerat non eis erat computatum ad ab-
solutionem suam. Sed deo ad habundantem
misericordiam. Adhuc ergo restat quantum ad
eos saluandum debiti obligate hereditatem
aut precium ab alienate. Adhuc restat offe-
rendum obsequium placationis. Adhuc de-
erat placator ut diximus qui aliunde quan-
tus erat quam ex genere humano. cuius genus
humanum nec per iam acceptis beneficiis ad
gratum sola sufficeret actione et ad obse-
quium iam debito. continuus exhibitioem.
Oportuit ergo deum sibi. prouidere victimam
holocausti. Sicut dicit Abraham. xxi. Gen.
et nouam victimam alias non debita noui
quod precium ad redemptionem celestis here-
ditatis. et quod non alias deberet ut sepe iam
diximus. hec autem omnia ita diximus. ne cui
videatur ut penitentes primi ad dei gratiam
redeuntes. non ideo credant quod ex necessi-
tate et tamquam ex illo debito reddat eis aut ali-
enata vel obligata hereditas. quod admo-
dum si quis iuste per delicto suo amisit ca-
strum ipsam quam grana domini ad quam re-
stituit tanta esse possit que castrum restitui fa-
ciat. Sicut ergo inter gratiam restitutam et ca-
stri restitutionem necesse est. Aut gratie ma-
gnitudinem aut noua obsequia superaddi. sic
et ex hac parte verum est. quod penitentibus ce-
lestis hereditas redditur diuine gratie ma-
gnitudine. Nonnunquam tamen longis et la-
boriosis obsequiis illa redditur post gratiam
ante adeptam. Nos autem hic non attendimus
nisi inquirere quod iuris sit de exigentia meri-
torum humani generis ut ad deum redeat et
celestem hereditatem merito peccatorum amissam
recipiat. Amplius. qualiter melius per iusti-
ciam et misericordiam suam prouidere potuit de-
generi humano de eis que pertinet ad san-
ctificationem et salutem nisi dando eis sacer-
dotem cuius esset perbenis et assidua inter-
pellatio et necessaria ex merito pro toto ge-
neri humano ex meritis exauditionis. nisi
merita interpellantis sufficerent. cuius necesse
haberent ut ad opus aliorum ultra sufficien-
tia propriam habundaret. Amplius. fulcien-
da fuit humana diffidentia ne infirmitate
propria in desperationem rueret et erigenda
fuit spe fortissima ut omnia de diuina amore et bo-
nitate presumeret. sequens obtentura consideret
que necessaria essent ad obtinendam eternam
felicitatem. Tale quid ergo faciendum ei fuit

post q nulla ei restaret dubitatio defacie
dis. hoc aut solū erat mortis p nobis su-
sceptio. hac em exhibita de ceteris benefi-
ciis non poterat genus hūanū vlla diffi-
dētia hesitare. Sicut et apls in. iij. ad
Ro. Qui p pmo filio suo nō peperit sed
p nobis oib tradidit illū. quō non etiā
nob cū illo oia donauit. Ideo at dixim
quia erigi oportuit gen humanū spe for-
tissima in deū. ne p magnitudine negotij
et multitudīne infirmitat sue et hesitans
diffidētia et gratuite et multitudīne pctōz
terref deliqueret desperatū. Contra terro-
res ergo molestiarū et difficultatū erigen-
dus fuit spe et cordis magnificētia. et tra-
illecebras retrahentū cupiscētiā tra-
hendus fuit sursum amore fortissimo ali-
gatus deo. ppter qd et se illi deus p mūm
amore nimio colligauit et hoc ē quod le-
git Osee. ij. Infuniculis adā trabazeos i
vinculis charit. Tertū est aut q nec for-
tius vinculū cogitare potuit ad trahēdū
homines ad ipm contra minā diffidentie
et hesitationis supptandū. Si ergo hīs
duobus indigebat hūana miseria. q in-
de apparet q etiā hīs duob in adhibē-
tis vix sursum trahit amore et desiderio.
ppter retrahētes concupiscētiās vix q quo-
minus ruat in baratū diffidentie. Dū diffi-
cultates et obstacula. dum infirmitatē suā
per tantū fulcimentū sustinet. Amp.
si omniū recte phantūz vna ē indubitata
fina hominē esse deificandū et hāc esse glo-
riam ad quā rectitudine vite veniē. Quid
mirum ē deum factū esse hominē picipa-
tiōe humane nature. vt homo etiā fieret
deus congruēti sibi picipatione deitatis
Sic em longe ē hūana natura a sublimi-
tate deitatis vt deitas ab hūilitate hūani-
tatis nec diffilior putari dē descensio ad
hanc quā ascensio illius ad illā. Si quis
dixerit q non potuit fieri tā longe ab in-
uicem distātia naturāz tāta apprimatio
iam de diuine potētie limitibus. et de ea
mensurāda quā pstat esse immēsa ad di-
sputandū nos ptrahit in quo nō est du-
bium q tutius ē ample magnificēq sen-
tire de diuina potētia. quā eam limitare
nostri intellectus angustijs. Ita enim an-
guste sentire de illa nō facit quāq nisi p
prij intellectus angustia. Quasum aut dē
esse omniū intelligentiū q diuina potē-
tia mēsurā ei capacitatē pcripsit. et limites
vt de dei opibus nō capiat nisi qntūz dat

ei capere. Sibi aut non hoc de imposuit
vt non opetur ipse nisi q intellect noster
capiat. Sic et salomō in. viij. Ecclesiastes
Telleri qd opm dei nullā posset homo
inuenire rationē. Si non dixerit q nō de
cui maiestatis illi celsitudine ad infima
nra descendere tanq indigna suscipere p
fecto non videt qntum bonitatē blasphe-
mat. Nihil em adeo docet diuinā bonita-
tem vt amor et miscōia. amare et miserere
Isti cū sint pmi et maximi bonitatē fluxus
vbiq amor em nihil aliud ē quā amantē
et amati vnio quedā potissimū autem in
bonis. Miscōia autē vnio est miseretis et
miserati. et hoc in malis illis sicut sonat
ipm fontem miscōia. Est em miscōia mi-
seria cordis de alieno malo. Sic et bene-
uolentia siue amor ē quedā alieni boni si-
bi vendicatio. Ipa ergo dei bonitas istō
coegit vt et se et sua oia nobis p amorē lar-
giretur. et vt mala nra sibi assumeret per
miscōiam. Necessario fecit hoc em est p-
prium bonitatē vt ad sui fructionē alios
associeret et se malis eoz portādis atq do-
lendis omnino exponat. Manifestū
ergo est ex hīs q ergo q hanc societatem
dei et hominū negant id qd potissimū hz
non solū diuinitas. Sed etiā quēcūq de
illa negaret verissima em ratio bonitatis
est q ipa est virtus associatiua. aliorū ad
percipiendū bona sua. Sui aut ad picipē-
da aliorū mala. qui ergo negat rationem
diuine bonitatis de deo. negant necario
et bonitatē de illo. Aggregantes ergo ex
oibus antedictis et colligentes vnā ratio-
nationē dicim q p mūm pctm. q in oib
tantam medicinā et q iniuria tantā satisf-
factionē q tāta supbia tantā humiliatio-
nem. et q tanta inobediētia tantā obedi-
tionē requirit etiā tantam et totius hūani
generis causa tñ paternū tantāq tāq mul-
tiplex pctōz vniuersitas tān sacrificij expi-
ationē. tanta et totius hūani generis inig-
tas tantam in psona suo iusticiam. cui et
ei merito debere remissio. et insup oim
pro quibus staret glorificatio. tanta toti
generis hūani pollutio. tantāz sacerdote
suo scitātē. Deinde tñ hūciniū tñ suspē-
dium regrebat. et tanta dei bonitas cui
non ē mēsurā. tantā regrebat societas cō-
munionē vt de bonis suis nullū incōica-
tum retineret. et de maloz suorū nullū in-
sceptū relinqueret Ipa etiā diuine boni-
tatis immēsitās pro ipa fontis abyssi co-

Eurus homo.

piofate flux? hñe debuit vsq; ad vltimū et supremū vt ea essent opera miscōie ab ipa vltra que ⁊ supra q̄ quo se extenderet nō hēret Et hoc indubitāter fuit sui ipsius largitio. q̄ nībī h̄z mīnus in bonis vt cōferat ⁊ mort p inimico susceptio q̄ nībī inimici maius habet in malis q̄q; fides et etiā amicitia q̄s sibi exhibere iubet a suis p̄mo ⁊ maxime eis exhibēda fuerunt ab illo ⁊ q̄ ius hereditate possidēdi gen? humanum regrebatz on? heres ip̄e potaret ⁊ debiti quo obligatū erat ipse exolveret tui oneri portādo nulla creaturā potuit sufficere neq; p̄ciuz toti? humani generis vlla creaturaz potuit sufficienter exolvere. hec ē summa rationū q̄s iaz p̄missim? Nūc vero moraliter id ē per ipos hominū mores et etiā ad mox informati onem hanc fidē nostre redēptiōis inuenire tentabimus.

Primū igr illud dicim? qz necessariū fuit cultū diuinū ⁊ eē ⁊ institui in quo et eēt deo digna veneratio et cultoz sanctificatio. Vera em̄ religio est q̄ ⁊ deo digna veneratio impēdit et cultoz cōgrua sanctificatio. Et ppter hoc necesse fuit legē esse ⁊ sacerdotiū ⁊ legislatorē ⁊ sacerdotē. Sacerdotiū em̄ vterq; deseruit scz diuine veneaatiōi ⁊ hūane sanctificatiōi. lex vō vtrūq; docet ⁊ p̄cipit. Manifestū est studiose intēdenti bus q̄ nulla pura creatura tāto sacrificio digna eē potuit. Nulla creatura tot milia aliaz creatura sufficit. Una q̄q; em̄ sat occupata erat i p̄bis vt supra dixim? Lurā igr totius vniuersalis ecclē ⁊ toti? hūane sc̄tificatiōis sacerdotiū purā creaturā hñe non decuit. Quis ei tantā curā non expauesceret. S; neq; pura creatura qd offerret p tot milib? recōciliādis sanctificādis glorificādis hñe potuit qd offerret inq; ⁊ sua ipa acceptabilitate sp̄ē daret salutis. Tū igr eē oportuit in seipo sacrificiū qd p oibus offerendū erat vt spem obtinēdi tria que dixim? daret eis p qbus offerretur. Et ppter hoc necesse fuit vt eēt omnino ⁊ alias indebitū et in seipo tñz deo tā acceptū vt ex eius oblatiōe tria ista merito sparent. qd si pura creatura eēt non solum nō esset debiti. S; etiā in infinitum min? eo cuius impetratio q̄rebat p illud. et ppter hoc spem abrogaret oibus et diffidentia incuteret sui. quēadmodū si bos aut hircus pro toto hūane genere of

ferretur ridēda eēt spes hūani generis in hoc sacrificio. Manifestū igr q̄ deus solus potuit et tantā eccliam regere. Et qz nō decuit vt in ea sacerdos institueret nisi homo. nō enim potuit habere qd offerret in seipo de? nec offerre sufficiebat hō.

Amp. duo necēria erāt in mediatore scz vt deo eēt minister fidelissim? ⁊ miseric? generis hūani p̄paciētiissim?. S; nec deo fidelior ipso eius filio ex cogitare potuit. Nec hoibus p̄paciētiōr. Et hoc ē qd dī Job. xxiij. Si fuerit p eo angelus loques vnus de similib? inueni in quo ei p̄picier. Et ap̄s ad hebre. iij. Nō habem? pontificē q non possit p̄pati infirmitatib? nostris. Amp. si inter deū ⁊ hominē sup pace reformāda oportuit inueniri mediatore. optuit vt eq̄līter p̄tinerent ad vtrāq; partē. hec autē erat eq̄litas filiatio scz ad deum ⁊ ad hominē fraternitas q̄ p̄imus ē gradus p̄sanguineitatis vtrūq; ppter officiū mediatiōis vt esset partib? in suspectus. ⁊ ppter hoc arbitrandi officiū necesse fuit vt arbiter p̄tatem haberet in ambobus. Et hoc ē de quo p̄querebat Job ix. Non ē qvtrūq; valeat arguere ⁊ p̄cere manū suā in ambobus. Istud autē esse non potuit nisi mediator et arbiter deus eēt ⁊ homo. Inde autē p̄tates habere nō potuit.

Amp. mulier fornicaria ⁊ ppter solam fornicatiōis oīno p̄dita ad castitatez nulla via meli? reduci poterat q̄ per mīrmonū. Est em̄ mīrmonū remedium fornicatiōis ⁊ sicut carnale mīrmonū remediū cōtra fornicatiōis carnale. Ita spūale p̄tra spūale. Nec dubitat dei fili? sp̄sūsus eē vniuersūsq; aīe hūane cui soli adherere d; et ppter patrē et matrem et ad illū naturalr est p̄uersio eius. Sicut autē mīrmonū carnale p̄sumat in copula carnis ad carnē. Sic mīrmonū naturale per copulā naturaz fuit consumādū vniōez dico nature ad naturā. Sicut illō vniōne carnis ad carnē Alioq; relinqretur naturale mīrmonū inconsumatū. Quātū ad corpus q̄ntumcūq; de? ⁊ aīa spūritualiter p̄siderarent. Quātū aīa hūana deum sponsum habeat inde manifestum ē q̄ vis aīa rōnalis ipa sponfam h̄z naturaliter veritatē ⁊ ad illā ē naturalr p̄uersio eius. Vñ naturalr eius amplex? ⁊ copula q̄rit vt inde generet sobole cōgnitiōis et scīaz. qd est optimū visiōis aut visiōis vniū que sit lucidissima omnū. Eodem

modo se h3 de bonitate seu suauitate ad vim concupiscibilem et gloria seu magnificentia ad vim irascibilem. Hec igitur veritas que spōsa est hūani intellectus aut ē deus aut nō si non est deus igr manifestū est q̄ deus non est vir eius. nec intellectui hūano licet soli diuine veritate adherere. et eam sola amplecti q̄ eēt ei dimittere spōsam propriam et adherere adultero hoc aut manifestum falsū. Restat igr vt deus sit spōsus naturalis aīe humane fm se tota et ppter hoc totius humane nature totiusq̄ hūani generis fm potissimā eius parte. et persequens etiā fm hoc qd est forma corpis et corpus aliquid ipius est. Necessē igitur fuit mrimonium hūmōi naturali copula consumari. Et hoc ē matrimonium de quo sonant oīa vba sicut Osee pmo et. ij. Qd vero inter virū et vxorē communia sunt oīa. Necessē fuit celestē spōsum committare debitis totius hūani generis. Quia ergo oneratus debite mortis eterne. et obligatus genus humanū in vxorē accepit necessario onus ipm et debitū mortis eterne p parte eius psonae soluendū incubuit ipsi vō humano generi quasi hūmōi debiti supplementū. Et hoc est qd legīs pmo ad Col. Adimplebo inquit apls ea que desunt passionum xpī in carne mea p corpore eius qd est ecclesia. Et ad hāc rationē pertinet q̄ et lis et bellū vxoris viro incubere debet. Vxor enim ē lites et bella agere. Adulteres vō nec ad lingandū admittūt. cū viros hēant et ad bella sūt inepte. Causa igr hūani generis et bellū agere rōne mrimonii deo incubuit. Et si genus humanū diceret viduati. qd de dei miscōia dignus cogitari pōt quā causas viduarū et pupillorum defendere. ppter qd dauid patrē orphanorū illū vocat. Et ipsemet de se dicit ysaie. xliij. Ego sum q loquor iusticiā tanq̄ aduocatus subaudi et ppugnator suū ad saluandū ecce bellandi officii. Siue ergo vxorē dicam vniuersalē ecclesiā de iusticia p̄tinuit ad eum causa ei⁹ siue bella siue lites tāgende eēt. Siue viduam dicamus de miscōia ad ipsum p̄tinuit. q̄ et in hoibus similis miscōia nōnunq̄ inuenta. Dicis sicut in milite qui vocat ad hoc miles agne⁹ qui p nobili vidua et ex heredata singulare certamen contra gygantem quēdam dicis subiisse. Quidē siue sit hystoria seu fabula mirabiliter cōgruit huic factō Quis enī digni⁹ miles in

nocentia se3 et puritate cādisim⁹ congruatius q̄ dei filius miles ad dimicandum in hūanitate p nobis fact⁹ accipi potest que vidua nobilis et ex heredata elegati⁹ accipi potest q̄ vniuersalis ecclesia velud a gygante dyabulo furide ex hereditate celesti eiecta. Amp. deducatur causa humani generis in iudiciū coram deo patre omnium. an non in expensis eius debet ei prouidere d̄s iudex propugnatorē. si op⁹ fuerit aduocati⁹ hoc enī etiam legum humanarū statuit equitas vt indigentibus patrocinio expensis suis prouideat de patrono. et reuera de expensis humani generis datus est aduocatus. et propugnator de iūa etiā hūana natura datū est d̄no scutum carnis et anime velut framea. et hoc est quod ipse quondā clamabat ad ip̄s apprehendo arma et scutū in quibus pro me dimices et decertes. de suo etiā ipius humane nature prouisus ē eidem interpellationis sacrificiū qd offerret seip̄s enim in quantum homo erat obtulit de eadē etiam solariū si dicere phas ē sue patrocinatiōis eidē. et quotidie soluitur in eis q̄s q̄tidie dat ei deus pater ipm enim regnū ecclesie merces eius est. Sicut legitur ysa. liij. Pro eo inquit deus de⁹ q̄ tradidit in mortem animā suā dispernā ei plurimas et iusticia sua iustificabit multos. hoc igitur modo et aduocat⁹ in expensis suis humano generi prouisus ē et dei filius. et hoc ē beneficiū iuris qd nulli reo negari potest

Amp. lites et bella magnatū p matrimonium firmitus pacificari consueuerit. Nullūq̄ sedus firmitus cogitari potest q̄ matrimonium. Nulla etiā via pacis ad pacificandū eque cōueniens et efficax. Ipsa enī facit vtriusq̄ partis eē et vtranq̄ obtinere qd militē deducitur. Et hoc est q̄ communes sunt partiū heredes per matrimonium et vnū sunt ip̄o quos vnū matrimonium vnde quod habet vxor habet et vir et conuerso. quod autē habet vir habet genus eius in eo. Sic ē et in vxore qd ipsa habet habet et genus eius. Recte igitur dixim⁹ quia partes discordantes p matrimonium inuicem cōtractum obtinent integre quod inter eas militē deducit. Per ipsum ergo vterq̄ partiū ad votum satisfit ipsum igitur matrimonium via est conuenientissima ad pacificandū discordes.

Amp. firmissimū sedus ipsum eligere oportuit ne ruptura sicut firmi federis. ne

Eur deus homo.

picā vnā renouationē Sed infinitas for-
san induceret p̄ matrimonii ergo decuit
sapientissimū deum pacem inter se ⁊ ho-
mines reformare. Amp. magnates dū
sedus adinuicem inierint consueuerūt et
annoz suorum insignia cōmunicare ⁊ ve-
stium formis et coloribus seinuicē confor-
mare. Ip̄m ergo sed⁹ initum requirebat
vt deus ⁊ vestem sibi nostre mortalitatis
assumeret et nos immortalitate sua ⁊ glo-
ria vestiremur. Amp. et pax et matri-
monium cōsueuit osculo conformari. Si
igitur pax reformanda erat inter deum et
hominē decens erat vt osculo partium fir-
maretur. Necesse igit erat vt os suū de⁹
pater homini porrigere atq; cōiungeret
que porrectio non fuit nisi filij eius incar-
nem missio. Os em̄ dei patris filius est. ⁊
si quis bene consideret oris ad humanā
naturā coniunctio non fuit nisi eiusdē hu-
mane nature osculatio. q̄propter filij in-
carnatio nihil fuit nisi hūane nature oscu-
latio. ⁊ hoc est qd̄ ip̄a petebat in p̄ncipio
Lant. dicens. Osculet me osculo oris sui
Confirmatōz igitur pacis ⁊ matrimonij
petebat sub noie osculi. Egrū etiam erat
genus humanū quod ad medicum etiaz
accedere nō valebat. Decuit igitur vt ip̄e
medicus visitaret. Sine medicina aut̄ et
cathaplasmate ad egrum accederet si sine
humanitate veniret. q̄ nec frig⁹ ab amo-
re debito nec cōfidentia a debita spe alio
medicamento adeo pueniēter sanari po-
terant. Amp. inclinare debuit se quia
iacentem volebat erigere. Deum igit vo-
lentem genus humanū quod infirmitatē
p̄sum iacebat erigere optuit ab alto dei
tatis vsq; ad infimū humanitatis descen-
dere. Amp. dicebat misericordissimuz
deum hominē de lacu miserie ⁊ de luto fe-
tis extrahere Decebat eti igitur dexteram
ei porrigere. Sicut dicit iob. in. xliij. Ope-
ri manū tuarū porriges dexterā Sup-
nacuā autē esset dextere porrectio nisi tā-
ta fieret eius ad eū quo extrahend⁹ erat
alligatio vt pondere eius rumpi aut solui
non potest. Pondus aut̄ generis huma-
ni non erat nisi pena ⁊ culpa adeo igitur
tenere se oportuit dexteram dei patris ge-
neri humano vt adherentia eius ad id
atq; ligatio nec pena nec culpa rumpi aut
solui posset. Quare igitur ligationē gra-
tie iam prius soluerat culpa. necē fuit ma-
lorem eē ligationem quā gratie ergo p̄

facere q̄ faceret ligatio gratie in ligando.
Sed gratia facit ea que ligat vnum gra-
tie. Ligatio ergo ista de q̄ loquimur plus
vnū fecit q̄ vnū gr̄e igit fecit ligatio illa de
xterā dei p̄ris ⁊ hūanū gen⁹ vnū nature
Amp. nō potuit dextera dei p̄ris hoīem
de lacu miserie extrahere nisi ip̄m app̄he-
deret app̄hēsiōe fortiori qd̄ eet app̄hēsiō
gr̄e. Illa ei iaz rupta erat cū eet hō null⁹
pōderē tam pene q̄ culpe. Q̄tuit igit vt
eet fortior app̄hēsiō scōa vel vnio q̄
esset vnio gratie. Necesse igitur erat vt ei⁹
set vnio nature. De hac app̄hēsiōne.
Ad hebreos p̄mo. Ausq; angelos app̄he-
ndit. Sed semen abrahe app̄hēndit
Ad hoc facit ⁊ illud quod tam crebrū est
in p̄phetis app̄hēndit manū eorum vt
educeret eos d̄ terra egypti. Et reuera for-
tis fuit ista app̄hēsiō que brachio dei
trahentis p̄e magnitudine ponderis ge-
neris humani quo traheretur rupto fir-
ma permansit. Ruptum fuit brachium il-
lud in die sancto parasceue. Et vt vulgo
dicitur in duo frusta volauit. Alterū scilicet
cet anīme alterum corp⁹ que ab inuicē
in illa preciosa morte separata sunt vnio-
ne duarū naturarū diuine scilicet hūa-
ne ⁊ inuicē illesa manente. Ex que ap-
paret quanta oportuit esse vnionē duarū
naturarū adinuicem. Iquā nec mors que
vnionem corp⁹is ⁊ anīme separauit rui-
pere nequiret. fortior igitur fuit illa ligati-
ōne que morti cessit quā illa non solum in-
uicta. Sed etiaz illesa separauit. Apparet
etiam hoc ex hoc q̄ntum esset pondus hu-
mani generis pro quo trahendo dei bra-
chium rumpi oportuit. Hic est funiculus
ille triplex qui difficile rumpitur. De quo
in. iij. ecclesiastes. Funiculus illum tri-
plicem brachium suū fecit de⁹ pater. tres
in eo naturas. vnā deitatē. alteraz ani-
me. terciā corp⁹is. quasi tres cordellos
in eo colligans vt eo genus humanū ad
se traheret. que licet difficile tamen rup⁹
est. Hanc rupturam fecit nostre extractio-
nis difficultas. Difficultatem hō pene siml⁹
⁊ culpe ponderositas. Ampli⁹. chaos
magnū peccati inter deum ⁊ hominē fir-
matum erat. Pontes igitur ⁊ viam neces-
se fuit interponi per quem homo a seipo
transire posset ad deum. qui ponderosis
tante multitudinis transire portare suf-
ficeret ⁊ adeo longum qui vixq; ripaz
cōtingeret et vterq; firmiter se teneret. Al

tera ripa erat humanitas. altera deitas. Pontes igitur inter istas duas ripas medium oportuit uterque ripe et unitus esse atque continuus. quod est deum et hominem dicere. et hoc videtur sonare illud Sapi. viij. Attingit sapientia a fine usque ad finem fortiter quasi ripa ad ripam et iste pons sub pondere tante multitudinis fractus est et fractus mansit per triduum per quam eius fracturam in chaos infidelitatis multi prolapsi sunt. Amplius. per dei sapientiam dyabulo qui concluderat omnia sub peccato concludendum fuit conclusionem confussionis perpetue. Et fuit sylogizanda maior extremitas scilicet deitas et minore scilicet de homine. Et non tam inferenda vita argumentum huiusmodi quam etiam conferenda. Non enim solummodo inferenda erat neganti vel dubitanti homini deitas. Sed etiam conferendo eodem modo quo illam recipere fas fuit. Medium ergo terminum huius syllogismi. Sic oportuit inter. in duas extremitates esse. et ut maior de illo predicaretur. et ipse de minore quod est dicere quod Christus est deus et quidam homo est Christus. Per hoc medium deitas huiusmodi non tam illata est quam etiam collata et conclusum est morti atque dyabulo.

Amplius. decor diuine similitudinis in ipsa dei imagine que est homo Iesus atque decor format per peccatum eiusdem sigilli impressione reformatus fuit. quod admodum videmus. Sed expressiori impressione reformatus fuit quemadmodum videmus in imagine cerea. Cuius si decor et figura lesa fuerit fortius quam prius fuerit impressionem sigilli requirit. fortius igitur imprimenda erat dei imago que utique filius est quam fuerit impressio naturalis aut gratie. hoc autem non potest cogitari nisi unio unienda igitur fuit unienda et decoranda homini. Et hec causa quare potius unitus est nature filius qui est ymago dei inuisibilis. Sicut legitur ad col. primo. Splendorque et figura eius. heb. primo. Amplius. liber et nouum testamentum non alio incausto scribi oportuit quam vnigeniti sanguine. Scriptura enim et liber nihil aliud est quam designatio certa. Sed ut iam sepe diximus et manifestum est in se nullo alio signo sufficienter signari potuit dei dilectio in nos quanta et qualis esset nisi morte seu effusione sanguinis pro nobis. Manifestum est igitur quod nec aliter nec alio modo scribi potuit liber gra-

tis. Igitur ipsa mors vnigeniti. et ipse calix dominice passionis nouum testamentum sicut scriptura dicit. Quia igitur testamentum erat scribendum quo heredes fierent et sedus similiter amoris. et pacis inter nos et deus iniri nec alio incausto scribi. hoc est ad certum et liquidum designari oportuit nisi isto ut diximus. ergo non aliter scribi potuit Scribendum autem fuit de necessitate quia omne testamentum et sedus scribitur. Effundendus igitur fuit sanguis ille preciosissimus et mors subeunda.

Amplius. si vite corporali dei bonitas omnium viventium a deo large prouidit de esca et nutrimento igitur multo amplius vite spirituali vita autem spiritualis amor est aut secundum totum. aut secundum sui potissimum. prouidere igitur debuit diuina bonitas nutrimentum amoris quo diligi valebat a nobis. nutrimentum autem amoris non est nisi beneficium et amor correlatiu. Igitur de his duobus oportuit diuinam bonitatem prouidere amoris nostro. Sed ut sepe diximus nec alio beneficio sustentari potuit et nutrir. nec alio amore accendi pot nostra regrebat infirmitas. hec autem ratio melius aptat eucharistie sacramentum quod est spirituale nutrimentum charitatis. Quia filius incarnatus est et non pater.

Unca autem quare et qualiter ad hoc venit filius et potius quam pater aut spiritus sanctus ostendamus. Dicimus igitur quia indubitater pro ipso patre sufficebat verbum eius. Et ut ita dicamus ymago ipsius. Et quod de hereditate ipsius filii agebat. Ad illam enim vocabamur vocatio facta per ipsum ipso iure magis rata et effecta.

Amplius. ipsum verbum et loquentis sensus siue loquentem id est patrem et loquentis affectum seu gratiam seu amorem qui intelligit spiritus sanctus clarissime designat verbum. Igitur et se ipsum sua presentia et patrem sua significatione et spiritus sancti simul itaque designator manifestus. et nuncius ostendit et iudicat. merito igitur pro nobis venit ipsum verbum seu filius. Amplius. si spiritus sanctus venisset qui utique deus est et non heres. duabus de causis minus quam filius ad hoc conueniens esset. Primum quia spiritus sanctus in se ipso est donum Amorem enim donum et donabilis necario est. nec est euidentis necessitudinis siue pertinet ad ipsum donantem. Donum enim et donans nihil cognationis nihil alterius continentie euidentis habere videtur adin-

Cur deus homo.

tem. Sed neq; amor euidenter videtur esse inter donum et donantem. Inter patrem autem et filium euidenter amor et unicuique indubitatus. qui enim audit patrem nominari vel filium statim amore alteri? in alterum intelligit ex sequenti. Non autem qui audit nominari donantem et donum. minus igitur fecisse pro genere humano videri posset deus pater. Si spiritus sanctum misisset in mortem tradidisset quam fecerit filium mittendo et in mortem tradendo. Non quod minus diligat spiritum sanctum quam filium. Sed quod non ita euidenter et sua sit generi humano dilectio eius in donum suum ut in filium unicuique genitum. Secundo quia reuera si spiritus sanctus est auctor et dominus omnium. Tamen heres non est omnium sicut filius De hereditate autem filij promittenda alijs non fuit agendum nisi eo presente. Ita etiam ut euidenter esset et certa ratio. Ratio autem non fit nisi per verbum quo consensus exprimitur. Igitur vel ipsum verbum principaliter adesse oportebat vel aliud verbum quo consensus exprimeretur et ratio. Spiritus igitur sanctus sine verbo aut verbo verbi non ex omnibus modis sufficienter negotium nostre redemptionis perageret via igitur componendum fuit aduentus filij. Ipse enim solus sufficiebat pro tribus. Sufficiebat enim pro se et presentia sufficiebat pro patre. quia eius verbum sigillum et ymago erat. Sufficiebat pro spiritu sancto cuius auctor et largitor erat a quo missus esse non dubitari poterat. Non enim poterat dubitari de consensu spiritus sancti. cum ex amore nuntio et solo morte nostra suscipiet dei filius. Amor autem quo et se invicem tres illi diligunt et spiritus sanctus est. Dari enim nobis pro nobis in morte nisi ex amore non poterat. Omne enim datum aut amoris erit aut ex amore est.

Ed querit heretici sarraceni et in dei. Ecce mortuus est dei filius ut dicit vos christiani condigne igitur satisfactum est pro peccato totius mundi et pro peccato originali. Ipse enim propitiatio est pro totius mundi peccati ut dicit hieremias. Debet igitur cessare tanta satisfactio ne profusa et originalis donatio et tota presentis vite miseria. Ita enim scripsit apostolus in primo ephe. quia in ea habemus redemptionem peccatorum. Et quod in ea proposuit omnia instaurare quae in celis et quae in terra sunt. Et scdo

iterum ad Ephe. Coniustificauit nos in ipso cuius gratia saluati estis et prescriptum est et deinde re fecit in celestibus ubi ista salus ista peccatorum remissio iste consensus in celestibus. Ista expoliatio principatum et potestatum delictorum circographi nostre donationis. Si enim cessat culpa ipsius. Cur non et pena quia cessante causa cessare effectus debet. Si autem non cessat culpa nec pena que igitur utilitas mortis eius. In quo sciendum quia quemadmodum non transit ad donationem nisi per generationem incarnatam ex eo generatos. Sic non transit christi gratia et peccatorum remissio nisi per regenerationem spiritualiter per ipsum regeneratos. Sicut ergo delictum ad eum non nocet nisi suis in eo quod sui sunt. Sic nec gratia christi prodest nisi suis in eo quod sui sunt. Sui autem scilicet ad eum posteri sunt in quantum ab eo carnem contrahunt. Sic sui sunt christi ipsi fideles in quantum ab eo spiritu accipiunt. Et sicut ante carnalem generationem nocere non potuit damnatio originalis nec etiam esse. Sic nec ante spiritalem regenerationem locum habet christi redemptionis eo quod effectus causam suam precedere non debent. Nec debet ergo cessare originalis donatio in eis quod nascuntur ex eadem donec in christo renati sint. Sed etiam in regnatis cur remanet ista penalitas quoniam mortis? damnatio mortis. Respondemus quod non remanet in eis ut pena et retributio. Sed magis ut custodia. Si enim tanta amaritudo respicio non ardet nos nec abrupta ab amore vite istius. quod est si nihil haberet vita ista nisi suauitatem. si modicum quod habet suauitatem ad se absorbet nos et adeo nos auertit ac separatur a veri bonis. quanto amplius perniciosa est nobis ipsa suauitatis plenitudo. remansit ergo in custodia in rememorabile diuine vindictae ad incutiendum nobis amoris diuine iustitiae. Quemadmodum propter offensam filio et post reconciliationem parte pene ei reseruat ad custodiam et metum vindictae ut quem luxurie fecit affluentia paupertas custodiat. et metus depreterite vindictae memoria. Non igitur detinet ipsum in paupertate ut affligat et pro meritis delictorum ei retribuatur. Sed potius ut illum conseruet sic facit patrem misericordiam electis suis. quod si cui videatur quod ad statum ad eum reducendum fuit genus humanum propter exhibitam satisfactionem. attedat quod adam cecidit et in illa felicitate quemadmodum in aqua dulci caro recessu posita perperit. sic per

angelus qz ergo nō erant meliores futuri
boies in isto statu quā fuit ipe adam. nec
melius vsuri erāt statu felicitatē illius. nec
verissimile ē illos melius fuisse vsuros. pro
culdubio cecidissent quēadmodū adam
Quapropter incubere per hanc viā poterat
deo iterum aliud on⁹ redēptiōis nostre.
et ita current res fortasse in infinitū qm̄ ea
dem rōe post singulas redēptiōes opte
ret nō in illū statū reduci. et post singulas
similiter reductiones immineret fortis idē
cas⁹. Elegit igit⁹ dñs viā nostre redēptiōi
sufficiente quā nullo casu epteret denuo
iterari. Quā aut⁹ querunt vbi ē p̄fessus iste
incelestibus. Rndem⁹ quā magna pars
ecclesie gaudet in celestib⁹ et quidie p̄ par
tes non cessat illuc ascendere Et hoc ē q⁹ di
cit ap̄ls. v. Ad hebre. factus ē omnib⁹ ob
spantibus sibi causa salutē eterne. Quorū
em̄ tantū exoluit et votū. et tñ onera sup
se assumpsit et debita et expēsas vt expēsis
suis non illoz illi militet et seruāt.

Unc vō exponam⁹ vultū qd̄ ipse
n dicit Jo. xii. Nunc iudiciū ē mūdi
Nunc p̄nceps hui⁹ mundi eieci
tur foras in gram⁹ quo iudicio obtinuit
p̄tra dyabolū. Dicim⁹ ergo qz iusticia dei
hoc efficere debuit vt ab eo pateret dyas
bolus qz illi inique intulerat scz vt ab eo
ligaret quē iniuste ligauerat seu ligari p
curauerat. Ab eo eieceret de mūdo quez
ipse et spūaliter et corporaliter iniuste eieci
rat d̄ cordib⁹ em̄ iudeoz et spūaliter et per
infidelitatē illum eiecerat et de mūdo tan
dem per mortē illū eiecit. Quia igit⁹ nihil
egus dei iudicio fieri potuit quā vt q⁹ dy
abol⁹ dei filio iniquissime intulerat hoc
ab eodem iustissime pateret. Seuiū et in
iuria cōtumelia dānumqz qd̄ iniquissime il
latū est dei filio emendāda fuerūt illi et ec
pensanda. Si aut⁹ meciamur p̄ciositate
vite que ei ablata ē non eq̄bunt eam oēs
vite omnium q̄ntumcūqz boni sunt. et hoc ē
quia ipe habuit spem nō ad mensurā. sic
legit⁹ Jo. iij. Ceterē aut⁹ omnes mēsurate
sunt et finite bonitatē finite etiā numero
sunt. qm̄ finitus ē numer⁹ bonoz et malo
rum finita aut⁹ numero et mensura impos
sibile est vt simul eq̄lia accepta sunt ei q⁹ ē
infinitū mēsurā. Et hoc voluit forte dicere
psalmista. melior ē misericōdia tua sup vitas
igit⁹ damni illius nec sufficere etiā ppen
satum ē per oēs vitas electoz. Igitur ab
latio sue vite que vtiqz mors fuit. nec per

oēs vitas sanctorū sufficere potuit ppen
sari. Qis igitur bona vita sanctorū debet
xpo dñō ex merito passionis et incōpabi
liter. Amp. nec solum vita gratie s; ec
glorie que nihil ē nisi glorificatio sanctorū.
Si em̄ glorias sanctorū illi vite cōparaue
rimus eadē ppositiōe inueniem⁹ eas lō
ge minores ēē. Certū enim ē virtutes san
ctorū etiam patere nūero et mēsurā ēē fini
tas virtutes vero xpi immēsas aut saltē q
libet illaz incōparabil⁹ meliores. In isto
igit⁹ dei iudicio et vite gratie sanctorū et vi
te glorie p vita que et impassiōe ablata ē
recōpensande fuerūt. Amp. si mecia
mur iniuriā et contumeliā quā passus est
inueniem⁹ q⁹ quodāmodo infinita sit. Si
enim q̄nto maior ē p̄sona tanto maior ē
iniuria et ptumelia que ei irrogat. Iniu
ria igit⁹ et cōtumelia sue passionis cū suis
ludibrijs nēcario siue mēsurā fuit. et hoc
cogebat immēsitās p̄sone ipsius paciētis
nec excusat ignorātes. ignota ī p̄sona ista
qui scire noluerit vel si exstat nō obest no
bis. non em̄ actiones eorū hic metiri vo
lumus. Sed ea que passus est dei filius.

Manifestū igitur qz ptumelie iste nō
habent mensurā similiter et iniurie. hec
scz iniurie et ptumelie quas in p̄pria per
sona deus sustinuit incōpabiliter em̄ ma
iores sunt omnib⁹ iniurijs et ptumelijs. q
ei alias irrogari potuerunt et hoc potuit
vnusquisqz videre in seipo. neqz enim est
hō qui potius eligeret oēs alias iniurias
et ptumelias que ei inferri possent ab ho
mine vel a dyabolo. quā istas p̄sonales et
que manuū iniectione irrogant. Igitur
omnia mundi peccata minora manuū in
iectionis in filiū dei. et omnes alie mino
res irrogate deo iniurie. Igitur p̄ dimissi
one istius. Sed sicut iniuria ad iniuriā
sic remissio ad remissionē. Si igitur iure
emendāda fuit necessario ista iniuria dei
filio irrogata necessario remittēde fuerūt
omnes alie dō irrogate iniurie. Igitur p̄
dimissione istius appendit christi passio
omnis delicta et insup. Amplius et in
compabiliter. omnia igit⁹ delicta mundi
condonando fuerunt et in satisfactiones
et emendaz iniurie quā in p̄pria persona
p̄tulit crucifixus et moriens. Nec potest qz
dicere qz ei retributū ē p oibus hīs glori
ficatione sue p̄sone qz illa glorificatione
q̄ntūcūqz cogitari poterat alias ei absqz
passiōis merite p̄p̄ sanctitatē incōpabi

Cur deus homo.

lem debeat. Iusto igitur iudicio eijcere mundi principem et relegare et electis suis delictorum remissione coram deo predebuit obtinere. Similiter potestate quam tam nequiter in dei filium abusus est dyabolus et in suos amittere debuit. Nec sufficenter remuneratus esset Christus dominus nisi ille in propria persona puniretur quod potestate delinquerat illaz inique extendendo et qui tam nequiter abutebatur hominibus ut armaret eos in dei filium et ad incidendas in eum manus concitaret. Nisi eos postmodum sentiret Aduersarios similiter et dei filius extinctione et amplitudine potestatis remunerandus fuit ut quanto humilior indignis se subdidit, tanto illis postmodum dominaretur sublimius. Et quos habuit aduersarios ad ludibrium et tormentum, postmodum seruos obtineret deuotissimos ad gloriam suam et gaudium et acceptissimum famulatum.

Incipit liber Guilhermi parisiensis de penitentia.

Ecce da tabula per naufragium. Qua post reparationem et liberationem rursus meriti eripimur penitentia est. adeo salubris et necessaria ut sine ea baptismus adultos

qui naufragium mortale propter originale peccatum sunt liberare non sufficit. Hec autem sine baptismis cum tamen preceptus eius non defuerit nullus timet naufragium. Vides penitentiam quasi pene totum dicta amisse innocentie. Penitens prope pene amissam innocentiam tenet dum voluntate proposita eam tenet. Dum eam toto desiderio insequitur, toto dolore reuacorat, toto studio et totis viribus eam recuperare conatur. Est igitur voluntate et proposito in statu amisse innocentie, ac si solo non est in illo, impossibile sola prohibitus. Vides igitur quod in ipsa innocentia est, et eam tenet reparatione diuine misericordie magnitudo. Unde et pene tenet eam quam perdidit innocentiam, quod modicum est quod ei deest quam minorem eam quam perdidit innocentiam teneat. Ad est autem ei id quod maximum est ad tendendam eam. Maximum omnium quibus innocentiam tenet voluntas. Minimum vero opus est, et quod deus non reputat aut proputat ubi perfecta voluntas defuerit hoc aut pene tenere idubitatere dicimus. Scilicet breui maximum eorum quibus tenet. Minimum vero vel modico carere. Penitens prope nece peccasse ipotetia prohibet vellet tenere innocentiam quam perdidit nec propter torum quod amissio est torum ardore recuperatione totum quod propter parum est facere ut ea habeat. Merito ergo eam pene tenet, pene prope tenet se, et pene heret ipsi namque a quo piclatus est, et pene heret litoria quam eum peccata abripuit sic aut docere intendimus. Penitens omnis quod noie et re penitens est tantum sorte gratie iam accipit ut ab omni debito quod precedenti lapsu se obligauit absolueret se merito sufficit. Clere igitur estimatio omnium amissorum in ipsa gratia propunctionis recipit. Sorte prope amissas et usuras in medio tpe fraudatas propter ex hijs quod iam recipit restituere et hec sequentia docebunt, et hec est alia cum propter quam statim amisse innocentie penitens pene tenet sit dicendum. Merito pene tenet, non improbabili aut penam penalem tenet et velis carcerem aut mortem veteris hominis et humiliora tenet penitentiam dicimus. Est enim penitentia veteris hominis crux atque patibulum aut mors aut

carcer aut sepultura quivius quicquid sepelire
que perorum genera et penarum modi aperit
Non autem dicis penites quod ipsum sola pena
doloris ite teneat sed quod et dolor est compun-
ctionis urget interitum et labor satisfactoris
penit exterioris. Penas vero et iudicium proprie
pcedentis dicimus et terminationem egritu-
dinis et redditum rationis siue putum et reco-
milationem ab offensis et necessitate spual-
purificationis. et resurrectionis ex mortuis. et ortum
surgens aurore de tenebris et egyptie servi-
tuti abiectioem computrescente iugo a facie
olei ut legitur Sap. x. Item veteris hominis con-
tritionem et anihilationem et in pulvere redac-
tione velut ferientem de sup. pilo doloris et
malleo indignationis. Item de condensatione car-
cere educationem in regnum et sedis sue restitu-
tionem et gratie per attritionem contra culpam dimi-
cantem victoriam et triumphum siquid alia sunt in quibus
laus penitentie et fructuositas predicet et sacre scri-
pture notat auctoritas et scriptorum doctorum elo-
quia contestantur. Ex hijs autem quantum penam diligenter
persequimur accommodatio ei sunt quantum tuorum
generibus et copiosioribus habet exhortationes
Primum quippe. Quia auctoritate indicare
seipsum habeat quod vel debeat. Quis enim iu-
dice super se constituitur quibus legibus seipsum iu-
dicare debeat. Ubi indultum sit ei ut in causa sua
iudex esse debeat et quo ad quod indicare se
ipsum et quantum auctoritate rata sit qua de se tulit
sententiam et utrum ex delegatione an ordinari
sit iudex sui ipsius et si necesse est retractari iu-
diciu quod de se ei fecerit. et si auctoritate fre-
tus delegatione seipsum iudicat utrum debeat in
strumentum autem iudicii sue delegationis quod da-
rere dicitur quod facta sit ei sue cause promissio an
sit aliquid aliud quam iudicem sui quomodo se possit
ostendere. Sententiam enim a non iudice suo lata
nulla esse ipso iure nec remedio appellati-
onis egere reuera ipsa iura docuerunt.

De libero arbitrio.

Tractatus primus de penam put est iudis
tium prope pcedentis et de pcedentibus iudicij.
Omnes igitur libertate arbitrij sibi
habet ipsi predictum esse. omnium ratiocina-
tio sanctorum et maior pie ac veridis-
ce fidei auctoritas attestat hoc est ethnicorum
et mundanorum philosophorum qui de moribus adscri-
bere acceptaverunt testimonijs elucescit. Si
enim vel nature interior vel vis invincibilis
libertate voluntatis hominem abstulisset vana
esset omnium legum institutio nihil imputa-
dum esset homini. Cum vel necessitate nature
prohiberet quo minus faceret aut in vinculis

lum ratione inuitus ad faciendum traheret.
Quare nec bene nec male quicquid fieri pos-
set ab homine. Supuacui etiam essent magister
et magisteria morum. non enim agendum esset
cum hominibus de morum suorum emendatione
sicut cum brutis animalibus aut lapidibus. Cum
per eos aut impossibilitas nature premeret
aut violentia raperet ad agendum. Inque-
res autem anima rationalis inquisitione perscrutata et in-
terrogas seipsum utrum libere sit ei facere bene
male vel utrum voluntarie opere et voluntarie
declinet opera. Respondebit enim non utique per
signa que plerumque fallere solent. Sed ipsa
pena veritatem quam inter se penitentes aspiciunt
se nullatenus trahi ad operandum nisi volun-
tate et se non desistere ab omnibus operibus
nisi voluntate. non quies igitur extra seipsum
an tui iuris et tue voluntate sis an tibi subdi-
tus sit tue voluntati consensus ut in illud
quod te stimulat ipsum declinare possis si velis
aut ab eodem auertere si volueris. Quod si
quis victorie consuetudine et ea tanquam altera
natura trahi ad consuetudinem licet consuetudini
reluctetur et obuiat. Interroget se utrum de-
lectet eum facere quod de consuetudinis neces-
sitate facere se diceret an non delectet. Quod
si delectat igitur libere quod delectabiliter facit
Si vero non delectat non ergo est amore vel
desiderio obligatus homini operi. Quare
non trahit amore vel desiderio ad illud
Non ergo ei consuetudinarii opus illud
Consuetudo enim omnia necessario amant. Li-
quet ergo hominem seque ipsi libertate volun-
tatis predictum et esse rectorem aut ducem sui ipsius
us. Unde recte animam humanam copis regi-
nam philosophi dixerunt Tullius vero rectissime dis-
xit rationem esse regnum anime a natura diui-
na tributum esse. Hoc etiam ipsa natura nos
docet. Primum quidem nos docet ipse ordo
naturalis iusticie monere eos qui nos lese-
runt ut lestone emendent quod est primum pete-
re ab eis ut de seipsis iusticiam exhibeant
quasi iudices sui eos esse et sibiipsis preesse
nos ipsa natura docuerit. Cum autem nobis
de seipsis negant iusticiam ad superiores eorum
causam deferre nos ipsa iusticia docet. Iu-
sticia autem et omnis veritas etiam teste Aristotele
est omni arte cercior et melior. Hunc ordinem
iusticie docet ipsa veritas Mat. xviii. Le-
ges autem et statuta quibus se regeret iudicare
dicitur homo in corde eius superius exorauit dispos-
uit aut quidam lex enim naturalis ipsi homini
innata est naturaliter impressa aut in scri-
pta est. Est autem lex ista velut littere sue

De penitentia.

delegationis sup seipm q ex pntia z te
noze ipsaz clari poterit elucere hys lris
appellu e sigillu z ymago celesti iptoris. e
eni ipsa sui. Sinderehis supior scz aie nre
pars z dignior ymago beate z gloriose tri
nitati q hic differedu non e hoc igr diu
ne impfionis sigillo siue signaculo seu ca
ractere littere legis naturalis appeso. Ju
dex sui ipius ex diuine auctoritatis dele
gatione cognoscit ho. Huius igr au
toritate mandati de consequentibus inu
ctum est iusticie plenitudinē exhibere. Si
igr deus ipe de homine cōquerat z cum
ipo iudicari velit tātomagis ei de se iusti
ciam exhibere qntomagis z nō iniuriol
esse tenetur. dominū aut velle cū hoie iu
dicari z paratū eē stare iudicio eius. Mul
ti eiusdē testimonijs in sacra scriptura cla
rissimū ē. *1. Thiere. xlvii. Judicemur sil vna*
Narra si quid habes vt iustificeris psal.
dauid vt vincas cū iudicaris. Michee. vi.
O homo indicabo tibi qd sit bonū z qd
dominus regit a te vtiqz facere iudiciū z
diligere misericordiam et alius iudiciū deo cū
hoibus z multa hmoi tob autē impfona
xpi Job. xiiij. Si recusauit cū seruo meo vt
ancilla mea iudiciū subire. Tanta est dei
omnipotentis iusticia z nris legibus z cō
suetudinibus nobiscū iudicari nō dedi
gnetur sicut incōsequētibz docebimus.
Mirare z lauda dei iusticiā que nre con
suetudinis iusticiā nō recusat. Redeam
autz ostendam illud lucidius ex ipius le
gis naturalis mādato. Si verū est q hō
quēcūqz aliuz auctoritate legis naturalis
ledere phibet. Si vō leserit lesionē emē
dare eadē legis auctoritate iubet z omnia
dāna irrogata restituere. Sicut aut lege
illa quā vtiqz sibi innatā z insep̄tam gerit
iubetur nullū ledere. Sic etiā a lesiōe sui
ipius desistere z qntum ei possibile fuerit
ad innocentia redire. Innocētia quippe
in pcepto legis naturalis a qua si cadere
p̄tingit der satisfactiōe solam cū satisfaci
eudi aderit facultas ad eaz redire licebit.
Vides igr quasi legēs intenet ipovelut q
hūsdam diuine sc̄pture lris. Innocētia
seruandā amissam reuocandā quo ad pos
sibile ē adeo quippe reuocandū vt nihil
nocumēti in emendatū relinquat. Si fa
cultas emēdationis affuerit. Sin autē q
possibile ē innocentia volūtate z pposito
renocet. Sed z illud dubiū non est leges
naturalem z innocentiaz volūtati impare

z phibere nocēdi volūtate. Quis em̄ pu
tet esse licitū p̄cessum iure naturali velle
cuiqz iniuriari. Amp. lex naturalis de
bene actis gaudendū docet indubitatē
de male acti dolēdū q manifeste iudicat
dolores p̄niales q etiā naturalit pro nris
malefacti patimur iusticie ei natural illō
semiaritū nec i ipo cayn suffocati ē doluit
em̄ q p̄misisset fratricidiū z facie domini
erubuit. Et qntus eēt ei dolor v̄bis despe
ratiōis exp̄ssit dicēs *Señ. iiii. Maior ē ini*
quitas mea quā vt veniā merear. Nobis
aut adhuc sermo ē de penitētia quā natu
ra ipa post malefacta suggerit z de flagel
lo p̄scie qd ē summa penaz z de seua die
animi z de occurfu scelez que vndiqz vt
dicit Tullius ad tāta lumina occurrūt etiā
sicut furie. Qm̄ igr maximā optet esse in
iuriam vbi maxima debet iusticia z mi
nozem vbi minor est ad iusticiā obligatio
omniū peccatoz z iuriaz p̄ viciofissimas
z iniquissimas eas q in deū sunt eē necesse
est que vō improxios p̄mittitur minorē
sunt iniquitates absqz dubio. Jam ergo
claruit tibi ex hys que dixim̄ hominē iu
dicē esse constitutū suūpius ex delegatio
nis auctoritate. Scito tamē limitata esse
eū habere supra se iurisdictionē. z certā for
mā mādātū sibi p̄scriptā. Non em̄ p̄mis
sum est illi nisi qd facit ad condēpnationē
ipius hoc aut est. qm̄ causam dñi nri iesu
xpi semp iustam eē necesse est. In iudicio
igr quo clemētissim̄ ac iustissim̄ deus cō
tra hōminē agit si iuste quidē iudicet de
um obtinere z hōiem p̄prie condēpnatio
nis. Necesse est potare sniam qua instā
tia aut imprunitate deus ab ipo perat hō
mine de seipo causam z iusticiā suam ex
animari deduciqz in iudiciū lesiōes z in
iurias quas ab hōie sibi dicit irrogatas.
Singulis fere p̄phicoz elo goz testimō
nijs elucescit. Clamat aut fortī illa lex na
turalis quā toties p̄memorauim̄ que in
iurias deo irrogatas instinctu vehemētis
simo suggerit emēdandas. Et ab irrogan
dis cauere de cetero iugi obiurgatiōe per
suadere conat. Vides igr hōiem intra se
exercere oēs partes iudicij de cogitatiōe
maloz seipm velut. Si cōtra se p̄stitutus
p̄curator. Excusatis dñi conscia recogno
scēte q cōtra ipm pponit. Cogitatio cō
tra se de illis dicit testimoniū dum mala
ipa ex agerādo ex circūstantiis cōtra se ve
lut ferens sniam p̄po se condēpnata in di

no & deum iustificat. Tam ei totam adiudicans dum velut gladio doloris & claua indignationis seipm ferit interius. Tortorem se sui ipius exhibens. Et finiamquam in seipm tulerat executioni qdammodo mandatur fitq; executor pprie ptra seipm snie et bec quidez sibi iniuncta omnia in litteris commissiois sue delegationis legit comisum agnoscit sibi sui damnationis iudiciu. Nihil aut sup sua absolutioe ei commissum e eo q deo aduersus ipm nihil pponere quasi accusatore nihil oino possit et illi delegatiois officio in fauorem qpe auctoris totu vgit delegatiois autem cum. Quia igr frustra causas sua homini pmisisset elemētissim ac iustissim deus nisi ratu haberet ei iustu iudiciu potissimu cu cam illa diuinis legibz & examinaueret & terminaret nulla ratioe potest reuocare iudicium hmoi. Lu iustu fuerit Quailiter em recusatio loci habebit in iudice qui ab initio electus e cu postea nulla nota cu suspitiois emerferit. Deinde sciēs et prudēs talē elegit dñs de iure ergo ipz reuocare nō pōt. Qualiter vez e q nō iudicabit dñs bis i idipz. Sic auctoritate sua et legibz iudicatu e. Ipe retractur? e post modū. Amp. si iuste iudicatu e in foro illo vñq; ius suū totum deo adiudicatu e ultra ius vero suū nec deus nec homo iuste quicq; petere pōt. Quare cu rei iudicatio bō parere patius sit qd deus vltimū extigere poterit Sz quō vez eēt qd dauid dicit. Iusticia & iudiciū correctio sedis ei? Que vñ p sedes aia hūana intelligit nisi d iusticia hac & iudicio intelligeret. Sola qppe iusticia & iudiciū que interiū & exteriū nobis facim? correctio mea est. Interius nos iudicātes vt dixim? & pnitentes exteriū sibi p pfessione q de accusantes nos et p satisfactionē puniētes pp̄ hanc iusticiam et hoc iudiciū pñiale secure petebat dauid. Feci iudiciū et iusticiā de me ipo. s. tibi. Qd e correctio mea. Ne ergo tradas calūniantibz me. & iob. xxxiii. Nunqd q nō amat iudiciū sanari p̄t. Lege aut. xlii. Ezech. q totū de pñiali iudicio et iusticia loqr et videbis q totā iustificatio p̄tōr vocat dñs iudiciū & iusticiā q duo nullo mō aliter correctio sedis dei intelligi pñt quā sicut dixim? Sola qppe pñialis iusticia & iudiciū correctio nra sunt & peccatoris adulti iustificatio. Hīs solū deo de nobz conqrenti satis fit & ius suū ex toto

restituif & hic e. ordo iusticie vt deo de nobz pquereti. Primū iusticie exhibeamus et iudiciū faciam? Deinde alijs de nobis ipis. Primū iudicare & iusticiā exhibere. Deinde de alijs nos optet et deo pñti & deinde alijs. Ecce iā oñsq; e tibi de iure nature pñiaz interiorē eē et nature instinctu eā agi velut qndā inter deū et hoīez iudicem. Verūtm nostrā naturā ad hoc sufficere vt vera et pfecta sit pñia interiori impossibile e an putas de manibz dyaboli quēq; viribz suis eripi posse. cū d eo dñs dicat Job. xli. Factus e vt nullū timeat & non e pñas sub celo q ei valeat ppari. Putas ne naturā pōdere mortalitātē obruta p̄cupiscētiāz irretitā et onusta p̄suetudie sua velut qdā agere opm suoz sepultam difficultatibz i execrabilibz vñdiq; obclufam et tāq; immutatā tenebris circūdata q quidē dorsum habēs ad lucē vā a posteriori illūiari negd ab anteriori suo peccato ipa obclufos & obturatos hz oculos dum in oculo intellectus e ei? p̄ctū p meditationē et in oculo affectus p amorē peccatū igr meditationē sua obscurat oculum intellectus aliō cogitari nō sinens an vides tibi mediocrit vulnerat? q de manu dei cecidit in aculeos et gladios et in manus durissimas dyaboli. Considera casus p̄cti altitudinē. Iustus qppe cū eēt aia ei? erat in manu dei p̄ctū vō in qd cecidit et aculeus mortis et gladi? sepissime vocat. In man? vō dyaboli p̄ctōrē cecidisse nō e dubiū. An poterit lapas exticta p seipaz itez reaccendi & cere? s̄tr. Iustus vō lampas e vt legit Job. xii. et de iohāne baptista dicit vitas iohānis. Erat iohānes lucerna ardes et lucēs in corde em iusti sunt lux vere cognitiois et ardo: scē dilectiois. Inde lucerna & cereus noiāf. Putas ne chaos p̄ctū parū eē q inter deū & hominē diuidit legit ysā. lix. P̄ctū diuiserit inter deū et nos. et eiusdē. Q: sic exaltāf celi a terra. Ita exaltate sē vie mee a vñs vñs & c. Attēde qd dicat dauid. Qui super senes se intellexisse gloriāf fm altitudinē celi a terra. cor. miaz suā sup ti. se. educit qdē dñs p̄ctōrē de lacu miserie et de luto fecis. Conuertit ex basan pfundū maris. Erigit destercore paupem vt colloct eū cū pñcipibz ppli sui Et. xxx. Re. ii. Destercore vñ q sue puerfatiois i q supul? erat eleuās paupem dñs. Attēde quā in altū eleuet eū vt sedeat cū pñcipibz cūz scīs suis

De penitentia.

et solū glorie teneat. Solū glorie tenet
in seipso cū sibi legitime impat et se sibi sibi
tas vires et mēbra glorie regit et moderat
Qui p̄ cū filio p̄digo pascebat ignomio
se porcos ifernales et cupiebat impleri vē
trem de filijs. Nūc panē angeloz mādu
cat et p̄ eo illō solenne totius curie celesti
celebrat p̄uuiū et i medio applausu et gra
tulatione innumerabiliū celestiu miliciarū mī
sericordia suauitate resonat p̄terus sym
phonie et chozi. Cōmetire altitudinē celi a
terra hec em̄ altitudo mie dei vt de pa
store qdē porcorū infernaliū in filiū ado
ptionis et heredē regni celoz de fame fili
qz ad angeloz cōuuiū eleuat an putas
aliū picturatore et decoratore diuine yma
ginis in nobis qz ipm ymaginis creato
rem et qdamodo artificē deū an videtur
tibi colores illi virtutū adeo nobiles et p̄cio
si qbus illustrada et venustada ē dei yma
go t̄reni eē. Absit. nullaten⁹ p̄t dubitari
nullā naturā supra se posse ad ea igit spe
gratie s̄t. cū infra gloriā et supra naturā sit
grā media. nihil p̄t creatura p̄ modū qdē
receptōis recipe graz et glia nata ē aīa mea
s̄t effice largiri sibi n̄lōmō. s̄t et vires suas
sibi reparare et p̄pare. cū lese aut debilitate
fuerint aut mundare cū in volutabz por
corū infernaliū immerse fuerint. Nō ē sue
possibilitatē. Qui aut in hīs adhuc dubi
tat aut casuz mortis illū nondū se exper
tus glorie et gaudeat in dño. Aut difficul
tate resurrectōis ignorat. Quē aut non
dūz vili ter attentauit adhuc in interglinio
p̄corū suoz sepultus et putrescēs. Aut ad
huc diuine gratie se timeat detractore dū vlt
nature qz grē erat tribuit. Aut magnitudi
nē grē n̄ agnoscat. Inde ar̄ mō. et vul
nera p̄corū agnosces et difficultatē tue cu
ratiōis si d̄ solo palatu cordis tui et p̄lid e
ratiōz diligēter fecerit attendēs qz difficile
sit tibi vt bona oīa tibi bene sapiat et ma
la oīa tibi d̄spiciat. Qui credis vt nature si
eri posset molesta sit tibi suauitas p̄uuiū
voluptatū et molestia. ipa suauis vt diuinitie
tibi sūt paup̄tas et paup̄tas diuinitie vt glo
ria mūdi tibi sit ignoia et contumelia. Et ipa
mūdi ignoia sit tibi honor vt sapia mūdi
sit tibi stulticia et ecōuerso. Attēde qz lon
ge tibi sit corruptio palati cordis tui ab
hac sapia an nō vides desursum sapiam
eē. Qua oīa illa tibi sapiūt et p̄na defi
piūt. An videt tibi n̄re possibilitatē eē cō
verti toto corde ad dñm. et eciam celesti

magisterio eruditā stulte clamare cessan
ter. Cōuerte nos d̄s salutarē n̄r. Qua ceci
tate putas eā adeo petere qz ipa in p̄ate
et libertate h̄z sua sibi dare. S̄t reuera co
nari p̄t vtiqz ad cōuersiōz sua vnusqzqz.
Quēadmodū egrot⁹ qz infirmitate p̄ius
trere se nō p̄t. Lonat in vtiqz et petit ab a
stutibus adiuuari et ecōgat vt trant eū.
Certe me d̄t. p̄pter hoc at qz n̄m ē in cō
uersiōne n̄ra hoc ē p̄pter conatū n̄m to
ta die clamat dñs Cōuertimini ad me p̄
pter illud vō qdē deus addit auxiliū suū
adiuandā infirmitatē n̄ram et supplēdū
defectus n̄ros clamat ecclia. Cōuerte nos
vtrūqz aut iungit dñs. h̄ic. xv. Si p̄uerit
puerū te. Eccl. xxxj. Vtrūqz s̄t iungit cla
mans ad dñm dices. Cōuerte me domine
et p̄uertar. qz tu dñs deus me⁹ postqz em̄
puerū tibi egi p̄nias et postqz ostendisti mibi
p̄cussū femur meū cū igr̄ enīmur vt possi
mus qz n̄m ē faciēs opti manu suā
porriget dextrā domin⁹ et facit qz suū est.
Tenet vtiqz manu dextrā dñs adducit nos
in volūtate sua de vtrūte i vtrūte et tandē
in gloria suscipiet nos cū videbif de⁹ de
orum in syon. Qui videbif virib⁹ suis pos
se volare in celū non p̄t mēiri v̄itas qz da
mat Jobā. vi. Nemo venit ad me nisi p̄
qz misit me traxerit. non vtiqz violētia aut
necitate s̄t amore aut desiderio sui sicut d̄t
poeta. Trabit sua qnqz volūtas Noli su
spicari quēqz placere dō nisi qdē donū ei⁹
fuerit. Quid credis i te posse eē qz oipotēti
dō placere deat nisi qz ab ipso datū fuerit
an ex nobis qzqz sine ipso dei aspectui pla
cituz nasci p̄t. S̄t hec oīa magisterio expe
riente melius et cerē edocemur cū studa
erit et conaberit tot⁹ virib⁹ i capitatē redi
gere intellectu tuū i obsequiū ihu xpi. Sic le.
ad Cor. ii. Cū p̄cupiscias tuas velut qdā
morti incēdiū curauerit et viriū tuorum in
becillitas et diuine grē magnitudo tibi dare

De accusatiōe d̄i patra p̄cores. s̄t

Unc ergo cūm quā h̄z aduersus
n̄ peccatē hoīem clemētissim⁹ acu
stissim⁹ deus axamiare p̄scruta
bimur et t̄miare tētabim⁹. Sex igit causis
totū hoīem seipm deo debere inueni
facile palā fiat. Prīmū qz totū seipm a dō
p̄ creatiōis recepit hoc ē totū qz vixit et mo
uetur corp⁹ et aīam vires naturales et mē
bra oīz ergo istoz debitor ē ei a qz hec oīa
indubitātē accepit. siue munio siue dō
no accepit. magi quippe obligat dōm lū

bertas q̄ iusticia mutuo ⁊ magis delin-
 q̄ d ingratus ergo beneficiū q̄ fraudator.
 p̄tra comodatorē Iure igr creatiōis se to-
 tum cū oib⁹ suis d⁹ hō creatori suo. Sitr
 et iure cōseruatiōis. Si ei alius eēt istorū
 ⁊ custos q̄ de illa oīa eidē deberet cū p
 ipm oīa h⁹. Nō em̄ min⁹ ē meritū q̄ q̄re
 re p̄ta tueri. Qua igr hec oīa q̄ data sūt an-
 nūssit nisi eadē largitoris bonitati p̄ser-
 uasset. Indubitatē merito et iure p̄serua-
 tiōis eidē debitor ē ac si ab eo d̄ nouo
 siue ifata donatiōe oīa illa recepiss⁹. Ter-
 cio iure ⁊ merito redēptiōis qppe. cū hec
 oīa amissit iure ⁊ se morti et̄ne obligas-
 set dign⁹ qppe erat hec amittere q̄ eis tā
 indigne abusus erat ⁊ ex diuine iusticie de-
 creto eternis erat plectendus supplicijs
 merito ergo ei q̄ hec oīa ei restituit et euz
 de et̄na morte eripuit seipm in p̄ciū re-
 dēptiōis impēdens totū se d⁹ cū oib⁹
 h⁹ q̄ eidē sūt redēptiōis isti beneficiū
 restituta. Quarto iure reformatiōis quā
 intelligim⁹ oīm virtutū decorē de q̄ dubi-
 tari nō d⁹ qn maior sit ⁊ melior sup oēs
 p̄paratiō; q̄ sit ip̄a forma ⁊ pulchritudo
 nostra quam ex creatiōe suscepimus. Si
 igr illa se totū hoīem deo iure ⁊ merito
 obligabat cū minor eēt. Manifestū eē
 d⁹ illa maiore ad maius et si fieri posset
 obligare. Totū igr se d⁹ hō deo p̄pter re-
 formatiōis. i. sui eius p̄ creatiōis ex virtuti-
 bus quodāmodo recreato. Quinto p̄pt
 ip̄i reformatiōis cōseruatiōis q̄ reforma-
 tiōis maior ē formatiōe nccario ⁊ eius cō-
 seruatio maior erit illius formatiōis p̄serua-
 tiōe. Sexto iure ⁊ merito glorificatiōis
 q̄ homini p̄missa ē. Quid ei dignū p̄mis-
 sa glorificatiōe poterit retribuere hō deo
 Et si centū vitas ymo innumerabiles ymo
 si oīa q̄ h⁹ ip̄e hō. infiniēs sum⁹ multi-
 plicarent nullū momēti nullius p̄paratiōis
 eēt ad eā que p̄missa hōi glificatiōis. Si
 venalis exposita eēt felicitas illa q̄ scis in
 fine p̄mittit. Si tua eēt q̄ tibi p̄cessa sūt
 non reputares ea p̄paratiōe illius nisi for-
 tasse cecus eēs estimator ad modū canis
 de quo vulgarit̄ ⁊ ridiculose d̄r. Lū tenet
 os et auidē rodit q̄ nō accipit p̄ eo cētū
 marcas. hoc mō p̄paratus ē cecatus iumē-
 tis insipietibus p̄tor q̄ app̄ciat t̄palia vi-
 lissima q̄ amat p̄ q̄b⁹ recusat felicitatem
 eternā a deo recipere. Ulex ē igr q̄ te totū
 totā p̄ vitā tuam cū oib⁹ alijs q̄ habes
 debes creatori totū cōseruatori totū redē

ptori totū reformatori q̄ te forma illa gra-
 tuite nouitatis illustrauit q̄ ē vt alias di-
 ximus vestis oīm virtutū speciosa varietas
 te. ope plimatoz atq̄ polimita cōtexta. tā-
 to q̄ dē natiuo ille decore quē ex creatiōe
 sortit⁹ ē nobilioz p̄ciosioz ⁊ speciosioz qn
 to ē ip̄i pulchritudini iusticie. viciniōz. to-
 tum ergo itez te debes tāte illustrationis
 tue cōseruatori deinde te dēs glorificatori.
 Non igr q̄c̄q̄ tui aut eoz q̄ tua sunt tibi
 vsurpare nisi q̄ ip̄e cui oīa debes idulle-
 rit. Dīm ergo eoz raptor es ⁊ furti cri-
 mini te obligas p̄ oib⁹ q̄ contradicere
 et q̄ si inuito dño eoz oīm q̄ ad te p̄tinere
 videns aut contrectasti aut expēdisti aut
 q̄libet aliomō in vsus tue p̄prie voluntatis
 vsurpata tibi iure aliena p̄sumisti. Dein-
 de igr h̄re furti actiōz aduersus te mani-
 festū ē q̄ si q̄c̄q̄ eēt diuinis vsibus con-
 secratū rape si tēplū q̄ in honore ei⁹ con-
 secratū sciebas polluerē aut violare. Vir-
 es. sacrilegiū actiōe tecū posse agere deū
 nō dubitas. memeto igr baptismalis cō-
 secratiōis q̄ tēplū dei sc̄m factū es et in
 honore diuini noīs cōsecratus. Si tēplū
 illud porcorū i infernaliū voluptabulū fe-
 cisti per luxuriā. Si phanū ydolorū ⁊ vt
 vulgo d̄r in h⁹ mīa dyaboli p̄ auariciā q̄
 ydolatra ē vt d̄r Ap̄ls ad Ephe. ij. Si ec-
 arcē ⁊ mūitiōz dyaboli p̄ supbiā. si cauernā
 reguli p̄ inuidiā. Si vulpiū infernaliū la-
 tibulū p̄ dolositatē. Si cubile leonis q̄ cir-
 cuit q̄res quē deuorat. vt d̄r petr⁹ in. iij.
 p̄ iracundiā et ad hūc modū de alijs vicio-
 rum pestib⁹ sacrilege executiōis reatu te
 polluisse teipm manifestū ē. Quid de cri-
 mine apostasie loqr. cuius tā manifeste
 p̄perratio q̄ manifesta in baptismo fidei
 cōfessio et diuini cult⁹ p̄missio ⁊ dyaboli
 negatio et oīm p̄paz eius abrenūcia-
 tio. Nū adeo aduersus dyaboli fuitio te
 macipasti ⁊ fuitiū dyabolice subdidisti.
 Quid de adulterio. i. d̄ violatiōe m̄rimo-
 nij q̄ cū deo in baptismo p̄traxisti cuius
 m̄rimonij irritā fidē fecisti. Quotiēs vicioz
 te fornicatiōib⁹ polluisti. Fides qppe spi-
 ritualis hui⁹ p̄ugij vicioz abdicatio est
 Qui igr ad choz p̄scie sue q̄dcunq̄ ex vi-
 cijs admisti choz maculasti maritalē p̄-
 culdubio ⁊ crimie adulterū icurristi. Lū
 aut nō dubites te regē eē q̄ te docet yn-
 ctio baptismal. nō ei vngunt sacra vinctio-
 ne nisi reges ⁊ sacerdotes ⁊ tua oīa velut
 regnū eē q̄ fidei tue ⁊ sollicitudini diuina

De penitentia.

tribuit auctoritas sub certi tui onere tribu-
ti. Si pra impatore illi vniuersale in cu-
sus manu sit ois regimior iura rebellasti
z aliu regni tui dñm pstitueres eide tribu-
tus soluere qd deo debas psumpsisti. Eie-
ctio inde vo dño. Qui ois fide te dñe du-
bitare nō pōt te crimē pditiōis z lese maie-
statē incurrisse palā ē. Si cū eius capitali-
bus inimicis fedē z amicitia inire nō timu-
isti ymo quē reū lese diuine maiestati ab-
inico z p crimie illo pdenati manifestū
ē fedē dico et amicitiaz dñi inuisti nūq̃
te in eodē reatu maiestati nō inuoluisti dy-
abolū vo ab inico reū fuisse lese diuine
maiestati inde manifestū ē qd regnū in
celo sibi voluit vsurpare. Et tñ dñatū et
irreuocabili exilio religatū. Eodē mō cogi-
tare debes te a deo pstituti custodē eius
q tu ipse es castri z defensorē pra hostes
suos. Quid ergo si nō ipso rato auxilio nō
expectato succursu ab ipso deo pma obli-
gatiōis castrametatiōe castrū tradis hosti-
bus aut puenis hostes ipso z hostis cri-
men eē pditiōis certū ē tibi manifestū ē.
Quid debere possum de traditiōe cla-
uium ipi? castri anq̃ obliat vel ecim-
pugner? Clauis huius castri cogitatio hec
ei castri apit. hec ei introducit diabolu ad
cor. si clauē istā dyabolo tradis spōte. Lū
nō dū impugner nō dū te vrgeat ad tra-
ditiōē aut insul? aut obliat nūq̃ rea-
tum pditiōis effugias. Clauē istā dyabo-
lo tradis qm q̃tēs cogitatio tua in manu
ei? ē siue apō ipm. toties at fit hoc. f. q co-
gitatō tua i manu ei? ē quē ad voluntatē ei?
cogitas. facit q dyabolū clauigē cordis
tui z castri qd de? si dñatū tue pmissat. qn
to ergo custodis tu infidelitas q hosti fa-
cis clauigē aut hostiariū. Disce aut intu-
to ponere clauē cordis tui. Sap. v. Logi-
tatio eoz apō altissimū. In tuto ē cogita-
tio iustoz. Illuc ei phas nō ē dyabolo ac-
cedere. Amp. cogitatiōz voluere ē cla-
uē cordis ad apitiōē ipius torq̃re. Noli
ergo pati a dyabulo vt torq̃at huc z illuc
istā clauē torq̃ndo cor tandē refabit dy-
abol? Sz ois custodia sua ipaz. ergo clauē
si tuto et occulto reponere vt dixim? Sz et
oia ad vsurā te accepisse qūq̃ a deo acce-
pisti te vitas euāgelica docet. De sorte igr
et vsur rōz reddere dñe certū ē. Quid er-
go si sorte ipam amissisti. Itē oia tibi ad
dispensandū tradita et te debere fungi offi-
tio villicatiōis eadē auctoritate docet te

igr debere rōz villicatiōis si dubites. De
fraudat igr z male dispensat dñs teneris
q. quot. et qnta sit loco suo docere attēta-
bim? Vinea dñi te eē diuine puidēte di-
ligētia exculta z ornata ysa. i. decet fructū
igr te debere agnoscat q et si p. vinit la-
bucas attulerit te illi sine q ysa. viij. Te
subiacere debere aduerie. Quid si arma
z stipēdia tibi ad militandū pra hostes
suos et ecēnos tibi dedit dñs. tu vo pra
deū diuinis stipēdijs dyabulo militasti.
Hoc aut spālius clericos tagit q ppugna-
tores alioz pstituti sit. Vñz incoma more
ppugnatoz attōsi sunt hū redditus ecclia-
sticos velut qdaz stipēdia milicie sue pe-
piunt p se z alijs militaturi. Quid si
dyabulo mēbra tua fecisti qbus pra deu
pugnaret vt legit ad Ro. vi. Si tēp m dy-
bulo gladiū fecisti. Hū it psecutores bo-
noz. Sic ei nabuchodonosor vga furor
domini z securi suā dicit domin? ysa. x. z
baculū suum similiter persecutores bono-
rum gladios aut baculos dyabolicos se
agnoscat. Prouer. xv. Gladi? et iacula z
sagitta hō q loq̃t cōtra pxiū suū. Sili
psecutores scōz gladios aut baculos dy-
abolicos se agnoscat. puer. xv. Gladi? z
iaculū z sagitta hō q loq̃tur pra pxiū
falsū testimoniu. Et id filij hoim decet eo-
rum arma et sagitta. z lig. e. gladi? acut?
Q. vtiq̃ z ad pugnandū pra deu z p ipō
rōe intelligi pōt. Jero. em recte dī. q spēs
muliebris gladius flammās ē siue igneus.
Ecclesiastes. viij. vbi dī qd mulier sagena cor-
ei? et ipa ē laqus venatoz infernaliū. In-
telligite z q man? eius vincula sit Sap.
vo. xiiij. dī. Q. creature dei scē sūt in odi-
um et in tēptatiōē aie hoim et mscapulū
pedib? inspicituz. Quid si laqueus pena-
toribus infernaliū? Si mscapula. si sage-
nā infernaliū? piscatoribus te exhibuisti
Si te toto dñm impugnasti. cui? te totū
debeas fūitio. Multa hmoi facile ē enu-
merare. p? hec oia ad denariū reduca-
mus pxiū qdē igr qm deus vitas ē fides
ei debet. Quis ei dubiter vitam credēdū
ēē. qm iudex iusticie ē obbet ei timor. Quis
ei dubiter iusticie iudicē timēdū ēē. Unde
iob. ix. Verebar oia opa mea scies q nō
parceres delin qnti. Qm p? miar ē debe-
tur ei spes. Quis ei dubiter in pxiū miar
sperandū ēē. qm altissim? ē debet ei ho-
nor. Quis em dubitat regē oim sculoz et
dñm honorandū ēē. Qm agim? in oculis

eius cogitam? et loquimur quoniam occulta de
coris nostri omnes turpitudines nostre nude et ap-
te sunt oculis eius debet ei pudor an dubites
non erubescendum nobis in conspectu eius? quod adeo
sordidati atque carbonati et maculati atque in-
tor latrocinij deprehensi. Appem? iugiter in
conspectu eius. Quoniam dulcissimus ac suavissi-
mus est debet ei amor. Quis ei dubiter bo-
nitatem illam amanda esse. quod domini debet ei
obediencia. Quod pecunia eius velut sorte capi-
talē ab eo ad negociandum ei accepimus? De-
bemus ei ros villificationis nostre siue pputi ne-
gociationis nostre. Et hec est vna ex causis que
pfiteri debemus. Cum non sit aliud pfiteri quam toti
us vite sue ros siue pputi reddere. Quis
ei alicui dispensator? quod non ei cui? pecunia
dispensanda accepit pputi et ros reddat qui
tenens iustum est. Quoniam benificus gratitudinem ei
debemus? an vides tibi quod licere possit cuique ut
deo tot et tantorum beneficiorum largitori se ingra-
ti exhibeat. Quod medicus est errorum et vicio-
rum pacia ei debet. Impacientes eius inobedi-
entem eorum impossibile est curari nullo ei magi-
sterio curabunt errores inobedientis et im-
pacientem nec morbi eius aut vulnera quod medi-
camē respuit et repellit materia medicina-
li nunquam sanabitur. Si ergo vnum illorum deo
negasti actionem saltem iniuriarum habes de? ad-
uersus te hec igitur sunt actiones quas habet deus
aduersus peccatores.

De utilitate et necessitate confessionis.

Um igitur in iudicio quod iter te et deum
te pferre agit aduocat? et iudex
pcurator? et testis es dei. Quia hec
fideliter pponere et magnificare seu aggrua-
re deinde testificari et secundum hoc tunc pde-
nare seu iudicare teneri. Ne autem ignorantia
iuris aut facti fortasse causaretur. Datus est
tibi velut assessor huius iudicij et adiutor
sacerdos qui te plene iure illo instruat. Qui
te exortare tam doceat hoc eius et factum. qui
te leges et diuina statuta doceat hoc ei sa-
cerdotibus incumbit nosse leges et iudicia di-
huius iudicio pmissum est exortandum iudicij
tuum ne vel ignorantia iuris aut scilicet semitas iu-
dicij peruerteres. Aut forte tibi parcens deo
iniuriolosus existeres et ideo adeo tibi pcedū
non eam ne dedignas incidere manus pphas.
In dei namque misericorditer incideres. In quas
incidere est horrendum. Vnde. ad he. x. hor-
rendum est incidere in manus dei viuere non aut
ut iudicij tui retractet sacerdos exortare
subest. Sed ut te in iudicio illo adiuuet ut
te in hijs que ad iudicij spectant instruat et ad

iuuet. an non scolis lazari resuscitatum in x.
Johannis adhuc ligata facie sudario in quo
est difficultas videndi que recta sunt intelligitur
Quid si te suspensissimum habes demerissimus
et iustissimus in causa tua. Hoc quidem merito et
ideo iudicij tui desunt et vult deferri ad co-
gnitionem sacerdotum aut quod minus vides ipote-
tes nouit et quicquid ppetore ad agendum
homo iudicij. Ideoque consules infirmita-
ti ppetori voluit nobis assistere coadiutores
sacerdotes de quorum adiutorio in fine ere-
cutione aliquid loquimur. Quod si dixerim? Las-
tua non illi sed tibi pmissas et cause tue Judi-
cium et ipse iudicij tui pmissus sacerdotibus
recte dicere. In quo quantum adiuuers? O pec-
cator expientie ipse magisterio melius edo-
cens. Si quod igitur iudicio tuo defuerit. Si
quod viribus minus recte iudicare et sentias ex-
equi valeas hoc instructio et adiutorio sa-
cerdotis et scire deus et posse. Hec autem est
vna causa sacerdotalis iurisdictionis et plationis
inter multas. Quid ei salubri? aut se-
curius in pre ista ppetoribus pvideri po-
tuit quam malefactorum alio pscio et teste et iu-
dice emendare. In nostris quippe et in nostris
negocijs minus recte iudicamus. Liberati
igitur sumus ab hijs piculis et exornati ab
hijs oneribus dum nos alieno iudicio et ptra-
ti pmittimus non enim timendum est ne aut erre-
mus in iudicio minus videntes quod rectum est. Cir-
cumspecto et puido sacerdoti et in lege dei
edocto nobis et p nobis videre aut ne ini-
que agamus nobis parcetes. Illo in iudi-
cacio nos vice dei gerere. Quod autem iustus
quod ppetoris abusorem alicui subdere Quid
ve decetius peniteri quam quod ppetore tam in-
digne aduersus eiusdem ppetoris datorum dei
tam iniuste vsus est ppetore. Tenet utique illi ptra-
ti cedere ipote et ea deo p manu sacerdo-
tis reddere. Quare tenet pfiteri et reco-
gnoscere et iudicare se indignum ppetore sui
ipius et suorum. Tenet igitur se puare sui ptra-
te et suorum. Alioquin non exequi ppetam sed se
sentias et hoc est quod dicimus quod ppetore illa tenet
deo p manu sacerdotum reddere. Totum igitur
te et tua dei voluntati pmitte et redde di-
ces domine non sum dignus de cetero visitare.
Recipe voluntatem tuam ppetore semper mei et meorum
omnium et vtire p beneplacito tuo. Occurrit
mibi modo te ille quibus vrgemur ad ppetio-
nem. Prima est susceptio officij pecunie hoc
est talentorum quorum dispensatio nobis credita
et multiplicatio est iniuncta. Tenemur igitur ra-
tionem reddere maioribus dispensatoribus et

3

re

Silij

De penitentia.

camerarijs. Minores quippe et inferiores
superioribus dispensatoribus rationes reddere tenentur. Illi vero domino quoadmodum fieri consuevit in domibus regum et principum. Sic sacerdotes qui superiores camerarii sunt et quibus thesauri omnes celestes sunt commissi. In die iudicii in illius ferie magne vniuersali participam et puto putabunt id est computum reddere etiam de aiabus sibi commissis. Etiam villicationibus tenentur reddere familiaribus ut nos de nostris qui subditi sumus. Secunda vero causa est cura a medicinalis quam sacerdotibus iniuncta est et omnes eis peccatores velut egri medicinis curandi traditi sunt commissi quare incubit eis morbos omnes et vulnera peccatorum et tota persistentiā hominum egrotantium cognoscere. Necessario igitur habent egrotantes hominum morbos suos et vulnera sua et tota persistentiā sacerdotibus detegere. Tercia vero quia cum deo in curia nostra est foro iusticiā de nobis ipsis facere teneamur. Inter esse sua ne per rores nostram aut incuriam causa sua quam aduersus nos habet periclitetur. Ideoque prouidit quod sibi et nobis certe de assessore sacerdote te diuini iuris puto qui cause sue examinationi interfit et cuius consilio causa illa examinetur et terminetur. Hoc enim facere solent in curijs alienis legitur vix mutare per se qui videat et dinoscatur ne forte in iudicio iniuste grauetur. Sic mittit ad curiam penitentis omnis sacerdos ne forte in foro tuo et curia tua graues eum iniuste. Quarta causa est securitas illa nostra quam tenemus et exhortatio nostra. Quinta poterit satis recte assignari. Suspicio iudicii. id est penitentia a qua appellare habet domino ad superiorem scilicet sacerdotem et hanc causam iam assignauimus. Quis ei deo negare audeat appellatiōis refugium. Sexta causa est ut si per alienam accusatiōem coram publicis personis emendant manifesta peccata. Sic per propriam accusatiōem ad confessiōem emendant occulta. Non ei phas ut in emendata remaneant occulta. Quare necesse est ut suum habeant et iudicium et forum et iudicem. Quis autem non videat quod vni vniuersique accusare aut denunciare teneant reum ad correctiōem fuato tamen ordinem ententato. Cum igitur seipsum reum cognouerit. Quo iure vel lege fretus sibi ipsi tam penitiose perire presumat ut non propriam correctiōem sibi querere liceat. an fortasse magis tenetur querere correctiōem fraternam quam propriam. Quod si forte dixerit quod ipse per seipsum se corrigit. Ita ostendimus quod huius correctio nec deo nec ipsi sufficere debet et casus in hoc assignamus

Amplius si latronem vel malefactorē alium habes penes te nunquam potius exhibere teneris quam si ei latibulum apud te perbuerint quod latro cinis reus eris quod donum tuum spelunca latronum et latibulum fecisti. Pretor autem sacerdos est. Quare latronem qui apud te latitat eundem exhibere et tradere teneris teipsum. Quod si dixeris quod tu ipse per teipsum punies ipsum in curia tua aut foro tuo. Noli igitur fugere lucem qui bene agis aut bene agere vis. Noli declinare testem adiutorem patris tue bone actionis sacerdotem. Ne et tibi simul et latroni videaris habere latibulum. An non vis egri medico confidere et cure eiusdem tradere. Medicus sacerdos est peccator vero eger qui infirmatur apud te. Quod si egritudo moris afferat. Mors eger tibi imputanda est. Qui cura ei medicinalē adhibere noluit. Quod si fortassis artis medicine tutum esse confidit. Atrede in sanissime quod nullus medicorum in egritudine sua propria arte aut sensu proutus est nec proprio consilio regit. Medicus ei eger seipsum non habet extemplo ergo negligētia deponit proprium sensum et artis presumptio et temeraria confidētia tradit egrum tuum medico quem curationi tue perficit misericordissimus deus. Magis de salute tua sollicitus quam tu ipse non immerito suspectum habet iudicem qui in causa propria et ipse iam sensit hostem. An tu fortasse ei penites dicere penites qui te hostem dei adhuc geris. Dum te accusas et confiteris hostem. Quod tu vis in causa illa in qua reum te fateris iudex esse et cognitor. an non teipsum suspectum reddis. Sic dicendo an non das aduersario iustas causas appellandi. Cum reum te fateris illa causa in qua te iudicem debere esse proutus Etiam si tua esset iure. Illa iurisdicatio expedit tibi cedere illi. propter causas dictas et ut ipse minor et ad pacem priorem aduersarii tui inuenies. Quis autem negare audeat deo ut aduocatum vel procuratorem audeat vel debeat constituere in causa sua. Quam quodammodo agit in foro penitentis et coram ipso procurator vel aduocatus dei sacerdos est. Quare necesse est ipsi instrui de facto. Primum deinde proponere per partem. Qui prociuium prestat. hecat per dei est quam defendenda suscepit sacerdos. Non potest autem instrui nisi per te. Quia tibi incubit instruere eum ex factis. Et hoc est reuelare et confiteri factum eundem. Que sit autem tibi serenda sententia pro hijs omnibus criminibus et iniurijs lex diuina etiam mundana declarat. Quos in iudicio illo approbat dementissimus deus.

De cause araiatione et excitatione su
per testificatione.

D Acertos igitur iudicii tui exaiatur?
Primum interrogare te de virtutibus iudi-
cii illud et iusticiam de teipso apud
temetipsum siue intemetipso fecerit et de sin-
gulis partibus iudicii si rite aut recte oia se-
acta i teipso de ipsa accusatiōe quā ad-
uersum te pponis si pntinet oēs actiones
q̄s h̄z deus aduersum te aliquā em̄ pcura-
toris et aduocati officii nō recte p deo ex-
equeris. Deinde si testis officii nō recte
plene implēs an q̄ absit factū q̄ te p hibes
testimoniū. officii aut testis ē bona fides et vi-
tate facti iudicē instruere. In nullo vitatē
supp̄me i nullo falsitate insinuare. Deinde
dū aduocati officio qd ē i iurisdic-
tione siue p leges siue puetudines siue p ra-
tiones optimū te oratore puta Sicut rectū
est tibi suadere vt dicit Sene. hoc ḡ p
certo scias q̄nto fidiōr aut pcurator aut
testis aut aduocatus ptra te in iudicio illo
steteris. p deo tāto illa tria officia dei fili-
rūs dñs in iudicio tuo p te exequatur fide-
lius. Quāto seuerius iuste tñ ptra te iudica-
bis. S; p deo tāto clemētius et fauorabi-
lius. Iudex tuus pro te. ymo si rectū fue-
rit de teipso iudiciū tuū nō inueniet qd in-
te iudicet iudex viuoz et mortuoz xps dñs
Quāto hīc audebis reuelare. tāto ampli-
us valebit eā dñs corā deo pte et angelis ei-
Quāto ampli-
us discopies turpitudines
tuas tāto ipe ampli-
us opire studebit Quā-
to ampli-
us teipm accusabis. Tāto ipe am-
pli-
us excusabit. Noli ergo eē thesauri-
aut archiari-
dyaboli. q̄ dēs eē sacrariū
spūsancti. archa-
tho et thesaur-
dyaboli.
ster gliniū ē pctōz. Uis ergo eē non facu-
l-
dyaboli phas stercozariū ei-
euome fe-
tulentia ista. tā venenata. et memēto dya-
bolū hīc inscrip-
oia pctā tua et velut pa-
tētes lras hīc ois pctōz tuoz. Quas in il-
lo tremēdo iudicio ptra te exhibebit nisi
eas sic delere studueris. Scito aut q̄ am-
pli-
i mēoria seu noticia sacerdotū ea scri-
bere studuerit. Eo ampli-
de libro dyabo-
li et mēoria eius delebis. Memento lras
oim obitoz tuoz te ddisse dyabulo. has
tu ppiis manib-
pcepisti. Singulis q̄ppe
mortalibus pctis. Singulas et horredas
lras scripisti. Quā si iā deiecasti dyabolū.
q̄ tibi p-
velut inimico suo insidiebat et
stimulis pueri timorē a tergo et calcari-
turpis amorē in laterib-
te vigeat. Quid

delectiōi ei-
pdee putas Si adhuc frene-
tici pudor os tuū ifrenatū terret an nesci-
q̄ freno oē corpus equoz tuū firmitus vt
dicat iacob. iij. Facile ē te iterū dyabulo
iterū ascendere nisi frenū eius de maxillis
tuis ex culleris. Excute igitur frenū demētis
simi pudoris d ore tuo et maxillis. Et scito
te nulla turpitudine pollutū Quā nō mul-
ta hoim milia aī sorduerit. Esto ergo
tibi testis fidelis ptra te vt tibi sit testis fi-
delis in celo pro te pfitere aduersus te cū
dauid vt et deus remittet impietate pctō-
rum tuoz. Vide ne parcas ori tuo. Sicut
dicit iob. vii. et certū habet q̄ dñs parcat tibi
scito te corā deo et in conspectu curie cele-
stis Quātum ē in te oia egisse dele turpi-
tudines tuas et abscondere a p̄spectu tot militū
pmuta tuū spectaculū. modico p̄fessiois
latibulo. Latibulū ē confessio pctōz corā
vno sacerdote facta p̄patione vniuersal-
spectaculi et vniuersalis illi-
ppalatiōis
q̄ in iudicio illo terribili futura. Ut em̄ sa-
cerdos ea viderit p confessionē ab oculis
dei et omnium militū celestium abscondunt
Si verecundus es cur nō erubescis tantū
turpitudinū tuaz spectaculū. An for-
te et oculos fidei clauerūt tibi peccata tua
vt nec teipm videas et angeloz sanctorū
miserabile spectaculū et omnium demoni-
orū ludibriū Appi q̄so fidei oculos et iturere
cateruas demonū vsq; illudētū tibi et de
morte tua sibi applaudentiū. Uis quēso
qua solitudine te circueat et te ad deuor-
randū querat. Attende quo ardore et au-
ditate sanguineq; tuū ficiat vndiq; circa te
rugiūt dētes ad deuorandū te parat gla-
dium tenet hostis vt te iugulet. Tu vero
de erubescencia cogitas. Vide quoz sum-
te trahat dyabolus freno erubescere illius
ad mortē vsq; te ducit ad illud vniuersal-
lis cōtumelie infernale latibulū et oppro-
briū spectaculū vt fias oim oculoꝝ celesti-
um terrestriū et infernaliū misabile et igno-
miniosum spectaculū Ibi appebunt oim
oculis verecundiora tua abice fasciculū
latrocinii. Ne cū eo dephensus excusati-
onē aut redēptionē habere nō possis. Ex-
cute iugū diabolicū dissolue colligatiōes
impietatis. Solue et fasciculos deprimē-
tes vt dicit tibi ysa. liij. Dirumpe vincula dy-
abolica q̄bus te tenet vinctatū. Erue te
tanq; damula de manu. Et quasi auis de
insidiis aucupis. Ut dicit tibi puer. vi. Tes-
ta et experire quanta sit alleuiatio huius

De penitentia.

farcine dyabolice depositio vel abiectio
 Experire gaudium liberationis de manu dy
 abuli q̄ sit gaudium liberationis de ma
 nu dyabuli q̄ sit gaudium liberationis iugo f
 uitutis ei? a facie olei diuine mie putrefa
 ctio. Ut le. ysa. x. q̄ sit pacis tranquillitas vio
 lentissime orationis et tyrannidis ei? oppo
 sitione cessante. Confuta et confunde dyabolū
 q̄ te longa detentio p̄scriptisse forte putabat
 et se i possessionis tui ip̄i p̄scriptioe tutū puta
 bat interrūpe p̄scriptioz illā dyabolice p̄scri
 ptionis. Ne te p̄scriptioe distationare va
 leat. i. iudicio opprimere. Illud dyabulo
 vince ip̄m et occide freno erubescit q̄ te te
 net et trahit. Utere hac erubescia q̄ quidē
 ē salutar medicina p̄ctorū. Tu vō facit eā
 tibi mortifera te ip̄z ip̄a suffocas erubescia
 dñi eā facis obice gr̄e et sp̄ui vitali obstru
 ctionū quo min⁹ tot tuū possit ingredi. Li
 des qm̄ obstruis meatū cordis tui sp̄ui vi
 te ip̄m et facis frenū dyabulo quo te tene
 at et in morte trahit nisi eēt erubescia quo
 teneret dyabol⁹ et occidere nō h̄ret. Oc
 cide ergo p̄po gladio golia cū dauid vin
 ce ip̄a erubescia dyabolū puerit eā in me
 dicina p̄ctorū tuorū. Sigdē p̄fessioz ei ad
 duxerit. Ex hīs duob⁹ saluberrimū anti
 dotū p̄tra oēs morbos et vulnera p̄ctorū
 pficies felix p̄mutatio si frenū quo tene
 bat et trahēbat te hostis in gladiū ad su
 perandū ip̄m puerteris. Si venenū ymo
 si egritudine ip̄am in antydotū et medici
 nam puerterit atq̄de q̄ momentanea ē eru
 bescia ista cū ip̄a p̄batioe. cū ip̄so sonitu
 viroz p̄fessiois fugit. Deniq; putas te ha
 bere p̄ctā q̄ confiteris absit quo ad culpā
 Times erubesciam q̄ tāta felocitate fugit
 Erubescis igr̄ q̄ nō habes p̄ctā et hoc utiq;
 volo rogo moneo laudo obsecro q̄ntum
 possū erubesci. Salutarē em̄ laudāda dō
 gratissima et acceptissima ē p̄ctorū erube
 scētia. S; ne ip̄ignēs ea de⁹ caueto et ne
 tu ip̄e ea strāguleris aut suffocer⁹ ne h̄eat
 eā frenū aut gladiū contra te dyabol⁹. ne
 h̄eat eā obicem et obstructoriū cordis tui
 sp̄ui sc̄i. Leua oculos fidei tui et vide qd
 tibi ē in celo et qd q̄ris hīca te sūt terram.
 momentanea erubescētia a te erigis et tibi
 celestis regni honor offert quo gaudio et
 aggratulatione tibi redeunt dulcissim⁹ p̄
miarū et de⁹ totius solatiois occurrat
 ip̄a vitas in. xv. luc. clamat. Atq̄de conui
 uū solēne et p̄re gaudio tue reuerfiois ad
 prem. In illo celesti pallatio celebratur.

Mirari clemētissimi p̄ris p̄dulces ample
 xus et oscula suauissima et vide q̄so nullā
 stulticiā tuā ap̄d benignissimū p̄rem
 relicta memoria. Secundū oēs inundatio
 nes p̄rne mie et torētes gaudū et hylari
 tatis q̄ totā celestē curiā tua pfudit reuero
 sio irrecorabilr delectās. Erige obsecro
 aures fidei tue et audi simphonā et cho
 rum p̄tetus suauitatē tue reuerfiois p̄ui
 uum. audi laudes et p̄conia celestū mili
 ciarū q̄s p̄ reuerfioe tua offerūt milia mi
 liuz. Audi interpellatioz q̄ et miserat tu⁹
 ē xpm dñm. q̄ iugiter paret vultui dei ad
 interpelladiū p nobis q̄ oia nobis i eo q̄
 hō est impetret et in eo q̄ deus oia largi
 tur audi melliflū clamorem p̄missionū
 audi terrificū fragorē et timendū contri
 um cōmitionū eius aīa duerte tot⁹ ce
 lestis curie expectatioz et desiderii p̄ces et
 vota sua p te clemētissimo p̄ri offerentis.
 Uide vota et desideria oim celestū milici
 arum te i certamine p̄tra mundi carnē et
 demonia spectantiū et victoriā tuā solite
 expectantiū et p victoriā tuā iugit et in
 stanter oīpotēti p̄ri supplicantiū. Sollicita
 ē p te tota illa celestī curia et milicia p̄cla
 ra Tu vō dormis i stercore. expectat te ap
 plausus et aggratulatio et tot⁹ ille celoz
 puentus. Tu ad infernale latibulū p̄pa
 ras te. Tu ip̄e gaudere nō curas ip̄le saltē
 vota et desideria miliciarū celestū fac in
 celo de te gaudū fac aggaudere tibi et a
 plaudere milia milia. Fac totū celū reso
 nare. laudes et p̄conia diuine bonitatē q̄
 largis tibi de tāto hoste p̄clarū triumphū
 fac obsecro totū celū totūq; p̄dyluz ride
 re fac q̄ inuiter dñs oēs cognatos et vici
 nos ad noue tue liberationis gaudia. Si
 cut legis Luce. xv. An nō curas etiā p̄stissi
 mū pastore de p̄dite ouis inuētiōne letifi
 cari qui p̄pos humeros tā gaudeat incli
 nat ut in ouile reuebat ouē errabundā et
 p̄ditam. Et p̄ gaudio inuiter amicos et vi
 cinos ad p̄gaudendū et p̄gratuladiū sibi
 quasi nō sit contētus p̄pā p̄gratulatiōe
 et parum sit aut quā p̄p̄is humeris reue
 bit gaudū et aggratulatio pastoris refe
 ctioz et inuentioz ei⁹ oim amicorū et vici
 norū aggratulatione vult festinari et hoc
 in eodē luc. xv. ca. et Osee. x. Ego nūc
 effraym ysa. xlvj. Usq; ad canos ego ip̄e
 portabo. Ego feci et ego ferā ego p̄tabo et
 saluabo. Moneat igr̄ te tā p̄dara illa
 celebritas que redditū expectat. Moneat

at te m̃ pastoris tui gaudiū. Doneat te
pastoris te p̃ deuia querentē. Circuit et la
bor et occurr̃ eius festiñ atq; dulcissimū
De quo bñs dyonisi⁹ dī q; benignissim⁹
ibñs venientib⁹ ad se totus p̃currit et pob
uiat eos deosculat et amplexat. Ecce pa
stor tuus nō improperat tibi laborē quez te
quendo p̃pessus ē. Nō im̃perat tibi qd
peccasti. Vide q̃ntū parcat verecūdie tue
Sēti cor tui emortuū q tot et tāt moueri
nō potes quē nec dinaz p̃minationū trēt
tonitrua nec diuinaz p̃missionū tot et tā
ta demulcet blādimēta. Dic q̃so qd a dō
formidas erubescētia istā p̃modica et mo
mentanea. Lur nō magl times eternā. Et
hec ē qdē corā vno et in oculis vni⁹ viz sa
cerdoti. Illa autē i conspiciat oculis viuoz
et mortuoz. Dic q̃so q istā momentanea et
corā vno sustinere nō potes. Quatr p̃fidis
te posse pati eterni illi⁹ et vniuersalis p̃fu
sionis op̃ p̃briū. Alpi obsecro oculos fidei
et vide quā stult⁹ vmo cecus mercator es
q etne felicitatē honorē tā vili vēdis p̃cio
et eterne felicitatē sit et cōfusiōis leuissime
sit et momentaneē erubescēcie dēclinationē seu
euasione ob p̃briū mercaris. Quid q̃so re
spōdere poter̃ deo in extreme illi⁹ discul
tiōis ex aie interrogatū. Fili vt qd dereliq
sti me. R̃spondebis ne dñe. optebat me si ve
nirē ad te verecūdari et erubescere p̃ mo
mentū corā sacerdote. Erit ne hec excusa
tio. R̃sponde igit et mō an vis p̃p̃ illud a dō
recedere an magis amas p̃ctoz latebras
q; deu. et magl amas ēē sentina dyaboli
ca q; sacrariū spūscū. Miser ad qd credis
data tibi a dō erubescēcia; ipam ad hoc da
tam ēē tibi scito vt sit tibi an auxiliū emē
datiōis p̃ctoz vt sit tibi in medicinā. Tu
dō p̃uertis eā i toricū et deo medicatū aq
escere non vis. Malēs mori p̃pā volūta
te q; viuere p̃silio et auxilio dei medicatis.
Hic ē mors eq qui vulgo dī vmbaticus.
Qui cū vmbra fugit mortē audacter icur
rit p̃cipitiū. Tu ista vmbra tūle et fugatiuā
times vmbriū et mortis et ne p̃cipitiū non
times. Nō aduertit. Dic q̃so p̃p̃ qd ti
mes illā erubescētia. an ne forte sacerdos
q bonū te credebat. vilipēdat te. N̄ picu
lum o dñū irrepabile. Ille hō vilipēdit
te. qd bōi amisisti. Erat ne opinio sacerdo
ti in bonū vt minor ēēt eterne felicitas
et vt pro eo incurrēdū ēēt eterne mortis
supplicii p̃ter et opprobriū. An in opiōe
sacerdoti istius felicitatē tuā cōstitueras.

Reputas te felicez et bñm si de te ille sacer
dos bene opinaret. Ecce assunt circūstan
tes et tortores pati rape te ad et ne mortē
supplicii. Tu vō de opiōe cogitas sacer
dotis tuz salutē oblitus et impendētis tibi
snie capitalis discriminē nō formidas. Cre
dis vitā tuā opinioni sacerdoti q̃ flet opi
nioni sacerdoti iudicad⁹ sis. N̄ si discre
tus prudēs et circūspectus fuerit sacerdos
Ipsa flagicioz et facinoz tuoz p̃fessio ipz
ad bene sentiēdū et opinādū de te i ducer
sciet q̃ppe te iā ab ingnamētis oib⁹ emē
datū. Non ei dubitat hui⁹ sacerdos p̃ctā
deleri vidica et integra p̃fessione. Si vō
indiscretus ē sacerdos Elige circūspiciū et
p̃uidū si potes. Scito ad singula vā con
fessiōis tue. centū militiaz r̃spondere p̃centū

Quantū credis ēē gaudiū scōz ange
loz pro tua ereptiōe dñi ē incōfēs et incō
seruos tanta dilcō et illa qdē dilcō p̃pa
bilis est ei q diligimur a scis angelis q̃re
nullū gaudiū ē q in mūdo demūdanis
hri possit p̃pabile gaudio scōz et brāz aia
rum. Cū scis angelis de nra liberatiōe le
tantū q credis gaudiū eoz dū viderent
paulatiz vincula mortis in p̃ctōib⁹ diripi
et eos de manib⁹ dyaboli liberari et ad cō
fortiū suū assumi q̃s ei n̄ p̃paciāt captiui
tyrāide dyabolica diu afflicti et iugo du
rissime fuituri ei⁹ opp̃ssis. In carcere pec
catorū obclusis et imuratis diu Quib⁹ ni
hil aliū imminebat nisi et ne dñatiōis et
mortē irremediabil⁹ et irreuocabil⁹ snia. q̃s
infernales illi tortores in carcerib⁹ p̃ctoz
ad et ne mortis suabāt supplicii. Quis la
dō ferre? ē q de liberatiōe hmoi captiuo
rum nō gaudeat. Quid ergo mirū si scī
angeli et aie q eozū felicitissimo iā gaudēt et
gl̃iant p̃fortiū de taliū ereptiōe letēs hoc
ē q dī vitas luc. xv. N̄ gaudiū ē angel⁹ dī
Qm̃ p̃nia ē ereptio et liberatio hmoi capti
uoz et disruptio vinculoz mortis. Inde er
go ē gaudiū scōz angeloz de p̃nia p̃ctō
rum. Ipi q de⁹ vidēt penitētes eripi de la
queis et vinculis dyabolicis et educi de cō
clusionē et in nūeratiōe vinctos in fortu
dine siml̃ eos q ex asperat deu p̃ctōzū ta
ctantia et gl̃oriatiōe et approbatiōe q ha
bitant in sepulchris corporū suozum. Ubi
p̃pustrescunt et vermes victozū pascunt
hīs et similibus addūcendā erubescētia
que viam confessionis obstruit adiuan
dus est. Cuius labia vehemētia pudoris
comp̃ssit. Hec et similia preponenda sunt

De penitentia.

penitenti ad pficiendā accusatiōz quā aduer-
sum se dei pcurator constituit. pponit hec
eadē e corā sacerdote accusatio et penitenti
contra se testificatio. p^o hec ar de snia in-
grendū est et erit vtrūq; scz se furē et reum
maiestatis et sacrilegū et apostatā et adulte-
rū et p^oditore. Et si qd supra p^omōrauim?
Seipz iudicio itēiori p^onūciauerit et hoc
exteriori confessione cōfirmauerit.

De restitutione honoris.

A

ys autē rite actis de snie executiōe
b. agendū erit hoc tñ obfuoat vt añ
lius hui? aut iudiciū ingressus dōs
restituat q se spoliatiū congregat. Inter-
rogandus igr erit penitēs vtz seipz et sua
qbus deū spoliauerat vel sibi vlturpado
ptra dei volūtate vel dyabulo seruiendo
in vicijs restituerit. Inroget vtz deū im-
possessionē ipi? iā miserit et si ē tenēs ei? et
vulgo dō. Si tenet ipm et possidet integre
q vtiq; facvinclō castet et scē dilectōis amor
igr vinculi ē q solo et et integre tenet et
possidz nos de? Timor qdē non integre
et et possidere facit. qm timore non tenet
aut possidet cor nrm deus hoc igr inro-
getur vt amore iā deo cohereat. et si amor
dei viciōz amorē in ipō iā absorbuerit vt
maior ignis minorē vlt saltē vicerit. si deū
oibus vicijs suis q ptra ipm amauerat p-
ferat Si p amore ei? sua vicia pferat Si
malit carere oibus hīs q cōtra deū ama-
uerat q ipō. Si placere dō et amicus ei?
familiar? eē de cetero amet atz desideret
ne nō totius curie celestī cuius inimicū se
constituerat inimicū eius. i. demonijs ad-
herēdo et vicijs. Sz et hoc inroga d? erit
qnti pēdeat vel estimet dei amicitia qd et
qnti p ea adipiscēda aut cōfunda face-
re parat? eēt. Si venalis eēt dei amicitia
vel gratia. Quid p ea datur? vel factur?
eēt. Si nō gratus ē deo q tādū ptulit ho-
stem eū deus tot iniurias ab eo passus.
Ipō nūc reuertētes in amplex? recipit
et oscula et totius curie celestī aggratulati-
onē et applausū q eū p? hostē iā adoptat
in filiū an hec tā mirāda tam stupēda bñ-
ficia vel modicū amor? igniculi in corde
ei? accēderūt an ob ingratitudinē in fui-
tutē viciōz et demoniū a q erepta erat di-
uine gratie ineffabili largitate redigi me-
ruerit. Inroga d? erit q sit ei de recōci-
liatione sua ad deū de recuperata gratia et
amore dei leticia de totius curie celestis

amicicia de spe hereditatē eēne ad quā p-
gram punctionis respirauit. Que sic p-
piscia felicitatē et ne vtrū paratus sit here-
ditatē suā celestē virib? et armis defende-
re d? gratia et amore clemētissimi patris q
gratis tā indigno reddita ē si in pposito
et volūtate hz eā studiosissime et solite ser-
uare. Si de cetero cor suū omni studiosa ser-
uare pponat vt nihil in eo inueniat ocu-
los dei offensurū. Si se tradere dyabolo
polluendū et distrabēdū p sterclinia et spi-
nas viciōz vehemētē aspnet et odiat si
dō velut p^oru et liton securissimo adbe-
rere de cetero disponat viciōz p^onsens ve-
lut tēpestatē et vicia ipavt pfunda abyssio
rum pauēs et abhorrēs. Utrū ipe regi-
ne celozū que pma est post deū saluatore
ad in^opellandū p peccatorib? gratus sit
et toti curie celestī cuius p^oibus se adiutū
eē ignorare nō dō. Et de festiū illo gau-
dio q tota illa celestis curia pfusa ē. Utrū
se sentiat et agnoscat toti celestī curie dēre
eē de cetero obnoxii et debitorē. Utrū re-
gine celozū que pma postvngenitū redē-
ptōrē ē se obnoxii reputet ad gratiatiac-
tiones soluēdas. Quociēs de vincul? mor-
tis et carcerib? dyabolice ipm eripuit diui-
ne grē magnitudo p tā indebita sollicitu-
dine sue salutis si de hoc qd ciuis scōroz
fētis ē et domestic? dei letet q ciuis babi-
lonic? et dyaboli p^ous fuerat Si d? hoc ipe
gaudeat q tota celestī curia p? ab aspē
et a facie ei? auertebat nares et oculos se-
torē sterclini dyabolici quo plen? erat fer-
re non sustinēs et horēdas turpitudines
dyabolice suggillatiōis et machinatus q
bus deturpatus erat cernere et videre ab-
horrēs. Nūc autē toto applausu tota ag-
gratulatiōe te intuet et mirant. Et cū ve-
ner? añ p^ocm dei vt pces tuas ei offeras
ei occurrūt seduli oēs se offerrunt auxilio
tuo. Negocia q gerere seu expedire hēs
in illa celestī curia oēs p virib? expedien-
do gaudēt et festiue suscipiūt petitiōes
tuas clemētissimo pri porrigūt p^oius sup-
mira sedulitate et instatia oipotē pri gra-
tissima pces premonēt an nō letaris de
tot et tantozū amiconū acq^ositiōe. Suspice
celum si potes et intuere quid tibi iam est
in celo et cui glorie ibi ascriptus es. Que
et quas festina te expectat iam celestium
miliariū societas. Eructa si potes memo-
riam suauitatis dei qua tam indigno p-
us tam ingrato p^ous tanta tam indebita

q̄ beneficia donata s̄t. Considera si po-
tes qd̄ eras aīq; p̄ ille mīaz per grām cō-
punctiōis te traheret. Lere? an carbo ex
tuncus eras nil habens nisi fumū et fetorē
et tenebras. Nūc hō cere? ē lumios? aut
lāpas dei in p̄spectū dei. aut lucerna lucēs
luie vere cognitiōis et ardēs ardore sc̄te
dilectiōis. Sepulch̄ eras p̄usubi mortuā
aiām tuā ex sepatione b̄tēvire aiāz q̄ de-
ē. x̄mes viciōz p̄medebāt. Ibi sanguis
ge gule luxurie erugebāt eā et emugebāt
totū haustu tota imp̄ssioe ire idē intorcu-
lari p̄surātes eā ibi gurguliones auaricie
et tunc inuidie eā iugit̄ rodebāt. Quid de
vocat̄ supbie de serpētib? fraudulētie et
de ranis garrulitatē de sc̄orpiōib? ire siue
serpētibus ignit̄. Quid de cimicib? in pa-
ciētie et de musca grauiissima diuersi gene-
ris q̄ incogitatiōib? tuis volātes affectuz
tūi tāta imprunitate p̄ugētes stimilabāt
et vlcerabāt. Quid q̄ canes illi infernales
te vndiq; detrahētes et dimordētes dila-
cerabāt. hec oīa vulnera aiā tua mortua
sentire nō poterat. Nūc vō q̄ canes illi et
corui infernales p̄sumserāt repaui tibi ḡ-
tis ad integrū et p̄ra merita diuine gra-
tia largit̄. De sepulch̄o qd̄ plenti erat oī
spurcia tēpli iā feciue i bitatiōis et diui-
ciāz sp̄ialiū gazophiliū. Desterclinio
et volutabro porcorū infernaliū te iam oī-
tum voluptat̄ reformauit gramib? sc̄iāz
cogitatiōnū viritē sc̄orū desideriorū velut
floribus suauitat̄ odore fragātē v̄tutū ar-
boribus plantatū et vt ad vñū dicā instar
p̄adyi celesti oīm speciosa nouitat̄ ame-
nitate v̄nantē. Quid vestimēta gl̄ie et or-
namēta decorū referamus qbus aiām ex-
ornauit et illustrauit oīpotēs d̄s quoz tā-
ta ē mirificatio. tāta venustas vt ipam d̄o
gratā. dei amplexib? dignā dei aspectib?
placitū efficiat toti curie celesti admirabi-
lem amabilem ḡosam exhibeat. ac dei sp̄o
tam ac filiā indubitata p̄batiōe ostēdat.
Si describere veli tibi illū coronā fidei ra-
diosam atq; choruseā. Si annulū illū gē-
matum purissimo nitidissimoq; sapphiro
spei. Si monile in quo radiat ille rutilas
et inflamabūdus charitat̄ carūculū. Si
armillas et lō ganimitat̄ et paciē. Si bra-
chiā iusticie. Si calciāmēta in qb? pul-
chri s̄ gressus p̄ncipis vt legi. Si cicladē
illā quro tēta q̄ se indutā gloriabaf b̄rā
agnes. Si bisus et purpurā q̄ indumētuz
eius legunt̄ fuisse p̄ouer. vlti. Si vestē

polimitā ex oīm v̄tutū varietate p̄stetaz
vltia stili et eloq̄ntiaz tendes oro. Aperi-
igr̄ oculos fidei vt intuear̄ diuine suauita-
tis habūdantiaz vt ad mirer̄ q̄ p̄ciosis te
circūstētiuit varietatibus quo honore et
gloria illustrauit q̄ gratū te fecit toti curie
celesti spectaculū vt totam pulchritudinē
tuā miret et ei p̄gaudeat. Qualis aut̄ p̄-
us eēs agnoscito tūcatus eras p̄anosus
carbonat? et macerat? totus ipoz demo-
nū ludibriū. Qualē te credis tūc fuisse cū
tot vicijs sordēbas tot ymagines aiālinz
et reptiliū et oīm imundoz et i boiabiliū
indueras euz nō solū vna turpitudinē de-
formatus s; velut babilonē. oīgentū mul-
titudinē mōstrorū circūferbas spectaculū
ob p̄bri et irrisiōis eius oīb? vidētib? nō
ei quo te coopies hēbas. Appēbāt vtiq;
tot et tāte deformitates et turpitudines tue
Adue. tis ne q̄ totā p̄ enieratāz gl̄iaz ve-
stium et ornāmētōz p̄ieceras. Agno-
scis quā p̄mutatiōz feceras. memēto q̄so
q̄ et q̄nta fecerat tibi d̄s q̄ tibi videt̄ est
ne aīe q̄ in tāta gl̄ia et decorē ē declinādū
in volutabū p̄tōrū et sentināz imūdicie
An p̄ponis te d̄ cetero imergere in h̄mōi
sterkliniū. An p̄legis fuare tota solitū-
dine speciositatē q̄ d̄o gratū te reddit. O
anima an pōt de cetero i mentē venire vt
tantā gl̄iaz p̄mutes in sterkliniū an pote-
ris cogitare de cetero qd̄ q̄ gl̄iaz illaz ti-
bi auferat. An poterit illa dimittere facile
an poterit iclinari cor tui ad hoc vt igno-
miniositas p̄ria tibi placeat. Amabis
ne de cetero demōiōnū eē ludibriū. Reco-
le statū tuū in q̄ eras qñ in via tua erāt te
nebie et lubrici et angel? malus p̄seq̄bas
te coartās et stimulas te. coartās ad modū
venatorū et piscatorū feras et pisces coartās
tūz et recia intrare cogētū. Qñ inuētum
eras dyaboli tibi insidēt et te freno mali
timoris et mali amoris quo volebat circū
ducētis et distorq̄nt et stimulis velut cal-
caribus p̄cupiscēciāz vrgēt. Recole vtri-
cas p̄ugētes et vrētes s̄t libidinis vrtice
seu lectū vrticū aut carcerē v̄ius libidinis
quo die noctuq; volutaber̄. Ibi velut in
sartagine ferrea fergebas cor tui vrentiū
p̄uritū vndiq; p̄so diebas aculeis quā-
do gaudiū tuum erat spurcissimo voluta-
bro libidinis immergi et in eodē voluta-
bri more suis imundissime. Nūc aut̄ cum
sp̄o celesti pascēris inter lilia id ē flores
castissimorū sanctorūq; desideriorū. nūc

De penitentia.

multo sancte depurate conscie quiere sua
uissima et iocundissima frueris quod lectus to-
tus floridus totus floribus sanctorum resp-
sus et stratus est. Totus aromaticus ha-
bens celestem suauitatem spirantium pro tot
et tantis malis tot et tanta bona tibi retri-
buit dulcissimum pro atque purissimum. Respi-
ce spinetum queso auaricie ut subsentibus
esse delicias putabas ut legimus Job. xxx.
ubi spinarum sarcina te comprimens vice
rabat et cruebat ubi instar talparum terra
premedebas in potere aruissimum et lucem spiritus fu-
giens latitabas velut imundum et ab ho-
minabile reptile in cavernula sua super te
aggerere terre cumulabas ad modum talpe.
Initar aranearum te ipsum euiscerando telam
inanem ad capiendas muscas terebas id est
solicitudine acquirere uolatilium et sordi-
darum diuiciarum velut filii filio adiungens
curam cure addebas. Nunc ad celestes to-
tus diuitias inhyas spe circa et desiderio
suauis et mulcebis. Quid dicam de pcella
superbie quod tot flatibus adulantium et detra-
hentium te circumagrans tot scandalis alli-
debat qua quicquid usque ad celos ascende-
bas apud temetipsum elatus ut maior et gra-
uior tibi ruina immineret. Deinde corru-
bas in abyssum male humiliationis vane-
scence gloria illa quam uite et apud te som-
niabas donec te inde sibilari a populo audie-
bas. Unum vane laudis gloriam expectabas
Respice queso quod sit facta in te commuta-
tio dextere id est precipitationis excelsi qui
post tantas et tot tempestates pacatissimo
et securissimo litore penitentiae gaudes so-
lido et lapideo ubi lapidi illi augulari et
summo patri christo totis desideriis. An de
tot et tantis malis liberatio tot et tantorum
bonorum tam indebita largitio diuine uite
dilectionis ignem adhuc accedere potuerit
An quod absit carbo penitus es et nul-
la sufflatio accendi potes frustra quidem
tam diu sufflatur in carbonem penitus
extinctum frustra tot cremia tot interiora be-
neficiorum dei cognoscimus. Si nec dum saltem
vna diuina amoris scintilla in te accensa
est. Inutiliter quippe strues huius ligno-
rum super altare cordis ponitur. Si adhuc
diuini amoris ignem oino frigescit. Tu vero
te ipsum habens hominum incitamentis te com-
moue et cor lapideum tuum ad lapidem illum
angularem allide crebra et iugi considera-
tione bonitatis eius uite et malicie et tue
ingratitude in eum. Si enim uehementis fue-

rit illa collisio necesse est et inde sancti amo-
ris scintilla diffiliat. De his igitur et hominibus
velut flabellum tibi compinge qui te adiun-
te succedas et pestiferum atque pniciosum co-
cupiscentiarum incendium extinguas. Quod si nec
dum lignum fumigas es. Sed adhuc hu-
morem humane viriditatis retines et putre-
dinis hoc ipsum considera quod te tam ingra-
tum tam malum et deum iugiter relinquen-
tem et aduersantem ut vulgariter dicitur adhuc
ad misericordiam purissimum dulcissimum patrem
expectat. Adhuc misericordie tibi tantam offert
largitatem tantis bonitatem sue delicias. Ad-
huc offert coronam illam eterne glorie et te
velut amator ab amassa sua pretempus con-
seruetur. Audi quod post te clamat Ezech.
xviii. Quare moriemini domus israel nolo
mortem peccatoris vel moriens. Reuertimini
mini et uiuite. Vide unde te reuocet a morte
te scilicet ubi tu cucurristi offensas suas et cri-
mina quibus te inuolueras condonare
paratus est gratuita omnium offert indul-
gentiam tot iniuriis et contumeliis laceratus
omnium illorum obliuisci paratus est. De sola
uita tua sollicitus sua omnia negligit solam
uitam salutem tuam querit. Quare clamat
ad te reuertere Lani. vi. Reuertere ad pa-
trem dulcissimum et amantissimum O fili cha-
rissime reuertere ad spiritum suum tuum a quo for-
nicado cum uiris turpiter recesseras. O sp-
sa reuertere. O serue fugitiue ad dominum tu-
um cui te ipsum et opera. ad fratrem cuius
heres regni celestis effecta es per gratiam.
Ipse quippe christus dominus heres uniuers-
orum per naturam qua est dei patris unigeni-
tus nos autem coheredes eius facti su-
mus et hoc per gratiam sicut et filii. Attende
ad quod te uocet et unde te reuocet a morte te-
tam ingratum et malum tam indebita pie-
tate reuocat ad uitam beatissimam et iocundis-
simam uocat Ostende mihi faciem tuam
Lani. ij. Tu uero dorsum ostendis ei aut fa-
ciem quam tua non est. Induisti quippe faciem
dyabolicam et turpitudines abhominabi-
les de quibus intractu baptismi lacrimis
locuti sumus forte facies istas abhomi-
nabiles audes ostenderere deo hostium suo-
rum insignia sue signa que in teipso quod do-
mus dei esse debueras et castrum insignium
sue victoriae demones posuerunt. Audes illi
sponsi celesti gaudiola id est amoris ma-
nacula ostendere que ab adultero accepti-
sti. Audes in conspectu eius adulteriorum mo-
rum insignia circumferre sed hoc baculus

De principali restitutione eorum quibus
ipsum spoliasti.

Ediam? ad ipsam restitutionem se-
cure offer deo restitutionem eorum quibus
ipsum spoliasti an times ne res-
titui velis quod despoliatione sua conquisitum
in iudicio ea penit. Uide si propter eas accusare
propter ne dicere nolo te esse meum cum tu velis esse
simus volo te placere mihi cum tu velis ei
placere hoc est dicere volo te esse bonum vo-
lo te esse iustum an potest deo displicere boni-
tas aut iusticia tua. Malus nunciariorum est cui
bonitas displicet. Nunquid necesse habet ex-
equat e sua stare iudicio tuo cum te iudices
inter te et ipsum constituerit. Necesse igitur habet
parere rei iudicate quare si adiudicet ei pos-
sessio nunciariorum recipiet illam. Itaque nunquid non
ipse rapiat a dyabulo penitentes et eripit
de manibus eius. Nunquid non ipse est qui
alligat fortem dyabolus atrium suum id est
peccatorem quem ipse custodiuit ut atrium suum
um. Amp. dico eo ipse te iam possidet
quod vis ab ipso possideri hoc vinculo boni-
tatis et amoris possidet te et tenet. Uide er-
go utrum vis ab eo possideri. Si enim vis
possideris. Uide utrum velis eum restituere
te ipso hoc est teipsum. Si enim vis iam ergo
te ei restitui. Si vis esse suus de cetero
amicus? intellige ymo si vis eum habere fide-
lissimum et verissimum amicum. Si enim hoc
vis et est. Si vis ut amet te. iam amicus
tuus est. Si enim vis amorem eius aut amas
multo fortius ipsum cum amoris eius non nisi
propter eius amorem aut velis quare iam amas
putas aut ipsum non amare amantem se
putas quod amor ab amore se possit defen-
dere. putas quod amor se negare possit amo-
ri aut repellere amorem ab huius. Alia recusare
potest fortassis et alijs negare se sed sibi non
potest negare se. Super hoc experientiam com-
mune an putare potes a deo illiberale deum
ut pueniri se in amato patere et non ma-
gis pueniret omnem amatorem suum cum ipse
de se. Ego primus et nouissimus primus
quidem in accessu amoris et ultimus in dis-
cessu bene arbitrariorum amorem illum adue-
nisse tibi et voluntatem quod dei amicus de ce-
tero esse et amas et vis. An a teipso tantum
bonum ortum putas absit. Illud igitur bo-
num in quo maxime bonus es quo ma-
xime de places et gratus es et ab ipso tibi
datum est quod defonte dilectionis sue. Extra
to igitur munere ipsum deum amore suo te pro-
uenisse agnoscito. Sciebat namque deus a

deo se bonum amoris sui diligere ut neces-
se haberet omnem illum cui bonum illud dedisset
diligere. Cum ergo sciret antequam illud bo-
num tibi daret quod oportebat ut te dilige-
ret per bonum illud amoris sui hac de cau-
sa dedit ut amplius diligeret et ei ampli-
us placeres dilexit quippe te prius quod tibi tan-
ti operis exhibitio aut hoc querebat in te do-
no suo ut te sibi gratiore et amabiliorem
redderet. Ideo igitur et amatoris suus et ami-
cum vult esse qui amore quo hoc esses ti-
bi largitus est et ad hoc largitus est ut ama-
torem et amicum suum te faceret. Hoc autem
est possidere te amari vicem a te. Amicitia
quippe mutua est animorum possessio mutua
donatio sed spontanea et iocundissima. Si
ergo amas ipsum iam te possidet. Si inquam
solum. Non enim amat deus possessionis
sue participem non enim vult habere medie-
tari. Si una est et integra dilectio te pos-
sidet. Scito ipsum esse zelotipum adeo ut
nec nutus neque signa aliqua contra thori
fidem paciatur. Statuit et firmavit super
te oculos suos iugis et assiduus speculator
tuus effectus. Omnes nutus omnes aspectus di-
ligenter considerans non solum opera tua et
sermones et affectiones sed et cogitationes
neque fortasse adulterine lasciuie videat
in te. Attende autem quod auris celi audiuit omnia
De damno restitutione et eorum satisf-
factione.

Et acta autem restitutione in integrum
p quod fit per spontaneam et voluntariam
sui ipsius traditionem et hoc est cum pe-
nitens se amori tradit deo per manus sa-
cerdotis. Tradet inquam se et committit deo re-
gendum ad eius beneplacitum secundum quod pro-
ponit et vult se victurum de cetero. Restat satis
facere de donis irrogatis et de perditis et
quippe de ablatis quod penitens se habet ipsi
penitens absque dilatio debuit restituere
hoc est seipsum et bona voluntate atque pro-
posito et si qua sint alia. De ablatis vero
penes se non habet satisfactio facienda et
hoc autem erit firmitas propositi non exigenda
ab eo consilio meo promissio vel votum
emendatione facienda. De futuris enim nu-
la est exigenda certitudo sed solius pro-
positi et voluntatis certitudo requiritur. Ab
enim quicquid inuenit dominus ibi iudicat eum de
presenti igitur voluntate et proposito interro-
getur ad votum vel promissionem non artetur
ne postea recidius cum ipso recidius me-
daciis aut voti fractionem incurrat. Et ad

De penitentia.

Dat pccm hoc occasione pccō. Ablata autē
q̄tuor erunt vniuerso. Prīmū q̄ toto
tpe peccati fraudauit deū debito fuitio
z cultu suo nihil em̄ deo gratū fecit eo tpe
quo toto hostis eius fuit. Quare iactura
illius tēporis restituenda ē deo cum peni
tentibus facultas affuerit. Scōo seip̄ to
to eodem tēpore assumpte negociatiōis
lucris fraudauit. Tenebat autem toto il
lo tempore in talēis nature z gratie z tē
poralib⁹ negociari nōn solū alijs s; z sibi
Tercio p̄cios auxilio q̄ medio tpe de
stituti sunt viui p̄ter et mortui quos ope
rib⁹ suis z orōnibus adiuuare tenebat
Illo autē tempore toto ab eo nil habuere
auxilij presertim si clericus ē tytulatus aut
beneficiatus in ecclia Beneficia em̄ ecclesi
astica redēptio sunt animarū. Qui igit̄ re
demptionē animarū p̄cipiunt iugiter pro
earum redemptionē vigilare tenent. Qui
enim stipēdia beneficiorū ecclesiasticorū p̄
cipiunt sp̄iali milicie specialit̄ ascripti sūt
hoc est animarū acquisitioni et liberationi.
Quia igit̄ toto tempore pcc̄i dyabulo mi
litauit eo q̄ in penitētia eum dei hostem
efficit. Manifestū est toto tpe peccati
animas peccatorū carcerib⁹ inclusas aut
in carcere purgatorij detētas nihil ab eo
peccatore p̄cepisse p̄sidij. Eo quippe tē
pore apud deū nec p̄ seip̄o quicq̄ pote
rat quare p̄ alijs inanes z vacue fuerunt
orationes ip̄ius q̄ in ip̄so erat. Dāna igit̄
de perditōz eo tempe suffragiorū anima
bus a quibus milicie sue stipēdia p̄cepit
restituere tenet. An putas iustissimū deū
nolle audire iugem clamorē animarū de
h̄mōi clericis cū eos sue liberationis cla
mabunt p̄cepisse stipēdia z earū liberati
oni non militasse cū clamabūt eos redē
ptionem earum cōmedisse z p̄ redēptio
nē earum fraudulēter z infideliter sagāgil
se de refarciēdis igitur dānis ist̄ tenetur
penitens Laueat igit̄ saltem firmitate pro
positi hoc em̄ est apud deū sufficiens satisf
factio que indicat hōiem fm̄ statum in q̄
est nō fm̄ illū in quo nondū ē. Vides igit̄
q̄ futura opa penitētis a deo p̄cellere de
bent etiam bonis opibus que etiā ante
lapsum opabatur z p̄uersatio tota z vita
sequens a deo d; esse melior p̄terita vt re
dimat iacturam tenebrosi t̄pis in quo in
p̄fido mori z tenebrarū sepult⁹ cōputū z
ablata atq̄ fraudata oīno restituat dō z si
bip̄i z alijs iustissime p̄q̄rētib⁹. S; z alio

p̄eminere d; sequēs vita p̄xi s; vt gratie
tam indebite gratū z deuotū se exhibeat
misericordissimo ac clemētissimo p̄ri qui
eū tam indebita sue suauitati habundā
tia eduxit de lacu miserie z de luto fecis
vinctū immēdicitate z ferro z sibi filium z
heredem de spurio tam ignobili et de ge
nere tanta largitate adoptauit. An decet
tam indebitorū tanq̄ beneficiorū stupēdo
rum nulla ēē memoriā nullā esse retribu
tionē dicebat em̄ dauid. Benedic anima
mea dñō et noli obliuisci oēs retributio
nes eius. Et alibi Quid retribuā dñō pro
omnibus q̄ retribuit mihi. Latice saluta
ris accipia. Hic ē calix id ē mensura certa
aliquorū bonorū operum. Sed q̄ de nau
fragio aut alio piculo diuina gra se gau
dent liberatos aliqd̄ certe recognitionis
velut insignū z memoriāle s; imponere
solēt in memoriā tāti beneficii vt tate grē
apud eos aut memoriā aut gratitudo in
ueniat. Quartū ē si quos dyaboli la
queis irretiuisti quos in pcc̄m deiecit z dy
abulo tradidit vt ad liberationē z repa
tionem eorū inuigilet z sicut dyabulo mi
litauit sic z cōtra eū militare studeat z eri
pere ei quosq̄ poterit q̄si coniurat⁹ deo
cōtra eum quasi exheredationē dyaboli
iurauerit. z ei nec glebā vnam terre relin
quere fortissime disposuerit q̄si ei bellū
inexorabile z capitale indixerit hocē sa
lutare sacrificiū et oculis dei gratissimū z
acceptissimū ymo iocūdisimū. Quāte re
credis in oculis dei. z q̄ntam gratiam ob
lentur si zelo zelatus fueris p̄ eo cui he
lyā. Si p̄pugnatorē eius te cōstitueris
p̄hereditate sua. Segtur. de gēta
tiōe iteriori restitute passiois.

Ostq̄ autē restitutioz p̄ egerit vt p̄
p̄ dixim⁹ de dānis irrogatis et de p
ditis firmo p̄posito z voluntate sa
tis dationē et cautionē siue securitatē fec.
Quid restat nisi deū pacifica z gēta poss
essione teneat. Hoc em̄ ē officium iudic
delegatij z oīm iudiciū vt eum gēta et pa
cifica possessione gaudere faciāt cui pos
sessione adiudicauerūt. Veruntamē dele
gatus non potest eū tueri impossessione
nisi p̄ annum. z hoc ē quia tpalē z non p̄
petuam habet iurisdictionē. Penitēs aut
siue ordinaueris siue delegatus iudex sit
perpetuā habet sui ip̄ius iurisdictionem.
Quare p̄petuo deū tueri debet inquieta
z pacifica sui ip̄ius possessione. Prīmū

igr omnes in getatione in seipo sedare vt
 deus in eo quiescat. Est autem pma inge-
 tudo paruuloy babilonioru vagitus et vl-
 lular? qui deu in homine non finit huius
 autem sunt motus pmi concupiscetiaruz
 nostray et odiorum. Huius statim allidendi
 sunt ad petra primum tenendi sunt ne pce-
 dant ulterius deinde allidendi sunt ad pe-
 tram xpm dñm per inuocatione ipsius vl-
 p memoria passiois vel timore vl amore
 ipsi. Un dauid. Brui q tenebit et allidz
 par. suos ad petra. deinde abiciende se cimi-
 tes egyptie et musce diuersi generi q circū-
 uolantes et circūstrepentes in corde peni-
 tentis deu in ipso qescere non sinunt hec
 sunt immundaruz cogitationu fantasie et
 turpium de quibus quoda in cursu tot fa-
 tasmatuz turbas cordis sabbañ hec sunt
 musce morietes que pducunt suauitate vngē-
 ti. i. deuotione oronis. Ecclastes. ix. Qua
 velut mulcebit et salubri vinctioe reficimur
 putas vbi ē muscarū inchozuscatio et impu-
 tuitas quemq qescere posse. Hec sunt
 aues quas abrahā a sacrificio abigebat
 Gen. xv. hec non nūq improbet et impu-
 ne in vngntu oronis se mergunt et sa-
 crificium spūs tribulati nō nūq inquit
 nare conant et odorem inde suauitat per-
 dere et deuotione har itaq improbitate
 plerūq inuiti et renitentes patimur tunc
 non obliunt oīno sed patiētiā et fortitu-
 dinē nostrarū exercēt hec ē plaga cimi-
 cum que nō legē curata. Exo. viij. Et hoc
 est planū q etiam viri sci ab hmoi cimi-
 cibus molestant. Plaga xō grauissima
 rum muscarū diuersi generis curata legē
 Ex quo daf intelligi q musca grauissima
 non sine aculeo pūctionis et inqnamēto
 dilectionis est. Unde necesse hūit curari.
 Curata autē legē virtute orationis moy-
 si in eodem capitulo. Docemur igr inquit
 nantes et aculeantes cogitationes abigere
 Relique vero quas oīno inuite patimur
 non obliunt. Hoc tamen in corde semp ha-
 beatur et dicatur eis nec vocati vos nec
 admitto nec per me venistis huc nec per
 me remanebitis si vltē remaseritis me
 cum licet aduocandū venerit. incomodū
 tamen meū vos cōuertam et seruire vos
 mihi cogam. Si venistis ad impediendū
 orationem meā melior est mihi oratione
 debellatio nostra. orabo igitur si remāse-
 ritis debellabo vos. Orabo si recesserit
 vtrū. p oro et certando cōtra vos et orā-

do nec minus deo meo grata erit debel-
 latio vestra quā ipsa oratio. Stultus est
 qui misit vos ad impediendū me quia salu-
 um mihi erit orationis pmiū et fructus
 dum me impossibilitas ab oratione pbi-
 bet et insup certaminis quo cōtra vos di-
 mico triumphus et pmiū mihi vestro mi-
 nisterio adaugetur. Audi igr qui forma-
 tus es ad illudendū tibi. Vide qualiter il-
 luderis. Vide qualiter tibi a diuina gra-
 tia et sapientia illuditur dū omnis frau-
 dis tue conatus in illusionē tuam. in op-
 probrium et detrimentū et sanctorū glori-
 am et perfectionē cedunt. Sciendum
 tamen pestem istā muscarū oratione cu-
 rari sicut et omnes pestes mentis q exē-
 plo moy si manifestum ē. et hoc ipm dixit
 Augustinus sup. xviij. Mat. sup. illo. xbo
 hoc genus demoniorū non eijcet nisi in
 oratione et ieiunio. Quā autem tria sunt
 que hominē expellunt a domo scs sumus
 stillicidium et vxor. Domum cordis tui
 operire et circumclaudere diligenter opte-
 bit ne velut pluuia ventus et grandine tē-
 ptationum extrinsecarū que a mundo vel
 a malis hominibz vel a demonibus ve-
 niunt inquietes habitās Deinde a fumo
 hoc est ab eis que interi? ab ipso igne cō-
 cupiscentie oriuntur que cōcupiscentia fu-
 mare non cessat nisi eam aqua gratie vel
 lacrimarū aut cōfessionis semp eam extin-
 guere studuerit aut in maiori igne diuini
 amoris exiccatū aduertere. Mala vero
 vxor que etiam de padyso hominē eiecit
 est cōsuetudo que incessanter rixatur et a
 consuetis recedere non pmitit nisi cū ira
 vel tristitia vl velut rixavel administratio
 vel platio quecūq velut solitudinis sue
 rixam quondā aut strepitum indeficientē
 cōcitāt hoc autē experientia manifestū est
 Qui em epus est. tantaz prelium tempa-
 lium in se rixam et strepitū tumultuātū in
 ipso cogitationū patitur vt tanq sui obli-
 tus alijs viuere merito se videat cum ad-
 uertit hoc q et ei quodāmodo seipm tem-
 poralia furent. Illiberalis est hmoi ho-
 spes deo quo tamen eū in hospitio rece-
 perit cum eo nūq est nec mirum quoniam
 am nec secus. Quid ergo mirū si deus hu-
 iusmōi hospitio fugit pariter vel hospici-
 um a quo nil nisi tumultū tpaliū audit
 aut vider. Qualiter autem hmoi hospes
 festinadus sit inferius in loco suo dicem?
 De queitatione exteriori eiusdem.

x

Lij

De penitentia.

7

De pacificanda autē exterius ab in-
cursu scs hostium hic dicem⁹ vt p-
mū oportunitates ipse velut pon-
tes et platee quibus ad castrū illud ē acces-
sus hostibus amoueant funditus vt vbi
viam habebat publicā et planā velut val-
lum difficultatē innentiāt. hic autē implea-
tur aqua lacrimarū quotiēs oportunitates
recolimus qbus deum a nobis eiecimus
de muris et turri et de aſimurali et de cu-
stodibus hic p- transim⁹. Sed hoc ad cu-
stodias teneatur vt quotiēs hostes incur-
ſant noua in eos pena aduertatur vt q-
tiens noxia cogitatio aut affectio in men-
tem tuā irruerit nouam aliquam penam
tibi pro illa impone et hoc totiē donec
in vsum verſum fuerit statim in te hmoi
cogitationes et affectiōes vindicabuntur
Impone tibi aut alicui⁹ psalmi de canta-
tione aut hymni. Saluberrima ē autē
inuocatio pſſantici cuius penitētie lumi-
noſitatem vetidi et abhominabiles spūs
tenebrarū inſinere nō poſſūt. Hec igr pe-
na ſalutaris ē medicina. A ſtatu enī ſpūs
ſancti hmoi muſce fugiunt. Est et alia pe-
na dicere orationē dominicā Cū autē
illa ſolicitudo in vsum venerit ex frequen-
tia ſua a noxiis cogitationib⁹ liberari te
non dubites vidēs enim dyabol⁹ ſe non
poſſe pſficere et te ſemp gladium euagina-
tum tenere vt trucidet latrunculos pmo-
rum motui et cogitationi et quaſi iam te
ere xiſſe patibulū vt latrocinantē carnem
affligas fugiet exercitus ſicut dixit Jacob
iiiij. Reſiſtite dyabulo et fugiet a vob⁹. Q-
ſi memoriale aliqđ dominice paſſionis te
cum portaueris aut ipſa huiusmodi cogita-
tione tibi pſi memoriale eius impreſſeris
Confide hoſtē ſtatim fugare. Recordatio
ne quippe victorie qua victus fuit confun-
ditur et vexill⁹ milicie chriſtiane quod ē
dñs ieſus xp⁹ in cruce conſpicere p- cō-
fuſione non poteſt. Est enim memoriale
dolore et ignominie ſue. Erige ipm in ar-
cem mentis tue per meditationem confi-
dens quia virtutem habet confortandi te
et ſternedi hoſtem. Memoriale autem ē
vt corrigia nodosa circa carnem tuam ali-
quātulum preſſius aſtricta ſit carni tui in-
ſignum et memoriale vinculoꝝ et flagello
rum quibus rex celorum et domin⁹ ſecu-
lorum pro redemptione tua alligari et fla-
gellari dignatus eſt. Q- ſi ipſa hora qua
te muſce mordentes vrgent palmas tuas

aut vnguibus tuis aut aliquo alio punte
ris vel leuiter in memoriam clauorū qui-
bus ille ſanct⁹ et venerabilis man⁹ domi-
ni ſaluatoris conſixe ſunt et aſſixe pſclare
et ſalutifere crucis ligno et facere frequen-
ter in vsum tibi venerit q- fructum ex hīs
collecturus ſis cum leuiſſima videantur
et reuera ſint ipſa experientia te docebit.
Hec autē ne inuenticia credas. Audi or-
ge. ſuper epiſtolam ad Romanos dicen-
tem. Tante virtutis et efficacie eſt domi-
nice paſſionis meditationis ſedulitas vt
et noxiis cogitationes et affectiōes peni-
tus abſtergat a mente. Q- ſi te eſ ſpe-
ctaculum in agone cogitare aſſueueris et
vndiq- obſeſſum et hoſtem tenere gladi-
um vt te perimat et rugire circa te et que-
rere te ad deuorandū et te etiam eſſe incar-
cere crumnaꝝ et penalitatum preſentis
vite. ignozareq- qualis futura ſit et que in-
nuent tibi ſentētia adinſtar furis qui ſer-
uatus in carcere ſolum ſuū attendens et
expectans iudiciū de alijs cogitare non
valens. ſi te cita tum pēptozie vt compe-
reas ante tribunal xpī reſponſurus ſuper
omnibus cogitationibus ſermonibus et
operatiōibus tuis. et inſcripſiſſe dyabolū
contra te accuſationē ſcꝝ inſcriptis habes
re omnia peccata tua et reſcriptū illud p-
poſſe augere et ſeruare nequid eius debe-
as vt in illo contra te iudicio tremendo il-
lud exhibeat ineuitabiliter per illud et ſe-
cundus illud iudicandū. Si te in ludo ſp-
et incertamine contra aſtutiſſimū atq- for-
tiſſimū et fraudulentiffimū conſtitutū ſi
non pecuniā ſed vitam ppiam in ludū
et certamen deductam cogitare aſſueue-
ris a turpibus cogitatiōibus et noxijs li-
beraberis. Super omnia igr clauem
cordis tui id eſt cogitationē custodire ſa-
tage et dyabulo per viam q- oſtendit tibi
aut per ſimilem eripere ſolicit⁹ eſto. Si
enim hoc bene custodiatur in tuto ſunt
omnia tua et teipm in pace poſſider de-
us. Hec igitur etiam eſt porta cordis tui
fenestra. Hanc igitur obſeruare totis viri-
bus toto conamine ſtudet ne feceris ho-
ſtium tuū peccat⁹ ſicut Layn cui dixit
dominus. iiii. Bene. Peccatum tuum in
foſibus aderit. Et petrus ſecunda ſecun-
do ſue epiſtole. Oculos habētes plenos
adulterijs. Oculi autē ſores anime ſunt
Scito quia hoſtarius huiusmodi null⁹
bonum in te intrare permittet. nullū ma-

Lum introire vetabit. **S**ac bonum al
quē tibi hostiariū si dei timorem et amorē
hostiariū facere poterit timor oēs pedito
res tuos oēs hostes repellat. Amor vero
omnes bonos oīa bona salutaria introi
re compellit et intransit gratulabūdis su
scipiet. Obstrue partem illā aliquo bono
semp pone aliquid incogitatione quo eas
obstruas quo eā claudas. Alliga illud co
gitationi tue necessitate aliqua que sit ve
ctis et sera non pmittens illud euelli a co
gitatione quā necessitas ē. Assumptio ali
cuius sancti et honesti officij et sancte et ho
neste occupationis que cum assumpta fue
rit ipsa assumptio velut necessitate induc
et executionis et solitudinis sue. hec neces
sitas vectis et sera et gūmbus et verticu
lum non sinens aperire dyabulo cogitati
onis nre partem. Hec est que custodit cla
uem ut diximus cordis. Hūc igitur et hūc
adiuvari poterit penitens qui de scientia
iuris vel modicum apprehendit.

De sententie executione.

Duncad executionē sententie pce
damus. Vide igitur si furem occide
disti an adhuc ipm vivere pater
si ipm totum interfecisti. Viuit ne adhuc
in te voluntas furandi quicquid de hīs omni
bus que sua eē cognoscis. Si vtiq; volū
tas seruandi et reddēdi deo que sua sunt
integre et fideliter in te viuit mortua ē vo
luntas furandi aliqd deo ex hīs omni
bus que sua sunt sed in te viuit voluntas
restituendi ablata deo. mortua ē ex toto
voluntas qua quicquid aliquid deo furatus
es. Est ne mortuū ex toto consiliū quo hoc
fecisti. mortuū dico quo ad te ut ipm mo
do ab humeris et mortiferū snias ad hūc
modum de hīs q; qdam aut partes aut
membra furis huius sunt quēadmodū cogi
tationes locutiones quorundā que infurto
fuffragant velut seminaria aut partiu su
arum colligationes. Verbi gra. Ama
bas amore fedo et turpi mulierculā aliq
et eras fur corporis aīe abutendo eis et co
tractando ptra dei voluntatē fur igitur affi
gendas patibulo ille amator libidinosus
est. Prīmū ergo amor ipse qui vita pncipa
lis eius est. Amore quippe viuit amator
huius inqantū amator est extinguendus ut
ignis. Et hoc ut velut gelicidio diuini amo
ris aut maiori igne diuini amoris absor
bendus aut nutrimenti subtractione q
quicquid est ciboru et potuū nimina habūdā

tia. Hec est incōsuetū. fures. fame occide
re. Hec autē fames et si sit fames veteris
hominis et ingluuiet abstinentia tū salu
taris ē noui et dieta moderata. Post hec
restat ut moriatur voluntas preterita que
cum mortua ē euz preteritarū turpitudinū
dolor adest et voluntas emendandi illas
non em mortua est in aliquo rapiendivo
luntas nisi cū viua ē in eo ablata et rapta
restituendi voluntas. oīno inde mortificā
de sunt locutiones et cogitationes turpitu
dines huius tandē ipsoz libidini suffra
gantium voluntas qualis ē voluntas vidē
di mulierem amatā vel audiendi aliquid
de ea vel ab ea. Sed et voluntas colloquē
di cum eo vel cū ea per quem aut quā tur
pitudine ipsa consiliata ē et cuius pcuratio
et interuentu patrata. Voluntas etiam frē
quentādi locum hūc turpitudinis. Ista
em omnia velut carbones sunt et scintille
remanētes et exteriori libidinis incendio
et solent plerūq; extinctū turpitudis amo
ris et inflammare incendiū. Hec igitur sūt
partes et membra veteris hominis que ama
torem huius diximus et furantē. Pati
butum autē quo furem istū affigas adin
star dominice crucis ex qtuor brachijs fa
bicabo aut cōpingam tibi. Prīmū erit
dolor cōpunctionis vbi configendum est
furis caput. Caput autem ex quo totus
fur aut fornicator penit; amor fuit aut vo
luntas. Quid autē rectius mortificat volū
tatem quā dolor. Scōz brachiū est timor
quo autē rectius mortificat stultarū psum
ptuosa audacia et seipm domino rapien
di quā timore eius. Unde psal. Confige ti
more tuo carnes meas. Tertiū brachium
pudor erit confessionis et hoc congruit ut
impudentiam qua ante dei oculos q sua
erant rapere nō erubuit nec veritus es
pudor confessionis terminet et mortificet
Quartum et infimū brachium totum por
tans patibulū et ipm furem siue pes cru
cis illius est labor satisfactiois labor scili
cet operum contrariorū qui furem hūc
reminiscere non et finit vestigia siqua erāt
veteris vite mortificat et nouam nutrit at
q; confortat hec vno velut clauo duo illi
pedes qui sunt mala abstinentia et malorū
operum perpetratio vno hic laboris scilicet
clauo cōfigunt et mortificant. Hūc ergo
cruci omnis fur generaliter affigendus est
omnis vetus homo cū omnibus partib;
suis mortificand; ac membris. Circa ca
T iij

put vero ei? coronā spineā q̄ erat circa cor
eius multiplex ⁊ aculeosa pctōz suozum
solicita iugisq; memoria i aspectu dei dū
orat. Qui em̄ vult pctā sua non venire ad
memoriā dei. faciat ea venire iugit in me
moriā suā. Sicut dicit Eccl. ii. De ppiciatu
peccatoz noli esse sine metu. Et dauid mō
serere mei deus ⁊c. Qm̄ inquit iniquitatem
meam cognosco ⁊ pctm̄ meum contra me
est semp. Auerte faciē tuā a peccatō meis
quia ego non auerto faciē meā ab eis s; peccata
mea contra me sunt semp vt du
dum iungi aspectu ⁊ memoria eozū iuge ⁊
timorem ⁊ iugē pudorem ⁊ iugem dolorē
mibi incutiam. De hīs igr̄ corona penitē
tis plectenda ē qua cogat caput peniten
tis penitētie crucis patibulo affixi vt me
moria a posteriori timor ab anteriori pre
pudor ⁊ dolor adextreis ⁊ a sinistr̄ qui ex
hac solitudine iugī concipitur stimulet
eum. Post hec restat vt mirra ab
stinētie et felle ire ⁊ indignatiōis contra
seipm̄ ⁊ a ceto tristitie poterit crucifixū que
tria nobis in salutari passione dñi cōmē
dantur. hīs autē tribus tres euāgeliste
potatū scribunt id ē tria hec oblata ei ad
potandum et de hīs tribus euā gūstasse
hoc autem est qm̄ quidem de hīs tribus
a penitentibus gūstatio ps eius ē et p mo
dica ad opatōz splendissimē ⁊ opulētissi
me illius restitutiōis q̄ sanctis ⁊ electis suis
ab ipsa parata est. Lancea autē verbi
dei iugiter latus nostrū dextrū in quouis
amoris esse dñoscis confodiendū est vt
vult? amoris sancti nobis inferat. Sed
hoc tunc potissimū congruit dum vetus
in nobis homo mortuus est licet semper
congruat hoc fieri Tunc em̄ lancea domi
ni nostri iesu xpi nostri saluatoris apertū
legitur cū mortuus ē. De vinculis autē
⁊ flagellis quibus religandus ⁊ flagellā
dus ⁊ de calumnia ad quā religandus de
spinis ⁊ colaphis et illusionibus quibus
sibi illudere et seipsum indignabundus
irridens ⁊ de toto ordine dominice passi
onis in qua nobis sacramentū penitētie
cōmendatur vt docet Augustinus super
Ep̄lam ad Roma. preter eo Ex hīs enim
facilius clarescunt. Captio autē veteris
hominis est consideratio vite sue hoc est
vnde recessit. Unde elogat iugiter ⁊ quo
vadit. Retentio eius est lucidior et latior
meditatio eozum bonoz que adeo rece
pit ⁊ malozum que reddidit eidem liga

lio autem et desiderū vel amor boni id ē
sue emendationis postergū manus liga
tur cum amore emendationis abiat pre
teritam conuersationē. Ad preteritū duci
tur cum accedit ad sacerdotem cū confide
ratione sua ante ipsum tribunal christi se
ipsum statuit et hoc in ipsa oratione vel
concupiscentie. Causa vero sue exami
nationis prosecuti sum? faciē suā velat
cum cecitatē preterite recordatur et illudē
tes sibi demones ⁊ colaphizantes ipsum
cum hoc non aduerteret intelligit omnia
peccata sicut vulnera esse non dubitant.
Sic et colaphi recte intelligitur. hic em̄
est status peccatoz vt velata facie amore
aliquo aut pudore aut timore malo aut
alia qualibet ex passionibus malis cola
phos ⁊ vulnera paciatur peccatoz a dya
bulo et illusiones ignominiosas cum ni
hil horum aduertat ad calumnia religa
tur cum vel inuincibili consuetudini aut
aliqui ex hīs que mundi vel carnis sunt
amore nimo alligat ibi cedit a dyabulo
flagellis peccatoz ⁊ stimulis vel pūctiōi
bus innumerabilibus ⁊ acerrimis. Cum
autē penitus p̄traria oia vetus homo pati
tur firmo q̄ppe pposito amore fortissimo
alligat p̄p̄is increpationib; velut asper
rimis flagellis seipm̄ cedit dñi ea ad penā
suā ⁊ dolorē vt dixim? recordat velata
facie circūducit dñi opprobria ⁊ irrisiōes
mundi tanq; non videns audit illusiōes
patitur dum oēm adulationē omnes mū
di gloriā non honorē sed illusionē esse
intelligit ⁊ velut illusionē ⁊ opprobriū de
spicit hec omnia vt viā mortificandi vete
rem hominē aperiret ubi virtūz teregi.
Non autē erit perfecta illa veteris ho
minis mortificatio nisi fidei titulus ⁊ cō
fessio in ipso vertice sunderetis hoc est su
perioris mētis nostre ⁊ mortificatiōis hu
ius tam causa per memoriā velut scriptu
ra firmissima teneatur. Crede mihi nihil
magis veterē mortificat hominē ⁊ viuifi
cat nouū quā fidei crebra recordatio. Vñ
iobā. pmo ca. ii. Hec est victoria que vin
cit mōz fides nra Et q̄s ē q̄ mundū vincit
nisi q̄ credit qm̄ iesus ē fili? dei. Quis em̄
ē si lucide videt ⁊ firmū se credit ire in infe
rnū q̄ velit ultra pcedere si firmū credit se
recedere a dō ⁊ amittere tot et tanta bona
q̄ credit oia de dūceda in iudiciū vt dicit
Ecclesiastes vlti. Omnes s; cogitatiōes
omnes affectiones oēs sermones et opa

quis inq̃ est si illa oculis intueret qui nō totus tremere totus horresceret sed reuera quidā eo modo credūt quo dicitur de dormiente q̃ uidet vel de illo qui clausos habet oculos sed nō intueri eum scio hic igitur est admonendus qui veterē hominem vult mortificare vt aperiat oculos si dei et intueat si potest crebre tremendū dei iudiciū et alia que supra memorari tibi vis aut scire q̃ dico si diceretur tibi ab aliquo qui tamen fide dignus apud te reputaretur q̃ si aliquis queret te ad mortē in aliquo loco simulq̃ leuiter opinaretur ipsum verum debere vel ad hoc deduxisset te verbis illis vt dubitares de illo qui dixit de insidijs. Non enī alicui dubium quin locū illum ordinaret. Si ergo leuis opinio vel dubitatio ita auertit cor tuū et voluntatem ab illo loco quid facturam si dem firmissimam si in omni tempore malo certum est mortē esse et dyabulum querere te ad mortē. Item si crederes vel opinarer leuiter saltem aut dubitares cibū qui tibi apponitur ad comedendū toxicum esse Aut talem ex cuius sumptione leuissimam febrem incurres quantumcūq̃ delicatus esset aut gustu suauis abstinere te non dubitas si ergo omnem a deo tibi prohibitā toxicatam esse veneno peccati et mortiferam vtrāq̃ mortē credis de illa vel modicum gustandum certe non sitoxicum eius intueris et vides hoc dico qm̃ omnes nos dicimus credere et hoc vtrāq̃ vere dicimus. Sed hoc ita verum vt dicimus clausis quideꝫ oculis nos videre q̃ quidem vere et recte dicimus et dormientes siml̃. Sed hoc fm̃ habitū nō fm̃ vsum ad hūc modū configes totū crimē lese maiestati et totū genus eius p̃petuo dānabis exilio vt in toto tue dñātionis imperio nihil obtinere queq̃ d̃ stirpe ei⁹ paciaris. Regnū autem tuū et imperium tu ipse es cum omnibus naturalibus gratiis et temporalibus bonis tuis. Sen⁹ vero intelligimus ea que in fure partes et mēbra suffragātia superi⁹ vacam⁹. Apostatam xō et sacrilegum flammis exares iuxta leges seculares et consuetudines ecclesiasticas parandū ē tibi incendium diuini amoris si potes ex lignis beneficiorum et carbonibus desolatorijs eloquiorum saeculorum. Sin autem flammis ire et indignationis contra peccatū exure illum et igne tribulationis et doloris penitentialis. Uir

deat igitur penitens vt nihil nisi cinis mortie relinquatur ad conficiendū inde lixiuiz cum aqua lacrimarum aut confessionis aut doctrine aut deuotionis. Tunc aut lixiua melior est et ablutio est efficacior si cinis bene excoctus fuerit q̃ vehementia ignis efficietur. Ad vltimū autem lapidibus grandine diuersissimarum increpationum et cōminationū suppliciorū eternorum et obiurgationū ad hunc modū de alijs maleficijs faciendum erit. Sed in hoc sit studium sacerdotis vt adiunget penitentem et obiurgationū flagellis ipsū cedat. Ita tamen q̃ obiurgatio careat cōtumelia et supercilio arrogantie et indignationis. Sic enim feriendus est verus homo vt non ledatur nouus. Sic enim se habet verus homo et nouus vt homo et serpens hominē ipsum arreptum circūuoluens dum enī lapides inserpentes iaciuntur ab homine ipso auertant ne serpens de lesione ipsius hominis adiunget. Et gladio verbi dei sic serpens feriat ne homo cuius liberatio queritur vulnere. Ad hec igitur mortificanda quecumq̃ timore configunt vel amore viuificant vel pudore confundūt vel sancta indignatione inflamat vel tristitia salutaris exasperant vel sancto desiderio stimulat vel suauitate medicinali reficiūt. ṽl efficaciam suam confortat vel fauorabilitate sua vel placore contrahunt ad deū inducenda toto studio erunt et diligentia hec enī omnia aut veterem hominem torquent aut mortificant aut nouum viuificant aut aliter adiunat.

Tractat⁹ pe. put ē medicatio infirmorū.

Et inde de p̃nā fm̃ q̃ ip̃a est terminatio egritudinis et p̃ualeſcētia ex illa p̃ſegimur breuiter. Hic igit⁹ sacerdotē curā medicantis et officiū agere nō dubitādū erit. Prīmū q̃ sudor ip̃a lacrimarum notād⁹ erit siml̃ et vniuersalis ita vt extremitates occupet q̃ ē cū singule vires a q̃d amado sudat⁹ p̃ cogitationib⁹ noxijs q̃ extremitatū loca tenet i p̃ctis. sudor lacrimarum exaltat. Vñ iohel. ii. Conuertimini ad me in toto corde ṽro in ieiunio et fletu et plāctu. Et illa tria ad totū cor referat. Sub hoc sensu conuertimini ad me i toto corde in ieiunio vt totū cor ieiunet totus sc̃s sens⁹ a doloſitate totū desiderium a noxia voluntate tota vis irascibilis que velut tertia pars cordis ē a uana gloriacione. Ad hūc modū in toto corde in

flatu ut fletat sensus cordis fraudulentias et dolositates suas desiderii spurcitas et fedas voluptates suas vis irascibilis stultas et vanas gloriaciones suas. hec igitur duo cum erit ludo cordis vniuersalis erit

Deinde pulsus spiritualis mortis quodammodo tagatur hoc est motus spiritualis cordis hoc est desiderii salutis siue sanitatis spiritualis. De hoc ergo vtrum forte sit pulsus ille considerandum erit. Et hoc cognoscitur vehementia et fortitudine clamoris quo clamat ad dominum coram ipso sacerdote te vel quo clamat ad ipsum sacerdotem ut ipse adiuvet et verbis eius inducat ad vitam paratum quibus ad salutem adiuvare potest si interrogat sacerdotem quomodo convertat et ignoret deus. Si quomodo poterit veniam impetrare. Si est aliqua via qua liceat ei ad misericordiam venire et hec omnia cum expressione angustie doloris. his ergo fortitudo pulsus dinoscitur. De fortitudine etiam vitalis caloris eadem erit consideratio. Calorem autem vitalem amorem dei intelligimus qui charitas dei ordinata dilectionis vocatur. Attendendum autem erit et de sudore si cum alleviatione est quod ex re sponsione penitentis scietur. Interrogandum igitur erit si alleviatus se sentiat. Si vincula sua dirupta hoc est desideria et affectus quibus illaqueatus et irretitus tenebatur. Si ardorem et fervorem et afflictiones egri tudinum suarum extinctas sentiat. Si ex one ratam naturam suam velut a noxio et pnicio osissimo facinore peccatorum percipit. Interrogandum etiam erit qualiter se sentiat vtrum sentiat se evasisse. Utrum videatur sibi de naufragio ereptus portui et littori salutis tenaciter herere. Ita ut inde de celo se non patiatur abrupi. Utrum sentiat vulnera sua vtrum doleat. Est enim dolor iudicium certissimum vite reddite et sensus redditum. mortua quippe membra mortis suae vulnera sentire non possunt. Si itaque vehementer dolet tactum ei restitutum certum erit.

Post hec intelliget de visu spirituali vtrum ei restitutus sit aut sanatus. Interroget autem vtrum videat mundum et quid videat ipsum et si responderet quod videat ipsum umbram fugitivam et que fugit in mortem et omnes insequentes eum in morte et ruinam ire. Si videt oes amatores eius somnitos et somniantes illusiones perpeti et veritatis quam in mundo somniant assequi. Sicut dicit ysa. xix. De illo eluriet

te qui somniat comedere et de sciente qui somniat se bibere quod anima eius vacua est. Et in puerb. De sopito gubernatore qui postquam euigilaverit dicit percussit me et non dolui verberaverunt me et non sensi. Si lucide videat omnem mundi gloriam illusionem promeliā est si solum id quod intus est quod decoretur et gloria esse videat hoc est decoretur spiritualement scilicet virtutibus ex quo cognoscitur bonus visus. Si decorem iudicat quod vere decorum est si videt turpitudines suas et offenditur eius aspectus interior ex visu earum. Hoc est similiter iudicium sanati visus abhominari scilicet feda et horrenda spectacula. Si ergo abhominatur feditatem suam et deformitatem. Si intuetur obsidione exercitus omnium fallantis vndique eum et ad deorum dūm querentis. Si videt erecti sibi infernale patibulum. Si videt quod facie velata illudebatur scilicet a demonibus a facie velata perciebatur et colaphizabatur iaculis peccatorum et non advertebat. Si videt se ad modum furis in laqueos et gladios pisse precipicia non vidisse si in volutabris porcorum infernalium et libidinis sterquilino iacuisse se videt. Si luxuriam et volutabrum et sentinam immundicie. Si avariciam spinetum et lectum spinei. Si superbiam mare turgidum et percellosum cognoscit. Si solam pulchritudinem rimatur et percipit quod deo inperceptibilis et toti curie celesti admirabilis et grata. Deinde si cecos omnes amatores mundi reputet. si supplicia eterna cum horrore intuetur et gaudia eterna cum desiderio. Si videat vitam suam totam certamine esse bellum et se duorum regnorum esse spectaculum ut supra diximus. Si videt se in campo certaminis contra dyabolum. Si videt imminere sibi vndique mortem a mundo scilicet a carne et a demonibus a deo vero solo offerri sibi salutem et gloriam. Si vidit viam per quam ambulabat et quibus ducebat eum quod ad mortem eternam. Si videt erectam sibi scalam et viam qua sit ei ascensus in celum. Si videt se omni morte omni supplicio et confusione esse dignum. Si cognoscit causas quod deus habet contra eum. Si misericordiam quam in diu sustentatus est et qua deinde liberatus est cum eis que supra enumeravimus hec omnia erunt tibi restituta et sanati visus iudicia certissima. Deinde ad auditum transibit dum erit et similis de ipso facienda est inquisitio. Primum igitur interrogetur de verbo dei

utrum libenter audiat ipsum q̄ est quid
sentiat cum audiat cominationes eter-
norum suppliciorum cum audit restrictio-
nem iudicis celestis cum audit pprie esse
illud iudicium timendum et vniuersale et hor-
rificam illam sententiā damnationis eter-
ne ite maledicti in ignē eternum qui nec
appellatiōe suspendi poterit nec villo re-
medio aut reuocari aut retractari. Quid
sentit in se cum audit enumerare tormen-
ta infernalium cum audit narrari iugem fle-
tum vllulatus iugē stridorem dentium ignē
et ardorem inestimabilem algorem et fe-
torem intollerabile. Tenebras nullo lucē
vniū lucis beneficio cōsolabiles. et vt ad
vniū dicam omnium amaritudinū et dolo-
rumabyssum omnium desiderabilium et om-
nium cōsolaminum omnium absentia. Si
hec cor eius horrore et terrore concutiunt
auditus in parte reperabunt. Deinde
cum audit verba sacre exhortatiōis si alli-
ciunt et attrahunt cor eius si suauia sunt
ei sacre eruditionis eloquia. Si ad vba
pmisiōis eterne felicitatis respicit in spe-
cie. Si mentē eius et ad auditum sui et ad
huiusmodi pmisiōes attentorem et au-
ditiorem reddunt. Si ipm iam ad ponde-
randam eternā dulcedinis suauitātē sub-
leuant. Si ipaz sibi rapiunt et furā. quo-
dammodo si alijs sollicitudinibus abstra-
bunt eum et aliorum misericordie dei velut in-
terno quodam iubilo tripudiat et conan-
di ad pmisiōem eius ppositum concu-
pit. si adulationes et tractiōes iacula mel-
lita et fellita reputat. Si auditum suum
velut iacula cōfodiunt Si cantilenas tur-
pitudines et vaniloquia scurrarū dyabo-
licam psalmodiaz et cantica demoniaca
turpes sonitus velut de tumescentiā vesti-
carum reputat. Hīs enim indubitanter
seruitur demonibus sicut sacris hymnis
et canticis deo. Hīs fugatur spūsanctus
sicut diuinis hymnis et canticis demo-
nes fugantur. Si cythare sonitum et alio-
rum musicalium instrumentoz potius in-
tollerabilem strepitum reputet et tumultū
quā suauem concitum et laudationū di-
uinarum si decatiō et sacra psalmodia
deuotionis ei perit iocunditatē id est fa-
ciunt iocunditatē et celestes ei representat
quodāmodo melodiam. Hec et similia
restituti et sanati auditus spiritualis erūt
signa. Ad hunc modum de ipso gustu

spirituali attendendū erit si omnis volu-
ptas carnis sapiat et sordes et putredines
si palatum aut gustum porcinū se habuit
se cognouerit dum ei ferulentia et ab ho-
minantia carnalis voluptatis sapiebat si
palatum suum sibi mentitū esse de volu-
ptatibus aduerit cū eas dulces esse et sa-
porosas corruptione et infectione sua nū-
criabat et suggererebat. Si intellexit de fe-
bre peccati infectionē illam pcedere vt ei
amarissima dulcia sapient. Amarissimū
quippe morsellum illum esse necesse est cū
quo mors ipsa transglutit. Quare volu-
ptates noxie amare reuera sunt sed etiaz
eas esse dulces mentis infectio palati cor-
dis nostri que cum purgata fuerit peccati
febre iudicat curataz. Si ei sapit sordes
luxuria. Si carbones auaricia. palatum
quippe asininū habet auar. dum spino-
sas et aculeosas diuitias esurit corde. si sa-
pit ei ventum superbia seu gloria munda-
na. Ventū dico vrentē et turbidum. Post
modum de cōtrariis interroget. Prīmū
de ipa sanctimonia si sapit ei suauitatem
aromaticaz. Si tota puerfatio sanctimo-
nie videtur ei esse velut cella aromatum
Sicut tota cōuersatio luxurie volutatio
in sterquilinio Si vere pasci lilij videat ei
amatores scimoniae luxuriosi et ab ho-
minatione. Si videt tibi fuisse sterquiliniū
aut sentina immūdie. quam diu putruit
luxuria. Si videt tibi sterquiliniū cōmu-
tasse in lilia et vas stercoz iscriniū aroma-
ticum et pingmentariū si velut nausē spi-
ritualem paciā ad recordatiōē luxurie
Ad auditum vō operū scimoniae appeti-
u et desiderio eoz ardeat. De olfa-
ctu eadē erit via si fetet ei oē qd ptra deus
pūs amplectebat si fetet luxuria fragrat
scimonia si abhorret fīmū defrīmū aua-
ricie. Si amplectis largitatis odorē. si ab-
hominat supbie vilitatē. si odorat pulue-
rem hūilitatis pingmentariū timorē dei
vt mirrā charitatē vt balsamū miscōiam
vt vnguentū excui odorē dom. repleta
legit spem vt nardū fidē vt yfopum deuo-
tiōē vt thūs et oīno totū thoz virtutū et
fastem aromatiū oīm vt ex aromatib. mir-
re et vniuersi pulueri pigmentarij. Cū igr
per oēs sensus spūales ita pcurreris et im-
ueneris. decuratiōe et sanitate certus eris.
Nō restat igr nisi dieta inducēda ei atz
custodia sui ipsius. Hoc autē erit q̄ maxi-
me calorē dei nutriat et confortet et conser-

De penitentia.

seruet subtilis et levis ppter teneritatem eius qui nunc pmo sudauit et vir conuuluit plene adhuc. Non enim onoranda est adhuc tenera et que nec dum longe est ab egritudine sed lenibus et confortatiuis et nutritiuis adiuuanda ne sub onere diete deficiat et sit ei dieta ipsa in onere et grauiamen. Conserua medice spialis et nutriti et robora calore vitalem diuine dilectionis q: cu robusta et adaucta fuerit ipse etiam te inuito onerabit se eis q credit placere amato suo. An oportet quicq: amatozibus suis iniungere de hijs que ad assequendum amoris sui finem faciunt. Nunquid non amor ipse sufficienter eos sollicitat de hijs hoc at dico vt d dieta ipsa suauitatem habeat que confortet et nutriet et pascat. Alioqn dum eam abhoret infirmus aut parum aut nihil inde sumet. Et ita nil pderit. Sic ergo dieta istius auditus verbi dei maxime ab hijs in quoz labijs gratia e diffusa ad exhortandu. Deinde ablutio et frequentatio viroz sanctorum qui et colloquioe sua amore dei aut inflamant aut untrunt et a spectu suo gratioso confortant. De inhabitatioe quippe dei in cordibus sanctorum est in ipsa facie eorum redundancia. Nec mirum si defonte gratie que in corde scaturit exuberet in facie in qua fere quicqd est in mente relucet ipsius autem experientie magisterio in parte ista certius credit. Oratio autem psalmodia scripturarum meditatio elemosinarum largitio. p inimicis exoratio. quid habeant efficacite adnutrienda augenda conseruanda gratiam et scripturarum innumerabilia testimonia et ecclesiastica obseruatio saluberrima plene docet Confessiois autem frequentia valde salutaris e et semper sic discedat penites a sacerdote vt certa dies ei assignetur ad redeundu et solitudo sacerdoti plurimu adiunget ipsum cu ipse sacerdos non expectat vt veniat ad ipsum penitens sed accedat ad ipsum et quotiens obuiat ei interroget ipsum de statu suo semperq: consoletur eum. Ingerere quippe se o: sacerdos affabilitate et familiaritate.

Tractatus de penitentia. put est rationum villicationis.

¶ Vncbo prosequamur secundum quod dixim villicatiois rationem seu computum. Et erit modus ille et via villicatiois penitentibus qui rerum alienarum

habent administratione. Primum ergo ad mouendu erit vt fideliter cum deo computet. et certum habeat q: fraus nulla deum latere potest et ipse deus omnium que sibi credidit scripturaz habet penes se qui est liber vite in quo omnia lucidissime. Diabolus etiam inscriptum habet totum qui et si fallere velit non potest tamen hic ergo sciat maxime sibi insidiari dyabolum et hoc vt vel infallitate computi ipsum deprehendat vel ne manus eius euadat et ne scripturam quam dyabolus habet per quam vult ipsum dirationare intremedo dei iudicio deleat. Scit enim dyabolus q: si fidelis erit hec computatio delebit liber eius et penitentem non habebit quo teneat deletera cartula debitoria. Non enim potest q: ab eo petere nisi litteras exhibuerit debitorum. Non enim creditur in iudicio dei dyabolo nisi litteris tuis contra te. O penitens quas ipse pps scribis manibus id est operibus. Has ergo delere sumope satage legens eas coram sacerdote et deletere fuit. Quod si eas legere fideliter coram sacerdote neglexeris dyabolus eas contra te in iudicio coram omnibus penitentibus preterit et futuris leget. Laue autem tota diligentia ne dum per computum absolui apud deum et adeo queris maioris vinculo reate alliges hoc autem facies si non fideliter computaueris. Primum igitur si placet recepta eorum que adeo recepisti computem. Deinde expensas. Que igitur adeo recepisti sunt in parte naturalia scilicet anima et corpus aures et membra sensuum organa oculi et aures os nares manus et pedes. Anus. vita ipsa tota dies et hore anni et momenta singula. Deinde ingenium ratio ars scientia quam addidisti. Deinde temporalia diuine reditus honor et familiaritas multorum et magnum amicicia et gratia qua hominibus amabilem te exhibes. Deinde gratuita bona scilicet gratie que in baptismo accepisti vt essent tibi arma contra hostes tuos vt essent tibi talenta que cum vsure modo reportares domino et etiam in futuro. Adhuc modum enumerent omnia alia que occurrerint. Hec igitur sunt que tradita sunt tibi. hec sunt recepta vt arbitror. An aliquid aliud recepisti. Nunc ergo computem expensas an hec omnia in obsequium et voluntates domini tui expendisti. An quod absit in usum voluntatum tuarum et dyaboli obsequium consumpsisti. Si vel ceterum in diuino ser

boli expēdisti. Si mēbra tua et vires sensuum organa ita expēdisti vt deus nec cētesimam habuerit aspectuū tuorū nec cētesimam audituū ita de alijs vt absoluerit. An habuerit luxuria oculos tanto tpe et corpus et animā et sic de alijs. An non in terrupisti saltē rescriptionē dyabolicā vt vel modico tpe te haberet dñs tuus quā via igr quo casu quo cōsilio quā instigatione passus es vt amitteret te tā diu. An te traxit ppa iniquitas an aliena instans. Ad hunc modū innuet per interrogationes circa alia dñi tamē interrogationes non doceat eum peccata enorma quorū temptationē et desideriuū affert ipsa eorū noticia qualia sunt quedāz pctā carnis que nec in toto tpe sacre scēpture legūtur inhibita expresse cuius hanc puto causam eē quā deus nūq̄ voluit ea ascēdere in cogitationē hominū ppter ab hominibilem seditatem suā. Noluit ergo diuina puidētia sua exhibitioē vel leuē dare occasionem infirmitati hūane talia cogitatioē ipsa quippe nephādāz rerū cogitatio et pollutio ē ppij hmoi ergo pericula sunt interrogationes in pfessione circa peccata carnis generales vt nullā dantes occasionē ignorantibus vel cogitandi ignominabilia. Amoueas autem sup oia penitens de fidelitate pputationis et statuat ante oculos eius diuine bonitatis largitas que de tot et tātis latrocinij et pro tot et tantis bonorū suorum dānis solam exigit pputationē. Computa fideliter o penitens in quibus et quilibet et qualiter tot et tanta dñi tui bona expēdisti et ecce ab omniū bonorū suorum dissipatioē absoluit te an non vides q̄ facile illarum tot et tantarū lasciuiarū euadis supplicia. Dic et computa et ecce remittunt tibi oia. elige o penitens pputare coram sacerdote vno qui tibi ppatiat et te adiunet. Et ipsa cōputatio est absolutio tua. An vis cōputare in oculis omniū viuorū et mortuorū in die iudicij vbi ipsa cōputatio erit exprobratio tua acerrima et ignominiosa. Festina miser solo xpo absolueret te. Festina inq̄ accipe misericordiā que tibi offertur et forum redēptionis et liberatioē tue dum p redēptione tua solū verbum confessionis exigitur. Quid vō vis queso faciat tibi deus nō omniū que ad te p tua redēptione exigi possunt vilissimū atq̄ leuissimū est verbū sed quā fronte audes

negare deo rationē reddere sue villicationis. An alicui ex hominib⁹ auderes hoc facere an sustineres hoc cuiq̄ ex seruis tuis vt rationē sue administrationis non redderet. tu vero a deo difficile te exhibes ad reddendū deo rationem. Cum tamē hec ipsa ratioē redditiō siue pputatio absolutio tua sit. An non putas te debere loq̄lam tuam deo dimittere igr vt vtatur ea vel ad modicū quiloquelam contra dei voluntatē toriens tibi et tam diu vsurpasti vel ad horam nō impendens eā deo. An es adhuc impudens illa vt nec deberē velis vel ad momentū dei voluntatē et tuam liberationē. Aut igr odas deū intueri omnia illa quorū confessionem a te exigit. Hoc iubet deus vt illa auertas ab oculis eius que ei displicent in te que pure xpo confessionis exultant et euanescent. Adli queso noli plus vereri faciem sacerdotis q̄ dei conspectū. Difficile autē est nobis omnia enumerare quorū ratio est reddenda. Sed de viribus et de membris de corpore ipso et de ipsa sapiētiā vel arte vel officio de tempe de dieb⁹ de annis de amicicia et de familiaritate magnorū de stipendijs et de redditibus ecclesiasticis in quos vsus vel abusiōes hec omnia cōuertit de speciositate aut elegātia corpis et alijs donis. Utrum illis impugnauerit deum vt supra meminim⁹ pscrutatus ingredum erit sed cū omni modestia et dulcedine

Cum aut vt enumerauim⁹ totaz vite rationē reddiderit q̄ quidē interrogatus vt dixim⁹ faciet. Tunc si quid habet vt satisfaciāt interrogandus erit. hec autem a quibus satis sit veraciter a penitenti supra enumerauim⁹. hic aut vnū adiciem⁹ cū se dissipatore bonorum dei pfessus fuerit interrogabimus eū vtrum habeat aliqd vnde se redimere possit in tot latrocinij dephensus. Si quid h⁹ q̄ p redemptioē suā dare posset dño suo q̄ si nec diuitias temporales nec spūales apud se inuenerit interrogabim⁹ eū an vllōs debitores habeat. hoc est si quis ei aliqd debet q̄ ē debere si quis eū lesit vel in se vel in suis vel iniuria vel pumelia siue quouis alio modo. Illū em voco debitore eius si respōderit sic multos habeo debitores tales. Felix es dicat ei sacerdos qui habes unde te redimas. Noli mihi dicere q̄ cetero q̄ pauper sis cū tibi tot et tāta debentur. Assigna ergo debita ista pro debitis tuis

De penitentia.

2 offer ei debita ita dicēs. Dñe deus me⁹
 non habeo alia q̄ tibi offeram ego tot et
 tantorū debitor tuus. Sed ista offero tibi
 ista dono tibi gratis et gratatē. Tu ergo
 dona mihi debita mea sicut p̄misisti hāc
 satisfactiōē docet deus in euāgelio. Mi-
 rabiliter em̄ paup̄ est qui nullū h̄z h̄mōi
 debitorē. Gaude o penitēs cui ignorāti et
 inuito iniuriatores tui p̄cium tue redēpti-
 onis thesaurizauerūt et ad taz oportūnū
 tempus fruauerūt. Si h̄o tpales aut
 spūales habet diuicias. Cōsilio danielis
 salomonis et dñi dicentiū. P̄cā tua ele-
 mosinis redime Daniel. iij. Redemptio
 aīe viri diuicie p̄p̄e puerb. xij. Date ele-
 mosinā et oīa munda sunt vobis. Diuici-
 as spūales verbum p̄dicationis cuius er-
 rogatio tāto deo gratioz ē erogatiōe ho-
 norum tpaliū quāto vita animaz vita
 corporū melioz ē. Itē poti⁹ que sunt artē
 q̄ que sunt officiū vt iudiciū aduocatorū
 medicorū doctorū consilia patrociniā eru-
 ditiones que cū pietas impauerit elemo-
 sine deo gratissime sunt erogātibus salu-
 tores. Omnib⁹ aut elemosinis p̄ferende
 sunt spūales quales sunt remissiōes in-
 iuriarū et orationes que sunt p̄ inimicis p̄
 persequētib⁹ iuxta p̄ceptū dñi de hīs spe-
 cialiter dictū videtur esse sup̄a. Date ele-
 mosinā et oīa munda sunt vobis. Similr
 et misericordiez et passiōes quib⁹ p̄patimur
 p̄cōrib⁹ et egrotātibus frenetiq̄ illa que
 atis vincularis incarcerat. Bñs cui da-
 tum est hui⁹ pietatis et p̄passiōis super
 p̄cōres gestare viscera. De hīs sp̄aliter
 dicitur Mathei. v. Beati misericordes qm̄
 ipsi misericordiā p̄sequēnt. Saluberri-
 mū autem h̄mōi penitētibus id est q̄ per
 viam illam ad penitētiā deducti sunt ou-
 ce deo et generaliter oībus quotidiē corā
 deo et tota curia celesti latrocinioz suorū
 exhibere fasciculū et exhortare exorare ob-
 nitius remissionē et interpellare ipsaz re-
 ginam celorum totū p̄ senatū curie illius
 et totā miliciā vt ipsi p̄ces suas offerāt
 p̄ penitēte que deo nō possunt non eē ac-
 ceptabiles vt iudicē placatissimū et clemē-
 tissimū placēt et leuiant sed et alios viros
 sanctos q̄ sunt in terra intercessores suos
 facere nō negligendū est. Ql si rñderit
 penitens nechas nec illas se habere diuici-
 as sed nec vllū habere debitorē dico ei
 saltem ip̄m habes dissipatorē ipsum ma-
 lefactorē ipsum potēs vtiq̄ tradere clemē-

tissimo iudici qui p̄ eo dignatus ē crucis
 subire patibulū vt eis ip̄met p̄ceret. Tra-
 de igr̄ malefactorē illi iudici qui vt male-
 factorib⁹ p̄ceret oīm malefactorū exoluit
 supplicii. Ql si de indulgētia vis eē secu-
 rus et nō vis te iudici tuo tradere nisi sub
 pignore dic̄ queso quid ampli⁹ a te diui-
 na bonitas exigere pōt. Si te totū bene-
 placito ei⁹ p̄miser. Totū vt dicis vulga-
 riter miserationi eius reddider. vitā vnicā
 quā habes et corpus et aīam in manu ei⁹
 et beneplacito suo posuer. An pōt exige-
 re iusticia nisi vt satisfacias q̄ntum potēs
 nechūana iusticia aut pietas ampli⁹ exi-
 git vel exigere pōt. Quid igr̄ diuina iusti-
 cia aut clementia faciet an nō es liberat⁹
 et absolutus oīno ap̄d regem et apud p̄ro-
 rem etiā si furem ei et captiū et vinctū tra-
 didisti temetip̄m trade beneplacito ei⁹ p̄
 manū sacerdotis et dic. Ecce latronē tra-
 do quē vtiq̄ adiutorio cepi et ligauī. Fac
 ergo ei q̄ tibi videbit et q̄ te scis eē bene-
 placitum. q̄ si clemētissim⁹ ac iustissimus
 voluerit amplius exigere dic ei ore iocun-
 do. Dñe non intromitto me de cetero de
 latrone isto fac ei q̄ beneplacitū ē in ocu-
 lis tuis. Ql si dixerit mihi. Dñs deus vult
 q̄ ego respōdeam p̄ latrone isto sup̄ ma-
 lefactis. Esto dñe quo dāna et dep̄dita s̄
 ip̄le p̄sceleribus suis occidēs nolo eum
 viuere. Veruntamē ego de dānis que in
 recepi et que vñ et cautia agēdi sp̄ augebis
 Hec igr̄ a deo vulgariter scribo vt pene lu-
 dicra videant. q̄ per viam istā p̄fundi⁹
 aīo auditorū illabunt et viuaci⁹ penetrāt.
 De penitētia put est reconciliatio di-
 scordantiū.

Ende h̄o de penitētia fm̄ q̄b̄ eaz
 d̄ superius recōciliationē discor-
 dantiū seu p̄cordationē vocauim⁹
 aliqd loquamur. Et est via ista et modus
 alijs generalior. Igr̄ inter deū et penitē-
 tem mediator ē sacerdos. Est em̄ officiū
 hui⁹ pacē inter eos q̄rere et eos ad p̄cor-
 dantiāz put poterit inducere. P̄mū igr̄
 interrogare d̄s ip̄m penitēte si velit cum
 deo pacē habere. Ad hoc quippe venit
 nouissime. Ql si respōderit volo et cona-
 bor vt potero nec stabit per me q̄n pacem
 eius et gratiā habeaz. Tunc ip̄e sacerdos
 p̄ponat ei q̄ clemētissim⁹ ac iustissimus
 deus non incōsueta nō graua non viri-
 bus suis impia erigit ab eo sed contētus
 est vt aliqua ex vñtatis apud nos cōposi-

vñtatis apud nos ppositiōibus interne
 niret inter ipm et penitentem si vellet utiq;
 penitens id cū deo facere qd consuevit q
 cū vicino suo facere si vellet eo modo cō
 ponere cū eo quo solet cōponere cum vi
 cino suo aut quō solet videre vicinos su
 os inuicem cōponentes. Quo quidē
 respondente gratiarū actiones deo. Pro
 ponendus est ei aliquis ex modis quos
 hic enumerabim. Primus ergo modus
 pacificandi discordes ē iudiciū d quo su
 pra. Scōs est arbitriū. Tertius legitima
 inquisitio. Quartus p̄munis p̄mū asser
 uis et hic vulgo dicitur parua. qm̄ partis
 vtriusq; volūtas tam diu a pacis media
 tore taxatur donec ad concordiam redu
 cantur. Quintus bellū subactis quippe et
 occisis hostibus par ē victori. Sextus de
 dicio qua qd aduersarij sui beneplacito
 se p̄mittit. Septim⁹ merces cū p̄iit quis
 pecuniā dāns aduersario vt redimat sibi
 pacem. Matrimonio reuera regū et prin
 cipum bella pacificari solent. S; hoc ad
 p̄munē asserum p̄inet manifeste. Si
 igitur o penitens stare velis arbitrio scz
 sacerdotis p̄promittere in ipm super om
 nibus querelis et causis quas h; aduersū
 te deus. Nihil amplius potest deus a te
 erigere qui in illum iā p̄promisit nec pōt
 appellare ab eo. Qm̄ ab arbitrio non est
 appellandū nec recusare eū potest quem
 sciens et prudens elegit. Vnde autē quem
 elegerit dñs hic aut dubitare non potest
 fidelis quin si arbitrio sacerdotis sui pui
 di tamen et circūspecti steterit deus ab ipo
 amplius nō requirit sed nunc necessario
 docere habet sacerdotē bona fide testis si
 per inquisitionē legitimā vis cōponere
 cū deo. Fiet igr inquisitio per te ipm
 interrogāte sacerdote vbi necesse ē. vt tu
 testem dei te geras et ius eius sacerdotē
 bona fide doceas. Qd aut per inquisitiōē
 cōtingit hoc da tibi. Similitr da deo hoc
 qd inq̄sitioe ius suū esse innotuerit. Deo
 igr iusticiā et misericordiā tibi patibulū
 infernale dabis fm̄ iudiciū meritorū tuorū
 et hoc est qd dauid dicit. Qm̄ iniquitatem
 meā ego cognosco q̄ si legitima inq̄sitioe
 me reū deprehendēs me reū cognosco et
 iniquitatem meā mihi tribuo. Illa em̄ sola
 cū pena sua ius meū est tibi et iusticiā
 et misericordiā qd si tibi placuerit vindicare
 in me hoc iuste facies qm̄ merui. Sin aut
 sit beneplacitū tuū ignoscere hoc soli mi

sericordie tue debet. hic ē mod⁹ qd recōci
 liari volebat daniel eiusdē. ix. populū isrl
 et seipz deo qui peracta inquisitione et enu
 meratis omnibus dedit vnicuiq; p̄ti ius
 suū dices. Et nūc tibi dñe iusticiā et mise
 ricordia et p̄piciatio nobis aut confusio
 faciei. Per p̄munē et asserum erit pa
 cis reformatio qm̄ vtriusq; p̄tis iure inspe
 cto volūtas inq̄ritur penitētis. Qd scz vel
 let facere quid p̄ redēptione dare qd ab
 stinētie quid emēdationis vite p̄ter solitā
 vitam Quibus vellet iacturā p̄terite vi
 te et conuersatiōis redimere et de cōsensu
 eius cū taxatione modesta iniungēda est
 ei penitētia. Nulli ergo iniungenda ē peni
 tentia nisi quā spōte susceperit ad hoc d;
 sacerdos dei voluntatē esse scire h̄mōi cō
 positionē legis Mich. vi. Scōm primum
 modum reuera scz iudiciū legis in p̄nci
 pio capituli. Sed postmodū dei volunta
 tem modo mediatoris p̄p̄lo denūciat dī
 cens. Nūqd placari pōt deus in milib⁹
 arietū et hyrcorū pinguū. Ista p̄ scelerib⁹
 nostris non acceptat s; hoc vtiq; accepta
 bit p̄ sceleribus nr̄is. habete consiliū no
 strum an velitis hoc facere ei. Qd hō inq̄t
 indicabo tibi quid sit bonū et quid deus
 regrat a te. q. d. Si vis cū eo pacē habere
 facere iudiciū et diligere misericordiā et so
 licite ambulare debes de cetero cū deo
 tuo soliciū ad bona opa noua q̄ bonis
 p̄stinis addis p̄ recōciliatione tua. Soli
 cituz de custodiēdo te reddāt ne ipm amit
 tas. Hoc igr iudiciū ē vt quotidie te iudi
 ces corā eo vt supra dixim⁹ et dignū mor
 te quo ad merita tua p̄ora te confitearis
 et in alios habūdantiōis et lōgiōis mise
 ricordie sis qui tantā misericōdie largitate; tā
 indignus suscepisti. Tātoq; magis solici
 tuz in ambulādo cū deo tuo de cetero ex
 hibeas vt te te timere naufragiū qd pas
 sus es et amissionē grē quā assecut⁹ es in
 notescat. Appeat etiā te ex casu tuo cauti
 orem te effectū et de largitate recepte mie
 gratiōre. Quintus mod⁹ ē bellū hoc
 ergo mō deus nobiscū pacem h; qn̄ nos
 velut expūgnans sibi subigit. hoc aut in
 sex gratiarū aciebus p̄tra p̄ctā nostra et cō
 tra exercitiū culpārū attritione nostra di
 micantib⁹ daz est in hora em̄ contritiōis
 velut bellū geritur inter liberū arbitrium
 cū gratia ex vna parte et vicia et p̄ctā et p̄
 priam infirmitatē ex altera. In h̄mōi bel
 li victoria contrit⁹ vetus homo multis q

Bepenitentia.

dem actionib⁹ ante p̄cussus. Hec sunt se-
prem viriles oscitationes quibus puer ille
quē suscitauit helizens oscitasse dicit. Ut
legis. iiii. Re. iiii. Hec sunt ille septē gētes
quas deuenit dñs ante faciē isrl̄is. Hec sūt
ille septē hore febris quā curasse legis. Do-
minus in euāgelio vbi dicit q̄ hora septi-
ma reliquit eū febris. Accies p̄ma ē recor-
datio beneficiorū dei que iam recepit pec-
cator: beneficia dico tā nature quā gratie
et t̄pis. Scōa est recordatio malorū et in-
gratitudinū que deo reddidit et hec due
sunt in nostra rationali siue apprehensua
Tercia est pudor. Quarta timor. Quinta
dolor. Sexta ira. qua quis sibi irascitur et
expedit vltionē de seipso et vicij⁹ et p̄catis.
Septima spes veme. Recordatiōe bene-
ficiorū dei percutit caput veteris hominis si
cut ignorantia vel error et tenebre oculorū
Sicut recordatiōe malorū pudore vō ve-
lut brachiū ei⁹ sinistrū pcutit sc̄z imprudē-
tia. Dolor vero dextrū brachiū sc̄z volu-
ptas. Timore vō q̄si in collo pcutit. Leta-
uicositas em̄ audacie eo pcutitur. Ira vō
remissio et laxitas eius id ē tenerior pars

U^pl' possum⁹ dicere q̄ pudore q̄si infa-
cie pcutit dolore quasi in latere dextro vbi
vigz vis p̄cupiscibil. Timore q̄si in latere
sinistro vbi viget aiositas et audacia. Ira
vero q̄si in ventre ppter dictā causā. Se-
pe vero diffidētia et timiditas que sunt in
alia pte veteris hoīs nec dñi tamē morit⁹
donec charitas aduenerit. Charitate em̄
deo totaliter adheret et a mal' suis auertit
Que auersio casus est et pstratio veteris
hoīs adherentia vō deo ē sustentatio no-
ui hoc em̄ bellū tota scripture sacre series
sonat et docet. In matutino inq̄ dñs in-
terficiebā oēs peccatores terre. In matuti-
no em̄ id est in ortu vō lucis sc̄z gratie cui⁹
matutiniū est hora p̄titionis que ē quasi
crepusculū matutiniū q̄ plurimū h̄z tene-
brarū et modicū luminis an̄ solis ortū. In
hoc matutino dñs interficit oēs p̄cōres
in hoīe cuiusmōi peccatorū sūt raptor for-
nicator et ita de alijs q̄ supra tetigim⁹ dñi
malleo indignatiōis et pilo doloris et la-
pidibus os obiurgatiōnū et gradine com-
minationū et gladio vbi sui intus agens
Hec oīa in nobis per gratiā suā qua p̄-
uenit nos velut debellās subigit nos dñs
sibi. Ut disperdere inquit de ciuitate dñi
id ē de te ipso. O penitēs q̄ es ciuitas dñi
opantes iniquitatē. Si igitur viriliter p̄-

gnauerit deus in te p̄tra te et tu cū eo ad-
dens gratie que p̄ te certat auxiliū libero
arbitrio necessario habebit pacē tecū q̄
si ipe tecum et tu cū illo. Idem em̄ est bellū
et eadem pax voluntaria. Sextus mo-
dus ē voluntaria deditio si vis te dare deo
hoc ē miserationi eius te reddere vt de te
p beneplacito suo faciat si totū te ei tradi-
deris totū vnde beneplacitū eius cōmise-
ris vt supra dixim⁹ pacē habes cū eo qd
ergo beneplacitū dicit salus tua. qd ē de-
licie eius eē cum filiis hoīm. Prover. viij.
Hoc legis fac vt nō eijcias eū a te ne pol-
luas teipm. Ne facias te sterquiliniū aut
volubabū porcorū infernaliū ne recipias
in te peccatū illo em̄ solo excluditur illud
em̄ secum pati nō potest deus. Hec ē vo-
luntas dei vt dicit Apl's ad thes. iiii. san-
ctificatio vestra vt vos sanctos fueris qd
est hoc vsibus sc̄z dei et opibus. Illa enim
sancta dicim⁹ que dei vsibus deputata sūt
vt sacramēta et sacramēta. Septimus
modus ē per mercedē. Mercedē autē
et munus intelligo id ē qd non debet ex
debito vt ē omne qd ē votū est ingress⁹
in religiōz. Crucis assumptio et similia ad
que nō tenemur. Huius itaq̄ munerib⁹ dei
pax et gratia acquiritur. Interrogā dus igr̄
est penitēs si vellet aliqd mun⁹ dare deo
p pace suā. ac si sacerdos acceptor ē mu-
nerū et cupidū nouerit deū. Et si hoc fecit
nihil aliud ab eo engendū ē q̄ totū deo
dedit qui nihil sibi retinuit. Et q̄ quib⁹
dam sceleribus sufficit tātā apud clemēti-
ssimū deum redemptio.

Qualiter p̄fessor oēs allos p̄fitemem. I
Unc at qd facere deceat sacerdo-
tem et qualr allos penitētes b̄es
uiter p̄fitemur. Primū igr̄ toto
gaudio accipied⁹. Toto sinu dulcedinis
amplectend⁹ totis viscerib⁹ pietatē reso-
uendus et consoladus. Tota hilaritate et
affabilitate alloquēdus. Tota familiari-
tate interrogā dus erit penitēs patrē te sc̄i-
to esse spūalē. O sacerdos et exemplū tibi
mie p̄scriptū vt ipm imiteris Luc. xv. vbi
filius ille p̄dignus et patre occurrere toto
gaudio in amplexus et oscula receptus le-
gitur vbi nulla p̄oris vite mentio facta le-
gitur sed totū sibi gaudiū reuerfōis eius
atq̄ festiuitatē v̄dicauit vnicū esse sollicitū
dine patris de inuentiōe ipsius p̄diti et sua
scitatiōe mortui nihil obiurgatiōis nihil
omnino increpatiōis aut improperij vbi

fuisse recolitur. Recole o sacerdos qd sub
typo pastozis ceteris oue pps humer
qd sub typo mulieris dragma pdita que
rentis de seipo interagi velit. q ou inue
te ppos inclinat humeros 7 ideo gratu
labundus ea ad ouile eccievel celeste de
portat vt ocs vicinos et amicos suos ad
hoc vt sibi cogaudeat 7 inuersione ouis p
dite cum ipo festinet 7 inuitat. Sz mulie
res que p desiderio dragme pdite surgēs
de nocte noctis celeritate moras reputas
Dieq; expectare nō valens accendit lucer
nam 7 euerit domū 7 diligenter qrit do
nec tueniatz cū inuenerit puocat vicinas
et amicas dicēs. Lō gratulamini mibi qz
inueni dragma quā perdiderā quo exem
plo xpus dominus desiderii 7 amorē sa
lutis nostre insinuat. Diligentiaq; 7 labo
rem qbus nos quesuit cū errabamus vt
oues nō habētes pastore 7 gaudiū et fe
stuitatē que de inuentione nra que inuen
tio ppe in pnia et in celo fiunt. Tu ergo o
sacerdos q pastozis huius 7 mulieris vi
ces agere 7 officii implere iuberi sine gau
dio 7 applausu 7 festiuitate aut ouē illaz
aut dragma hoc ē penitētes inuenies. Si
amicus es aut vicin⁹ hui⁹ pastozis pgra
tulari pastori iuberis. Si amica aut vici
na hui⁹ mulier⁹ ad pgratulandū cum ea
inuitaris. Omnia deniq; facere iuberi que
ipe pastoz xpus dñs pastorem fuisse dr ibi
oia que mulierē fecisse. 7 ego nō dubito
quin de ouibus et asinabus materialib⁹
aut d dragmate hoc faceres. Si fidei tue
comendate eēt. Quid ergo o aiabuste
deceat facere. An ipo rege celoz festiui
gaudiū 7 grandē celebritatē impantez to
ta celesti curia cogaudere 7 laudes dō in
enarrabili concētu. Resonāte te mī mira
culum diuine voluntatis nō mouet q ma
lus est deo quā creare celū 7 terrā vt dicit
beatus Aug⁹ hoc miraculū suscitatio pe
nitētis 7 ereptio eius de pfundo mortis 7
tenebrarū admiratiōe tāte bonitatē diuī
ne tanti conspectus miraculi nō resoluit
labia tua in vocē laudis et gratiarū actiō
nem nulla hylaritate pfundit cor tuū sa
lis penitēt non erubescis mutus eē sol⁹
inter eos q liberationē eius in tota curia
in tota domo regis celoz leti dēcant nō
erubescis eē tristis oibus alijs letantibus
non vberis tristē te exhibere penitenti
cui tota celest⁹ aggaudet 7 arridet militia
si iudicē te geris scio iudiciū illud penitē

tiale iudiciū eius iudiciū esse quī vt reis p
ceret que eis debebant. subiit morte atq;
patibulum. Noli claudere tristitia tua 7
vultus austeritate hostiū salutis penitēti
quem xps dñs iubet intrare cui pulsanti
pmittit apertionem. Si medicū te gerl
vbi est psolatio et familiaritas que debet
esse et resultare in labijs 7 facie medicatis
Si inflamabundus et sagittis increpetio
num et lapidibus obiurgationū armat⁹
Si dētes tui arma 7 sagitte et lingua tua
gladius est acut⁹ ad trucidandū 7 occidē
dum venisse te cognoscito nō ad medicā
dum. Si dicis te ignē et ferrum adhibere
vt vstiones et incisōes et cauteria facias
hui⁹ egrotanti prius agnosce egritudinē se
bris qppe ferro et igne nō curas sicut nec
oculis an vis oculm incidere 7 vrere febri
citatem cauteriare nō dum an illa sint ne
cessaria. Nosti an carnificē vel torore te
adhuc exhibes 7 gladiatorē 7 q sanguinē
queris egrotantē cum ipe per te licet a dō
salutē et vitam querat. Qd si te cyrurgici
vis exhibere nō expedit egrotanti donec
aperta sint tibi vulnera. Noli fugari obse
tro a te egrotantē talem te exhibe ei vt vi
tam p te querat nō vt morē a te fugiat ne
gas plane ei medicamina tua que a te fu
gas. Qd si veteri homini irasceri hoc
ipe penitēt tecti sz tu applaude saltē nōno
te obstetricatorē pturiētē exhibere curato
7 pti nouū tenerrimū educē ne dura ob
stetricatiōe suffices ipm pannis mollissi
mis ac suauissimis inuoluerē studeto 7 ca
lore suauit mulcebz confoiere. A timore
tuo dñe inquit ysa. xxiij. cōcepimus 7 pe
perimus spm salutis pharaonis est illud
gladiū parare pientib⁹ vt interficiatur p
tus eorū masculi. Sz draco in Apoca. xij.
Astat mulieri pturiētē veneno tristicie et
dentibus mordacis nimis increpationis
7 dure obiurgandi armatus. Dyaboli
cum ē omnino non letari cū vides hmoi
mortuos suscitari. Solus inde dyabolus
et qui sunt ex parte eius nō letant pānis
veteribus 7 mollib⁹ confoedi sunt cū bi
ti hieremie et funiculis penitētie et cōfes
sionis extra habendus ē hieremias de la
tu hieremie. xxx. Et hec submitēda sunt
hieremias in quib⁹ consolatiōes et diuine
misericordie pmisiones quibus ante con
fessionē preueniend⁹ est et exhortandus
penitens intelligimur.

De sintomatib⁹ vestitute sanitatis.

2

Exceptus igitur a sacerdote penitens
ut a patre dulcissimo filius rediui
nus ut a pastore amantissimo omni
errabunda ut a medico salutis studiosis
simo egrotus ut ab amico familiarissim
us ut sic ad unum dicere eo gaudio et festini
tate qua excipit illum preclara illa curia cele
stis. Interrogandus est si liberationem suam
agnoscit si videt se ereptum a parte tenebra
rum et manibus et laqueis dyaboli. Quod si
se non videre hoc ad hoc responderit doce
dus est. quod si in hoc proposito venit et in eo
dem proposito est ut committat et tradat se
voluntati dei et beneplacito eius et hoc ex
amore eius si se totum paratus est dare et
reddere satisfactionem dei. Et hoc hac de cau
sa ne eius offensam incurrat et ut amore
eius et gratia rediat mortis in se vincula
dirupta esse cognoscat. Si enim tantum sui
amore largitus est ei clementissimus deus ut
de se toto beneplacitum eius paratus sit fa
cere per consilio sacerdotis cui aia curanda
et regenda a deo commissa est nullatenus
de salute eius dubitet. Quis enim dubitet
deum homini penitentes plenissime posside
re. Hoc igitur ipso recognoscere interro
gandus est unde credit hanc sanctam volun
tatem et venustam se accepisse. Unde inquit
credis o penitens advenisse a patre vultu
luminis a quo est omne datum optimum et omne
donum perfectum descendens desursus. Quam
tu estimas illam bonam voluntatem o peni
tens agnosce quod hec est que te deo restituit
et deum tibi. et hec est que dei filium et heredem
per gratiam efficit hec te amicum iam gratum
et amabilem omnibus militibus celestibus reddi
dit. Hec est cautio et pinguis securissimum re
gni celorum. Considera o penitens quod in
debita erat tibi quod indigno dato sit tibi il
la arra felicitatis eterne. Considera quod et quam
tum est in celo dereuersione tua gaudium
quod laudes et gratiarum actiones pro te clemen
tissimo miseratori et liberatori tuo milia mi
lium sanctorum ac animarum beatarum exoluant. An
tu adhuc ingratus fuisti et nondum gratias
pro tanto et tam debito tibi beneficio redi
disti. An decet te mutum esse angelis sanctis
et beatis alabum pro te canentibus et de libe
ratione tua exultantibus. Cum ipsa regina ce
lorum que de illo tuo tanto bono exultat
et gratias agit filio suo qui preces eius exau
dit. Conueniens ne est te ingratum exhi
bere vel ipsi regine celorum vel ipsi regi mi
seratori et liberatori tuo vel ipsi curie eius

A
vi.

B

favorem et gratiam tantam adeptus es. Si
ipsos hostes tuos amplius dignum et iustum
est te confundere qui perditionem tuam suam
fecit gaudium et sanguinem tuum tanta audi
cate lacerabat. Ne etiam decet qui huius
liberationis tue conscius suus gaudium tui ee
pticipere et congratulari tibi et de ruina ini
micorum tuorum et de triumpho tuo tam preclaro
tecum exultare. Latemus igitur ambo domino
glorioso enim honorificatus es in liberatione
tua dum equum id est veterem hominem tuum
et ascensorem id est dyabolum picat in mare
amarissimam lacrimarum tuarum et contrition
nis tue in amaritudine compunctionis et in
dignationis sancte quo immeris te insequen
tes et infernitatem suam retrudere et retinere
volentes. Non est ergo tue virtutis hoc ut
supra diximus sed fortitudo tua quod victi sunt
hostes tui deus est qui factus est tibi in salu
tem. Cum tu propria voluntate tua factus es
tibi in redemptionem. Dic ergo tota deuotio
ne iste qui me fecit victorem et inimicos me
os submersit est deus meus cui totum quod suus
quod vivo quod morior debeo et glorificabo et
in me ipso perfusione mea et accusatione mea
Iste est deus patris mei et exaltabo ipsum
humiliatione mea humilias et confundens
super omnibus que contra beneplacitum eius
acceptare ausu cecero et superbo presumpsi.
Ostendo in me ipso ipsum esse deum meum
cuius amore et beneplacito omnia facere pa
ratus sum quicquid ipsum iubere me docue
ris. Totam turpitudinem meam denudabo
ut ea placeat ut ipsum non offendat et ampli
ora eius auxilio futurum me spero si bene
placitum eius hoc esse cognouero. Nunc igitur
o frater non verearis faciem meam excute
frenum dyabolici de labijs tuis et ore tuo et
euome spurcias tuas audacter et secure
ego enim ipse sum homo non angelus fortasse
fragilior et turpior quam tu fueris. Non dis
co quo sis quod gratia compunctionis ex toto
te lauet. Noli timere egypcios mortu
os id est peccata que gratia puritatis submer
sit. Noli timere eos eousque et labia compa
mant et te de se loqui non sinant. Disperde
queso et disperge ibisaurum dyaboli. Noli
esse de cetero archa eius ut scis dixi semina
da potius cor tuum et corpus ut deo in te gra
tum appareas hospicium. Euome queso pur
m spurcias luxurie si auarum habes memo
riam ut audias ad singula verba confes
sionis gratias deo nostro cum illis agamus
ut videas confusionem hostium tuorum ex tribus

D

Angul. Ecce vbi istd dixisti. Ecce hac spur
citiam euomuiisti totū celum letificasti te
expediuiisti et exonerasti dyabolū duriter
percussisti te ipm letificasti. An graue est tibi
dixisse hoc eade facilitate. Dic aliud et idē
fiet gaudiū in celo et emūdatio et libera
tio vite ptumelia dyabulo. Sic ergo p sin
gula vba cōfessionis gratiariāctione in
mixta et gaudio sacerdotis adiūcto facile
extorquebis cōfessio omnīū. Ad singula
ergo peccata dicat ei cui es multū grua
tus dicēdo hoc frater si non grauaui te
alia. Dic ergo et aliud si et illud grauaui
te. Benedictus dñs qui reddidit tibi loq
lam et frenū dyabolici excussit de maxil
lis tuis. Sicut istud bene et laudabiliter
cōfessus es confitere et alia. Quaz alacer
et expeditus exonerat⁹ redibis modo in
domū tuam cū omnia euomuer. Cū om
nes dyaboli sarcinas disposuer. Si ergo
hīs adueretur penitēs non dubito cū dei
gratia et auxilio cōfessionē etiam verā pu
ram et integrā extorqueri facile. Facta sūt
cōfessione ad integrū penitēcie arbitra
uerunt. Cōfessionis aut modus coram
domino hic et ex hīs erit.

Sequit⁹ exemplū cōfessionis secrete
ad deum.

Aha ha dñe pater misericordiarū.

b Audeo ne venire et apparere in
conspetu sanctorū angelorū tuorū
in felicitissimus et miserrim⁹. Ego tot
et tantorū tuorum ingratus susceptor do
norū tā impudens et tā execrabilis ab
usor qui totiens et tā diu ipsis beneficijs
tuis te impugnare non veritus sum q stu
pendijs tuis dyabulo militare cōtra te to
tiens et taz diu non erubui qui ipa dona
tua in arma dyabolica puertere nō timui
qui me ipso taz ab hominabiliter abuti p
sumpsi vt meipm seruū ausus eē exhibere
dyabulo et mēbra mea arma eidem
facere quibus te creatorē meum et mēbro
rum meorū largitorē impugnaret. Nū
quid non ego sum dñe deus meus q me
ipsum totiens exhibui gladiū acutum fla
meum et ignitū dyabulo ad vulnerād s
cias quotiens armari cōtrate in alienaz
mortem voluit linguā meam arcū mēda
cij toties exhibui quoties sagittas detra
ctionis aut adulationis in alios misi. non
sufficio misericordissime et dulcissime pater
enumerare vel expmēre mēbroz meorū
nepharias abusiones quib⁹ et dyabolū

armaui. et clemētissimū ac benignissimū
impugnaui. Ego sum ille quez de nihilo
creaueras et de massa peccati et pditiōis
in filium gratie elegeras et in confratrem
ac coheredē vnigenito tuo deo et domino
nostro iesu xpō ad optaueras. ad hono
rem et gloriā regni tui tanta et taz indebi
ta grē largitate vocaueras qui et habun
dantiā huius tante suauitatis tue oblit⁹
et tanta bona mea piciens. Sperto ho
nore regni creasti inspuriū filium et de ge
nerem me cōuertī. et dyabulo distraben
dum per sterquilinā luxurie spinea auari
cie et alludendū scandalis. flatibus et p
cellositati superbie me tradidi.

De penitentia.

Registrum super librum Guillelmi de penitentia.

Excusatio dei contra peccatores ij. a
 Adiutorium dei circa penitentes ij. s
 Amantem se xps puenit amore iij. n
 Amoris igne beneficia dei accedunt iij. l
 Amore nos ds possidet et nos deum iij. o
 Amor carnalis quo curetur iij. e
 Angelorum gaudium circa penitentes ij. s
 Alia peccatis mortua a qbus rodit vmbra iij. c
 Anime ornatus qualis iij. d
 Anima peccatrix qualis iij. e
 Animabus quantum obligent clerici iij. r
 Arbitraria compositio quo fit v. m
 Arma dyaboli se bonorum persecutores ij. f
 Avaricia quibus comparetur iij. b
 Auditus spiritualis iudicia iij. t
 Apertissimo unde pfertur penitentia ij. a
 Bellum quod agitur contra peccatum v. p
 Beneficia dei igne amoris in nobis accedunt iij. l
 Beneficia que et quanta nobis deus contulit v. g
 Beneficia dei quam male expeditur v. c
 Beneficiis quantum obligent animabus iij. r
 Alor vitalis penitentem vnde ppeditur iij. r
 Latus diuinus vel dyabolicus quod sit iij. v
 Charitas veterem occidit hominem v. q
 Carnalium voluptatum detestatio. iij. x
 Castitatis commendatio. iij. x
 Clavis cordis est cogitatio. ij. d iij. b
 Clerici quantum obligent animabus. iij. r
 Cogitatio est clavis cordis nostri. ij. d iij. b
 Cogitationum cordis remedia. iij. v
 Cogitationum noxiarum pulchra remedia. iij. y
 Concordandi septem modi. v. l
 Concordia quo fiat per inquisitionem. v. n
 Concordia quomodo fit per communes partium affectum. v. o
 Confessor quod datus est penitenti. ij. b
 Confessor sit medicus. ij. m iij. p v. x
 Confessor qualis sit circa penitentem. iij. o v. d t
 Confessor sit cautus interrogatioibus v. d
 Confessor sit mediator inter deum et penitentem. v. l
 Confessor qui gaudio succipiat penitentem v. t
 Confessor non sit tristis circa penitentem v. v
 Confessor non sit crudeliter erga penitentem v. x
 Confessorum congratulatio circa penitentem v. c
 Confessio quantum fidelio: tantum deo placibilior. ij. p r
 Confessio integra quomodo extorquebitur a penitente v. d
 Confessionis triplex utilitas ij. i
 Confessionis necessitas propter sex ij. l
 Confessionis vere iudicia iij. a

Confessionem solam a nobis erigit deus v. e
 Confitens cum sua confessione committat ij. n
 Confites sit se procurator testis et c. ij. o
 Confites non timeat recidari coram presbytero. ij. y
 Confites quo sit interrogandus et docendus v. s
 Confitentis exhortatio a confessore v. d
 Confitentis examinatio iij. a
 Confitendi verecundia est abijicienda ij. r
 Compositio arbitraria quo fiat v. m
 Computationem solam a nobis erigit deus v. e
 Consuetudo an sit necessaria et voluntaria ij. b
 Contritio vera septem requirit v. p
 Conuertere ad deum homo per se non potest l. s
 Conuertere quomodo debemus in toto corde de ieiunio et fletu et c. iij. p
 Cordis ab hitaculo xps tria expellunt iij. x
 Cordis hostiarius sit timor et amor iij. c
 Corona spinea penitentis iij. g
 Crucifigendus quo sit non vetus homo. iij. f
 Crux penitentium qualis iij. f
 Are deo quo nos debemus v. r
 Debet homo se totum deo propter sex ij. a g
 Debitorum dimissio est deo gratia satisfactio v. f
 Deo que debemus et quare ij. a g
 Deum tria expellunt a corde nostro iij. r
 Deus quid requirat ab homine v. o
 Dyabolus quo persequitur peccatorem ij. s
 Dieta optima penitentem obseruanda iij. s
 Detractores quam sint nobis utiles v. f
 Dolor de malo lex doctorum naturalis ij. m
 Lemosinarum commendatio et quod potior. v. g
 Accies peccatorum quomodo velant iij. l
 Facientibus quod in se est deus succurrit l. s
 Fidem perfectam pauci habent iij. m
 Fides perfecta veterem occidit hominem iij. m
 Audere de bono lex doctorum naturalis ij. m
 Gustus spiritualis iudicia iij. r
 Homo se totum debet deo propter sex ij. a
 Homo quod de se possit et in quo deus viuat l. s
 Homo vetus quo sit interficiendus iij. d n
 Homo vetus quo debellatur v. p
 Homo vetus a charitate occiditur v. q
 Homo novus vivificatur perfecta fide iij. m
 Homo novus quo sit refovedus v. y
 Hostis spiritualis certa iudicia per totum iij. p
 Hostiarii cordis sint timor et amor iij. c
 Infernalis pene qualitas iij. c
 Infirmitas peccatoris quanta l. c
 Innotetia suada est ex lege naturali ij. m
 Iniuria maxima est quam in deum committit l. o
 Iniuriatores quam sint nobis utiles v. f
 Interrogationes caute fiat in confessione v. d
 Iudex suipus est homo l. i
 Iudex suipus quam lege sit homo l. l

Iudex suipius homo seipm absolvere
 non potest. 1. r
 Judicare seipm qua auctoritate potest z
 debet homo. 1. l
 Judicare nobiscu nostris legibus vt vult
 deus. 1. l
 Iudicij seipz executor: quo sit ho 1. q
 Iudiciu pnie no pt os reprobare. 1. s
 Iudiciu nobiscu subire pat? e de? 1. l
 Iudiciu extremu qua sit tremedu. iij. t
 Iurisdicōz limitatu suipz bz ho. 1. p
 Ancea qli vulnerari oz penitēs. iij. i
 Ledere aliu lex pibet naturalis. 1. m
 Lege qua si ho iudex suipius. 1. l
 Lex naturalis docet gaudere de bono z
 tritari de malo. 1. n
 Liberum arbitriu hois pbatur. 1. f
 Luxuria vitice compatur. iij. g
 Luxurie detestatio. iij. x
 Edicus penitētis sit pssor. ij. m
 Militare deo quo debem? iij. s
 Discōia dei qnta sit circa penitētes 1. v
 Mortis memoria qua sit vtilis iij. a
 Mortificatio veteri hois iij. n. d. v. p q
 Muneribus qliter placat deus. v. s
 Atura no potest de se in ea q sunt su-
 pra se. 1. x
 Cidēd? quo sit ver? ho. iij. d. n. v. p q
 Occupari honeste semp debem? iij. c
 Opera nostra sunt volūtaria. 1. g
 Opera sueta facim? volūtaria. 1. b
 Oro scōz multu valet penitētib? v. b
 Acificandi discordes septē mōis. v. l
 Passiōis xpi mēoria diaboli fugat. iij. z
 Passiōis xpi memoria quomodo impi-
 mas memorie. iij. z
 Pastor ouis pdite sit confessor. v. t
 Pctōz p se cadere pōt si resurgere. 1. y x
 Pctōz e diaboli thesaurus. ij. q
 Peccator qualis sit. iij. c
 Peccator qua sit infirmus. 1. c
 Peccator quattuor aufert deo. iij. q
 Pctā occulta quo sint emēdanda. ij. l
 Pctā quibus mōis debellant? v. p
 Pctōz damnu vñ ho cognoscit. 1. y
 Pctōz varietatē quo dinoscit ho. ii. b
 Pnda vnde pferitur baptismo. 1. a
 Penitentia vnde dicit? 1. b d
 Penitentia vnde soluit? queat 1. c
 Penitētia qre oz penalis sentio. 1. d
 Pnie commēdatio z pditiones 1. e
 Pnie iudiciu os no pt reprobare. 1. s
 Penitentie vere signa. iij. a
 Pniaz pfecta agere qre q sufficiam? 1. c

Penitentiā crux qualis. iij. f
 Penitēs iudiciu suū alteri pmittat ij. n
 Penitens confitendi postponat verēcu-
 diam. ij. r r
 Penitēs a deo suscipit sic fili? pdig? ij. c
 Penitēs qntum letificat deū ij. v
 Penitēs a qli liberat morte carcere ij. z
 Penitēs fugiat reciduiatōz. iij. f
 Penitēs vnde se sentiet alleuiatū iij. r
 Penitēs quo capis illudis ligat. iij. l
 Penitēs qlem obseruabit dietā iij. z
 Penitens quo gaudio sit suscipiendus a
 confessore. v. t
 Penitēs in grāz assignat actiōz. vj. b
 Penitētis medicus sit sacerdos. ij. m
 Penitētis corona spinea qlis est. iij. g
 Penitētis potus qualis. iij. b
 Penitētis facies quo velatur. iij. l
 Penitētis volūtas a solo deo est. vj. a
 Penitēti pgaudet tota celestī curia. iij. b
 Penitētem qntum deus exaltat. 1. v
 Penitētem non oportet pmittere sed pro-
 ponere emendationē. iij. p
 Persecutores bonoz st arma dyabli. ij. f
 Puls? penitētis quo sit pssiderād? iij. q
 Quietum cor solū deus inhabitat iij. t
 Quietem cordis que impediāt iij. v

Ationē reddere deo qualiter z vn-
 de oporteat. v. b c
 Rationē deo reddere qualiter conat dy-
 abolis impedire. v. a
 Reciduiatio valde est fugiēda. iij. f
 Requirit quid deus ab homine. v. r
 Restituatur quo peccator deo. iij. a m
 Restituere que debet penitēs deo. iij. q
 Reuertī qliter z qre dēm? ad xps. iij. l
 Rex vñ sit ho z quo ledat sumū regē. ij. c

Acerdotes qui xpm impugnant z
 rum tonsura. ij
 Sanitas spūalis vnde ppendit. ij
 Satisfcō vñ z quo sit deo exhibē
 Satisfcō deo grā ē iniuriar? d
 Spūalis hois vera iudicia
 Sudo: penitētis quo ē pssid
 Superbia qualis sit pcell
 Erectidia cōfiteādi quē
 Uisus spūalis vnde pba
 Uita preteritā pctōz cōfisi
 Uocat nos qliter christ? a
 Voluptatū carnaliū dete
 Volūtaria se opa nra lz et
 Felicitas finit.

100612

In aqua requies in estu temperies

in fletu solatium. **O**lux beatissima reple cordis in

tima tuorum fidium. **S**ine tuo numine nichil e

in humine nichil est innoxium. **M**ana quod est

riga quod est aridum lava quod est sanctum

Plecte quod est rigidum fove quod est frigidum rege quod

est devium. **D**atus fidelibus in te confidentibus

faciunt septem narium. **D**a virtutis meritum da sa

lutis exitum da penne gaudium. **Sequentia de scto**

et abun dux francisco decantet clerus alle

francisco conf:

Sequentia de scto

112

...et in nomine domini amen

...in nomine domini amen

...in nomine domini amen

...in nomine domini amen

...in nomine domini amen

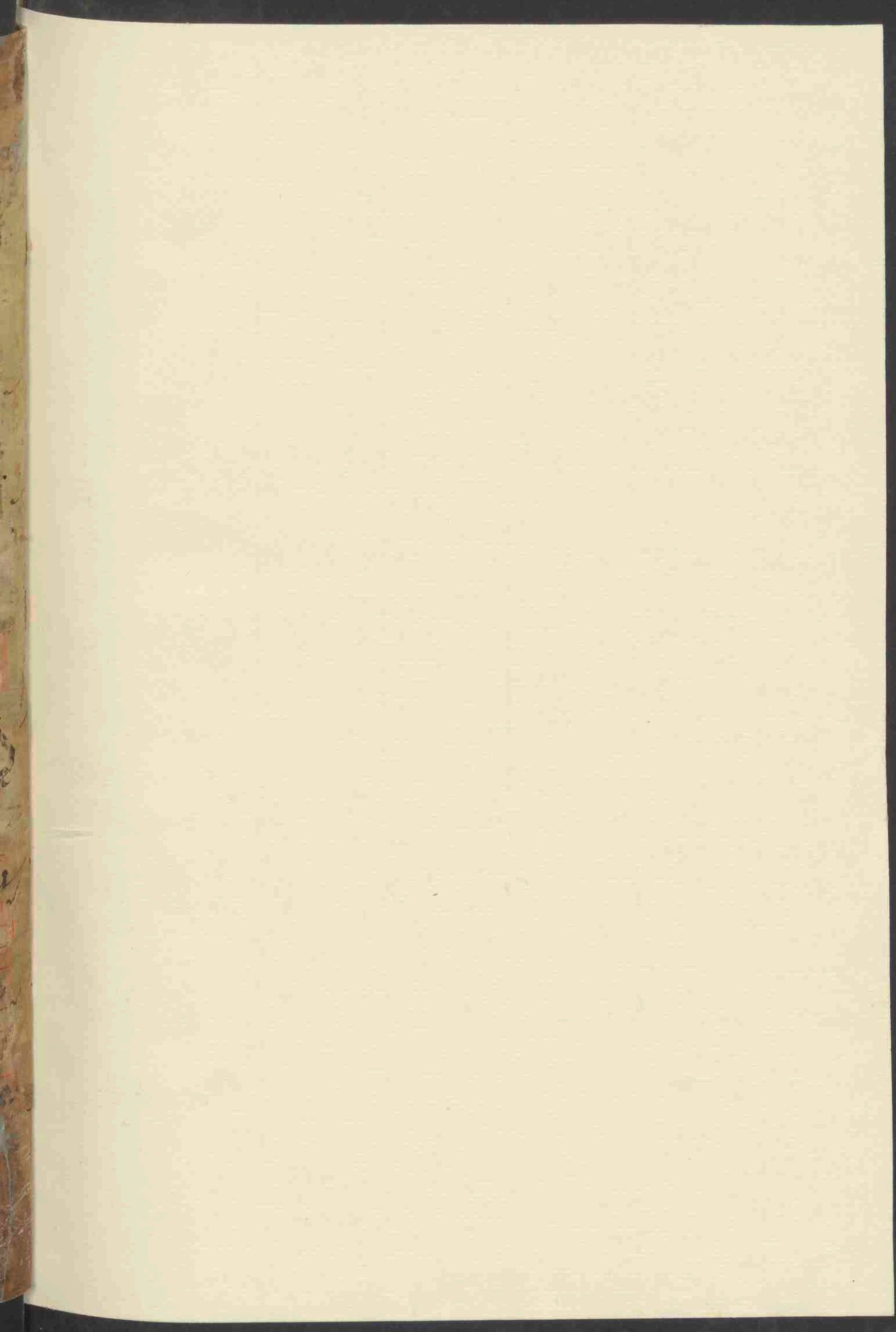
...in nomine domini amen

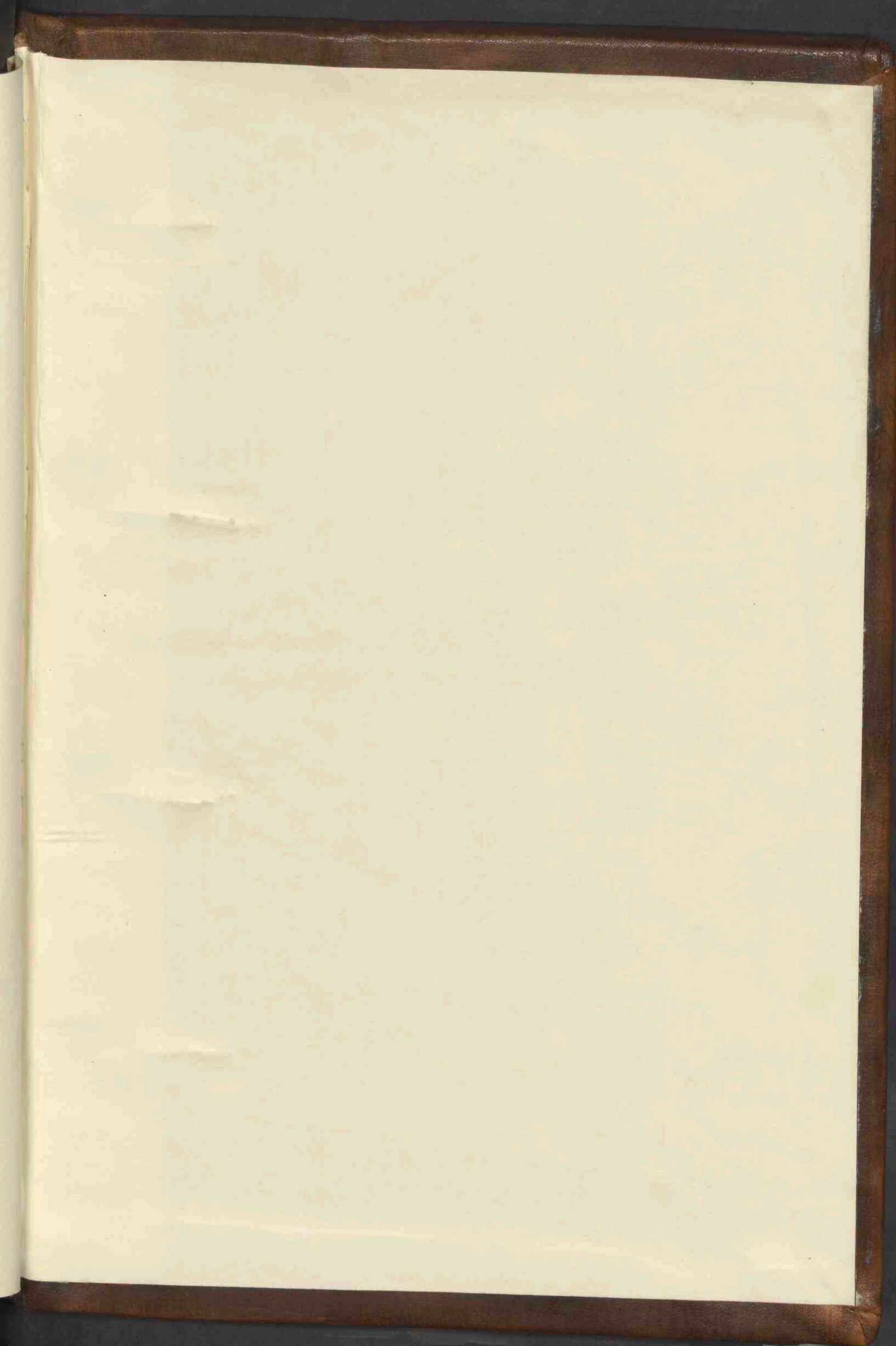
...in nomine domini amen

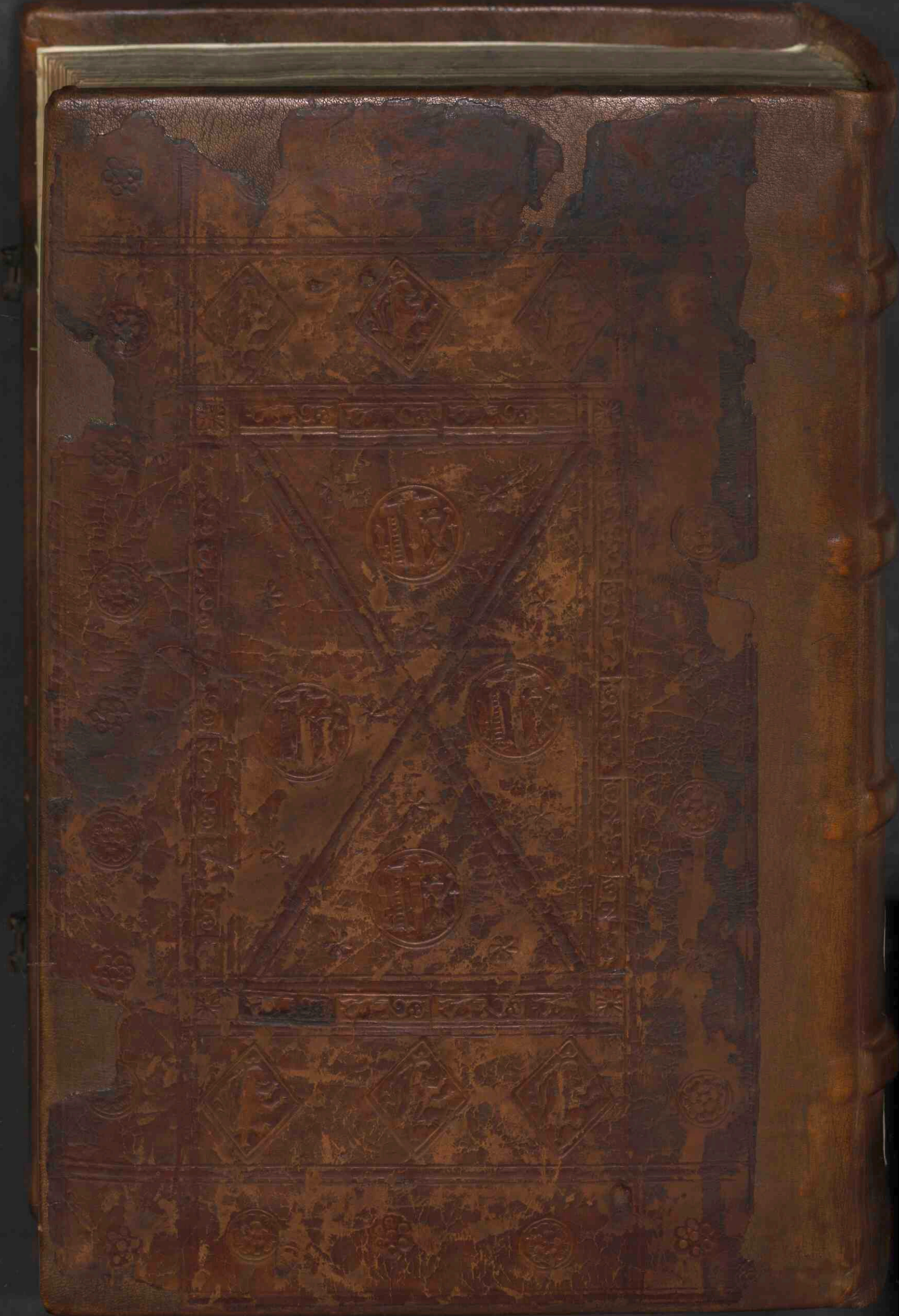
...in nomine domini amen

...in nomine domini amen

...in nomine domini amen

colorchecker DIGITAL SG

